

TAM TẶNG SONG NGŨ PĀḲI - VIỆT

VESAK 2550

Buddhist Cultral Center

125, Anderson Road,
Nedimala, Dehivala,
Sri Lanka

*Sabbadānam dhammadānam jināti.
Sự bố thí Pháp vượt trên tất cả các sự bố thí.*

Thí Chủ: _____

Dâng đến: _____

Ước Nguyện: _____

Hồi hương đến: _____

TAM TẠNG SONG NGŨ PĀḶI - VIỆT - TẬP 34

SUTTANTAPIṬAKE KHUDDAKANIKĀYE

JĀTAKAPĀḶI

TATIYO BHĀGO

TẠNG KINH - TIỂU BỘ

BỒN SANH

TẬP BA

PHẬT LỊCH 2561

DƯƠNG LỊCH 2017

In lần thứ nhất:
PL 2561 - DL 2017

Số Lượng 600 cuốn

ISBN: 978-955-1604-88-9

@Buddhist Cultural Centre
125 Anderson Road
Nedimala, Dehiwala - Sri Lanka

Tel: 94-11-2734256, 2728468
Fax: 94-11-2736737
Email: bcc@sri.lanka.net
Website: www.buddhistcc.com

Printed by: **Ajith Printers (Pvt) Ltd.**
342 Old Kesbewa Road
Ratanapitiya, Borelesgamuwa,
Sri Lanka.
Tel: 94-11-251 7269

MỤC LỤC TỔNG QUÁT

Mục Lục Tổng Quát	iii
Lời Tựa - Sinhala và Việt ngữ	v - xiv
Văn Bản của Bộ Tôn Giáo - Anh và Việt ngữ	xv - xvi
Thành Phần Nhân Sự	xvii
Lược Đồ Tam Tạng	xviii - xix
Lời Giới Thiệu	xxiii - xxix
Các Chữ Viết Tắt	xxxi
Mẫu Tự Pāli - Sinhala	xxxii - xxxiii
Mục Lục Bốn Sanh - Tập Ba	xxxv - xxxvi
Văn Bản Pāli và Văn Bản Tiếng Việt	02 - 487
Thư Mục Câu Kệ Pāli	489 - 517
Thư Mục Danh Từ Riêng	519 - 524
Thư Mục Từ Đặc Biệt	525 - 543
Phương Danh Thí Chủ	545 - 551

--ooOoo--

*“Tathāgatappavedito dhammavinayo, bhikkhave, vivaṭo virocati,
no paṭicchanno.”*

*“Này các tỳ khưu, Pháp và Luật đã được công bố bởi đức Như Lai
là bộc lộ, chói sáng, không che giấu.”*

(Aṅguttaranikāya Tikanipātapāḷi Kusinaravagga Paṭichannasutta,
Parivārapāḷi Ekuttarikanaya Tikavāra - Bộ Tăng Chi, Chương Ba
Pháp, Phẩm Kusinārā, Kinh Được Che Giấu; Luật Tập Yếu, Chương
Tăng Theo Từng Bậc, Nhóm Ba).

ප්‍රස්තාවනා

සතා සංඛ්‍යා කල්ප ලක්ෂ්‍යයක් මනෝ ප්‍රණීධාන පුරා, නවාසංඛ්‍යා කල්ප ලක්ෂ්‍යයක් වාක් ප්‍රණීධාන පුරා, සාරාසංඛ්‍යා කල්ප ලක්ෂ්‍යයක් කාය වාක් ප්‍රණීධාන පුරා, සම්මා සම්බුදුවරුන් විසි හතර නමකගෙන් නියත විවරණ ලබා ක්‍රි.පූ. 623 දී පමණ බුද්ධත්වයට පත්ව, බරණැස මිගදායේ දී ධර්ම වක්‍රය පැවැත් වූ තැන් පටන් පන්සාලිස් වසක් තුළ දේශනා කරන ලද ධර්මය තථාගත ධර්මය නම් වෙයි. ඒ තථාගත ධර්මය ධම්ම-ධම්මඛකක- සද්ධම්ම ධම්මවිනය, බ්‍රහ්මවරිය. සාන- පාවචන - ආදී නාමයනගෙන් හඳුන්වා දී ඇත. මෙම සද්ධර්මයම ආනන්දය මාගේ ඇවෑමෙන් තොපගේ ශාස්තෘ වන්නේ යයි තථාගතයන් වහන්සේ විසින්ම පරිනිර්වාණයේ දී වදාරා ඇත. එයින් පෙනෙන්නේ බුදුන් වදාළ ධර්මයම භික්ෂුන් ගේ මර්ගෝපදේශකයා වූ වගයි. එසේ තිබියදීත් බුද්ධ පරිනිර්වාණයෙන් පසුව සුභද්‍ර නම් භික්ෂුවගේ මතය වූයේ තථාගතයන් වහන්සේ නැති නිසා තම තමන්ට වුවමනා පරිදි භික්ෂුන්ට ජීවත්වීමට පුළුවන් බවයි. සුභද්‍ර භික්ෂුව තථාගත පරිනිර්වාණය ගැන සිතා ඇත්තේ කරදරයකින් මිදුණු අවස්ථාවක් ලෙසයි. සමහර විට වෙනත් මත ප්‍රකට නුවුවද තවත් භික්ෂුන් අතර මෙවැනි විනාශකාරී මති මතාන්තර පවතින්නට ඇත. සර්වඥයන් වහන්සේ ජීවත් ව සිටියදීම දේවදත්ත සුනක්ඛත්ත, අරිට්ඨ, සාති, ආදී භික්ෂුහු මෙවැනි මත උපදවන ලදහ.

ධර්මය සම්බන්ධව ගැටලුවක් මතු වූයේ කලතුරකින් වුවද, බුද්ධ ධර්මයේ පිරිසිදු බව ඒ අයුරින්ම රැක ගැනීමේ අවශ්‍යතාවය, බුද්ධ පරිනිර්වාණයෙන් පසුව ශාසන භාරධාරී වූ මහා කාශ්‍යප, උපාලි ආදී මහරහතන් වහන්සේලාට පැහැදිලි විය. උන්වහන්සේලා බුද්ධ පරිනිර්වාණයේන සිවුවන මස දෙවනදා රජගහනුවර වෙහාර පර්වත ප්‍රාන්තයේ සප්ත පර්ණි ගුහාද්වාරයෙහි. අජාසත් රජු විසින් තරවන ලද මණ්ඩපයට රැස් වූ පන්සියයක් මහ රහතන් වහන්සේලාගේ සහභාගිත්වයෙන් පළමුවන ධර්ම සංගීතිය පැවැත්වූහ.

ධර්ම විනයධර අනුබද්ධ මහාකාශ්‍යප, ධර්ම භාණ්ඩාගාරික ආනන්ද, අග්‍ර විනයධර උපාලි ආදී සිව්පිළිසිඹියා පත් මහරහතන් වහන්සේලා විසින් පවත්වන ලද මෙම සංගායනාව සෙසු සියලු සංගායනාවන්ට පාදක වූ බවත. සමස්ත බෞද්ධ භික්ෂු සංඝයා විසින්ම පිළිගන්නා ලද බවත් අට්ඨකථාවන්හි සඳහන් වෙයි. මෙම ප්‍රථම සංගායනාව කප්පියා කප්පිය සිකාපද පැනවීමත් බුද්දානු බුද්දක ශික්ෂාපද විනිශ්චයත් නිදානකොට පවත්වන ලද බැවින් පඤ්චසතික විනය සංගීති යන නමින් එය හඳුන්වයි. බුද්ධ වචනය නැතිනම් ශ්‍රී සද්ධර්මය පිටක වසයෙන්. බෙදුවේන ඒ ඒ පිටක එක් එක් සඛස පරම්පරාවලට දුන්නේත් මෙම සංගායනාවේ දීය.

ප්‍රථම ධර්ම සංගායනාවෙන් වසර සියයක් ඉක්ම ගිය පසු කලාශෝක රජු දවස විශාල මහනුවර වැසි වජ්ජ භික්ෂුන් විසින් විනය විරෝධී වස්තු දහයක් විනයානුකූල කිරීමට උත්සාහයක් ගත්හ. මෙම දස වස්තු පිළිවෙත නීතියට පටහැනි මෙන්ම සදාචාරාත්මක නොවන බවද

ප්‍රකාශිතයහ. වජ්ජ භික්ෂුන්ගේ මෙම විනය විරෝධී උත්සාහයෙන් බුද්ධ ධර්මය රැක ගැනීම සඳහා දෙවැනි සංගායනාව පැවැත්විමි.

කාකණ්ඩ ප්‍රතන යස නම් මහරහතන් වහන්සේ, සබ්බකාමී, රේවත, සාල්හ, බුජ්ජ සෝභිත වාසභගාමී, සුමන, සාණවාසී සම්භුත යන රහතන් වහන්සේලා සාකඡ්ඡාකර මෙම සංගායනාව පවත්වන ලදි. සත් සියයක් රහතන් වහන්සේලා විසින් මෙම සංගායනාව පවත්වන ලදහ. සතක සතක විනය සංගීති නමින් යන නමින් හඳුන්වන මෙම සංගායනාවේදී වුල්ලවග්ගයේ සංගීති බැකි දෙක, මුණ්ඩරාජ සූත්‍රය, සෙරිස්සක විමාන කථා උත්තරවාද, ජේතවස්තු ආදිය පික පාලියට කතු කළහ.

විවිධ නිකායන් හට ගැනීමත් ඒ ඒ නිකායයන්වල අයිතිවාසිකම්, ඉගැන්වීම්, හා වත් පිලිවෙත් මගින් බුදු දහම කිලිටිවීමත්. දුග්ගීලයන් වැඩි වීමත්, ඒ නිසාම සිල්වතුන් විනය කර්ම සිදු නොකර සිටීමත්. විනයධර බහුශ්‍රැත සුපේශල භික්ෂාකාමී රහතන් වහන්සේලා ගම් දනව් අතහැර වනවාසී වීමත් යන අවස්ථා බුදුන් පිරිනිවී දෙසියපන්තිස් වසර වන විට දක්නට ලැබුනි. මෙම තත්වයෙන් සම්බුද්ධ ධර්මය ආරක්ෂාකර ගැනීම සඳහා බුද්ධ වර්ෂ දෙසිය පන්තිස් වැන්නේ දී අශෝක අධිරාජයාගේ දායකත්වයෙන් පැළලුප් නුවර දී තුන්වන සංගායනාව පැවැත්වීය. මෙම සංගායනාව පවත්වන ලද්දේ මොග්ගලී ප්‍රතක තිස්ස මහ රහතන් වහන්සේගේ ප්‍රධානත්වයෙන් රහතුන් වහන්සේලා දාහක් සම්බන්ද වෙමින්, අශෝකරාම යේදීය. කථා වස්තුපපකරණය මෙහිදී සංගීති විය. කථාවස්තුපපකරණය සංගායනා කර ඇත්තේ සම්මිතිය, ගෝකුලික ආදී නිකායයන් විසින් වැරදි කරුණු ගෙන විග්‍රහ කරන ලද ධර්ම කරුණු නිවැරදි කොට පිරිසිදු බුද්ධ ධර්මය රැකගනු සඳහාය. නව මසකින් නිම වූ මෙම සංගායනාව සාහස්සි ක නමින් හඳුන්වයි.

උපාලි රහතන් වහන්සේගේ ශිෂ්‍ය පරම්පරාව විසින් විනය පිටකය ද, ආනන්ද පරපුරෙහි දීඝභාණක, සාරිපුතක පරපුරෙහි මජ්ඣිම භාණක, මහාකාශ්‍යප පරපුරෙහි සංයුතක භාණක අනුරුද්ධ පරපුරෙහි අංගුත්තර භාක ආදීන් විසින් සූත්‍ර පිට කය ද, ශාරිපුත්‍ර ශිෂ්‍ය පරපුරින් අභිධර්ම පිටකයද මෙම සංගායනාව වෙත පවත්වාගෙන ආහ.

භාණකයන්ගේ ප්‍රභවය -

සම්බුද්ධ පරිනිර්වාණයෙන් තෙමසකට පසු මහා කාශ්‍යප මහ රහතන්ගේ ප්‍රධානත්වයෙන් රජගහනුවර දී පවත්වන ලද ප්‍රථම සංගායනාවේදී ධර්මය කියාව පිටකවලට කොටස්වලට බෙදුන. ඒ එක් එක් ධර්ම කොට්ඨාශයක් එක් එක් භික්ෂු පිරිසකට භාර කිරීම උචිත යයි මෙහි දී කල්පනා කර ඇත. කට පාඩමනේ තථාගත ධර්මය ආරක්ෂා කිරීමේ අවශ්‍යතාවය නිසා මෙලෙස වැඩ බෙදාගැනීමේ උවමනාව ඇතිවිය. ඒ ඒ ධර්ම කොටස් භාරදෙන ලද්දේ ඒ ඒ කොටස් පිළිබඳව ප්‍රවීණත්වයක් දැක් වූ භික්ෂු පිරිස් වලටය. උදාහරණ වසයෙන් විනය පිටකය භාරදෙන ලද්දේ විනය පිළිබඳ අග්‍රස්ථානය හෙබ වූ උපාලි රහතන් වහන්සේ ප්‍රමුඛ පරපුරටය. සූත්‍ර පිටකය භාරදී ඇත්තේ ධර්ම

භාණ්ඩාගාරික ආනන්ද රහතන් වහන්සේගේ පිරිසටය. අභිධර්මය භාර දී ඇත්තේ ධර්ම සේනාපති සැරියුත් රහතන් වහන්සේගේ පරපුරටය.

දීඝ භාණක - මජ්ඣිම භාණක - සංයුක්ත භාණක - අංගුත්තර භාණකා ජාතක

භාණක, ධම්මපද භාණක, උභතෝ විභඩ්ග භානක, මහා අරියවංස භාණක ආදී වසයෙන් මෙම ශිෂ්‍ය පරම්පරා දිගින් දිගටම පිරිසිදු බුද්ධ ධර්මය රැකගෙන ආහ. මෙම භාණක පරම්පරාවල අවසාන පුරුක් ලංකාවේ විසූහ. භාණක වසයෙන් ත්‍රිපිටක බුද්ධ වචනය කට පාඩමින් රැකගෙන ආ මෙම පිරිස් අතර සුතතනතිකා - විනයධරා - අභිධම්මිකා - ධම්මධරා අට්ඨකථිකා - තිපිටකා - චතුර්නිකා ආදී වශයෙන්ද ඒ ඒ ධර්ම කොටස් කට පාඩමින් ගෙන ආ භික්ෂූන් වහන්සේලා වූහ.

තුන්වන ධර්ම සංගායනාවෙන් පසුව. දඹදිව ථේරවාදාවරිය පරම්පරාවේ අවසාන පුරුක් වූ මොගගලි පුත්ත තිස්ස මහරහතන් වහන්සේගේ පාදාවනන අග්‍ර ශිෂ්‍යයා වූ මිහිඳු මහ රහතන් වහන්සේ විසින් සංගාහිත ථේරවාදී බුද්ධ ධර්මය ලක්දිවට ගෙන ආහ.

ථේරවාද -

ථේර යනුවෙන් හැඳින්වෙන පිරිස වැඩිමහල්ලන් ස්ථවිරයන් වසයෙන් ගැනේ. එනම් වැඩිමහල්ලන්ගේ ආයතනයට ථේරවාදයට අයත් සාමාජිකයෝය. මෙහි ථේර යනුවෙන් හඳුන්වන්නේ ප්‍රථම ද්විතීය, සංගායනාවලට සහභාගි වූ මහා කාශ්‍යප, උපාලි - යස, ආදී වූ මහරහතන් වහන්සේලා විසින් සංගායනා කළ පාලි ධර්මය ථේරවාද නම් වේ. “දෙව සඛ්භිතයෝ ආරුළුහ පාලියේ වෙඝ්ථ ථේරවාදො-ති ඛෙදිතඛබ්බං - සාහිමහා කසසප භුතීතං මහා ථේරානං වාදනතා ථේරවාදකොති වුවවති” යනුවෙන් සරඝ්ථ දීපනී ටීකාවෙහි එයි. ථේරිකා යනුවෙන් හඳුන්වන ථේරවාදීහු මගධ්‍ය සහ ජපයිනිය මූලස්ථාන කර ගත්හ. මෙයින් ලංකාවට පැමිණියේ උජ්ජයින් ශාඛාවයි. ථේරවාද ශාසනයේ පීතෘවරු වූවෝ පෝරාණයෝ වෙති. පෝරාණයෝ වූකලී සම්භාවනීය ආචාර්ය පිරිසක් වූ අතර ථේරවාද ශාසනය ඇතිවීමේදී හා තහවුරු කිරීමෙහි දී වැදගත් තැනක් ගත් බව පෙනේ.

තුන්වන ධර්ම සංගායනාවෙන් පසුව මිහිඳු හරහතන් වහන්සේ විසින් ලංකාවට ගෙන එන ලද්දේ ථේරවාදී ත්‍රිපිටකයයි මහින්දාගමනයෙන් පසුව ලංකාවේ ශ්‍රී ලාංකික භික්ෂූ පිරිසක් ඇති වූහ. උන්වහන්සේලා ඒ ත්‍රිපිටකය හදාළහ. සිංහලෙන් අටුවා උයූහ. දේවානම්පියතිස්ස රජුගේ ප්‍රධාන අමාත්‍යයකු වූ අරිට්ඨ පැවිදි වී රහත්වැ උන්වහන්සේගේ ප්‍රධානත්වයෙන් දේවානම් පියතිස්ස රාජ සමයේ (ක්‍රි.පූ. 247-207) දී ලංකාවේ පළමුවන සංගායනාව කර ඇත. මෙම සංගායනාවට සැටහසක් රහතන් වහන්සේලා සහභාගි වූ බව සඳහන්ය. සත්දෙනෙකුගේ යුත් ශිෂ්‍යානු ශිෂ්‍ය පරම්පරාවට අනුව මිහිඳු මහ රහතන් වහන්සේගේ ප්‍රථම ශිෂ්‍යයා වූයේ අරිට්ඨ තෙරුන්ය. අනුරාධපුරයෙහි, ථූපාරාමයේ මෙම සංගායනාව පවත්වා ඇත.

ධර්මශෝක රජුගේ මෙහෙයවීමෙන් ලංකාවට බුදු සමය ගෙන ආ මිහිඳු හිමියන් උදෙසා අනුරාධ පුරයෙහි ඉදි වූ ඉතා වැදගත් වූද ඉතා විශාල වූද ආරාමය මහා විහාරයයි. මෙම විහාරයෙහි වැඩ සිටි හික්කුන් වහන්සේලා සමාක් දෘෂ්ටික ථේරවාදීහු වූහ. ථේරවාදය ආරක්ෂා වූයේ මෙම විහාරයේදීය.

ථේරවාදී බුද්ධශාසනයට ආ බලපෑම් -

ථේරවාදී බුද්ධශාසනය කෙරෙහි වරින්වර යම් යම් මතවාදිවල බලපෑම් ද ඇතිවිය. එයින් එකක් නම් බුදුන් අතිමානුෂිකයයි විශ්වාස කළ ලෝකෝත්තර වාදයයි. ශ්‍රේෂ්ඨ ශාස්තෘවරුන්ගේ අභාවයෙන් පසුව අනුගාමිකයන් විසින් ඔහුගේ මිනිස් බව අමතක කොට ඔහු දේවත්වයෙන් සැලකීම ස්වාභාවිකය. ඔවුන් එසේ කරන්නේ ශාස්තෘවරයා කෙරෙහි දැඩි භක්තිය නිසාය. එහෙත් ථේරවාදීහු ඒ අතින් වැඩිදුර ගියේ නැත. ඔවුන් බුද්ධ කාය දෙස යථා තත්වයෙන් බැලූ බව පෙනේ. එයට අමතරව වෛතුලයවාද, නීලපට දර්ශන, ගුලහවාද ආදී නම්වලින් ථේරවාද ක්‍රිපිටකයට අයත් නොවූ විශේෂාංග බිහි වූවද ථේරවාද බුදු සමය විසින් ඒවා බැහැර කරන ලදී. මේ ආදී වසයෙන් වෛතුලය වාදීන්ගෙන් ඇතිවුණු නොයෙක් උපද්‍රව වලින් ථේරවාදය මහා විහාරික හික්කුන් විසින් බලවත් දුෂ්කරතා මැද ආරක්ෂා කරන ලදී. අන්‍යවාදී ධර්මයන් ථේරවාදයට ඇතුල්වනු වළක්වනු සඳහා ථේර වාදීහු හැම අයුරින්ම සටන් කළහ. මහාසේන රාජ්‍ය සමයේදී මෙම සටන ප්‍රකටව කෙරුණු විට ථේරවාදීහු ජය ගත්හ. මෙම මහා විහාරය පිළිබඳව කීර්තිරාවය හැම තැනම පැතිර පැවතිණ. නිර්මල ධර්මය ලබා ගැනීම සඳහා විදේශිකයෝ ලංකාවට ආහ. විශාඛ පීතිමල්ල, බුද්ධ සෞභ යන අය ඉන් සමහරෙකි.

පොඤ්ඤ සංගීතිය -

මිහිඳු හිමියන් විසින් ලංකාවට ගෙන එන ලද ක්‍රිපිටක ධර්මය වසර හාරසියයක් පමණ කට පාඩමින් පැමිණි මහා විහාරික හික්කුන් වහන්සේලා ඒ පිරිසිදු ථේරවාදය පරපුරෙන් පරපුරට ගෙනයාමේ උදාර වූ ද පවිත්‍ර වූද චේතනාවෙන් බුද්ධ වර්ෂ 440-454 අතර කාලයේ වළගම්බා රජු දවස පොත්වල ලියවීය. වළගම්බා රජු දවස ලේඛනාරූඪ කළේ රජගහ - වේසාලි - පාටලි පුත්‍ර - නගරවල පැවැත් වූ ධර්ම සංගායනාවන් හි දී තෝරා බේරාගෙන සංග්‍රහ කළ ක්‍රිපිටකයයි. ලෝකයේ ප්‍රථම වරට සිංහල රහතුන් විසින් කරන ලද මෙම පොඤ්ඤ සංගීතියෙන් පසුව, බුද්ධ ශ්‍රාවකයන් අතුරෙන් ඉතා උසස් චිත්‍ය ධරයා වූ උපාලි තෙරුන්ගෙන් පැවත එන්නේ යයි සලකන ථේරවාදී පාලි ක්‍රිපිටකය සියම්, කාම්බෝජ, බුරුම ආදී දකුණු දිග රටවල පැතිර ගියහ.

වම්පා (වියටිනාමය) -

ඉන්දු චීන අර්ධ ද්වීපයේ නැගෙනහිර ප්‍රාන්තයේ දකුණු කොටස වන වත්මන් වියටිනාමය ඇත. අතීතයේ වම්පා නමින් හඳුන්වා ඇත. බුදු සමය ක්‍රි.ව. 3 වැනි සිය වසේදී පමණ මෙහි තහවුරු වන්නට ඇතැයි සිතිය හැකිය. ක්‍රි.ව. 605 දී වම්පා අග නගරය චීනුන් විසින් ආක්‍රමණය කොට බෞද්ධ වස්තූන් චීනයට ගෙනගිය බව චීන ලියවිලි වල සඳහන්ව ඇත. මෙයින් පැහැදිලි වන්නේ ක්‍රි.ව. 7 වන සියවස ට පෙර වර්තමාන වියටි නාමයේ බුදු දහම ප්‍රචලිතව පැවති බවයි. වම්පාහි බෞද්ධයන්

පොදු වසයෙන් ආර්ය සම්මිතිය නිකායට අයත් වූ අතර සර්වාස්ති නිකායේ ස්වල්ප දෙනකු ද සිටි බවයි. ක්‍රි.ව. 8 වැනි සියවසේ ශිලා ලේඛනයකින් පෙනී යන්නේ වම්පානි මහායාන බුදු දහම බලවත්ව පැවැති බවත්, සමහර රජවරුන්ගේ ද ආශීර්වාදය ලද බවත්ය. පසු කාලයක දී මහායානයෙන් කැඩී ආ තන්ත්‍රයානය ද එහි වූ බව පැහැදිලිය.

ක්‍රි.ව. 15 වන සියවසේදී උතුරේ අන්තම්වරුන් විසින් රට අල්ලා ගන්නාතෙක් මහායාන ස්වරූපයේ බුද්ධාගම වම්පානි (වියට්නාමයේ) ජීවමාන බලවේගයක් විය. පසුව වම්පානි පැරණි ආගම වෙනුවට චීන ස්වරූපයෙන් යුත් බුදු සමය එහි බලපවත්වා ඇත.

වියට්නාම ජාතික භික්ෂු ඉන්දුවන්ද -

වියට්නාම ජාතික ඉන්දුවන්ද භික්ෂුන් වහන්සේ වසර කීපයකට පෙර ලංකාවට වැඩමවා, කෝට්ටේ සිරි ජයවර්ධනාරාමයේ වැඩ සිටිමින් සිංහල භාෂාව කියවීමටද පාළිභාෂාවද හදාරා ඇත. බෞද්ධ සංස්කෘතික මධ්‍යස්ථානය මගින් මුද්‍රිත බුද්ධජයන්ති ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථ සමූහය පරිශීලනය කළ මෙම හමුදුරුවෝ පාලියෙන් ඇති ත්‍රිපිටකය සිංහලෙන් හදාරා වියට්නාමී භාසාවට පරිවර්තනය කර ඇත. වියට්නාම ඉතිහාසය දෙසත් ත්‍රිපිටකයේ ඉතිහාසය දෙසත් බැලූ විට එය ඉතා වැදගත් ප්‍රාතිහාර්යමය කටයුත්තකි. මුළු ථේරවාදී ත්‍රිපිටකයම වියට්නාම බසට පරිවර්තනය කිරීම උන්වහන්සේගේ උත්සාහයයි. බලාපොරොත්තුවයි. එය එසේ වූ විට එය වර්තමාන වියට් නාමයේ සමාක් දෘෂ්ටිය ථේරවාදී ත්‍රිපිටකය ප්‍රචලිත වී ථේරවාදී බෞද්ධයන් ඇති වීමට හේතුවක් වනු ඇත. ඒ අනුව වියට්නාම දේශයට ථේරවාදී ත්‍රිපිටකය ගෙන ගිය ධර්මදූතයා ඉන්දුවන්ද භික්ෂුව වසයෙන් වියට්නාම ඉතිහාසයේත් ලංකා ඉතිහාසයේත් ඉතිහාස ගතවනු නියතය.

උන්වහන්සේ ගේ චේතනාව උදාරතරය. අප්‍රතිහත ටෙටර්යය විශ්මය ජනකය. උන්වහන්සේගේ මෙම සත් ක්‍රියාවට ලංකාවේත් - වියට්නාමයේත් බෞද්ධයෝ සහයෝගය දැක්විය යුතුය. වියට්නාමයට ථේරවාදය ගෙනයන ධර්ම දූතයා උන්වහන්සේ වන බැවිනි.

උන්වහන්සේ ඉටාගත් කාර්යය නිරූපිතව ඉටු කරන්නට ආරෝග්‍ය සුවයත්, ආර්ථික සම්පතත් ලැබේවායි ! ඉති සිතින් පත්මිහ.

කිරම විමලජෝති ස්ථවිර
අධ්‍යක්ෂ
බෞද්ධ සංස්කෘතික මධ්‍යස්ථානය
නැදිමාල
දෙහිවල
2550 නිකිණි මස

LỜI TỰA

(Lời dịch Việt của bản tiếng Sinhala)

Đức Phật của chúng ta sau khi trải qua vô số kiếp thực hành các pháp toàn hảo và lần lượt tiếp nhận sự thọ ký của hai mươi bốn vị Phật tiền nhiệm rồi đã chứng quả Toàn Giác vào năm 623 trước Tây Lịch. Ngài đã thuyết giảng bài Pháp đầu tiên, tức là bài Kinh Chuyển Pháp Luân, ở tại Migadāya thành Bārāṇasī. Lời giảng dạy của đức Phật được biết đến với nhiều tên gọi: Giáo Pháp, Chánh Pháp, Pháp và Luật, Phạm Hạnh là một số tên gọi đã được nói đến. Đức Phật đã nói với vị trưởng lão Ānanda rằng: “Sau khi ta Niết Bàn, chính các Pháp và Luật đã được ta giảng dạy sẽ là thầy của các người.” Điều ấy có nghĩa là Giáo Pháp của đức Phật sẽ là kim chỉ nam cho các vị tỳ khuru tu tập. Tuy nhiên, ngay sau sự ra đi của đức Phật vị tỳ khuru tên Subhadda đã có quan điểm rằng: “Bởi vì đức Phật đã không còn, các đệ tử của Ngài có thể sống cuộc sống theo như ước muốn của mình.” Và còn có những vị tỳ khuru khác như Devadatta, Sunakkhatta, Aritṭha ngay lúc đức Phật còn tại tiền cũng đã có các suy nghĩ như vị tỳ khuru Subhadda.

Tuy nhiên, khi vấn đề liên quan đến Giáo Pháp của đấng Toàn Giác vừa mới nảy sinh, các vị A-la-hán hộ trì Giáo Pháp như Ngài Mahā Kassapa và Ngài Upāli đã nghĩ đến sự cần thiết của việc bảo vệ tính chất thuần khiết của Giáo Pháp. Do đó, vào ngày thứ hai của tháng thứ tư sau khi đức Phật Niết Bàn, cuộc Kết Tập lần thứ nhất đã được thực hiện với sự tham dự của năm trăm vị A-la-hán tại hang động Sattapaṇṇi dưới sự bảo trợ của đức vua Ajātasattu (A-xà-thê). Cuộc Kết Tập Giáo Pháp được tiến hành bởi các vị tỳ khuru Mahā-kassapa, Ānanda, Upāli, và các vị Thánh A-la-hán khác đã là nền tảng cho các cuộc kết tập về sau. Chú Giải đề cập rằng cuộc Kết Tập Giáo Pháp này đã được tất cả các vị tỳ khuru thừa nhận. Cuộc Kết Tập Giáo Pháp lần thứ nhất này còn được gọi là Cuộc Kết Tập về Luật của năm trăm vị vì có liên quan đến các điều học nhỏ nhặt và ít quan trọng (khuddānukhuddakasikkhā). Giáo Pháp của đức Phật đã được phân chia thành Tạng (Piṭaka) trong cuộc kết tập này.

Cuộc Kết Tập lần thứ nhì đã được tổ chức vào khoảng một trăm năm sau lần thứ nhất vào thời trị vì của đức vua Kālasoka. Cuộc kết tập này dựa trên nền tảng của “Mười sự việc không được phép.” Các vị tỳ khuru xứ Vajjī đã ra sức vận động để hợp thức hóa mười sự việc

xét ra có bản chất không đúng với Luật. Cuộc Kết Tập lần thứ nhì đã được tiến hành bằng hình thức hội thảo giữa các vị tỳ khưu A-la-hán Sabbakāmi, Revata, Sālha, Ujjasobhita, Vāsabhagāmika, Sambhūta Sāṇavāsī, Yasa Kākaṇḍakaputta, và Sumana. Bảy trăm vị A-la-hán đã tham dự cuộc Kết Tập này. Cuộc Kết Tập Giáo Pháp lần thứ nhì này còn được gọi là Cuộc Kết Tập về Luật của bảy trăm vị. Trong cuộc Kết Tập này, hai chương về Kết Tập ở Cullavagga (Luật Tiểu Phẩm), bài kinh Muṇḍarājasutta, Serissaka Vimānakathā Uttaravāda, Petavatthu, v.v... đã được công nhận vào Chánh Tạng Pāli.

Do sự xuất hiện của nhiều bộ phái, tính chất đúng đắn về giáo lý và sở hành của các bộ phái chính bị suy giảm, các vị tỳ khưu chân chánh đều lui vào rừng ở ẩn. Nhằm bảo vệ phẩm chất của Giáo Pháp đức Phật trong tình trạng này, vào khoảng hai trăm ba mươi năm sau thời kỳ đức Phật Niết Bàn cuộc Kết Tập lần thứ ba đã được tổ chức ở tại Āsokārāma do đức vua Asoka. Cuộc Kết Tập này đã được tiến hành bởi vị tỳ khưu A-la-hán Moggaliputta Tissa cùng với một ngàn vị A-la-hán. Đặc biệt bộ Kathāvattupakaraṇa đã được trùng tụng nhằm chỉnh đốn những sai lầm đang được thực hành bởi các bộ phái. Cuộc Kết Tập này đã hoàn tất sau chín tháng và đã được gọi là cuộc Kết Tập của một ngàn vị.

Sau cuộc Kết Tập lần thứ nhất, Tạng Luật đã được duy trì do các vị tỳ khưu thuộc nhóm của vị Thánh A-la-hán Upāli, Tạng Kinh gồm có Trường Bộ do nhóm của ngài Ānanda, Trung Bộ do nhóm của ngài Sāriputta, Tương Ưng do nhóm của ngài Kassapa, Tăng Chi do nhóm của ngài Anuruddha, và Tạng Vi Diệu Pháp do nhóm của ngài Sāriputta .

Sự thành lập các nhóm trì tụng (bhāṇaka):

Sau Cuộc Kết Tập lần thứ nhất, Giáo Pháp đã được phân chia thành nhiều phần và các phần chính yếu đã được giao cho các vị tỳ khưu tinh thông về lãnh vực ấy có nhiệm vụ duy trì và phổ biến. Một số nhóm trì tụng chính là nhóm Trì Tụng Trường Bộ (Dīghabhāṇaka), nhóm Trì Tụng Trung Bộ (Majjhimbhāṇaka), nhóm Trì Tụng Tương Ưng (Saṃyuttabhāṇaka), nhóm Trì Tụng Tăng Chi (Aṅguttarabhāṇaka), nhóm Trì Tụng Kinh Bốn Sanh (Jātakabhāṇaka), nhóm Trì Tụng Kinh Pháp Cú (Dhammapadabhāṇaka), nhóm Trì Tụng hai Bộ Luật (Ubhato Vibhaṅgabhāṇaka), nhóm Trì Tụng bộ Đại Sử về Thánh Nhân (Mahā Ariyaṃsa), v.v... Các vị đệ tử này đã làm phong phú và gìn giữ Giáo Pháp bằng phương tiện trùng tụng bằng trí nhớ. Nhóm cuối cùng của các vị trì tụng này đã sống tại Sri Lanka. Sau cuộc Kết Tập lần

thứ ba, Giáo Pháp của đức Phật đã được truyền sang Sri Lanka do công của Trưởng Lão Mahinda là vị đệ tử của ngài tỳ khưu A-la-hán Moggaliputta Tissa.

Theravāda: Ý nghĩa của từ “Thera” là “Trưởng Lão.” Các thành viên của Theravāda là các vị trưởng lão. Các vị tỳ khưu Mahākassapa, Upāli, Yasa, v.v... đã tham dự cuộc Kết Tập Giáo Pháp lần thứ nhất và thứ nhì đã trùng tụng Chánh Tạng, và các lời trùng tụng ấy được gọi là Theravāda. Sớ giải tên Sāratthadīpanī Tīkā có đề cập rằng: “Sabbam theravādanti dve saṅgitiyo āruḥhā pāliyetvetha theravādo ti veditabbā. Sā hi mahākassapapabhutīnaṃ mahātherānaṃ vādattā theravādo ti vuccati.” Các vị Theravāda còn được gọi là Therika (thuộc về các vị Trưởng Lão). Các vị này sống chủ yếu ở Magadhya và Ujjayini. Trong số các vị này, nhóm Ujjayini đã đến Sri Lanka. Các vị trưởng thượng “Porāṇa” của Giáo Hội Theravāda là những vị thầy lỗi lạc và đã đóng vai trò vô cùng quan trọng trong việc thành lập Giáo Hội Theravāda.

Sau cuộc Kết Tập lần thứ ba, ngài tỳ khưu Mahinda đã đem Tam Tạng của Theravāda đến xứ sở Sri Lanka và đã chuyển hóa được rất đông người xuất gia theo Phật Giáo. Các vị ấy đã học tập Tam Tạng và đã viết Chú Giải bằng tiếng Sinhala. Cuộc Kết Tập Giáo Pháp đầu tiên ở Sri Lanka đã được thực hiện bởi vị tỳ khưu A-la-hán Ariṭṭha trước đây là vị quan đại thần của đức vua Devānampiya Tissa (247-207 trước Tây Lịch). Đã có sáu mươi ngàn vị A-la-hán tham dự. Tỳ khưu Ariṭṭha chính là vị đệ tử đầu tiên của ngài Mahinda. Cuộc Kết Tập đã được tổ chức tại tu viện Thūpārāma ở Anurādhapura.

Tu viện Mahā Vihāra đã được xây dựng cho ngài Mahinda và đã có một vị trí vô cùng lớn lao và quan trọng đối với Giáo Hội Theravāda. Lúc bấy giờ đã xảy ra nhiều sự kiện có liên quan đến lời Giáo Huấn của đức Phật, sự kiện Lokuttaravāda là một. Mặc dầu có nhiều khó khăn phải đối phó nhưng các vị tỳ khưu ở Mahā Vihāra đã bảo vệ được sự thuần khiết của Giáo Pháp và đã được khắp nơi biết tiếng. Do đó, nhiều người ngoại quốc đã đến Sri Lanka để tiếp thu Phật Giáo, trong đó có Visākha, Pītimalla, Buddhaghosa, v.v...

Sự Kết Tập thành sách:

Tam Tạng Giáo Pháp do Ngài Mahinda đem đến và giảng dạy cho các vị tỳ khưu ở Mahā Vihāra đã được duy trì bằng trí nhớ trong bốn trăm năm. Vào thời trị vì của đức vua Vaḷagamba (440-454 theo Phật Lịch), Tam Tạng đã được ghi lại thành các tập sách. Sau đó, Tam Tạng Pāli này đã được truyền sang các nước như là Thái Lan, Cambodia, và Miến Điện.

Champa (Việt Nam):

Được biết Champa là vùng đất ở về phía đông nam của bán đảo Đông Dương, hiện nay là Việt Nam. Điều được phỏng đoán là triết học Phật Giáo đã được thiết lập tại xứ này vào khoảng thế kỷ thứ 3 sau Tây Lịch. Vào khoảng năm 605 sau Tây Lịch, thủ đô Champa đã bị chiếm đóng bởi người Trung Quốc và họ đã du nhập Phật Giáo vào Trung Quốc; điều này được ghi lại trong văn kiện của Trung Quốc. Điều rõ rệt là Phật Giáo đã được phổ biến tại Việt Nam trước thế kỷ thứ bảy sau Tây Lịch và Phật Giáo Champa là chánh yếu và được liệt kê vào bộ phái Arya Sammiti là một nhóm nhỏ thuộc bộ phái Sravasti. Tư liệu của thế kỷ thứ tám sau Tây Lịch được ghi lại trên bia đá chứng tỏ rằng Phật Giáo Mahāyāna đã hiện diện ở Việt Nam và Tantrayāna phát xuất từ Mahāyāna cũng có mặt.

Vào thế kỷ thứ 15 sau Tây Lịch, người Annam ở phía bắc đã kiểm soát xứ sở và Phật Giáo mang đặc điểm của Mahāyāna đã có sự tác động. Về sau, Phật Giáo mang đặc điểm của Trung Quốc đã tác động đến xứ sở này thay vì Phật Giáo Champa trước đây.

Vị tỳ khưu Indacanda người Việt Nam đã đến Sri Lanka trong những năm gần đây và đang ngụ tại tu viện Sri Jayawardhanaramaya khu vực Kotte. Vị này đã học Pāli và đã sử dụng Tam Tạng Pāli ấn bản Buddha Jayanti do Buddhist Cultural Centre ấn hành. Vị này đã học Tam Tạng và sau đó dịch sang tiếng Việt Nam. Khi xem xét đến lịch sử của nước Việt Nam và lịch sử của Tam Tạng, chúng tôi nhận thấy rằng sự nỗ lực và ước nguyện thực hiện Tam Tạng Song Ngữ của vị này thật là phi thường. Nếu việc làm ấy được thành tựu thì sự hiểu biết về Tam Tạng của Theravāda ở Việt Nam sẽ được phổ biến và Phật Giáo Theravāda ở Việt Nam sẽ thêm phần phát triển. Khi ấy, vị tỳ khưu Indacanda sẽ là người sứ giả có công đóng góp cho sự hoằng Pháp của Phật Giáo Theravāda ở Việt Nam và điều này sẽ được ghi nhận bởi lịch sử của hai nước, Việt Nam cũng như của Sri Lanka.

Ý định của vị tỳ khưu này thật lớn lao, và sự nỗ lực của vị này thật đáng khâm phục. Chư Phật tử sống ở Sri Lanka và Việt Nam hãy nên hỗ trợ tỳ khưu Indacanda trong công việc dẫn thân này.

Chúng tôi phúc chúc cho tỳ khưu Indacanda được sức khỏe, sống lâu, và đạt đến sự thành công đối với điều ước nguyện của mình.

Venerable Kirama Wimalajothi

Giám Đốc Buddhist Cultural Centre

Nedimala, Dehiwala, Sri Lanka

Tháng Nikini 2550.

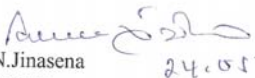
ආගමික කටයුතු අමාත්‍යාංශය
 மத விவகார அமைச்சு
 MINISTRY OF RELIGIOUS AFFAIRS

මගේ අංකය }
 எனது இல }
 My No }

ඔබේ අංකය }
 உமது இல }
 Your No }

24th May, 2006

This is to certify that the bilingual Tripitaka in Pali and Sinhala in connection with the 2550th Buddha Jayanthi Commemoration is the correct version of the Pali Text. The Pali text in Roman Characters has its equivalence in content and validity to the original in Sinhala characters.

 B.N. Jinasena
 Secretary
 Ministry of Religious Affairs

115, විජේරාම මාවත, කොළඹ 07, ශ්‍රී ලංකාව. 115, வீஜேராம மாவாத்தி, கொழும்பு 07, ஸ்ரீ லங்கா. 115, Wijerama Mawatha, Colombo 07, Sri Lanka.

කාර්යාලය } අභ්‍යන්තර } Office }	94-11-2690896 } 94-11-2690897 }	தொலை } குகைகள் } Fax }	94-11-5375128 } 94-11-2690898 }	මහාමාත්‍ය } අමාත්‍ය } செயலாளர் } Secretary }	94-11-2690736 }
---------------------------------------	------------------------------------	------------------------------	------------------------------------	---	-----------------

Ministry of Religious Affairs

--ooOoo--

Ngày 24 tháng 05 năm 2006

Xác nhận rằng Tam Tạng song ngữ Pali và Sinhala ấn tống vào dịp lễ kỷ niệm Buddha Jayanthi lần thứ 2550 là chính xác về phần Pali văn. Phần Pali văn được phiên âm sang mẫu tự Roman có giá trị tương đương về nội dung so với văn bản gốc bằng mẫu tự Sinhala.

B. N. Jinasena
Thư Ký
Chánh văn phòng

Địa Chỉ: 115 Wijerama Mawatha, Colombo 07, Sri Lanka

Office: 94-11-2690896

Fax: 94-11-2690897

Deputy Minister: 94-11-5375128, 94-11-2690898

Secretary: 94-11-2690736

THÀNH PHẦN NHÂN SỰ:

CỐ VẤN DANH DỰ

Ven. Devahandiye Paññāsekara Nāyaka Mahāthera
President of the Thimbirigasyaya Religious Association
“Sasana Arakshaka Mandalaya”
Tu Viện Trưởng Tu Viện Sri Jayawardhanaramaya Colombo

CỐ VẤN THỰC HIỆN

Ven. Kirama Wimalajothi Nāyaka Mahāthera
Giám Đốc nhà xuất bản Buddhist Cultural Centre

CỐ VẤN PHIÊN DỊCH

Ven. Kadurupokune Nandaratana Mahāthera
Cựu Giảng Viên Đại Học Phật Học Anurādhapura - Sri Lanka
Cựu Hiệu Trưởng Trường Siri Nandana Tipitaka Dhammāyatana
Malegoda, Payāgala - Sri Lanka

ĐIỀU HÀNH TỔNG QUÁT

Tỳ Khưu Indacanda

PHỤ TRÁCH PHIÊN ÂM & PHIÊN DỊCH:

- Tỳ Khưu Indacanda (Trưởng Đình Dững)

PHỤ TRÁCH VI TÍNH:

- Tỳ Khưu Đức Hiên (Nguyễn Đăng Khoa)

PHỤ TRÁCH IN ẤN & PHÁT HÀNH:

- Tỳ Khưu Tịnh Đạt (Huỳnh Minh Thuận)

- Tu Nữ Mỹ Thúy (Huỳnh Kim Lan)

TIPITAKAPĀḲI - TAM TẠNG PĀḲI

Piṭaka	Tạng	Tên PāḲi	Tựa Việt Ngữ	Số tt.	
V I N A Y A	L U Ậ T	PārājikapāḲi	Phân Tích Giới Tỳ Khuru I	01	
		PācittiyapāḲi bhikkhu	Phân Tích Giới Tỳ Khuru II	02	
		PācittiyapāḲi bhikkhunī	Phân Tích Giới Tỳ Khuru Ni	03	
		MahāvaggapāḲi I	Đại Phẩm I	04	
		MahāvaggapāḲi II	Đại Phẩm II	05	
		CullavaggapāḲi I	Tiểu Phẩm I	06	
		CullavaggapāḲi II	Tiểu Phẩm II	07	
		ParivārapāḲi I	Tập Yếu I	08	
		ParivārapāḲi II	Tập Yếu II	09	
S U T T A N T A		Dīghanikāya I	Trường Bộ I	10	
		Dīghanikāya II	Trường Bộ II	11	
		Dīghanikāya III	Trường Bộ III	12	
			Majjhimanikāya I	Trung Bộ I	13
			Majjhimanikāya II	Trung Bộ II	14
			Majjhimanikāya III	Trung Bộ III	15
	K I N H		Saṃyuttanikāya I	Tương Ứng Bộ I	16
			Saṃyuttanikāya II	Tương Ứng Bộ II	17
			Saṃyuttanikāya III	Tương Ứng Bộ III	18
			Saṃyuttanikāya IV	Tương Ứng Bộ IV	19
			Saṃyuttanikāya V (1)	Tương Ứng Bộ V (1)	20
			Saṃyuttanikāya V (2)	Tương Ứng Bộ V (2)	21
			Āṅguttaranikāya I	Tăng Chi Bộ I	22
			Āṅguttaranikāya II	Tăng Chi Bộ II	23
			Āṅguttaranikāya III	Tăng Chi Bộ III	24
			Āṅguttaranikāya IV	Tăng Chi Bộ IV	25
			Āṅguttaranikāya V	Tăng Chi Bộ V	26
			Āṅguttaranikāya VI	Tăng Chi Bộ VI	27

Piṭaka	Tạng	Tên Pāḷi	Tựa Việt Ngữ	Số tt.	
S U T T A N T A	K I N H	K Khuddakapāṭha	Tiểu Tụng	28	
		H Dhammapadapāḷi	Pháp Cú	-	
		U Udānapāḷi	Phật Tự Thuyết	-	
		D Itivuttakapāḷi	Phật Thuyết Như Vậ	-	
		D Suttanipāṭapāḷi	Kinh Tập	29	
		A Vimānavatthupāḷi	Chuyện Thiên Cung	30	
		K Petavatthupāḷi	Chuyện Nga Quỷ	-	
		A Theragathāpāḷi	Trưởng Lão Kệ	31	
		N Therīgāthāpāḷi	Trưởng Lão Ni Kệ	-	
		I Jātakapāḷi I	Bốn Sanh I	32	
		K Jātakapāḷi II	Bốn Sanh II	33	
		Ā Jātakapāḷi III	Bốn Sanh III	34	
		Y Mahāniddeśapāḷi	Đại Diễn Giải	35	
		A Cullaniddeśapāḷi	Tiểu Diễn Giải	36	
			Paṭisambhidāmagga I	Phân Tích Đạo I	37
		*	Paṭisambhidāmagga II	Phân Tích Đạo II	38
			Apadānapāḷi I	Thánh Nhân Ký Sự I	39
		T	Apadānapāḷi II	Thánh Nhân Ký Sự II	40
		I	Apadānapāḷi III	Thánh Nhân Ký Sự III	41
		Ē	Buddhavamsapāḷi	Phật Sử	42
		U	Cariyāpiṭakapāḷi	Hạnh Tạng	-
	Nettipakaraṇa	(chưa dịch)	43		
	B Peṭakopadesa	(chưa dịch)	44		
	Ō Milindapañhāpāḷi	Milinda Vấn Đạo	45		
A B H I D H A M M A	V I D Ē U P H Á P	Dhammasaṅganipakaraṇa	Bộ Pháp Tụ	46	
		Vibhaṅgapakaraṇa I	Bộ Phân Tích I	47	
		Vibhaṅgapakaraṇa II	Bộ Phân Tích II	48	
		Kathāvatthu I	Bộ Ngữ Tông I	49	
		Kathāvatthu II	Bộ Ngữ Tông II	50	
		Kathāvatthu III	Bộ Ngữ Tông III	51	
		Dhātukathā	Bộ Chất Ngữ	-	
		Puggalapaññattipāḷi	Bộ Nhân Chế Định	52	
		Yamakapakaraṇa I	Bộ Song Đối I	53	
		Yamakapakaraṇa II	Bộ Song Đối II	54	
		Yamakapakaraṇa III	Bộ Song Đối III	55	
Patthānapakaraṇa I	Bộ Vị Trí I	56			
Patthānapakaraṇa II	Bộ Vị Trí II	57			
Patthānapakaraṇa III	Bộ Vị Trí III	58			

SUTTANTAPIṬAKE KHUDDAKANIKĀYE

JĀTAKAPĀḶI

TATIYO BHĀGO

TẠNG KINH - TIÊU BỘ

BỒN SANH

TẬP BA

Tāni ca sutte otāriyamānāni vinaye sandassiyamānāni sutte ceva otaranti vinaye ca sandissanti, niṭṭham ettha gantabbaṃ: ‘Addhā idaṃ tassa bhagavato vacanaṃ, tassa ca therassa suggahita’ṭi.

(Dīghanikāya II, Mahāparinibbānasutta).

Các điều ấy (những lời đã được nghe thuyết giảng) cần được đối chiếu ở Kinh, cần được xem xét ở Luật, và chỉ khi nào chúng hiện diện ở Kinh và được thấy ở Luật, thời điều kết luận có thể rút ra ở đây là: “Điều này chắc chắn là lời giảng dạy của đức Thế Tôn và đã được vị trưởng lão ấy tiếp thu đúng đắn.

(Trường Bộ II, Kinh Đại Bát-Niết-Bàn).

LỜI GIỚI THIỆU

--ooOoo--

Đây là tập *Jātakapāli - Bốn Sanh III* và là tập cuối theo hệ thống trình bày 3 tập của Tam Tạng Sri Lanka. Tập Kinh này gồm có 10 Bốn Sanh (*Jātaka*) với 2585 kệ ngôn (*gāthā*), được xếp vào *Mahānipāto - Nhóm Lớn* ở trong bộ Kinh *Jātakapāli - Bốn Sanh* thuộc về *Khuddakanikāya - Tiểu Bộ* của *Suttantānikāya - Tạng Kinh*, và là tập số 34 của Tam Tạng Song Ngữ Pāli - Việt (TTPV tập 34). Cũng cần nói thêm là bộ Kinh Bốn Sanh được xếp vào thể loại cũng có tên là *Jātaka*.¹ Như vậy, từ *Jātaka* ngoài ý nghĩa là “chuyện kể về các kiếp sống của đức Bồ Tát trong khoảng thời gian thực hành cho viên mãn các đức hạnh cao quý của một vị Phật,” còn có thêm một ý nghĩa khác là “tên gọi của một trong chín thể loại dùng để hệ thống hóa lời dạy của đức Phật.”

Tập tài liệu *Thập Độ* của Ngài Hòa Thượng Hộ Tông (Vansarakkhita Mahāthera) trình bày 10 Bốn Sanh này liên quan đến mười pháp toàn hảo (*pāramitā*) mà vị Bồ Tát hướng tâm đến quả vị giác ngộ – đầu là Thịnh Văn (*sāvakabuddha*), hay Độc Giác (*paccekabuddha*), hay Toàn Giác (*sammāsambuddha*) – cần phải thực hành cho tròn đủ với những cấp độ hy sinh khác nhau từ thấp lên cao: liên quan đến vật ngoại thân, liên quan đến một phần thân thể, hoặc liên quan đến mạng sống của bản thân.

Dưới đây, chúng tôi sẽ tóm lược 10 Bốn Sanh của tập *Jātakapāli - Bốn Sanh III* và kết hợp với mười pháp toàn hảo dựa theo sự sắp xếp của tập tài liệu trên.

1. *Mūgapakkhajātakaṃ - Bốn Sanh Hoàng Tử Cầm Què* (538) đề cập đến pháp toàn hảo về xuất ly (*nekkhammapāramitā*): Vì sợ hãi việc lên ngôi vua và sẵn có ý nguyện lìa xa gia đình để tu hành nên hoàng tử Temiya đã giả vờ bị cầm và què ngay từ khi còn nhỏ. Về sau, vua cha đã ra lệnh cho người đánh xe đưa hoàng tử vào rừng giết chết rồi vùi thây ở nơi đó. Lúc chỉ còn hai người ở trong rừng, hoàng tử Temiya đã trở lại bình thường và giải thích sự việc cho người đánh xe hiểu rõ để vị ấy về trình lại cho đức vua và hoàng hậu. Tuy đã được phụ vương và mẫu hậu thân hành đi vào tận khu rừng để khuyên giải, nhưng hoàng tử Temiya

¹ Chánh Tạng Pāli được phân theo chín thể loại (*aṅga*) gồm có: *sutta*, *geyya*, *veyyākaraṇa*, *gāthā*, *udāna*, *itivuttaka*, *jātaka*, *abbhūtaḍḍhamma*, và *vedalla*. Xem *Saddhammasaṅgaha - Diệu Pháp Yếu Lược*, bản dịch tiếng Việt của Tỷ Khưu Indacanda, trang 31.

vẫn không thay đổi ý định xuất gia vì hiểu rằng cuộc sống ở thế gian là ngắn ngủi.

2. *Mahājanakajātakam* - *Bốn Sanh Mahājanaka* (539) đề cập đến pháp toàn hảo về tinh tấn (*viriyapāramitā*): Bị đắm thuyền, sau bảy ngày vật lộn giữa biển khơi mênh mông, thanh niên Mahājanaka đã được một vị Thiên nữ cảm động cứu sống đưa vào bờ và trở thành vị vua của xứ sở ấy. Tuy ở vương vị cao sang đầy đủ dục lạc, nhưng đức vua Mahājanaka vẫn luôn suy tư về sự nỗ lực trong cuộc sống và mong muốn cuộc sống an lạc, xa lánh thế gian cuồng nhiệt. Cuối cùng, đức vua đã từ giã hoàng cung ra đi, tìm đến các vị ẩn sĩ để học phương thức tu hành và sống cuộc đời của một vị Sa- môn.

3. *Sāmajātakam* - *Bốn Sanh Sāma* (540) đề cập đến pháp toàn hảo về từ ái (*mettāpāramitā*): Thanh niên Sāma trong lúc đi xách nước về để phụng dưỡng cha mẹ bị mù lòa đã bị trúng phải mũi tên có tẩm độc do đức vua xứ Kāsi bắn ra. Vốn là người chuyên tu tập về tâm từ ái, biết mình không còn sống bao lâu nữa, thanh niên Sāma cho đức vua biết rằng cái chết không phải là điều đáng sợ đối với chàng, mà chỉ lo cho cha mẹ già mù lòa không người chăm sóc. Đức vua nhận lời thay chàng làm công việc ấy và hỏi đường đi đến chỗ cư ngụ của họ. Sau khi gặp được song thân mù lòa của thanh niên Sāma, đức vua đã đưa họ đến bên thi thể của chàng. Nhờ lời nguyện chân thật của cha, của mẹ, và của một vị Thiên nữ ở tại ngọn núi ấy, thanh niên Sāma đã sống lại.

4. *Nimijātakam* - *Bốn Sanh Đức Vua Nimi* (541) đề cập đến pháp toàn hảo về quyết định (*adhiṭṭhānapāramitā*): Đức vua Nimi, trong lúc đang bố thí, đã có thắc mắc về quá báo của sự bố thí và thực hành Phạm hạnh, quá báo nào lớn hơn? Thiên Chủ Sakka đã hiện ra và trả lời cho đức vua rằng người có thực hành Phạm hạnh được tái sinh vào các cõi thù thắng hơn người có sự gắn bó với việc bố thí. Thiên Chủ Sakka sau khi về lại cõi Trời đã cho Mātali, người điều khiển Thiên xa, đi xuống trần gian mời đức vua Nimi đi đến Thiên cung để chư Thiên được chiêm ngưỡng. Nhân cơ hội ấy, đức vua Nimi đã yêu cầu được đi xem địa ngục trước rồi mới đi đến cõi Trời sau. Trên đường đi, người điều khiển Thiên xa Mātali đã trả lời những thắc mắc của đức vua về các hình phạt phải gánh chịu ở địa ngục là do những tội ác đã gây ra trước đây; cũng thế, những hạnh phúc được hưởng ở Thiên giới là kết quả của những việc thiện đã làm ở chốn nhân gian. Sau đó, đức vua Nimi đã quyết định sẽ làm nhiều thiện pháp với việc bố thí, với việc thực hành bình đẳng, với việc tự chế ngự.

5. *Khaṇḍahārajātakam* - *Bốn Sanh Quan Tể Tự Khaṇḍahāla* (542) đề cập đến pháp toàn hảo về nhân nại (*khantipāramitā*): Vì có tư thù với hoàng tử Canda nên viên quan tể tự mê muội dòng Bà-la-môn tên là Khaṇḍahāla đã xúi đức vua Ekarāja đem bốn người con, bốn vương phi, bốn thị dân (giàu có), bốn con bò mộng, bốn con ngựa, và nhóm bốn của tất cả các thứ để làm lễ tế thần, nhằm thành tựu mục đích sanh về Thiên giới. Việc làm ấy khiến mọi người ở hoàng cung cũng như dân chúng của

xứ sở ấy rúng động, ta thán. Dù mẫu hậu, các hoàng tử, công chúa đã van xin vua cha, nhưng vì lời thúc giục của viên quan tế tự nên lễ tế thần vẫn được tiến hành. Ngay trước giờ tế lễ, người con gái của đức vua Pañcāla, công chúa Candā, vợ của hoàng tử Canda đã tuyên bố lời nói chân thật và cầu xin các hàng phi nhân hãy giúp cho nàng được chung sống với chồng. Khi ấy, Thiên Chủ Sakka đã ép buộc đức vua phóng thích cho tất cả người và thú. Cuối cùng, lão Khaṇḍahāla bị mọi người ném đá đến chết, còn hoàng tử Canda được mọi người phong lên ngôi vua.

6. *Bhūridattajātakaṃ - Bôn Sanh Long Vương Bhūridatta* (543) đề cập đến pháp toàn hảo về trì giới (*śīlapāramitā*): Trong lúc lên đất liền để thọ trì ngày trai giới, Long vương Bhūridatta có thần lực đã gặp lão thợ săn và người con trai rồi mời hai người ấy đến long cung để sinh sống. Một năm sau, vì nhớ nhà, hai cha con người thợ săn đã từ giả để về lại thế giới loài người. Long Vương đã biểu lão thợ săn viên ngọc ma-ni thần tiên có năng lực đem lại của cải, sức khỏe, và hạnh phúc theo như ý muốn, nhưng lão thợ săn từ chối. Về sau, lão thợ săn đã chỉ cho gã bắt rắn biết tổ mối mà vị Long Vương Bhūridatta thường đến nằm trong những ngày vị ấy thực hành trai giới. Gã bắt rắn đã dùng chú thuật thần tiên để bắt vị Long Vương Bhūridatta rồi đem đi diễn trò ở các nơi dọc theo đường đi đến kinh thành. Vì việc duy trì giới hạnh (*sīla*), vị Long Vương Bhūridatta đã làm theo những lời sai bảo của gã bắt rắn. Về sau, các anh em trai và cô em gái đã giải thoát cho vị Long Vương Bhūridatta và tất cả đã trở về lại chốn long cung.

7. *Mahānāradakassapajātakaṃ - Đại Bôn Sanh Nāradakassapa* (544) đề cập đến pháp toàn hảo về hành xả (*upekkhāpāramitā*): Đức vua của xứ sở Videha là vị Sát-đế-ly tên Aṅgāti nghe theo lời giáo huấn đầy tà kiến của vị đạo sĩ lỗi lạc thể Guṇa thuộc dòng họ Kassapa: “Không có quả báo thiện ác, các sinh linh (có số phận) đã được định sẵn, tất cả đều đạt đến sự thanh tịnh sau khi trải qua sự luân hồi tám mươi bốn kiếp,” nên đã đắm say dục lạc, bỏ bê triều chính. Công chúa Rujā của đức vua là người chuyên hành thiện, bố thí, và thực hành các ngày trai giới đã khuyên vua cha lánh xa kẻ xấu và không đi theo con đường sai trái. Nàng công chúa ấy có khả năng nhớ lại bảy kiếp sống của bản thân trong thời quá khứ và biết được nàng sẽ đi đến bảy kiếp sống nữa ở thời vị lai. Lúc ấy, Bồ Tát Nārada đã từ thế giới Phạm Thiên ngự xuống tòa lâu đài để giải đáp các nghi vấn của đức vua, đồng thời khuyên đức vua nên tránh xa ác pháp và hãy thực hành thiện pháp, nên duy trì niệm và gắn bó vào sự tu tập đúng theo đường lối, bởi vì mong muốn và tham lam là con đường sai quấy và sự tự kiểm chế là con đường đúng đắn.

8. *Vidhurajātakaṃ - Bôn Sanh Bạc Sáng Suốt Vidhura* (545) đề cập đến pháp toàn hảo về chân thật (*saccapāramitā*): Bạc sáng suốt Vidhura có trí tuệ hoàn hảo, vị quan phân xử của đức vua Dhanañjaya xứ Kuru, đã được Thiên Chủ Sakka, chim thần Venateyya, long vương Varuṇa, và đức vua Dhanañjaya ban thưởng trọng hậu. Vì mong muốn được yết kiến và lắng nghe bạc sáng suốt Vidhura thuyết pháp nên hoàng hậu Vimalā,

vợ của long vương Varuṇa, giả vờ bệnh và đòi hỏi phải có trái tim của Vidhura, với điều kiện việc đạt được trái tim phải có tính chất tự nguyện, không do ép buộc. Vì thế, Dạ-xoa Puṇṇaka nhận lời với điều kiện sẽ được cưới nàng Irandatī, con gái của long vương, về làm vợ. Dạ-xoa Puṇṇaka đã cùng đức vua Dhanañjaya xứ Kuru tranh tài trong trò đồ xúc xắc với hai vật cá cược là viên ngọc ma-ni quý giá và bạc sáng suốt Vidhura. Đức vua đã thua cuộc và phải giao bạc sáng suốt Vidhura cho Dạ-xoa Puṇṇaka. Trước khi ra đi, bạc sáng suốt Vidhura đã giải đáp những thắc mắc cho đức vua Dhanañjaya xứ Kuru, đã sắp xếp việc gia đình, và đã giáo huấn mọi người từ quan đến dân. Dọc đường đi, bạc sáng suốt Vidhura cũng đã chỉ bảo cho Dạ-xoa Puṇṇaka những nguyên tắc của người đạo đức. Dầu biết mình là kẻ sẽ bị giết chết, nhưng bạc sáng suốt Vidhura vẫn đối đáp một cách chân thật với Dạ-xoa Puṇṇaka, với long vương Varuṇa, và với hoàng hậu Vimalā. Cuối cùng, được hoan hỷ với trí tuệ và sự chân thật của bạc sáng suốt Vidhura, long vương Varuṇa đã hoàn trả bạc sáng suốt Vidhura cho đức vua Dhanañjaya xứ Kuru, đồng thời cũng gả con gái Irandatī cho Dạ-xoa Puṇṇaka. Dạ-xoa Puṇṇaka đã biếu cho bạc sáng suốt Vidhura viên bảo ngọc ma-ni và đưa vị ấy về thành phố Indapatta cho đức vua Dhanañjaya xứ Kuru.

9. *Ummaggajātakam - Bốn Sanh Đường Hâm* (546) đề cập đến pháp toàn hảo về trí tuệ (*paññāpāramitā*): Đức vua xứ Videha có năm bậc nhân sĩ Senaka, Pukkusa, Kāvinda, Devinda, và bạc sáng suốt Mahosadha. Có lần vị Senaka và bạc sáng suốt Mahosadha đã có cuộc tranh luận về câu hỏi do đức vua đề ra: “Người có trí tuệ nhưng thiếu về uy quyền và người có danh vọng mà không có trí tuệ, người nào trong hai người này là tốt hơn?” Bạc sáng suốt Mahosadha thiên về người có trí tuệ, còn vị Senaka ủng hộ kẻ thiếu trí nhưng có uy quyền. Ở một đề tài khác về việc cần giấu kín, bạc sáng suốt Mahosadha chủ trương nên giấu kín sự việc cho đến lúc nào thuận tiện mới có thể khơi mở, ngược lại với quan điểm của đức vua và bốn vị kia; vì thế, vị ấy đã bị đức vua không yêu thích. Về sau, vua Cūlanibrahmadatta xứ Pañcāla hùng mạnh có ý muốn mời đức vua xứ Videha sang thăm viếng để gả cho người con gái của mình, thật ra là nhằm mục đích giết chết vị vua xứ Videha. Với trí tuệ vượt trội, bạc sáng suốt Mahosadha đã giải cứu cho đức vua xứ Videha cùng các cận thần và quân lính. Đức vua Cūlanibrahmadatta xứ Pañcāla đã quý trọng mạng sống của bạc sáng suốt Mahosadha hơn cả mẫu hậu, hoàng hậu, em trai, viên quan cộng sự, vị Bà-la-môn, và bản thân mình; điều này chính là nhờ vào trí tuệ khôn khéo của bạc sáng suốt Mahosadha.

10. *Mahāvessantarajātakam - Bốn Sanh Vessantara Vĩ Đại* (547) đề cập đến pháp toàn hảo về bố thí (*dānapāramitā*): Do lời ước nguyện của mẹ là hoàng hậu Phusatī, hoàng tử Vessantara đã có thiên hướng bố thí vật cao quý và sẵn sàng đáp ứng lời cầu xin của kẻ khác. Từ lúc còn là đứa bé trai tám tuổi, hoàng tử Vessantara đã có ý định bố thí tim, mắt, luôn cả thịt và máu của mình nếu có người cầu xin. Về sau, khi được giao

việc điều hành xứ sở, hoàng tử Vessantara đã bố thí con bạch tượng quý báu của quốc gia cho các vị Bà-la-môn. Việc này đã khiến cho dân chúng Sivi bất bình rồi áp lực với vua cha đòi trục xuất hoàng tử Vessantara ra khỏi đất nước. Sau khi bố thí hết của cải tài sản có được, hoàng tử Vessantara đã cùng vợ là công chúa Maddī và hai người con nhỏ – bé trai là Jāli và bé gái là Kaṇhājinā – đi đến núi Vaṅka, nơi cư ngụ dành cho những kẻ bị đọa đày. Trên đường đi, do sự cầu xin của các vị Bà-la-môn, hoàng tử Vessantara đã bố thí bốn con ngựa cho bốn vị, rồi luôn cả cỗ xe sang trọng cho một vị Bà-la-môn khác. Cuối cùng, gia đình bốn người của họ đã dắt díu nhau đi tiếp cuộc hành trình đến chốn rừng già. Tại chốn ẩn cư, công chúa Maddī sáng ngày ra đi tìm kiếm trái cây rừng và các loại củ để nuôi sống cả gia đình. Rồi lão Bà-la-môn tên Jūjaka, do áp lực của người vợ trẻ, cũng đã lặn lội tìm đến nơi ở của họ ở chốn rừng sâu để xin hoàng tử Vessantara hai người con Jāli và Kaṇhājinā đem về làm nô lệ hầu hạ cho người vợ trẻ của mình. Hoàng tử Vessantara đã chấp thuận lời cầu xin, mặc dầu trong tâm khổ đau muôn phần khi nhìn thấy lão Bà-la-môn hành hạ đánh đập hai đứa con nhỏ trước mắt mình. Để giúp cho hoàng tử Vessantara sớm thành tựu hạnh nguyện và cũng để cho công chúa Maddī khỏi bị những kẻ vô lại cầu xin, Thiên Chủ Sakka với vóc dáng Bà-la-môn đã đi đến để cầu xin hoàng tử Vessantara người vợ của chàng là công chúa Maddī. Việc bố thí đã được tiến hành và hạnh nguyện bố thí của đức Bồ Tát đã được viên mãn. Cuối cùng, gia đình bốn người đã được trùng phùng khi bé trai Jāli hướng dẫn đức vua Saṅjaya và mẫu hậu đi vào rừng để rước hoàng tử Vessantara và công chúa Maddī về lại kinh thành.

Theo thiên ý của chúng tôi, sự sắp xếp trên chỉ có tính chất tương đối, bởi vì qua những tình tiết được trình bày ở các bốn sanh nói trên, không riêng gì pháp toàn hảo nổi bật đã được tài liệu trên xác định, đức Bồ Tát còn có sự nỗ lực thực hành các pháp toàn hảo khác cũng trong chính kiếp sống ấy: Ví dụ, ở Bốn Sanh 538, hai yếu tố quyết định (*adhiṭṭhāna*) và nhẫn nại (*khantī*) cũng được rõ nét bên cạnh mục tiêu xuất ly (*nekkhamma*) khi hoàng tử Temiya đã hoàn toàn giả cảm và què trong suốt 16 năm ròng rã; ở Bốn Sanh 539, thanh niên Mahājanaka nhờ vào pháp tinh tấn (*virīya*) mới sống sót sau bảy ngày đêm trôi nổi giữa biển khơi, cuối cùng sau khi lên được ngôi vua, vị ấy cũng đã chọn đường xuất ly (*nekkhamma*) để tu tập; hoặc ở Bốn Sanh 543, Long Vương Bhūridatta khó giữ gìn được giới hạnh (*sīla*) nếu không có pháp nhẫn nại (*khantī*) đối với những sự hành hạ của gã bắt rắn, v.v... Ngoài ra, việc sắp xếp Bốn Sanh 541 với pháp toàn hảo về quyết định, Bốn Sanh 544 với pháp toàn hảo về hành xả, và Bốn Sanh 545 với pháp toàn hảo về chân thật có phần hơi khiên cưỡng. Như thế, việc nhận định rằng “trong một kiếp sống nhất định nào đó, đức Bồ Tát chỉ tập trung thực hành một pháp toàn hảo nhất định nào đó” khó có thể đứng vững.

Văn bản *Pāli* được trình bày ở tập Kinh này đã được phiên âm lại từ văn bản *Pāli - Sinhala*, ấn bản *Buddha Jayanti Tripitaka Series* của nước quốc giáo Sri Lanka. Chúng tôi xin thành tâm tán dương công đức của Venerable Mettāvihārī đã hoan hỷ cho phép chúng tôi sử dụng văn bản đã được phiên âm sẵn đang phổ biến trên mạng *internet*. Điểm đóng góp của chúng tôi trong việc thực hiện văn bản *Pāli Roman* này là dò lại kỹ lưỡng văn bản đã được phiên âm và so sánh kiểm tra những điểm khác biệt về văn tự ở Tam Tạng của các nước Thái Lan, Miến Điện, và Anh Quốc được ghi ở phần cước chú, đồng thời bổ sung thêm một số điểm khác biệt đã phát hiện được trong lúc so sánh các văn bản với nhau. Cũng cần nói thêm là sự sai sót trong việc đánh số thứ tự các câu kệ ở hai tập *Jātakapāli II* và *III* của Tam Tạng *Pāli - Sinhala* đã được điều chỉnh.

Về phương diện dịch thuật và trình bày văn bản tiếng Việt, chúng tôi đã ghi nghĩa Việt của các kệ ngôn bằng văn xuôi nhằm diễn tả trọn vẹn ý nghĩa của văn bản gốc. Trong phần nhiều các trường hợp, hai dòng kệ ngôn gồm bốn *pāda* là được hoàn chỉnh về ý nghĩa. Nhưng có một vài trường hợp, ý nghĩa được nối từ kệ ngôn này sang kệ ngôn khác, thì chúng tôi dịch gom chung các kệ ngôn có liên quan lại với nhau. Ngược lại, ở một số nơi khác, nếu thứ tự sắp xếp các đoạn dịch Việt là thuận tiện cho việc tách rời, thì chúng tôi sử dụng dấu gạch ngang (—) ở cuối kệ ngôn trước và ở đầu kệ ngôn sau để báo hiệu sự tiếp nối. Trong trường hợp một số các kệ ngôn *Pāli* gồm 3 hoặc 4 dòng có ý nghĩa được tách biệt theo từng dòng một, chúng tôi ngắt câu dịch Việt thành từng dòng riêng biệt tương ứng với từng câu *Pāli* để tiện việc đối chiếu, so sánh, tìm hiểu, và học hỏi.

Về văn phong của lời dịch, chúng tôi chủ trương ghi lại lời tiếng Việt sát theo văn bản gốc và cố gắng không bỏ sót từ nào không dịch. Lời văn tiếng Việt của chúng tôi có chứa đựng những mẫu chốt giúp cho những ai có ý thích nghiên cứu *Pāli* thấy ra được cấu trúc của loại ngôn ngữ này, đồng thời tạo sự thuận tiện cho công việc hiệu đính trong tương lai. Việc làm này của chúng tôi không hẳn đã được hoàn hảo, dấu sao cũng là bước khởi đầu nhằm thúc đẩy phong trào nghiên cứu cổ ngữ Phật Học của người Việt Nam. Tuy nhiên, một số sai sót trong quá trình phiên dịch đương nhiên không thể tránh khỏi, chúng tôi xin chịu hoàn toàn trách nhiệm về trình độ có hạn.

Nhân đây, chúng tôi cũng xin chân thành ghi nhận sự quan tâm chăm sóc trực tiếp hoặc gián tiếp đối với công tác phiên dịch của chúng tôi về phương diện vật thực bồi dưỡng và thuốc men chữa bệnh của các vị hữu ân sau: Bà Nguyễn Xuân Tuyết Nga, Phật tử Lê Quý Hùng, Phật tử Tâm Hạnh, Phật tử Trần Ngọc Linh, Phật tử Cát Tường & Diệu Tường, Phật tử Cao Minh Hiếu, Phật tử chùa Pháp Bảo - Mỹ Tho, cùng một số Phật tử gần xa đã hỗ trợ và quan tâm đến sức khỏe của chúng tôi trong thời gian

qua, tiếc rằng không thể liệt kê ra tất cả vì quá dài. Nói rõ hơn, công việc soạn thảo này được thông suốt, không bị gián đoạn, chính là nhờ có sự hỗ trợ nhiệt tình và quý báu của quý vị. Thành tâm cầu chúc quý vị luôn giữ vững niềm tin và thành tựu được nhiều kết quả trong công việc tu tập giải thoát.

Bên cạnh đó, chúng tôi cũng không quên ghi nhận sự nhiệt tình của Phật tử Đào Thị Diễm Tuyết, Phật tử Đặng Thu Trang, và Phật tử Pañnaditthi Nguyễn Anh Tú đã sắp xếp thời gian để đọc lại bản thảo một cách kỹ lưỡng và đã đóng góp nhiều ý kiến sâu sắc giúp cho chúng tôi tránh được một số điểm vụng về trong việc sử dụng từ ngữ tiếng Việt.

Chúng tôi cũng xin thành tâm tùy hỷ và tán dương công đức của các thí chủ đã nhiệt tâm đóng góp tài chánh giúp cho Công Trình Ấn Tống Tam Tạng Song Ngữ Pāli - Việt được tồn tại và phát triển. Mong sao phước báu Pháp thí này luôn dẫn dắt quý vị vào con đường tu tập đúng theo Chánh Pháp, thành tựu Chánh Trí, chứng ngộ Niết Bàn, không còn luân hồi sanh tử nữa.

Chúng tôi xin thành kính tri ân công đức của Ngài Hòa Thượng Devahandiyeha Paññāsekara Nāyaka Mahāthera, tu viện trưởng tu viện Sri Jayawardhanaramaya Colombo 8 - Sri Lanka, đã cung cấp trú xứ và các vật dụng cần thiết giúp cho chúng tôi có thể tập trung toàn thời gian cho công việc thực hiện tập Kinh này.

Cuối cùng, ngưỡng mong phước báu phát sanh trong công việc soạn thảo tập Kinh này được thành tựu đến thầy tổ, song thân, và tất cả chúng sinh trong tam giới. Nguyên cho hết thảy đều được an vui, sức khỏe, có trí tuệ, và tinh tấn tu tập ngõ hầu thành đạt cứu cánh giải thoát, chấm dứt khổ đau.

Kính bút,
Ngày 25 tháng 3 năm 2017
Tỳ Khưu Indacanda (Trương đình Dũng)

CÁC CHỮ VIẾT TẮT:

Văn Bản Pāli:

Ma	: Maramma Chaṭṭhasaṅgīti Piṭakapotthakaṃ (Tặng Miến Điện kỳ kết tập lần thứ 6)
PTS	: Pali Text Society Edition (Tặng Anh)
Syā	: Syāmakkhara Mudditapotthakaṃ (Tặng Thái Lan)

Văn Bản Tiếng Việt:

ND	: Chú thích của Người Dịch
PTS	: Nhà Xuất Bản Pali Text Society (Anh Quốc)
Sđđ.	: Sách đã dẫn
JaA.	: Sihalakkhara muddita Jātakatṭhakathā
TTPV	: Tam Tặng Pāli - Việt

MĀU TṬ PĀḲI - SINHALA

NGUYĒN ÂM

අ a ආ ā ඉ i ඊ ī උ u ඌ ū එ e ඔ o

PHỤ ÂM

ක ka	ක kha	ග ga	ඔ gha	ච na
ච ca	ඡ cha	ජ ja	ඤ jha	ඤ ña
ට ta	ඨ tha	ඪ da	ඬ dha	ණ na
ත ta	ඵ tha	ඳ da	ධ dha	න na
ප pa	ඵ pha	බ ba	භ bha	ම ma

ය ya	ර ra	ල la	ව va	ස sa	හ ha	ළ la	ම m
ක ka	ක kā	කි ki	කී kī	කු ku	කූ kū	කෙ ke	කො ko
ක kha	ක khā	කි khi	කී khī	කු khu	කූ khū	කෙ khe	කො kho
ග ga	ග gā	ගි gi	ගී gī	ගු gu	ගූ gū	ගෙ ge	ගො go

PHỤ ÂM LIÊN KẾT

කක kka	කකක ñña	ත tra	මම mpha
කක kka	ණණ ñha	දද dda	මම mba
කය kya	කච ñca	දධ ddha	මම mbha
කි kri	කඡ ñcha	ද් dra	මම mma
කච kva	කඡ ñja	දච dva	මම mha
කය khya	කඤ ñjha	ධච dhva	යය, යය yya
කච khva	ටට tta	නන nta	යන yha
ගග gga	ටඨ ttha	ඵඵ ntha	ලල lla
ගඝ gggha	චච dda	ඡ, ඳ nda	ලය lya
චක ñka	චච dda	ඡධ ndha	ලභ lha
ග gra	ණණ ñna	නන nna	චය vha
චක ñkha	ණට ñta	නන nha	සස ssa
චග ñga	ණඨ ñtha	පප ppa	සම sma
චඝ ñgha	ණඬ ñda	පඵ ppha	සච sva
චච cca	නන tta	බබ bba	හම hma
චඡ ccha	ඵඵ ttha	බභ bbha	හච hva
ඡඡ jja	ඵඵ tva	බ් bra	ළභ lha
ඡඤ jjha		මප mpa	

-ආ ā ඉ i ඊ ī උ u ඌ ū ඍ e ඞ o

VĀN BĀN ĐÓI CHIẾU
PĀḶI - SINHALA & PĀḶI - ROMAN

නමො තස්ස භගවතො අරහතො සම්මාසම්බුද්ධස්ස
Namo tassa bhagavato arahato sammāsambuddhassa.

බුද්ධං සරණං ගච්ඡාමි
Buddhaṃ saraṇaṃ gacchāmi.
ධම්මං සරණං ගච්ඡාමි
Dhammaṃ saraṇaṃ gacchāmi.
සංඝං සරණං ගච්ඡාමි
Saṅghaṃ saraṇaṃ gacchāmi.
දුතියම්පි බුද්ධං සරණං ගච්ඡාමි
Dutiyampi buddhaṃ saraṇaṃ gacchāmi.
දුතියම්පි ධම්මං සරණං ගච්ඡාමි
Dutiyampi dhammaṃ saraṇaṃ gacchāmi.
දුතියම්පි සංඝං සරණං ගච්ඡාමි
Dutiyampi saṅghaṃ saraṇaṃ gacchāmi.
තතියම්පි බුද්ධං සරණං ගච්ඡාමි
Tatīyampi buddhaṃ saraṇaṃ gacchāmi.
තතියම්පි ධම්මං සරණං ගච්ඡාමි
Tatīyampi dhammaṃ saraṇaṃ gacchāmi.
තතියම්පි සංඝං සරණං ගච්ඡාමි
Tatīyampi saṅghaṃ saraṇaṃ gacchāmi.

පාණාතිපාතා වෙරමණී සික්ඛාපදං සමාදියාමි
Pāṇātipātā veramaṇī sikkhāpadaṃ samādiyāmi.

අදින්නාදානා වෙරමණී සික්ඛාපදං සමාදියාමි
Adinnādānā veramaṇī sikkhāpadaṃ samādiyāmi.

කාමෙසුමිච්ඡාවාරා වෙරමණී සික්ඛාපදං සමාදියාමි
Kāmesu micchācārā veramaṇī sikkhāpadaṃ samādiyāmi.

මුසාවාදා වෙරමණී සික්ඛාපදං සමාදියාමි
Musāvādā veramaṇī sikkhāpadaṃ samādiyāmi.

සුරාමෙරසමජ්ඣපමාදට්ඨානා වෙරමණී සික්ඛාපදං
සමාදියාමි
Surāmerayamajjhapaṃmādaṭṭhānā veramaṇī sikkhāpadaṃ
samādiyāmi.

JĀTAKAPĀḲI - TATIYO BHĀGO

BỒN SANH - TẬP BA

VISAYASŪCI - MỤC LỤC

XXI. MAHĀNIPĀTO - NHÓM LỚN

1. [538]	<i>Mūgapakkhajātakam</i> - Bốn Sanh Hoàng Tử Cầm Què	02
2. [539]	<i>Mahājanakajātakam</i> - Bốn Sanh Mahājanaka	24
3. [540]	<i>Sāmajātakam</i> - Bốn Sanh Sāma	56
4. [541]	<i>Nimijātakam</i> - Bốn Sanh Đức Vua Nimi	78
	i. <i>Nirayakaṇḍam</i> - Phẩm Địa Ngục	84
	ii. <i>Vimānakaṇḍam</i> - Phẩm Thiên Cung	100
5. [542]	<i>Khaṇḍahārajātakam</i> - Bốn Sanh Quan Tế Tự Khaṇḍahāla	116
6. [543]	<i>Bhūridattajātakam</i> - Bốn Sanh Long Vương Bhūridatta	148
	i. <i>Nagarakaṇḍam</i> - Phẩm Thành Phố	148
	ii. <i>Vanappavesakaṇḍam</i> - Phẩm Đi Vào Rừng	150
	iii. <i>Kīlanakaṇḍam</i> - Phẩm Làm Trò Tiêu Khiển	154
	iv. <i>Nagarappavesanakaṇḍam</i> - Phẩm Đi Vào Thành Phố	158
	v. <i>Subhagakaṇḍam</i> - Phẩm Long Vương Subhaga	168
	vi. <i>Yaññabhedavādakaṇḍam</i> - Phẩm Nói Về Sự Hư Hoại Của Lễ Dâng Hiến	170
7. [544]	<i>Mahānāradakassapajātakam</i> - Đại Bốn Sanh Nāradakassapa	188
8. [545]	<i>Vidhuraajātakam</i> - Bốn Sanh Bạc Sáng Suốt Vidhura	226
	i. <i>Dohaḷakakaṇḍam</i> - Phẩm Chứng Bệnh Khao Khát	228
	ii. <i>Maṇikaṇḍam</i> - Phẩm Viên Ngọc Ma-ni	240
	iii. <i>Akkhakaṇḍam</i> - Phẩm Trò Đồ Súc Sắc	246
	iv. <i>Gharāvāsapañho</i> - Câu Hỏi Về Cuộc Sống Tại Gia	250

v.	<i>Pekkhanakaṇḍaṃ</i> - Phẩm Thăm Nom	252
vi.	<i>Rājavasatikaṇḍaṃ</i> - Phẩm Chốn Triều Đình	254
vii.	<i>Antarapeyyālo</i> - Phần Giản Lược Đoạn Giữa	262
viii.	<i>Sādhunaradhammaṇḍaṃ</i> - Phẩm Nguyên Tắc Của Người Đạo Đức	268
ix.	<i>Kālāgirikaṇḍaṃ</i> - Phẩm Núi Kālāgiri	274
9.	[546] <i>Ummaggajātakaṃ</i> - Bốn Sanh Đường Hâm	294
i.	<i>Sattadārakapañhā</i> - Đứa Trẻ Bảy Tuổi và Các Câu Hỏi	294
ii.	<i>Gadrahapañho</i> - Câu Hỏi Về Con Lừa	294
iii.	<i>Kakaṇṭakapañho</i> - Câu Hỏi Về Con Tắc Kè	294
iv.	<i>Sirikālakaṇṇipañho</i> - Câu Hỏi Về May Mắn Và Bất Hạnh	294
v.	<i>Meṇḍakapañho</i> - Câu Hỏi Về Con Cừu	294
vi.	<i>Sirimandapañho</i> - Câu Hỏi Về Uy Quyền Và Kẻ Ngu	298
vii.	<i>Channapathapañho</i> - Câu Hỏi Về Lối Đi Đã Được Che Giấu	304
viii.	<i>Khajjopaṇakapañho</i> - Câu Hỏi Về Con Đom Đóm	304
ix.	<i>Bhūripañho</i> - Câu Hỏi Uyển Bác	306
x.	<i>Devatāpucchitapañhā</i> - Các Câu Hỏi Được Hỏi Bởi Vị Thiên Nhân.	308
xi.	<i>Pañcapaṇḍitapañho</i> - Câu Hỏi Dành Cho Năm Bậc Nhân Sĩ	308
xii.	<i>Mahāummaggakaṇḍaṃ</i> - Phẩm Đường Hâm Vĩ Đại	314
xiii.	<i>Dakarakkhasapañho</i> - Câu Hỏi Của Thủy Thần	346
10.	[547] <i>Mahāvessantarajātakaṃ</i> - Bốn Sanh Vessantara Vĩ Đại	354
i.	<i>Dasavaragāthā</i> - Các Kệ Ngôn Về Mười Điều Ân Huệ	354
ii.	<i>Himavantavaṇṇanā</i> - Ca Tụng Núi Hy-mã-lạp	356
iii.	<i>Dānakaṇḍaṃ</i> - Phẩm Bố Thí	370
iv.	<i>Vanappavesanakhaṇḍaṃ</i> - Phẩm Đi Vào Rừng	390
v.	<i>Jūjakapabbaṃ</i> - Đoạn Về Bà-la-môn Jūjaka	398
vi.	<i>Cūḷavanavaṇṇanā</i> - Phần Mô Tả Khu Rừng Nhỏ	408
vii.	<i>Mahāvanavaṇṇanā</i> - Phần Mô Tả Khu Rừng Lớn	414
viii.	<i>Kumārapabbaṃ</i> - Đoạn Về Hai Đứa Trẻ	428
ix.	<i>Maddīpabbaṃ</i> - Đoạn Về Nàng Maddī	442
x.	<i>Sakkapabbaṃ</i> - Đoạn Về Thiên Chủ Sakka	456
xi.	<i>Mahārājapabbaṃ</i> - Đoạn Về Vị Đại Vương	462
xii.	<i>Chakkhattiyapabbaṃ</i> - Đoạn Về Sáu Vị Sát-đế-ly	474
xiii.	<i>Nagaraṇḍaṃ</i> - Phẩm (Về Lại) Kinh Thành	480

--ooOoo--

SUTTANTAPIṬAKE KHUDDAKANIKĀYE

JĀTAKAPĀḶI

TATTIYO BHĀGO

&

TẠNG KINH - TIÊU BỘ

BỔN SANH

TẬP BA

SUTTANTAPIṬAKE KHUDDAKANIKĀYE

JĀTAKAPĀḶI

TATIYO BHĀGO

Namo tassa bhagavato arahato sammāsambuddhassa.

XXII. MAHĀNIPĀTO

1. MŪGAPAKKHAJĀTAKAṀ¹

4212. Mā paṇḍitīyaṀ² vibhāvaya bālamato bhava sabbapāṇinaṀ,
sabbo jano taṀ³ ocināyatu evaṀ tava attho bhavissati.
4213. Karomi te taṀ vacanaṀ yaṀ maṀ bhaṇasi devate,
atthakāmāsi me amma hitakāmāsi devate.
4214. Kinnu santaramānova kāsuaṀ khaṇasi sārathi,
puṭṭho me samma akkhāhi kiṃ kāsuyā karissasi.
4215. Rañño mūgo ca pakkho ca putto jāto acetaso,
somhi raññā samajjhīṭṭho puttaṀ me nikhaṇaṀ⁴ vane.
4216. Na badhiro na mūgosmi na pakkho napi paṅgulo,⁵
adhammaṀ sārathi kayirā maṀ ce tvaṀ nikhaṇaṀ vane.
4217. Ūrū bāhū⁶ ca me passa bhāsitañca suṇohi me,
adhammaṀ sārathi kayirā maṀ ce tvaṀ nikhaṇaṀ vane.
4218. Devatā nusi gandhabbo ādu⁷ sakko purindado,
ko vā tvaṀ kassa vā putto kathaṀ jānemu taṀ mayaṀ.

¹ temiyajātakam - Syā.

² paṇḍiccayaṀ - Ma, Syā;
paṇḍicciyaṀ - PTS.

³ sabbo taṀ jano - Ma, PTS;
sabbo tañjano - Syā.

⁴ nikkhaṇaṀ - Syā, evamuparipi.

⁵ na ca vīkalo - Ma;
na ca paṅgulo - Syā.

⁶ ūrū bāhuṀ - Ma;
ūruṀ bāhuṀ - PTS.

⁷ adu - Ma, PTS;
ādū - Syā.

TẶNG KINH - TIỂU BỘ

BỒN SANH

TẬP BA

Kính lễ đức Thế Tôn, bậc A-la-hán, đáng Chánh Biến Tri!

XXII. NHÓM LỚN

1. BỒN SANH HOÀNG TỬ CÂM QUÈ

(Lời trao đổi giữa vị nữ thần và hoàng tử Temiya)

4212. “Con chớ tỏ ra sáng suốt, hãy tỏ ra ngu khờ trước tất cả chúng sanh, hãy để tất cả mọi người xem thường con; như vậy, sẽ có sự lợi ích cho con.”

4213. “Thưa nữ thần, con sẽ làm theo lời nói ấy của mẹ, theo điều mẹ nói với con. Thưa mẹ, mẹ có lòng mong muốn lợi ích cho con, mẹ có lòng mong mọi sự tốt đẹp cho con, thưa nữ thần.”

(Lời trao đổi giữa hoàng tử Temiya và người đánh xe)

4214. “Này người đánh xe, việc gì mà ông vội vã đào cái hố vậy? Được ta hỏi, này ông bạn, hãy giải thích cho ta, ông sẽ làm gì với cái hố?”

4215. “Người con trai đã được sanh ra của đức vua là bị câm, què, và ngớ ngẩn. Tôi đây được đức vua ra lệnh: ‘Khanh có thể vùi lấp đứa con trai của trẫm ở khu rừng.’”

4216. “Ta không bị điếc, không bị câm, không bị què, cũng không bị khuyết tật. Này người đánh xe, người sẽ tạo ra điều phi pháp nếu người vùi lấp ta ở khu rừng.

4217. Người hãy nhìn xem hai bắp đùi và hai cánh tay của ta. Người hãy lắng nghe lời nói của ta. Này người đánh xe, người sẽ tạo ra điều phi pháp nếu người vùi lấp ta ở khu rừng.”

4218. “Phải chăng ngài là vị Thiên nhân, là vị Càn-thát-bà, hay là Thiên Chủ Sakka, vị đã bố thí trước đây? Ngài là ai, hay ngài là con của người nào? Làm thế nào chúng tôi có thể biết về ngài?”¹

¹ Hai câu kệ 4218 và 4219 tương tự hai câu kệ 3461 và 3462 của *Jātakapāḷi - Bôn Sanh II* (TTPV tập 33, trang 271).

4219. Namhi devo na gandhabbo napi¹ sakko purindado,
kāsirañño ahaṃ putto yaṃ kāsuyā nighaññasi.²
4220. Tassa rañño ahaṃ putto yaṃ tvaṃ samupajīvasi,³
adhammaṃ sārathi kayirā maṃ ce tvaṃ nikhaṇaṃ⁴ vane.
4221. Yassa rukkhassa chāyāya nisīdeyya sayeyya vā,
na tassa sākhaṃ bhañjeyya mittadūbho⁵ hi pāpako.
4222. Yathā rukkho tathā rājā yathā sākhā tathā ahaṃ.
yathā chāyūpago poso evaṃ tvamasi sārathi,
adhammaṃ sārathi kayirā maṃ ce tvaṃ nikhaṇaṃ vane.
4223. Pahūtabhakkho⁶ bhavati vippavuttho⁷ sakāgharā,⁸
bahū naṃ upajīvanti yo mittānaṃ na dūbhati.⁹
4224. Yaṃ yaṃ janapadaṃ yāti nigame rājadhāniyo,
sabbattha pūjito hoti yo mittānaṃ na dūbhati.
4225. Nāssa corā pasahanti¹⁰ nātimaññeti khattiyo,¹¹
sabbe amitte tarati yo mittānaṃ na dūbhati.
4226. Akkuddho¹² sagharaṃ eti sabhāya¹³ paṭinandito,
ñātīnaṃ uttamo hoti yo mittānaṃ na dūbhati.
4227. Sakkatvā sakkato hoti garu hoti sagāravo,
vaṇṇakittibhato hoti yo mittānaṃ na dūbhati.
4228. Pūjako labhate pūjaṃ vandako paṭivandanaṃ,
yaso kittiṅca pappoti yo mittānaṃ na dūbhati.
4229. Aggi yathā pajjalati devatāva virocati,
siriyā ajahito¹⁴ hoti yo mittānaṃ na dūbhati.

¹ nāpi - Ma, Syā.

² nikhaññasi - Ma, Syā.

³ sammūpajīvasi - Ma;

samūpajīvasi - Syā.

⁴ nikkhaṇaṃ - Syā.

⁵ mittadubbho - Ma, Syā.

⁶ bahutabbhakkho - Syā.

⁷ vippavuttho - Ma.

⁸ sakaṃ gharā - Ma;

sakaṅgharā - Syā.

⁹ dubbhati - Ma, evamuparipi.

¹⁰ pasāhanti - Ma.

¹¹ nātimaññanti khattiyā - Ma.

¹² akuddho - Syā, PTS.

¹³ sabhāyaṃ - Ma.

¹⁴ ajjahito - Syā.

4219. “Ta không phải là Thiên nhân, không phải là Càn-thát-bà, cũng không phải là Thiên Chủ Sakka, vị đã bố thí trước đây. Ta là con trai của đức vua xứ Kāsi, là người mà người sẽ vùi lấp trong cái hố.

4220. Ta là con trai của đức vua của người, vị vua mà người sống nương tựa. Nay người đánh xe, người sẽ tạo ra điều phi pháp nếu người vùi lấp ta ở khu rừng.

4221. Người ngồi hoặc nằm ở bóng râm của cây nào thì không nên bẻ gãy cành lá của cây ấy, bởi vì kẻ phản bội bạn bè là kẻ ác xấu.¹

4222. Đức vua ví như thân cây, ta ví như cành lá, còn người được ví như người đi đến bóng râm. Nay người đánh xe, người sẽ tạo ra điều phi pháp nếu người vùi lấp ta ở khu rừng.

4223. Người nào không phản bội bạn bè, đầu sống xa lìa căn nhà của mình, vẫn có đôi dào thức ăn; nhiều người chu cấp cho vị ấy.

4224. Người nào không phản bội bạn bè, khi đi đến xứ sở này xứ sở nọ, các thị trấn, các kinh thành, đều được tôn vinh ở khắp mọi nơi.

4225. Người nào không phản bội bạn bè, các kẻ cướp không áp bức người này, các vị Sát-đế-ly không khi dễ; vị ấy vượt qua tất cả những kẻ thù.

4226. Người nào không phản bội bạn bè, người ấy đi về nhà mình không bị nóng giận, được đón mừng ở hội chúng, là vị tốt nhất trong các thân quyến.

4227. Người nào không phản bội bạn bè, người ấy tôn trọng kẻ khác và được kẻ khác tôn trọng, được kẻ khác kính trọng và có sự kính trọng kẻ khác; vị ấy có được sự ca ngợi và tiếng tăm.

4228. Người nào không phản bội bạn bè, người ấy tôn vinh kẻ khác và nhận được sự tôn vinh, là vị cúi chào và nhận được sự cúi chào lại; vị ấy đạt được danh vọng và tiếng tăm.

4229. Người nào không phản bội bạn bè, giống như ngọn lửa bùng cháy, tựa như vị Thiên nhân chói sáng, vị ấy không bị suy giảm sự vinh quang.

¹ Câu kệ 4221 giống như câu kệ 1503 của *Jātakapāli - Bốn Sanh I* (TTPV tập 32, trang 381).

4230. Gāvo tassa pajāyanti khetto vuttaṃ virūhati,
vuttānaṃ phalamasnāti¹ yo mittānaṃ na dūbhati.²
4231. Darito pabbatāto vā rukkhāto³ patito naro,
cuto patiṭṭhaṃ labhati yo mittānaṃ na dūbhati.
4232. Virūḷhamūlasantānaṃ nigrodhamiva māluto,⁴
amittā nappasahanti⁵ yo mittānaṃ na dūbhati.
4233. Ehi taṃ paṭinessāmi rājaputta sakaṃ gharaṃ,
rajjāṃ kārehi bhaddante kiṃ araṅṅe karissasi.
4234. Alaṃ me tena rajjena ñātakehi⁶ dhanena vā,
yaṃ me adhammacariyāya rajjāṃ labbhettha sārathi.
4235. Puṇṇapattaṃ palabbhehi⁷ rājaputta⁸ ito gato,
pitā mātā ca me dajjuṃ rājaputta tayī gate.
4236. Orodhā ca kumārā ca vesiyānā ca brāhmaṇā,
tepi attamanā dajjuṃ rājaputta tayī gate.
4237. Hatthārūhā⁹ aṅkaṭṭhā rathikā pattikārikā,¹⁰
tepi dajjuṃ patitā me¹¹ rājaputta tayī gate.
4238. Bahū jānapadā caṅṅe¹² negamā ca samāgatā,
upāyanāni¹³ me dajjuṃ rājaputta tayī gate.
4239. Pitumātu cahaṃ catto raṭṭhassa nigamassa ca,
atho sakya¹⁴kumārānaṃ natthi mayhaṃ sakaṃ gharaṃ.
4240. Anuññāto ahaṃ matyā saṅcatto pitarā ahaṃ,¹⁵
eko araṅṅe pabbajito na kāme abhipatthaye.
4241. Api ataramānānaṃ phalāsāva samijjhati,
vipakkabrahmacariyosmi evaṃ jānāhi sārathi.

¹ phalam asanāti - PTS.

² dūbhati - Ma, evamuparipi.

³ rukkhato - Ma, Syā, PTS.

⁴ māluto - PTS.

⁵ nappasāhanti - Ma.

⁶ ñātakena - Syā.

⁷ puṇṇapattaṃ maṃ lābhehi - Ma, Syā.

⁸ rājaputto - Syā.

⁹ hatthārōhā - Ma, Syā, evamuparipi.

¹⁰ pattikārikā - PTS, evamuparipi.

¹¹ tepi attamanā dajjuṃ - Ma, Syā.

¹² bahudhaññā jānapadā - Ma;

bahuttadhaññā jānapadā - Syā;

bahū janapadā caṅṅe - PTS.

¹³ upāyanāni - Syā.

¹⁴ sabba - Ma, Syā, PTS.

¹⁵ pitarā mahaṃ - Ma.

4230. Người nào không phản bội bạn bè, trâu bò của người ấy sinh sôi, hạt đã gieo xuống mọc lên ở cánh đồng, người ấy hưởng thụ kết quả của các thứ đã được gieo trồng.

4231. Người nào không phản bội bạn bè, nếu bị té từ vực thẳm, từ ngọn núi, hoặc từ trên cây, người ấy nhận được sự nâng đỡ khi bị rơi xuống.

4232. Người nào không phản bội bạn bè, các kẻ thù không áp bức người ấy, tựa như làn gió không lay chuyển được cây đa có rễ ở gốc và rễ ở cành được phát triển.”

4233. “Thưa hoàng tử, ngài hãy đến, tôi sẽ đưa ngài về lại căn nhà của ngài. Thưa tôn đức, ngài hãy trị vì vương quốc. Ở rừng, thì ngài sẽ làm gì?”

4234. “Quá đủ cho ta với vương quốc, với các thân quyến, hay tài sản! Nay người đánh xe, vương quốc được nhận lãnh là do sự thực hành phi pháp của ta (trong tiền kiếp).”

4235. “Thưa hoàng tử, ngài sẽ được nhận lãnh bát rượy đây khi trở về từ nơi này. Thưa hoàng tử, phụ vương và mẫu hậu sẽ ban thưởng cho tôi khi ngài về đến.

4236. Các công nương, các hoàng tử, các thương nhân, và các vị Bà-la-môn, những người ấy, được hoan hỷ, cũng sẽ ban thưởng (cho tôi) khi ngài về đến, thưa hoàng tử.

4237. Các viên quản tượng, các ngự lâm quân, các xa binh, và các bộ binh, những người ấy, được sung sướng, cũng sẽ ban thưởng cho tôi khi ngài về đến, thưa hoàng tử.

4238. Nhiều cư dân khác và các thị dân sẽ tụ hội lại; họ sẽ ban thưởng các tặng phẩm cho tôi khi ngài về đến, thưa hoàng tử.”

4239. “Ta đã bị phụ vương và mẫu hậu từ bỏ. Đối với đất nước, phố chợ, và các vương tử dòng Sakya, ta không có nhà riêng của mình.

4240. Ta được mẫu hậu cho phép, ta bị phụ vương từ bỏ hẳn. Một mình ở trong rừng, ta đã xuất ly, ta không mong cầu về ngũ dục.

4241. Kết quả mong muốn được thành tựu cho những người không vội vã. Ta có Phạm hạnh đã được thuần thực, này người đánh xe, người hãy biết như thế.¹

¹ Câu kệ 4241 tương tự câu kệ số 8 của *Jātakapāḷi - Bốn Sanh I* (TTPV tập 32, trang 5).

4242. Api ataramānānaṃ sammadatthā¹ vipaccati,
vipakkabrahmacariyosmi nikkhanto akutobhayo.
4243. Evaṃ vaggukatho santo vissatṭhavacano² casi,³
kasmā pitucca mātucca⁴ santike na bhaṇī tadā.
4244. Nāhaṃ asatthitā⁵ pakkho na badhiro asotatā,
nāhaṃ ajivhatā mūgo mā maṃ mūgamadhārayi.
4245. Purimaṃ sarāmahaṃ jātīṃ yattha rajjamakārayiṃ,
kārayitvā tahiṃ rajjaṃ pāpatthaṃ nirayaṃ bhusaṃ.
4246. Visatiñceva vassāni tahiṃ rajjamakārayiṃ,
asītivassasahassāni nirayamhi apaccisaṃ.⁶
4247. Tassa rajjassahaṃ bhīto mā maṃ rajjābhiseccayūṃ,⁷
tasmā pitucca mātucca santike na bhaṇiṃ tadā.
4248. Uccaṅge⁸ maṃ nisīdetvā⁹ pitā atthānusāsati,
ekaṃ hanatha bandhatha ekaṃ khārāpatacchikaṃ,¹⁰
ekaṃ sūlasmiṃ¹¹ appetha¹² iccassamanusāsati.¹³
4249. Tassāhaṃ¹⁴ pharusāṃ sutvā vācāyo samudīritā,
amūgo mūgavaṇṇena apakkho pakkhasammato,
sake muttakarīsamhi acchāhaṃ samparipluto.
4250. Kasirañca parittañca tañca dukkhena saṃyutaṃ,
ko taṃ¹⁵ jīvitamāgamaṃ veraṃ kayirātha kenaci.
4251. Paññāya ca alābhena dhammassa ca adassanā,
ko taṃ jīvitamāgamaṃ veraṃ kayirātha kenaci.
4252. Api ataramānānaṃ phalāsāva samijjhati,
vipakkabrahmacariyosmi evaṃ jānāhi sārathi.

¹ sammadattho - Ma, Syā, PTS.

² visatṭhavacano - Ma.

³ ca so - Syā.

⁴ pitu ca mātucca - Ma;
pitu ca mātu ca - Syā.

⁵ asandhitā - Ma, Syā, PTS.

⁶ apaccasiṃ - Syā;
apaccayiṃ - PTS.

⁷ rajjebhiseccayūṃ - Syā;
rajj' abhiseccayūṃ - PTS.

⁸ uccaṅke - Syā.

⁹ nisīdetvā - Ma.

¹⁰ kharāpaticchikaṃ - Syā.

¹¹ sūlasmi - Syā.

¹² uppetha - Ma;
ubbetha - Syā;
accetha - PTS.

¹³ iccassa manusāsati - Ma;
iccassa anusāsati - Syā;
icc-assa-m-anusāsati - PTS.

¹⁴ tāyāhaṃ - Ma, Syā.

¹⁵ komaṃ - Ma, Syā.

4242. Thêm nữa, mục đích chân chánh được thành tựu cho những người không vội vã. Ta có Phạm hạnh đã được thuần thực, ta đã xuất ly, không có sự sợ hãi từ bất cứ đâu.”

4243. “Trong khi ngài có lời giải thích ngọt ngào và có lời nói tự tin như vậy, tại sao ngài đã không nói vào lúc ấy, khi ở gần phụ vương và mẫu hậu?”

4244. “Ta không bị què do tình trạng thiếu xương, không bị điếc do không thể nghe, không bị câm do không có lưỡi. Chớ nghĩ rằng ta bị câm.

4245. Ta nhớ lại kiếp sống trước đây, tại nơi ấy ta đã trị vì đất nước. Sau khi trị vì đất nước tại nơi ấy, ta đã rơi vào địa ngục nhiều lần.

4246. Ta đã trị vì đất nước ở nơi ấy đúng hai mươi năm, rồi đã bị nung nấu ở địa ngục đến tám mươi ngàn năm.

4247. Ta khiếp sợ vương quyền ấy, (nghĩ rằng): ‘Chớ để họ làm lễ phong vương cho ta.’ Vì thế, khi ở gần phụ vương và mẫu hậu, ta đã không nói vào lúc ấy.

4248. Phụ vương thường đặt ta ngồi ở trong lòng và chỉ bảo về công việc (ra lệnh rằng): ‘Khanh hãy giết chết một người, hãy giam cầm một người rồi bôi chất kiềm vào vết thương, hãy đặt một người ở trên cọc nhọn,’ phụ vương chỉ bảo người ấy là như vậy.

4249. Sau khi đã nghe những lời nói được thốt ra một cách thô bạo của phụ vương, không bị câm ta với vẻ như câm, không bị què ta được xem là què; ta đã sống, bị đắm chìm trong nước tiểu và phân của chính mình.

4250. Cuộc sống ấy là nhọc nhằn, nhỏ nhoi, và bị gắn liền với khổ đau; vì cuộc sống ấy, người nào, vì bất cứ lý do gì, lại có thể tạo ra sự thù hận?

4251. Do không đạt được trí tuệ và không nhìn thấy Thánh pháp; vì cuộc sống ấy, người nào, vì bất cứ lý do gì, lại có thể tạo ra sự thù hận?

4252. Kết quả mong muốn được thành tựu cho những người không vội vã. Ta có Phạm hạnh đã được thuần thực, này người đánh xe, người hãy biết như thế.

4253. Api ataramānānaṃ sammadattho vipaccati,
vipakkabrahmacariyosmi nikkhanto akutobhayo.
4254. Ahampi pabbajissāmi rājaputta tavantike,
avhayassu¹ maṃ bhaddante pabbajjā mama ruccati.
4255. Rathaṃ niyyādayitvāna anaṇo ehi sārathi,
anaṇassa hi pabbajjā etaṃ isihi vaṇṇitaṃ.
4256. Yadeva tyāhaṃ vacanaṃ akaraṃ bhaddamatthu te,
tadeva me tvaṃ vacanaṃ yācito kattumarahasi.
4257. Idheva tāva acchassu yāva rājānamānaye,
appeva te pitā disvā patīto sumano siyā.
4258. Karomi te taṃ vacanaṃ yaṃ maṃ bhaṇasi sārathi,
ahampi daṭṭhukāmosmi pitaraṃ me idhāgataṃ.
4259. Ehi samma nivattassu kusalaṃ vajjāsī ñātīnaṃ,
mātaraṃ pitaraṃ mayhaṃ vutto vajjāsī vandanaṃ.
4260. Tassa pāde gahetvāna katvā ca naṃ padakkhiṇaṃ,
sārathi rathamāruyha rājadvāraṃ upāgami.
4261. Suññaṃ mātā rathaṃ disvā ekaṃ sārathimāgataṃ,
assupuṇṇehi nettehi rodantī naṃ udikkhati.
4262. Ayaṃ so sārathi eti nihantvāna mamatrajaṃ,²
nihato nūna me putto pathavyā³ bhūmivaddhano.⁴
4263. Amittā nūna nandanti patītā nūna verino,
āgataṃ sārathiṃ disvā nihantvāna mamatrajaṃ.
4264. Suññaṃ mātā rathaṃ disvā ekaṃ sārathimāgataṃ,
assupuṇṇehi nettehi rodantī paripucchati.⁵

¹ avhāyassu - Ma.

² nihantvā mama atrajaṃ - Ma, Syā.

³ pathavyā - Ma; paṭhavyā - Syā.

⁴ bhūmivaḍḍhano - Ma, Syā.

⁵ rodantī paripucchi naṃ - Ma;
rodantī naṃ paripucchati - Syā.

4253. Thêm nữa, mục đích chân chánh được thành tựu cho những người không vội vã. Ta có Phạm hạnh đã được thuần thực, ta đã đi ra khỏi (nhà), không có sự sợ hãi từ bất cứ đâu.”

4254. “Tôi cũng sẽ xuất gia trong sự chứng minh của ngài, thưa hoàng tử. Thưa tôn đức, xin ngài hãy gọi tôi. Việc xuất gia được tôi thích thú.”

4255. “Người hãy đem trả lại cỗ xe, người hãy là người không nợ nần, này người đánh xe. Bởi vì, việc xuất gia là dành cho người không nợ nần; điều này được các bậc ẩn sĩ ca ngợi.”

4256. “Hãy để tôi làm theo lời nói của ngài; việc như vậy là tốt đẹp cho ngài. Được tôi yêu cầu, xin ngài hãy thực hiện lời nói của tôi.

4257. Xin ngài hãy ở lại ngay tại chỗ này đến khi nào tôi đưa đức vua lại. Có lẽ sau khi nhìn thấy ngài, phụ thân của ngài sẽ sung sướng, hài lòng.”

4258. “Này người đánh xe, hãy để ta làm theo lời nói của người, theo điều người nói với ta. Ta cũng muốn nhìn thấy phụ vương của ta đi đến nơi này.

4259. Này ông bạn, người hãy đi, hãy quay trở về. Người hãy nói lời chúc lành đến các thân quyến. Người hãy lập lại lời đánh lễ của ta đến mẫu hậu và phụ vương.”

4260. Sau khi sờ lấy hai bàn chân của vị hoàng tử và đi nhiều quanh vị ấy, người đánh xe đã leo lên cỗ xe rồi đi đến cánh cổng của hoàng cung.

4261. Mẫu hậu, sau khi nhìn thấy cỗ xe trống không và một mình người đánh xe trở về, trong khi than khóc với đôi mắt đầm lệ, đã quan sát gã ấy, (nói rằng):

4262. “Gã đánh xe này đây trở về sau khi đã giết chết con trai của ta. Đứa con trai của ta chắc chắn đã bị giết chết, và quả địa cầu có thêm lớp đất.

4263. Những kẻ thù có sự kết oán, nhìn thấy gã đánh xe ấy trở về sau khi đã giết chết con trai của ta, chắc chắn sẽ vui mừng, chắc chắn được sung sướng.”

4264. Mẫu hậu, sau khi nhìn thấy cỗ xe trống không và một mình người đánh xe trở về, trong khi than khóc với đôi mắt đầm lệ, đã hỏi han rằng:

4265. Kinnu mūgo kinnu pakkho kinnu so vilapī tadā,
nihaññamāno bhūmiyā taṃ me akkhāhi sārathi.
4266. Kathaṃ hatthehi pādehi mūgo pakkho¹ vivajjayi,
nihaññamāno bhūmiyā taṃ me akkhāhi pucchito.
4267. Akkhissaṃ te² ahaṃ ayye dajjāsī abhayaṃ mama,
yaṃ me sutam vā diṭṭhaṃ vā rājaputtassa santike.
4268. Abhayaṃ samma te dammi abhīto bhaṇa sārathi,
yaṃ te sutam vā diṭṭhaṃ vā rājaputtassa santike.
4269. Na so mūgo na so pakkho vissaṭṭhavacanova so,³
rajassa kira so bhīto akarī⁴ ālaye bahū.
4270. Purimaṃ sarati so jātim⁵ yattha rajjamakārayi,
kārayitvā tahiṃ rajjaṃ pāpattha⁶ nirayaṃ bhusaṃ.
4271. Visatiñceva⁷ vassāni tahiṃ rajjamakārayi,
asītivassasahassāni nirayamhi apacci so.
4272. Tassa rajassa so bhīto mā maṃ rajjābhisecayam,⁸
tasmā pitucca mātucca⁹ santike na bhaṇī tadā.
4273. Aṅgapaccaṅgasampanno ārohapariṇāhavā,
vissaṭṭhavacano¹⁰ pañño magge saggassa tiṭṭhati.
4274. Sace tvaṃ daṭṭhukāmāsī rājaputti¹¹ tavatrajaṃ,
ehi taṃ pāpayissāmi yattha sammati temiyo.
4275. Yojayantu rathe asse kacchaṃ nāgāna¹² bandhatha,
udīrayantu saṅkhapaṇavā¹³ vadantu¹⁴ ekapokkharā.
4276. Nadantu¹⁵ bherī sannaddhā vaggam vadatu dundubhī,¹⁶
negamā ca maṃ anventu gacchaṃ puttānivedako.¹⁷

¹ mūgapakkho - Ma, PTS.

² akkheyyaṃ te - Ma; akkheyyante - Syā.

³ vissaṭṭhavacano ca so - Ma, Syā;
vissaṭṭhavacano ca so - PTS.

⁴ akarā - Ma, Syā.

⁵ so sarati jātim - PTS.

⁶ pāpatthaṃ - Syā.

⁷ visati ceva - Syā.

⁸ rajjebhisecayam - Syā;
rajj' abhisecayam - PTS.

⁹ pitu ca mātucca - Ma;
pitu ca mātu ca - Syā.

¹⁰ vissaṭṭhavacano - Ma.

¹¹ rājaputtaṃ - Ma, Syā, PTS.

¹² nāgāni - Syā.

¹³ saṅkhapaṇavā - Syā.

¹⁴ vadantu - Ma;

nadantu - Syā; vadantaṃ - PTS.

¹⁵ vadantu - Ma.

¹⁶ vaggū vadantu dundubhī - Ma;
vaggū nadantu dundubhī - Syā;
vaggū vadatu dundubhī - PTS.

¹⁷ puttānivedako - Syā, evamuparipi.

(Lời trao đổi giữa mẫu hậu và người đánh xe)

4265. “Hoàng tử có bị cầm chằng, có bị què chằng, nó đã than van điều gì vào lúc ấy, trong khi bị giết chết ở trên mặt đất? Nay người đánh xe, người hãy kể lại điều ấy cho ta.

4266. Đứa con trai cầm và què của ta đã tránh né với các bàn tay và bàn chân như thế nào, trong khi bị giết chết ở trên mặt đất? Nay người đánh xe, người hãy kể lại điều ấy cho ta.”

4267. “Tâu lệnh bà, nếu lệnh bà ban cho thần sự bình an, thần sẽ kể lại cho lệnh bà về điều thần đã được nghe, hoặc đã được thấy khi ở bên cạnh hoàng tử.”

4268. “Này khanh, ta ban cho người sự bình an. Nay người đánh xe, chớ khiếp sợ, người hãy nói về điều người đã được nghe, hoặc đã được thấy khi ở bên cạnh hoàng tử.”

4269. “Vị ấy không bị cầm, vị ấy không bị què, vị ấy còn có lời nói sang sảng. Nghe nói ngài khiếp sợ vương quyền nên đã làm nhiều việc giả vờ.

4270. Vị ấy nhớ lại kiếp sống trước đây, tại nơi ấy ngài đã trị vì đất nước, sau khi trị vì đất nước tại nơi ấy, ngài đã rơi vào địa ngục nhiều lần.

4271. Vị ấy đã trị vì đất nước ở nơi ấy đúng hai mươi năm, rồi đã bị nung nấu ở địa ngục đến tám mươi ngàn năm.

4272. Vị ấy bị khiếp sợ vương quyền ấy, (nghĩ rằng): ‘Chớ để họ làm lễ phong vương cho ta.’ Vì thế, khi ở gần phụ vương và mẫu hậu, vị ấy đã không nói vào lúc ấy.

4273. Được đầy đủ các bộ phận thân thể, có chiều cao và bề ngang, có lời nói sang sảng, có trí tuệ, hoàng tử đứng ở đạo lộ đi đến cõi Trời.

4274. Nếu lệnh bà mong muốn nhìn thấy con trai của lệnh bà, tâu hoàng hậu, xin lệnh bà hãy ra lệnh đi đến nơi hoàng tử Temiya cư ngụ.”

(Lời phụ hoàng)

4275. “Các khanh hãy thắt các con ngựa vào các cỗ xe, hãy buộc dây đai cho các con voi, hãy khua vang các tù và vỏ ốc và các trống con, hãy làm vang lên các chiếc trống một mặt.

4276. Hãy gióng các chiếc trống lớn đã được buộc chặt, hãy làm chiếc trống lệnh vang lên âm thanh ngọt ngào. Và các thị dân hãy đi theo trầm. Giờ trầm sẽ đi rước hoàng tử về (và truyền ngôi vua).

4277. Orodhā ca kumārā ca vesiyānā ca brāhmaṇā,
khippaṃ yānāni yojentu gacchaṃ puttānivedako.¹
4278. Hatthārūhā añikaṭṭhā rathikā pattikārakā,
khippaṃ yānāni yojentu gacchaṃ puttānivedako.
4279. Samāgatā jānapadā² negamā ca samāgatā,
khippaṃ yānāni yojentu gacchaṃ puttānivedako.
4280. Asse ca sārathī yutte sindhave sīghavāhane,
rājadvāraṃ upāgañchum³ yuttā deva ime hayā.
4281. Thūlā javena hāyanti kisā hāyanti thāmunā,⁴
kise thūle vivajjetvā⁵ saṃsaṭṭhā yojitā hayā.
4282. Tato rājā taramāno yuttamāruyha sandanaṃ,
itthāgāraṃ ajjhabhāsi sabbāva anuyātha maṃ.
4283. Vālavījanim⁶ uṇhīsaṃ khaggaṃ chattaṃ ca paṇḍaraṃ,
upādīrathamāruyha⁷ suvaṇṇena⁸ alaṅkato.⁹
4284. Tato ca¹⁰ rājā pāyāsi purakkhatvāna¹¹ sārathim,
khippameva upāgañchi¹² yattha sammati temiyo.
4285. Tañca disvāna āyantaṃ jalantamiva tejasā,
khattasaṅghaparibbūlhaṃ¹³ temiyo etadabravi.
4286. Kaccinnu¹⁴ tāta kusalaṃ kacci tāta anāmayam,
kaccinnu¹⁵ rājakaññāyo arogā¹⁶ mayha mātaro.
4287. Kusalañceva me putta atho putta anāmayam,
sabbāva¹⁷ rājakaññāyo arogā tuyha mātaro.
4288. Kaccissa majjapo¹⁸ tāta kacci te suramappiyam,
kacci sacce ca dhamme ca dāne te ramati¹⁹ mano.

¹ puttānivedako - Syā, evamuparipi.

² jānapadā - PTS.

³ upāgacchum - Ma.

⁴ thāmasā - Syā.

⁵ vivajjetvā - Syā.

⁶ vālavījanim - Ma; vālavījanim - Syā.

⁷ upādhi rathamāruyha - Ma;

upādhi rathamāruyha - Syā;

upādhiratham āruyha - PTS.

⁸ suvaṇṇehi - Ma, Syā.

⁹ alaṅkatā - Ma, Syā.

¹⁰ sa - Ma.

¹¹ purakkhitvāna - Syā.

¹² upāgacchi - Ma.

¹³ paribyūlhaṃ - Ma, Syā.

¹⁴ kacci nu - Ma, Syā.

¹⁵ sabbā ca - Ma, Syā.

¹⁶ ārogā - PTS.

¹⁷ sabbā ca - Ma, Syā.

¹⁸ kacci amajjapo - Ma, Syā;

kacci-ss-amajjapo - PTS.

¹⁹ ramate - Ma.

4277. Các công nương, các hoàng tử, các thương nhân, và các vị Bà-la-môn hãy mau chóng thắng ngựa vào các cỗ xe. Giờ trưa sẽ đi rước hoàng tử về (và truyền ngôi vua).

4278. Các viên quản tượng, các ngự lâm quân, các xa binh, và các bộ binh hãy mau chóng thắng ngựa vào các cỗ xe. Giờ trưa sẽ đi rước hoàng tử về (và truyền ngôi vua).

4279. Các người dân đã tụ hội lại và các thị dân đã tụ hội lại hãy mau chóng thắng ngựa vào các cỗ xe. Giờ trưa sẽ đi rước hoàng tử về (và truyền ngôi vua).”

4280. Những người đánh xe đã dẫn các con ngựa thuộc dòng Sindhu, có khả năng kéo xe nhanh, đã được buộc (vào các cỗ xe), đi đến cánh cổng của hoàng cung (nói rằng): “Tâu bệ hạ, các con ngựa này đã được sẵn sàng.”

4281. “Các con ngựa mập bị sút giảm về tốc độ, các con gầy bị sút giảm về sức mạnh.” “Hãy loại ra các con ngựa gầy và mập, các con ngựa cân đối hãy được thắng vào.”

4282. Sau đó, đức vua đã vội vã bước lên cỗ xe đã được thắng ngựa, và đã nói với các phi tần rằng: “Tất cả các nàng hãy đi theo trưa.”

4283. Đức vua đã bước lên cỗ xe có quạt đuôi bò, vương miện, gương, lọng che màu trắng, và đôi hài đã được trang điểm bằng vàng.

4284. Và sau đó, với người đánh xe ở phía trước, đức vua đã khởi hành và đã đi đến nơi hoàng tử Temiya cư ngụ vô cùng nhanh chóng.

4285. Sau khi nhìn thấy đức vua đang đi đến, tựa như đang chói sáng với uy quyền, được hộ tống xung quanh bởi tập thể các vị Sát-đế-ly, hoàng tử Temiya đã nói điều này:

4286. “Thưa cha, phải chăng cha được an khang? Thưa cha, phải chăng cha được vô sự? Phải chăng các công chúa và mẹ của con không bị bệnh?”

4287. “Này con trai, trưa được an khang. Và này con trai, trưa được vô sự. Toàn bộ tất cả các công chúa và mẹ của con không bị bệnh.”

4288. “Thưa cha, phải chăng cha không uống chất say? Phải chăng rượu không được cha yêu quý? Phải chăng cha có tâm ý ưa thích sự chân thật, vương pháp, và sự bố thí?”

4289. Amajjapo ahaṃ putta atho me suramappiyaṃ,
atho sacce ca dhamme ca dāne me ramatī mano.
4290. Kacci arogaṃ¹ yoggaṃ te kacci vahati vāhanaṃ,
kacci te vyādhayo² natthi sarīrassupatāpanā.³
4291. Atho arogaṃ yoggaṃ me atho vahati vāhanaṃ,
atho me vyādhayo natthi sarīrassupatāpanā.
4292. Kacci antā ca te phītā majjhe ca⁴ bahalā tava,
koṭṭhāgārañca kosañca kacci te paṭisanthataṃ.⁵
4293. Atho antā ca me phītā majjhe ca bahalā mama,
koṭṭhāgārañca kosañca sabbam me paṭisanthataṃ.
4294. Svāgataṃ te mahārāja atho te adurāgataṃ,
patiṭṭhāpentu⁶ pallaṅkaṃ yattha rājā nisakkati.
4295. Idheva te nisinnassa⁷ niyate paṇṇasanthate,⁸
etto udakamādāya pāde pakkhālayantu⁹ te.
4296. Idampi paṇṇakaṃ mayhaṃ randhaṃ rāja aloṇakaṃ,¹⁰
paribhuñja mahārāja pāhuno mesi āgato.¹¹
4297. Na cāhaṃ paṇṇaṃ bhuñjāmi¹² na hetam mayha bhojanaṃ,
sālīnaṃ odanaṃ bhuñje suciṃ maṃsūpasecanaṃ.¹³
4298. Accherakaṃ maṃ¹⁴ paṭibhāti ekakampi rahogataṃ,
edisam bhuñjamānānaṃ kena vaṇṇo pasīdati.
4299. Eko rāja nipajjāmi niyate paṇṇasanthate,
tāya me ekaseyyāya rāja vaṇṇo pasīdati.
4300. Na ce¹⁵ nettiṃsabaddhā¹⁶ me rājarakkhā upaṭṭhitā,
tāya me sukhasseyyāya¹⁷ rāja vaṇṇo pasīdati.

¹ ārogā - PTS.

² byādhayo - Ma;

byādhiyo - Syā;

vyādhiyo - PTS.

³ sarīrassupatāpiyā - Syā.

⁴ va - PTS.

⁵ paṭisanṭhitam - Syā.

⁶ patiṭṭhapentu - Ma.

⁷ nisīdassu - Ma.

⁸ paṇṇasanthare - Ma.

⁹ pakkhālayassu - Ma, Syā;

pakkhālayanti - PTS.

¹⁰ aloṇikaṃ - PTS.

¹¹ mesidhāgato - Ma.

¹² na cāhaṃ paṇṇakaṃ bhuñje - Syā, PTS.

¹³ sucimaṃsūpasecanaṃ - Syā.

¹⁴ accherakammaṃ - PTS.

¹⁵ ca - Syā; ve - PTS.

¹⁶ nettiṃsabandhā - Ma, Syā.

¹⁷ ekaseyyāya - Ma, Syā.

4289. “Này con trai, trẫm không uống chất say. Và rượu không được trẫm yêu quý. Trẫm có tâm ý ưa thích sự chân thật, vương pháp, và sự bố thí.”

4290. “Phải chăng bày thú kéo xe của cha không có bệnh? Và phải chăng cỗ xe hoạt động tốt? Phải chăng các bệnh của cha không gây sự khó chịu ở cơ thể?”

4291. “Bày thú kéo xe của cha không có bệnh, và cỗ xe hoạt động tốt. Còn các bệnh của cha không gây sự khó chịu ở cơ thể.”

4292. “Phải chăng các khu biên giới được phồn thịnh, và khu trung tâm của cha được đông đúc? Phải chăng kho hàng và kho bạc của cha được bảo quản?”

4293. “Các khu biên giới của cha được phồn thịnh, và khu trung tâm của cha được đông đúc. Kho hàng và kho bạc của cha, tất cả đều được bảo quản.”

4294. “Tâu đại vương, chào mừng phụ vương đã ngự đến, và việc đi đến tốt lành của phụ vương. Các người hãy xếp đặt long sàng ở nơi nào đức vua sẽ ngự đến.

4295. Xin bệ hạ an tọa ngay tại đây, ở thảm lá đã khéo được trải ra. Các người hãy mang nước từ nơi này đến, và hãy rửa sạch hai bàn chân của bệ hạ.

4296. Tâu bệ hạ, còn lá cây này của con đã được luộc không có muối. Tâu đại vương, xin bệ hạ hãy thọ dụng. Bệ hạ đã ngự đến, tức là khách của con.”

4297. “Trẫm không thọ dụng lá cây, bởi vì vật ấy không phải là thức ăn của trẫm. Trẫm thọ thực cơm gạo *sāli*, có trộn lẫn thịt tinh khiết.

4298. Có sự kỳ lạ lóe lên ở trẫm, là việc con sống ở nơi thanh vắng chỉ có một mình và thọ dụng thức ăn như thế này. Vì lý do gì làn da (của con) lại được trong sáng?”

4299. “Tâu bệ hạ, con nằm một mình ở thảm lá đã khéo được trải ra. Làn da con được trong sáng là do việc nằm một mình ấy của con, tâu bệ hạ.

4300. Con không có những vệ sĩ nắm chặt thanh gươm và sự bảo vệ của hoàng gia đã được bố trí. Làn da con được trong sáng là do việc nằm ngủ an lạc ấy của con, tâu bệ hạ.

4301. Atītaṃ nānusocāmi nappajappamanāgataṃ,¹
paccuppannaena yāpemi tena vaṇṇo pasīdati.
4302. Anāgatappajappāya atītassānusocanā,
etena bālā sussanti naḷova harito luto.
4303. Hatthāṇikaṃ rathāṇikaṃ² asse pattī ca vammīno,³
nivesanāni rammāni ahaṃ putta dadāmi te.
4304. Itthāgārampi⁴ te dammi sabbālaṅkārahūsitaṃ,
tā putta paṭipajjassu tvaṃ no rājā bhavissasi.
4305. Kusalā naccagītassa sikkhitā caturitthiyo,⁵
kāme taṃ ramayissanti kiṃ araṇṇe karissasi.
4306. Paṭirājūhi te kaṇṇā ānayasāṃ alaṅkatā,
tāsu putte janetvāna atha pacchā pabbajissasi.
4307. Yuvā ca daharo cāsi⁶ paṭhamuppattito⁷ susu,⁸
rajjam kārehi bhaddante kiṃ araṇṇe karissasi.
4308. Yuvā care brahmacariyaṃ brahmacārī yuvā siyā,
dahaṛassa hi pabbajjā etaṃ isīhi vaṇṇitaṃ.
4309. Yuvā care brahmacariyaṃ brahmacārī yuvā siyā,
brahmacariyaṃ carissāmi nāhaṃ rajjenamatthiko.
4310. Passāmi vohaṃ daharaṃ amma tāta vadaṃ naraṃ,⁹
kicchā laddhaṃ¹⁰ piyaṃ puttaṃ appatvāva¹¹ jaraṃ mataṃ.
4311. Passāmi vohaṃ dahariṃ kumāriṃ cāru dassanaṃ,¹²
naḷavaṃsakaḷīraṃva¹³ paluggaṃ¹⁴ jīvitakkhaye.¹⁵

¹ nappajappāmināgataṃ - Ma;
nappajappāmanāgataṃ - Syā, PTS.
² rathāṇikaṃ - Ma, Syā, PTS.
³ pattiṅca cammino - Syā.
⁴ itthāgāraṅca - Syā.
⁵ caturitthiyo - Ma, Syā.
⁶ cāpi - Syā.
⁷ paṭhamuppattiko - Ma.
⁸ susu - Syā.

⁹ vadantaraṃ - Ma, PTS;
vadannaraṃ - Syā.
¹⁰ kicchā laddhaṃ - Ma, Syā.
¹¹ apatvāva - Syā.
¹² cārudassaniṃ - Ma, Syā, PTS.
¹³ navavaṃsakaḷīraṃva - Ma, Syā.
¹⁴ paluttaṃ - Syā.
¹⁵ jīvitakkhayaṃ - Ma, Syā.

4301. Con không sâu tư về chuyện đã qua, không mong ước về việc chưa đến, con sống với hiện tại; vì thế, làn da (của con) được trong sáng.

4302. Do mong ước về việc chưa đến, do sâu tư về chuyện đã qua, vì thế, các kẻ ngu bị khô héo, tựa như cây sậy xanh tươi bị đốn ngã.”

4303. “Này con trai, trăm ban cho con tượng binh, xa binh, kỵ binh, và bộ binh có vũ trang, cùng các cung điện đáng yêu.

4304. Trăm sẽ ban cho con các cung tần đã được tô điểm với mọi thứ trang sức. Này con trai, con hãy tiếp nhận các nàng ấy. Con sẽ là vua của chúng ta.

4305. Các nữ nhân tài giỏi, thiện xảo về ca vũ, đã được rèn luyện, sẽ làm cho con thích thú trong dự tiệc. Ở rừng, thì con sẽ làm gì?

4306. Trăm sẽ đưa đến cho con các nàng công chúa của những vị vua đối nghịch. Con sẽ cùng các nàng sanh ra các hoàng tử, rồi sau đó con sẽ xuất gia.

4307. Con là thanh niên, trẻ tuổi, ở giai đoạn đầu của cuộc đời, còn nhỏ lắm. Con hãy trị vì đất nước. Mong rằng điều tốt lành hãy có cho con. Ở rừng, thì con sẽ làm gì?”

4308. “Thanh niên nên thực hành Phạm hạnh. Thanh niên nên là người có Phạm hạnh. Bởi vì việc xuất gia là dành cho người trẻ tuổi; điều ấy được các bậc ẩn sĩ ca ngợi.

4309. Thanh niên nên thực hành Phạm hạnh. Thanh niên nên là người có Phạm hạnh. Con sẽ thực hành Phạm hạnh, con không mong muốn vương quyền.

4310. Con nhìn thấy đứa con trai đáng yêu, còn nhỏ tuổi, đang bập bẹ gọi ‘mẹ, cha,’ đã nhận chịu sự đau đớn, khi còn chưa đạt đến tuổi già và cái chết.

4311. Con nhìn thấy nàng thiếu nữ trẻ tuổi, có dáng vẻ dễ thương, bị tả tơi vào lúc cận kiệt mạng sống, tựa như chồi non của loài lau sậy bị bứng gốc.

4312. Daharāpi hi miyanti¹ narā ca atha nāriyo,
tattha ko vissase poso daharomhīti jīvite.
4313. Yassa ratyā vivasane² āyūṃ³ appataram siyā,
appodakeva macchānaṃ kinnu komārakam taṃ.
4314. Niccamabbhāhato loko niccañca parivārito,
amoghāsu vajantīsu kiṃ maṃ rajjena siñcasi.⁴
4315. Kenamabbhāhato⁵ loko kena ca parivārito,
kāyo amoghā gacchanti taṃ me akkhāhi pucchito.
4316. Maccunābbhāhato loko jarāya parivārito,
ratyo⁶ amoghā gacchanti evaṃ jānāhi khattiya.
4317. Yathāpi tante vitate⁷ yaṃ yadevūpaviyati,⁸
appakam hoti vetabbam evaṃ maccāna jivitaṃ.
4318. Yathā vārivaho pūro gacchannupanivattati,⁹
evamāyu manussānaṃ gacchannupanivattati.
4319. Yathā vārivaho pūro vahe rukkhūpakūlaje,¹⁰
evaṃ jarāya maraṇena¹¹ vuyhante vata pāṇino.¹²
4320. Hatthāṇikaṃ rathāṇikaṃ asse pattī ca vammīno,¹³
nivesanāni rammāni ahaṃ putta dadāmi te.
4321. Itthāgārampi¹⁴ te dammi sabbālaṅkārahūsitaṃ,
tā putta paṭipajjassu tvaṃ no rājā bhavissasi.
4322. Kusalā naccagītassa sikkhitā caturitthiyo,¹⁵
kāme taṃ ramayissanti kiṃ araṇṇe karissasi.

¹ miyanti - Ma.

² vivasāne - Ma, evamuparipi.

³ āyu - Ma, Syā.

⁴ rajjebhisiñcasi - Ma, Syā.

⁵ kena-m-abbhāgato - PTS.

⁶ ratyā - PTS.

⁷ vitante - Syā.

⁸ yaṃ yadevūpaviyyati - Ma;

yaṃ yadevopavuyhati - Syā;

yaṃ yaṃ dev' ūpaviyati - PTS.

⁹ gacchaṃ nupanivattati - Ma;
gacchaṃ na parivattati - Syā;
gacchan n' ūpanivattati - PTS.

¹⁰ rukkhepakūlaje - Ma.

¹¹ jarāmarāṇena - Ma.

¹² sabbapāṇino - Ma, Syā.

¹³ pattiñca cammino - Syā.

¹⁴ itthāgāraṇa - Syā.

¹⁵ caturitthiyo - Ma, Syā.

4312. Bởi vì, những người nam và những người nữ, mặc dầu còn trẻ tuổi, cũng đã bị chết. Trong trường hợp ấy, người nào có thể tự tin về mạng sống, cho rằng: “Ta còn trẻ”?

4313. Đối với người ở vào lúc tàn đêm thì tuổi thọ còn ít hơn nữa, tựa như tuổi thọ của những con cá ở vũng nước cạn; cái gì là tuổi trẻ trong trường hợp ấy?

4314. Thân này thường xuyên bị hành hạ và thường xuyên bị vây hãm. Khi những thứ không rộng không¹ đang trôi qua, tại sao phụ vương còn tỉ tê với con về vương quyền?”

4315. “Thân này bị hành hạ bởi cái gì, bị vây hãm bởi cái gì? Những thứ không rộng không đang trôi qua là những gì? Được hỏi, con hãy giải thích điều ấy cho trẫm.”

4316. “Thân này bị hành hạ bởi sự chết, bị vây hãm bởi sự già. Những đêm tối là những thứ không rộng không đang trôi qua. Tâu vị Sát-đế-ly, ngài hãy nhận biết như thế.

4317. Cũng giống như khi sợi chỉ dệt được kéo căng ra, chính sợi chỉ ấy được kết vào (tấm vải dệt), và sợi chỉ dùng để dệt bị ngăn dần, mạng sống của các chúng sanh là tương tự như vậy.

4318. Giống như dòng sông tràn đầy đang trôi chảy, không quay ngược trở lại, tương tự như vậy, tuổi thọ của con người đang trôi đi, không quay ngược trở lại.

4319. Giống như dòng sông tràn đầy có thể cuốn đi những cây cối mọc ở bờ sông, tương tự như vậy, các chúng sanh quả thật bị cuốn đi bởi sự già và sự chết.”

4320. “Này con trai, trẫm ban cho con tượng binh, xa binh, kỵ binh, và bộ binh có vũ trang, cùng các cung điện đáng yêu.²

4321. Trẫm sẽ ban cho con các cung tần đã được tô điểm với mọi thứ trang sức. Này con trai, con hãy tiếp nhận các nàng ấy. Con sẽ là vua của chúng ta.

4322. Các nữ nhân tài giỏi, thiện xảo về ca vũ, đã được rèn luyện, sẽ làm cho con thích thú trong dục lạc. Ở rừng, thì con sẽ làm gì?

¹ Chú Giải giải thích những thứ không rộng không (*amoghā*) là những đêm tối (*ratyā*, *rattiyō*) bởi vì khi những đêm tối trôi qua thì làm cho tuổi thọ, sắc đẹp, và sức mạnh của những người nam và người nữ bị phai tàn (JaA. vi, 26).

² Các câu kệ 4320 - 4324 giống như các câu kệ 4303 - 4307 ở trang 19.

4323. Paṭirājūhi te kaññā ānayasam alaṅkatā,
tāsu putte janetvāna atha pacchā pabbajissasi.
4324. Yuvā ca daharo cāsi paṭhamuppattito¹ susū,
rajjam kārehi bhaddante kiṃ araññe karissasi.
4325. Koṭṭhāgārañca kosañca vāhanāni balāni ca,
nivesanāni rammāni aham putta dadāmi te.
4326. Gomaṇḍalaparibbūlho² dāsisaṅghapurakkhato,³
rajjam kārehi bhaddante kiṃ araññe karissasi.
4327. Kiṃ dhanena yaṃ jiyetha⁴ kiṃ bhariyāya marissati,
kiṃ yobbanena ciṇṇena⁵ yaṃ jarā abhihessati.⁶
4328. Tattha kā nandi kā khiḍḍā kā ratī kā dhanesanā,
kiṃ me puttehi dārehi rāja muttosmi bandhanā.
4329. Soham⁷ evaṃ pajānāmi maccu me nappamajjati,
antakenādhipannassa kā ratī kā dhanesanā.
4330. Phalānamiva pakkānam niccam patanato⁸ bhayaṃ,
evaṃ jātānamaccānam⁹ niccam maraṇato bhayaṃ.
4331. Sāyameke na dissanti pāto diṭṭhā bahuḷjanā,¹⁰
pāto eke na dissanti sāyaṃ diṭṭhā bahuḷjanā.
4332. Ajjeva kiccaṃ ātappaṃ ko jaññā maraṇaṃ suve,
nahi no saṅgaram tena mahāsenena maccunā.
4333. Corā dhanassa patthenti rāja muttosmi bandhanā,
ehi rāja nivattassu nāham rajjenamatthiko ”ti.
Mūgapakkhajātakaṃ paṭhamam.¹¹

--ooOoo--

¹ paṭhamuppattiko - Ma.

² paribyūlho - Ma, Syā.

³ dāsisaṅghapurakkhito - Syā;

dāsisaṅghapurakkhato - PTS.

⁴ kiṃ dhanena yaṃ khiyetha - Ma;

kiṃ maṃ dhanena khiyyetha - Syā;

kiṃ dhanena yaṃ jiyetha - PTS.

⁵ jiṇṇena - Ma, Syā.

⁶ yaṃ jarāyābhibhuyyati - Ma;

yaṃ jarāyābhibhuyyati - Syā.

⁷ yoham - Ma, Syā.

⁸ papatanā - PTS.

⁹ jātānam maccānam - PTS.

¹⁰ bahū janā - Ma, Syā.

¹¹ temiyajātakaṃ paṭhamam - Syā.

4323. Trẫm sẽ đưa đến cho con các nàng công chúa của những vị vua đối nghịch. Con sẽ cùng các nàng sanh ra các hoàng tử, rồi sau đó con sẽ xuất gia.

4324. Con là thanh niên, trẻ tuổi, ở giai đoạn đầu của cuộc đời, còn nhỏ lắm. Con hãy trị vì đất nước. Mong rằng điều tốt lành hãy có cho con. Ở rừng, thì con sẽ làm gì?

4325. Nay con trai, trẫm ban cho con kho hàng và kho bạc, các cỗ xe và các binh đội, cùng các cung điện đáng yêu.

4326. Được vây quanh bởi các nàng công chúa có thân hình xinh đẹp, được tôn vinh bởi đám nữ tỳ, thừa tôn đức, con hãy trị vì đất nước. Ở rừng, thì con sẽ làm gì?”

4327. “Ích gì với tài sản là vật sẽ bị tiêu tan? Ích gì với người vợ vì nàng sẽ chết? Ích gì với tuổi thanh xuân được hình thành vì tuổi già sẽ chế ngự nó?

4328. Ở cuộc sống ấy, cái gì là sự vui vẻ, cái gì là việc vui đùa, cái gì là sự thích thú, cái gì là sự tầm cầu tài sản? Đối với con, ích gì với các con trai và những người vợ? Tâu bệ hạ, con đã thoát ra khỏi sự trói buộc.¹

4329. Con đây nhận biết rõ như vậy. Thần Chết không mê hoặc được con. Đối với người đã bị Thần Chết chế ngự, thì cái gì là sự khoái lạc, cái gì là sự tầm cầu tài sản?

4330. Giống như đối với những trái cây đã chín, hiểm họa do việc rơi rụng là thường xuyên, tương tự như vậy, đối với những con người đã được sanh ra, hiểm họa về cái chết là thường xuyên.²

4331. Nhiều người được nhìn thấy vào buổi sáng, thì một số không còn được nhìn thấy vào buổi tối. Nhiều người được nhìn thấy vào buổi tối, thì một số không còn được nhìn thấy vào sáng (hôm sau).

4332. Sự nhiệt tâm là việc cần phải làm ngay trong ngày hôm nay. Ai có thể biết cái chết (có thể xảy ra) vào ngày mai? Bởi vì không có sự giao ước giữa chúng ta với Thần Chết có đạo quân binh đông đảo.³

4333. Các kẻ trộm ao ước tài sản, tâu bệ hạ, con đã thoát ra khỏi sự trói buộc. Tâu bệ hạ, xin cha hãy chấp nhận, xin cha hãy quay về, con không mong muốn vướng quyền.”

Bốn Sanh Hoàng Tử Cầm Què là thứ nhất. [538]

--ooOoo--

¹ Hai câu kệ 4328 và 4329 tương tự như hai câu kệ 2255 và 2256 của *Jātakapāli - Bốn Sanh II* (TTPV tập 33, trang 11).

² Hai câu kệ 4330 và 4331 giống như hai câu kệ 1617 và 1618 của *Jātakapāli - Bốn Sanh I* (TTPV tập 32, trang 405).

³ Câu kệ này được thấy ở *Majjhimanikāya - Trung Bộ tập 3, Bhaddekarattasuttaṃ* (xem Kinh Trung Bộ, bài Kinh Nhất Dạ Hiền Giả, số 131, bản dịch của HT. Thích Minh Châu), đồng thời cũng được thấy ở *Apadānapāli - Thánh Nhân Ký Sự II*, câu kệ 6270 (TTPV tập 40 trang 389).

2. MAHĀJANAKAJĀTAKAṀ

4334. Koyaṃ majjhe samuddasmiṃ apassaṃ tīramāyūhe,¹
kaṃ² tvaṃ atthavaṣaṃ ñatvā evaṃ vāyamase³ bhusaṃ.
4335. Nisamma vattaṃ lokassa vāyāmassa⁴ ca devate,
tasmā majjhe samuddasmiṃ apassaṃ tīramāyūhe.
4336. Gambhīre appameyyasmiṃ tīraṃ yassa na dissati,
mogho te purisavāyāmo appatvāva marissasi.
4337. Anaṇo ñātīnaṃ hoti devānaṃ pituno ca⁵ so,
karaṃ purisakiccāni na ca pacchānutappati.
4338. Apāraṇeyyaṃ⁶ yaṃ kammaṃ aphalaṃ kilamathuddayaṃ,
tatha ko vāyamenattho⁷ maccu yassābhinipataṃ.⁸
4339. Apāraṇeyyaṃ accantaṃ yo vīditvāna devate,
na rakkhe attano paṇaṃ jaññā so yadi hāpaye.
4340. Adhippāya phalaṃ⁹ eke asmiṃ lokasmi devate,
payojayanti kammāni tāni ijjhanti vā na vā.
4341. Sandiṭṭhikaṃ kammaphalaṃ nanu passasi devate,
sannā aññe tarāmaṃ tañca passāmi santike.
4342. So ahaṃ vāyamissāmi yathāsattiṃ¹⁰ yathābalaṃ,
gacchaṃ pāraṃ samuddassa kāsaṃ¹¹ purisakāriyaṃ.
4343. Yo tvaṃ evaṃ gate oghe appameyye mahaṇṇave,
dhammavāyāmasampanno kammanā¹² nāvasīdasi,
so tvaṃ tattheva gacchāhi yattha te nirato mano.

¹ apassantīramāyūhe - Syā;
apassan tīram āyūhe - PTS.

² kiṃ - Syā.

³ vāyāmassa - Syā, PTS.

⁴ vāyamassa - Syā.

⁵ pitunañca - Ma, Syā.

⁶ apāraṇeyyaṃ - Ma, Syā, PTS.

⁷ vāyāmenattho - PTS.

⁸ yassābhinipphataṃ - Syā.

⁹ adhippāya phalaṃ - Ma, Syā, PTS.

¹⁰ yathāsatti - Ma, Syā.

¹¹ kassaṃ - Ma, Syā.

¹² kammunā - Ma, Syā.

2. BỐN SANH MAHĀJANAKA

(Lời trao đổi giữa vị Thiên nữ và thanh niên Mahājanaka)

4334. “Người là ai mà có thể gắng sức ở giữa biển khơi, trong khi không nhìn thấy đất liền? Biết được điều lợi ích gì mà người có thể nỗ lực hết mình như vậy?”

4335. “Thưa Thiên nữ, sau khi suy xét về phận sự ở thế gian và (lợi ích) của sự nỗ lực, nhờ thế, ta có thể gắng sức ở giữa biển khơi, trong khi không nhìn thấy đất liền.”

4336. “Ở biển khơi sâu thẳm và mênh mông không nhìn thấy bến bờ của nó, sự nỗ lực nam nhân của người là vô ích. Người sẽ chết trong khi vẫn chưa đạt đến đất liền.”

4337. “Người không có nợ nần đối với các thân quyến, đối với chư Thiên, và đối với phụ thân, trong khi làm các việc cần phải làm của một nam nhân, người ấy, sau này, sẽ không phải hối tiếc.”

4338. “Việc làm nào không dẫn đến đích, không có kết quả, đem lại sự mệt nhọc, kết cuộc của nó là cái chết, trong trường hợp ấy, lợi ích gì với sự nỗ lực?”

4339. “Thưa Thiên nữ, kẻ nào sau khi biết được một cách chắc chắn là (sự nỗ lực) không dẫn đến đích, rồi không bảo vệ mạng sống của bản thân, kẻ ấy có thể biết được (kết quả) nếu bỏ rơi (sự nỗ lực của mình).”

4340. Thưa Thiên nữ, sau khi chú tâm đến kết quả, một số người ở thế gian này gắn bó vào các việc làm, (cho dù) các việc làm ấy thành tựu hay không thành tựu.

4341. Thưa Thiên nữ, chẳng lẽ nàng không nhìn thấy kết quả của hành động đã được tự mình thấy rõ; những kẻ khác đã bị chìm xuống, còn ta vượt qua, và ta nhìn thấy nàng ở bên cạnh.

4342. Ta đây sẽ nỗ lực hết khả năng, hết sức lực, trong khi di chuyển đến bờ kia của biển cả, ta sẽ làm việc cần phải làm của nam nhân.”

4343. “Khi rơi vào dòng nước lũ như vậy ở đại dương bao la, người có được đầy đủ sự nỗ lực trong nhiệm vụ; nhờ vào hành động, người không bị chìm xuống. Vậy người đây hãy đi đến chính nơi ấy, nơi mà tâm ý người ưa thích.”

4344. Suriyuggamane nidhi atho oggamane nidhi,
anto nidhi bahi nidhi na anto na bahi nidhi.
4345. Ārohane mahānidhi atho orohane nidhi,
caturo ca mahāsālā¹ samantā yojane nidhi.
4346. Dantaggesu mahānidhi vālaggesu ca kebuke,²
rukkhaggesu mahānidhi soḷasete mahānidhī,
sahassatthāmo pallaṅko sīvalārādhanena ca.³
4347. Āsiṃsetheva⁴ puriso na nibbindeyya paṇḍito,
passāmi vohaṃ attānaṃ yathā icchiṃ tathā ahu.
4348. Āsiṃsetheva puriso na nibbindeyya paṇḍito,
passāmi vohaṃ attānaṃ udakā thalamubbhataṃ.
4349. Vāyametheva puriso na nibbindeyya paṇḍito,
passāmi vohaṃ attānaṃ yathā icchiṃ tathā ahu.
4350. Vāyametheva puriso na nibbindeyya paṇḍito,
passāmi vohaṃ attānaṃ udakā thalamubbhataṃ.
4351. Dukkūpanītopi naro sapañño
āsaṃ na chindeyya sukhāgamāya,
bahū hi phassā ahitā hitā ca
avitakkitā maccumupabbajanti.⁵
4352. Acintitampi bhavati cintitampi vinassati,
na hi cintāmayā bhogā itthiyā purisassa vā.
4353. Apurāṇaṃ⁶ vata bho rājā sabbabhummo disampati,
nājja nacce nisāmeti na gīte kurute mano.
4354. Na mige napi uyyāne napi haṃse udikkhati,
mūgova tuṇhīmāsīno⁷ na atthamanusāsati.

¹ catūsu mahāsālesu - Syā.

² bālaggesu ca kepuke - Syā.

³ imā tayo gāthāyo Ma potthake natthi.

⁴ āsiṃsetheva - Ma.

⁵ avitakkitāro maccumuppajjanti - Syā.

⁶ apurāṇaṃ - Ma, Syā.

⁷ tuṇhīmāsīno - Syā;

tuṇhīm āsīno - PTS.

(Lời trăng trối của đức vua)

4344. “Kho tàng ở chỗ mọc lên của mặt trời, rồi kho tàng ở chỗ lặn xuống, kho tàng ở bên trong, kho tàng ở bên ngoài, kho tàng không ở bên trong không ở bên ngoài.

4345. Kho tàng lớn ở chỗ bước lên, rồi kho tàng ở chỗ bước xuống, và bốn chân giường lớn bằng gỗ cây *sāla*, kho tàng ở xung quanh long sàng khoảng cách dài bằng cái ách (của cỗ xe).

4346. Kho tàng lớn ở vị trí chóp đỉnh của hai cái ngà voi và ở vị trí chóp đuôi của con vương tượng, ở hồ nước, kho tàng lớn ở các ngọn cây, tất cả là mười sáu kho tàng lớn. (Hãy trao lại cho người nào có thể kéo căng được cây cung) có sức mạnh của một ngàn người, (biết được) phía trên của ngự sàng (hình vuông), và với sự bằng lòng của công chúa *Sīvalī*.”

(Cảm nghĩ của thanh niên Mahājanaka sau khi trở thành vua)

4347. “Con người cần phải hy vọng, bậc sáng suốt không nên chán nản. Ta thật sự nhìn thấy được bản thân; ta đã ước muốn như thế nào thì đã thành tựu như thế ấy.¹

4348. Con người cần phải hy vọng, bậc sáng suốt không nên chán nản. Ta thật sự nhìn thấy bản thân đã được đưa lên mặt đất từ nước (của biển cả).

4349. Con người cần phải nỗ lực, bậc sáng suốt không nên chán nản. Ta thật sự nhìn thấy được bản thân; ta đã ước muốn như thế nào thì đã thành tựu như thế ấy.

4350. Con người cần phải nỗ lực, bậc sáng suốt không nên chán nản. Ta thật sự nhìn thấy bản thân ta đã được kéo lên đất liền từ nước (của biển cả).

4351. Con người có trí tuệ, đầu bị rơi vào khổ đau, cũng không nên cắt đứt niềm hy vọng về việc đạt đến hạnh phúc, bởi vì có nhiều sự tiếp xúc là không có lợi ích và có nhiều sự tiếp xúc là có lợi ích; những người không suy tư (về điều này) đi đến cái chết.

4352. Việc không nghĩ đến lại xảy ra, việc được nghĩ đến lại bị tiêu hoại. Bởi vì không phải do ý tưởng mà người nữ hay người nam có được của cải.”

(Lời bình phẩm của dân chúng)

4353. “Này ông, quả thật đức vua, vị sở hữu mọi lãnh địa, bậc chúa tể một phương không giống như xưa! Hôm nay, ngài không chú ý đến các điệu vũ, tâm không đặt ở các bài ca.

4354. Ngài không ngắm nhìn các con thú, các vườn hoa, thậm chí các con chim thiên nga. Ngài ngồi im lặng, tựa như kẻ câm, không chỉ dạy điều lợi ích.”

¹ Các câu kệ 4347 - 4352 giống như các câu kệ 1915 - 1920 của *Jātakapāḷi* - *Bốn Sanh I* (TTPV tập 32, trang 470 - 473).

4355. Sukhakāmā rahosilā vadhabandhā upāratā,¹
kesannu² ajja ārāme daharā vuddhā³ ca acchare.
4356. Atikkantavanathā dhīrā namo tesam mahesinam,
ye ussukamhi lokamhi viharanti anussukā.⁴
4357. Te chetvā maccuno jālam tam tam⁵ māyāvino daḷham,⁶
chinnālayattā⁷ gacchanti ko tesam gatimāpaye.
4358. Kadāham mithilam phītam visālam sabbatopabham,⁸
pahāya pabbajissāmi tam kadāssu⁹ bhavissati.
4359. Kadāham mithilam phītam vibhattam bhāgaso mitam,¹⁰
pahāya pabbajissāmi tam kadāssu bhavissati.
4360. Kadāham mithilam phītam bahupākāratoranam,
pahāya pabbajissāmi tam kadāssu bhavissati.
4361. Kadāham mithilam phītam daḷhamattālakotthakam,
pahāya pabbajissāmi tam kadāssu bhavissati.
4362. Kadāham mithilam phītam suvibhattam mahāpatham,
pahāya pabbajissāmi tam kadāssu bhavissati.
4363. Kadāham mithilam phītam suvibhattantarāpanam,
pahāya pabbajissāmi tam kadāssu bhavissati.
4364. Kadāham mithilam phītam gavāssarathapīlitam,¹¹
pahāya pabbajissāmi tam kadāssu bhavissati.
4365. Kadāham mithilam phītam āramavanamālinim,
pahāya pabbajissāmi tam kadāssu bhavissati.

¹ vaggabandhā apārutā - Syā.

² kassa nu - Ma, Syā.

³ vuddhā - Syā.

⁴ viharanti manussukā - Ma.

⁵ tatam - Ma; tantam - Syā, PTS.

⁶ daḷam - Ma.

⁷ sandālayantā - Syā.

⁸ vibhattam bhāgaso mitam - Ma, Syā.

⁹ tam kudāssu - Ma;

tam kadā su - Syā, evamuparipi.

¹⁰ visālam sabbatopabham - Ma, Syā.

¹¹ gavassarathapīlitam - Ma, Syā.

(Lời của đức vua Mahājanaka)

4355. “Các bậc mong muốn sự an lạc (Niết Bàn), có bản tánh kín đáo, xa lánh việc giết chóc và trói buộc, các vị trẻ tuổi và lớn tuổi, hôm nay, họ trú ngụ ở khu vườn của những người nào?”

4356. Những bậc sáng trí có sự ham muốn đã được vượt qua, trăm kính lễ đến các bậc đại ẩn sĩ ấy; các ngài là những vị không cuồng nhiệt, đang cư trú ở thế gian cuồng nhiệt.

4357. Sau khi cắt đứt mạng lưới (tham ái) chắc chắn ấy của Thần Chết vô cùng xảo trá, các vị ấy ra đi với trạng thái (ô nhiễm) ngủ ngầm đã được cắt đứt. Ai có thể đưa trăm đến cảnh giới của các vị ấy?

4358. Khi nào trăm sẽ dứt bỏ kinh thành Mithilā phồn thịnh, rộng lớn, rục rở khắp mọi nơi, rồi đi xuất gia? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4359. Khi nào trăm sẽ dứt bỏ kinh thành Mithilā phồn thịnh, được phân chia thành từng phần, đã được đo đạc, rồi đi xuất gia? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4360. Khi nào trăm sẽ dứt bỏ kinh thành Mithilā phồn thịnh, có nhiều tường thành và cổng chào, rồi đi xuất gia? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4361. Khi nào trăm sẽ dứt bỏ kinh thành Mithilā phồn thịnh, có tháp canh và đồn lũy ở cổng ra vào, rồi đi xuất gia? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4362. Khi nào trăm sẽ dứt bỏ kinh thành Mithilā phồn thịnh, có đại lộ khéo được phân chia, rồi đi xuất gia? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4363. Khi nào trăm sẽ dứt bỏ kinh thành Mithilā phồn thịnh, có phố cửa hàng khéo được phân chia, rồi đi xuất gia? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4364. Khi nào trăm sẽ dứt bỏ kinh thành Mithilā phồn thịnh, có trâu, bò, ngựa, xe chen chúc, rồi đi xuất gia? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4365. Khi nào trăm sẽ dứt bỏ kinh thành Mithilā phồn thịnh, với dãy vườn hoa và rừng cây, rồi đi xuất gia? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4366. Kadāhaṃ mithilaṃ phītaṃ uyyānavanamāliniṃ,
pahāya pabbajissāmi taṃ kadāssu¹ bhavissati.
4367. Kadāhaṃ mithilaṃ phītaṃ pāsādavana²māliniṃ,
pahāya pabbajissāmi taṃ kadāssu bhavissati.
4368. Kadāhaṃ mithilaṃ phītaṃ tipuraṃ rājabandhuniṃ,
māpitaṃ somanassena vedehena yasassinā,
pahāya pabbajissāmi taṃ kadāssu bhavissati.
4369. Kadāhaṃ vedehe³ phīte nicite dhammarakkhite,
pahāya pabbajissāmi taṃ kadāssu bhavissati.
4370. Kadāhaṃ vedehe phīte ajeyye dhammarakkhite,
pahāya pabbajissāmi taṃ kadāssu bhavissati.
4371. Kadāhaṃ antepuraṃ rammaṃ vibhattaṃ bhāgaso mitaṃ,
pahāya pabbajissāmi taṃ kadāssu bhavissati.
4372. Kadāhaṃ antepuraṃ rammaṃ sudhāmattikalepanaṃ,
pahāya pabbajissāmi taṃ kadāssu bhavissati.
4373. Kadāhaṃ antepuraṃ rammaṃ sucigandhaṃ manoramaṃ,
pahāya pabbajissāmi taṃ kadāssu bhavissati.
4374. Kadāhaṃ kūṭāgāre⁴ vibhatte bhāgaso mite,
pahāya pabbajissāmi taṃ kadāssu bhavissati.
4375. Kadāhaṃ kūṭāgāre ca sudhāmattikalepane,
pahāya pabbajissāmi taṃ kadāssu bhavissati.
4376. Kadāhaṃ kūṭāgāre ca sucigandhe manorame,
pahāya pabbajissāmi taṃ kadāssu bhavissati.
4377. Kadāhaṃ kūṭāgāre ca litte candanaphosite,
pahāya pabbajissāmi taṃ kadāssu bhavissati.

¹ taṃ kudāssu - Ma;
taṃ kadā su - Syā, evamuparipi.
² pāsādavara - Syā.

³ vedehe - Syā.
⁴ kūṭāgāre ca - Ma, Syā;
kuṭāgāre - PTS, evamuparipi.

4366. Khi nào trăm sẽ dứt bỏ kinh thành Mithilā phồn thịnh, có nhiều hoa ở vườn thượng uyển và rừng cây, rồi đi xuất gia? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4367. Khi nào trăm sẽ dứt bỏ kinh thành Mithilā phồn thịnh, có nhiều hoa ở tòa lâu đài và rừng cây, rồi đi xuất gia? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4368. Khi nào trăm sẽ dứt bỏ kinh thành Mithilā phồn thịnh, có ba lớp tường thành, có thân quyến của hoàng gia, được tạo lập bởi vị vua Somanassa danh tiếng của xứ Videha, rồi đi xuất gia? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4369. Khi nào trăm sẽ dứt bỏ xứ sở Videha phồn thịnh, đã được tích lũy của cải, được vương pháp hộ trì, rồi đi xuất gia? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4370. Khi nào trăm sẽ dứt bỏ xứ sở Videha phồn thịnh, không thể bị xâm chiếm, được hộ trì bởi vương pháp, rồi đi xuất gia? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4371. Khi nào trăm sẽ dứt bỏ hoàng cung đáng yêu, được phân chia thành từng phần, đã được đo đạc, rồi đi xuất gia? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4372. Khi nào trăm sẽ dứt bỏ hoàng cung đáng yêu, được tô trét bằng đất sét trắng, rồi đi xuất gia? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4373. Khi nào trăm sẽ dứt bỏ hoàng cung đáng yêu, có mùi thơm tinh khiết quyến rũ, rồi đi xuất gia? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4374. Khi nào trăm sẽ dứt bỏ các tòa nhà có mái nhọn, được phân chia thành từng phần, đã được đo đạc, rồi đi xuất gia? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4375. Khi nào trăm sẽ dứt bỏ các tòa nhà có mái nhọn, được tô trét bằng đất sét trắng, rồi đi xuất gia? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4376. Khi nào trăm sẽ dứt bỏ các tòa nhà có mái nhọn, có mùi thơm tinh khiết quyến rũ, rồi đi xuất gia? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4377. Khi nào trăm sẽ dứt bỏ các tòa nhà có mái nhọn đã được trét, đã được rưới trăm hương đỏ, rồi đi xuất gia? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4378. Kadāham suvaṇṇapallaṅke¹ goṇake² cittasanthate,
pahāya pabbajissāmi taṃ kadāssu³ bhavissati.
4379. Kadāham maṇipallaṅke goṇake cittasanthate,
pahāya pabbajissāmi taṃ kadāssu bhavissati.⁴
4380. Kadāham kappāsakoseyyam khomakoṭumbarāni⁵ ca,
pahāya pabbajissāmi taṃ kadāssu bhavissati.
4381. Kadāham pokkharāṇiyo⁶ rammā cakkavākūpakūjitā,⁷
mandālakehi⁸ sañchannā padumuppalakehi ca,
pahāya pabbajissāmi taṃ kadāssu bhavissati.
4382. Kadāham hatthigumbe⁹ sabbālaṅkārahūsīte,
suvaṇṇakacche mātaṅge hemakappanavāsase.
4383. Ārūḷhe¹⁰ gāmaṇīyehi tomaraṅkusapāṇihi,
pahāya pabbajissāmi taṃ kadāssu bhavissati.
4384. Kadāham assagumbe¹¹ sabbālaṅkārahūsīte,
ājāniyye ca¹² jātiyā sindhave sīghavāhane.
4385. Ārūḷhe gāmaṇīyehi illiyācāpadhārihi,¹³
pahāya pabbajissāmi taṃ kadāssu bhavissati.
4386. Kadāham rathaseniyo¹⁴ sannaddhe ussitaddhaje,
dīpe athopi veyyagghe sabbālaṅkārahūsīte.
4387. Ārūḷhe gāmaṇīyehi cāpahatthehi vammīhi,¹⁵
pahāya pabbajissāmi taṃ kadāssu bhavissati.
4388. Kadāham sovaṇṇarathe¹⁶ sannaddhe ussitaddhaje,
dīpe athopi veyyagghe sabbālaṅkārahūsīte.
4389. Ārūḷhe gāmaṇīyehi cāpahatthehi vammīhi,
pahāya pabbajissāmi taṃ kadāssu bhavissati.
4390. Kadāham sajjhurathe¹⁷ sannaddhe ussitaddhaje,
dīpe athopi veyyagghe sabbālaṅkārahūsīte.
4391. Ārūḷhe gāmaṇīyehi cāpahatthehi vammīhi,
pahāya pabbajissāmi taṃ kadāssu bhavissati.

¹ soṇṇapallaṅke - Ma.

² gonake - Ma, PTS.

³ taṃ kudāssu - Ma;

taṃ kadā su - Syā, evamuparipi.

⁴ ayaṃ gāthā PTS potthake natthi.

⁵ khomakodumbarāni - Syā.

⁶ pokkharāṇi - Ma, Syā, PTS.

⁷ cakkavākūpakūjitā - Ma;

cāvakāpakūjitā - Syā.

⁸ maṇḍālakehi - Syā.

⁹ hatthigumbe ca - Ma, Syā.

¹⁰ ārūḷhe - Syā, evamuparipi.

¹¹ assagumbe ca - Ma, Syā.

¹² ājāniyyeva - Ma, Syā;

ājāniyye va - PTS.

¹³ indiyācāpadhāribhi - Syā.

¹⁴ rathaseniyo - Ma, Syā.

¹⁵ vammībhi - Ma;

cammībhi - Syā, evamuparipi.

¹⁶ sovaṇṇe rathe - PTS.

¹⁷ sajjhurathe ca - Ma, Syā.

4378. Khi nào trăm sẽ dứt bỏ các ngựa sàng làm bằng vàng, có trái thơm nhiều màu làm bằng len lông dài, rồi đi xuất gia? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4379. Khi nào trăm sẽ dứt bỏ các ngựa sàng làm bằng ngọc ma-ni, có trái thơm nhiều màu làm bằng len lông dài, rồi đi xuất gia? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4380. Khi nào trăm sẽ dứt bỏ các thứ y phục bằng bông gòn, tơ lụa, sợi len, vải xứ Koṭumbara, rồi đi xuất gia? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4381. Khi nào trăm sẽ dứt bỏ các hồ nước đáng yêu, với những chim hồng hạc kêu riu rít, được che phủ bởi những loài thủy thảo bởi những hoa sen hồng và sen xanh, rồi đi xuất gia? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4382, 4383. Khi nào trăm sẽ dứt bỏ các bày voi đã được tô điểm với mọi thứ trang sức, là những con long tượng có dây đai bằng vàng, có trang phục là yên cương bằng vàng, được cỡi lên bởi các viên quân tượng có cây thương mọc câu ở bàn tay, rồi đi xuất gia? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4384, 4385. Khi nào trăm sẽ dứt bỏ các bày ngựa đã được tô điểm với mọi thứ trang sức, là những con ngựa Sindhu thuần chủng về dòng dõi, có sức chuyển vận mau lẹ, được cỡi lên bởi các kỵ mã có mang gươm và cung, rồi đi xuất gia? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4386, 4387. Khi nào trăm sẽ dứt bỏ các đoàn xe đã được trang bị, có lá cờ đã được giương lên, được trải các tấm thảm da báo, da cạp, đã được tô điểm với mọi thứ trang sức, được cỡi lên bởi các xa phu mặc áo giáp, có cây cung ở tay, rồi đi xuất gia? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4388, 4389. Khi nào trăm sẽ dứt bỏ các cỗ xe làm bằng vàng, đã được trang bị, có lá cờ đã được giương lên, được trải các tấm thảm da báo, da cạp, đã được tô điểm với mọi thứ trang sức, được cỡi lên bởi các xa phu mặc áo giáp, có cây cung ở tay, rồi đi xuất gia? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4390, 4391. Khi nào trăm sẽ dứt bỏ các cỗ xe làm bằng bạc, đã được trang bị, có lá cờ đã được giương lên, được trải các tấm thảm da báo, da cạp, đã được tô điểm với mọi thứ trang sức, được cỡi lên bởi các xa phu mặc áo giáp, có cây cung ở tay, rồi đi xuất gia? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4392. Kadāham assarathe¹ sannaddhe ussitaddhaje,
dīpe athopi veyyagge sabbālaṅkārahūsīte.
4393. Ārūlhe² gāmaṇīyehi cāpahatthehi vammīhi,
pahāya pabbajissāmi taṃ kadāssu³ bhavissati.
4394. Kadāham oṭṭharathe⁴ sannaddhe ussitaddhaje,
dīpe athopi veyyagge sabbālaṅkārahūsīte.
4395. Ārūlhe gāmaṇīyehi cāpahatthehi vammīhi,
pahāya pabbajissāmi taṃ kadāssu bhavissati.
4396. Kadāham goṇarathe⁵ sannaddhe ussitaddhaje,
dīpe athopi veyyagge sabbālaṅkārahūsīte.
4397. Ārūlhe gāmaṇīyehi cāpahatthehi vammīhi,
pahāya pabbajissāmi taṃ kadāssu bhavissati.
4398. Kadāham ajarathe⁶ sannaddhe ussitaddhaje,
dīpe athopi veyyagge sabbālaṅkārahūsīte.
4399. Ārūlhe gāmaṇīyehi cāpahatthehi vammīhi,
pahāya pabbajissāmi taṃ kadāssu bhavissati.
4400. Kadāham meṇḍarathe⁷ sannaddhe ussitaddhaje,
dīpe athopi veyyagge sabbālaṅkārahūsīte.
4401. Ārūlhe gāmaṇīyehi cāpahatthehi vammīhi,
pahāya pabbajissāmi taṃ kadāssu bhavissati.
4402. Kadāham migarathe⁸ sannaddhe ussitaddhaje,
dīpe athopi veyyagge sabbālaṅkārahūsīte.
4403. Ārūlhe gāmaṇīyehi cāpahatthehi vammīhi,
pahāya pabbajissāmi taṃ kadāssu bhavissati.
4404. Kadāham hatthārūhe⁹ sabbālaṅkārahūsīte,
nīlavammadhare¹⁰ sūre tomaraṅkusapāṇine,¹¹
pahāya pabbajissāmi taṃ kadāssu bhavissati.

¹ assarathe ca - Ma, Syā.

² ārūlhe - Syā, evamuparipi.

³ taṃ kudāssu - Ma;

taṃ kadā su - Syā, evamuparipi.

⁴ oṭṭharathe ca - Ma, Syā.

⁵ goṇarathe ca - Ma, Syā.

⁶ ajarathe ca - Ma, Syā.

⁷ meṇḍarathe ca - Ma, Syā.

⁸ migarathe ca - Ma, Syā.

⁹ hatthārūhe ca - Ma, Syā.

¹⁰ nīlavammadhare - Syā.

¹¹ tomaraṅkusapāṇino - Syā.

4392, 4393. Khi nào trẫm sẽ dứt bỏ các cỗ xe ngựa kéo, đã được trang bị, có lá cờ đã được giương lên, được trải các tấm thảm da báo, da cạp, đã được tô điểm với mọi thứ trang sức, được cỡi lên bởi các xa phu mặc áo giáp, có cây cung ở tay, rồi đi xuất gia? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4394, 4395. Khi nào trẫm sẽ dứt bỏ các cỗ xe lạc đà kéo, đã được trang bị, có lá cờ đã được giương lên, được trải các tấm thảm da báo, da cạp, đã được tô điểm với mọi thứ trang sức, được cỡi lên bởi các xa phu mặc áo giáp, có cây cung ở tay, rồi đi xuất gia? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4396, 4397. Khi nào trẫm sẽ dứt bỏ các cỗ xe bò kéo, đã được trang bị, có lá cờ đã được giương lên, được trải các tấm thảm da báo, da cạp, đã được tô điểm với mọi thứ trang sức, được cỡi lên bởi các xa phu mặc áo giáp, có cây cung ở tay, rồi đi xuất gia? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4398, 4399. Khi nào trẫm sẽ dứt bỏ các cỗ xe dê kéo, đã được trang bị, có lá cờ đã được giương lên, được trải các tấm thảm da báo, da cạp, đã được tô điểm với mọi thứ trang sức, được cỡi lên bởi các xa phu mặc áo giáp, có cây cung ở tay, rồi đi xuất gia? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4400, 4401. Khi nào trẫm sẽ dứt bỏ các cỗ xe cừu kéo, đã được trang bị, có lá cờ đã được giương lên, được trải các tấm thảm da báo, da cạp, đã được tô điểm với mọi thứ trang sức, được cỡi lên bởi các xa phu mặc áo giáp, có cây cung ở tay, rồi đi xuất gia? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4402, 4403. Khi nào trẫm sẽ dứt bỏ các cỗ xe nai kéo, đã được trang bị, có lá cờ đã được giương lên, được trải các tấm thảm da báo, da cạp, đã được tô điểm với mọi thứ trang sức, được cỡi lên bởi các xa phu mặc áo giáp, có cây cung ở tay, rồi đi xuất gia? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4404. Khi nào trẫm sẽ dứt bỏ các viên quân tượng đã được tô điểm với mọi thứ trang sức, là các dũng sĩ mặc áo giáp màu xanh sẫm, có cây thương móc câu ở bàn tay, rồi đi xuất gia? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4405. Kadāhaṃ assārūhe¹ sabbālaṅkārahūsīte,
nīlavammadhare² sūre illiyācāpadhārīne,³
pahāya pabbajissāmi taṃ kadāssu⁴ bhavissati.
4406. Kadāhaṃ rathārūhe⁵ sabbālaṅkārahūsīte,
nīlavammadhare sūre cāpahatthe kalāpine,⁶
pahāya pabbajissāmi taṃ kadāssu bhavissati.⁷
4407. Kadāhaṃ dhanuggahe⁸ sabbālaṅkārahūsīte,
nīlavammadhare sūre cāpahatthe kalāpine,
pahāya pabbajissāmi taṃ kadāssu bhavissati.
4408. Kadāhaṃ rājaputte⁹ sabbālaṅkārahūsīte,
cittavammadhare¹⁰ sūre kañcanāveḷadhārīne,¹¹
pahāya pabbajissāmi taṃ kadāssu bhavissati.
4409. Kadāhaṃ ariyagaṇe¹² vatthavante¹³ alaṅkate,
haricandalittaṅge kāsikuttamadhārīne,¹⁴
pahāya pabbajissāmi taṃ kadāssu bhavissati.
4410. Kadāhaṃ amaccagaṇe¹⁵ sabbālaṅkārahūsīte,
pītavammadhare¹⁶ sūre purato gacchamāline,¹⁷
pahāya pabbajissāmi taṃ kadāssu bhavissati.¹⁸
4411. Kadā¹⁹ sattasatā bhariyā sabbālaṅkārahūsītā,
pahāya pabbajissāmi taṃ kadāssu bhavissati.
4412. Kadā sattasatā bhariyā susaṅṅā tanumajjhimā,
pahāya pabbajissāmi taṃ kadāssu bhavissati.
4413. Kadā sattasatā bhariyā assavā piyabhāṇinī,
pahāya pabbajissāmi taṃ kadāssu bhavissati.
4414. Kadā sataphalaṃ²⁰ kaṃsaṃ sovaṇṇaṃ satarājikaṃ,
pahāya pabbajissāmi taṃ kadāssu bhavissati.

¹ assārohe ca - Ma, Syā.

² nīlacammadhare - Syā, evamuparipi.

³ indiyācāpadhārīno - Syā.

⁴ taṃ kudāssu - Ma;

taṃ kadā su - Syā, evamuparipi.

⁵ rathārohe ca - Ma, Syā.

⁶ kalāpino - Syā.

⁷ ayaṃ gāthā PTS potthake natthi.

⁸ dhanuggahe ca - Ma, Syā.

⁹ rājaputte ca - Ma, Syā.

¹⁰ citravammadhare - Ma;

citracammadhare - Syā.

¹¹ kañcanāveḷadhārīno - Syā.

¹² ariyagaṇe ca - Ma.

¹³ vatavante - Ma.

¹⁴ kāsikuttamadhārīno - Syā.

¹⁵ amaccagaṇe ca - Ma.

¹⁶ pītacammadhare - Syā.

¹⁷ gacchamāline - Syā.

¹⁸ ayaṃ gāthā PTS potthake natthi.

¹⁹ kadāhaṃ - Ma, Syā, evamuparipi.

²⁰ satapalaṃ kaṃsaṃ - Ma;

satapalakaṃsaṃ - Syā.

4405. Khi nào trăm sẽ dứt bỏ các kỵ mã đã được tô điểm với mọi thứ trang sức, là các dũng sĩ mặc áo giáp màu xanh sẫm, có mang gươm và cung, rồi đi xuất gia? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4406. Khi nào trăm sẽ dứt bỏ các xa phu đã được tô điểm với mọi thứ trang sức, là các dũng sĩ mặc áo giáp màu xanh sẫm, có cây cung ở tay, có bó tên, rồi đi xuất gia? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4407. Khi nào trăm sẽ dứt bỏ các cung thủ đã được tô điểm với mọi thứ trang sức, là các dũng sĩ mặc áo giáp màu xanh sẫm, có cây cung ở tay, có bó tên, rồi đi xuất gia? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4408. Khi nào trăm sẽ dứt bỏ các hoàng tử đã được tô điểm với mọi thứ trang sức, là các dũng sĩ mặc áo giáp nhiều màu sắc, mang vòng hoa đội đầu bằng vàng, rồi đi xuất gia? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4409. Khi nào trăm sẽ dứt bỏ các nhóm Bà-la-môn tận tụy với phận sự, đã được trang điểm, có thân thể được thoa trầm hương vàng, mặc vải Kāsi hạng nhất, rồi đi xuất gia? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4410. Khi nào trăm sẽ dứt bỏ các nhóm quan đại thần đã được tô điểm với mọi thứ trang sức, là các dũng sĩ mặc áo giáp màu vàng đang di chuyển ở phía trước, rồi đi xuất gia? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4411. Khi nào trăm sẽ dứt bỏ bảy trăm người vợ đã được tô điểm với mọi thứ trang sức, rồi đi xuất gia? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4412. Khi nào trăm sẽ dứt bỏ bảy trăm người vợ vô cùng giỏi giang, có vòng eo thon, rồi đi xuất gia? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4413. Khi nào trăm sẽ dứt bỏ bảy trăm người vợ có sự vâng lời, có lời nói đáng yêu, rồi đi xuất gia? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4414. Khi nào trăm sẽ dứt bỏ cái bát nặng một trăm *phala*, làm bằng vàng, có một trăm đường nét khắc, rồi đi xuất gia? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4415. Kadāssu¹ maṃ hatthigumbā sabbālaṅkārahūsitā,
suvaṇṇakacchā mātaṅgā hemakappanavāsasā.
4416. Ārūḷhā² gāmaṇīyehi tomaraṃkusapāṇihi,
yantaṃ maṃ nānuyissanti taṃ kadāssu³ bhavissati.
4417. Kadāssu maṃ assagumbā sabbālaṅkārahūsitā,
ājāṇīyā ca⁴ jātiyā sindhavā sīghavāhanā.
4418. Ārūḷhā gāmaṇīyehi illiyācāpadhārihi,⁵
yantaṃ maṃ nānuyissanti taṃ kadāssu bhavissati.
4419. Kadāssu maṃ rathaseṇiyo⁶ sannaddhā ussitaddhajā,
dīpā athopi veyyagghā sabbālaṅkārahūsitā.
4420. Ārūḷhā gāmaṇīyehi cāpahatthehi vammīhi,
yantaṃ maṃ nānuyissanti taṃ kadāssu bhavissati.
4421. Kadāssu maṃ soṇṇarathā⁷ sannaddhā ussitaddhajā,
dīpā athopi veyyagghā sabbālaṅkārahūsitā.
4422. Ārūḷhā gāmaṇīyehi cāpahatthehi vammīhi,
yantaṃ maṃ nānuyissanti taṃ kadāssu bhavissati.
4423. Kadāssu maṃ sajjhurathā sannaddhā ussitaddhajā,
dīpā athopi veyyagghā sabbālaṅkārahūsitā.
4424. Ārūḷhā gāmaṇīyehi cāpahatthehi vammīhi,
yantaṃ maṃ nānuyissanti taṃ kadāssu bhavissati.
4425. Kadāssu maṃ assarathā sannaddhā ussitaddhajā,
dīpā athopi veyyagghā sabbālaṅkārahūsitā.
4426. Ārūḷhā gāmaṇīyehi cāpahatthehi vammīhi,
yantaṃ maṃ nānuyissanti taṃ kadāssu bhavissati.
4427. Kadāssu maṃ oṭṭharathā sannaddhā ussitaddhajā,
dīpā athopi veyyagghā sabbālaṅkārahūsitā.
4428. Ārūḷhā gāmaṇīyehi cāpahatthehi vammīhi,
yantaṃ maṃ nānuyissanti taṃ kadāssu bhavissati.

¹ kadā su - Syā, evamuparipi.

² ārūḷhā - Syā, evamuparipi.

³ taṃ kudāssu - Ma;

taṃ kadā su - Syā, evamuparipi.

⁴ ājāṇīyāva - Ma, Syā;

ājāṇīyā va - PTS.

⁵ indiyācāpadhāribhi - Syā.

⁶ rathasenī - Ma;

rathasenīyo - Syā;

rathaseṇī - PTS.

⁷ suvaṇṇarathā - Syā;

sovaṇṇarathā - PTS.

4415, 4416. Khi nào các bày voi đã được tô điểm với mọi thứ trang sức, là những con long tượng có dây đai bằng vàng, có trang phục là yên cương bằng vàng, được cỡi lên bởi các viên quản tượng có cây thương móc câu ở bàn tay, sẽ không còn đi theo trẫm khi trẫm ra đi? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4417, 4418. Khi nào các bày ngựa đã được tô điểm với mọi thứ trang sức, là những con ngựa Sindhu thuần chủng về dòng dõi, có sức chuyển vận mau lẹ, được cỡi lên bởi các kỵ mã có mang gươm và cung, sẽ không còn đi theo trẫm khi trẫm ra đi? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4419, 4420. Khi nào các đoàn xe đã được trang bị, có lá cờ đã được giương lên, được trải các tấm thảm da báo, da cạp, đã được tô điểm với mọi thứ trang sức, được cỡi lên bởi các xa phu mặc áo giáp, có cây cung ở tay, sẽ không còn đi theo trẫm khi trẫm ra đi? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4421, 4422. Khi nào các cỗ xe làm bằng vàng, đã được trang bị, có lá cờ đã được giương lên, được trải các tấm thảm da báo, da cạp, đã được tô điểm với mọi thứ trang sức, được cỡi lên bởi các xa phu mặc áo giáp, có cây cung ở tay, sẽ không còn đi theo trẫm khi trẫm ra đi? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4423, 4424. Khi nào các cỗ xe làm bằng bạc, đã được trang bị, có lá cờ đã được giương lên, được trải các tấm thảm da báo, da cạp, đã được tô điểm với mọi thứ trang sức, được cỡi lên bởi các xa phu mặc áo giáp, có cây cung ở tay, sẽ không còn đi theo trẫm khi trẫm ra đi? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4425, 4426. Khi nào các cỗ xe ngựa kéo, đã được trang bị, có lá cờ đã được giương lên, được trải các tấm thảm da báo, da cạp, đã được tô điểm với mọi thứ trang sức, được cỡi lên bởi các xa phu mặc áo giáp, có cây cung ở tay, sẽ không còn đi theo trẫm khi trẫm ra đi? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4427, 4428. Khi nào các cỗ xe lạc đà kéo, đã được trang bị, có lá cờ đã được giương lên, được trải các tấm thảm da báo, da cạp, đã được tô điểm với mọi thứ trang sức, được cỡi lên bởi các xa phu mặc áo giáp, có cây cung ở tay, sẽ không còn đi theo trẫm khi trẫm ra đi? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4429. Kadāssu¹ maṃ goṇarathā sannaddhā ussitaddhajā,
dīpā athopi veyyagghā sabbālaṅkārahūsitā.
4430. Ārūlhā² gāmaṇīyehi cāpahatthehi vammīhi,
yantaṃ maṃ nānuyissanti taṃ kadāssu³ bhavissati.
4431. Kadāssu maṃ ajarathā sannaddhā ussitaddhajā,
dīpā athopi veyyagghā sabbālaṅkārahūsitā.
4432. Ārūlhā gāmaṇīyehi cāpahatthehi vammīhi,
yantaṃ maṃ nānuyissanti taṃ kadāssu bhavissati.
4433. Kadāssu maṃ meṇḍarathā sannaddhā ussitaddhajā,
dīpā athopi veyyagghā sabbālaṅkārahūsitā.
4434. Ārūlhā gāmaṇīyehi cāpahatthehi vammīhi,
yantaṃ maṃ nānuyissanti taṃ kadāssu bhavissati.
4435. Kadāssu maṃ migarathā sannaddhā ussitaddhajā,
dīpā athopi veyyagghā sabbālaṅkārahūsitā.
4436. Ārūlhā gāmaṇīyehi cāpahatthehi vammīhi,
yantaṃ maṃ nānuyissanti taṃ kadāssu bhavissati.
4437. Kadāssu maṃ hatthārūhā⁴ sabbālaṅkārahūsitā,
nīlavammadharā⁵ sūrā tomaraṅkusapāṇino,
yantaṃ maṃ nānuyissanti taṃ kadāssu bhavissati.
4438. Kadāssu maṃ assārūhā⁶ sabbālaṅkārahūsitā,
nīlavammadharā sūrā illiyācāpadhārino,⁷
yantaṃ maṃ nānuyissanti taṃ kadāssu bhavissati.
4439. Kadāssu maṃ rathārūhā⁸ sabbālaṅkārahūsitā,
nīlavammadharā sūrā cāpahatthā kalāpino,
yantaṃ maṃ nānuyissanti taṃ kadāssu bhavissati.
4440. Kadāssu maṃ dhanuggahā sabbālaṅkārahūsitā,
nīlavammadharā sūrā cāpahatthā kalāpino,
yantaṃ maṃ nānuyissanti taṃ kadāssu bhavissati.

¹ kadā su - Syā, evamuparipi.

² ārūlhe - Syā, evamuparipi.

³ taṃ kudāssu - Ma;

taṃ kadā su - Syā, evamuparipi.

⁴ hatthārohā - Ma, Syā;

hatthārūhā - PTS.

⁵ nīlavammadharā - Syā.

⁶ assārohā - Ma, Syā;

assarūhā - PTS.

⁷ indiyācāpadhārino - Syā.

⁸ rathārohā - Ma, Syā;

rathārūhā - PTS.

4429, 4430. Khi nào các cỗ xe bò kéo, đã được trang bị, có lá cờ đã được giương lên, được trải các tấm thảm da báo, da cạp, đã được tô điểm với mọi thứ trang sức, được cỡi lên bởi các xa phu mặc áo giáp, có cây cung ở tay, sẽ không còn đi theo trẫm khi trẫm ra đi? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4431, 4432. Khi nào các cỗ xe dê kéo, đã được trang bị, có lá cờ đã được giương lên, được trải các tấm thảm da báo, da cạp, đã được tô điểm với mọi thứ trang sức, được cỡi lên bởi các xa phu mặc áo giáp, có cây cung ở tay, sẽ không còn đi theo trẫm khi trẫm ra đi? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4433, 4434. Khi nào các cỗ xe cừu kéo, đã được trang bị, có lá cờ đã được giương lên, được trải các tấm thảm da báo, da cạp, đã được tô điểm với mọi thứ trang sức, được cỡi lên bởi các xa phu mặc áo giáp, có cây cung ở tay, sẽ không còn đi theo trẫm khi trẫm ra đi? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4435, 4436. Khi nào các cỗ xe nai kéo, đã được trang bị, có lá cờ đã được giương lên, được trải các tấm thảm da báo, da cạp, đã được tô điểm với mọi thứ trang sức, được cỡi lên bởi các xa phu mặc áo giáp, có cây cung ở tay, sẽ không còn đi theo trẫm khi trẫm ra đi? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4437. Khi nào các viên quân tượng đã được tô điểm với mọi thứ trang sức, là các dũng sĩ mặc áo giáp màu xanh sẫm, có cây thương móc câu ở bàn tay, sẽ không còn đi theo trẫm khi trẫm ra đi? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4438. Khi nào các kỵ mã đã được tô điểm với mọi thứ trang sức, là các dũng sĩ mặc áo giáp màu xanh sẫm, có mang gươm và cung, sẽ không còn đi theo trẫm khi trẫm ra đi? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4439. Khi nào các xa phu đã được tô điểm với mọi thứ trang sức, là các dũng sĩ mặc áo giáp màu xanh sẫm, có cây cung ở tay, có bó tên, sẽ không còn đi theo trẫm khi trẫm ra đi? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4440. Khi nào các cung thủ đã được tô điểm với mọi thứ trang sức, là các dũng sĩ mặc áo giáp màu xanh sẫm, có cây cung ở tay, có bó tên, sẽ không còn đi theo trẫm khi trẫm ra đi? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4441. Kadāssu¹ maṃ rājaputtā sabbālaṅkārahūsitā,
cittavammadharā² sūrā kañcanāvetṭhārino,³
yantaṃ maṃ nānuyissanti taṃ kadāssu⁴ bhavissati.
4442. Kadāssu maṃ ariyagaṇā vatthavantā⁵ alaṅkatā,
haricandalittaṅgā kāsikuttamadhārino,
yantaṃ maṃ nānuyissanti taṃ kadāssu bhavissati.
4443. Kadāssu maṃ amaccagaṇā sabbālaṅkārahūsitā,
pītavammadharā⁶ sūrā purato gacchamālīnī,⁷
yantaṃ maṃ nānuyissanti taṃ kadāssu bhavissati.⁸
4444. Kadāssu maṃ sattasatā bhariyā sabbālaṅkārahūsitā,
yantaṃ maṃ nānuyissanti taṃ kadāssu bhavissati.
4445. Kadāssu maṃ sattasatā bhariyā susaṅṅā tanumajjhīmā,
yantaṃ maṃ nānuyissanti taṃ kadāssu bhavissati.
4446. Kadāssu maṃ sattasatā bhariyā assavā piyabhāṇinī,
yantaṃ maṃ nānuyissanti taṃ kadāssu bhavissati.
4447. Kadāhaṃ pattaṃ gahetvāna muṇḍo saṅghāṭipāruto,
piṇḍikāya carissāmi taṃ kadāssu bhavissati.
4448. Kadāhaṃ paṃsukūlānaṃ ujjhitānaṃ mahāpathe,
saṅghāṭiṃ dhārayissāmi taṃ kadāssu bhavissati.
4449. Kadā⁹ sattāhaṃ meghe¹⁰ ovaṭṭho¹¹ allacīvaro,
piṇḍikāya carissāmi taṃ kadāssu bhavissati.
4450. Kadāhaṃ sabbahaṃ ṭhānaṃ¹² rukkhā rukkhaṃ vanā vanaṃ,¹³
anapekkho viharissāmi¹⁴ taṃ kadāssu bhavissati.
4451. Kadāhaṃ giriduggesu pahīnabhayabheravo,
adutiyo viharissāmi¹⁵ taṃ kadāssu bhavissati.

¹ kadā su - Syā, evamuparipi.

² citravammadharā - Ma;

citracammadharā - Syā.

³ kañcanāveḷadhārino - Ma, Syā, PTS.

⁴ taṃ kudāssu - Ma;

taṃ kadā su - Syā, evamuparipi.

⁵ vatavantā - Ma.

⁶ pītacammadharā - Syā.

⁷ gacchamālino - Ma.

⁸ ayaṃ gāthā PTS potthake natthi.

⁹ kadāhaṃ - Ma, Syā.

¹⁰ sattāhasammeghe - Ma.

¹¹ ovaṭṭho - Ma; ovaṭṭhe - Syā;

ovaṭṭe - PTS.

¹² sabbattha gantvā - Ma;

sabbaṇhaṃ gantvā - Syā;

sabbāhaṃ ṭhānaṃ - PTS.

¹³ rukkhārukkhaṃ vanāvanaṃ - PTS.

¹⁴ gamissāmi - Ma; carissāmi - Syā.

¹⁵ gamissāmi - Ma, Syā.

4441. Khi nào các hoàng tử đã được tô điểm với mọi thứ trang sức, là các dũng sĩ mặc áo giáp nhiều màu sắc, mang vòng hoa đội đầu bằng vàng, sẽ không còn đi theo trẫm khi trẫm ra đi? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4442. Khi nào các nhóm Bà-la-môn tận tụy với phận sự, đã được trang điểm, có thân thể được thoa trầm hương vàng, mặc vải Kāsi hạng nhất, sẽ không còn đi theo trẫm khi trẫm ra đi? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4443. Khi nào các nhóm quan đại thần đã được tô điểm với mọi thứ trang sức, là các dũng sĩ mặc áo giáp màu vàng đang di chuyển ở phía trước, sẽ không còn đi theo trẫm khi trẫm ra đi? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4444. Khi nào bảy trăm người vợ, đã được tô điểm với mọi thứ trang sức, sẽ không còn đi theo trẫm khi trẫm ra đi? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4445. Khi nào bảy trăm người vợ vô cùng giỏi giang, có vòng eo thon, sẽ không còn đi theo trẫm khi trẫm ra đi? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4446. Khi nào bảy trăm người vợ có sự vâng lời, có lời nói đáng yêu, sẽ không còn đi theo trẫm khi trẫm ra đi? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4447. Khi nào trẫm sẽ cầm lấy bình bát, đầu cạo trọc, tràm y hai lớp, đi khất thực? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4448. Khi nào trẫm sẽ mang y hai lớp gồm những mảnh vải dơ đã được quăng bỏ ở đại lộ? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4449. Khi nào trẫm sẽ bị dầm mưa, với y phục dầm nước, đi khất thực vào lúc có trận mưa trút xuống bảy ngày? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4450. Khi nào trẫm sẽ sống không có mong cầu ở mọi nơi, từ cội cây này đến cội cây khác, từ khu rừng này đến khu rừng khác? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4451. Khi nào trẫm sẽ sống (đơn độc) không có người thứ hai ở các khe núi hiểm trở với nỗi sợ hãi và khiếp đảm đã được dứt bỏ? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4452. Kadā vīṇaṃva rujako¹ sattatantiṃ manoramaṃ,
cittaṃ ujum karissāmi taṃ kadāssu² bhavissati.
4453. Kadāhaṃ rathakārova parikantaṃ upāhanaṃ,
kāmasaṃyojane checchaṃ ye dibbe ye ca mānuse.
4454. Tā ca sattaṣaṭṭhā bhariyā sabbālaṅkārahūsitā,
bāhā paggayha pakkandaṃ kasmā no vijahissasi.
4455. Tā ca sattaṣaṭṭhā bhariyā susaṅṅā tanumajjhimā,
bāhā paggayha pakkandaṃ kasmā no vijahissasi.
4456. Tā ca sattaṣaṭṭhā bhariyā assavā piyabhāṇinī,
bāhā paggayha pakkandaṃ kasmā no vijahissasi.
4457. Tā ca sattaṣaṭṭhā bhariyā sabbālaṅkārahūsitā,
hitvā sampaddayī³ rājā pabbajjāya purakkhato.⁴
4458. Tā ca sattaṣaṭṭhā bhariyā susaṅṅā tanumajjhimā,
hitvā sampaddayī rājā pabbajjāya purakkhato.
4459. Tā ca sattaṣaṭṭhā bhariyā assavā piyabhāṇinī,
hitvā sampaddayī rājā pabbajjāya purakkhato.
4460. Hitvā satapalaṃ kaṃsaṃ⁵ sovaṇṇaṃ satarājikaṃ,
aggahī mattikāpattaṃ⁶ taṃ dutiyābhisecanaṃ.
4461. Vesmā⁷ aggisamā jālā kosā ḍayhanti bhāgasā,
rajataṃ jātārūpaṅca muttā veḷuriyā bahuṃ.⁸
4462. Maṇayo saṅkhamuttā ca vatthikaṃ⁹ haricandaṃ,
ajinaṃ danta¹⁰ bhaṇḍaṅca lohaṃ kāḷāyasaṃ bahū,¹¹
ehi rāja nivattassu mā te taṃ vinasā¹² dhanam.

¹ vīṇaṃ varujjako - Ma;
vīṇarujjakova - Syā;
vīṇaṃ virujjako - PTS.

² taṃ kudāssu - Ma; taṃ kadā su - Syā.

³ sampaddavī - Ma, PTS; sampadavī - Syā.

⁴ purakkhito - Syā.

⁵ satapalaṃ kaṃsaṃ - Ma;
satapallakaṃsaṃ - Syā.

⁶ mattikaṃ pattaṃ - Ma.

⁷ bhesmā - Ma, Syā;
bhimsā - PTS.

⁸ bahū - Ma, Syā, PTS.

⁹ vatthakaṃ - Syā.

¹⁰ daṇḍa - Ma.

¹¹ bahuṃ - Syā, PTS.

¹² vinasā - Syā.

4452. Khi nào trăm sẽ làm cho tâm được ngay thẳng, tựa như người gãy cây đàn *vīṇā* bảy dây quyến rũ? Khi nào điều ấy sẽ thật sự xảy ra?

4453. Khi nào trăm sẽ cắt đứt những trói buộc của các dục thuộc cõi Trời và thuộc loài người, tựa như người thợ mộc cắt vòng quanh chiếc giày?”

4454. Và bảy trăm người vợ ấy, được tô điểm với mọi thứ trang sức, đã giơ hai cánh tay lên, kêu khóc rằng: “Vì sao bệ hạ sẽ bỏ rơi bọn thiếp?”

4455. Và bảy trăm người vợ ấy, vô cùng giỏi giang, có vòng eo thon, đã giơ hai cánh tay lên, kêu khóc rằng: “Vì sao bệ hạ sẽ bỏ rơi bọn thiếp?”

4456. Và bảy trăm người vợ ấy, có sự vâng lời, có lời nói đáng yêu, đã giơ hai cánh tay lên, kêu khóc rằng: “Vì sao bệ hạ sẽ bỏ rơi bọn thiếp?”

4457. Và sau khi từ bỏ bảy trăm người vợ đã được tô điểm với mọi thứ trang sức ấy, vị vua xem trọng việc xuất gia đã lẫn tránh.

4458. Và sau khi từ bỏ bảy trăm người vợ vô cùng giỏi giang, có vòng eo thon ấy, vị vua xem trọng việc xuất gia đã lẫn tránh.

4459. Và sau khi từ bỏ bảy trăm người vợ có sự vâng lời, có lời nói đáng yêu ấy, vị vua xem trọng việc xuất gia đã lẫn tránh.

4460. Sau khi từ bỏ cái bát nặng một trăm *phala*, làm bằng vàng, có một trăm đường nét khắc, Mahājanaka đã cầm lấy bình bát đất; việc ấy là lần phong vương thứ nhì.

(Lời trao đổi giữa hoàng hậu Sivalī và Sa-môn Mahājanaka)

4461. “Các nhà kho bị đốt cháy lần lượt từng căn một bởi ngọn lửa lớn ghê rợn. Nhiều bạc, vàng, ngọc trai, ngọc bích (bị thiêu hủy).

4462. Nhiều ngọc ma-ni, xà cừ và ngọc trai, vải vóc, trăm hương vàng, da linh dương, vật dụng bằng ngà voi, vật bằng đồng, vật bằng sắt đen (bị thiêu hủy). Tàu bệ hạ, bệ hạ hãy đi đến, bệ hạ hãy quay trở lại. Chớ để tài sản ấy của bệ hạ bị tiêu tan.”

4463. Susukhaṃ vata jīvāma yesaṃ no natthi kiñcanaṃ,
mithilāya ḍayhamānāya na me kiñci aḍayhatha.
4464. Aṭaviyo samuppannā raṭṭhaṃ viddhaṃsayanti taṃ,¹
ehi rāja nivattassu mā raṭṭhaṃ vinasā² idaṃ.
4465. Susukhaṃ vata jīvāma yesaṃ no natthi kiñcanaṃ,
raṭṭhe vilumpamānamhi na me kiñci ajīratha.³
4466. Susukhaṃ vata jīvāma yesaṃ no natthi kiñcanaṃ,
pītibhakkhā bhavissāma deva ābhassarā yathā.
4467. Kimheso mahato ghoso kā nu gāme kilīyā,⁴
samaṇañña⁵ pucchāma kattheso abhisāṭo⁶ jano.
4468. Mamaṃ ohāya gacchantam ettheso abhisāṭo⁷ jano,
sīmātikkaṃamaṃ yantaṃ munimonassa pattiyā,
missaṃ nandīhi gacchantam kiṃ jānāmanupucchasi.
4469. Māssu tiṇṇo amaññittho⁸ sarīraṃ dhārayaṃ imaṃ,
atīraṇeyyamidaṃ kammaṃ⁹ bahū hi paripanthayo.
4470. Ko nu me paripanthassa mama¹⁰ evaṃ vihārino,
yo¹¹ neva diṭṭhe nādiṭṭhe kāmānamabhipatthaye.
4471. Niddā tandī vijambhikā¹² aratī bhattasammado,
āvasanti sarīraṭṭhā bahū hi paripanthayo.
4472. Kalyāṇaṃ vata maṃ bhavaṃ brāhmaṇamanusāsasi,¹³
brāhmaṇaṃ yeva¹⁴ pucchāmi ko nu tvamasi mārisa.

¹ te - Syā; naṃ - PTS.

² vinassā - Syā.

³ ahīratha - Ma; ahāratha - Syā.

⁴ gāmeva kilīyā - Ma, Syā, PTS.

⁵ samaṇa teva - Ma; samaṇa tveva - Syā.

⁶ katthesobhisāṭo - Syā.

⁷ etthesobhisāṭo - Syā.

⁸ amaññittha - Ma.

⁹ atīraṇeyya yamidaṃ - Ma.

¹⁰ mamaṃ - Ma.

¹¹ so - PTS.

¹² vijambhitā - Ma, Syā.

¹³ brāhmaṇa manusāsati - Ma;

brāhmaṇa anusāsasi - Syā;

brāhmaṇa-m-anusāsati - PTS.

¹⁴ brāhmaṇa teva - Ma;

brāhmaṇa tveva - Syā;

brāhmaṇaṃ eva - PTS.

4463. “Chúng ta quả thật sống vô cùng an lạc, khi không có vật gì thuộc về chúng ta. Trong khi kinh thành Mithilā bị thiêu đốt, không có vật gì của trăm đã bị thiêu đốt.”

4464. “Các bọn cướp rừng đã nổi dậy phá hủy đất nước của bệ hạ. Tàu bệ hạ, bệ hạ hãy đi đến, bệ hạ hãy quay trở lại. Chớ để đất nước này bị tiêu tan.”

4465. “Chúng ta quả thật sống vô cùng an lạc, khi không có vật gì thuộc về chúng ta. Trong khi đất nước bị cướp bóc, không có vật gì của trăm đã bị hủy hoại.

4466. Chúng ta quả thật sống vô cùng an lạc, khi không có vật gì thuộc về chúng ta. Chúng ta sẽ là những người có sự nuôi dưỡng bằng pháp hỷ, giống như chư Thiên ở cõi Quang Âm.”

(Lời trao đổi giữa vị ẩn sĩ Nārada và Sa-môn Mahājanaka)

4467. “Âm thanh ồn ào ấy là gì vậy? Những kẻ đùa giỡn ở trong làng là những ai vậy? Chúng tôi hỏi vị Sa-môn, đám người này ở đâu đi đến?”

4468. “Trong khi tôi buông bỏ và ra đi, đám người này đi theo tôi đến nơi này. Trong khi tôi đang vượt qua lần ranh (phiền não) nhằm đạt đến trí tuệ của bậc hiền trí, trong khi tôi đang trải qua sự xáo trộn bởi các niềm hoan hỷ, tại sao ngài biết rồi mà vẫn còn hỏi?”

4469. “Ông chớ nghĩ rằng ông đã có thể vượt qua trong khi duy trì thân xác này (với đầu được cạo và đắp y ca-sa). Chỉ với việc làm này thì chưa thể vượt qua được; quả thật còn có nhiều chướng ngại.”

4470. “Tôi không mong cầu các dục đã được biết (ở thế giới loài người) hay còn chưa được biết (ở cõi Trời), trong khi tôi đang an trú như vậy, thì cái gì sẽ là chướng ngại của tôi?”

4471. “Sự ngái ngủ, sự biếng nhác, sự uể oải, sự bất mãn, trạng thái ngây ngất sau bữa ăn, chúng cư ngụ, tồn tại ở cơ thể; quả thật còn có nhiều chướng ngại.”

4472. “Thưa vị Bà-la-môn, thật tốt đẹp thay việc ngài chỉ dạy cho tôi! Tôi xin hỏi vị Bà-la-môn, thưa tôn ông, ngài là ai vậy?”

4473. Nārado iti me nāmaṃ¹ kassapo iti maṃ vidū,
bhoto sakāse āgañchim² sādhu sabbhi samāgamo.
4474. Tassa te sabbo ānando vihāro upavattatu,
yadūnaṃ³ taṃ paripūrehi khantiyā upasamena ca.
4475. Pasāraya sannattañca unnattañca⁴ pasāraya,⁵
kammaṃ vijjañca dhammañca sakkatvāna paribbaja.
4476. Bahū hatthī ca asse ca nagare janapadāni ca,
hitvā janaka pabbajito kapalle⁶ ratimajjhagā.
4477. Kaccinnu⁷ te jānapadā⁸ mittāmaccā ca ñātakamā,⁹
dūbhiṃ akaṃsu¹⁰ janaka kasmā cetam¹¹ aruccatha.
4478. Na migājina jātucca¹² ahaṃ kañci kudācanaṃ,
adhammena jine ñātiṃ na cāpi ñātayo mamaṃ.
4479. Disvāna lokavattantaṃ khajjantaṃ kaddamīkataṃ,
haññare bajjhare¹³ cettha yattha satto¹⁴ puthujjano,
etāhaṃ upamaṃ katvā bhikkhakosmi migājina.
4480. Ko nu te bhagavā satthā kassetam vacanaṃ suci,¹⁵
nahi kappam vā vijjam vā paccakkhāya rathesabha,
samaṇam āhu vattantaṃ yathā dukkhassatikkamo.
4481. Na migājina jātucca ahaṃ kañci kudācanaṃ,
samaṇam brāhmaṇam vāpi sakkatvā anupāvisiṃ.

¹ nāmena - Syā.

² sakāsamāgacchiṃ - Ma;
sañkāse āgacchiṃ - Syā.

³ yaṃ ūnaṃ - Ma.

⁴ sannatañca unnatañca - Ma, Syā, PTS.

⁵ pahāraya - Syā.

⁶ kapāle - Ma, Syā.

⁷ kacci nu - Ma, Syā, PTS.

⁸ janapadā - PTS.

⁹ ñātakā - Ma, Syā, PTS.

¹⁰ dubbhimakaṃsu - Ma.

¹¹ te taṃ - Ma, Syā.

¹² jātucche - Ma.

¹³ vajjhare - Syā.

¹⁴ sanno - Ma, Syā, PTS.

¹⁵ suciṃ - Syā, PTS.

4473. “Tên của ta là ‘Nārada.’ Mọi người biết về ta là ‘Kassapa.’ Ta đã đi đến bên cạnh ông. Lành thay việc gặp gỡ với những người tốt.

4474. Mọi sự hoan hỷ hãy có cho ông. Ông hãy thực hành bốn pháp từ, bi, hỷ, xả. Hãy bổ túc pháp còn thiếu hụt bằng sự nhẫn nại và sự an tịnh.

4475. Ông hãy dứt bỏ sự tự ti, hãy dứt bỏ sự cao ngạo. Ông hãy tôn vinh thiện nghiệp, các minh (ngũ thông với bát thiên), pháp Sa-môn, và ông hãy ra đi du hành.”

(Lời trao đổi giữa vị ẩn sĩ Migājina và Sa-môn Mahājanaka)

4476. “Này Janaka, sau khi từ bỏ nhiều voi, ngựa, và các cư dân ở thành thị với nông thôn, ông đã xuất gia, và đã đạt đến sự vui thích với bình bát đất.

4477. Này Janaka, phải chăng các người dân, bạn bè, các đồng nghiệp, và các thân quyến đã làm điều sai trái đối với ông? Và tại sao bình bát đất ấy đã khiến ông ưa thích?”

4478. “Thưa vị Migājina, tôi không bao giờ lấn át bất cứ thân quyến nào một cách sai trái vào bất cứ lúc nào, và các thân quyến cũng không làm như vậy đối với tôi.

4479. Sau khi nhìn thấy kẻ đang luân hồi ở thế gian bị ngẫu nhiên, bị làm cho ướm nhiễm, và phạm nhân bị dính mắc ở nơi này bị giết chết, bị giam cầm, sau khi lấy việc ấy làm ví dụ (cho bản thân), tôi trở thành người hành khất, thưa vị Migājina.”

4480. “Vậy ai là bậc hữu phần, là đạo sư của ông? Lời nói tinh túy ấy là của ai? Bởi vì không có việc diện kiến bậc khổ hạnh có thắng trí hoặc vị Phật Độc Giác đã cạn kiệt lậu hoặc, không thể đạt được như vậy. Thưa đáng thù lãnh xa bình, người đời đã nói về vị Sa-môn có sự vượt qua khổ đau đang hiện hữu.”

4481. “Thưa vị Migājina, mặc dầu tôi tôn vinh Sa-môn và luôn cả Bà-la-môn nữa, nhưng tôi chưa bao giờ tiếp cận bất cứ vị nào, vào bất cứ lúc nào.

4482. Mahatā cānubhāvena gacchanto siriyaṃ jalaṃ,
gīyamānesu gītesu vajjamānesu vaggusu,
turiyatāḷitasanḡhuṭṭhe¹ sammatāla² samāhite.
4483. Sa migājina maddakkhiṃ³ phalaṃ⁴ ambaṃ tirocchadaṃ,
tujjamānaṃ⁵ manussehi phalakāmehi jantuhi.
4484. So kho hantaṃ⁶ siriṃ hitvā orohitvā migājina,
mūlaṃ ambassupāgañchiṃ⁷ phalino nipphalitassa ca.⁸
4485. Phalaṃ ambaṃ hataṃ disvā viddhantaṃ⁹ vinalīkataṃ,¹⁰
athetaṃ¹¹ itaraṃ ambaṃ nīlobhāsaṃ manoramaṃ.
4486. Evameva nūnamhepi¹² issare bahukaṇṭake,
amittā no vadhissanti yathā ambo phalī hato.
4487. Ajinaṃhi haññate dīpi nāgo dantehi haññate,¹³
dhanamhi dhanino hanti aniketamasanthavaṃ,
phalī ambo aphalo ca te satthāro ubho mama.¹⁴
4488. Sabbo jano pavyadhito¹⁵ rājā pabbajito iti,
hatthārohā¹⁶ aṇikaṭṭhā rathikā pattikārikā.¹⁷
4489. Assāsavitvā janataṃ ṭhapayitvā paṭicchadaṃ,
puttaṃ rajje ṭhapetvāna atha pacchā pabbajissasi.
4490. Cattā mayā jānapadā mittāmaccā ca ñātakā,
santi puttā videhānaṃ dīghāvu raṭṭhavaḍḍhano,¹⁸
te rajjaṃ kārayissanti mithilāyaṃ pajāpati.
4491. Ehi taṃ anusikkhāmi yaṃ vākyam mama ruccati,
rajjaṃ tuvaṃ kārayanti¹⁹ pāpaṃ duccaritaṃ²⁰ bahum,
kāyena vācā manasā yena gañchisi²¹ duggatiṃ.

¹ tūriyatāḷitasanḡhuṭṭhe - Ma;
tūriyatāḷitasanḡhuṭṭhe - Syā.

² sammatāla - PTS.

³ migājina-m-addakkhiṃ - PTS.

⁴ phalaṃ - Ma, Syā.

⁵ haññamānaṃ - Ma;
tudamānaṃ - Syā;
taddamānaṃ - PTS.

⁶ so kho hantaṃ taṃ - Ma, PTS;
so khohataṃ - Syā.

⁷ ambassupāgacchiṃ - Ma.

⁸ nipphalassa ca - Ma, Syā, PTS.

⁹ viddhantaṃ - Ma.

¹⁰ vinalīkataṃ - Ma, PTS.

¹¹ athekaṃ - Ma, Syā.

¹² nūna amhe - PTS.

¹³ haññati - Syā, PTS.

¹⁴ mamaṃ - PTS.

¹⁵ pabyādhito - Ma;
sabyādhito - Syā.

¹⁶ hatthārūhā - PTS.

¹⁷ pattikārikā - Ma, Syā.

¹⁸ raṭṭhavaddhano - PTS.

¹⁹ kārayasi - Ma.

²⁰ pāpaduccaritaṃ - PTS.

²¹ gacchasi - Ma, Syā.

4482. Trong lúc đang chói sáng với quyền uy, trong lúc đang đi với quyền lực vĩ đại, vào lúc các bài ca đang được hát, các âm điệu ngọt ngào đang được trình tấu, (ở vườn thượng uyển) được vang dội với các sự đập vỗ của các nhạc cụ, được hòa hợp với tiếng chập chửa, –

4483. – thưa vị Migājina, tôi đây đã nhìn thấy một cây xoài, có trái, mọc ở bên ngoài bức tường, đang bị đâm thọc bởi những con người, bởi những loài sinh vật mong muốn trái cây.

4484. Tôi đây, quả thật đã rời khỏi con vương tượng và leo xuống. Thưa vị Migājina, tôi đã đi đến gần gốc của cây xoài có trái và của một cây xoài không có trái.

4485. Sau khi nhìn thấy cây xoài có trái bị hủy hoại, bị hư hỏng, bị làm cho không còn mầm sống, còn cây xoài kia vẫn xanh tươi, làm thích ý.

4486. Chắc chắn chúng tôi cũng tương tự y như vậy, khi vương quyền là có nhiều chông gai. Những kẻ thù sẽ giết hại chúng tôi, giống như cây xoài có trái bị hủy hoại.

4487. Con báo bị giết chết vì lớp da, con voi bị giết chết bởi những cái ngà, những người có tài sản bị giết chết vì tài sản, ai sẽ giết chết người không có nhà, không có sự thân thiết? Cây xoài có trái và cây không có trái ấy, cả hai đều là bậc đạo sư của tôi.”

(Lời trao đổi giữa hoàng hậu Sivalī và Sa-môn Mahājanaka)

4488. “Các viên quân tượng, các ngự lâm quân, các xa binh, và các bộ binh, tất cả mọi người đều hốt hoảng: ‘Đức vua đã xuất gia rồi!’

4489. Bộ hạ hãy trấn an dân chúng, hãy thiết lập sự phòng vệ, hãy đặt con trai vào ngôi vua, rồi sau đó, bộ hạ sẽ xuất gia.”

4490. “Trẫm đã rời bỏ các người dân, bạn bè, các quan đại thần, và các thân quyến. Có những người con trai của đất nước Videha, có Dīghāvu là bậc làm hưng thịnh đất nước, này nữ chúa của muôn dân, các vị ấy sẽ trị vì đất nước ở kinh thành Mithilā.

4491. Nàng hãy đến. Trẫm sẽ chỉ dạy cho nàng nếu lời của trẫm được ưa thích. Trong khi bảo làm lễ phong vương cho con trai, nàng sẽ tạo ra nhiều uế hạnh xấu xa bằng thân, bằng lời nói, bằng ý; vì việc ấy, nàng sẽ đi đến cảnh giới khổ đau.

4492. Paradinnakena paraniṭṭhitena,
piṇḍena yāpehi¹ sa dhīradhammo.
4493. Yopi catutthe bhattakāle na bhuñje
ajaddhumāriva² khudāya miye,³
na tveva piṇḍam lulitam⁴ anariyam
kulaputtarūpo sappuriso na seve,
tayidaṃ na sādhu tayidaṃ na suṭṭhu
sunakhucchiṭṭhakam⁵ bhuñjase tvam.⁶
4494. Na cāpi me sīvalī so abhakkho
yam hoti cattaṃ gihino sunakhassa vā,⁷
ye keci bhogā idha dhammaladdhā
sabbo so bhakkho anavajjāti⁸ vutto.
4495. Kumārike⁹ upaseniye niccaṃ nigalamaṇḍite,¹⁰
kasmā te eko bhujo janati eko te na janatī bhujo.
4496. Imasmiṃ me samaṇa hatthe paṭimukkā dunīdhurā,¹¹
saṅghātā¹² jāyate saddo dutiyasseva sā gati.
4497. Imasmiṃ me samaṇa hatthe paṭimukko ekanīdhuro,¹³
so adutiyo na janati munibhūtova tiṭṭhati.
4498. Vivādappatto¹⁴ dutiyo keneko vivadissati,
tassa te saggakāmassa ekattamuparocataṃ.
4499. Suṇāsī sīvalī gāthā¹⁵ kumāriyā paveditā,
pessiyā¹⁶ maṃ garahittho dutiyasseva sā gati.
4500. Ayaṃ dvedhā patho bhadde anuciṇṇo pathāvihi,
tesaṃ tvam ekaṃ gaṇhāhi ahamekaṃ punāparaṃ.
4501. Neva¹⁷ maṃ tvam 'pati me 'ti māham¹⁸ 'bhariyā 'ti vā puna,¹⁹
imameva kathaṃ kathayantā²⁰ thūṇaṃ nagarupāgamuṃ.

¹ yāpeti - Syā.

² ajuttamāriva - Ma;
ajjuṭṭhamāriva - Syā.

³ miyye - Ma, Syā.

⁴ lulitam - Ma, PTS.

⁵ sunakhucchiṭṭhakam janaka - Ma, Syā.

⁶ tuvaṃ - Ma, Syā.

⁷ sunassa vā - Ma.

⁸ anavayoti - Ma, Syā;

anavajjo ti - PTS.

⁹ kumāriye - PTS.

¹⁰ niggalamaṇḍite - Ma;

niggalamaṇḍite - Syā;

nigalamaṇḍike - PTS.

¹¹ dunīvarā - Ma, Syā.

¹² saṅghaṭṭā - Syā.

¹³ ekanīvaro - Ma, Syā.

¹⁴ vivādanto - PTS.

¹⁵ suṇāsī sīvalī kathā - Ma;
suṇāsī sīvalī gāthā - Syā;
suṇāsī sīvalī gāthā - PTS.

¹⁶ pesiyā - Ma, Syā;

pessikā - PTS.

¹⁷ māvaca - Ma; mā ca - Syā.

¹⁸ nāhaṃ - Ma, Syā.

¹⁹ taṃ puna - Syā.

²⁰ imameva kathayantā - Ma, Syā;
imameva kathaṃ kathentā - PTS.

4492. Nàng hãy nuôi sống bằng đồ ăn khát thực, bằng vật bố thí bởi người khác, được hoàn thành bởi người khác; việc ấy là pháp của các bậc sáng trí.”

4493. “Người nào không ăn vào thời điểm bữa ăn thứ tư thậm chí có thể chết vì đói, tựa như cái chết bất đắc kỳ tử, nhưng chẳng thà là như vậy, bậc thiện nhân, có dáng vóc con nhà danh giá, không nên đụng đến miếng ăn bị lấm bụi đất, không cao thượng. Đối với bệ hạ, điều này là không tốt lành! Đối với bệ hạ, điều này là không tốt đẹp! Là việc bệ hạ có thể thọ dụng miếng ăn đã được ném bỏ cho chó.”

4494. “Này hoàng hậu Sīvalī, vật bị quăng bỏ của gia chủ hoặc của con chó đối với trẫm không phải là vật không ăn được. Ở đây, bất cứ vật thực nào được thọ nhận đúng pháp, tất cả vật ấy là ăn được, không có tội lỗi, như vậy là điều đã được nói đến.”

(Lời trao đổi giữa Sa-môn Mahājanaka và đứa bé gái đeo vòng ở tay)

4495. “Này bé gái còn đeo bám mẹ, luôn luôn được sữa soạn tươm tất, tại sao một cánh tay của cháu lại kêu, còn một cánh tay của cháu lại không kêu?”

4496. “Thưa ông Sa-môn, ở bàn tay này của con có hai cái vòng được đeo vào. Âm thanh được sanh lên là do sự va chạm. Kết quả ấy chính là do cái thứ hai.

4497. Thưa ông Sa-môn, còn ở bàn tay này của con có một cái vòng được đeo vào. Không có cái thứ hai, cái vòng ấy không tạo ra âm thanh; nó đứng yên tựa như bản thể của bậc hiền trí.

4498. Người thứ hai tạo ra sự tranh cãi, một người thì sẽ tranh cãi với ai? Nếu ngài đây có sự mong muốn cõi Trời, thì ngài hãy ưa thích trạng thái một mình.”

4499. “Này hoàng hậu Sīvalī, nàng hãy lắng nghe các kệ ngôn đã được giảng giải bởi đứa bé gái. Vị sứ giả đã chê trách ta rằng: ‘Kết quả ấy chính là do người thứ hai.’

4500. Này hoàng hậu, con đường có hai ngã rẽ này được các khách bộ hành qua lại. Trong hai ngã rẽ ấy, nàng hãy chọn một ngã rẽ, còn ta sẽ chọn ngã rẽ kia.

4501. Nàng không được gọi ta là ‘chồng của thiếp,’ ta cũng không gọi nàng là ‘vợ’ nữa.” Trong khi đang nói về chính câu chuyện này, hai người đã đi đến thành phố Thūṇa.

4502. Koṭṭhake usukārassa bhattakāle upaṭṭhite,
tatra¹ ca so usukāro (ekam daṇḍam ujum katam),
ekañca cakkhum² niggayha jimhamekena pekkhati.
4503. Evaṃ no³ sādhu passasi usukāra suṇohi me,
yadekam cakkhum niggayha jimhamekena pekkhasi.
4504. Dvīhi samaṇa cakkhūhi visālam viya khāyati,
asampatvā⁴ param⁵ liṅgam nujjubhāvāya⁶ kappati.
4505. Ekañca cakkhum niggayha jimhamekena pekkhato,
sapatvā paramam liṅgam ujubhāvāya⁷ kappati.
4506. Vivādappatto⁸ dutiyo keneko vivadissati,
tassa te saggakāmassa ekattamuparocatam.
4507. Suṇāsī sīvalī gāthā⁹ usukārena paveditā,¹⁰
pessiyā¹¹ maṃ garahittho dutiyasseva sā gati.
4508. Ayaṃ dvedhā patho bhadde anuciṇṇo pathāvīhi,
tesaṃ tvaṃ ekam gaṇhāhi ahametaṃ¹² punāparam.
4509. Neva¹³ maṃ tvaṃ 'pati me 'ti māham¹⁴ 'bhariyā 'ti vā puna,¹⁵
muñjāvesikā¹⁶ pavāḷhā¹⁷ ekā vihara sīvalī "ti.
Mahājanakajātakam dutiyam.

--ooOoo--

¹ tatrā - Ma.

² cakkhu - PTS.

³ evanno - Syā, PTS.

⁴ appatvā - Syā.

⁵ paramam - Ma, Syā.

⁶ nujjubhāvāya - Ma, Syā.

⁷ ujjubhāvāya - PTS.

⁸ vivādamatto - PTS.

⁹ suṇāsī sīvalī kathā - Ma;

suṇāsī sīvalī gāthā - Syā;

suṇāsī sīvalī gāthā - PTS.

¹⁰ usukārena veditā - Ma, Syā.

¹¹ pesiyā - Ma, Syā.

¹² ahametaṃ - Ma, Syā, PTS.

¹³ māvacā - Ma.

¹⁴ nāham - Ma, Syā.

¹⁵ taṃ puna - Syā.

¹⁶ muñjāvesikā - Ma;

muñjā isakā - Syā.

¹⁷ pabyūḷhā - Syā;

pavāḷhā - PTS.

4502. Ở xưởng làm của người thợ làm tên, khi thời điểm bữa ăn đã đến, và ở tại nơi đó, người thợ làm tên ấy (trong khi làm thẳng thân của một cây tên) đã nheo một con mắt lại và nhìn chỗ bị cong bằng một con mắt.

(Lời trao đổi giữa Sa-môn Mahājanaka và người thợ làm tên)

4503. “Này người thợ làm tên, người hãy lắng nghe ta. Có phải sau khi nheo một con mắt lại, và nhìn chỗ bị cong bằng một con mắt như vậy thì người nhìn rõ hơn?”

4504. “Thưa vị Sa-môn, bằng hai con mắt dường như nhìn được rộng hơn, thì không nhìn thấy tính chất khác biệt và không đạt được việc làm cho cây tên được ngay thẳng.

4505. Đối với người đã nheo một con mắt lại và nhìn chỗ bị cong bằng một con mắt, thì nhìn thấy tính chất khác biệt và đạt được việc làm cho cây tên được ngay thẳng.

4506. Người thứ hai tạo ra sự tranh cãi, một người thì sẽ tranh cãi với ai? Nếu ngài đây có sự mong muốn cõi Trời, thì ngài hãy ưa thích trạng thái một mình.”

4507. “Này hoàng hậu Sīvalī, nàng hãy lắng nghe các kệ ngôn đã được giảng giải bởi người thợ làm tên. Vị sứ giả đã chê trách ta rằng: ‘Kết quả ấy chính là do người thứ hai.’

4508. Này hoàng hậu, con đường có hai ngã rẽ này được các khách bộ hành qua lại. Trong hai ngã rẽ ấy, nàng hãy chọn một ngã rẽ, còn ta sẽ chọn ngã rẽ này.

4509. Nàng không được gọi ta là ‘chồng của thiệp,’ ta cũng không gọi nàng là ‘vợ’ nữa. Tựa như cọng cỏ *muñja* đã được tách rời ra, này hoàng hậu Sīvalī, nàng hãy sống một mình.”

Bốn Sanh Mahājanaka là thứ nhì. [539]

--ooOoo--

3. SĀMAJĀTAKAṂ¹

4510. Ko nu maṃ usunā vijjhi pamattaṃ udahārikaṃ,²
khattiyo brāhmano vesso ko maṃ viddhā niliyasi.

4511. Na me maṃsāni khajjāni cammenattho na vijjati,
atha kena nu vaṇṇena viddheyyaṃ maṃ amaññatha.

4512. Ko vā tvaṃ kassa vā putto kathaṃ jānemu taṃ mayaṃ,
puṭṭho me samma akkhāhi kiṃ maṃ viddhā niliyasi.

4513. Rājāhamasmi kāsīnaṃ piliyakkhoti³ maṃ vidū,
lobhā raṭṭhaṃ pahatvāna⁴ migamesaṃ carāmaṃ.

4514. Issatthe casmi kusalo daḥhadhammoti vissuto,
nāgopi me na muñceyya⁵ āgato usupātanaṃ.

4515. Tvañca kassa vā puttosi⁶ kathaṃ jānemu taṃ mayaṃ,
pituno attano cāpi nāmagottaṃ pavedaya.

4516. Nesādaputto bhaddante sāmo iti maṃ ñātayo,
āmantayimsu jīvantaṃ svājjevāhaṃ gato⁷ saye.

4517. Viddhosmi puthusallena savisena yathā migo,
sakamhi lohite rāja passa semi paripluto.

4518. Paṭicammagataṃ⁸ sallaṃ passa vihāmi⁹ lohitaṃ,
āturo tyānupucchāmi kiṃ maṃ viddhā niliyasi.

¹ suvaṇṇasāmajātakaṃ - Ma, Syā.

² udahārikaṃ - Syā.

³ pīliyakkhoti - Ma;

pīlayakkhoti - Syā.

⁴ pahitvāna - Ma, Syā.

⁵ mucceyya - Ma.

⁶ ko vā tvaṃ kassa vā putto - Ma, Syā.

⁷ svājjevāhaṃ gato - Ma;

svājjevaṅgato - Syā;

sv-āj' ev' ahaṃ gato - PTS.

⁸ paṭivāmagataṃ - Ma, Syā;

paṭicamma gataṃ - PTS.

⁹ dhimhāmi - Ma;

thimhāmi - Syā.

3. BÔN SANH SĀMA

(Lời trao đổi giữa Sāma và vị vua đi săn)

4510. “Người nào đã bắn tôi bằng mũi tên, lúc tôi đang xách nước, bị xao lãng (việc phát triển tâm từ)? Người nào sau khi bắn tôi lại trốn tránh, là vị Sát-đế-ly, Bà-la-môn, hay thương nhân?”

4511. Các mẫu thịt của tôi không ăn được, không có lợi ích gì với lớp da; vậy thì lý do gì mà người nghĩ rằng tôi nên bị bắn?

4512. Người là ai, hay người là con của ai? Làm thế nào chúng tôi có thể biết về người? Nay ông bạn, được tôi hỏi, xin người hãy giải thích. Tại sao sau khi bắn tôi, người lại trốn tránh?”

4513. “Trẫm là vua của xứ Kāsi. Mọi người biết về trẫm là ‘Piliyakkha.’ Vì thèm (thịt rừng), nên trẫm đã rời khỏi vương quốc đi tìm thú rừng.

4514. Và trẫm thiện xảo về nghệ thuật bắn cung, được nổi tiếng là ‘có kỹ thuật vững vàng.’ Ngay cả loài voi, khi đã đi vào tầm tên bắn, cũng không thoát được với trẫm.

4515. Và người là ai, hay người là con của ai? Làm thế nào chúng ta có thể biết về người? Người hãy cho biết tên họ của người cha và luôn cả của bản thân người nữa.”

4516. “Thưa tôn ông, tôi là con trai của người thợ săn. Các thân quyến gọi tôi là ‘Sāma’ lúc tôi còn sống. Hôm nay, tôi đây đã đi đến (cảnh ngộ) như vậy và nằm xuống (ở đây).

4517. Tôi đã bị bắn bởi mũi tên lớn có tẩm độc, giống như con thú. Tôi bệ hạ, bệ hạ hãy nhìn xem; tôi nằm dài, chìm đắm trong bãi máu của mình.

4518. Bệ hạ hãy nhìn xem mũi tên đã đi xuyên qua thân; tôi khắc ra máu. Là người bị thương tích, tôi hỏi bệ hạ: “Tại sao sau khi bắn tôi, bệ hạ lại trốn tránh?””

4519. Ajinamhi haññate dīpi nāgo dantehi haññate,¹
atha kena nu vaṇṇena viddheyyam maṃ amaññatha.

4520. Migo upatṭhito āsi āgato usupātanaṃ,
taṃ disvā ubbijji² sāma tena³ kodho mamāvisi.

4521. Yato sarāmi attānaṃ yato pattosmi viññutaṃ,
na maṃ migā uttasanti⁴ araññe sāpadānipi.

4522. Yato nidhiṃ pariharim⁵ yato pattosmi yobbanam,
na maṃ migā uttasanti araññe sāpadānipi.

4523. Bhīrū kimpurisā rāja pabbate gandhamādane,
sammodamānā gacchāma pabbatāni vanāni ca,⁶
atha kena nu vaṇṇena uttrase so migo mamaṃ.⁷

4524. Na taddasā⁸ migo sāma kintāhaṃ alikaṃ bhaṇe,
kodhalobhābhībhūtohaṃ⁹ usum te taṃ avassajim.¹⁰

4525. Kuto nu samma¹¹ āgamma kassa vā pahito tuvaṃ,
udahāro nadiṃ gaccha āgato migasammataṃ.

4526. Andhā mātā pitā mayhaṃ te bharāmi brahāvane,
tesāhaṃ udahārako¹² āgato migasammataṃ.

4527. Atthi nesam usāmatam atha sāhassa jīvitam,
udakassa ca alābhena¹³ maññe andhā marissare.

¹ haññati - PTS.

² ubbijji - Ma.

³ na te - PTS.

⁴ utrāsanti - Syā.

⁵ parihārim - Syā.

⁶ na maṃ migā uttasanti araññe sāpadānipi - ayaṃ pāṭho Ma potthake dissate.

⁷ utrāsanti migā mamaṃ - Ma, Syā;

uttrase so migo mamaṃ - PTS.

⁸ na taṃ tasa - Ma, Syā.

⁹ kodhalobhābhībhūtāhaṃ - Ma, Syā.

¹⁰ avissajim - Syā; avissaji - PTS.

¹¹ sāma - Ma, Syā.

¹² udakāhāro - Ma, Syā.

¹³ udakassa alābhena - Ma, Syā;

udakassa cālābhena - PTS.

4519. Con báo bị giết chết vì lớp da, con voi bị giết chết bởi những cái ngà, vậy thì lý do gì mà bệ hạ lại nghĩ rằng tôi nên bị bắn?”

4520. “Có con nai đã đứng gần, đã đi vào tầm tên bắn. Sau khi nhìn thấy người, nó đã hoảng hốt, này Sāma, vì thế, sự tức giận đã chiếm lấy tâm.”

4521. “Kể từ khi tôi nhớ được bản thân, kể từ khi tôi đạt được sự nhận thức, các con nai không hề khiếp sợ tôi, luôn cả các thú dữ ở trong rừng.

4522. Kể từ khi tôi đã mặc y phục vỏ cây, kể từ khi tôi đạt đến tuổi thanh niên, các con nai không hề khiếp sợ tôi, luôn cả các thú dữ ở trong rừng.

4523. Tôi bệ hạ, có loài nhân điều nhút nhát ở núi Gandhamādana. Chúng tôi cùng nhau thân thiện đi đến các ngọn núi và các khu rừng. Vậy thì lý do gì mà con nai ấy có thể khiếp sợ tôi?”

4524. “Này Sāma, con nai đã không nhìn thấy người, tại sao trăm có thể nói điều không thật với người? Bị chế ngự bởi sân và tham, nên trăm đã bắn mũi tên ấy vào người.

4525. Này bạn Sāma, người đã từ đâu đi đến? Hay là người bị ai sai bảo: ‘Hãy đi ra sông lấy nước,’ nên người đi đến dòng sông Migasammata?”

4526. “Mẹ và cha của tôi bị mù. Tôi phụng dưỡng song thân trong khu rừng rộng lớn. Tôi là người mang nước lại cho hai vị ấy, nên tôi đi đến dòng sông Migasammata.

4527. Có được cho họ chỉ là một lượng nhỏ thức ăn, là sự sống cho sáu ngày. Do việc không nhận được nước, tôi nghĩ rằng cha mẹ mù lòa sẽ chết.

4528. Na me idaṃ tathā dukkhaṃ labbhā hi pumunā idaṃ,
yañca ammaṃ na passāmi taṃ me dukkhataraṃ ito.

4529. Na me idaṃ tathā dukkhaṃ labbhā hi pumunā idaṃ,
yañca tātāṃ na passāmi taṃ me dukkhataraṃ ito.

4530. Sā nūna kapaṇā ammā cirarattāya¹ rucchati,²
aḍḍharatte va³ ratte vā nadīva avasucchati.⁴

4531. So nūna kapaṇo tato cirarattāya rucchati,
aḍḍharatte va ratte vā nadīva avasucchati.

4532. Uṭṭhānapāricariyāya⁵ pādaṃ sambāhanassa⁶ ca,
'sāma tātā' ti⁷ vilapantā hiṇḍissanti brahāvane.

4533. Idampi dutiyaṃ sallaṃ kampeti hadayaṃ mama.⁸
yañca andhe na passāmi maññe hessāmi⁹ jīviṃtaṃ.

4534. Mā bālhaṃ paridevesi sāma kalyāṇadassana,
ahaṃ kammaṃ karō hutvā bhariṣṣaṃ te¹⁰ brahāvane.

4535. Issatthe casmi kusalo daḥhadhammoti vissuto,
ahaṃ kammaṃ karō hutvā bhariṣṣaṃ te brahāvane.

4536. Migānaṃ vighāsamanvesaṃ vanamūlaphalāni ca,
ahaṃ kammaṃ karō hutvā bhariṣṣaṃ te brahāvane.

¹ ciraṃ rattāya - Syā.

² rucchiti - PTS.

³ addharatte va - PTS.

⁴ avasussati - Syā.

⁵ pādacariyāya - Ma, Syā.

⁶ pādasambāhanassa - Ma, PTS;

rāja sambāhanassa - Syā.

⁷ sāma tātā - Ma, Syā, PTS.

⁸ mamaṃ - Ma.

⁹ maññe hessāmi - Ma, Syā;

yañca hessāmi - PTS.

bharissante - Syā;

¹⁰ bhariyassan te - PTS.

4528. Cái chết như thế này không là điều khổ đau đối với tôi, bởi vì việc này loài người sẽ phải nhận lãnh. Việc tôi không còn nhìn thấy mẫu thân, việc ấy đối với tôi còn khổ đau hơn cái chết này.

4529. Cái chết như thế này không là điều khổ đau đối với tôi, bởi vì việc này loài người sẽ phải nhận lãnh. Việc tôi không còn nhìn thấy phụ thân, việc ấy đối với tôi còn khổ đau hơn cái chết này.

4530. Người mẹ khốn khổ ấy quả thật sẽ khóc lóc trong đêm dài, vào lúc nửa đêm hoặc lúc cuối đêm, tựa như dòng sông sẽ trở nên khô cạn.

4531. Người cha khốn khổ ấy quả thật sẽ khóc lóc trong đêm dài, vào lúc nửa đêm hoặc lúc cuối đêm, tựa như dòng sông sẽ trở nên khô cạn.

4532. Để có sự nâng đỡ đứng dậy và việc xoa bóp bàn chân, họ sẽ đi lang thang ở khu rừng rộng lớn, trong khi nói làm nhảm: ‘Này Sāma yêu dấu.’

4533. Việc này cũng là mũi tên thứ hai làm rung động trái tim của tôi. Việc tôi không còn nhìn thấy cha mẹ bị mù, tôi nghĩ rằng tôi sẽ lìa bỏ mạng sống.”

4534. “Này Sāma có vóc dáng tốt đẹp, người chớ than vãn quá nhiều. Trẫm sẽ là người làm công việc hầu hạ, trẫm sẽ phụng dưỡng họ trong khu rừng rộng lớn.

4535. Và trẫm thiện xảo về nghệ thuật bắn cung, được nổi tiếng là ‘có kỹ thuật vũng vàng.’ Trẫm sẽ là người làm công việc hầu hạ, trẫm sẽ phụng dưỡng họ trong khu rừng rộng lớn.

4536. Trong khi tìm kiếm phần ăn của các loài thú bỏ lại cùng với các loại rễ và trái cây rừng, trẫm sẽ là người làm công việc hầu hạ, trẫm sẽ phụng dưỡng họ trong khu rừng rộng lớn.

4537. Katamaṃ taṃ vanaṃ sāma yattha mātā pitā tava,
ahaṃ te tathā bharissaṃ yathā te abhari tuvaṃ.

4538. Ayaṃ ekapadī rāja yo 'yaṃ ussīsake mama,
ito gantvā adḍhakoṣaṃ¹ tattha tesāṃ² agāraṃ,
tattha mātā pitā mayhaṃ te bharassu ito gato.

4539. Namō te kāsirājatthu namō te kāsivaddhana,³
andhā mātā pitā mayhaṃ te bharassu brahāvane.

4540. Añjaliṃ te paggaṇhāmi⁴ kāsirāja namatthu te,
mātaraṃ pitaraṃ mayhaṃ vutto vajjāsi vandanaṃ.

4541. Idaṃ vatvāna so sāmo yuvā kalyāṇadassano,
mucchito visavegena visaññi samapajjatha.

4542. Sa rājā paridevesi⁵ bahuṃ kāruññasamhitāṃ,
ajarāmaro vahaṃ⁶ āsiṃ ajjetaṃ ñāsi⁷ no pure,
sāmaṃ kālakataṃ⁸ disvā 'natthi maccussa nāgamo.'

4543. Yassu maṃ patimanteti savisena samappito,
svājjevaṃ⁹ gate kāle na kiñcimabhibhāsati.

4544. Nirayaṃ nūna gacchāmi ettha me natthi saṃsayo,
tadā hi pakataṃ pāpaṃ cirarattāya¹⁰ kibbisaṃ.

4545. Bhavanti tassa vattāro gāme kibbisakārako,¹¹
araññe nimmanussamhi ko maṃ vattumarahati.

¹ adḍhaghosaṃ - Syā.

² nesāṃ - Ma, Syā.

³ kāsivaddhana - PTS.

⁴ paggaṇhāmi - PTS.

⁵ parideyesi - PTS.

⁶ ajarāmarohaṃ - Ma, Syā, PTS.

⁷ ñāmi - Ma, Syā, PTS.

⁸ kālakataṃ - Ma.

⁹ svājjevaṃ - Ma.

¹⁰ ciram rattāya - Syā.

¹¹ kibbisakārakaṃ - PTS.

4537. Nay Sāma, khu rừng ấy, nơi mẹ và cha của người ở, là khu rừng nào? Người đã phụng dưỡng họ như thế nào thì trăm sẽ phụng dưỡng họ như thế ấy.”

4538. “Lối đi bộ này, tâu bệ hạ, con đường ở về phía đầu nằm của tôi. Từ nơi này, bệ hạ hãy đi khoảng một nửa *kosa*,¹ nơi ấy có cái chòi của họ, nơi ấy mẹ và cha của tôi ở. Từ nơi này ra đi, xin bệ hạ hãy phụng dưỡng họ.

4539. Tâu đức vua xứ Kāsi, vậy xin kính lễ ngài! Tâu bậc làm hưng thịnh xứ Kāsi, xin kính lễ ngài! Mẹ và cha của tôi bị mù. Xin bệ hạ hãy phụng dưỡng họ trong khu rừng rộng lớn.

4540. Tôi xin chấp tay lại chào bệ hạ, tâu đức vua xứ Kāsi, xin kính lễ ngài! Bệ hạ hãy nói lời đánh lễ đã được tôi nói đến mẹ cha của tôi.”

4541. Sau khi nói điều này, vị Sāma trẻ trung, có vóc dáng tốt đẹp ấy, đã bị mê man vì mãnh lực của chất độc, đã đi đến trạng thái bất tỉnh.

4542. Vị vua ấy đã than vãn vô cùng bi thương rằng: “Trăm đã nghĩ rằng trăm không già không chết. Hôm nay, sau khi nhìn thấy Sāma lia đời, trăm biết được điều này, mà trước đây đã không biết: ‘Không có người nào không chết.’

4543. Thật vậy, người bị trúng mũi tên có độc vừa đối đáp với trăm. Hôm nay, khi đã chết như thế này, người ấy không thốt lên điều gì nữa.

4544. Chắc chắn trăm sẽ đi địa ngục. Về điều này, đối với trăm không có sự nghi ngờ; bởi vì tội ác đã được thực hiện vào thời điểm ấy. Việc làm độc ác ấy (sẽ trở quả) trong thời gian dài.

4545. Ở trong làng, còn có những người nói về gã ấy rằng: ‘Có kẻ gây nên việc làm độc ác.’ Còn ở trong khu rừng không có bóng người này, thì ai có thể đề cập đến trăm?

¹ *kosa*: khoảng cách bằng 1000 lần chiều dài của cây cung (ND).

4546. Sārayanti hi kammāni gāme saṃgaccha mānavā,¹
araññe nimmanussamhi ko nu maṃ² sārayissati.
4547. Sā devatā antarahitā pabbate gandhamādane,
rañño va anukampāya imā gāthā abhāsatha.
4548. Āguṃ kari³ mahārāja akarā⁴ kammadukkaṭṭaṃ,
adūsakā pitā puttā tayo ekūsunā hatā.
4549. Ehi taṃ anusikkhāmi yathā te sugatī siyā,
dhammenandhe vane⁵ posa maññehaṃ sugatī tayā.⁶
4550. Sa rājā paridevitvā bahuṃ kāruññasamphitaṃ,
udakakumbhamādāya pakkāmi dakkhiṇāmukho.
4551. Kassa nu eso padasaddo manussasseva āgato,
neso sāmassa nigghoso ko nu tvamasi mārīsa.
4552. Santaṃ hi sāmo vajati santaṃ pādāni ñattati,⁷
neso sāmassa nigghoso ko nu tvamasi mārīsa.
4553. Rājāhamasmi kāsīnaṃ piliyakkhoti maṃ vidū,
lobhā raṭṭhaṃ pahatvāna⁸ migamesaṃ carāmahaṃ.
4554. Issatthe casmi kusalo daḥhadhammoti vissuto,
nāgopi me na muñceya āgato usupātanaṃ.
4555. Svāgatante mahārāja atho te adurāgataṃ,
issarosi anupatto yaṃ idhatthi pavedaya.
4556. Tindukāni⁹ piyālāni madhuke kāsamāriyo,¹⁰
phalāni khuddakappāni bhuñja rāja varaṃ varaṃ.

¹ mānavā - Ma, Syā, PTS.

² ko maṃ - PTS.

³ kira - Ma, Syā.

⁴ akari - Ma, Syā, PTS.

⁵ dhammenandheva ne - Syā.

⁶ siyā - Syā.

⁷ neyati - Ma, Syā, PTS.

⁸ pahitvāna - Ma, Syā.

⁹ tiṇḍukāni - Syā, PTS.

¹⁰ kāsamāriyo - Syā.

4546. Thật vậy, mọi người ở trong làng tụ tập lại lên án các việc làm như vậy. Còn ở trong khu rừng không có bóng người này, ai sẽ lên án trẫm đây?”

4547. Vị Thiên nữ ấy ẩn thân ở ngọn núi Gandhamādana, vì lòng thương tưởng đối với chính đức vua, đã nói lời kệ này:

4548. “Thưa đại vương, ngài đã tạo ra tội lỗi, đã gây ra nghiệp sai trái. Người mẹ, người cha, và người con trai không phải là những kẻ tội bại. Ba người họ đã bị bệ hạ giết chết bằng một mũi tên.

4549. Bệ hạ hãy đến, thiếp chỉ dạy cho ngài để có thể có được giải pháp tốt đẹp cho ngài. Bệ hạ hãy phụng dưỡng hai ông bà bị mù lòa trong khu rừng đúng pháp. Thiếp nghĩ đó là giải pháp tốt đẹp cho ngài.”

4550. Sau khi đã than vãn vô cùng bi thương, vị vua ấy đã cầm lấy cái bình đựng nước ra đi, mặt hướng về phía nam.

(Lời trao đổi giữa người cha của Sāma và vị vua săn thú)

4551. “Tiếng bước chân này là của người nào vậy? Có người đang đi đến. Đây không phải tiếng động của Sāma. Nay ông, ông là ai vậy?”

4552. Bởi vì Sāma di chuyển một cách êm thấm. Nó đặt các bàn chân xuống một cách êm thấm. Đây không phải tiếng động của Sāma. Nay ông, ông là ai vậy?”

4553. “Trẫm là vua của xứ Kāsi. Mọi người biết về trẫm là ‘Pilliyakkha.’ Vì thềm (thịt rừng), nên trẫm đã rời khỏi vương quốc đi tìm thú rừng.¹

4554. Và trẫm thiện xảo về nghệ thuật bắn cung, được nổi tiếng là ‘có kỹ thuật vũng vàng.’ Ngay cả loài voi, khi đã đi vào tầm tên bắn, cũng không thoát được với trẫm.”

4555. “Tâu đại vương, chào mừng ngài đã ngự đến, và việc đi đến tốt lành của ngài. Là bậc quân vương, bệ hạ đã ngự đến, có việc gì ở nơi này xin bệ hạ hãy cho biết.²

4556. Tâu bệ hạ, có các loại trái cây *tinduka*, *piyāla*, *madhuka*, *kāsamārī* ngọt như mật ong, xin bệ hạ hãy thưởng lãm các trái ngon nhất.

¹ Hai câu kệ 4553 và 4554 giống như hai câu kệ 4513 và 4514 ở trang 57.

² Ba câu kệ 4555 - 4557 giống như ba câu kệ 2390 - 2392 và 3667 - 3669 của *Jātakapāḷi* - *Bốn Sanh II* (TTPV tập 33, trang 39 và trang 311).

4557. Idampi pānīyaṃ sītaṃ ābhataṃ girigabbharā,
tato piva mahārāja sace tvaṃ abhikaṅkhasi.
4558. Nālaṃ andhā vane daṭṭhuṃ ko nu me¹ phalamāhari,
anandhassevayaṃ² sammā nivāpo mayha³ khāyati.
4559. Daharo yuvā nātibrahā sāmo kalyāṇadassano,
dīghassa kesā asitā atho sūnaggavellitā.⁴
4560. So have phalamāhatvā⁵ ito ādā⁶ kamaṇḍaluṃ,
nadiṃ gato udahāro maññe na dūramāgato.
4561. Ahaṃ taṃ avadhiṃ sāmaṃ yo tuyhaṃ paricārako,
yaṃ kumāraṃ pavedetha sāmaṃ kalyāṇadassanaṃ.
4562. Dīghassa kesā asitā atho sūnaggavellitā,
tesu lohitalittesu seti sāmo mayā hato.
4563. Kena dukūlamantesi 'hato sāmo 'ti vādinā,
'hato sāmo 'ti sutvāna hadayaṃ me pavedhati.
4564. Assatthasseva taruṇaṃ pavālaṃ māluteritaṃ,
'hato sāmo 'ti sutvāna hadayaṃ me pavedhati.
4565. Pārike kāsirājāyaṃ so sāmaṃ migasammate,
kodhasā usunā vijjhi tassa mā pāpamicchimhā.
4566. Kicchā laddho piyo putto yo andhe abharī vane,
taṃ ekaputtaṃ ghātimhi⁷ kathaṃ cittaṃ na kopaye.
4567. Kicchā laddho piyo putto yo andhe abharī vane,
taṃ ekaputtaṃ ghātimhi akkodhaṃ āhu paṇḍitā.

¹ vo - Ma, Syā, PTS.

² anandhassevāyaṃ - Syā, PTS.

³ mayhaṃ - PTS.

⁴ sunaggavellitā - Syā, PTS.

⁵ āharitvā - Ma, Syā.

⁶ ādāya - Ma, Syā.

⁷ tamekaputtaghātimhi - Syā.

4557. Cũng có nước uống mát lạnh này được mang lại từ hang núi, tâu đại vương, xin bệ hạ hãy uống nước đã mang lại ấy nếu bệ hạ muốn.”

4558. “Hai người bị mù lòa không có khả năng nhìn thấy ở trong rừng, vậy ai đã mang lại trái cây cho hai người? Sự tích trữ khéo léo này đối với trăm có vẻ là việc làm của một người không bị mù.”

4559. “Sāma còn nhỏ tuổi, trẻ trung, không cao to, có vóc dáng tốt đẹp. Mái tóc của nó dài, đen nhánh, được uốn cong lên ở đầu sợi tóc tựa như mũi dao của đồ tể.”

4560. Quả thật, nó đã mang về trái cây, rồi từ nơi này cầm lấy bình đựng nước đi đến dòng sông lấy nước. Tôi nghĩ nó không đi xa lắm.”

4561. “Trăm đã giết chết Sāma, người hầu hạ của hai vị, là chàng trai trẻ Sāma, có vóc dáng tốt đẹp, mà hai người nói đến.

4562. Mái tóc của cậu ấy dài, đen nhánh, được uốn cong lên ở đầu sợi tóc tựa như mũi dao của đồ tể. Sāma đã bị trăm giết chết, nằm dài ở trên mái tóc đã bị lấm lem bởi máu ấy.”

(Lời trao đổi giữa người mẹ và người cha của Sāma)

4563. “Này ông Dukūla, ông đã nói chuyện với ai, người nào đã nói rằng: ‘Sāma đã bị giết chết?’ Trái tim của tôi run rẩy sau khi nghe tin: ‘Sāma đã bị giết chết.’”

4564. Tựa như chồi non của cây *assattha* bị lay động bởi gió, trái tim của tôi run rẩy sau khi nghe tin: ‘Sāma đã bị giết chết.’”

4565. “Này bà Pārikā, đây là đực vua của xứ Kāsi. Vị ấy đã bắn mũi tên tức giận vào Sāma ở bờ sông Migasammata. Chúng ta chớ mong muốn điều xấu xa đối với vị ấy.”

4566. “Nó là đứa con trai yêu dấu đã đạt được một cách khó khăn, nó đã phụng dưỡng cha mẹ mù lòa trong khu rừng. Làm thế nào tôi có thể khiến cho tâm không tức giận đối với kẻ đã giết chết đứa con trai độc nhất ấy?”

4567. “Nó là đứa con trai yêu dấu đã đạt được một cách khó khăn, nó đã phụng dưỡng cha mẹ mù lòa trong khu rừng. Các bậc sáng suốt đã nói về sự không tức giận đối với kẻ đã giết chết đứa con trai độc nhất ấy.”

4568. Mā bālham paridevetha 'hato sāmo 'ti vādinā,
ahaṃ kammakaro hutvā bharissāmi brahāvane.

4569. Issatthe casmi kusalo dalhadhammoti vissuto,
ahaṃ kammakaro hutvā bharissāmi brahāvane.

4570. Migānaṃ vighāsamanvesaṃ vanamūlaphalāni ca,
ahaṃ kammakaro hutvā bharissāmi brahāmane.

4571. Nesa dhammo mahārāja netam amhesu kappati,
rājā tvamasi amhākaṃ pāde vandāma te mayaṃ.

4572. Dhammaṃ nesāda¹ bhaṇatha katā apacitī tayā,
pitā tvamasi amhākaṃ mātā tvamasi pārīke.

4573. Namo te kāsirājatthu namo te kāsivaḍḍhana,
añjaliṃ te paggaṇhāma yāva sāmānupāpaya.

4574. Tassa pāde pamajjantā² mukhañca bhujadassanaṃ,
saṃsumbhamānā attānaṃ kālamāgamayāmase.

4575. Brahā vālamigākiṇṇaṃ ākāsantaṃ padissati,³
yattha sāmo hato seti candova patito chamā.

4576. Brahā vālamigākiṇṇaṃ ākāsantaṃ padissati,
yattha sāmo hato seti suriyova patito chamā.

4577. Brahā vālamigākiṇṇaṃ ākāsantaṃ padissati,
yattha sāmo hato seti paṃsunā patikuṇṭhito.⁴

4578. Brahā vālamigākiṇṇaṃ ākāsantaṃ padissati,
yattha sāmo hato seti idheva vasatha assame.⁵

4579. Yadi tattha sahasāni satāni nahutāni⁶ ca,
nevamhākaṃ bhayaṃ koci vane vālesu vijjati.

¹ nesādā - PTS.

² samajjantā - Ma, Syā;
pavaṭṭantā - PTS.

³ ākāsantaṃva dissati - Ma, Syā.

⁴ patikuntito - Ma;
parikuṇṭhito - Syā.

⁵ vasathassame - Ma, Syā, PTS.

⁶ niyutāni - Ma.

(Lời trao đổi giữa vị vua và song thân của Sāma)

4568. “Hai vị chó than vãn quá nhiều khi nghe nói: ‘Sāma đã bị giết chết.’ Trẫm sẽ là người làm công việc hầu hạ, trẫm sẽ phụng dưỡng hai vị trong khu rừng rộng lớn.

4569. Và trẫm thiện xảo về nghệ thuật bắn cung, được nổi tiếng là ‘có kỹ thuật vung vàng.’ Trẫm sẽ là người làm công việc hầu hạ, trẫm sẽ phụng dưỡng hai vị trong khu rừng rộng lớn.

4570. Trong khi tìm kiếm phần ăn của các loài thú bỏ lại cùng với các loại rễ và trái cây rừng, trẫm sẽ là người làm công việc hầu hạ, trẫm sẽ phụng dưỡng hai vị trong khu rừng rộng lớn.”

4571. “Tâu đại vương, điều ấy không đúng nguyên tắc. Điều ấy không phải phép đối với chúng tôi. Ngài là đức vua của chúng tôi. Chúng tôi xin đánh lễ hai bàn chân của ngài.”

4572. “Này ông thợ săn, hai vị nói về nguyên tắc; sự cung kính đã được ông (và bà) làm xong. (Kể từ nay,) ông là cha của trẫm. Thưa bà Pārikā, bà là mẹ của trẫm.”

4573. “Tâu đức vua xứ Kāsi, vậy xin kính lễ ngài! Tâu bậc làm hưng thịnh xứ Kāsi, xin kính lễ ngài! Tôi xin chấp tay thỉnh cầu bệ hạ, ngài hãy đưa chúng tôi đến nơi Sāma.

4574. Trong lúc sờ vào hai bàn chân và khuôn mặt có dáng vẻ tốt đẹp của nó, trong lúc tự hành hạ bản thân, chúng tôi sẽ chờ đợi cái chết.”

4575. “(Khu rừng ấy) rộng lớn, đông đúc các thú dữ, được nhìn thấy như ở tận chân trời; Sāma đã bị giết chết nằm ở nơi ấy, tựa như mặt trăng đã bị rơi xuống ở mặt đất.

4576. (Khu rừng ấy) rộng lớn, đông đúc các thú dữ, được nhìn thấy như ở tận chân trời; Sāma đã bị giết chết nằm ở nơi ấy, tựa như mặt trời đã bị rơi xuống ở mặt đất.

4577. (Khu rừng ấy) rộng lớn, đông đúc các thú dữ, được nhìn thấy như ở tận chân trời; Sāma đã bị giết chết nằm ở nơi ấy, bị bụi đất phủ lên.

4578. (Khu rừng ấy) rộng lớn, đông đúc các thú dữ, được nhìn thấy như ở tận chân trời; Sāma đã bị giết chết nằm ở nơi ấy. Hai vị hãy ngụ ở chính nơi này, tại khu ẩn cư.”

4579. “Nếu ở nơi ấy có hàng ngàn, hàng trăm, hàng chục ngàn thú dữ, chúng tôi chẳng bao giờ có bất cứ nỗi sợ hãi nào về các thú dữ ở khu rừng.”

4580. Tato andhānamādāya kāsirājā brahāvane,
hatthe gahetvā pakkāmi yattha sāmo hatto ahu.
4581. Disvāna patitaṃ sāmaṃ puttakaṃ paṃsukuṇṭhitaṃ,¹
apaviddhaṃ brahāraññe candaṃva patitaṃ chamā.
4582. Disvāna patitaṃ sāmaṃ puttakaṃ paṃsukuṇṭhitaṃ,
apaviddhaṃ brahāraññe suriyaṃva patitaṃ chamā.
4583. Disvāna patitaṃ sāmaṃ puttakaṃ paṃsukuṇṭhitaṃ,
apaviddhaṃ brahāraññe karuṇaṃ² paridevayaṃ.
4584. Disvāna patitaṃ sāmaṃ puttakaṃ paṃsukuṇṭhitaṃ,
bāhā paggayha pakkandaṃ adhammo kira bho iti.
4585. Bālhaṃ khosi tuvaṃ sutto³ sāmakalyāṇadassana,
yo ajevvaṃ gate kāle na kiñcimabhibhāsasi.
4586. Bālhaṃ khosi tuvaṃ matto sāmakalyāṇadassana,
yo ajevvaṃ gate kāle na kiñcimabhibhāsasi.
4587. Bālhaṃ kho tvam pamattosi sāma kalyāṇadassana,
yo ajevvaṃ gate kāle na kiñcimabhibhāsasi.
4588. Bālhaṃ khosi tuvaṃ kuddho sāmakalyāṇadassana,
yo ajevvaṃ gate kāle na kiñcimabhibhāsasi.
4589. Bālhaṃ khosi tuvaṃ ditto sāmakalyāṇadassana,
yo ajevvaṃ gate kāle na kiñcimabhibhāsasi.
4590. Bālhaṃ kho tvam si vimanosi sāmakalyāṇadassana,
yo ajevvaṃ gate kāle na kiñcimabhibhāsasi.

¹ kunthitaṃ - Ma; kuṇḍitaṃ - PTS.

² kalūnaṃ - Ma, Syā.

³ bālhaṃ kho tvam pamattosi ... padittosi ... pakuddhosi ... pasuttosi ... vimanosi - Ma, Syā.

4580. Sau đó, đức vua xứ Kāsi đã chấp nhận và nắm lấy bàn tay của hai người mù rồi bước đi đến nơi Sāma đã bị giết chết ở trong khu rừng rộng lớn.

4581. Họ đã nhìn thấy người con trai nhỏ Sāma ngã gục, bị bụi đất phủ lên, bị quăng bỏ ở khu rừng rộng lớn, tựa như mặt trăng đã bị rơi xuống ở mặt đất.

4582. Họ đã nhìn thấy người con trai nhỏ Sāma ngã gục, bị bụi đất phủ lên, bị quăng bỏ ở khu rừng rộng lớn, tựa như mặt trời đã bị rơi xuống ở mặt đất.

4583. Sau khi nhìn thấy người con trai nhỏ Sāma ngã gục, bị bụi đất phủ lên, bị quăng bỏ ở khu rừng rộng lớn, hai người đã than khóc bi thảm.

4584. Sau khi nhìn thấy người con trai nhỏ Sāma ngã gục, bị bụi đất phủ lên, họ đã giơ hai cánh tay lên, kêu khóc rằng: “Thật vô lý quá, con ơi!

4585. Hôm nay, khi đã chết như thế này, con không thốt lên điều gì nữa, này Sāma có vóc dáng tốt đẹp, có phải là con đã ngủ quá mức?

4586. Hôm nay, khi đã chết như thế này, con không thốt lên điều gì nữa, này Sāma có vóc dáng tốt đẹp, có phải là con đã say sưa quá mức?

4587. Hôm nay, khi đã chết như thế này, con không thốt lên điều gì nữa, này Sāma có vóc dáng tốt đẹp, có phải là con đã xao lãng quá mức?

4588. Hôm nay, khi đã chết như thế này, con không thốt lên điều gì nữa, này Sāma có vóc dáng tốt đẹp, có phải là con đã giận dữ quá mức?

4589. Hôm nay, khi đã chết như thế này, con không thốt lên điều gì nữa, này Sāma có vóc dáng tốt đẹp, có phải là con đã ngạo mạn quá mức?

4590. Hôm nay, khi đã chết như thế này, con không thốt lên điều gì nữa, này Sāma có vóc dáng tốt đẹp, có phải là con đã quân trí quá mức?

4591. Jaṭam valitam¹ paṅkagataṃ² kodāni saṅṭhapessati,
sāmo ayaṃ kālakato³ andhānaṃ paricārako.⁴
4592. Ko ce⁵ sammajjanādāya⁶ sammajjissati assamaṃ,
sāmo ayaṃ kālakato andhānaṃ paricārako.
4593. Kodāni nahāpayissati⁷ sītenuṇhodakena ca,
sāmo ayaṃ kālakato andhānaṃ paricārako.
4594. Kodāni bhojayissati⁸ vanamūlaphalāni ca,
sāmo ayaṃ kālakato andhānaṃ paricārako.
4595. Disvāna patitaṃ sāmaṃ puttakaṃ paṃsukuṇṭhitaṃ,⁹
aṭṭitā puttasokena mātā saccamabhāsatha.
4596. Yena saccenayaṃ sāmo dhammacārī pure ahū,¹⁰
etena saccavajjena visaṃ sāmassa haññatu.
4597. Yena saccenayaṃ sāmo brahmacārī pure ahū,
etena saccavajjena visaṃ sāmassa haññatu.
4598. Yena saccenayaṃ sāmo saccavādī pure ahū,
etena saccavajjena visaṃ sāmassa haññatu.
4599. Yena saccenayaṃ sāmo mātāpettibharo¹¹ ahū,
etena saccavajjena visaṃ sāmassa haññatu.
4600. Yena saccenayaṃ sāmo kule jeṭṭhāpacāyiko,
etena saccavajjena visaṃ sāmassa haññatu.
4601. Yena saccenayaṃ sāmo pāṇā piyataro mama,
etena saccavajjena visaṃ sāmassa haññatu.
4602. Yaṃ kiñcatthi¹² kataṃ puññaṃ mayhaṃ ceva pitucca te,
saccena¹³ tena kusalena visaṃ sāmassa haññatu.
4603. Disvāna patitaṃ sāmaṃ puttakaṃ paṃsukuṇṭhitaṃ,
aṭṭito puttasokena pitā saccamabhāsatha.

¹ valinaṃ - Ma, Syā; valinaṃ - PTS.

² paṃsugataṃ - Ma, Syā.

³ kālāṅkato - Ma.

⁴ paricārako - Syā.

⁵ me - Ma.

⁶ ko me sammajjanādāya - Ma;

ko no sammajjanādāya - Syā;

ko ve sammajjanādāya - PTS.

⁷ nhāpayissati - Ma, Syā.

⁸ bhuñjayissati - PTS.

⁹ kunthitaṃ - Ma;

kuṇḍitaṃ - PTS.

¹⁰ ahu - Ma, Syā, PTS.

¹¹ mātāpettibharo - Syā.

¹² kiñcitthi - Ma, Syā.

¹³ sabbena - Ma, Syā, PTS.

4591. Sāma đã chết này là người hầu hạ của cha mẹ bị mù lòa. Giờ đây, người nào sẽ chải lại búi tóc bị rối bời, bị phủ đầy bụi?

4592. Sāma đã chết này là người hầu hạ của cha mẹ bị mù lòa. Vậy người nào sẽ cầm lấy cây chổi quét dọn khu ẩn cư?

4593. Sāma đã chết này là người hầu hạ của cha mẹ bị mù lòa. Giờ đây, người nào sẽ giúp cho tắm rửa bằng nước lạnh và nước nóng?

4594. Sāma đã chết này là người hầu hạ của cha mẹ bị mù lòa. Giờ đây, người nào sẽ giúp cho ăn uống với các loại rễ và trái cây rừng?”

4595. Sau khi nhìn thấy người con trai nhỏ Sāma ngã gục, bị bụi đất phủ lên, bị khốn khổ bởi nỗi sầu muộn về đứa con trai, người mẹ đã nói lên lời chân thật rằng:

4596. “Sāma này trước đây đã là người có sự thực hành thiện pháp. Do lời nói chân thật này, mong rằng chất độc ở Sāma hãy được tiêu tan.

4597. Sāma này trước đây đã là người có sự thực hành Phạm hạnh. Do lời nói chân thật này, mong rằng chất độc ở Sāma hãy được tiêu tan.

4598. Sāma này trước đây đã là người có lời nói chân thật. Do lời nói chân thật này, mong rằng chất độc ở Sāma hãy được tiêu tan.

4599. Sāma này trước đây đã là người có sự phụng dưỡng mẹ cha. Do lời nói chân thật này, mong rằng chất độc ở Sāma hãy được tiêu tan.

4600. Sāma này đã là người cung kính các bậc trưởng thượng trong gia đình. Do lời nói chân thật này, mong rằng chất độc ở Sāma hãy được tiêu tan.

4601. Sāma này được yêu quý hơn cả mạng sống của ta. Do lời nói chân thật này, mong rằng chất độc ở Sāma hãy được tiêu tan.

4602. Bất cứ việc phước thiện nào của mẹ và của cha con đã được tạo ra, do sự chân thật và do phước thiện ấy, mong rằng chất độc ở Sāma hãy được tiêu tan.”

4603. Sau khi nhìn thấy người con trai nhỏ Sāma ngã gục, bị bụi đất phủ lên, bị khốn khổ bởi nỗi sầu muộn về đứa con trai, người cha đã nói lên lời chân thật rằng:

4604. Yena saccenayaṃ sāmo dhammacārī pure ahū,
etena saccavajjena visaṃ sāmassa haññatu.
4605. Yena saccenayaṃ sāmo brahmacārī pure ahū,
etena saccavajjena visaṃ sāmassa haññatu.
4606. Yena saccenayaṃ sāmo saccavādī pure ahū,
etena saccavajjena visaṃ sāmassa haññatu.
4607. Yena saccenayaṃ sāmo mātāpettibharo¹ ahū,
etena saccavajjena visaṃ sāmassa haññatu.
4608. Yena saccenayaṃ sāmo kule jetṭhāpacāyiko,
etena saccavajjena visaṃ sāmassa haññatu.
4609. Yena saccenayaṃ sāmo pāṇā piyataro mama,
etena saccavajjena visaṃ sāmassa haññatu.
4610. Yaṃ kiñcatthi² kataṃ puññaṃ mayhaṃ ca mātuyā ca te,³
saccena⁴ tena kusalena visaṃ sāmassa haññatu.
4611. Sā devatā antarahitā pabbate gandhamādane,
sāmassa anukampāya imaṃ saccamābhasatha.
4612. Pabbatyāhaṃ gandhamādane cirarattanivāsini,⁵
na me piyataro koci añño sāmā na⁶ vijjati,
etena saccavajjena visaṃ sāmassa haññatu.
4613. Sabbe vanā gandhamayā pabbate gandhamādane,
etena saccavajjena visaṃ sāmassa haññatu.
4614. Tesāṃ lālappamānānaṃ bahuṃ kāruññasamhitāṃ,
khippaṃ sāmo samuṭṭhāsi yuvā kalyāṇadassano.
4615. Sāmohamasmi bhaddaṃ vo sotthināmhi⁷ samuṭṭhito,
mā bālhaṃ paridevetha mañjunābhivadetha maṃ.
4616. Svāgatante mahārāja atho te adurāgataṃ,
issarosi anuppatto yaṃ idhatthi pavedaya.

¹ mātāpettibharo - Syā.

² kiñcitthi - Ma, Syā.

³ mayhañceva mātucca te - Ma, Syā.

⁴ sabbena - Ma, Syā, PTS.

⁵ ciram rattam nivāsini - Syā.

⁶ sāmāna - Ma, Syā.

⁷ sotthin' amhi - PTS.

4604. “Sāma này trước đây đã là người có sự thực hành thiện pháp. Do lời nói chân thật này, mong rằng chất độc ở Sāma hãy được tiêu tan.

4605. Sāma này trước đây đã là người có sự thực hành Phạm hạnh. Do lời nói chân thật này, mong rằng chất độc ở Sāma hãy được tiêu tan.

4606. Sāma này trước đây đã là người có lời nói chân thật. Do lời nói chân thật này, mong rằng chất độc ở Sāma hãy được tiêu tan.

4607. Sāma này trước đây đã là người có sự phụng dưỡng mẹ cha. Do lời nói chân thật này, mong rằng chất độc ở Sāma hãy được tiêu tan.

4608. Sāma này đã là người cung kính các bậc trưởng thượng trong gia đình. Do lời nói chân thật này, mong rằng chất độc ở Sāma hãy được tiêu tan.

4609. Sāma này được yêu quý hơn cả mạng sống của ta. Do lời nói chân thật này, mong rằng chất độc ở Sāma hãy được tiêu tan.

4610. Bất cứ việc phước thiện nào của cha và của mẹ con đã được tạo ra, do sự chân thật và do phước thiện ấy, mong rằng chất độc ở Sāma hãy được tiêu tan.”

4611. Vị Thiên nữ ấy ẩn thân ở ngọn núi Gandhamādana, vì lòng thương tưởng đối với Sāma, đã nói lên lời chân thật này:

4612. “Ta có sự cư ngụ lâu dài ở ngọn núi Gandhamādana. Không có bất cứ người nào khác được ta yêu quý hơn so với Sāma. Do lời nói chân thật này, mong rằng chất độc ở Sāma hãy được tiêu tan.

4613. Tất cả các cây cối ở ngọn núi Gandhamādana đều có mùi thơm. Do lời nói chân thật này, mong rằng chất độc ở Sāma hãy được tiêu tan.”

4614. Trong lúc những người ấy đang than van vô cùng bi thương, Sāma đã tức thời sống lại, trẻ trung, có vóc dáng tốt đẹp.

4615. “Con là Sāma. Mong rằng điều tốt lành đến với các vị. Con đã được sống lại một cách bình yên. Các vị chớ than vãn quá nhiều. Các vị hãy nói với con bằng giọng nói ngọt ngào.

4616. Tâu đại vương, chào mừng ngài đã ngự đến, và việc đi đến tốt lành của ngài. Là bậc quân vương, bệ hạ đã ngự đến, có việc gì ở nơi này xin bệ hạ hãy cho biết.¹

¹ Ba câu kệ 4616 - 4618 giống như ba câu kệ 4555 - 4557 ở các trang 65 và 67.

4617. Tindukāni¹ piyālāni madhuke kāsūmāriyo,²
phalāni khuddakappāni bhuñja rāja varam varam.
4618. Atthi me pāṇiyam sītam ābhatam girigabbharā,
tato piva mahārāja sace tvam abhikaṅkhasi.
4619. Sammuyhāmi pamuyhāmi sabbā muyhanti medisā,³
petam tam sāma addakkhiṃ⁴ ko nu tvam sāma jīvasi.
4620. Api jīvam mahārāja purisam gāḷhavedanam,
upanītamanasaṅkappam⁵ jīvantaṃ maññate matam.
4621. Api jīvam mahārāja purisam gāḷhavedanam,
tam nirodhagataṃ santaṃ jīvantaṃ maññate matam.
4622. Yo mātaram vā pitaram vā⁶ macco dhammena posati,
devāpi naṃ tikicchanti mātāpettibharam⁷ janam.⁸
4623. Yo mātaram vā pitaram vā macco dhammena posati,
idha ceva⁹ naṃ pasamsanti pecca sagge ca modati.¹⁰
4624. Esa bhīyyo pamuyhāmi sabbā muyhanti medisā,
saraṇam tam sāma gacchāmi¹¹ tvaṅca me saraṇam bhava.
4625. Dhammam cara mahārāja mātāpitūsu¹² khattiya,
idha dhammam caritvāna rāja saggam gamissasi.
4626. Dhammam cara mahārāja puttadāresu khattiya,
idha dhammam caritvāna rāja saggam gamissasi.
4627. Dhammam cara mahārāja mittāmaccesu khattiya,
idha dhammam caritvāna rāja saggam gamissasi.
4628. Dhammam cara mahārāja vāhanesu balesu ca,
idha dhammam caritvāna rāja saggam gamissasi.

¹ tiṇḍukāni - Syā, PTS.

² kāsamāriyo - Syā.

³ me disā - Ma, Syā.

⁴ sāmamaddakkhiṃ - Ma, Syā.

⁵ manasakappam - PTS.

⁶ yo mātaram pitaram vā - Ma, Syā, PTS.

⁷ mātāpettibharam - Syā.

⁸ naram - Ma, Syā.

⁹ idheva - Ma, Syā, PTS.

¹⁰ pecca sagge pamodati - Ma, Syā.

¹¹ saraṇam sāma gacchāmi - Syā.

¹² mātāpitūsu - Ma, Syā.

4617. Tàu bệ hạ, có các loại trái cây *tinduka*, *piyāla*, *madhuka*, *kāsamārī* ngọt như mật ong, xin bệ hạ hãy thưởng lãm các trái ngon nhất.

4618. Tàu đại vương, còn đây là nước uống mát lạnh đã được mang lại từ hang núi. Sau đó, bệ hạ hãy uống nước, nếu ngài mong muốn.”

4619. “Trẫm bị hoang mang, trẫm bị rối trí. Tất cả mọi việc như thế này trở nên mờ mịt đối với trẫm. Nay Sāma, trẫm đã nhìn thấy người lìa đời. Nay Sāma, tại sao người vẫn còn sống?”

4620. “Tàu đại vương, thậm chí một người đang sống có cảm thọ sâu thẳm (đau đớn khủng khiếp), có sự suy tư của ý bị dẫn đi (bị bất tỉnh), người ta nghĩ rằng người đang sống ấy đã chết.

4621. Tàu đại vương, thậm chí một người đang sống có cảm thọ sâu thẳm, người ấy được an tịnh, đi vào trạng thái tịch diệt (hơi thở), người ta nghĩ rằng người đang sống ấy đã chết.

4622. Người nào nuôi dưỡng mẹ hoặc cha đúng pháp, ngay cả chư Thiên cũng chữa bệnh cho người có sự phụng dưỡng mẹ cha ấy.

4623. Người nào nuôi dưỡng mẹ hoặc cha đúng pháp, ngay ở đời này, mọi người ca ngợi vị ấy, sau khi chết vị ấy vui sướng ở cõi Trời.”

4624. “Trẫm đây càng thêm bị rối trí. Tất cả mọi việc như thế này trở nên mờ mịt đối với trẫm. Nay Sāma, trẫm đi đến nương nhờ người, và người hãy là nơi nương nhờ của trẫm.”

4625. “Tàu đại vương, tàu vị Sát-đế-ly, bệ hạ hãy thực hành pháp (phụng dưỡng) đối với cha mẹ. Tàu bệ hạ, sau khi thực hành pháp ở nơi này, bệ hạ sẽ đi đến cõi Trời.¹

4626. Tàu đại vương, tàu vị Sát-đế-ly, bệ hạ hãy thực hành pháp (cấp dưỡng) đối với vợ con. Tàu bệ hạ, sau khi thực hành pháp ở nơi này, bệ hạ sẽ đi đến cõi Trời.

4627. Tàu đại vương, tàu vị Sát-đế-ly, bệ hạ hãy thực hành pháp (thu phục) đối với bạn bè và các quan đại thần. Tàu bệ hạ, sau khi thực hành pháp ở nơi này, bệ hạ sẽ đi đến cõi Trời.

4628. Tàu đại vương, tàu vị Sát-đế-ly, bệ hạ hãy thực hành pháp (chu cấp) đối với các đội xa binh và bộ binh. Tàu bệ hạ, sau khi thực hành pháp ở nơi này, bệ hạ sẽ đi đến cõi Trời.

¹ Các câu kệ 4625 - 4633 giống như các câu kệ 3011 - 3019 của *Jātakapāḷi* - *Bốn Sanh II* (TTPV tập 33, các trang 173 và 175).

4629. Dhammaṃ cara mahārāja gāmesu nigamesu ca,
idha dhammaṃ caritvāna rāja saggam gamissasi.
4630. Dhammaṃ cara mahārāja ratthesu¹ janapadesu ca,
idha dhammaṃ caritvāna rāja saggam gamissasi.
4631. Dhammaṃ cara mahārāja samaṇabrāhmaṇesu ca,²
idha dhammaṃ caritvāna rāja saggam gamissasi.
4632. Dhammaṃ cara mahārāja migapakkhisu³ khattiya,
idha dhammaṃ caritvāna rāja saggam gamissasi.
4633. Dhammaṃ cara mahārāja dhammo ciṇṇo sukhāvaho,
idha dhammaṃ caritvāna rāja saggam gamissasi.
4634. Dhammaṃ cara mahārāja dhammo ciṇṇo sukhāvaho,
idha dhammaṃ caritvāna sa indā devā⁴ sabrahmakā,
suciṇṇena divaṃ pattā mā dhammaṃ rāja pamādo⁵ ti.
Sāmajātakam tatiyaṃ.⁵

--ooOoo--

4. NIMIĴĀTAKAM⁶

4635. Accheraṃ vata lokasmiṃ uppajjanti vicakkhaṇā,
yadā ahu nimirājā paṇḍito kusalatthiko.
4636. Rājā sabbavidehānaṃ adā dānaṃ arindamo,
tassa taṃ dadato dānaṃ saṅkappo udapajjatha,⁷
dānaṃ vā brahmacariyaṃ vā katamaṃ su mahapphalaṃ.
4637. Tassa saṅkappamaññāya maghavā devakuñjaro,
sahassanetto pāturahu vaṇṇena nihataṃ tamaṃ.⁸

¹ ratthe - PTS.

² samaṇe brāhmaṇesu ca - Syā.

³ migapakkhisu - Ma, Syā.

⁴ indā devā - Syā; saindadevā - PTS.

⁵ suvaṇṇasāmajātakam tatiyaṃ - Ma, Syā.

⁶ nemirājajātakam - Syā.

⁷ upapajjatha - Syā.

⁸ vihanaṃ tamaṃ - Ma;
vihatanamaṃ - Syā;
nihanamaṃ tamaṃ - PTS.

4629. Tâu đại vương, tâu vị Sát-đế-ly, bệ hạ hãy thực hành pháp (không sách nhiễu) ở các thôn làng và các phố thị. Tâu bệ hạ, sau khi thực hành pháp ở nơi này, bệ hạ sẽ đi đến cõi Trời.

4630. Tâu đại vương, tâu vị Sát-đế-ly, bệ hạ hãy thực hành pháp (không sách nhiễu) trong các đất nước và các xứ sở. Tâu bệ hạ, sau khi thực hành pháp ở nơi này, bệ hạ sẽ đi đến cõi Trời.

4631. Tâu đại vương, tâu vị Sát-đế-ly, bệ hạ hãy thực hành pháp (bố thí) đến các Sa-môn và Bà-la-môn. Tâu bệ hạ, sau khi thực hành pháp ở nơi này, bệ hạ sẽ đi đến cõi Trời.

4632. Tâu đại vương, tâu vị Sát-đế-ly, bệ hạ hãy thực hành pháp (không hãm hại) đối với các loài thú và loài chim. Tâu bệ hạ, sau khi thực hành pháp ở nơi này, bệ hạ sẽ đi đến cõi Trời.

4633. Tâu đại vương, bệ hạ hãy thực hành (thiện) pháp. (Thiện) pháp được thực hành là nguồn đem lại niềm an lạc. Tâu bệ hạ, sau khi thực hành pháp ở nơi này, bệ hạ sẽ đi đến cõi Trời.

4634. Tâu đại vương, bệ hạ hãy thực hành (thiện) pháp. (Thiện) pháp được thực hành là nguồn đem lại niềm an lạc. Sau khi thực hành pháp ở nơi này, Thiên Chủ Inda, chư Thiên, cùng với Phạm Thiên đã đạt được cung Trời do đã thực hành tốt đẹp. Tâu bệ hạ, chớ có sự xao lãng (thiện) pháp.”¹

Bốn Sanh Sāma là thứ ba. [540]

--ooOoo--

4. BỐN SANH ĐỨC VUA NIMI

4635. Quả là điều kỳ diệu ở thế gian, những vị khôn ngoan sanh lên vào lúc đức vua Nimi, bậc sáng suốt, vị mong mỏi về thiện pháp, đã xuất hiện.

4636. Đức vua, bậc thuần hóa kẻ thù, đã ban phát vật thí đến tất cả cư dân xứ sở Videha. Trong lúc vị vua ấy đang ban phát vật thí, có sự suy tư đã sanh khởi đến đức vua rằng: “Cái nào có quả báo lớn, bố thí hay thực hành Phạm hạnh?”

4637. Biết được sự suy tư của đức vua, Thiên Chủ Maghavā, bậc long tượng của chư Thiên, đấng Ngàn Mắt, đã hiện ra với hào quang làm cho bóng tối bị tiêu tan.

¹ So sánh câu kệ 4634 với hai câu kệ 3019 và 3020 của *Jātakapāli - Bốn Sanh II* (TTPV tập 33, trang 175).

4638. Sa lomahaṭṭho¹ manujindo vāsavaṃ avacā nimi,
devatā nusi gandhabbo ādu² sakko purindado.
4639. Na ca me tādiso³ vaṇṇo diṭṭho vā yadi vā suto,
ācikkha me tvam bhaddante katham jānemu taṃ mayaṃ.
4640. Sa lomahaṭṭham ñatvāna vāsavo avacā nimim,
sakkohamasmi devindo āgatosmi tavantike.
4641. Alomahaṭṭho manujinda puccha pañham yadicchasi,⁴
so ca tena katokāso vāsavaṃ avacā nimi.
4642. Pucchāmi taṃ mahābāhu⁵ sabbabhūtānamissara,
dānaṃ vā brahmacariyaṃ vā katamaṃ su mahapphalaṃ.
4643. So puṭṭho naradevena vāsavo avacā nimim,
vipākaṃ brahmacariyassa jānaṃ akkhāsajānato.⁶
4644. Hīnena brahmacariyena khattiye upapajjati,
majjhimena ca devattaṃ uttamena visujjhati.
4645. Na hete sulabhā kāyā yācayogena kenaci,
ye kāye upapajjanti anāgārā tapassino.
4646. Dudīpo sāgaro selo mucalindo⁷ bhagīraso,
usīnaro aṭṭhako ca⁸ assako ca⁹ puthujjano.¹⁰
4647. Ete caññe ca rājāno khattiyā¹¹ brahmaṇā bahū,
puthu yaññaṃ yajitvāna petaṃ te¹² nātivattisuṃ.¹³
4648. Ye ve adutiya¹⁴ na ramanti ekikā
vivekajaṃ ye na labhanti pītiṃ,
kiñcāpi te indasamānabhogā
te ve parādhīnasukhā varākā.¹⁵

¹ salomahaṭṭho - Ma, Syā, PTS.

² adu - Ma; ādū - Syā.

³ metādiso - Syā.

⁴ yamicchasi - Ma, Syā.

⁵ mahārāja - Ma, Syā.

⁶ akkhāsijānato - Ma;

akkhāsi jānato - Syā;

akkhās' ajānato - PTS.

⁷ mujakindo - Ma.

⁸ usindaro kassapo ca - Ma;

usinnaro atthako ca - Syā.

⁹ asako ca - Ma.

¹⁰ puthuddhano - Syā.

¹¹ khattiyāya - Syā.

¹² petattaṃ - Ma, Syā.

¹³ nātivattisu - Syā.

¹⁴ ye adutiya - Syā; ye adutiya - PTS.

¹⁵ ayaṃ gāthā Ma potthake na dissate.

4638. Đức vua Nimi ấy, vị chúa tể của loài người, bị dựng đứng lông (vì sợ hãi), đã nói với Thiên Chủ Vāsava rằng: “Phải chăng ngài là vị Thiên nhân, là vị Càn-thát-bà, hay là Thiên Chủ Sakka, vị đã bố thí trước đây?”

4639. Hào quang như thế ấy chưa từng được thấy, hoặc được nghe bởi trăm. Thưa tôn đức, xin ngài hãy giải thích cho trăm. Làm thế nào chúng tôi có thể biết về ngài?”

4640. Sau khi biết được đức vua Nimi bị dựng đứng lông (vì sợ hãi), Thiên Chủ Vāsava đã nói với đức vua Nimi rằng: “Ta là Sakka, chúa tể của chư Thiên, đã đi đến bên cạnh bệ hạ.

4641. Nay vị chúa tể của loài người, hãy thôi bị dựng đứng lông (vì sợ hãi), và bệ hạ hãy hỏi câu hỏi mà bệ hạ muốn.” Và đức vua Nimi ấy, với cơ hội đã được tạo ra, đã nói với Thiên Chủ Vāsava rằng:

4642. “Thưa vị có cánh tay vĩ đại, thưa vị chúa tể của tất cả chúng sanh, trăm xin hỏi ngài, cái nào có quả báo lớn, bố thí hay thực hành Phạm hạnh?”

4643. Được hỏi bởi vị chúa của con người, vị Thiên Chủ Vāsava ấy đã nói với đức vua Nimi, là người biết đã nói cho người không biết, về quả thành tựu của việc thực hành Phạm hạnh rằng:

4644. “Với sự thực hành Phạm hạnh kém cỏi thì sanh vào dòng dõi Sát-đế-ly, trung bình thì sanh lên bản thể Thiên nhân, tối thượng thì trở nên thanh tịnh.

4645. Những tập thể này thật sự là không dễ dàng đạt được bởi bất cứ ai có sự gắn bó với việc bố thí, chỉ những vị nào sống không nhà, hành khổ hạnh, mới sanh lên những tập thể ấy.

4646. Vua Dudīpa, vua Sāgara, vua Sela, vua Mucalinda, vua Bhagīrasa, vua Usīnara, vua Aṭṭhaka, vua Assaka, và vua Puthujjana, –

4647. – các vị vua này và nhiều vị vua khác, luôn cả các vị Sát-đế-ly và các vị Bà-la-môn, sau khi dâng cúng vô số lễ tế thần, các vị ấy đã không vượt qua khỏi bản thể ngạ quỷ.

4648. Thật vậy, những kẻ nào không vui thích khi chỉ một mình, không có người thứ hai, những kẻ nào không đạt được trạng thái hỷ sanh lên do sự độc cư, những kẻ ấy, dẫu cho có những của cải giống như Thiên Chủ Inda, những kẻ ấy, có sự hạnh phúc phụ thuộc vào người khác, thật sự là những kẻ thảm thương.

4649. Addhā ime¹ avattiṃsu anāgārā tapassino,
sattisayo yāmahanu somayāgo² manojavo.
4650. Samuddo māgho bharato ca³ isikālikarakkhiyo,⁴
aṅgīraso kassapo ca kisavaccho⁵ akitti ca.⁶
4651. Uttarena nadī sīdā gambhīrā duratikkamā,
naḷaggivaṇṇā jotanti sadā kañcanapabbatā.
4652. Parūḷhakacchā tagarā rūḷhakacchā vanā nagā,⁷
tatrāsum dasasahassāni⁸ porāṇā isayo⁹ pure.
4653. Ahaṃ seṭṭhosmi dānena saṃyamena damena ca,
anuttaraṃ vataṃ katvā pakiracāri samāhite.
4654. Jātimantaṃ ajaccaṃ ca ahamujjugataṃ¹⁰ naraṃ,
ativilaṃ namassissaṃ kammabandhū hi mātiyā.¹¹
4655. Sabbe vaṇṇā adhammaṭṭhā patanti nirayaṃ adho,
sabbe vaṇṇā nirujjhanti¹² caritvā dhammamuttamaṃ.
4656. Idaṃ vatvāna maghavā devarājā sujampati,
vedehaṃ anusāsivā¹³ saggakāyaṃ apakkami.
4657. Imaṃ bhonto nisāmetha yāvantaṃ samāgatā,
dhammikānaṃ manussānaṃ vaṇṇaṃ uccāvacaṃ bahuṃ.
4658. Yathā ayaṃ nimirājā paṇḍito kusalatthiko,
rājā sabbavidehānaṃ adā dānaṃ arindamo.
4659. Tassa taṃ dadato dānaṃ saṅkappo udapajjatha,
dānaṃ vā brahmacariyaṃ vā katamaṃ su mahappalaṃ.

¹ atha yīme - Ma; addhāyime - Syā.

² somayāmo - Ma.

³ bharato - Syā.

⁴ isi kālapurakkhato - Ma; isi kālapurakkhito - Syā.

⁵ kīsavaccho - Syā.

⁶ akatti ca - Ma; akanti ca - Syā.

⁷ parūḷhagacchā taggarā parūḷhagacchā vanā nagā - Syā.

⁸ dasasahassā - Ma, Syā, PTS.

⁹ porāṇaisayo - PTS.

¹⁰ ujugataṃ - Ma, Syā.

¹¹ māṇavā - Ma, Syā.

¹² visujjhanti - Ma, Syā, PTS.

¹³ anusāsetvā - PTS.

4649. Còn những vị này, quả thật, đã vượt lên trên Dục giới, là những vị sống không nhà, hành khổ hạnh, như bảy vị ẩn sĩ Yāmahanu, Somayāga, Manojava, –

4650. – Samudda, Māgha, Bharata, và ẩn sĩ Kālikarakkhiya; (rồi thêm bốn vị nữa là) Aṅgīrasa, Kassapa, Kisavaccha, Akitti.

4651. Về phương bắc, có dòng sông Sīdā sâu thẳm, khó vượt qua, có hai ngọn núi vàng luôn chói sáng, có màu sắc như ngọn lửa của những cây sậy.

4652. (Hai bên bờ sông) có những bụi cỏ thơm *tagara* mọc lên, có những rừng cây *naga* sinh trưởng. Tại nơi ấy, trước đây đã có mười ngàn vị ẩn sĩ thời xa xưa cư ngụ.

4653. Ta là hạng nhất về bố thí, về sự tự chế ngự, và về sự rèn luyện. Sau khi đã làm xong phận sự vô thượng, ta đã rời bỏ tập thể và chuyên chú ở tâm định tĩnh.

4654. Ta sẽ luôn luôn kính lễ người đã đi theo con đường ngay thẳng, có dòng dõi và không có dòng dõi, bởi vì loài người có nghiệp là thân quyến.

4655. Tất cả những kẻ thuộc giai cấp trên đã thực hành phi pháp, đều rơi vào địa ngục bên dưới; tất cả những người thực hành pháp tối thượng đều được xóa bỏ giai cấp.”

4656. Sau khi nói điều này, vị Trời Đế Thích, đấng Thiên Vương, chồng của nàng Sujā, sau khi chỉ bảo cho đức vua của xứ sở Videha, đã trở về lại tập thể cõi Trời (thông báo rằng):

4657. “Hỡi quý ngài, hết thảy các vị Thiên Thần đã tụ hội ở nơi này, xin quý ngài hãy chú tâm lắng nghe điều này. Trong số những người thực hành giáo pháp, có nhiều thành phần cao thấp (khác nhau).

4658. Giống như đức vua Nimi này là bậc sáng suốt, có sự mong mỏi về thiện pháp. Đức vua, bậc thuần hóa kẻ thù, đã ban phát vật thí đến tất cả cư dân xứ sở Videha.

4659. Trong lúc vị vua ấy đang ban phát vật thí, có sự suy tư đã sanh khởi đến đức vua rằng: ‘Cái nào có quả báo lớn, bố thí hay thực hành Phạm hạnh?’”

4660. Abbhuto¹ vata lokasmiṃ uppajji lomahaṃsano,
dibbo ratho pāturahu vedehassa yasassino.
4661. Devaputto mahiddhiko mātali devasārathi,
nimantayittha rājānaṃ vedehaṃ mithilaggahaṃ.
4662. Ehimam rathamāruyha rājasetṭha disampati,
devā dassanakāmā te tāvatiṃsā saindakā,
saramānā hi te devā sudhammāyaṃ samacchare.
4663. Tato ca rājā taramāno vedeho mithilaggaho,
āsanā vuṭṭhahitvāna pamukho rathamāruhi.
4664. Abhiruḷham² ratham dibbam mātali etadabravi,
kena taṃ nemi maggena rājasetṭha disampati,
yena vā pāpakammantā puññakammā ca ye narā.
4665. Ubhayeneva maṃ nehi mātali devasārathi,
yena vā pāpakammantā puññakammā ca ye narā.
4666. Kena taṃ paṭhamaṃ nemi rājasetṭha disampati,
yena vā pāpakammantā puññakammā ca ye narā.
4667. Niraye³ tāva passāmi āvāse⁴ pāpakamminam,
ṭhānāni luddakammānaṃ dussilānaṃ ca yā gati.
4668. Dassesī mātali rañño duggaṃ vetaraṇiṃ nadiṃ,
kuthantiṃ⁵ khārasaṃyuttaṃ tattaṃ aggisikhūpamaṃ.

¹ abbhūto - Syā.

² abhiruḷham - Syā.

³ nirayaṃ - Syā.

⁴ āvāsaṃ - Syā.

⁵ kuthitaṃ - Ma;

kuṭṭhitaṃ - Syā.

(Lời dân chúng)

4660. “Thật là phi thường ở thế gian, có sự dựng đứng lông đã sanh khởi; Thiên xa đã hiện ra cho vị vua danh tiếng của xứ Videha!”¹

4661. Vị Thiên tử có đại thần lực Mātali, người điều khiển Thiên xa, đã thỉnh mời đức vua trị vì kinh thành Mithilā xứ Videha rằng:

4662. “Tâu chúa thượng, tâu vị chúa tể một phương, xin bệ hạ hãy đến, hãy bước lên cỗ xe này. Tâu bệ hạ, chư Thiên ở cõi Trời Đạo Lợi với Thiên Chủ Inda có ý muốn chiêm ngưỡng bệ hạ. Bởi vì trong khi tưởng nhớ đến bệ hạ, chư Thiên ngồi chung ở giảng đường Sudhammā.”

4663. Và sau đó, đức vua trị vì kinh thành Mithilā xứ Videha đã vội vã đứng dậy từ chỗ ngồi và bước lên cỗ xe, mặt nhìn về phía trước.

4664. Khi đức vua đã bước lên cỗ xe của cõi Trời, Mātali đã nói điều này: “Tâu chúa thượng, tâu vị chúa tể một phương, thần sẽ đưa bệ hạ đi theo con đường nào, theo con đường những người có nghiệp ác hay những người có nghiệp thiện?”

4665. “Này người điều khiển Thiên xa Mātali, hãy đưa trẫm đi theo cả hai con đường, theo con đường những người có nghiệp ác và những người có nghiệp thiện.”

4666. “Tâu chúa thượng, tâu vị chúa tể một phương, thần sẽ đưa bệ hạ đi theo con đường nào trước, theo con đường những người có nghiệp ác hay những người có nghiệp thiện?”

4667. “Hãy để trẫm nhìn thấy luôn cả các địa ngục, các chỗ ở của những kẻ có nghiệp ác, các địa điểm là cảnh giới dành cho những kẻ có hành động hung bạo và có giới hạnh xấu xa.”

4668. Mātali đã cho đức vua nhìn thấy dòng sông Vetaraṇī đang sôi sục, có chứa chất kiềm (gây bỏng), nóng đỏ, tương tự như ngọn lửa.

¹ Các câu kệ 4660 - 4662 giống như các câu kệ 2135 - 2137 của *Jātakapāḷi* - *Bốn Sanh I* (TTPV tập 32, trang 521).

4669. Nimi¹ have mātaliṃ ajjhabhāsatha²
disvā janaṃ patamānaṃ vidugge,
bhayaṃ hi maṃ vindati sūta disvā
pucchāmi taṃ mātali devasārathi,
ime nu maccā kimakaṃsu pāpaṃ
yeme janā vetaraṇiṃ patanti.
4670. Tassa puṭṭho viyākāsi³ mātali devasārathi,
vipākaṃ pāpakammānaṃ jānaṃ akkhāsajānato.⁴
4671. Ye dubbale balavanto⁵ jīvaloke
hiṃsenti rosentī⁶ supāpadhammā,
te luddakammā pasavetvā⁷ pāpaṃ
teme janā vetaraṇiṃ patanti.
4672. Sāmā ca soṇā sabalā⁸ ca gijjhā
kākolasaṅghā ca⁹ adenti¹⁰ bheravā,
bhayaṃ hi maṃ vindati sūta disvā
pucchāmi taṃ mātali devasārathi,
ime nu maccā kimakaṃsu pāpaṃ
yayimaṃ janaṃ¹¹ kākolā¹² adenti.
4673. Tassa puṭṭho viyākāsi mātali devasārathi,
vipākaṃ pāpakammānaṃ jānaṃ akkhāsajānato.
4674. Ye keci me¹³ maccharino kadariyā
paribhāsakā samaṇabrāhmaṇānaṃ
hiṃsenti rosentī supāpadhammā,
te luddakammā pasavetvā pāpaṃ
tayimaṃ janaṃ¹⁴ kākolā adenti.
4675. Sajotibhūtā¹⁵ paṭhaviṃ¹⁶ kamanti
tattehi khandhehi ca pothayanti
bhayaṃ hi maṃ vindati sūta disvā,
pucchāmi taṃ mātali devasārathi
ime nu maccā kimakaṃsu pāpaṃ,
yeme janā khandhahatā sayanti.
4676. Tassa puṭṭho viyākāsi mātali devasārathi,
vipākaṃ pāpakammānaṃ jānaṃ akkhāsajānato.

¹ nimī - Ma; nemi - Syā.

² mātaliṃajjhabhāsi - Syā.

³ viyākāsi - PTS, evamuparipi.

⁴ akkhāsijānato - Ma;

akkhāsi jānato - Syā;

akkhās' ajānato - PTS, evamuparipi.

⁵ balavantā - Ma.

⁶ hiṃsanti rosanti - Ma.

⁷ pasavetva - Ma, Syā, evamuparipi.

⁸ savalā - Syā.

⁹ kākolasaṅghā - Ma;

kākolusaṅghā ca - Syā;

kākolasaṅghā ca - PTS.

¹⁰ adanti - Ma, evamuparipi.

¹¹ yeme jane - Ma, Syā;

yay-ime jane - PTS.

¹² kākolasaṅghā - Ma;

kākolusaṅghā ca - Syā;

kākolā - PTS.

¹³ ye kecime - Ma;

yekecime - Syā;

ye kec' ime - PTS.

¹⁴ teme jane - Ma, Syā.

¹⁵ sañjotibhūtā - Syā.

¹⁶ pathaviṃ - Ma.

4669. Sau khi nhìn thấy con người đang rơi vào nơi hiểm trở, quả nhiên, đức vua Nimi đã nói với Mātali rằng:
 “Này xa phu, nỗi sợ hãi thật sự xuất hiện ở trăm sau khi nhìn thấy.
 Này người điều khiển Thiên xa Mātali, trăm hỏi khanh:
 ‘Vậy những người này đã làm tội ác gì,
 để rồi (giờ đây) những người này rơi xuống sông Vetaraṇī?’”

4670. Được hỏi, người điều khiển Thiên xa Mātali đã giải thích cho đức vua, là người biết đã nói cho người không biết, về quả thành tựu của các nghiệp ác (rằng):

4671. “Những kẻ nào, ở thế gian của cuộc sống, có sức mạnh rồi hãm hại, quấy nhiễu những kẻ yếu sức, là những kẻ có bản tánh vô cùng xấu xa; những kẻ có hành động hung bạo ấy, sau khi tạo ra việc ác, (giờ đây) những kẻ này rơi xuống sông Vetaraṇī.”

4672. “Những con chó nâu đỏ có đốm, những con chim kên kên, và những bầy quạ đen khiếp đảm xấu xí.
 Này xa phu, nỗi sợ hãi thật sự xuất hiện ở trăm sau khi nhìn thấy.
 Này người điều khiển Thiên xa Mātali, trăm hỏi khanh:
 ‘Vậy những người này đã làm tội ác gì,
 để rồi (giờ đây) những con quạ đen xấu xí người này?’”

4673. Được hỏi, người điều khiển Thiên xa Mātali đã giải thích cho đức vua, là người biết đã nói cho người không biết, về quả thành tựu của các nghiệp ác (rằng):

4674. “Bất kỳ những kẻ nào là những kẻ bòn xén, keo kiệt, là những kẻ mắng nhiếc các vị Sa-môn và Bà-la-môn, chúng hãm hại, quấy nhiễu, là những kẻ có bản tánh vô cùng xấu xa; những kẻ có hành động hung bạo ấy, sau khi tạo ra việc ác, (giờ đây) những con quạ đen xấu xí những kẻ này.”

4675. “Những người có thân thể rực lửa bước đi ở mặt đất. Các viên quan giữ địa ngục đánh chúng bằng những khối sắt nung đỏ.
 Này xa phu, nỗi sợ hãi thật sự xuất hiện ở trăm sau khi nhìn thấy.
 Này người điều khiển Thiên xa Mātali, trăm hỏi khanh:
 ‘Vậy những người này đã làm tội ác gì,
 để rồi (giờ đây) những người này, bị đánh bởi những khối sắt, nằm dài?’”

4676. Được hỏi, người điều khiển Thiên xa Mātali đã giải thích cho đức vua, là người biết đã nói cho người không biết, về quả thành tựu của các nghiệp ác (rằng):

4677. Ye jīvalokasmiṃ¹ supāpadhammino
narañca nāriñca apāpadhammaṃ,
hiṃsenti rosentī² supāpadhammā
te luddakammā pasavetvā³ pāpaṃ
teme janā khandhahatā sayanti.

4678. Aṅgārakāsuṃ apare thunanti⁴
narā rudantā paridaḍḍhagattā,
bhayaṃ hi maṃ vindati⁵ sūta disvā
pucchāmi taṃ mātali devasārathi,
ime nu maccā kimakaṃsu pāpaṃ
yeme janā aṅgārakāsuṃ thunanti.

4679. Tassa puṭṭho viyākāsi mātali devasārathi,
vipākam pāpakammānaṃ jānaṃ akkhāsajānato.

4680. Ye keci pūgāyatanassa⁶ hetu
sakkhiṃ karitvā iṇaṃ jāpayanti,
te jāpayitvā janataṃ janinda
te luddakammā pasavetvā pāpaṃ
teme janā aṅgārakāsuṃ thunanti.

4681. Sajotibhūtā⁷ jalitā padittā
padissati mahatī lohakumbhī,
bhayaṃ hi maṃ vindati sūta disvā
pucchāmi taṃ mātali devasārathi,
ime nu maccā kimakaṃsu pāpaṃ
yeme janā avaṃsirā lohakumbhiṃ patanti.

4682. Tassa puṭṭho viyākāsi mātali devasārathi,
vipākam pāpakammānaṃ jānaṃ akkhāsajānato.

4683. Ye sīlavaṃ⁸ samaṇaṃ brāhmaṇaṃ vā
hiṃsenti rosentī supāpadhammino,⁹
te luddakammā pasavetvā pāpaṃ
teme janā (avaṃsirā) lohakumbhiṃ patanti.

¹ jīvalokasmi - Ma.

² hiṃsanti rosanti - Ma.

³ pasavetva - Ma, Syā.

⁴ phunanti - Ma;
phunanti - PTS.

⁵ vidanti - Ma.

⁶ pūgāya dhanassa - Ma, Syā.

⁷ sañjotibhūtā - Syā.

⁸ sīlavantaṃ - Ma, Syā.

⁹ supāpadhammā - Ma, Syā.

4677. “Những kẻ nào, ở thế gian của cuộc sống, có tính cách vô cùng xấu xa, hãm hại, quấy nhiễu người nam và người nữ có bản tánh không xấu xa, là những kẻ có bản tánh vô cùng xấu xa; những kẻ có hành động hung bạo ấy, sau khi tạo ra việc ác, (giờ đây) những kẻ này, bị đánh bởi những khối sắt, nằm dài.”

4678. “Những người khác rên rỉ ở hố than hừng,
những người nam có thân thể bị đốt cháy đang khóc lóc.
Này xa phu, nỗi sợ hãi thật sự xuất hiện ở trăm sau khi nhìn thấy.
Này người điều khiển Thiên xa Mātali, trăm hỏi khanh:
Vậy những người này đã làm tội ác gì,
để rồi (giờ đây) những người này rên rỉ ở hố than hừng?”

4679. Được hỏi, người điều khiển Thiên xa Mātali đã giải thích cho đức vua, là người biết đã nói cho người không biết, về quả thành tựu của các nghiệp ác (rằng):

4680. “Bất kỳ những kẻ nào, vì nguyên nhân tài sản của hội đoàn,
đã làm chúng (gian dối) rồi thủ tiêu nợ nần,
những kẻ ấy, tâu vị chúa của loài người, đã làm tiêu hoại tập thể;
những kẻ có hành động hung bạo ấy, sau khi tạo ra việc ác,
(giờ đây) những kẻ này rên rỉ ở hố than hừng.”

4681. “Cái chảo đồng to lớn (như ngọn núi) được nhìn thấy có ngọn lửa sáng rực, bị đốt cháy, bị phát cháy. Này xa phu, nỗi sợ hãi thật sự xuất hiện ở trăm sau khi nhìn thấy. Này người điều khiển Thiên xa Mātali, trăm hỏi khanh: Vậy những người này đã làm tội ác gì, để rồi (giờ đây) những người này rơi vào chảo đồng, có đầu chúc xuống?”

4682. Được hỏi, người điều khiển Thiên xa Mātali đã giải thích cho đức vua, là người biết đã nói cho người không biết, về quả thành tựu của các nghiệp ác (rằng):

4683. “Những kẻ nào hãm hại, quấy nhiễu vị Sa-môn hoặc Bà-la-môn có giới hạnh, là những kẻ có bản tánh vô cùng xấu xa; những kẻ có hành động hung bạo ấy, sau khi tạo ra việc ác, (giờ đây) những kẻ này rơi vào chảo đồng, (có đầu chúc xuống).”

4684. Luñcenti¹ gīvaṃ atha veṭṭhayitvā
 uṇhodakasmim̐ pakiledayitvā,²
 bhayaṃ hi maṃ vindati sūta disvā
 pucchāmi taṃ mātali devasārathi,
 ime nu maccā kimakaṃsu pāpaṃ
 yeme janā luttasirā sayanti.

4685. Tassa puṭṭho viyākāsi mātali devasārathi,
 vipākam̐ pāpakammānaṃ jānaṃ akkhāsajānato.

4686. Ye jīvalokasmim̐ supāpadhammino
 pakkhī gahetvāna viheṭṭhayanti,³
 te heṭṭhayitvā⁴ sakuṇaṃ janinda
 te luddakammā⁵ pasavetvā pāpaṃ
 teme janā luttasirā sayanti.

4687. Pahūtatoya⁶ anikhātakūlā⁷
 nadī ayaṃ sandati sūpatitthā,⁸
 ghammābhitattā manujā pivanti
 pivatañca⁹ tesam̐ bhusam̐¹⁰ hoti pāni.

4688. Bhayaṃ hi maṃ vindati sūta disvā
 pucchāmi taṃ mātali devasārathi,
 ime nu maccā kimakaṃsu pāpaṃ
 pivatañca tesam̐ bhusam̐ hoti pāni.

4689. Tassa puṭṭho viyākāsi mātali devasārathi,
 vipākam̐ pāpakammānaṃ jānaṃ akkhāsajānato.

4690. Ye suddhadhaññaṃ palāpena¹¹ missam̐
 asuddhakammā kayino dadanti,
 ghammābhitattānaṃ¹² pipāsītānaṃ
 pivatañca tesam̐ bhusam̐ hoti pāni.

¹ luñcanti - Ma, Syā, PTS.

² pakilodayitvā - Syā.

³ viheṭṭhayanti te - Ma.

⁴ viheṭṭhayitvā - Ma.

⁵ luddakāmā - Ma.

⁶ bahutatoyā - Syā.

⁷ anigādhakūlā - Ma.

⁸ suppatitthā - Ma, Syā, PTS.

⁹ pītañca - Ma.

¹⁰ thusa - Syā.

¹¹ palāsena - Ma, Syā.

¹² ghammābhitattāna - Ma, Syā.

4684. “Các viên quan giữ địa ngục nắm cổ chúng lồi lên rồi xoắn tròn, và nhúng vào nước nóng bỏng. Đây xa phu, nỗi sợ hãi thật sự xuất hiện ở trầm sau khi nhìn thấy. Đây người điều khiển Thiên xa Mātali, trầm hỏi khanh: Vậy những người này đã làm tội ác gì, để rồi (giờ đây) những người này nằm dài, đầu bị bứt rời ra?”

4685. Được hỏi, người điều khiển Thiên xa Mātali đã giải thích cho đức vua, là người biết đã nói cho người không biết, về quả thành tựu của các nghiệp ác (rằng):

4686. “Những kẻ nào, ở thế gian của cuộc sống, có tính cách vô cùng xấu xa, đã bắt những con chim rồi giết hại, tâu vị chúa của loài người, chúng đã sát hại loài chim; những kẻ có hành động hung bạo ấy, sau khi tạo ra việc ác, (giờ đây) những kẻ này nằm dài, đầu bị bứt rời ra.”

4687. “Dòng sông này trôi chảy, có nhiều nước, có bờ sông không bị trũng sâu, có những bến tắm xinh đẹp. Bị thiêu đốt bởi sức nóng, những con người (lội xuống sông) uống nước. Và trong khi chúng đang uống, nước được uống vào trở thành vỏ trấu đối với chúng.

4688. Đây xa phu, nỗi sợ hãi thật sự xuất hiện ở trầm sau khi nhìn thấy. Đây người điều khiển Thiên xa Mātali, trầm hỏi khanh: Vậy những người này đã làm tội ác gì, để rồi (giờ đây) trong khi chúng đang uống, nước được uống vào trở thành vỏ trấu đối với chúng?”

4689. Được hỏi, người điều khiển Thiên xa Mātali đã giải thích cho đức vua, là người biết đã nói cho người không biết, về quả thành tựu của các nghiệp ác (rằng):

4690. “Những kẻ nào trao cho người mua loại gạo trắng tinh đã bị trộn lẫn với vỏ lúa, là những kẻ có việc làm không trong sạch; những kẻ ấy bị thiêu đốt bởi sức nóng, bị khát nước, và trong khi chúng đang uống, nước được uống vào trở thành vỏ trấu đối với chúng.”

4691. Usūhi sattīhi ca tomarehi
 dubhayāni¹ passāni tudanti kandatam,
 bhayaṃ hi maṃ vindati sūta disvā
 pucchāmi taṃ mātali devasārathi,
 ime nu maccā kimakaṃsu pāpaṃ
 yeme janā sattihatā sayanti.
4692. Tassa puṭṭho viyākāsi mātali devasārathi,
 vipākam pāpakammānaṃ jānaṃ akkhāsajānato.
4693. Ye jīvalokasmiṃ² asādhukammīno
 adinnamādāya karonti jīvikam,³
 dhaññaṃ dhanam rajatam jātarūpaṃ
 ajeḷakam cāpi pasuṃ mahisaṃ,⁴
 te luddakammā pasavetvā pāpaṃ
 teme janā sattihatā sayanti.
4694. Givāya baddhā⁵ kissa ime⁶ puneke
 aññe vikattā⁷ bilakatā puneke,⁸
 bhayaṃ hi maṃ vindati sūta disvā
 pucchāmi taṃ mātali devasārathi,
 ime nu maccā kimakaṃsu pāpaṃ
 yeme janā bilakatā⁹ sayanti.
4695. Tassa puṭṭho viyākāsi mātali devasārathi,
 vipākam pāpakammānaṃ jānaṃ akkhāsajānato.
4696. Orabbhikā sūkarikā ca macchikā
 pasuṃ mahisañca ajeḷakañca
 hantvāna sūnesu¹⁰ pasārayiṃsu
 te luddakammā pasavetvā pāpaṃ
 teme janā bilakatā sayanti.
4697. Rahado ayaṃ muttakarīsapūro
 duggandharūpo asuci¹¹ pūti vāyati¹²
 khudā¹³ paretā manujā adenti,
 bhayaṃ hi maṃ vindati sūta disvā
 pucchāmi taṃ mātali devasārathi,
 ime nu maccā kimakaṃsu pāpaṃ
 yeme janā muttakarīsabhakkhā.

¹ ubhayāni - Syā.

² jīvalokasmi - Ma.

³ jīvitam - Syā.

⁴ mahiṃsaṃ - Ma, Syā.

⁵ bandhā - Syā.

⁶ kissime - Syā.

⁷ vikantā - Ma, Syā.

⁸ bilakatā sayanti - Ma;
 vilakatā sayanti - Syā.

⁹ vilakatā - Syā.

¹⁰ sūnesu - Syā.

¹¹ asuciṃ - PTS.

¹² vāti - Ma, Syā.

¹³ khuddā - Syā.

4691. “Bằng những mũi tên, bằng những thanh gươm, và bằng những cây giáo, các viên quan giữ địa ngục đâm vào hai bên hông của những người đang kêu khóc. Nay xa phu, nỗi sợ hãi thật sự xuất hiện ở trăm sau khi nhìn thấy. Nay người điều khiển Thiên xa Mātali, trầm hỏi khanh: Vậy những người này đã làm tội ác gì, để rồi (giờ đây) những người này bị hành hạ bởi gươm đao, nằm dài?”

4692. Được hỏi, người điều khiển Thiên xa Mātali đã giải thích cho đức vua, là người biết đã nói cho người không biết, về quả thành tựu của các nghiệp ác (rằng):

4693. “Những kẻ nào, ở thế gian của cuộc sống, có những việc làm không tốt lành, chúng lấy vật không được cho (trộm cướp) như là thóc lúa, tài sản, bạc, vàng, và luôn cả dê, cừ, gia súc, trâu bò; những kẻ có hành động hung bạo ấy, sau khi tạo ra việc ác, (giờ đây) những kẻ này bị hành hạ bởi gươm đao, nằm dài.”

4694. “Tại sao lại có một số người này bị trói ở cổ:
 một số khác lại bị xẻ thịt, bị chất thành đống.
 Nay xa phu, nỗi sợ hãi thật sự xuất hiện ở trăm sau khi nhìn thấy.
 Nay người điều khiển Thiên xa Mātali, trầm hỏi khanh:
 Vậy những người này đã làm tội ác gì,
 để rồi (giờ đây) những người này bị chất thành đống, nằm dài?”

4695. Được hỏi, người điều khiển Thiên xa Mātali đã giải thích cho đức vua, là người biết đã nói cho người không biết, về quả thành tựu của các nghiệp ác (rằng):

4696. “Những kẻ chuyên giết cừ, giết heo, và giết cá,
 sau khi giết chết gia súc, trâu bò, dê, cừ,
 rồi đã bày bán ở các cửa hàng thịt;
 những kẻ có hành động hung bạo ấy, sau khi tạo ra việc ác,
 (giờ đây) những kẻ này bị chất thành đống, nằm dài.”

4697. “Cái hố này tràn đầy nước tiểu và phân,
 có vẻ có mùi khó chịu, không trong sạch, hôi thối bốc lên.
 Những người bị dày vò bởi cơn đói ăn (nước tiểu và phân).
 Nay xa phu, nỗi sợ hãi thật sự xuất hiện ở trăm sau khi nhìn thấy.
 Nay người điều khiển Thiên xa Mātali, trầm hỏi khanh:
 Vậy những người này đã làm tội ác gì,
 để rồi (giờ đây) những người này có thức ăn là nước tiểu và phân?”

4698. Tassa puṭṭho viyākāsi mātali devasārathi,
vipākam pāpakammānam jānam akkhāsajānato.

4699. Ye keci me kāraṇikā virosakā¹
paresam hiṃsāya² sadā nivitṭhā,
te luddakammā pasavetvā pāpaṃ
mittadduno miḷhamadenti bālā.

4700. Rahado ayaṃ lohitaṃpubbapūro
duggandharūpo asuci pūti vāyati
ghammābhitattā manujā pivanti,
bhayaṃ hi maṃ vindati sūta disvā
pucchāmi taṃ mātali devasārathi,
ime nu maccā kimakaṃsu pāpaṃ
yeme janā lohitaṃpubbabhakkhā.

4701. Tassa puṭṭho viyākāsi mātali devasārathi,
vipākam pāpakammānam jānam akkhāsajānato.

4702. Ye mātaram vā pitaram vā jīvaloke³
pārājikā arahante hananti,
te luddakammā pasavetvā pāpaṃ
teme janā lohitaṃpubbabhakkhā.

4703. Jivhañca passa balisena⁴ viddhaṃ
vihataṃ yathā saṅkusatena⁵ cammaṃ,
phandanti macchāva thalamhi khittā
muñcanti kheḷaṃ rudamānā kimete.

4704. Bhayaṃ hi maṃ vindati sūta disvā
pucchāmi taṃ mātali devasārathi,
ime nu maccā kimakaṃsu pāpaṃ
yeme janā vaṅkaghastā sayanti.

4705. Tassa puṭṭho viyākāsi mātali devasārathi,
vipākam pāpakammānam jānam akkhāsajānato.

4706. Ye keci santhānagatā⁶ manussā
agghena agghaṃ kayaṃ hāpayanti,
kuṭena kuṭaṃ⁷ dhanalobhahetu
channaṃ yathā vāricaraṃ vadhāya.

¹ virosikā - Syā.

² vihiṃsāya - Syā.

³ pitaram va loke - PTS.

⁴ baḷisena - Ma.

⁵ saṅkusakena - Syā.

⁶ sandhānagatā - Ma;

saṅthānagatā - Syā.

⁷ kuṭena kuṭaṃ - Ma.

4698. Được hỏi, người điều khiển Thiên xa Mātali đã giải thích cho đức vua, là người biết đã nói cho người không biết, về quả thành tựu của các nghiệp ác (rằng):

4699. “Bất kỳ những kẻ nào là những kẻ gây thương tích, những kẻ giết hại, luôn luôn tham dự vào việc hãm hại những người khác, những kẻ có hành động hung bạo ấy, sau khi tạo ra việc ác, những kẻ hãm hại bạn bè (giờ đây) là những kẻ ngu dốt ăn phân.”

4700. “Cái hố này tràn đầy máu và mù,
có vẻ có mùi khó chịu, không trong sạch, hôi thối bốc lên.
Những người bị thiêu đốt bởi sức nóng uống (máu và mù).
Này xa phu, nỗi sợ hãi thật sự xuất hiện ở trăm sau khi nhìn thấy.
Này người điều khiển Thiên xa Mātali, trầm hỏi khanh:
Vậy những người này đã làm tội ác gì,
để rồi (giờ đây) những người này có thức ăn là máu và mù?”

4701. Được hỏi, người điều khiển Thiên xa Mātali đã giải thích cho đức vua, là người biết đã nói cho người không biết, về quả thành tựu của các nghiệp ác (rằng):

4702. “Những kẻ nào, ở thế gian của cuộc sống, là những kẻ bại hoại giết chết mẹ hoặc cha, là các bậc xứng đáng sự cúng dường đặc biệt; những kẻ có hành động hung bạo ấy, sau khi tạo ra việc ác, (giờ đây) những kẻ này có thức ăn là máu và mù.”

4703. “Và khanh hãy nhìn xem cái lưới bị đâm thủng bởi cái móc câu,
giống như tấm khiên chắn bị phá nát bởi trăm cây cọc nhọn,
tựa như những con cá bị ném lên trên đất liền đang giãy giụa,
những kẻ này tiết ra nước dãi, đang khóc lóc, bởi lý do gì?”

4704. Này xa phu, nỗi sợ hãi thật sự xuất hiện ở trăm sau khi nhìn thấy.
Này người điều khiển Thiên xa Mātali, trầm hỏi khanh:
Vậy những người này đã làm tội ác gì,
để rồi (giờ đây) những người này bị nuốt vào lưới câu, nằm dài?”

4705. Được hỏi, người điều khiển Thiên xa Mātali đã giải thích cho đức vua, là người biết đã nói cho người không biết, về quả thành tựu của các nghiệp ác (rằng):

4706. “Bất kỳ những kẻ nào, khi ở vào vị thế của người định giá trong khi mua vật này bằng vật khác, thì chèn ép giá cả và có sự xảo trá này với sự xảo trá khác vì nguyên nhân tham lam của cải, giống như người thợ câu dùng mồi che giấu lưới câu nhằm đánh bắt loài thủy tộc.

4707. Na hi kūṭakārissa bhavanti tāṇā
 sakehi kammehi purakkhatassa,¹
 te luddakammā pasavetvā pāpaṃ
 teme janā vaṅkaghastā sayanti.

4708. Nariyo² imā samparibhinnagattā
 paggayha kandanti bhuje³ dujaccā,
 sammakkhitā⁴ lohitapubbalittā
 gāvo yathā āghātane vikattā,⁵
 tā bhūmibhāgasmiṃ sadā nikhātā
 khandhātivattanti sajotibhūtā.

4709. Bhayaṃ hi maṃ vindati sūta disvā
 pucchāmi taṃ mātali devasārathi,
 imā nu nariyo⁶ kimakaṃsu pāpaṃ
 yā bhūmibhāgasmiṃ sadā nikhātā
 khandhātivattanti sajotibhūtā.

4710. Tassa puṭṭho viyākāsi mātali devasārathi,
 vipākaṃ pāpakammānaṃ jānaṃ akkhāsajānato.

4711. Koliniyāyo⁷ idha jīvaloke
 asuddhakammā asataṃ acāruṃ,
 tā dittarūpā pativippahāya⁸
 aññaṃ acāruṃ ratikhiḍḍahetu,
 tā jīvalokasmiṃ ramāpayitvā
 khandhātivattanti sajotibhūtā.

4712. Pāde gahetvā kissa ime⁹ puneke
 avaṃsirā narake pātayanti,
 bhayaṃ hi maṃ vindati sūta disvā
 pucchāmi taṃ mātali devasārathi,
 ime nu maccā kimakaṃsu pāpaṃ
 yeme janā avaṃsirā narake pātayanti.

¹ purakkhitassa - Syā.

² nārī - Ma; nāriyo - Syā.

³ bhujo - PTS.

⁴ samakkhitā - Syā.

⁵ vikantā - Ma.

⁶ nāriyo - Ma, Syā.

⁷ kolitthiyāyo - Ma, Syā;

koliniyāyo - PTS.

⁸ pati vippahāya - Ma, Syā, PTS.

⁹ kissime - Syā.

4707. Kẻ có làm hành động xảo trá và đã xem trọng các hành động của mình, quả nhiên không đạt được chốn nương tựa; những kẻ có hành động hung bạo ấy, sau khi tạo ra việc ác, những kẻ này đây bị nuốt phải lưỡi câu, nằm dài.”

4708. “Những phụ nữ này, có cơ thể bị tả tơi,
đưa hai cánh tay lên kêu khóc, gớm ghiếc,
bị vấy bẩn, bị lấm lem bởi máu và mù,
giống như con bò bị xẻ thịt ở lò mổ;
các nàng ấy luôn bị chôn xuống ở trong đất (đến ngang hông),
các phần thân vươn lên là ngọn lửa sáng rực.

4709. Nay xa phu, nỗi sợ hãi thật sự xuất hiện ở trăm sau khi nhìn thấy. Nay người điều khiển Thiên xa Mātali, trăm hỏi khanh: Vậy những phụ nữ này đã làm tội ác gì, để rồi (giờ đây) các nàng ấy luôn bị chôn xuống ở trong đất (đến ngang hông), có phần thân trời lên là ngọn lửa sáng rực?”

4710. Được hỏi, người điều khiển Thiên xa Mātali đã giải thích cho đức vua, là người biết đã nói cho người không biết, về quả thành tựu của các nghiệp ác (rằng):

4711. “Các phụ nữ gia đình danh giá tại nơi này, ở thế gian của cuộc sống, đã làm các hành động không trong sạch của những kẻ xấu xa, các nàng ấy có bản chất phóng dăng, sau khi rời bỏ chồng, đã đi đến với người đàn ông khác vì nguyên nhân lạc thú và chơi giỡn; các nàng ấy, sau khi buông thả theo lạc thú ở thế gian của cuộc sống, (giờ đây) có phần thân trời lên là ngọn lửa sáng rực.”

4712. “Tại sao lại có một số người này bị các viên quan giữ địa ngục nằm ở bàn chân ném vào hố than hừng Naraka, có đầu chúc xuống. Nay xa phu, nỗi sợ hãi thật sự xuất hiện ở trăm sau khi nhìn thấy. Nay người điều khiển Thiên xa Mātali, trăm hỏi khanh: Vậy những người này đã làm tội ác gì, để rồi (giờ đây) những người này bị ném vào hố than hừng Naraka, có đầu chúc xuống?”

4713. Tassa puṭṭho viyākāsi mātali devasārathi,
vipākam pāpakammānaṃ jānaṃ akkhāsajānato.

4714. Ye jīvalokasmiṃ asādhukammīno
parassa dārāni atikkamanti,
te tādisā uttamabhaṇḍathenā
teme janā avamsirā narake pātayanti.

4715. Te vassapūgāni bahūni tattha
niraye¹ dukkhaṃ vedanaṃ vedayanti,²
nahi pāpakārissa bhavanti tāṇā
sakehi kammehi purakkhatassa,³
te luddakammā pasavetvā pāpaṃ
teme janā avamsirā narake pātayanti.

4716. Uccāvacāme vividhā upakkamā
nirayesu dissanti sughorarūpā,
bhayaṃ hi maṃ vindati sūta disvā
pucchāmi taṃ mātali devasārathi,
ime nu maccā kimakaṃsu pāpaṃ
yeme janā adhimattā dukkhā tibbā⁴
kharā kaṭukā vedanā vedayanti.

4717. Tassa puṭṭho viyākāsi mātali devasārathi,
vipākam pāpakammānaṃ jānaṃ akkhāsajānato.

4718. Ye jīvalokasmiṃ supāpadiṭṭhino
vissāsakammāni karonti mohā,
parañca diṭṭhīsu samādapenti
te pāpadiṭṭhī⁵ pasavetvā pāpaṃ,
teme janā adhimattā dukkhā tibbā
kharā kaṭukā vedanā vedayanti.

4719. Veditāni⁶ te mahārāja āvāsaṃ⁷ pāpakamminam,
ṭhānāni luddakammānaṃ dussilānañca yā gati,
uyyāhidāni rājisi devarājassa santike.
Nirayakaṇḍam niṭṭhitam.

¹ nirayesu - Ma, Syā.

² vediyanti - PTS.

³ purakkhitassa - Syā.

⁴ tippā - Syā, evamuparipi.

⁶ veditā - Ma.

⁷ āvāsā - Ma.

⁵ pāpadiṭṭhim - Ma;
pāpadiṭṭhī - Syā;
pāpadiṭṭhīsu - PTS.

4713. Được hỏi, người điều khiển Thiên xa Mātali đã giải thích cho đức vua, là người biết đã nói cho người không biết, về quả thành tựu của các nghiệp ác (rằng):

4714. “Những kẻ nào, ở thế gian của cuộc sống, có những việc làm không tốt lành, chúng xâm phạm các người vợ của kẻ khác; những kẻ như thế ấy là những kẻ trộm món hàng quý giá nhất, những kẻ này bị ném vào hố than hồng Naraka, có đầu chúc xuống.

4715. Những kẻ ấy nhận chịu các cảm thọ khổ đau tại nơi ấy, ở địa ngục, trong nhiều năm vô số kể. Các chốn nương tựa thật sự không dành cho kẻ có việc làm xấu xa, cho kẻ đã bị lôi kéo theo các hành động của mình. Những kẻ có hành động hung bạo ấy, sau khi tạo ra việc ác, (giờ đây) những người này bị ném vào hố than hồng Naraka, có đầu chúc xuống.”

4716. “Những kẻ này, lớn và nhỏ, với những nguyên nhân khác nhau, được nhìn thấy ở các địa ngục, có dáng vóc vô cùng ghê rợn. Này xa phu, nỗi sợ hãi thật sự xuất hiện ở trăm sau khi nhìn thấy. Này người điều khiển Thiên xa Mātali, trăm hỏi khanh: Vậy những người này đã làm tội ác gì, để rồi (giờ đây) những người này nhận chịu các cảm thọ vô cùng đau đớn, nhức nhối, khốc liệt, sắc bén?”

4717. Được hỏi, người điều khiển Thiên xa Mātali đã giải thích cho đức vua, là người biết đã nói cho người không biết, về quả thành tựu của các nghiệp ác (rằng):

4718. “Những kẻ nào, ở thế gian của cuộc sống, có tà kiến vô cùng xấu xa, chúng làm các hành động theo niềm tin ở tà kiến ấy bởi vì si mê, và chúng xúi giục người khác theo các tà kiến; những kẻ có tà kiến xấu xa ấy, sau khi tạo ra việc ác, (giờ đây) những người này nhận chịu các cảm thọ vô cùng đau đớn, nhức nhối, khốc liệt, sắc bén.

4719. Tâu đại vương, chỗ ở của những kẻ có nghiệp ác, các nơi chốn của những kẻ có hành động hung bạo, và cảnh giới tái sinh của những kẻ có giới hạnh tồi tệ đã được ngài biết đến. Giờ đây, tâu vị ẩn sĩ của hoàng gia, xin ngài hãy đi đến khu vực của vị Thiên Vương.”

Phẩm Địa Ngục được chấm dứt.

4720. Pañcathūpaṃ dissatidaṃ vimānaṃ
mālā piḷandhā sayanassa majjhe,
tattacchati nārī mahānubhāvā
uccāvacaṃ iddhiṃ¹ vikubbamānā.
4721. Vittī hi maṃ vindati sūta disvā
pucchāmi taṃ mātali devasārathi,
ayaṃ nu nārī kimakāsi sādhuṃ
yā modati saggapattā² vimāne.
4722. Tassa puṭṭho viyākāsi mātali devasārathi,
vipākaṃ puññakammānaṃ jānaṃ akkhāsajānato.
4723. Yadi te sutā biraṇī³ jīvaloke
āmāya dāsī ahu brāhmaṇassa,
sā pattakālaṃ⁴ atithiṃ viditvā
mātāva puttaṃ sakimābhinandi,
saññamā⁵ saṃvibhāgā ca
sā vimānasmiṃ⁶ modati.
4724. Daddallamānā ābhenti⁷ vimānā satta nimmitā,
tatta yakkho mahiddhiko sabbābharapaṇabhūsito,
samantā anupariyāti⁸ nārīgaṇapurakkhato.⁹
4725. Vittī hi maṃ vindati sūta disvā
pucchāmi taṃ mātali devasārathi,
ayaṃ nu macco kimakāsi sādhuṃ
yo modati¹⁰ saggapatto¹¹ vimāne.
4726. Tassa puṭṭho viyākāsi mātali devasārathi,
vipākaṃ puññakammānaṃ jānaṃ akkhāsajānato.
4727. Soṇadinno gahapati esa dānapatī ahu,
esa pabbajituddissa vihāre satta kārayi.
4728. Sakkaccaṃ te¹² upaṭṭhāsi bhikkhavo tatta vāsike,
acchādanañca bhattañca senāsanapadīpiyaṃ,¹³
adāsi ujubhūtesu vippasannena cetasā.
4729. Cātuddasiṃ pañcadasiṃ yāva¹⁴ pakkhassa aṭṭhamiṃ,¹⁵
pāṭihāriyapakkhañca aṭṭhaṅgasusamāgataṃ.¹⁶

¹ iddhi - Ma, Syā.

² saggappattā - Syā, evamuparipi.

³ biraṇī - Syā.

⁴ pattakāle - Ma.

⁵ saṃyamā - Ma, PTS.

⁶ vimānasmi - Ma, Syā, PTS.

⁷ ābhanti - Syā.

⁸ anupariyāyati - Syā.

⁹ purakkhito - Syā.

¹⁰ so modatī - PTS.

¹¹ saggapatto - Syā, evamuparipi.

¹² ne - PTS.

¹³ senāsanam padīpiyam - Ma;

senāsanam padīpayam - Syā.

¹⁴ yā ca - Ma, Syā.

¹⁵ aṭṭhamī - Ma, Syā.

¹⁶ susamāhitam - Ma, Syā.

4720. “Khanh hãy nhìn xem Thiên cung này có năm bảo tháp.
Một nữ nhân có đại oai lực ngồi tại nơi ấy,
ở giữa chiếc giường, (nàng) được trang điểm với các vòng hoa,
đang phô diễn thần thông các loại cao thấp.

4721. Nay xa phu, sự hân hoan thật sự xuất hiện ở trăm sau khi nhìn thấy.
Này người điều khiển Thiên xa Mātali, trăm hỏi khanh: Nữ nhân này đã làm
việc tốt lành gì vậy, để rồi (giờ đây) nàng ấy, đã đạt đến cõi Trời, vui sướng ở
Thiên cung?”

4722. Được hỏi, người điều khiển Thiên xa Mātali đã giải thích cho đức
vua, là người biết đã nói cho người không biết, về quả thành tựu của các
nghiệp thiện (rằng):

4723. “Nếu ngài đã được nghe về nàng Bīraṇī ở thế gian của cuộc sống:
Nàng đã là nữ tỳ được sanh ra ở trong nhà của vị Bà-la-môn.
Nàng ấy biết (tiếp đón) vị khách (Sa-môn) vào thời điểm thích hợp,
tựa như người mẹ tức thời vui mừng khi đưa con trai (vừa mới đi xa về),
có sự tự chế ngự và có sự san sẻ,
(giờ đây) nàng ấy vui sướng ở Thiên cung.”

4724. “Bảy cung điện đã được hóa hiện ra chiếu sáng chói lòa rực rỡ.
Tại nơi ấy, vị Dạ-xoa có đại thần lực, được tô điểm với mọi thứ trang sức,
được tháp tùng bởi toán nữ nhân, đi dạo vòng quanh khắp mọi nơi.

4725. Nay xa phu, sự hân hoan thật sự xuất hiện ở trăm sau khi nhìn thấy.
Này người điều khiển Thiên xa Mātali, trăm hỏi khanh: Nam nhân này đã
làm việc tốt lành gì vậy, để rồi (giờ đây) anh ta, đã đạt đến cõi Trời, vui sướng
ở Thiên cung?”

4726. Được hỏi, người điều khiển Thiên xa Mātali đã giải thích cho đức
vua, là người biết đã nói cho người không biết, về quả thành tựu của các
nghiệp thiện (rằng):

4727. “Vị gia chủ Soṇadinna ấy đã là người thí chủ. Vị ấy đã cho xây dựng
bảy trú xá dành riêng cho các bậc xuất gia.

4728. Vị ấy đã hộ độ một cách trân trọng đến các vị ấy, đến các vị tỳ khưu
trú ngụ tại nơi ấy. Với tâm tịnh tín, vị ấy đã bố thí y phục che thân, vật thực,
chỗ nằm ngồi, và đèn đuốc ở các vị có bản tánh trung thực.

4729. Vào ngày mười bốn, ngày mười lăm, với cả ngày mồng tám của mỗi
nửa tháng, và những ngày phụ trội của nửa tháng, vị ấy đã có sự thực hành
tốt đẹp trọn vẹn tám điều.

4730. Uposatham ca¹ upavasi sadā silesu saṃvuto,
saṃyamō saṃvibhāgo ca² so vimānasmiṃ³ modati.
4731. Pabhāsati idaṃ vyamham⁴ phalikāsu⁵ sunimmitam,
nārivaragaṇākiṇṇam kūṭāgāraravocitam,⁶
upetam annapānehi naccagītehi cūbhayam.
4732. Vittī hi maṃ vindati sūta disvā
pucchāmi taṃ mātali devasārathi,
imā nu nāriyo⁷ kimakaṃsu sādhum
yā⁸ modare saggapattā vimāne.
4733. Tassa puṭṭho viyākāsi mātali devasārathi,
vipākam puñṇakammānam jānam akkhāsajānato.
4734. Yā kāci nāriyo⁹ idha jīvaloke
sīlavatiyo¹⁰ upāsikā,
dāne ratā niccapasannacittā¹¹
sacce ṭhitā uposathe appamattā,
saṃyamā saṃvibhāgā ca tā vimānasmiṃ modare.
4735. Pabhāsati idaṃ¹² vyamham veḷuriyāsu nimmitam,
upetam bhūmibhāgehi vibhattam bhāgasō mitam.
4736. Ālambarā mutiṅgā¹³ ca naccagītā suvādītā,
dibbā saddā niccharanti savaṇeyyā¹⁴ manoramā.
4737. Nāham evaṃ gataṃ jātu evaṃ suruciram pure,
saddam samabhijānāmi diṭṭham vā yadi vā sutam.
4738. Vittī hi maṃ vindati sūta disvā
pucchāmi taṃ mātali devasārathi,
ime nu maccā kimakaṃsu pāpam
ye modare saggapattā vimāne.
4739. Tassa puṭṭho viyākāsi mātali devasārathi,
vipākam puñṇakammānam jānam akkhāsajānato.
4740. Ye keci maccā idha jīvaloke sīlavanto¹⁵ upāsakā,
ārāme udapāne ca papā saṅkamanāni ca,
arahante sītibhūte sakkaccaṃ paṭipādayum.

¹ uposatham - Syā.

² saṃyamā saṃvibhāgā ca - Ma.

³ vimānasmi - Ma, Syā, PTS.

⁴ byamham - Ma, Syā.

⁵ phalikāsu - Ma, Syā, PTS.

⁶ virocitam - Syā.

⁷ ime nu maccā - Ma;

imā nu nārī - Syā;

imā nu nariyo - PTS.

⁸ ye - Ma.

⁹ nārī - Syā;

nariyo - PTS.

¹⁰ sīlavantiyo - Ma, Syā.

¹¹ niccam pasannacittā - Ma.

¹² pabhāsati midam - Ma;

pabhāsatimidam - Syā.

¹³ mudiṅgā - Ma, Syā.

¹⁴ savaṇīyā - Ma, Syā;

savaṇeyyā - PTS.

¹⁵ sīlavantā - Ma, Syā.

4730. Và vị ấy đã hành trì ngày trai giới, luôn luôn thu thúc trong các giới, có sự tự chế ngự và có sự san sẻ, (giờ đây) vị ấy vui sướng ở Thiên cung.”

4731. “Cung điện này chói sáng, khéo được kiến tạo bằng ngọc pha lê, được đông đúc với các toán nữ nhân, được bố trí với các nhà mái nhọn quý báu, được đầy đủ về cả hai phương diện: về thức ăn và thức uống, về điệu vũ và lời ca.

4732. Nay xa phu, sự hân hoan thật sự xuất hiện ở trăm sau khi nhìn thấy. Nay người điều khiển Thiên xa Mātali, trăm hỏi khanh: Các nữ nhân này đã làm việc tốt lành gì vậy, để rồi (giờ đây) các nàng, đã đạt đến cõi Trời, vui sướng ở Thiên cung?”

4733. Được hỏi, người điều khiển Thiên xa Mātali đã giải thích cho đức vua, là người biết đã nói cho người không biết, về quả thành tựu của các nghiệp thiện (rằng):

4734. “Bất cứ những nữ nhân nào tại nơi này, ở thế gian của cuộc sống, là các cận sự nữ có giới hạnh, vui thích trong việc bố thí, có tâm luôn tịnh tín, trú vững ở sự chân thật, không xao lãng trong ngày trai giới, có sự tự chế ngự và có sự san sẻ, (giờ đây) các nàng ấy vui sướng ở Thiên cung.”

4735. “Cung điện này chói sáng, khéo được kiến tạo bằng ngọc bích, được cấu trúc với nhiều phần đất, được phân chia thành từng phần, đã được đo đạc.

4736. Các trống lớn, và các trống nhỏ, các điệu vũ và lời ca, các điệu tấu nhạc khéo léo, các âm thanh của cõi Trời phát ra, đáng để lắng nghe, làm thích ý.

4737. Trăm chưa bao giờ đi đến trạng thái như vậy, chưa từng biết đến âm thanh thích thú như vậy trước đây, dù là được thấy hay là được nghe.

4738. Nay xa phu, sự hân hoan thật sự xuất hiện ở trăm sau khi nhìn thấy. Nay người điều khiển Thiên xa Mātali, trăm hỏi khanh: Các nam nhân này đã làm việc tốt lành gì vậy, để rồi (giờ đây) những người này, đã đạt đến cõi Trời, vui sướng ở Thiên cung?”

4739. Được hỏi, người điều khiển Thiên xa Mātali đã giải thích cho đức vua, là người biết đã nói cho người không biết, về quả thành tựu của các nghiệp thiện (rằng):

4740. “Bất cứ những nam nhân nào tại nơi này, ở thế gian của cuộc sống, là các cận sự nam có giới hạnh, đã dâng cúng một cách trân trọng các tu viện và các giếng nước, các thùng chứa nước uống và các đường kinh hành đến các bậc A-la-hán có trạng thái mát mẻ.

4741. Cīvaram piṇḍapātañca paccayam sayanāsanam,
adamsu ujubhūtesu vippasannena cetasā.
4742. Cātuddasiṃ pañcadasiṃ yāva¹ pakkhassa aṭṭhamiṃ,²
pāṭihāriyapakkhañca aṭṭhaṅgasusamāgataṃ.³
4743. Uposatham⁴ upavasum sadā sīlesu saṃvutā,
saññāmā saṃvibhāgā ca te vimānasmim⁵ modare.
4744. Pabhāsati idam vyamham⁶ phalīkāsū⁷ sunimmitam,
nārīvaragaṇākiṇṇam kūṭāgārarocitam.⁸
4745. Upetam annapānehi naccagītehi cūbhayam,
najjo ca anupariyāti⁹ nānāpupphadumāyutā.
4746. Vittī hi maṃ vindati sūta disvā
pucchāmi taṃ mātali devasārathi,
ayam nu macco kimakāsi sādhum
yo modati saggapatto vimāne.
4747. Tassa putṭho viyākāsi mātali devasārathi,
vipākam puññakammānam jānam akkhāsajānato.
4748. Kimbilāyam¹⁰ gahapati esa dānapatī ahu,
ārāme udapāne ca papā saṅkamanāni ca,
arahante sītibhūte sakkaccaṃ paṭipādayi.
4749. Cīvaram piṇḍapātañca paccayam sayanāsanam,
adāsi ujubhūtesu vippasannena cetasā.
4750. Cātuddasiṃ pañcadasiṃ yāva pakkhassa aṭṭhamiṃ,
pāṭihāriyapakkhañca aṭṭhaṅgasusamāgataṃ.
4751. Uposatham upavasi¹¹ sadā sīlesu saṃvuto,
saññamo saṃvibhāgo ca¹² so vimānasmim modati.
4752. Pabhāsati idam vyamham phalīkāsū sunimmitam,
nārīvaragaṇākiṇṇam kūṭāgārarocitam.
4753. Upetam annapānehi naccagītehi cūbhayam,
najjo ca anupariyāti nānāpupphadumāyutā.

¹ yā ca - Ma, Syā, evamuparipi.

² aṭṭhamī - Ma, Syā, evamuparipi.

³ susamāhitam - Ma, Syā, evamuparipi.

⁴ uposathañca - PTS.

⁵ vimānasmi - Ma, Syā, PTS, evamuparipi.

⁶ pabhāsatimidam byamham - Syā.

⁷ phalīkāsū - Ma, Syā, evamuparipi.

⁸ virocitam - Syā.

⁹ najjo cānupariyāti - Ma;

najjo anupariyāyati - Syā.

¹⁰ mithilāyam - Ma, Syā.

¹¹ uposathañ c' upavasi - PTS.

¹² saṃyamā saṃvibhāgā ca - Ma.

4741. (Những nam nhân nào), với tâm tịnh tín, đã dâng cúng y phục, đồ ăn khát thực, thuốc chữa bệnh, chỗ nằm ngồi ở các vị có bản tánh trung thực.

4742. (Những nam nhân nào) vào ngày mười bốn, ngày mười lăm, với cả ngày mồng tám của mỗi nửa tháng, và những ngày phụ trội của nửa tháng, đã có sự thực hành tốt đẹp trọn vẹn tám điều.

4743. (Những nam nhân nào) đã hành trì ngày trai giới, luôn luôn thu thúc trong các giới, có sự tự chế ngự và có sự san sẻ, (giờ đây) những vị ấy vui sướng ở cung điện.”

4744. “Cung điện này chói sáng, khéo được kiến tạo bằng ngọc pha lê, được đồng đúc với các toán nữ nhân, được bố trí với các nhà mái nhọn quý báu.

4745. (Cung điện này) được đầy đủ về cả hai phương diện: về thức ăn và thức uống, về điệu vũ và lời ca. Và có dòng sông chảy vòng quanh, được kết hợp với nhiều loại cây có những bông hoa khác nhau.

4746. Nay xa phu, sự hân hoan thật sự xuất hiện ở trăm sau khi nhìn thấy. Nay người điều khiển Thiên xa Mātali, trăm hỏi khanh: Nam nhân này đã làm việc tốt lành gì vậy, để rồi (giờ đây) ông ta, đã đạt đến cõi Trời, vui sướng ở Thiên cung?”

4747. Được hỏi, người điều khiển Thiên xa Mātali đã giải thích cho đức vua, là người biết đã nói cho người không biết, về quả thành tựu của các nghiệp thiện (rằng):

4748. “Vị gia chủ ở thành Kimbilā ấy đã là người thí chủ. Vị ấy đã dâng cúng một cách trân trọng các tu viện và các giếng nước, các thùng chứa nước uống và các đường kinh hành đến các bậc A-la-hán có trạng thái mát mẻ.

4749. Với tâm tịnh tín, vị ấy đã dâng cúng y phục, đồ ăn khát thực, thuốc chữa bệnh, chỗ nằm ngồi ở các vị có bản tánh trung thực.

4750. Vào ngày mười bốn, ngày mười lăm, với cả ngày mồng tám của mỗi nửa tháng, và những ngày phụ trội của nửa tháng, vị ấy đã có sự thực hành tốt đẹp trọn vẹn tám điều.

4751. Vị ấy đã hành trì ngày trai giới, luôn luôn thu thúc trong các giới, có sự tự chế ngự và có sự san sẻ, (giờ đây) vị ấy vui sướng ở cung điện.”

4752. “Cung điện này chói sáng, khéo được kiến tạo bằng ngọc pha lê, được đồng đúc với các toán nữ nhân, được bố trí với các nhà mái nhọn quý báu.

4753. (Cung điện này) được đầy đủ về cả hai phương diện: về thức ăn và thức uống, về điệu vũ và lời ca. Và có dòng sông chảy vòng quanh, được kết hợp với nhiều loại cây có những bông hoa khác nhau.

4754. Rājāyatanā kapitthā¹ ambā sālā ca jambuyo,
tindukā² ca piyālā ca dumā niccaphalā bahū.
4755. Vittī hi maṃ vindati sūta disvā
pucchāmi taṃ mātali devasārathi,
ayaṃ nu macco kimakāsi sādhuṃ
yo modati saggapatto vimāne.
4756. Tassa puṭṭho viyākāsi mātali devasārathi,
vipākam puññakammānaṃ jānaṃ akkhāsajānato.
4757. Mithilāyaṃ gahapati esa dānapatī ahu,
ārāme udapāne ca papā saṅkamanāni ca,
arahante sītibhūte sakkaccaṃ paṭipādayi.
4758. Cīvaraṃ piṇḍapātañca paccayaṃ sayanāsanam,
adāsi ujubhūtesu vippasannena cetasā.
4759. Cātuddasiṃ pañcadasiṃ yāva pakkhassa aṭṭhamiṃ,
pāṭihāriyapakkhañca aṭṭhaṅgasusamāgataṃ.
4760. Uposatham upavasi³ sadā sīlesu saṃvuto,
saññamo saṃvibhāgo ca⁴ so vimānasmimṃ modati.
4761. Pabhāsati idaṃ vyamhaṃ veḷuriyāsu nimmitaṃ,
upetaṃ bhūmibhāgehi vibhattaṃ bhāgaso mitaṃ.
4762. Ālambarā mutiṅgā ca naccagītā suvāditā,
dibbā⁵ saddā niccharanti savaṇeyyā⁶ manoramā.
4763. Nāhaṃ evaṃ gataṃ jātu⁷ evaṃ suruciraṃ⁸ pure,
saddaṃ samabhijānāmi diṭṭhaṃ vā yadi vā sutam.
4764. Vittī hi maṃ vindati sūta disvā
pucchāmi taṃ mātali devasārathi,
ayaṃ nu macco kimakāsi sādhuṃ
yo modati saggapatto vimāne.

¹ rājāyatanā kapitthā ca - Ma, Syā;
rājāyatanakapitthā [ca] - PTS.

² tiṇḍukā - Syā.

³ uposathañ c' upavasi - PTS.

⁴ saṃyamā saṃvibhāgā ca - Ma.

⁵ dibyā - Ma.

⁶ savanīyā - Ma, Syā;

savaneyyā - PTS.

⁷ jātuṃ - PTS.

⁸ evaṃsuruciyaṃ - Ma.

4754. (Cung điện này) có nhiều loại cây thường xuyên kết trái: các cây *rājāyatana*, các cây táo rừng, các cây xoài, các cây long thọ, các cây mận đỏ, các cây *tinduka*, và các cây *piyāla*.

4755. Nay xa phu, sự hân hoan thật sự xuất hiện ở trăm sau khi nhìn thấy. Nay người điều khiển Thiên xa Mātali, trăm hỏi khanh: Nam nhân này đã làm việc tốt lành gì vậy, để rồi (giờ đây) ông ta, đã đạt đến cõi Trời, vui sướng ở Thiên cung?”

4756. Được hỏi, người điều khiển Thiên xa Mātali đã giải thích cho đức vua, là người biết đã nói cho người không biết, về quả thành tựu của các nghiệp thiện (rằng):

4757. “Vị gia chủ ở thành Mithilā ấy đã là người thí chủ. Vị ấy đã dâng cúng một cách trân trọng các tu viện và các giếng nước, các thùng chứa nước uống và các đường kinh hành đến các bậc A-la-hán có trạng thái mát mẻ.

4758. Với tâm tịnh tín, vị ấy đã dâng cúng y phục, đồ ăn khát thực, thuốc chữa bệnh, chỗ nằm ngồi ở các vị có bản tánh trung thực.

4759. Vào ngày mười bốn, ngày mười lăm, với cả ngày mồng tám của mỗi nửa tháng, và những ngày phụ trội của nửa tháng, vị ấy đã có sự thực hành tốt đẹp trọn vẹn tám điều.

4760. Vị ấy đã hành trì ngày trai giới, luôn luôn thu thúc trong các giới, có sự tự chế ngự và có sự san sẻ, (giờ đây) vị ấy vui sướng ở cung điện.”

4761. “Cung điện này chói sáng, khéo được kiến tạo bằng ngọc bích, được cấu trúc với nhiều phần đất, được phân chia thành từng phần, đã được đo đạc.

4762. Các trống lớn, và các trống nhỏ, các điệu vũ và lời ca, các điệu tấu nhạc khéo léo, các âm thanh của cõi Trời phát ra, đáng để lắng nghe, làm thích ý.

4763. Trăm chưa bao giờ đi đến trạng thái như vậy, chưa từng biết đến âm thanh thích thú như vậy trước đây, dù là được thấy hay là được nghe.

4764. Nay xa phu, sự hân hoan thật sự xuất hiện ở trăm sau khi nhìn thấy. Nay người điều khiển Thiên xa Mātali, trăm hỏi khanh: Nam nhân này đã làm việc tốt lành gì vậy, để rồi (giờ đây) ông ta, đã đạt đến cõi Trời, vui sướng ở Thiên cung?”

4765. Tassa puṭṭho viyākāsi mātali devasārathi,
vipākam puññakammānaṃ jānaṃ akkhāsajānato.
4766. Bārāṇasiyaṃ gahapati esa dānapatī ahu,
ārāme udapāne ca papā saṅkamanāni ca,
arahante sītibhūte sakkaccaṃ paṭipādayi.
4767. Cīvaraṃ piṇḍapātañca paccayaṃ sayanāsaṇaṃ,
adāsi ujubhūtesu vippasannena cetasā.
4768. Cātuddasiṃ pañcadasiṃ yāva pakkhassa aṭṭhamiṃ,
pāṭihāriyapakkhañca aṭṭhaṅgasusamāgataṃ.
4769. Uposathaṃ upavasi¹ sadā sīlesu saṃvuto,
saññaṃ saṃvibhāgo ca² so vimānasmīṃ modati.
4770. Yathā udayamādicco hoti lohitako mahā,
tathūpamaṃ idaṃ vyamhaṃ jātarūpassa nimmitaṃ.
4771. Vittī hi maṃ vindati sūta disvā
pucchāmi taṃ mātali devasārathi,
ayaṃ nu macco kimakāsi sādhuṃ
yo modati saggapatto vimāne.
4772. Tassa puṭṭho viyākāsi mātali devasārathi,
vipākam puññakammānaṃ jānaṃ akkhāsajānato.
4773. Sāvattiyaṃ gahapati esa dānapatī ahu,
ārāme udapāne ca papā saṅkamanāni ca,
arahante sītibhūte sakkaccaṃ paṭipādayi.
4774. Cīvaraṃ piṇḍapātañca paccayaṃ sayanāsaṇaṃ,
adāsi ujubhūtesu vippasannena cetasā.
4775. Cātuddasiṃ pañcadasiṃ yāva pakkhassa aṭṭhamiṃ,
pāṭihāriyapakkhañca aṭṭhaṅgasusamāgataṃ.
4776. Uposathaṃ upavasi sadā sīlesu saṃvuto,
saṃyamo saṃvibhāgo ca so vimānasmīṃ modati.
4777. Vehāsayāme bahukā jātarūpassa nimmitā,
daddallamānā ābhenti³ vijjuvabbhaghanantare.⁴

¹ uposathaṃ c' upavasi - PTS.

² saṃyamā saṃvibhāgā ca - Ma.

³ ābhanti - Syā.

⁴ tattha yakkhā mahiddhikā sabbābharaṇabhūsitā
samantā anupariyāyanti nārīgaṇaparivutā - ayaṃ gāthā Syāmapotthakeyeva dissate.

4765. Được hỏi, người điều khiển Thiên xa Mātali đã giải thích cho đức vua, là người biết đã nói cho người không biết, về quả thành tựu của các nghiệp thiện (rằng):

4766. “Vị gia chủ ở thành Bārāṇasī ấy đã là người thí chủ. Vị ấy đã dâng cúng một cách trân trọng các tu viện và các giếng nước, các thùng chứa nước uống và các đường kinh hành đến các bậc A-la-hán có trạng thái mát mẻ.

4767. Với tâm tịnh tín, vị ấy đã dâng cúng y phục, đồ ăn khát thực, thuốc chữa bệnh, chỗ nằm ngồi ở các vị có bản tánh trung thực.

4768. Vào ngày mười bốn, ngày mười lăm, với cả ngày mồng tám của mỗi nửa tháng, và những ngày phụ trội của nửa tháng, vị ấy đã có sự thực hành tốt đẹp trọn vẹn tám điều.

4769. Vị ấy đã hành trì ngày trai giới, luôn luôn thu thúc trong các giới, có sự tự chế ngự và có sự san sẻ, (giờ đây) vị ấy vui sướng ở cung điện.”

4770. “Giống như mặt trời đang mọc lên thì to lớn, có màu đỏ, cung điện này là tương tự như thế, được kiến tạo bằng vàng.

4771. Nay xa phu, sự hân hoan thật sự xuất hiện ở trăm sau khi nhìn thấy. Nay người điều khiển Thiên xa Mātali, trăm hỏi khanh: Nam nhân này đã làm việc tốt lành gì vậy, để rồi (giờ đây) ông ta, đã đạt đến cõi Trời, vui sướng ở Thiên cung?”

4772. Được hỏi, người điều khiển Thiên xa Mātali đã giải thích cho đức vua, là người biết đã nói cho người không biết, về quả thành tựu của các nghiệp thiện (rằng):

4773. “Vị gia chủ ở thành Sāvatti ấy đã là người thí chủ. Vị ấy đã dâng cúng một cách trân trọng các tu viện và các giếng nước, các thùng chứa nước uống và các đường kinh hành đến các bậc A-la-hán có trạng thái mát mẻ.

4774. Với tâm tịnh tín, vị ấy đã dâng cúng y phục, đồ ăn khát thực, thuốc chữa bệnh, chỗ nằm ngồi ở các vị có bản tánh trung thực.

4775. Vào ngày mười bốn, ngày mười lăm, với cả ngày mồng tám của mỗi nửa tháng, và những ngày phụ trội của nửa tháng, vị ấy đã có sự thực hành tốt đẹp trọn vẹn tám điều.

4776. Vị ấy đã hành trì ngày trai giới, luôn luôn thu thúc trong các giới, có sự tự chế ngự và có sự san sẻ, (giờ đây) vị ấy vui sướng ở cung điện.”

4777. “Những cung điện này có nhiều ở không trung. Được kiến tạo bằng vàng, chúng chiếu sáng chói lòa rực rỡ, tựa như tia chớp ở giữa đám mây.

4778. Vittī hi maṃ vindati sūta disvā
pucchāmi taṃ mātali devasārathi,
ime nu maccā kimakaṃsu sādhuṃ
ye modare saggapattā vimāne.
4779. Tassa puṭṭho viyākāsi mātali devasārathi,
vipākam puññakammānaṃ jānaṃ akkhāsajānato.
4780. Saddhāya suniviṭṭhāya saddhamme suppavedite,
akaṃsu satthuvacanaṃ sammāsambuddhasāsanaṃ,¹
tesaṃ etāni ṭhānāni yāni tvaṃ rāja passasi.
4781. Veditāni te mahārāja āvāsaṃ² pāpakammaṃ,
atho kalyāṇakammānaṃ ṭhānāni veditāni te,
uyyāhidāni rājisi devarājassa santike.
Vimānakaṇḍaṃ niṭṭhitaṃ.
4782. Sahassayuttaṃ hayavāhiṃ dibbaṃ yānaṃ adhiṭṭhito,³
yāyamāno mahārājā addā sīdantare nage,
disvānāmantayī sūtaṃ ime ke nāma pabbatā.⁴
4783. Sudassano karavīko isadharo⁵ yugandharo,
nemindharo vinatako assakaṇṇo giribrahā.⁶
4784. Ete sīdantare nagā anupubbasmuggatā,
mahārājānamāvāsā yāni tvaṃ rāja passasi.
4785. Anekarūpaṃ ruciraṃ nānācitraṃ⁷ pakāsati,
ākiṇṇaṃ indasadisehi vyaggheheva surakkhitaṃ.
4786. Vittī hi maṃ vindati sūta disvā
pucchāmi taṃ mātali devasārathi,
imaṃ nu dvāraṃ kimabhiññamāhu⁸
(manoramaṃ dissati dūratova).⁹

¹ sammāsambuddhasāsane - Ma;
sammāsambuddhasāvaka - Syā.

² āvāsā - Ma, PTS.

³ dibbayānamadhiṭṭhito - Ma, Syā.

⁴ tassa puṭṭho viyākāsi mātali devasārathi,
vipākam puññakammānaṃ jānaṃ akkhāsajānato - ayaṃ gāthā Ma potthake dissate.

⁵ isindharo - Syā.

⁶ girī brahā - Ma.

⁷ nānācittaṃ - Syā.

⁸ kimabhaññamāhu - Ma, Syā.

⁹ ayaṃ pāṭho Syāmapotthakeyeva dissate.

4778. Nay xa phu, sự hân hoan thật sự xuất hiện ở trăm sau khi nhìn thấy. Nay người điều khiển Thiên xa Mātali, trăm hỏi khanh: Những người này đã làm việc tốt lành gì vậy, để rồi (giờ đây) những người này, đã đạt đến cõi Trời, vui sướng ở Thiên cung?”

4779. Được hỏi, người điều khiển Thiên xa Mātali đã giải thích cho đức vua, là người biết đã nói cho người không biết, về quả thành tựu của các nghiệp thiện (rằng):

4780. “Với đức tin đã khéo được an trú vào Chánh Pháp đã khéo được thuyết giảng, những người này đã thực hành theo lời dạy của bậc Đạo Sư, theo giáo pháp của đấng Chánh Đẳng Giác. Tâu bệ hạ, ngài hãy nhìn xem các nơi cư trú của họ.

4781. Tâu đại vương, chỗ ở của những kẻ có nghiệp ác đã được ngài biết đến, rồi các nơi cư trú của những người có nghiệp lành đã được ngài biết đến. Giờ đây, tâu vị ẩn sĩ của hoàng gia, xin ngài hãy đi đến khu vực của vị Thiên Vương.”

Phẩm Thiên Cung được chấm dứt.

4782. Đứng ở cỗ Thiên xa, ở cỗ xe ngựa được thặng một ngàn ngựa kéo, vị đại vương, trong khi di chuyển, đã nhìn thấy các ngọn núi ở giữa đại dương Sīdā. Sau khi nhìn thấy, đức vua đã hỏi vị xa phu rằng: “Những ngọn núi này tên là gì?”

4783. “Là các ngọn núi vĩ đại Sudassana, Karavīka, Īsadhara, Yugandhara, Nemindhara, Vinataka, và Assakaṇṇa.

4784. Các ngọn núi này ở giữa đại dương Sīdā, được vươn lên cao theo tuần tự (tựa như các bậc thang). Tâu bệ hạ, ngài hãy nhìn xem các chỗ ở của các bậc đại vương.”

4785. “Nhiều cảnh vật xinh xắn với nhiều màu sắc khác nhau được nhìn thấy, khéo được bảo vệ bởi các vị tương đương với Thần Inda đã được bố trí đều khắp, tựa như (khu rừng lớn) khéo được bảo vệ bởi những con cọp.

4786. Nay xa phu, sự hân hoan thật sự xuất hiện ở trăm sau khi nhìn thấy. Nay người điều khiển Thiên xa Mātali, trăm hỏi khanh: Mọi người đã gọi tên gì cho cái cổng vào (quyển rũ được nhìn thấy từ đằng xa) này vậy?”

4787. Tassa puṭṭho viyākāsi mātali devasārathi,
vipākam puññakammānaṃ jānaṃ akkhāsajānato.
4788. Cittakūṭoti¹ yaṃ āhu devarājapavesanaṃ,²
sudassanassa girino dvāraṃ hetam pakāsati.
4789. Anekarūpaṃ ruciraṃ nānācitraṃ³ pakāsati,
ākiṇṇaṃ indasadisehi vyaggheheva surakkhitaṃ,
pavisetena rājisi arajaṃ bhūmimakkama.⁴
4790. Sahassayuttaṃ hayavāhiṃ dibbaṃ yānaṃ adhiṭṭhito,⁵
yāyamāno mahārājā addā devasabhaṃ idaṃ.
4791. Yathā sarade ākāso nīlova patidissati,⁶
tathūpamaṃ idaṃ vyamhaṃ veḷuriyāsu nimmitaṃ.
4792. Vittī hi maṃ vindati sūta disvā,
pucchāmi taṃ mātali devasārathi,
imaṃ nu⁷ vyamhaṃ kimabhiññamāhu.⁸
4793. Tassa puṭṭho viyākāsi mātali devasārathi,
vipākam puññakammānaṃ jānaṃ akkhāsajānato.
4794. Sudhammaṃ iti⁹ yamāhu passesā¹⁰ dissate sabhā,
veḷuriyā rucirā citrā dhārayanti sunimmitā.
4795. Atṭhaṃsā sukatā thambhā sabbe veḷuriyāmayā,
yattha devā tāvatimsā sabbe indapurohitā.
4796. Atthaṃ devamanussānaṃ cintayantā samacchare,
pavisetena rājisi devānaṃ anumodanaṃ.
4797. Taṃ devā paṭinandimsu disvā rājānamāgataṃ,
svāgataṃ te mahārāja atho te adurāgataṃ.
4798. Nisīdadāni rājisi devarājassa santike,
sakkopi¹¹ paṭinandittha vedehaṃ mithilaggahaṃ.

¹ citrakūṭoti - Ma.

² devarājappavesanaṃ - Syā.

³ nānācittaṃ - Syā.

⁴ arujaṃ bhūmi pakkama - Syā.

⁵ dibbayānamadhiṭṭhito - Ma, Syā.

⁶ ākāse nīlobhāso padissati - Ma; ākāso nīlobhāso padissati - Syā; ākāso nīlo ca ... - PTS.

⁷ imaṃ hi - PTS.

⁸ kimabhaññamāhu - Ma, Syā.

⁹ sudhammā iti - Ma, Syā, PTS.

¹⁰ esesā - Syā.

¹¹ sakko taṃ - Syā.

4787. Được hỏi, người điều khiển Thiên xa Mātali đã giải thích cho đức vua, là người biết đã nói cho người không biết, về quả thành tựu của các nghiệp thiện (rằng):

4788. “Mọi người đã gọi ‘Cittakūṭa’ là lối ra vào của vị Thiên Vương. Cái cổng được nhìn thấy này là thuộc về ngọn núi Sudassana.

4789. Nhiều cảnh vật xinh xắn với nhiều màu sắc khác nhau được nhìn thấy, khéo được bảo vệ bởi các vị tương đương với Thần Inda đã được bố trí đều khắp, tựa như (khu rừng lớn) khéo được bảo vệ bởi những con cọp. Tâu vị ẩn sĩ của hoàng gia, xin ngài hãy đi vào bằng cánh cổng này, chúng ta hãy bước lên vùng đất không bụi bặm.”

4790. Đứng ở cỗ Thiên xa, ở cỗ xe ngựa được thẳng một ngàn ngựa kéo, vị đại vương, trong khi di chuyển, đã nhìn thấy nơi là hội trường của chư Thiên.

4791. “Giống như bầu trời vào mùa thu được nhìn thấy tựa như màu xanh, cung điện này là tương tự như thế, được kiến tạo bằng ngọc bích.

4792. Nay xa phu, sự hân hoan thật sự xuất hiện ở trăm sau khi nhìn thấy. Nay người điều khiển Thiên xa Mātali, trăm hỏi khanh: Mọi người đã gọi cung điện này tên là gì vậy?”

4793. Được hỏi, người điều khiển Thiên xa Mātali đã giải thích cho đức vua, là người biết đã nói cho người không biết, về quả thành tựu của các nghiệp thiện (rằng):

4794. “Ngài hãy nhìn xem: Hội trường này được nhìn thấy bằng loại ngọc bích quyển rũ, đa dạng; mọi người đã gọi nơi ấy là ‘Sudhammā.’ Các cột trụ chống đỡ hội trường đã được kiến tạo ra một cách khéo léo.

4795, 4796. Các cột trụ tám cạnh đã khéo được thực hiện; tất cả đều được làm bằng ngọc bích. Nơi ấy, chư Thiên cõi Trời Đạo Lợi, tất cả đều là tùy tùng của Thiên vương Inda, ngồi chung lại với nhau trong khi suy nghĩ về lợi ích cho chư Thiên và nhân loại. Tâu vị ẩn sĩ của hoàng gia, xin ngài hãy đi vào theo lối này để chư Thiên có sự tùy hỷ.”

4797. Nhìn thấy đức vua đi đến, chư Thiên đã mừng rỡ tiếp đón: “Tâu đại vương, chào mừng ngài đã ngự đến, và việc đi đến tốt lành của ngài! ¹

4798. Tâu vị ẩn sĩ của hoàng gia, giờ đây xin thỉnh bệ hạ ngồi xuống kế bên vị Thiên Vương.” Thiên Chủ Sakka cũng đã mừng rỡ tiếp đón vị vua trị vì kinh thành Mithilā, xứ Videha.

¹ Nửa câu kệ 4797 và ba câu kệ 4798 - 4710 giống ba câu kệ 2139 - 2141 của *Jātakapāli - Bốn Sanh I* (TTPV tập 32, trang 521).

4799. Nimantayi ca¹ kāmehi āsanena ca vāsavo,
sādhu khosi anuppatto āvāsaṃ vasavattinaṃ.
4800. Vasa devesu rājisi sabbakāmasamiddhisu,
tāvatiṃsesu devesu bhuñja kāme amānuse.
4801. Yathā yācitakam yānaṃ yathā yācitakam dhanam,
evaṃ sampadamevetaṃ yaṃ parato dānapaccayā.
4802. Na cāhametaṃ icchāmi yaṃ parato dānapaccayā,
sayam katāni puññāni taṃ me āveṇiyam² dhanam.
4803. Soham gantvā manussesu kāhāmi kusalam bahum,
dānena samacariyāya saṃyamena damena ca,
yaṃ katvā sukhito hoti na ca pacchānutappati.
4804. Bahūpakāro no bhavam mātali devasārathi,
yo me kalyāṇakammānaṃ pāpāni³ paṭidassayi.⁴
4805. Idam vatvā nimirājā vedeho mithilaggaho,
puthuyaññaṃ yajitvāna saññaṃ ajjhupāgamī ”ti.
Nimijātakam catuttham.⁵

--ooOoo--

¹ nimantayittha - Ma, Syā.

² āveṇikam - Ma.

³ pāpānaṃ - Ma, Syā.

⁴ paṭidaṃsayi - PTS.

⁵ nimirājajātakam catuttham - Syā.

4799. Và Thiên Chủ Vāsava đã thỉnh mời với các dục và chỗ ngồi. “Lành thay bộ hạ đã ngự đến chỗ trú ngụ của những vị có quyền lực!

4800. Tâu vị ẩn sĩ của hoàng gia, bộ hạ hãy sống giữa chư Thiên có sự thành tựu tất cả các dục. Bộ hạ hãy hưởng thụ các dục không thuộc về nhân loại giữa chư Thiên ở cõi Trời Đạo Lợi.”

4801. “Cỗ xe giống như vật vay mượn, tài sản giống như vật vay mượn, tương tự như vậy, chính việc thành đạt này là do duyên ban phát từ người khác.¹

4802. Và trẫm không thích điều ấy, là việc do duyên ban phát từ người khác. Các phước báu đã được tự mình tạo ra, tài sản ấy là dành riêng cho trẫm.

4803. Trẫm đây, sau khi trở về cõi người, sẽ làm nhiều việc thiện với việc bố thí, với việc thực hành bình đẳng, với việc tự chế ngự, và với việc rèn luyện. Sau khi làm điều ấy, trẫm được an lạc và sau này không bị hối tiếc.

4804. Nay người điều khiển Thiên xa Mātali, ông có nhiều sự hỗ trợ cho chúng tôi, là người đã chỉ cho trẫm nhìn thấy cảnh giới của những kẻ có nghiệp ác và của những người có nghiệp lành.”

4805. Sau khi nói điều này, đức vua Nimi, bậc trị vì kinh thành Mithilā xứ Videha, đã hiến cúng cuộc chẩn tế lớn lao, và đã đạt đến việc tự chế ngự.

Bốn Sanh Đức Vua Nimi là thứ tư. [541]

--ooOoo--

¹ Ba câu kệ 4801 - 4803 giống như ba câu kệ 2145 - 2147 của *Jātakapāḷi - Bốn Sanh I* (TTPV tập 32, trang 523).

5. KHAṄḌAHĀLAJĀTAKAṂ¹

4806. Rājāsi luddakammo² ekarājāti³ pupphavatiyā,⁴
so pucchi brahmabandhuṃ khaṅḌahālaṃ purohitaṃ mūḷhaṃ.
4807. Saggānamaggaṃācikkha⁵ tvamsi⁶ brāhmaṇa dhammavinayakusalo,
yathā ito vajanti sugatiṃ narā puññāni katvāna.
4808. Atidānaṃ daditvāna⁷ avajjhe deva ghātetvā,
evaṃ vajanti sugatiṃ narā puññāni katvāna.
4809. Kiṃ pana taṃ⁸ atidānaṃ ke ca avajjhā imasmiṃ⁹ lokasmiṃ,
etañca kho no akkhāhi yajissāma dadāma¹⁰ dānāni.
4810. Puttehi deva yajitabbaṃ mahesīhi negamehi ca usabhehi,
ājāniyehi catūhi sabbacatukkena deva yajitabbaṃ.
4811. Taṃ sutvā antepure kumārā ca¹¹ mahesiyo ca haññantu,
eko ahosi nigghoso bhesmā¹² accuggato saddo.
4812. Gacchatha vadetha kumāre candaṃ suriyaṃ ca¹³ bhaddasenañca,
sūrañca vāmagottaṃ¹⁴ pasurā¹⁵ kira hotha yaññatthāya.
4813. Kumāriyopi vadetha upasenim¹⁶ kokilañca muditañca,
nandañcāpi kumārim¹⁷ pasurā kira hotha yaññatthāya.
4814. Vijayampi mayhaṃ mahesim erāvatiṃ¹⁸ kesiniṃ sunandañca,
lakkhaṇavarūpapannā pasurā kira hotha yaññatthāya.
4815. Gahapatayopi¹⁹ vadetha puṇṇamukhaṃ bhaddiyaṃ sigālañca,²⁰
vaḍḍhañcāpi²¹ gahapatiṃ pasurā kira hotha yaññatthāya.

¹ candakumārajātakaṃ - Ma, Syā.

² luddakakammo - Syā.

³ ekarājā - Ma, Syā, PTS.

⁴ pupphavatiyā - Ma;

pupphavatitāyaṃ - Syā.

⁵ saggamaggaṃ ācikkha - PTS.

⁶ tvamsi - Syā.

⁷ daditvāna - Syā.

⁸ panetaṃ - Syā.

⁹ imasmi - Ma.

¹⁰ yajissāmi dadāmi - Ma, Syā.

¹¹ kumārā - Ma, Syā.

¹² bhisma - Ma.

¹³ candañca suriyañca - Syā;

canda-suriyaṃ ca - PTS.

¹⁴ vāmagottañca - Ma, Syā, PTS.

¹⁵ pacurā - Ma, Syā, evamuparipi.

¹⁶ upasenaṃ - Ma;

upasenañca - Syā; upaseṇim - PTS.

¹⁷ kumārikaṃ - Syā.

¹⁸ ekapatiṃ - PTS.

¹⁹ gahapatayo ca - Ma.

²⁰ sigālañca - Ma, Syā, PTS.

²¹ vaddhañcāpi - PTS.

5. BỐN SANH QUAN TẾ TỰ KHAṆḌAHĀLA

4806. Xưa, ở thành Pupphavatī¹ có vị vua hung bạo tên là Ekarāja. Vị vua ấy đã hỏi viên quan tế tự mê muội dòng Bà-la-môn tên là Khaṇḍahāla (rằng):

4807. “Này Bà-la-môn, khanh thiện xảo về giáo lý và nghi thức, khanh hãy chỉ dạy con đường đi đến các cõi Trời mà những người, sau khi làm các phước thiện, từ nơi này đi đến nhân cảnh.”

4808. “Tâu bệ hạ, những người, sau khi làm các phước thiện, từ nơi này đi đến nhân cảnh là những người đã bố thí vật thí tối thắng, đã giết chết những kẻ không đáng giết.”

4809. “Thế vật thí tối thắng ấy là gì? Và những ai là những kẻ không đáng giết ở thế gian này? Khanh hãy giải thích về điều này cho chúng tôi, rồi chúng tôi sẽ hiến dâng, chúng tôi sẽ bố thí các vật thí.”

4810. “Tâu bệ hạ, cần phải hiến dâng với bốn người con, với bốn vương phi, với bốn thị dân (giàu có), với bốn con bò mộng, với bốn con ngựa. Tâu bệ hạ, cần phải hiến dâng với nhóm bốn của tất cả các thứ.”

4811. Nghe được tin ấy: “Các hoàng tử, các quý phi ở nội cung hãy bị giết chết,” đã có một tiếng gào thét do sự kinh hoàng; âm thanh đã vượn lên rất cao.

4812. “Các khanh hãy đi và hãy báo cho các vị hoàng tử Canda, Suriya, Bhaddasena, Sūra, và Vāmagotta² rằng: ‘Nghe nói các vị hãy tập trung lại vì mục đích của lễ hiến dâng.’”

4813. Các khanh hãy báo cho cả các công chúa Upasenī, Kokilā, Muditā, và luôn cả Nandā rằng: ‘Nghe nói các vị hãy tập trung lại vì mục đích của lễ hiến dâng.’”

4814. (Các khanh hãy báo cho cả) hoàng hậu Vijayā của trầm, các phi tần Erāvati, Kesinī, và Sunandā rằng: ‘Các vị có được những tướng mạo cao quý. Nghe nói các vị hãy tập trung lại vì mục đích của lễ hiến dâng.’”

4815. Các khanh hãy nói luôn cả các gia chủ Puṇṇamukha, Bhaddiya, Sigāla, và gia chủ Vaḍḍha rằng: ‘Nghe nói các vị hãy tập trung lại vì mục đích của lễ hiến dâng.’”

¹ *Pupphavatī*: tên cũ của thành phố *Vārāṇasī* (Benares) hiện nay ở Ấn Độ (ND).

² Hoàng tử Canda và hoàng tử Suriya là hai người con trai của chánh hậu Gotamidevī, còn ba vị hoàng tử Bhaddasena, Sūra, và Vāmagotta là những anh em trai cùng cha khác mẹ với hai vị hoàng tử ấy (JaA. vi, 134).

4816. Te tattha gahapatayo avociṃsu¹ samāgatā puttadāraparikiṇṇā,
sabbasikhino² deva karohi athavā no dāse sāvehi.
4817. Abhayaṅkarampi me hatthiṃ³ nālāgiriṃ accutaṃ varuṇadantaṃ,⁴
ānetha kho ne⁵ khippaṃ yaññatthāya bhavissanti.
4818. Assaratanampi⁶ kesiṃ surāmukhaṃ⁷ puṇṇakaṃ vinatakañca,⁸
ānetha kho ne khippaṃ yaññatthāya bhavissanti.
4819. Usabhampi⁹ yūthapatiṃ anojaṃ nisabhaṃ gavampatiṃ¹⁰
tepi mayhaṃ ānetha,
samupākarontu¹¹ sabbaṃ yajissāma dadāma¹² dānāni.
4820. Sabbaṃ¹³ paṭiyādetha yaññaṃ pana uggatamhi suriyamhi,
āṇāpetha ca kumāre¹⁴ abhiraṃantu imaṃ rattiṃ.
4821. Sabbaṃ upaṭṭhapetha¹⁵ yaññaṃ pana uggatamhi suriyamhi,
vadethadāni¹⁶ kumāre ajja vo¹⁷ pacchimā ratti.
4822. Taṃ taṃ mātā avacā¹⁸ rodanti āgatā¹⁹ vimānato,
yañño kira te putta bhavissati catūhi puttehi.
4823. Sabbepi²⁰ mayhaṃ puttā cattā candasmiṃ haññaṃānasmiṃ,
puttehi yaññaṃ yajitvāna sugatiṃ saggam gamissāmi.
4824. Mā²¹ putta saddahesi sugati kira hoti puttayaññaena,
nirayāneso maggo neso maggo hi saggānaṃ.
4825. Dānāni dehi koṇḍañña ahiṃsā sabbabhūtabhavyānaṃ,
esa maggo sugatiyā na ca maggo puttayaññaena.
4826. Ācariyānaṃ vacanā ghātessaṃ²² candañca suriyañca,
puttehi yajitvāna²³ duccajehi sugatiṃ saggam gamissāmi.

¹ avociṃsuṃ - Ma; avocayīṃsu - Syā.

² sabbeva sikhino - Ma;
sabbe sikhino - Syā.

³ abhayaṅkarampi hatthiṃ - PTS.

⁴ nālāgiriṃ accuggataṃ varuṇadantaṃ - Ma, Syā;
rājagiriṃ accutavaruṇadantaṃ - PTS.

⁵ te - Syā, PTS.

⁶ assaratanampi me - Syā;
assatarampi - PTS.

⁷ suraṃmukhaṃ - PTS.

⁸ vindakañ ca - PTS.

⁹ usabhampi me - Syā; usabhe pi - PTS.

¹⁰ yūthapatine gavampatine - PTS.

¹¹ samūhakarontu - Ma; sammukhā karontu - Syā; samupakarontu - PTS.

¹² yajissāmi dadāmi - Ma, Syā.

¹³ sabbampi - Syā.

¹⁴ āṇāpetha candakumāre - Syā.

¹⁵ upaṭṭhapetha - PTS.

¹⁶ vadetha ca dāni - PTS.

¹⁷ kho - Ma, Syā.

¹⁸ avaca - Ma, Syā.

¹⁹ āgantvā - Ma.

²⁰ sabbe - PTS.

²¹ mā taṃ - Ma, Syā.

²² ghātissaṃ - Syā.

²³ puttehi yaññaṃ yajitvāna - Ma;
puttehi yajitvā - Syā, PTS.

4816. Các gia chủ ấy, được vợ con vây quanh, đã tụ hội lại tại nơi ấy và đã nói rằng: “Tâu bệ hạ, xin bệ hạ hãy cho tất cả chúng tôi làm người hầu hạ, hoặc bệ hạ hãy tuyên bố chúng tôi là những kẻ nô lệ.”

4817. “Luôn cả con voi Abhayaṅkara của trẫm, con voi Nālāgiri, con voi Accuta, và con voi Varuṇadanta, các khanh hãy tức tốc đem chúng lại; chúng sẽ được sử dụng vì mục đích của lễ hiến dâng.

4818. Luôn cả con ngựa báu Kesi, con ngựa Surāmukha, con ngựa Puṇṇaka, và con ngựa Vinataka, các khanh hãy tức tốc đem chúng lại; chúng sẽ được sử dụng vì mục đích của lễ hiến dâng.

4819. Luôn cả con bò đực Yūthapati, Anoja, Nisabha, và Gavampati, các khanh cũng hãy đem chúng lại cho trẫm. Hãy gom tất cả lại thành từng nhóm. Chúng ta sẽ hiến dâng. Chúng ta hãy bố thí các vật thí.

4820. Các khanh hãy sẵn sàng mọi thứ cho lễ hiến dâng vào (ngày mai) lúc mặt trời mọc lên. Và các khanh hãy báo tin cho các hoàng tử, hãy để cho các hoàng tử vui sướng đêm nay.

4821. Các khanh hãy sắp đặt mọi thứ cho lễ hiến dâng vào (ngày mai) lúc mặt trời mọc lên. Giờ đây, các khanh hãy báo cho các hoàng tử rằng: ‘Hôm nay là đêm cuối cùng của các vị.’”

4822. Mẫu hậu từ hoàng cung đi đến, trong khi khóc lóc, đã nói với vị vua ấy về việc này rằng: “Này con, nghe nói lễ hiến dâng của con sẽ được thực hiện với bốn hoàng tử?”

4823. “Trong khi hoàng tử Canda bị giết chết, tất cả những người con trai của trẫm cũng bị từ bỏ. Sau khi cúng tế cuộc lễ hiến dâng với bốn người con trai, trẫm sẽ đi đến nhân cảnh, cõi Trời.”

4824. “Này con, con chớ tin rằng: ‘Nghe nói có được nhân cảnh là do việc hiến dâng những người con trai.’ Đạo lộ ấy đưa đến các địa ngục, đạo lộ ấy thật sự không đưa đến các cõi Trời.

4825. Này Koṇḍañña, con hãy ban phát các vật thí và sự không hãm hại đến tất cả sinh linh và các loài đang hiện hữu. Đạo lộ ấy đưa đến nhân cảnh, không phải đạo lộ với việc hiến dâng những người con trai.”

4826. “Theo lời nói của các vị giáo thọ, trẫm sẽ giết chết (hai hoàng tử) Canda và Suriya. Sau khi hiến dâng những người con trai khó có thể từ bỏ, trẫm sẽ đi đến nhân cảnh, cõi Trời.”

4827. Taṃ taṃ pitāpi avaca vasavattī orasaṃ sakaṃ puttamaṃ,
yañño kira te putta bhavissati catūhi puttehi.
4828. Sabbepi mayhaṃ puttā cattā candasmiṃ haññamānasmiṃ,
puttehi yaññaṃ yajitvāna sugatiṃ saggamaṃ gamissāmi.
4829. Mā putta¹ saddahesi sugati kira hoti puttayaññaena,
nirayāneso maggo neso maggo saggānaṃ.²
4830. Dānāni dehi koṇḍañña ahiṃsā sabbabhūtabhavyānaṃ,
esa maggo sugatiyā na ca maggo puttayaññaena.
4831. Ācariyānaṃ vacanā ghātessaṃ³ candañca suriyañca,
puttehi yajitvā⁴ duccajehi sugatiṃ saggamaṃ gamissāmi.
4832. Dānāni dehi koṇḍañña ahiṃsā sabbabhūtabhavyānaṃ,
puttaparivuto tuvaṃ raṭṭhaṃ janapadañca pālehi.
4833. Mā no deva avadhi dāse no dehi khaṇḍahāḷassa,
api nigaḷabandhakāpi hatthī asse ca pāpema.
4834. Mā no deva avadhi dāse no dehi khaṇḍahāḷassa,
api nigaḷabandhakāpi hatthicchakaṇāni ujjhema.
4835. Mā no deva avadhi dāse no dehi khaṇḍahāḷassa,
api nigaḷabandhakāpi assacchakaṇāni ujjhema.
4836. Mā no deva avadhi dāse no dehi khaṇḍahāḷassa,⁵
yassa honti tava kāmā api raṭṭhā pabbajitā⁶ bhikkhācariyaṃ carissāma.
4837. Dukkhaṃ kho me janayatha⁷ vilapantā jīvitassa kāmā hi,⁸
muñcathadāni⁹ kumāre alampi me hotu puttayaññaena.

¹ mā taṃ putta - Ma, Syā.

² neso maggo hi saggānaṃ - Ma, Syā.

³ ghātissaṃ - Syā.

⁴ puttehi yaññaṃ yajitvāna - Ma.

⁵ khaṇḍahāḷassa - itipadaṃ PTS potthake natthi.

⁶ pabbajitā - Ma, Syā, PTS.

⁷ janayittha - Syā.

⁸ kāmāhi - PTS.

⁹ muñcetha dāni - Ma.

4827. Phụ hoàng Vasavatti cũng đã nói với vị vua ấy, đưa con trai ruột của mình, về việc này rằng: “Này con, nghe nói lễ hiến dâng của con sẽ được thực hiện với bốn hoàng tử?”

4828. “Trong khi hoàng tử Canda bị giết chết, tất cả những người con trai của trăm cũng bị từ bỏ. Sau khi cúng tế cuộc lễ hiến dâng với bốn người con trai, trăm sẽ đi đến nhân cảnh, cõi Trời.”

4829. “Này con, con chớ tin rằng: ‘Nghe nói có được nhân cảnh là do việc hiến dâng những người con trai.’ Đạo lộ ấy đưa đến các địa ngục, đạo lộ ấy thật sự không đưa đến các cõi Trời.

4830. Này Koṇḍañña, con hãy ban phát các vật thí và sự không hãm hại đến tất cả sinh linh và các loài đang hiện hữu. Đạo lộ ấy đưa đến nhân cảnh, không phải đạo lộ với việc hiến dâng những người con trai.”

4831. “Theo lời nói của các vị giáo thọ, trăm sẽ giết chết (hai hoàng tử) Canda và Suriya. Sau khi hiến dâng những người con trai khó có thể từ bỏ, trăm sẽ đi đến nhân cảnh, cõi Trời.”

4832. “Này Koṇḍañña, con hãy ban phát các vật thí và sự không hãm hại đến tất cả sinh linh và các loài đang hiện hữu. Được tùy tùng bởi các hoàng tử, con hãy hộ trì đất nước và dân chúng.”

(Lời hoàng tử Canda)

4833. “Tâu bệ hạ, chớ giết chết chúng con. Bệ hạ hãy ban chúng con làm nô lệ cho quan tế tự Khaṇḍahāla, thậm chí là bị trói buộc bằng xích ở chân. Hãy để chúng con trông nom các con voi và các con ngựa.

4834. Tâu bệ hạ, chớ giết chết chúng con. Bệ hạ hãy ban chúng con làm nô lệ cho quan tế tự Khaṇḍahāla, thậm chí là bị trói buộc bằng xích ở chân. Hãy để chúng con hốt dọn các bãi phân voi.

4835. Tâu bệ hạ, chớ giết chết chúng con. Bệ hạ hãy ban chúng con làm nô lệ cho quan tế tự Khaṇḍahāla, thậm chí là bị trói buộc bằng xích ở chân. Hãy để chúng con hốt dọn các bãi phân ngựa.

4836. Tâu bệ hạ, chớ giết chết chúng con. Bệ hạ hãy ban chúng con làm nô lệ cho quan tế tự Khaṇḍahāla, là người mà bệ hạ có nhiều yêu thích. Thậm chí, nếu bị trục xuất khỏi đất nước, chúng con sẽ đi xin ăn.”

(Lời đức vua Ekarāja)

4837. “Sự khổ đau quả thật đã sanh lên ở trăm, trong khi chúng than van bởi vì mong muốn sự sống. Giờ đây, các khanh hãy phóng thích các hoàng tử. Cũng đã đủ cho trăm với việc hiến dâng các người con.”

4838. Pubbeva khosi me vutto dukkaraṃ durabhisambhavaṃ cetaṃ,
atha no upakkhaṭassa¹ yaññassa kasmā karosi vikkhepaṃ.
4839. Sabbe vajanti sugatiṃ ye yajanti yepi ceva yājenti,²
ye cāpi anumodanti yajantānaṃ edisaṃ mahāyaññaṃ.
4840. Atha kissa ca no³ pubbe sotthānaṃ brāhmaṇo⁴ avācesi,
atha no akāraṇasmā yaññatthāya deva ghātesi.
4841. Pubbeva no daharake samāne⁵ na hanesi na ghātayesi,⁶
daharamhā yobbanam patta⁷ adūsakā tāta haññaṃ.
4842. Hatthigate assagate sannaddhe passa no mahārāja,
yuddheva yujjhamāne⁸ na hi mādisā sūrā⁹ honti yaññatthāya.
4843. Paccante vāpi kupite¹⁰ aṭavīsu vā mādisa niyojenti,
atha no akāraṇasmā abhūmiyaṃ tāta haññaṃ.
4844. Yāpi hi tā sakuniyo¹¹ vasanti tiṇagharāni katvāna,
tāsampi piyā puttā atha no tvaṃ deva ghātesi.
4845. Mā tassa¹² saddahesi na maṃ khaṇḍahālo ghātaye,¹³
mamaṃ hi so ghātetvā¹⁴ anantaram tampi¹⁵ deva ghāteyya.
4846. Gāmaṃ nigaṃmaṃ dadanti bhogaṃ pissa mahārāja,
atha aggaṇḍikāpi¹⁶ kule kulehete¹⁷ bhujjanti.
4847. Tesampi tādisānaṃ icchanti dubbhituṃ mahārāja,
yebhuyena ete¹⁸ akatañño brāhmaṇā deva.
4848. Mā no deva avadhi dāse no dehi khaṇḍahālassa,
api nigaḷabandhakāpi hatthī asse ca pālema.

¹ upakkhatassa - Syā.

² yepi yājenti - Ma;
yepi ceva yajāpentī - Syā.

³ jano - Ma.

⁴ brāhmaṇe - Ma, Syā.

⁵ daharakāle - Ma, Syā;
daharake ca samāne - PTS.

⁶ na ghātesi - Ma, Syā.

⁷ yobbanappattā - Syā.

⁸ yuddhe vā yujjhamāne vā - Ma, Syā.

⁹ sūrā - itipadam Syā potthake natthi.

¹⁰ paccante vā kuppīte - Syā;
paccante vā kupīte - PTS.

¹¹ yākāci sakuniyāyo - Syā.

¹² mā khvassa - Syā.

¹³ ghāteyya - Ma, Syā.

¹⁴ ghātetvāna - Ma, Syā, PTS.

¹⁵ anantarā tampi - Ma, Syā;
anantarampi tam - PTS.

¹⁶ athaggaṇḍikāpi - Ma, Syā, PTS.

¹⁷ kule kulehete - Ma, Syā, PTS.

¹⁸ yebhuyena hi ete - Syā.

(Lời quan tế tự Khaṇḍahāla)

4838. “Thật sự trước đây, thần đã nói với bệ hạ rằng: Cuộc lễ này khó thực hiện và khó hoàn thành. Giờ tại sao bệ hạ lại làm xáo trộn lễ hiến dâng đã được chuẩn bị của chúng ta?”

4839. Những người nào hiến dâng, và ngay cả những người nào bảo hiến dâng, rồi luôn cả những người nào tùy hỷ cuộc đại lễ hiến dâng như thế này của những người đang hiến dâng, tất cả đều đi đến nhàn cảnh.”

(Lời hoàng tử Canda)

4840. “Tâu bệ hạ, tại sao trước đây vị Bà-la-môn đã đọc tụng sự an lành cho chúng con, giờ không có nguyên do, bệ hạ lại ra lệnh giết chúng con vì mục đích của lễ hiến dâng?”

4841. Cũng vào trước đây, bệ hạ đã không giết chết, đã không ra lệnh giết chết chúng con trong khi chúng con còn nhỏ tuổi. Giờ chúng con là thanh niên, đã đạt đến tuổi trưởng thành, thưa cha, chúng con không phải là những kẻ tội bại, tại sao chúng con lại bị giết chết?”

4842. Tâu đại vương, xin cha hãy nhìn chúng con đã được nai nịt, cỡi voi, cỡi ngựa, đang chiến đấu ngay ở trận tiền, những dũng sĩ như chúng con không phải thật sự đang vì mục đích của sự hiến dâng hay sao?

4843. Những dũng sĩ như chúng con xông pha ở biên giới khi có nổi loạn hoặc ở những cánh rừng, để rồi, thưa cha, chúng con bị giết chết không đúng nơi chốn, không có nguyên do.

4844. Ngay cả những con chim mái cũng đã thực hiện những tổ ấm bằng cỏ rơm sinh sống; những chú chim con được chúng yêu quý. Còn chúng con, tâu bệ hạ, ngài lại bảo giết chết chúng con.

4845. Cha chớ tin tưởng gã ấy; lão Khaṇḍahāla không thể giết chết con. Bởi vì, tâu bệ hạ, sau khi giết chết con, không lâu sau, gã ấy cũng có thể giết chết cha.

4846. Tâu đại vương, các vua chúa ban thưởng ân huệ là ngôi làng, ân huệ là thị trấn, thậm chí của cải cho gã này. Sau đó, thậm chí chúng trở thành những kẻ có thức ăn cao quý, bởi vì những gã này thọ hưởng ở gia tộc này gia tộc khác.

4847. Tâu đại vương, chúng con muốn phản bội luôn cả những gia tộc như thế ấy. Tâu bệ hạ, còn hơn thế nữa, những gã Bà-la-môn này là những kẻ vô ơn.

4848. Tâu bệ hạ, chớ giết chết chúng con. Bệ hạ hãy ban chúng con làm nô lệ cho quan tế tự Khaṇḍahāla, thậm chí là bị trói buộc bằng xích ở chân. Hãy để chúng con trông nom các con voi và các con ngựa.

4849. Mā no deva avadhi dāse no dehi khaṇḍahāḷassa,
api nigaḷabandhakāpi hatthicchakaṇāni ujjhema.
4850. Mā no deva avadhi dāse no dehi khaṇḍahāḷassa,
api nigaḷabandhakāpi assacchakaṇāni ujjhema.
4851. Mā no deva avadhi dāse no dehi khaṇḍahāḷassa,¹
yassa honti tava kāmā api raṭṭhā pabbajitā² bhikkhācariyaṃ carissāma.
4852. Dukkhaṃ kho me janayatha³ vilapantā jīvitassa kāmā hi,⁴
muñcathadāni⁵ kumāre alampi me hotu puttayañña.
4853. Pubbeva khosi me vutto⁶ dukkaraṃ durabhisambhavaṃ cetam,
atha no upakkhaṭassa⁷ yaññaassa kasmā karosi vikkhepaṃ.
4854. Sabbe vajanti sugatiṃ ye yajanti yepi ceva yājenti,⁸
ye cāpi anumodanti yajantānaṃ edisaṃ mahāyaññaṃ.
4855. Yadi kira yajitvā puttehi devalokaṃ ito cutā yanti,
brāhmaṇo tāva yajatu pacchāpi yajasi tuvaṃ rāja.⁹
4856. Yadi kira yajitvā puttehi devalokaṃ ito cutā yanti,
eso ca¹⁰ khaṇḍahālo yajatu¹¹ sakehi puttehi.
4857. Evaṃ jānaṃ vo¹² khaṇḍahālo kiṃ puttake na ghātesi,
sabbañca nātijanaṃ attānañca na ghātesi.
4858. Sabbe vajanti nirayaṃ ye yajanti yepi ceva yājenti,
ye cāpi anumodanti yajantānaṃ edisaṃ mahāyaññaṃ.¹³
4859. Kathaṅca kira puttakāmāyo gahapatayo gharaṇiyo ca,
nagaramhi na uparavanti¹⁴ rājānaṃ mā ghātayi orasaṃ puttam.

¹ khaṇḍahāḷassa - itipadaṃ PTS potthake natthi.

² pabbajitā - Ma, Syā, PTS.

³ janayittha - Syā.

⁴ kāmāhi - PTS.

⁵ muñcetha dāni - Ma.

⁶ pubbe va kho si vutto - PTS.

⁷ upakkhatassa - Syā.

⁸ yepi yājenti - Ma;

yepi ceva yajāpentī - Syā.

¹³ "Sace hi so sujjhāti yo hanāti, hatopi so saggamupeti ṭhānaṃ;

bhovādi bhovādina mārayeyyaṃ, ye cāpi tesam abhisaddaheyyaṃ." - ayaṃ gāthā Ma potthakeyeva dissate.

⁹ pacchāpi yajasi tuvaṃ rājā - Ma;

pacchāpi yajissasi rāja - Syā;

pacchāpi yajissate rājā - PTS.

¹⁰ eseva - Ma;

eseva - Syā.

¹¹ yajataṃ - Ma.

¹² evaṃ jānanto - Ma, PTS;

evaṃ jānaṃ ce - Syā.

¹⁴ upavadanti - Syā.

4849. Tâu bệ hạ, chớ giết chết chúng con. Bệ hạ hãy ban chúng con làm nô lệ cho quan tế tự Khaṇḍahāla, thậm chí là bị trói buộc bằng xích ở chân. Hãy để chúng con hốt dọn các bãi phân voi.

4850. Tâu bệ hạ, chớ giết chết chúng con. Bệ hạ hãy ban chúng con làm nô lệ cho quan tế tự Khaṇḍahāla, thậm chí là bị trói buộc bằng xích ở chân. Hãy để chúng con hốt dọn các bãi phân ngựa.

4851. Tâu bệ hạ, chớ giết chết chúng con. Bệ hạ hãy ban chúng con làm nô lệ cho quan tế tự Khaṇḍahāla, là người mà bệ hạ có nhiều yêu thích. Thậm chí, nếu bị trục xuất khỏi đất nước, chúng con sẽ đi xin ăn.”

(Lời đức vua Ekarāja)

4852. “Sự khổ đau quả thật đã sanh lên ở trẫm, trong khi chúng than van bởi vì mong muốn sự sống. Giờ đây, các khanh hãy phóng thích các hoàng tử. Cũng đã đủ cho trẫm với việc hiến dâng các người con.”

(Lời quan tế tự Khaṇḍahāla)

4853. “Thật sự trước đây, thần đã nói với bệ hạ rằng: Cuộc lễ này khó thực hiện và khó hoàn thành. Giờ tại sao bệ hạ lại làm xáo trộn lễ hiến dâng đã được chuẩn bị của chúng ta?

4854. Những người nào hiến dâng, và ngay cả những người nào bảo hiến dâng, rồi luôn cả những người nào tùy hỷ cuộc đại lễ hiến dâng như thế này của những người đang hiến dâng, tất cả đều đi đến nhàn cảnh.”

(Lời hoàng tử Canda)

4855. “Nếu thật sự những người, sau khi hiến dâng những đứa con trai, lìa đời từ nơi này rồi đi đến Thiên giới, vậy thì gã Bà-la-môn hãy hiến dâng trước, rồi ngài hiến dâng sau, tâu bệ hạ.

4856. Nếu thật sự những người, sau khi hiến dâng những đứa con trai, lìa đời từ nơi này rồi đi đến Thiên giới, vậy thì gã Khaṇḍahāla này hãy hiến dâng những đứa con trai của gã đi.

4857. Trong khi biết như vậy, tại sao gã Khaṇḍahāla của bệ hạ không giết chết những đứa con trai, không giết chết toàn bộ thân quyến và bản thân?

4858. Những kẻ nào hiến dâng, và ngay cả những kẻ nào bảo hiến dâng, rồi luôn cả những kẻ nào tùy hỷ cuộc đại lễ hiến dâng như thế này của những kẻ đang hiến dâng, tất cả đều đi đến địa ngục.”

(Lời hoàng tử Canda nói với dân chúng)

4859. “Nghe nói các gia chủ và các nữ gia chủ ở kinh thành là những người có lòng yêu thương con cái, tại sao các người không quở trách đức vua rằng: ‘Xin bệ hạ chớ giết chết người con trai ruột thịt.’

4860. Kathañca kira puttakāmāyo gahapatayo gharaṇiyo ca,
nagaramhi na uparavanti¹ rājānaṃ mā ghātayi atrajaṃ puttaṃ.
4861. Raññomhi² atthakāmo hito ca sabbadā janapadassa,³
na koci assa paṭighaṃ mayā janapado⁴ na pavedeti.
4862. Gacchatha vo⁵ gharaṇiyo tātañca vadetha khaṇḍahālañca,
mā ghātetha kumāre adūsake sīhasaṅkāse.
4863. Gacchatha vo gharaṇiyo tātañca vadetha khaṇḍahālañca,
mā ghātetha kumāre apekkhite sabbalokassa.
4864. Yannūnāhaṃ jāyeyyaṃ rathakārakule vā pukkusakule vā,⁶
veṇesu⁷ vā jāyeyyaṃ na hajja maṃ rājā⁸ yaññatthāya⁹ ghāteyya.
4865. Sabbā sīmantiniyo¹⁰ gacchatha ayyassa khaṇḍahālassa,
pādesu nīpatatha aparādhāhaṃ na passāmi.
4866. Sabbā sīmantiniyo gacchatha ayyassa khaṇḍahālassa,
pādesu nīpatatha kiṃ te bhante mayā adūsema.
4867. Kapaṇaṃ¹¹ vilapati selā disvāna bhātaro¹² upanītatte,
yañño kira me ukkhipito tātena saggakāmena.
4868. Āvattī ca parivattī ca¹³ vāsulo¹⁴ sammukhā rañño,
mā no¹⁵ pītaṃ avadhi daharamhā ayobbanāṃ pattā.¹⁶
4869. Eso te vāsula¹⁷ pitā samehi pītaṃ,¹⁸
dukkhaṃ kho me janayasi vilapanto antarapurasmīṃ,¹⁹
muñcatha dāni kumāre alampi me hotu puttayañña.
4870. Pubbeva khosi vutto dukkaraṃ durabhisambhavaṃ cetāṃ,
atha no upakkhaṭassa yaññaṃ karosi²⁰ vikkhepaṃ.

¹ upavadanti - Syā.

² rañño camhi - Ma, Syā, PTS.

³ sabbajanapadassa - Ma, Syā.

⁴ jānapado - Ma.

⁵ bho - PTS.

⁶ rathakārakulesu vā pukkusakulesu vā - Ma, PTS.

⁷ vessesu - Ma, Syā;

vesesu - PTS.

⁸ rāja - Ma.

⁹ yañña - Ma, Syā.

¹⁰ sabbāpi mantiniyo - Syā.

¹¹ kapaṇā - Ma, Syā.

¹² bhātare - Ma.

¹³ āvattī parivattī ca - Ma;

āvattī ca parivattī ca - Syā;

āvattī ca parivattī ca - PTS.

¹⁴ vāsulo - Ma, Syā.

¹⁵ mā no deva - Syā.

¹⁶ yobbanāṃ pattā - Ma;

ayobbanappattā - Syā.

¹⁷ vāsula - Ma, Syā.

¹⁸ samehi pītaṃ saha - Ma, Syā.

¹⁹ antepurasmīṃ - Ma, Syā.

²⁰ kasmā karosi - Ma, Syā, PTS.

4860. Và nghe nói các gia chủ và các nữ gia chủ ở kinh thành là những người có lòng yêu thương con cái, tại sao các người không quả trách đức vua rằng: ‘Xin bệ hạ chớ giết chết đứa con trai của mình.’

4861. Ta luôn luôn là người có lòng mong mỏi sự tấn hóa và lợi ích cho đức vua, cho xứ sở. Không có bất cứ người nào cùng với ta bày tỏ sự bất bình đối với việc này, dân chúng không lên tiếng về đức hạnh của ta.”

(Lời hoàng tử Canda nói với các vương phi)

4862. “Này các nương nương, các nàng hãy đi đến nói với phụ vương và quan tể tự Khaṇḍahāla rằng: ‘Các ngài chớ giết chết các hoàng tử là những vị không tội bại, tương tự như loài sư tử.’

4863. Này các nương nương, các nàng hãy đi đến nói với phụ vương và quan tể tự Khaṇḍahāla rằng: ‘Các ngài chớ giết chết các hoàng tử là những người được toàn bộ thế gian mong mỏi.’

4864. Nếu ta được sanh ra ở gia đình người thợ làm xe, hoặc ở gia đình người hốt rác, nếu ta được sanh ra giữa những người đan tre, thì quả thật hôm nay, đức vua không thể nào giết chết ta vì mục đích của lễ hiến dâng.

4865. Hỡi tất cả các người phụ nữ, các nàng hãy đi đến quỳ mọp xuống ở hai bàn chân của ngài Khaṇḍahāla. Ta không nhìn thấy lỗi lầm (nào của ta đối với ông ấy).

4866. Hỡi tất cả các người phụ nữ, các nàng hãy đi đến quỳ xuống ở hai bàn chân của ngài Khaṇḍahāla (nói rằng): “Thưa ngài, chúng tôi đã sai trái điều gì đối với ngài?”

4867. Sau khi nhìn thấy các anh trai bị dẫn đi hành quyết, (công chúa út) Selā đã than van một cách khốn khổ rằng: “Nghe nói lễ hiến dâng đã được cha của con lập ra vì lòng ham muốn cõi Trời.”

4868. Vāsula (con trai hoàng tử Canda) đi tới, đi lui, và đi vòng quanh, rồi đối diện với đức vua (nói rằng): “Chớ giết chết cha của chúng cháu. Chúng cháu còn trẻ thơ, chưa đạt đến tuổi trưởng thành.”

(Lời đức vua Ekarāja)

4869. “Này Vāsula, người cha này thuộc về cháu. Cháu hãy đi đến gặp cha cháu đi. Sự khổ đau quả thật đã sanh lên ở trăm, trong khi cháu nó than van ở nội cung. Giờ đây, các khanh hãy phóng thích các hoàng tử. Cũng đã đủ cho trăm với việc hiến dâng các người con.”

(Lời quan tể tự Khaṇḍahāla)

4870. “Thật sự trước đây, thần đã nói với bệ hạ rằng: Cuộc lễ này khó thực hiện và khó hoàn thành. Giờ tại sao bệ hạ lại làm xáo trộn lễ hiến dâng đã được chuẩn bị của chúng ta?

4871. Sabbe vajanti sugatiṃ ye yajanti yepi ceva yājenti,¹
ye cāpi anumodanti yajantānaṃ edisaṃ mahāyaññaṃ.

4872. Sabbaratanassa yañño upakkhaṭo ekarāja tava paṭiyatto,²
abhinikkhamassu deva saggam gato tvam pamodissasi.

4873. Daharā sattasatā etā pana candakassa³ bhariyāyo,
kese parikiritvāna⁴ rodantiyo maggamanuyanti.⁵

4874. Aparā pana sokena nikkhantā nandane viya devā,
kese parikiritvāna rodantiyo maggamanuyanti.

4875. Kāsikasucivatthadharā kuṇḍalino agaḷu⁶candanavilittā,
nīyanti⁷ candasuriyā yaññatthāya ekarājassa.

4876. Kāsikasucivatthadharā kuṇḍalino agaḷucandanavilittā,
nīyanti candasuriyā mātu katvā hadayasokaṃ.

4877. Kāsikasucivatthadharā kuṇḍalino agaḷucandanavilittā,
nīyanti candasuriyā janassa katvā hadayasokaṃ.

4878. Maṃsarasabhojino⁸ nahāpakasunahāpitā,⁹
kuṇḍalino agaḷucandanavilittā,
nīyanti candasuriyā yaññatthāya ekarājassa.

4879. Maṃsarasabhojino nahāpakasunahāpitā,
kuṇḍalino agaḷucandanavilittā,
nīyanti candasuriyā mātu katvā hadayasokaṃ.

4880. Maṃsarasabhojino nahāpakasunahāpitā,
kuṇḍalino agaḷucandanavilittā,
nīyanti candasuriyā janassa katvā hadayasokaṃ.

4881. Yassu pubbe hatthivaradhuragate hatthīhi¹⁰ anuvajanti,
tyajja candasuriyā ubhova pattikā yanti.

¹ yepi yājenti - Ma;
yepi ceva yajāpentī - Syā.

² tava pāsādato - PTS.

³ etā candakumārassa - Ma, Syā.

⁴ pakiritvāna - Ma;
vikiritvāna - Syā.

⁵ maggamanuyāyimsu - Ma;
maggamanuyāyanti - Syā.

⁶ agalu - Ma; aggalu - Syā;
akalu - PTS.

⁷ niyyanti - Ma.

⁸ bhojanā - Ma, Syā.

⁹ nhāpakasunhāpitā - Ma;
nhāpakasunhātā - Syā;
nahāpakasunahātā - PTS.

¹⁰ hatthikā - Syā; pattikā - PTS.

4871. Những người nào hiến dâng, và ngay cả những người nào bảo hiến dâng, rồi luôn cả những người nào tùy hỷ cuộc đại lễ hiến dâng như thế này của những người đang hiến dâng, tất cả đều đi đến nhàn cảnh.

4872. Tâu đức vua Ekarāja, lễ hiến dâng đã được chuẩn bị với mọi thứ bảo vật, đã được sẵn sàng cho ngài. Tâu bệ hạ, xin bệ hạ hãy tiến hành. Khi đi đến cõi Trời, bệ hạ sẽ vui vương.”

4873. Bảy trăm nàng trẻ tuổi này, chính là những người vợ của hoàng tử Candaka, các nàng xõa mái tóc rối bời, khóc lóc, đi dọc theo con đường.

4874. Lại còn một số nàng khác đã ra đi vì sâu muộn; các nàng xõa mái tóc rối bời, khóc lóc, đi dọc theo con đường, tựa như chư Thiên ở khu vườn Nandana.

4875. Hai hoàng tử Canda và Suriya, mặc vải lụa sạch sẽ của xứ Kāsi, có đeo bông tai, được thoa kỳ nam và trầm hương, bị dẫn đi vì mục đích hiến dâng của đức vua Ekarāja.

4876. Hai hoàng tử Canda và Suriya, mặc vải lụa sạch sẽ của xứ Kāsi, có đeo bông tai, được thoa kỳ nam và trầm hương, bị dẫn đi, đã gây ra cho mẫu hậu nổi sâu muộn trong trái tim.

4877. Hai hoàng tử Canda và Suriya, mặc vải lụa sạch sẽ của xứ Kāsi, có đeo bông tai, được thoa kỳ nam và trầm hương, bị dẫn đi, đã gây ra cho mọi người nổi sâu muộn trong trái tim.

4878. Hai hoàng tử Canda và Suriya, đã thọ dụng hương vị của món thịt, đã được tắm rửa kỹ lưỡng bởi người hầu tắm, có đeo bông tai, được thoa kỳ nam và trầm hương, bị dẫn đi vì mục đích hiến dâng của đức vua Ekarāja.

4879. Hai hoàng tử Canda và Suriya, đã thọ dụng hương vị của món thịt, đã được tắm rửa kỹ lưỡng bởi người hầu tắm, có đeo bông tai, được thoa kỳ nam và trầm hương, bị dẫn đi, đã gây ra cho mẫu hậu nổi sâu muộn trong trái tim.

4880. Hai hoàng tử Canda và Suriya, đã thọ dụng hương vị của món thịt, đã được tắm rửa kỹ lưỡng bởi người hầu tắm, có đeo bông tai, được thoa kỳ nam và trầm hương, bị dẫn đi, đã gây ra cho mọi người nổi sâu muộn trong trái tim.

4881. Trước đây, hai vị hoàng tử Canda và Suriya cỡi trên những con voi cao quý di chuyển cùng với bầy voi; hôm nay, chính cả hai vị ấy phải đi bộ.

4882. Yassu pubbe assavaradhuragate assehi¹ anuvajanti,
tyajja candasuriyā ubhova pattikā yanti.
4883. Yassu pubbe rathavaradhuragate rathehi² anuvajanti,
tyajja candasuriyā ubhova pattikā yanti.
4884. Ye hissū pubbe niyyamsu³ tapanīyakappanehi turaṅgehi,⁴
tyajja candasuriyā ubhova pattikā yanti.
4885. Yadi sakuṇi maṃsamicchasi dayāssu⁵ pubbena pupphavatiyā,⁶
yajatettha ekarājā sammūḷho catūhi puttehi.
4886. Yadi sakuṇi maṃsamicchasi dayāssu pubbena pupphavatiyā,
yajatettha ekarājā sammūḷho catūhi kaññāhi.
4887. Yadi sakuṇi maṃsamicchasi dayāssu pubbena pupphavatiyā,
yajatettha ekarājā sammūḷho catūhi mahesīhi.
4888. Yadi sakuṇi maṃsamicchasi dayāssu pubbena pupphavatiyā,
yajatettha ekarājā sammūḷho catūhi gahapatīhi.
4889. Yadi sakuṇi maṃsamicchasi dayāssu pubbena pupphavatiyā,
yajatettha ekarājā sammūḷho catūhi hatthīhi.
4890. Yadi sakuṇi maṃsamicchasi dayāssu pubbena pupphavatiyā,
yajatettha ekarājā sammūḷho catūhi assehi.
4891. Yadi sakuṇi maṃsamicchasi dayāssu pubbena pupphavatiyā,
yajatettha ekarājā sammūḷho catūhi usabhehi.

¹ assakā - Syā, pattikā - PTS.

² rathikā - Syā, pattikā - PTS.

³ niyyamsu - Ma, Syā.

⁴ turagehi - PTS.

⁵ dayassu - Ma;

uyyassu - Syā;

dayassu - PTS, evamuparipi.

⁶ pupphavatiyāyaṃ - Syā, evamuparipi.

4882. Trước đây, hai vị hoàng tử Canda và Suriya cỡi trên những con ngựa cao quý di chuyển cùng với bảy ngựa; hôm nay, chính cả hai vị ấy phải đi bộ.

4883. Trước đây, hai vị hoàng tử Canda và Suriya cỡi trên những cỗ xe cao quý di chuyển cùng với đoàn xe; hôm nay, chính cả hai vị ấy phải đi bộ.

4884. Trước đây, quả thật hai vị hoàng tử Canda và Suriya xuất hành với những con ngựa nai nịt bằng vàng; hôm nay, chính cả hai vị ấy phải đi bộ.

(Lời dân chúng ta thán)

4885. “Nếu chim muốn có thịt, chim hãy bay về hướng đông của thành Pupphavatī. Tại đây, đức vua Ekarāja, bị mê muội, cúng tế cuộc lễ hiến dâng với bốn hoàng tử.

4886. Nếu chim muốn có thịt, chim hãy bay về hướng đông của thành Pupphavatī. Tại đây, đức vua Ekarāja, bị mê muội, cúng tế cuộc lễ hiến dâng với bốn công chúa.

4887. Nếu chim muốn có thịt, chim hãy bay về hướng đông của thành Pupphavatī. Tại đây, đức vua Ekarāja, bị mê muội, cúng tế cuộc lễ hiến dâng với bốn hoàng hậu.

4888. Nếu chim muốn có thịt, chim hãy bay về hướng đông của thành Pupphavatī. Tại đây, đức vua Ekarāja, bị mê muội, cúng tế cuộc lễ hiến dâng với bốn gia chủ.

4889. Nếu chim muốn có thịt, chim hãy bay về hướng đông của thành Pupphavatī. Tại đây, đức vua Ekarāja, bị mê muội, cúng tế cuộc lễ hiến dâng với bốn con voi.

4890. Nếu chim muốn có thịt, chim hãy bay về hướng đông của thành Pupphavatī. Tại đây, đức vua Ekarāja, bị mê muội, cúng tế cuộc lễ hiến dâng với bốn con ngựa.

4891. Nếu chim muốn có thịt, chim hãy bay về hướng đông của thành Pupphavatī. Tại đây, đức vua Ekarāja, bị mê muội, cúng tế cuộc lễ hiến dâng với bốn con bò đực.

4892. Yadi sakuṇi maṃsamicchasi dayāssu pubbena pupphavatiyā,
yajatettha ekarājā sammūḷho sabbacatukkena.
4893. Ayamassa pāsādo idam antepuraṃ suramaṇiyam,¹
tedāni ayyaputtā cattāro vadhāya ninnitā.
4894. Idamassa kūṭāgāraṃ sovaṇṇam pupphamalyavitiṇṇam,²
tedāni ayyaputtā cattāro vadhāya ninnitā.
4895. Idamassa uyyānaṃ supupphitaṃ sabbakālikaṃ rammaṃ,
tedāni ayyaputtā cattāro vadhāya ninnitā.
4896. Idamassa asokavanaṃ supupphitaṃ sabbakālikaṃ rammaṃ,
tedāni ayyaputtā cattāro vadhāya ninnitā.
4897. Idamassa kaṇikāraṇaṃ supupphitaṃ sabbakālikaṃ rammaṃ,
tedāni ayyaputtā cattāro vadhāya ninnitā.
4898. Idamassa pāṭalivanaṃ supupphitaṃ sabbakālikaṃ rammaṃ,
tedāni ayyaputtā cattāro vadhāya ninnitā.
4899. Idamassa ambavanaṃ supupphitaṃ sabbakālikaṃ rammaṃ,
tedāni ayyaputtā cattāro vadhāya ninnitā.
4900. Ayamassa pokkharāṇi sañchannā padumapuṇḍarīkehi,
nāvā ca sovaṇṇavikatā pupphāvaliyā vicittā³ suramaṇiyā,⁴
tedāni ayyaputtā cattāro vadhāya ninnitā.
4901. Idamassa hatthirataṇaṃ erāvaṇo gajo varuṇadanti,⁵
tedāni ayyaputtā cattāro vadhāya ninnitā.
4902. Idamassa assarataṇaṃ ekakhuro⁶ asso,
tedāni ayyaputtā cattāro vadhāya ninnitā.

¹ sovaṇṇo pupphamālyābhikiṇṇo - Syā.

² pupphamalyavikiṇṇam - Ma, PTS;

pupphamālyābhikiṇṇam - Syā.

³ pupphavalliyā cittā - Ma, Syā.

⁴ surammaṇiyā - Syā.

⁵ gajo balī danti - Ma, Syā.

⁶ ekakhūro - Ma;

ekakhuro vego - Syā.

4892. Nếu chim muốn có thịt, chim hãy bay về hướng đông của thành Pupphavatī. Tại đây, đức vua Ekarāja, bị mê muội, cúng tế cuộc lễ hiến dâng với nhóm bốn của tất cả các thứ.

4893. Tòa lầu đài này, nội cung này của hoàng tử là vô cùng xinh xắn. Bốn vị hoàng tử ấy, giờ đây, bị đưa đi hành quyết.

4894. Ngôi nhà mái nhọn này của hoàng tử làm bằng vàng, được chưng bày với những bông hoa và tràng hoa. Bốn vị hoàng tử ấy, giờ đây, bị đưa đi hành quyết.

4895. Vườn thượng uyển này của hoàng tử là đáng yêu, khéo được nở rộ hoa vào mọi thời điểm. Bốn vị hoàng tử ấy, giờ đây, bị đưa đi hành quyết.

4896. Khu rừng cây *asoka* này của hoàng tử là đáng yêu, khéo được nở rộ hoa vào mọi thời điểm. Bốn vị hoàng tử ấy, giờ đây, bị đưa đi hành quyết.

4897. Khu rừng cây *kaṇikāra* này của hoàng tử là đáng yêu, khéo được nở rộ hoa vào mọi thời điểm. Bốn vị hoàng tử ấy, giờ đây, bị đưa đi hành quyết.

4898. Khu rừng cây *pāṭali* này của hoàng tử là đáng yêu, khéo được nở rộ hoa vào mọi thời điểm. Bốn vị hoàng tử ấy, giờ đây, bị đưa đi hành quyết.

4899. Khu rừng xoài này của hoàng tử là đáng yêu, khéo được nở rộ hoa vào mọi thời điểm. Bốn vị hoàng tử ấy, giờ đây, bị đưa đi hành quyết.

4900. Hồ nước này của hoàng tử được che phủ bởi các đóa sen hồng, sen trắng. Và những chiếc thuyền được khảm vàng, được tô điểm với những chuỗi bông hoa, là vô cùng đáng yêu. Bốn vị hoàng tử ấy, giờ đây, bị đưa đi hành quyết.

4901. Con voi báu này của hoàng tử là con voi Erāvaṇa có cặp ngà lực lưỡng. Bốn vị hoàng tử ấy, giờ đây, bị đưa đi hành quyết.

4902. Con ngựa báu này của hoàng tử là con ngựa có móng lạnh lặn (không bị nứt nẻ). Bốn vị hoàng tử ấy, giờ đây, bị đưa đi hành quyết.

4903. Ayamassa assaratho sāliya¹nigghoso subho ratanacitto,²
yathassu ayyaputtā sobhiṃsu nandane viya devā,
tedāni ayyaputtā cattāro vadhāya ninnitā.
4904. Kathaṃ nāma sāmasamasundarehi candanamarakata³gattehi,
rājā yajissate yaññaṃ sammūḷho catūhi puttehi.
4905. Kathaṃ nāma sāmasamasundarāhi candanamarakatagattāhi,
rājā yajissate yaññaṃ sammūḷho catūhi kaññāhi.
4906. Kathaṃ nāma sāmasamasundarāhi candanamarakatagattāhi,
rājā yajissate yaññaṃ sammūḷho catūhi mahesihi.
4907. Kathaṃ nāma sāmasamasundarehi candanamarakatagattehi,
rājā yajissate yaññaṃ sammūḷho catūhi gahapatīhi.
4908. Yathā honti gāmanigamā suññā amanussakā brahāraññā,
tathā hessati pupphavatiyā yiṭṭhesu candasuriyesu.
4909. Ummattikā bhavissāmi bhūnahatā paṃsunā ca⁴ parikiṇṇā,
sace candavaraṃ⁵ hanti paṇā me deva nirujjhanti.⁶
4910. Ummattikā bhavissāmi bhūnahatā paṃsunā ca parikiṇṇā,
sace suriyavaraṃ⁷ hanti paṇā me deva nirujjhanti.
4911. Kinnumā na ramayeyyūṃ⁸ aññamaññaṃ piyaṃvadā,
ghaṭṭiyā oparakkhī ca⁹ pokkharakkhī¹⁰ ca nāyikā,¹¹
candasuriyesu naccantiyo samo¹² tāsāṃ na vijjati.
4912. Imaṃ mayhaṃ hadayasokaṃ paṭimuccatu¹³ khaṇḍahāla tava mātā,
yo mayhaṃ hadayasoko candasmiṃ¹⁴ vadhāya ninnite.
4913. Imaṃ mayhaṃ hadayasokaṃ paṭimuccatu khaṇḍahāla tava mātā,
yo mayhaṃ hadayasoko suriyasmiṃ¹⁵ vadhāya ninnite.

¹ sāliya - Ma;
sāliya viya - Syā; sālika - PTS.
² ratanavicitto - Ma, Syā.
³ candanamuduka - Ma, Syā.
⁴ paṃsunāva - Syā.
⁵ candakumāraṃ - Syā.
⁶ rujjhanti - Ma;
bhijjanti - Syā.
⁷ sūriyavaraṃ - Ma;
suriyakumāraṃ - Syā.

⁸ ramāpeyyūṃ - Ma, Syā, PTS.
⁹ ghaṭṭikā uparikkhī ca - Ma, Syā.
¹⁰ pokkharāṇi - Ma, Syā.
¹¹ bhārikā - Ma;
gāyikā - Syā;
gāyikā - PTS.
¹² samā - Ma, Syā.
¹³ paṭimuṅcatu - Ma, Syā, PTS.
¹⁴ candamhi - Ma.
¹⁵ sūriyamhi - Ma.

4903. Cỗ xe ngựa này của hoàng tử là xinh xắn, được tô điểm với châu ngọc, có âm thanh như tiếng kêu của loài chim thần *sāliya* khi di chuyển; các vị hoàng tử, ngự ở nơi ấy, đã chói sáng tựa như chư Thiên ở khu vườn Nandana. Bốn vị hoàng tử ấy, giờ đây, bị đưa đi hành quyết.

4904. Vì sao đức vua lại bị mê muội rồi sẽ cúng tế cuộc lễ hiến dâng với bốn hoàng tử xinh đẹp tựa như vàng, có thân thể đã được bôi trầm hương?

4905. Vì sao đức vua lại bị mê muội rồi sẽ cúng tế cuộc lễ hiến dâng với bốn công chúa xinh đẹp tựa như vàng, có thân thể đã được bôi trầm hương?

4906. Vì sao đức vua lại bị mê muội rồi sẽ cúng tế cuộc lễ hiến dâng với bốn hoàng hậu xinh đẹp tựa như vàng, có thân thể đã được bôi trầm hương?

4907. Vì sao đức vua lại bị mê muội rồi sẽ cúng tế cuộc lễ hiến dâng với bốn gia chủ xinh đẹp tựa như vàng, có thân thể đã được bôi trầm hương?

4908. Các thôn làng và thị trấn trở thành khu rừng rộng lớn, vắng vẻ, không bóng người như thế nào, thì kinh thành Pupphavati sẽ hóa ra như thế ấy, khi hai vị hoàng tử Canda và Suriya bị hiến dâng.”

(Lời mẫu hậu Gotamī)

4909. “Thiếp sẽ trở nên điên cuồng, bị tiêu hoại sức sống, và bị phủ đầy bụi đất, nếu các người giết chết Canda cao quý, tâu bệ hạ, các hơi thở của thiếp bị tắc nghẽn.

4910. Thiếp sẽ trở nên điên cuồng, bị tiêu hoại sức sống, và bị phủ đầy bụi đất, nếu các người giết chết Suriya cao quý. Tâu bệ hạ, các hơi thở của thiếp bị tắc nghẽn.

4911. Tại sao các nàng dâu này: Ghaṭṭiyā, Oparakkhī, Pokkharakkhī, Nāyikā, có lời nói trù mến với nhau, trong khi nhảy múa trước Canda và Suriya, không có thể làm cho các con trai của ta vui thích? Người sánh bằng các nàng ấy không tìm thấy.

4912. Nay Khaṇḍahāla, cầu cho mẹ của người phải gánh chịu nỗi sầu muộn trong trái tim này của ta, là nỗi sầu muộn trong trái tim của ta khi hoàng tử Canda bị đưa đi hành quyết.

4913. Nay Khaṇḍahāla, cầu cho mẹ của người phải gánh chịu nỗi sầu muộn trong trái tim này của ta, là nỗi sầu muộn trong trái tim của ta khi hoàng tử Suriya bị đưa đi hành quyết.

4914. Imaṃ mayhaṃ hadayasokaṃ paṭimuccatu khaṇḍahāla tava jāyā,
yo mayhaṃ hadayasoko candasmiṃ vadhāya ninnite.
4915. Imaṃ mayhaṃ hadayasokaṃ paṭimuccatu khaṇḍahāla tava jāyā,
yo mayhaṃ hadayasoko suriyasmiṃ vadhāya ninnite.
4916. Mā putte¹ mā ca paṭiṃ addakkhi khaṇḍahāla tava mātā,
yo ghātesi kumāre adūsake sīhasaṅkāse.
4917. Mā putte mā ca paṭiṃ addakkhi khaṇḍahāla tava mātā,
yo ghātesi kumāre apekkhite sabbalokassa.
4918. Mā putte mā ca paṭiṃ addakkhi khaṇḍahāla tava jāyā,
yo ghātesi kumāre adūsake sīhasaṅkāse.
4919. Mā putte mā ca paṭiṃ addakkhi khaṇḍahāla tava jāyā,
yo ghātesi kumāre apekkhite sabbalokassa.
4920. Mā no deva avadhi dāse no dehi khaṇḍahālassa,
api nigaḷabandhakāpi hatthī asse ca pālema.
4921. Mā no deva avadhi dāse no dehi khaṇḍahālassa,
api nigaḷabandhakāpi hatthicchakaṇāni ujjhema.
4922. Mā no deva avadhi dāse no dehi khaṇḍahālassa,
api nigaḷabandhakāpi assacchakaṇāni ujjhema.
4923. Mā no deva avadhi dāse no dehi² yassa honti tava kāmā,
api raṭṭhā pabbajitā³ bhikkhācariyaṃ carissāma.
4924. Divyaṃ⁴ upayācanti puttattthikā daliddāpi nāriyo,⁵
paṭibhānānīpi⁶ hitvā putte na hi labhanti ekaccā.

¹ mā ca putte - Ma, Syā.

² dāse no dehi khaṇḍahālassa - Ma, Syā, PTS.

³ pabbajitā - Ma, Syā, PTS.

⁴ dibbaṃ deva - Ma; dibyaṃ deva - Syā; divyaṃ deva - PTS.

⁵ puttattthikāpi daliddā - Ma;

puttattthikā daliddāpi - Syā, PTS.

⁶ paṭibhānānīpi - Ma, PTS.

4914. Nay Khaṇḍahāla, cầu cho vợ của người phải gánh chịu nỗi sầu muộn trong trái tim này của ta, là nỗi sầu muộn trong trái tim của ta khi hoàng tử Canda bị đưa đi hành quyết.

4915. Nay Khaṇḍahāla, cầu cho vợ của người phải gánh chịu nỗi sầu muộn trong trái tim này của ta, là nỗi sầu muộn trong trái tim của ta khi hoàng tử Suriya bị đưa đi hành quyết.

4916. Nay Khaṇḍahāla, (cầu cho) mẹ của người không thể gặp lại những đứa con trai và không thể gặp lại người chồng, là kẻ đã giết chết các hoàng tử, những vị không tội bại, tương tự như loài sư tử.

4917. Nay Khaṇḍahāla, (cầu cho) mẹ của người không thể gặp lại những đứa con trai và không thể gặp lại người chồng, là kẻ đã giết chết các hoàng tử, những người được toàn bộ thế gian mong mỏi.

4918. Nay Khaṇḍahāla, (cầu cho) vợ của người không thể gặp lại những đứa con trai và không thể gặp lại người chồng, là kẻ đã giết chết các hoàng tử, những vị không tội bại, tương tự như loài sư tử.

4919. Nay Khaṇḍahāla, (cầu cho) vợ của người không thể gặp lại những đứa con trai và không thể gặp lại người chồng, là kẻ đã giết chết các hoàng tử, những người được toàn bộ thế gian mong mỏi.”

(Lời hoàng tử Canda nói với phụ vương)

4920. “Tâu bệ hạ, chớ giết chết chúng con. Bệ hạ hãy ban chúng con làm nô lệ cho quan tế tự Khaṇḍahāla, thậm chí là bị trói buộc bằng xích ở chân. Hãy để chúng con trông nom các con voi và các con ngựa.

4921. Tâu bệ hạ, chớ giết chết chúng con. Bệ hạ hãy ban chúng con làm nô lệ cho quan tế tự Khaṇḍahāla, thậm chí là bị trói buộc bằng xích ở chân. Hãy để chúng con hốt dọn các bãi phân voi.

4922. Tâu bệ hạ, chớ giết chết chúng con. Bệ hạ hãy ban chúng con làm nô lệ cho quan tế tự Khaṇḍahāla, thậm chí là bị trói buộc bằng xích ở chân. Hãy để chúng con hốt dọn các bãi phân ngựa.

4923. Tâu bệ hạ, chớ giết chết chúng con. Bệ hạ hãy ban chúng con làm nô lệ cho người mà bệ hạ có nhiều yêu thích. Thậm chí, nếu bị trục xuất khỏi đất nước, chúng con sẽ đi xin ăn.

4924. Những người phụ nữ đi đến cầu xin ơn trên, mong mỏi có được con trai, mặc dầu nghèo khó. Một số từ bỏ các niềm khao khát bởi vì họ không đạt được những người con trai.

4925. Assāsakāni¹ karonti puttā no jāyantu tato paputtā,²
atha no akāraṇasmā yaññatthāya deva ghātesī.
4926. Upayācitakena puttamaṃ labhanti mā tāta no aghātesī,
mā kicchā laddhakehi³ puttehi yajitto imaṃ yaññaṃ.
4927. Upayācitakena puttamaṃ labhanti mā tāta no aghātesī,
mā kapaṇaladdhakehi puttehi ammāya no vippavāsehi.
4928. Bahudukkhaposiyā⁴ candaṃ amma tuvaṃ jiyase⁵ puttamaṃ,
vandāmi kho te pāde labhataṃ tāto paralokaṃ.
4929. Handa ca maṃ upagūha⁶ pāde te amma vanditumaṃ dehi,
gacchāmidāni pavāsaṃ yaññatthāya ekarājassa.
4930. Handa ca maṃ upagūha pāde te amma vanditumaṃ dehi,
gacchāmidāni pavāsaṃ mātu katvā hadayasokaṃ.
4931. Handa ca maṃ upagūha pāde te amma vanditumaṃ dehi,
gacchāmidāni pavāsaṃ janassa hadayasokaṃ.
4932. Handa ca padumapattānaṃ moḷiṃ bandhassu gotamiputta,
campakadalavitimissāyo⁷ esā te porāṇiyā⁸ pakati.
4933. Handa ca vilepanante pacchimakaṃ candanaṃ vilimpassu,
yehi ca suvilitto sobhasi rājaparisāya.⁹
4934. Handa ca mudukāni vatthāni pacchimakaṃ kāsikaṃ vāsehi,¹⁰
yehi ca sunivattho sobhasi rājaparisāya.

¹ āsāsikāni - Ma;

āsāsikāni - Syā.

² tato puttā - PTS.

³ kicchāladdhakehi - Ma, PTS;

kičchaladdhakehi - Syā.

⁴ bahudukkhā posiya - Ma;

bahudukkhaṃ posiya - Syā.

⁵ jiyase - Ma, Syā.

⁶ upaguyha - Ma.

⁷ campakadalamissāyo - Ma, Syā;

campakadalivītimissāyo - PTS.

⁸ porāṇikā - Ma, Syā.

⁹ rājaparisāyaṃ - Ma, Syā.

¹⁰ nivāsehi - Ma, Syā.

4925. Các phụ nữ tạo ra các niềm an ủi rằng: ‘Mong rằng những đứa con trai được sanh ra cho chúng tôi, từ đó tạo ra những đứa cháu trai.’ Giờ không có nguyên do, bệ hạ lại ra lệnh giết chúng con vì mục đích của lễ hiến dâng.

4926. Các phụ nữ đạt được đứa con trai do sự cầu xin. Xin cha chớ giết chết chúng con. Xin cha chớ cúng tế cuộc lễ hiến dâng này với những người con trai đã đạt được một cách khó khăn.

4927. Các phụ nữ đạt được đứa con trai do sự cầu xin. Xin cha chớ giết chết chúng con. Xin cha chớ cách ly mẹ của chúng con với những người con trai đã đạt được một cách khó khăn.”

(Lời hoàng tử Canda nói với mẫu hậu)

4928. “Thưa mẹ, mẹ đã nuôi dưỡng Canda với nhiều khó khăn, giờ mẹ bị mất đứa con trai. Con xin đánh lễ hai bàn chân của mẹ. Mong rằng cha con đạt được đời sau.

4929. Thưa mẹ, giờ xin mẹ hãy ôm lấy con. Xin mẹ hãy cho con đánh lễ hai bàn chân của mẹ. Giờ đây, con ra đi đến nơi vô cùng xa xăm vì mục đích hiến dâng của đức vua Ekarāja.

4930. Thưa mẹ, giờ xin mẹ hãy ôm lấy con. Xin mẹ hãy cho con đánh lễ hai bàn chân của mẹ. Giờ đây, con ra đi đến nơi vô cùng xa xăm sau khi đã gây ra cho mẹ nỗi sầu muộn trong trái tim.

4931. Thưa mẹ, giờ xin mẹ hãy ôm lấy con. Xin mẹ hãy cho con đánh lễ hai bàn chân của mẹ. Giờ đây, con ra đi đến nơi vô cùng xa xăm sau khi đã gây ra cho mọi người nỗi sầu muộn trong trái tim.”

(Lời mẫu hậu Gotamī)

4932. “Này người con trai của Gotamī (hoàng tử Canda), giờ con hãy bước vòng đội đầu gồm các lá sen, có sự xen lẫn các đài hoa *campaka*; việc này là thói quen trước đây của con.

4933. Nào, con hãy thoa đầu thoa trầm hương của con lần cuối cùng; khéo được thoa với chúng, con sẽ chói sáng ở tập thể các vị vua.

4934. Nào, con hãy mặc vào các tấm vải mềm mại xứ Kāsi lần cuối cùng; khéo được trang phục với chúng, con sẽ chói sáng ở tập thể các vị vua.

4935. Muttāmaṇikanakavibhūtāni¹ gaṇhassu hatthābharaṇāni,
yehi ca hatthābharaṇehi sobhasi rājaparisāya.²
4936. Nahanūnāyaṃ³ raṭṭhapālo bhūmipati janapadassa dāyādo,
lokissaro mahantā⁴ puttesu sinehaṃ⁵ janayati.⁶
4937. Mayhaṃ⁷ piyā puttā attāpi⁸ piyo tumhe ca bhariyāyo,
saggañca patthayāno⁹ tenāhaṃ¹⁰ ghātayissāmi.
4938. Maṃ paṭhamāṃ ghātehi mā me hadayaṃ dukkhaṃ aphālesi,¹¹
alaṅkato sundarako putto tava deva¹² sukhumālo.
4939. Handayya maṃ hanassu salokā¹³ candiyena¹⁴ hessāmi,
puññaṃ karassu vipulaṃ vicarāma ubhova¹⁵ paraloke.
4940. Mā tvaṃ cande rucci¹⁶ bahukā tava devarā visālakkhi,
te taṃ ramayissanti yiṭṭhasmiṃ gotamiputte.
4941. Evaṃ vutte candā attānaṃ hanti hatthatalakehi,
alamatthu¹⁷ jīvitena pāyāmi¹⁸ visaṃ marissāmi.
4942. Nahanūnimassa¹⁹ rañño mittāmacca²⁰ ca vijjare suhadā,
ye na vadanti rājānaṃ mā ghātayi orase putte.
4943. Nahanūnimassa rañño ñātimittā ca vijjare suhadā,
ye na vadanti rājānaṃ mā ghātayi atraje putte.
4944. Ime tepi mayhaṃ puttā guṇino kāyūradhārino²¹ rāja,²²
tehipi yajassu yaññaṃ atha muñcatu²³ gotamiputte.
4945. Bilasatampi maṃ katvā²⁴ yajassu sattadhā mahārāja,
mā jeṭṭhaputtamavadhi adūsakaṃ sihasaṅkāsaṃ.

¹ vibhūsitāni - Ma, Syā, PTS.

² rājaparisāyaṃ - Ma, Syā.

³ na hi nūnāyaṃ - Ma, Syā;
na ha nūnāyaṃ - PTS.

⁴ mahanto - Ma, Syā, PTS.

⁵ putte snehaṃ - Ma;
putte sinehaṃ - Syā, PTS.

⁶ na janayati - PTS.

⁷ mayhampi - Ma.

⁸ attā ca piyo - Ma;
athopi piyā - Syā.

⁹ patthayamāno - Syā.

¹⁰ tena-m-ahaṃ - PTS.

¹¹ dukkhaṃ phālesi - Ma.

¹² deva tava - Ma, Syā.

¹³ paraloke - Ma; sasokā - Syā.

¹⁴ candakena - Ma, Syā.

¹⁵ ubhopi - Ma; ubho - Syā.

¹⁶ mā tvaṃ cande rucci maraṇaṃ - Ma, Syā, PTS.

¹⁷ alamettha - Ma, Syā.

¹⁸ pissāmi - Ma, Syā.

¹⁹ na hi nūnimassa - Ma, Syā;

na ha nūn' imassa - PTS.

²⁰ ñātimittā - Syā.

²¹ kāyuradhārino - Syā.

²² rājā - Syā, PTS.

²³ muccatu - PTS.

²⁴ bilasataṃ maṃ katvāna - Ma;

vilasatampi maṃ katvā - Syā;

bilasataṃ maṃ katvā - PTS.

4935. Con hãy mang các vật trang sức ở cánh tay đã được tô điểm với ngọc trai, ngọc ma-ni, và vàng; với các vật trang sức ở cánh tay, con sẽ chói sáng ở tập thể các vị vua.”

(Lời của nàng Candā, chánh phi của hoàng tử Canda)

4936. “Có lẽ bậc hộ quốc này, vị chúa tể trái đất, người thừa kế của xứ sở, vị chúa tể vĩ đại của thế gian, không khởi lên lòng yêu mến đối với những người con trai.”

(Lời của đức vua Ekarāja)

4937. “Đối với trăm, những người con trai là đáng yêu, bản thân trăm cũng đáng yêu, và các nàng là những cô con dâu (cũng đáng yêu). Và trong khi ước nguyện cõi Trời, vì lý do ấy, trăm sẽ giết chết (những người ấy).”

(Lời của nàng Candā, chánh phi của hoàng tử Canda)

4938. “Xin bệ hạ hãy giết con trước. Xin bệ hạ chớ làm vỡ tan trái tim đau khổ của con. Tâu bệ hạ, người con trai của ngài đã được trang điểm, xinh đẹp, thanh nhã.

4939. Giờ xin bệ hạ hãy giết chết con. Con sẽ có chung thế giới cùng với Canda. Xin bệ hạ hãy tạo phước báu lớn lao. Hãy để cả hai chúng con tiêu dao ở thế giới bên kia.”

(Lời của đức vua Ekarāja)

4940. “Này Candā, con chớ có ưa thích (cái chết). Này cô gái có cặp mắt to, các em chồng của con có nhiều, họ sẽ khiến con vui thích khi người con trai của Gotamī (hoàng tử Canda) đã được hiến dâng.”

4941. Khi được nói như vậy, nàng Candā đã hành hạ bản thân bằng hai lòng bàn tay (nói rằng): “Đã quá đủ với cuộc sống! Con sẽ uống thuốc độc, con sẽ chết.

4942. Có lẽ bạn bè, các quan đại thần, và các thân hữu của đức vua này không có mặt nên họ không tâu với ngài rằng: ‘Xin bệ hạ chớ giết chết người con trai ruột.’¹

4943. Có lẽ bạn bè, các bà con, và các thân hữu của đức vua này không có mặt nên họ không tâu với ngài rằng: ‘Xin bệ hạ chớ giết chết đứa con trai của mình.’

4944. Tâu bệ hạ, những người con trai này của con cũng có những đức tính tốt, có mang vòng ở bắp tay. Bệ hạ hãy cúng tế cuộc lễ hiến dâng với chúng rồi hãy phóng thích người con trai của Gotamī (hoàng tử Canda).

4945. Tâu đại vương, ngài hãy bằm con thành trăm mảnh và hãy dâng hiến theo bảy cách (ở bảy nơi). Chớ giết chết người con trai cả, là vị không tôi bại, tương tự như loài sư tử.

¹ Hai câu kệ 4942 và 4943 giống như hai câu kệ 754 và 755 của *Jātakapāḷi - Bốn Sanh I* (TTPV tập 32, trang 215).

4946. Bilasatampi maṃ katvā¹ yajassu sattadhā mahārāja,
mā jetṭhaputtamavadhi apekkhitam sabbalokassa.
4947. Bahukā tava dinnā ābharaṇā² uccāvacā subhaṇitamhi,
muttāmaṇiveḷuriyā idam te³ pacchimakam dānam.
4948. Yesam pubbe khandhesu phullā mālāguṇā⁴ vivattiṃsu,
tesajja pītanisito⁵ nettiṃso vivattissati khandhesu.
4949. Yesam pubbe khandhesu citrā mālāguṇā⁶ vivattiṃsu,
tesajja pītanisito nettiṃso vivattissati khandhesu.
4950. Acirā⁷ vata nettiṃso vivattissati rājaputtānam khandhesu,
atha mama hadayam na phalati tāva dalḥabandhanañca⁸ me āsi.
4951. Kāsikasucivatthadharā kuṇḍalino agaḷu⁹candanavilittā,
niyyātha candasuriyā yaññatthāya ekarājassa.
4952. Kāsikasucivatthadharā kuṇḍalino agaḷucandanavilittā,
niyyātha candasuriyā mātu katvā hadayasokam.
4953. Kāsikasucivatthadharā kuṇḍalino agaḷucandanavilittā,
niyyātha candasuriyā janassa katvā hadayasokam.
4954. Maṃsarasabhojino¹⁰ nahāpakasunahātā¹¹ kuṇḍalino
agaḷucandanavilittā,
niyyātha candasuriyā yaññatthāya ekarājassa.
4955. Maṃsarasabhojino nahāpakasunahātā kuṇḍalino agaḷucandanavilittā,
niyyātha candasuriyā mātu katvā hadayasokam.

¹ bilasatam maṃ katvāna - Ma;
vilasatampi maṃ katvā - Syā;
bilasatam maṃ katvā - PTS.

² dinnābharaṇā - Ma.

³ etam te - Ma;

etante - Syā; idam te - PTS.

⁴ phullamālāguṇā - PTS.

⁵ tesajjapi sunisito - Ma, Syā.

⁶ citramālāguṇā - PTS.

⁷ aciram - Ma.

⁸ dalḥabandhañca - Ma.

⁹ agalu - Ma; aggalu - Syā;

akalu - PTS.

¹⁰ bhojanā - Ma, Syā.

¹¹ nhāpakasunhāpitā - Ma;

nhāpakasunhātā - Syā.

4946. Tâu đại vương, ngài hãy băm con thành trăm mảnh và hãy dâng hiến theo bảy cách (ở bảy nơi). Chớ giết chết người con trai cả, là người được toàn bộ thế gian mong mỏi.”

(Lời hoàng tử Canda)

4947. “Có nhiều đồ trang sức bằng ngọc trai, ngọc ma-ni, và ngọc bích giá trị cao thấp khác nhau đã được ban tặng cho nàng vào lúc chuyện trò vui vẻ; vật này là quà tặng cuối cùng cho nàng.”

(Lời của nàng Candā, chánh phi của hoàng tử Canda)

4948. “Các chuỗi bông hoa nở rộ đã quàng vào ở vai của những vị nào, hôm nay thanh gươm sắc bén màu vàng sẽ rơi xuống ở vai của những vị ấy.

4949. Các chuỗi bông hoa sắc sỡ đã quàng vào ở vai của những vị nào, hôm nay thanh gươm sắc bén màu vàng sẽ rơi xuống ở vai của những vị ấy.

4950. Thật vậy, chẳng bao lâu nữa thanh gươm sẽ rơi xuống ở vai của các vị hoàng tử, và trái tim của thiếp không vỡ tan chùng nào còn có sự trôi buộc vững bền của thiếp.

4951. Thưa Canda và Suriya, hai chàng mặc vải lụa sạch sẽ của xứ Kāsi, có đeo bông tai, được thoa kỳ nam và trầm hương, hai chàng hãy ra đi vì mục đích hiến dâng của đức vua Ekarāja.

4952. Thưa Canda và Suriya, hai chàng mặc vải lụa sạch sẽ của xứ Kāsi, có đeo bông tai, được thoa kỳ nam và trầm hương, hai chàng hãy ra đi, sau khi đã gây ra cho mẫu hậu nổi sầu muộn trong trái tim.

4953. Thưa Canda và Suriya, hai chàng mặc vải lụa sạch sẽ của xứ Kāsi, có đeo bông tai, được thoa kỳ nam và trầm hương, hai chàng hãy ra đi, sau khi đã gây ra cho mọi người nổi sầu muộn trong trái tim.

4954. Thưa Canda và Suriya, hai chàng đã thọ dụng hương vị của món thịt, đã được tắm rửa kỹ lưỡng bởi người hầu tắm, có đeo bông tai, được thoa kỳ nam và trầm hương, hai chàng hãy ra đi vì mục đích hiến dâng của đức vua Ekarāja.

4955. Thưa Canda và Suriya, hai chàng đã thọ dụng hương vị của món thịt, đã được tắm rửa kỹ lưỡng bởi người hầu tắm, có đeo bông tai, được thoa kỳ nam và trầm hương, hai chàng hãy ra đi, sau khi đã gây ra cho mẫu hậu nổi sầu muộn trong trái tim.

4956. Maṃsarasabhojino nahāpakasunahātā kuṇḍalino aḡaḷucandanavilittā,
niyyātha candasuriyā janassa katvā hadayasokaṃ.
4957. Sabbasmiṃ upakkhaṭasmiṃ nisīdite candiyasmiṃ¹ yaññatthāya,
pañcālarājadhītā pañjalikā sabbaparisamanupariyāyi.²
4958. Yena saccena khaṇḍahālo pāpakammaṃ karoti dummedho,
etena saccavajjena samaṅginī sāmikena homi.
4959. Yedhatthi³ amanussā yāni ca yakkhabhūtabhavyāni,
karontu me veyyāvaṭikaṃ⁴ samaṅginī sāmikena homi.
4960. Yā devatā idhāgatā yāni ca yakkhabhūtabhavyāni,
saraṇesiniṃ anāthaṃ tāyatha maṃ yācāmaṃ⁵ patimāhaṃ ajiyyaṃ.⁶
4961. Taṃ sutvā amanusso ayokūṭaṃ paribbhametvāna,⁷
bhayamassa janayanto rājānaṃ idamavoca.
4962. Bujjhassu kho rājakali mātāhaṃ⁸ matthakaṃ nitāḷemi,⁹
mā jeṭṭhaputtamavadhi adūsakaṃ sihasaṅkāsaṃ.
4963. Ko te diṭṭhā¹⁰ rājakali puttabhariyāyo haññamānā,¹¹
setṭhī¹² ca gahapatayo adūsakā saggakāmā hi.
4964. Taṃ sutvā khaṇḍahālo rājā ca¹³ abbhutamidaṃ disvāna,
sabbesaṃ bandhanāni mokesuṃ yathā taṃ apāpānaṃ.¹⁴
4965. Sabbesu vippamuttesu ye ca tattha¹⁵ samāgatā tadā āsuṃ,
sabbe ekekaḷḷadukamaḍṣu¹⁶ esa vadho khaṇḍahālassa.

¹ candasmiṃ - Ma;
candasuriyasmiṃ - Syā.

² sabbaparisāya samanupariyāyi - Ma;
sabbaparisantaramanupariyāsi - Syā;
sabbaparisamanupariyāsi - PTS.

³ ye idhatthi - Ma, Syā;
ye 'dh' atthi - PTS.

⁴ karontu veyyāvaṭikaṃ - PTS.

⁵ yācāmi vo - Syā.

⁶ ajeyyaṃ - Ma; ajeyyaṃ - Syā, PTS.

⁷ ayokūṭaṃ paribbhamitvāna - Syā.

⁸ mā tāhaṃ - Ma; mā tehaṃ - Syā.

⁹ nitāḷesiṃ - Ma, Syā.

¹⁰ diṭṭho - Ma, Syā, PTS.

¹¹ haññamānāyo - Ma, Syā, PTS.

¹² setṭhā - PTS.

¹³ khaṇḍahālo ca rājā ca - PTS.

¹⁴ anupaghātaṃ - Ma, Syā.

¹⁵ ye tattha - Ma, Syā, PTS.

¹⁶ ekekaḷḷadumadaṃsu - Syā.

4956. Thưa Canda và Suriya, hai chàng đã thọ dụng hương vị của món thịt, đã được tắm rửa kỹ lưỡng bởi người hầu tắm, có đeo bông tai, được thoa kỳ nam và trầm hương, hai chàng hãy ra đi, sau khi đã gây ra cho mọi người nổi sầu muộn trong trái tim.”

4957. Khi tất cả đã được chuẩn bị, khi hoàng tử Canda đã ngồi xuống vì mục đích của lễ hiến dâng, người con gái của đức vua Pañcāla đã đi vòng quanh tất cả hội chúng, tay chấp lại (khấn nguyện rằng):

4958. “Kẻ ngu muội Khaṇḍahāla làm hành động độc ác là sự thật. Do lời nói chân thật này, hãy cho thiếp được chung sống với chồng.

4959. Các hàng phi nhân nào, cùng chư Dạ-xoa, chư sinh linh, và các loài đang hiện hữu nào có mặt ở nơi này, xin các ngài hãy thực hiện bốn phận đối với thiếp, hãy cho thiếp được chung sống với chồng.

4960. Chư Thiên nào, cùng chư Dạ-xoa, chư sinh linh, và các loài đang hiện hữu nào đã đi đến nơi này, xin các ngài hãy hộ trì thiếp, là kẻ tầm cầu sự nương nhờ, kẻ không có người bảo hộ. Thiếp cầu xin các ngài, xin chớ để thiếp phải bị mất chồng.”

4961. Nghe được điều ấy, Thiên Vương Sakka đã vung cây búa sắt lên làm cho đức vua sợ hãi, rồi đã nói với đức vua điều này:

4962. “Này nhà vua tội lỗi, ngươi hãy thức tỉnh. Chớ để ta giáng xuống đầu ngươi. Chớ giết chết người con trai cả, là vị không tồi bại, tương tự như loài sư tử.

4963. Này nhà vua tội lỗi, ngươi đã nhìn thấy những kẻ nào có sự mong muốn cõi Trời để rồi các con trai và các người vợ, cùng các gia chủ triệu phú, là những người không tồi bại, lại bị giết chết?”

4964. Nghe được điều ấy, quan tế tự Khaṇḍahāla và đức vua, sau khi nhìn thấy việc này là không có thật, đã giải thoát các sự trói buộc cho tất cả, giống như việc ấy được dành cho những kẻ không có tội ác.

4965. Khi tất cả đã được thả ra, những người nào đã tụ họp tại nơi ấy vào lúc ấy, tất cả bọn họ mỗi người một cục đá đã ném vào lão Khaṇḍahāla; việc ấy là cái chết dành cho lão.

4966. Sabbe patiṃsu¹ nirayaṃ yathā taṃ pāpakaṃ² karitvāna,
na hi pāpakammaṃ katvā labbhā sugatiṃ³ ito gantuṃ.
4967. Sabbesu vippamuttesu ye ca tattha⁴ samāgatā tadā āsuṃ,
candaṃ abhisiñciṃsu samāgatā rājaparisā⁵ ca.
4968. Sabbesu vippamuttesu ye ca tattha⁶ samāgatā tadā āsuṃ,
candaṃ abhisiñciṃsu samāgatā rājakaññāyo.
4969. Sabbesu vippamuttesu ye ca tattha samāgatā tadā āsuṃ,
candaṃ abhisiñciṃsu samāgatā devaparisā⁷ ca.
4970. Sabbesu vippamuttesu ye ca tattha samāgatā tadā āsuṃ,
candaṃ abhisiñciṃsu samāgatā devakaññāyo.
4971. Sabbesu vippamuttesu ye ca tattha samāgatā tadā āsuṃ,
celukkhepamakarūṃ samāgatā rājaparisā ca.
4972. Sabbesu vippamuttesu ye ca tattha samāgatā tadā āsuṃ,
celukkhepamakarūṃ samāgatā rājakaññāyo.
4973. Sabbesu vippamuttesu ye ca tattha samāgatā tadā āsuṃ,
celukkhepamakarūṃ samāgatā devaparisā ca.
4974. Sabbesu vippamuttesu ye ca tattha samāgatā tadā āsuṃ,
celukkhepamakarūṃ samāgatā devakaññāyo.
4975. Sabbesu vippamuttesu bahū ānandano ahu vaṃso,⁸
nandippavesi nagaraṃ⁹ bandhanā mokkho aghosithā ”ti.
Khaṇḍahārajātakaṃ pañcamaṃ.¹⁰

--ooOoo--

¹ pavitṭhā - Ma, Syā;

patitvā - PTS.

² pāpakammaṃ - Syā.

³ sugati - Syā.

⁴ ye tattha - Ma, Syā.

⁵ rājaparisā - Syā.

⁶ ye tattha - Ma; yā tattha - Syā.

⁷ devaparisā - Syā.

⁸ bahū ānanditā ahuṃ - Ma;

bahū ānandino ahu - Syā;

bahu ānandito ahu vaṃso - PTS.

⁹ nandiṃ pavesi nagaraṃ - Ma;

vādiṃsu nandippavesanagaraṃ - Syā.

¹⁰ candakumārajātakaṃ sattamaṃ - Ma, Syā.

4966. Tất cả những kẻ sau khi đã làm việc độc ác ấy như thế đã rơi vào địa ngục; bởi vì sau khi đã làm nghiệp ác, không thể nào từ nơi này đi đến nhàn cảnh.

4967. Khi tất cả đã được thả ra, những người đã tុ hợp tại nơi ấy vào lúc ấy và tập thể các vị vua đã tុ hợp lại, họ đã phong vương cho Canda.

4968. Khi tất cả đã được thả ra, những người đã tុ hợp tại nơi ấy vào lúc ấy và các công chúa đã tុ hợp lại, họ đã phong vương cho Canda.

4969. Khi tất cả đã được thả ra, những người đã tុ hợp tại nơi ấy vào lúc ấy và tập thể chư Thiên đã tុ hợp lại, họ đã phong vương cho Canda.

4970. Khi tất cả đã được thả ra, những người đã tុ hợp tại nơi ấy vào lúc ấy và các Thiên nữ đã tុ hợp lại, họ đã phong vương cho Canda.

4971. Khi tất cả đã được thả ra, những người đã tុ hợp tại nơi ấy vào lúc ấy và tập thể các vị vua đã tុ hợp lại, họ đã vẫy khăn chúc mừng.

4972. Khi tất cả đã được thả ra, những người đã tុ hợp tại nơi ấy vào lúc ấy và các công chúa đã tុ hợp lại, họ đã vẫy khăn chúc mừng.

4973. Khi tất cả đã được thả ra, những người đã tុ hợp tại nơi ấy vào lúc ấy và tập thể chư Thiên đã tុ hợp lại, họ đã vẫy khăn chúc mừng.

4974. Khi tất cả đã được thả ra, những người đã tុ hợp tại nơi ấy vào lúc ấy và các Thiên nữ đã tុ hợp lại, họ đã vẫy khăn chúc mừng.

4975. Khi tất cả đã được thả ra, mọi người đã vô cùng vui mừng, thành phố đã tràn ngập tiếng trống hân hoan, và sự tự do khỏi tình trạng giam giữ đã được tuyên bố.

Bốn Sanh Quan Tế Tự Khaṇḍahāla là thứ năm. [542]

--ooOoo--

6. BHŪRIDATTAJĀTAKAṀ

4976. Yaṃ kiñci ratanaṃ atthi dhataratṭhanivesane,
sabbāni te upāyantu¹ dhītaraṃ dehi rājino.
4977. Na no vivāho nāgehi katapubbo kudācanaṃ,
taṃ vivāhaṃ asaṃyuttaṃ kathaṃ amhe karomase.
4978. Jīvitaṃ nūna te cattaṃ raṭṭhaṃ vā manujādhipa,
na hi nāge kupitamhi² ciraṃ jīvanti tādisā.
4979. Yo tvaṃ deva manussesu³ iddhimantaṃ aniddhimā,
varuṇassa niyaṃ puttaṃ yāmuṇaṃ⁴ atimaññasi.
4980. Nātimaññāmi rājānaṃ dhataratṭhaṃ yasassināṃ,
dhataratṭho hi nāgānaṃ bahunnamapi⁵ issaro.
4981. Ahi mahānubhāvopi na me dhītaramāraho,
khattiyō ca videhānaṃ abhijātā samuddajā.
4982. Kambalassatarā uṭṭhentu sabbe nāge nivedaya,
bārāṇasiṃ pavajjantu mā ca kiñci⁶ viheṭṭhayuṃ.
4983. Nivesanesu sobbhesu rathiyā caccasesu ca,
rukkhaggesu ca lambantu vitatā toraṇesu ca.
4984. Ahampi sabbasetena mahatā sumahaṃ puraṃ,
parikkhipissaṃ bhogehi kāsīnaṃ janayaṃ bhayaṃ.
4985. Tassa taṃ vacanaṃ sutvā uragā nekavaṇṇino,
bārāṇasiṃ pavajjimsu na ca kiñci⁷ viheṭṭhayuṃ.
4986. Nivesanesu sobbhesu rathiyā caccasesu ca,
rukkhaggesu ca lambimsu vitatā toraṇesu ca.

¹ upayantu - Ma, Syā;

upāyanti - PTS.

² kuppitamhi - Syā.

³ manussosi - Ma, Syā, PTS.

⁴ yamuṇaṃ - PTS.

⁵ bahūnamapi - Ma, Syā.

⁶ kañci - Ma, Syā.

⁷ kañci - Ma, Syā, PTS.

6. BỐN SANH LONG VƯƠNG BHŪRIDATTA

(Lời trao đổi giữa sứ giả của Long vương Dhataratṭha và đức vua)

4976. “Bất cứ ngọc quý nào có ở chỗ ngụ của Long vương Dhataratṭha, tất cả đều đem đến dâng bệ hạ. Xin bệ hạ hãy ban công chúa cho long vương.”

4977. “Việc kết hôn của chúng tôi với các loài rồng chưa bao giờ được thực hiện trước đây. Làm thế nào chúng tôi thực hiện việc kết hôn không tương xứng ấy được?”

4978. “Có lẽ mạng sống hoặc đất nước của bệ hạ sẽ bị bỏ đi, tâu bậc chúa tể cai trị loài người, bởi vì khi loài rồng bị nổi giận, người thế gian như bệ hạ không sống lâu dài.

4979. Tâu bệ hạ, trong số loài người, ngài đây không có thần lực lại khi dễ hoàng tử Yāmuna có thần lực, con trai ruột của long vương Varuṇa.”

4980. “Trẫm không khi dễ long vương Dhataratṭha có danh tiếng, bởi vì Dhataratṭha là chúa tể của vô số con rồng.

4981. Cho dầu là con rắn có đại oai lực cũng không xứng đáng với con gái của trẫm. Công chúa Samuddajā đã được sanh ra cao quý, phải là vị Sát-đế-ly dòng dõi Videha (mới xứng đáng).”

(Lời Long vương Dhataratṭha)

4982. “Khanh hãy thông báo cho tất cả các con rồng rằng: Loài rồng Kambalassatarā hãy sẵn sàng. Chúng hãy khuấy động thành Bārāṇasī, và chúng chớ giết hại bất cứ người nào.

4983. Chúng hãy vươn dài thân hình treo lủng lẳng ở các gian nhà, ở các hồ nước, ở đường lộ, và ở các ngã tư, ở các ngọn cây, và ở các cổng chào.

4984. Trong khi gây ra sự sợ hãi cho dân chúng xứ Kāsi, ta cũng sẽ quần tròn thành phố vô cùng rộng lớn nhiều vòng bằng thân hình to lớn toàn màu trắng.”

4985. Nghe theo lời nói ấy của long vương, các con rắn có nhiều màu sắc đã khuấy động thành Bārāṇasī, và chúng đã không giết hại bất cứ người nào.

4986. Chúng đã vươn dài thân hình treo lủng lẳng ở các gian nhà, ở các hồ nước, ở đường lộ, và ở các ngã tư, ở các ngọn cây, và ở các cổng chào.

4987. Te¹ disvāna lambante puthu² kandimsu nāriyo,
nāge soṇḍikate disvā passasante muhum muhum.³
4988. Bārāṇasī pavyadhitā⁴ āturā samapajjatha,
bāhā paggayha pakkandum dhītaram dehi rājino.
Nagarakaṇḍam.
4989. Pupphābhihārassa vanassa majjhe
ko lohitakkho vihatantaramso,⁵
kā kambukāyūrādhārā suvatthā
tiṭṭhanti nāriyo⁶ dasa vandamānā.
4990. Ko tvam brahābāhu vanassa majjhe
virocasi ghatasittova⁷ aggi,
mahesakkho aññatarosi yakkho
udāhu nāgosi mahānubhāvo.
4991. Nāgohamasmim⁸ iddhimā tejasī⁹ duratikkamo,
ḍaseyyam¹⁰ tejasā kuddho phītam janapadam api.
4992. Samuddajā hi me mātā dhatarattho ca me pitā,
sudassanakaniṭṭhosmi bhūridattoti maṃ vidū.
4993. Yam gambhīram sadāvaṭṭam rahadam bhesmam avekkhasi,¹¹
esa divyo¹² mamāvāso anekasataporiso.
4994. Mayūrakoñcābhirudam nilodam vanamajjhato,
yamunam pavisa mābhito¹³ khemaṃ vattavatam¹⁴ sivaṃ.
4995. Tattha patto sānucaro sahaputtena brāhmaṇa,
pūjito mayham kāmehi sukham brāhmaṇa vacchasi.
4996. Samā samantā parito¹⁵ bahūtatagarā¹⁶ mahī,
indagopakasañchannā sobhatī harituttamā.

¹ tesu - Ma; ete - Syā; te su - PTS.

² puthū - Ma; pūthū - Syā.

³ mahum mahum - Syā.

⁴ pavyadhitā - Ma; sabyādhitā - Syā.

⁵ vitatantaramso - Ma.

⁶ nariyo - PTS.

⁷ ghatasitto va - PTS.

⁸ asmi - Ma, Syā, PTS.

⁹ tejasī - Ma.

¹⁰ ḍamseyyam - Ma, Syā.

¹¹ bhismam pekkhasi - Ma;
bhesmam pekkhasi - Syā.

¹² dibyo - Ma, Syā.

¹³ mā bhito - Ma, Syā.

¹⁴ vattavatim - Syā.

¹⁵ samantaparito - Ma, Syā.

¹⁶ pahūtatagarā - Ma;
pahutatagarā - Syā.

4987. Sau khi nhìn thấy chúng đang treo lủng lẳng, sau khi nhìn thấy những con rắn phòng mang đang thở ra dồn dập, phần lớn những người phụ nữ đã kêu khóc.

4988. Thành Bārāṇasī đã bị hỗn loạn, đã rơi vào tình trạng bị xáo trộn. Dân chúng đã giơ hai cánh tay lên, kêu khóc rằng: “Xin bệ hạ hãy ban công chúa cho long vương.”

Phẩm Thành Phố (được chấm dứt).

(Lời trao đổi giữa lão thợ săn và Long vương Bhūridatta)

4989. “Ở giữa khu rừng khoe sắc lăm bông hoa, ngài là ai mà có đôi mắt đỏ, có khoảng giữa của hai vai to rộng? Mười nữ nhân đang đứng tôn vinh ngài là những ai mà có mang vòng vàng ở bắp tay, có y phục đẹp?”

4990. Ngài là ai mà có cánh tay vạm vỡ, chói sáng ở giữa khu rừng, tựa như ngọn lửa được rưới bơ lòng? Có phải ngài là một Dạ-xoa nào đó có đại quyền lực, hay ngài là con rồng có đại oai lực?”

4991. “Ta là con rồng có thần lực, có quyền lực, khó bị khuất phục. Bị nổi giận, ta có thể dùng quyền lực nhai nát luôn cả một xứ sở phồn vinh.

4992. Bởi vì mẹ của ta là Samuddajā, và cha của ta là Dhataratṭha. Ta là em trai út của Sudassana, mọi người đã biết ta là ‘Bhūridatta.’

4993. Lão hãy nhìn kỹ hồ nước ghê rợn, sâu thẳm, luôn có xoáy nước kia, nơi ấy là chỗ trú ngụ thần tiên của ta, có đến hàng trăm người.

4994. Lão chớ có khiếp sợ, hãy đi vào dòng sông Yamunā được phát xuất từ giữa các ngọn núi, có nước xanh, có tiếng kêu của chim công, chim cò, là nơi an toàn, an ổn dành cho các vị đã thành tựu bốn phận và sự hành trì.

4995. Nay lão Bà-la-môn, khi lão đã đạt đến nơi ấy với người tháp tùng, này lão Bà-la-môn, với các dục được ta dâng cúng, lão cùng với đứa con trai sẽ sống một cách thoải mái.”

(Lời trao đổi giữa lão thợ săn và Long vương Bhūridatta - Một năm sau)

4996. “Mặt đất là bằng phẳng toàn bộ ở xung quanh, có nhiều bụi cây *tagara*, được che phủ bởi loài cánh kiến, chói sáng, nổi bật với màu cỏ xanh.

4997. Rammāni vanacetyāni rammā haṃsūpakūjitā,
opupphapadmā¹ tiṭṭhanti pokkharañño² sunimmitā.
4998. Aṭṭhaṃsā sukatatthambhā³ sabbe veḷuriyāmayā,
sahassathambhā pāsādā pūrā kaññāhi jotare.
4999. Vimānaṃ upapannosi dibbaṃ puññehi⁴ attano,
asambādhaṃ sivaṃ rammaṃ accantasukhasaṃhitam.
5000. Maññe sahasanettassa vimānaṃ nābhikaṅkhasi,
iddhī hi tyāyaṃ⁵ vipulā sakkasseva jutimato.
5001. Manasāpi na pattabbo anubhāvo⁶ jutimato,
paricārayamānānaṃ saindānaṃ⁷ vasavattinaṃ.
5002. Taṃ vimānaṃ abhijjhāya amarānaṃ sukhesinaṃ,
uposathaṃ upavasanto semi vammikamuddhanī.
5003. Ahañca migamesāno saputto pāvisiṃ vanaṃ,
taṃ⁸ maṃ mataṃ vā jīvaṃ vā nābhivedenti ñātakā.
5004. Āmantaye bhūridattaṃ kāsiputtaṃ yasassinaṃ,
tayā vo⁹ samanūññātā api passemu ñātake.
5005. Eso hi vata me chando yaṃ vasesi mamantike,
na hi etādisā kāmā sulabhā honti mānuse.
5006. Sace tvaṃ na icchase¹⁰ vatthuṃ mama kāmehi pūjito,
mayā tvaṃ samanūññāto sotthiṃ passāhi ñātake.
5007. Dhārayīmaṃ maṇiṃ divyaṃ pasuṃ putte ca vindati,
arogo sukhito hoti¹¹ gacchevādāya brāhmaṇa.

¹ opupphāpadmā - Ma;
opupphapadumā - Syā, PTS.

² pokkharaññā - Syā, PTS.

³ sukatā thambhā - Ma, Syā, PTS.

⁴ dibyaṃ puññehi - Ma;
dibbapuññehi - PTS.

⁵ t' āyaṃ - PTS.

⁶ ānubhāvo - Ma, Syā, PTS.

⁷ paricāriyamānānaṃ indānaṃ - Syā.

⁸ te - Syā.

⁹ no - Ma, Syā.

¹⁰ tvaṃ nicchase - Ma, Syā;
tvaṃ icchase - PTS.

¹¹ hohi - Syā.

4997. Những dải rừng là đáng yêu, những hồ nước đã khéo được kiến tạo, là đáng yêu với những chim thiên nga kêu riu rít, với những cánh hoa sen đã tàn rụng xuống nằm yên.

4998. Có các tòa lâu đài hình bát giác với một ngàn cột trụ. Các cột trụ đã được xây dựng khéo léo, tất cả đều làm bằng ngọc bích. Các tòa lâu đài sáng chói, đông đúc với những cô thiếu nữ.

4999. Cung điện thần tiên mà ngài đã được sanh lên do những phước báu của bản thân là không chật chội, an ổn, đáng yêu, đầy đủ lạc thú vô tận.

5000. Lão nghĩ rằng ngài không ước ao cung điện của đấng Ngàn Mắt, bởi vì thần lực này của ngài là bao la, sáng chói tựa như thần lực của Thiên Vương Sakka.”

5001. “Oai lực của bậc có sự sáng chói (Thiên Vương Sakka), của các vị thực thi quyền lực đang phục vụ Thiên Vương Inda (Tứ Đại Thiên Vương) là không thể đạt đến thậm chí bằng ý nghĩ.

5002. Sau khi ước nguyện cung điện ấy của các vị thần tiên, của các vị đang tầm cầu hạnh phúc, ta nằm dài ở trên nóc của ổ mối, trong khi hành trì ngày trai giới.”

5003. “Còn lão, trong khi tìm kiếm thú rừng, đã đi vào khu rừng cùng với đứa con trai. Các thân quyến không biết rõ lão đây đã chết hay còn sống.

5004. Lão xin thưa với ngài Bhūridatta, người con trai của xứ Kāsi, có danh tiếng: ‘Nếu được ngài cho phép, chúng tôi có thể gặp lại các thân quyến.’”

5005. “Thật sự điều mong muốn của ta là lão sống gần bên ta. Bởi vì các dục như thế này là không dễ dàng đạt được ở thế giới loài người.

5006. Nếu lão không thích sống với các dục được ta dâng cúng, lão được ta cho phép. Lão hãy gặp gỡ các thân quyến một cách bình yên.

5007. Lão hãy mang theo viên ngọc ma-ni thần tiên này. Chủ nhân viên ngọc có được bầy gia súc và những đứa con trai, không có bệnh tật, được hạnh phúc. Nay vị Bà-la-môn, lão hãy cầm lấy và ra đi.”

5008. Kusalam paṭinandāmi bhūridatta vaco tava,
pabbajissāmi jiṇṇosmi na kāme abhipatthaye.
5009. Brahmacariyassa ce bhaṅgo hoti bhogehi kāriyaṃ,
avikampamāno eyyāsi bahum dassāmi te dhanam.
5010. Kusalam paṭinandāmi bhūridatta vaco tava,
punapi āgamissāmi sace attho bhavissati.
5011. Idam vatvā bhūridatto pesesi caturo jane,
etha gacchatha uṭṭhetha khippam pāpetha brāhmaṇam.
5012. Tassa tam vacanam sutvā uṭṭhāya caturo janā,
pesitā bhūridattena khippam pāpesum brāhmaṇam.
Vanappavesakaṇḍam.
5013. Maṇim paggayha maṅgalyam sādhuvitam¹ manoramam,
selam vyañjanasampannam ko imam maṇimajjhagā.
5014. Lohitakkhasahassāhi samantā parivāritam,
ajja kālam padaṃ² gaccham ajjhagāham maṇim imam.
5015. Sūpacinṇo³ ayam selo accito mahito sadā,
sudhārito sunikkhitto sabbatthamabhisādhaye.
5016. Upacāravipannassa nikkhepe dhāraṇāya vā,
alam⁴ selo vināsāya paricinṇo ayoniso.
5017. Na imam⁵ akusalo divyam maṇim dhāretumāraho,
paṭipajja satam nikkham dehimaṃ ratanam mamaṃ.⁶
5018. Na vā myāyam⁷ maṇi keyyo gohi vā ratanena vā,⁸
selo vyañjanasampanno neva keyyo maṇi mamaṃ.

¹ sādhuvitam - PTS.

² patham - Ma, Syā.

³ supacinṇo - Ma, Syā.

⁴ ayam - Ma, Syā, PTS.

⁵ nayimam - Syā.

⁶ mama - Ma, Syā.

⁷ na ca myāyam - Ma;

neva māyam - Syā;

na vā māyam - PTS.

⁸ ratanehi vā - Ma, Syā.

5008. “Thưa ngài Bhūridatta, lão vui lòng với lời nói tốt lành của ngài. Lão đã già rồi. Lão sẽ xuất gia. Lão không mong mỏi các dục.”

5009. “Nếu có sự đổ vỡ của việc thực hành Phạm hạnh, thì có việc cần phải làm với các của cải. Lão có thể quay lại không phải do dự, ta sẽ biếu lão nhiều tài sản.”

5010. “Thưa ngài Bhūridatta, lão vui lòng với lời nói tốt lành của ngài. Lão cũng sẽ trở lại lần nữa nếu có nhu cầu.”

5011. Nói xong điều này, vị Bhūridatta đã phái đi bốn người: “Các người hãy đến, hãy ra đi, hãy đứng lên, hãy mau chóng đưa vị Bà-la-môn về.”

5012. Nghe theo lời nói ấy của vị ấy, bốn người đã đứng lên. Được phái đi bởi vị Bhūridatta, họ đã mau chóng đưa vị Bà-la-môn về.
Phẩm Đi Vào Rừng (được chấm dứt).

(Lời trao đổi giữa lão thợ săn và gã bắt rắn)

5013. “Ông đã nắm giữ viên ngọc ma-ni may mắn, vật sở hữu tốt lành, quyến rũ, viên đá có đầy đủ các dấu hiệu, ông đã đạt được viên ngọc ma-ni này ở đâu?”

5014. “Hôm nay, vào lúc sáng sớm, trong lúc đang đi ở con đường, tôi đã đạt được viên ngọc ma-ni này; nó được vây kín xung quanh bởi một ngàn người trẻ tuổi có mắt màu đỏ.”

5015. “Viên đá này, khi được sử dụng cẩn thận, luôn luôn được tôn vinh, được quý trọng, khéo bảo quản, khéo cất giữ, nó có thể làm cho thành tựu mọi mục đích.

5016. Đối với người bất cẩn trong việc sử dụng, trong việc cất giữ hoặc trong việc bảo quản, nó chỉ là viên đá đem lại sự tiêu hoại khi được hành xử không đúng đường lối.

5017. Người không tốt lành không xứng đáng bảo quản viên ngọc ma-ni thần tiên này. Ông hãy nhận lấy một trăm tiền vàng và hãy trao viên bảo ngọc này cho ta.”

5018. “Viên ngọc ma-ni này của tôi không thể được trao đổi bằng trâu bò hoặc bằng châu báu. Nó là viên đá có đầy đủ các dấu hiệu. Viên ngọc ma-ni của tôi sẽ không bao giờ được bán.”

5019. No ce tayā maṇi keyyo gohi vā ratanena vā,¹
atha kena maṇi keyyo taṃ me akkhāhi pucchito.
5020. Yo me saṃse mahānāgaṃ tejaṣiṃ² duratikkamaṃ,
tassa dajjaṃ imaṃ selaṃ jalantariva³ tejasā.
5021. Ko nu brāhmaṇavaṇṇena supaṇṇo patataṃ varo,
nāgaṃ jigimsamanveti⁴ anvesaṃ bhakkhamattano.
5022. Nāhaṃ dijādhipo homi na diṭṭho garuḷo mayā,
āsivisena vittoti⁵ vejjo maṃ brāhmaṇaṃ vidū.⁶
5023. Kinnu tuyhaṃ balaṃ atthi kiṃ sippaṃ vijjate tava,
kismiṃ vā tvaṃ paratthaddho uragaṃ nāpacāyasi.
5024. Āraññakassa⁷ isino cirarattatapassino,⁸
supaṇṇo kosiyassakkhā visavijjaṃ anuttaraṃ.
5025. Taṃ bhāvitattaññataraṃ sammantaṃ pabbatantare,
sakkaccaṃ taṃ upaṭṭhāsiṃ⁹ rattindivamatandito.
5026. So tadā pariciṇṇo me vatavā¹⁰ brahmacariyavā,¹¹
dibbaṃ¹² pātukarī mantāṃ kāmasā bhagavā mamaṃ.¹³
5027. Tyāhaṃ mante paratthaddho nāhaṃ bhāyāmi bhoginaṃ,
ācariyo visaghātānaṃ alambānoti¹⁴ maṃ vidū.
5028. Gaṇhāmase maṇiṃ tāta somadatta vijānāhi,¹⁵
mā daṇḍena siriṃ pattaṃ kāmasā pajahimhase.¹⁶
5029. Sakaṃ nivesanaṃ pattaṃ so¹⁷ taṃ brāhmaṇa pūjayi,
evaṃ kalyāṇakārissa kiṃ mohā dūbhimicchasi.¹⁸
5030. Sace hi¹⁹ dhanakāmosi bhūridatto padassati,²⁰
tameva gantvā yācassu bahum dassati te dhanam.

¹ ratanehi vā - Ma, Syā.

² tejaṣiṃ - Ma.

³ jalantamiva - Ma;
jalanta-r-iva - PTS.

⁴ jigimsamanvesi - Ma.

⁵ vittosmi - Syā.

⁶ vajjo brāhmaṇa maṃ vidū - Ma;
vejjo brāhmaṇa maṃ vidū - Syā.

⁷ āraññikassa - Ma, Syā.

⁸ cirarattaṃ tapassino - Ma;
ciraṃ rattaṃ tapassino - Syā.

⁹ upaṭṭhāsi - PTS.

¹⁰ vattavā - Ma; vattaṃ vā - Syā.

¹¹ brahmacāriyaṃ - Syā.

¹² dibyaṃ - Syā.

¹³ mama - Ma.

¹⁴ alampānoti - Ma;
ālabhāyanoti - Syā.

¹⁵ vijānāhi - Syā.

¹⁶ pajahāmase - Syā.

¹⁷ yo - Ma, Syā, PTS.

¹⁸ dubbhimicchasi - Ma, Syā.

¹⁹ sace tvaṃ - Ma, Syā.

²⁰ padissati - Syā.

5019. “Nếu viên ngọc ma-ni không được ông trao đổi bằng trâu bò hoặc bằng châu báu, vậy thì viên ngọc ma-ni sẽ được trao đổi bằng cái gì? Được hỏi, xin ông hãy nói cái ấy cho ta.”

5020. “Người nào có thể chỉ ra cho tôi con rồng lớn có quyền lực, khó bị khuất phục (ở nơi nào), tôi sẽ trao cho người ấy viên đá tựa như đang chói sáng với hào quang này.”

5021. “Vậy ai đây với vóc dáng Bà-la-môn, có phải là điều vương cao quý của các loài chim đang theo đuổi con rồng một cách thèm khát trong lúc tìm kiếm bữa ăn cho bản thân?”

5022. “Tôi không phải là chúa tể của loài chim. Chim thần chưa được tôi nhìn thấy. Tôi là thầy thuốc ‘có kiến thức về rắn độc.’ Mọi người biết tôi là Bà-la-môn.”

5023. “Vậy thì ông có năng lực gì? Học nghệ gì được tìm thấy ở ông? Hay ông giỏi giang về điều gì khiến ông không xem trọng loài rắn?”

5024. “Điều vương đã dạy kiến thức vô thượng về nọc độc cho vị ẩn sĩ dòng Kosiya theo hạnh sống ở rừng, hành khổ hạnh trong thời gian dài.

5025. Vị ấy là một trong những vị có bản thân đã được tu tập, đang cư ngụ ở thung lũng. Tôi đã hầu hạ vị ấy một cách nghiêm chỉnh, đêm ngày không biếng nhác.

5026. Khi ấy, được tôi phục vụ, vị ấy được chu toàn phận sự, thành tựu Phạm hạnh. Bậc hữu phần đã tự nguyện chỉ bày chú thuật thần tiên cho tôi.

5027. Tôi giỏi giang về chú thuật. Tôi không sợ những con rắn, Mọi người đã biết tôi là ‘Alambāna, vị thầy về giải độc.’”

(Lời trao đổi giữa lão thợ săn và người con trai)

5028. “Này con, chúng ta hãy giữ lấy viên ngọc ma-ni. Này Somadatta, con hãy biết rằng: ‘Chúng ta chớ tự nguyện đánh mất vinh quang đã đạt được bằng cây gậy.’”

5029. “Này ông Bà-la-môn, vị ấy đã tôn vinh cha khi cha đạt đến chỗ trú ngụ của vị ấy. Đối với người đã có việc làm tốt lành như vậy, tại sao cha vì si mê mà muốn hãm hại vị ấy?”

5030. Bởi vì nếu cha mong muốn tài sản, vị Bhūridatta sẽ ban cho cha. Cha hãy đi đến và yêu cầu với chính vị ấy, vị ấy sẽ ban tặng cha tài sản.”

5031. Hatthagataṃ pattagataṃ nikkiṇṇaṃ khādituṃ varam,
mā no sandiṭṭhiko attho somadatta upaccagā.
5032. Paccati niraye ghore mahissamavadīyati,¹
mittadūbhī² hitaccāgī jīvare cāpi sussare.³
5033. Sace hi⁴ dhanakāmosi bhūridatto padassati,
maññe attakataṃ veraṃ naciraṃ vedayissasi.
5034. Mahāyaññaṃ yajitvāna evaṃ sujjhanti brāhmaṇā,
mahāyaññaṃ yajissāma evaṃ mokkhāma pāpakā.
5035. Handadāni apāyāmi nāhaṃ ajja tayā saha,
padamekaṃ⁵ na gaccheyyaṃ evaṃ kibbisakārinā.
5036. Idaṃ vatvāna pitaraṃ somadatto bahussuto,
ujjhāpetvāna bhūtāni tamhā ṭhānā apakkami.
5037. Gaṇhāhetam mahānāgaṃ āharetam maṇiṃ mama,
indagopakavaṇṇābhō⁶ yassa lohitako⁷ siro.
5038. Kappāsapicurāsīva eso kāyassa dissati,⁸
vammikaggagato seti taṃ tvam gaṇhāhi brāhmaṇa.
5039. Athosadhehi dibbehi japaṃ⁹ mantapadāni ca,
evaṃ taṃ asakkhi saṭṭhum¹⁰ katvā parittamattano.
Kīlanakaṇḍam.
5040. Mamaṃ disvāna āyantaṃ sabbakāmasamiddhinaṃ,
indriyāni ahaṭṭhāni sāvam¹¹ jātam mukhaṃ tava.
5041. Padumaṃ¹² yathā hatthagataṃ pāṇinā parimadditaṃ,
sāvam jātam mukhaṃ tuyhaṃ mamaṃ disvāna edisaṃ.

¹ mahissamapi vivarati - Ma;
mahimassa vindrīyati - Syā.

² mittadubbhī - Ma, Syā.

³ jīvarevāpi sussati - Ma;
jīvare vāpi sussati - Syā.

⁴ sace tvam - Ma, Syā.

⁵ padamekaṃ - Syā.

⁶ vaṇṇābhā - Syā, PTS.

⁷ rohitako - Syā.

⁸ eso kāyo padissati - Ma, Syā.

⁹ jappaṃ - Ma, Syā.

¹⁰ satthum - Ma; phutthum - Syā.

¹¹ sāvam - PTS.

¹² padmaṃ - Ma.

5031. “Tốt hơn hãy ăn vật đã được đặt vào bàn tay, vào bình bát. Nay Somadatta, chớ để lợi ích trước mắt của chúng ta trôi qua mất.”

5032. “Kẻ phản bội bạn bè, kẻ bỏ bê điều lợi ích bị nung nấu ở địa ngục ghê rợn, thậm chí trái đất cũng bị nứt ra (nuốt chửng kẻ ấy). Và ngay cả trong lúc còn sống, kẻ ấy cũng bị khô héo.

5033. Bởi vì nếu cha mong muốn tài sản, vị Bhūridatta sẽ ban cho cha. Con nghĩ rằng không bao lâu cha sẽ cảm thọ sự thù hận do bản thân tạo ra.”

5034. “Các vị Bà-la-môn dâng cúng đại lễ tế thần, và như vậy các vị trở nên trong sạch. Chúng ta sẽ dâng cúng đại lễ tế thần và như vậy chúng ta sẽ thoát khỏi các tội ác.”

5035. “Nào, bây giờ con bỏ đi đây. Hôm nay, con không có thể đi cùng với cha, với kẻ gây ra tội ác như vậy, đầu chi là một bước chân.”

5036. Sau khi nói xong điều này với người cha, sau khi làm cho các thần linh phải sùng sốt, người con trai Somadatta có sự hiểu biết rộng đã bỏ đi khỏi nơi ấy.

(Lời lão thợ săn nói với gã bắt rắn)

5037. “Ông hãy bắt lấy con rồng lớn ấy; cái đầu của nó màu đỏ, có ánh sáng màu cánh kiến. Hãy trao cho ta viên ngọc ma-ni ấy.

5038. Thân hình ấy của con rắn này được nhìn thấy tựa như đồng bóng gòn. Nó nằm ở đỉnh của gò mối. Nay vị Bà-la-môn, ông hãy bắt lấy nó.”

5039. Rồi nhờ vào các thần được, và trong lúc lăm nhấm các câu chú thuật, như vậy sau khi đã thực hiện việc hộ trì bản thân, gã bắt rắn đã có thể bắt được con rồng ấy.

Phẩm Làm Trò Tiêu Khiển (được chấm dứt).

(Lời Sudassana, anh trai của Bhūridatta)

5040. “Sau khi nhìn thấy con – là người có sự thành tựu tất cả mọi ước muốn – đang đi đến, các căn của mẹ không được trong sáng, khuôn mặt của mẹ hiện lên màu vàng sạm.

5041. Giống như đóa hoa sen ở trong bàn tay và bị bàn tay nghiền nát, khuôn mặt của mẹ hiện lên màu vàng sạm sau khi nhìn thấy con như thế này.

5042. Kaccinnu¹ te nābhisayi² kacci te atthi³ vedanā,
yena sāvaṃ⁴ mukhaṃ tuyhaṃ mamaṃ disvāna āgataṃ.
5043. Supinaṃ tāta addakkhiṃ ito māsaṃ adhogataṃ,
dakkhiṇaṃ viya me bāhaṃ⁵ chetvā ruhiramakkhitaṃ,
puriso ādāya pakkāmi mamaṃ⁶ rodantiyā sati.
5044. Yato taṃ⁷ supinamaddakkhiṃ sudassana vijānahi,⁸
tato divā vā rattiṃ vā sukhaṃ me na upalabbhati.⁹
5045. Yaṃ pubbe paricāriṃsu¹⁰ kaññā ruciraviggahā,
hemajālapaṭicchannā bhūridatto na dissati.
5046. Yaṃ pubbe paricāriṃsu nettimsavaradhārino,
kaṇikārā viya¹¹ samphullā bhūridatto na dissati.
5047. Handadāni gamissāma¹² bhūridattanivesanaṃ,
dhammaṭṭhaṃ silasampannaṃ passāma tava bhātaraṃ.
5048. Tañca disvāna āyantiṃ¹³ bhūridattassa mātaraṃ,
bāhā paggayha pakkandaṃ bhūridattassa nāriyo.¹⁴
5049. Puttaṃ teyye¹⁵ na jānāma ito māsaṃ adhogataṃ,
mataṃ vā yadi vā jīvaṃ bhūridattaṃ yasassinaṃ.
5050. Sakuṇi hataputtāva suññaṃ disvā kulāvakaṃ,
ciraṃ dukkhena jhāyissaṃ bhūridattaṃ apassati.
5051. Sakuṇi hataputtāva suññaṃ disvā kulāvakaṃ,
tena tena padhāvissaṃ piyaputtaṃ apassati.¹⁶
5052. Kurarī¹⁷ hatacchāpāva¹⁸ suññaṃ disvā kulāvakaṃ,
ciraṃ dukkhena jhāyissaṃ bhūridattaṃ apassati.
5053. Sā nūna cakkavākīva¹⁹ pallalasmim anūdake,²⁰
ciraṃ dukkhena jhāyissaṃ bhūridattaṃ apassati.

¹ kacci nu - Ma, Syā.

² te nābhisasi - Ma, PTS;

te nābhissasi - Syā.

³ te n' atthi - PTS.

⁴ yan te sāmaṃ - PTS.

⁵ bāhuṃ - Ma, Syā.

⁶ mama - Ma, Syā.

⁷ yatohaṃ - Ma, Syā;

yato - PTS.

⁸ vijānāhi - Syā.

⁹ nopalabbhati - Ma, Syā, PTS.

¹⁰ parivāriṃsu - Ma, Syā.

¹¹ kaṇikārāva - Ma, Syā, PTS.

¹² gamissāmi - PTS.

¹³ āyantaṃ - Syā.

¹⁴ bhariyāyo - Syā.

¹⁵ t' ayye - PTS.

¹⁶ ayaṃ gāthā Ma, Syā potthakesu natthi.

¹⁷ kururī - Syā.

¹⁸ hatacchāpāva - Syā.

¹⁹ cakkavakkīva - Syā.

²⁰ anodake - Ma.

5042. Phải chăng có kẻ đã quấy rầy mẹ, phải chăng mẹ có cảm thọ (khổ), vì thế khuôn mặt của mẹ màu vàng sạm sau khi nhìn thấy con đi về?”

(Lời người mẹ của Sudassana và Bhūridatta)

5043. “Này con, mẹ đã nhìn thấy giấc mơ gần một tháng nay: Giống như có người đàn ông đã chặt đứt cánh tay phải của mẹ, rồi đã cầm lấy cánh tay bị lấm lem bởi máu và bỏ đi, trong khi mẹ đang khóc lóc.

5044. Từ khi mẹ đã nhìn thấy giấc mơ ấy, này Sudassana, con hãy biết rằng: Từ đó, mẹ không đạt được sự an lạc ban ngày hoặc ban đêm.

5045. Người mà các thiếu nữ có thân hình dễ thương, được che đậy bởi tấm lưới vàng, đã hầu hạ trước đây là Bhūridatta không được nhìn thấy.

5046. Người mà các binh sĩ mang gươm báu, giống như cây *kaṇikāra* nở rộ hoa đều khắp, đã tùy tùng trước đây là Bhūridatta không được nhìn thấy.

5047. Nào, bây giờ chúng ta sẽ đi đến nơi trú ngụ của Bhūridatta. Chúng ta hãy nhìn thấy em trai của con an trú trong thiện pháp, đây đủ giới hạnh.”

5048. Và sau khi nhìn thấy bà ấy, người mẹ của Bhūridatta, đang đi đến, các người vợ của Bhūridatta đã giơ hai cánh tay lên, kêu khóc rằng:

5049. “Thưa mẹ, đã gần một tháng nay, chúng con không hay biết về người con trai của mẹ, vị Bhūridatta có danh tiếng đã chết hay là đang còn sống.”

(Lời người mẹ của Sudassana và Bhūridatta)

5050. “Tựa như chim mẹ có chim con bị giết chết đau khổ khi nhìn thấy cái tổ trống không, ta sẽ buồn bực lâu dài vì khổ đau trong khi không nhìn thấy Bhūridatta.

5051. Tựa như chim mẹ có chim con bị giết chết đau khổ khi nhìn thấy cái tổ trống không, ta sẽ chạy đến nơi này nơi khác trong khi không nhìn thấy đứa con trai yêu dấu.

5052. Tựa như chim ó biển mẹ có chim con bị giết chết, đau khổ khi nhìn thấy cái tổ trống không, ta sẽ buồn bực lâu dài vì khổ đau trong khi không nhìn thấy Bhūridatta.

5053. Thật vậy, tựa như con ngỗng đỏ ấy tại cái hồ nhỏ không còn nước, ta sẽ buồn bực lâu dài vì khổ đau trong khi không nhìn thấy Bhūridatta.

5054. Kammārānaṃ yathā ukkā anto jhāyati no bahi,
evaṃ jhāyāmi sokena bhūridattaṃ apassatī.
5055. Sālāva sampamathitā¹ mālutena pamadditā,
senti puttā ca dārā ca bhūridattanivesane.
5056. Idam² sutvāna nigghosaṃ bhūridattanivesane,
ariṭṭho ca subhago³ ca upadhāviṃsu⁴ anantarā.
5057. Amma assāsa mā soci evaṃ dhammā hi pāṇino,
cavanti upapajjanti esassa pariṇāmitā.⁵
5058. Ahampi tāta jānāmi evaṃ dhammā hi pāṇino,
sokena ca paretasmiṃ⁶ bhūridattaṃ apassatī.
5059. Ajja ce me imaṃ rattiṃ sudassana vijānahi,⁷
bhūridattaṃ apassanti maññe hessāmi⁸ jīvitam.
5060. Amma assāsa mā soci ānayissāma bhātaraṃ,
disodisaṃ gamissāma bhātupariyesanaṃ caraṃ.
5061. Pabbate giriduggesu gāmesu nigamesu ca,
orena dasarattassa⁹ bhātaraṃ passa āgataṃ.
5062. Hatthā pamutto urago pāde te nipatī bhusaṃ,
kacci taṃ nu ḍasī tāta¹⁰ mā bhāyi sukhito bhava.
5063. Neva mayhaṃ ayaṃ nāgo alaṃ dukkhāya kāyaci,
yāvataṭṭhi ahiggāhā¹¹ mayā bhiyyo na vijjati.
5064. Ko nu brāhmaṇavaṇṇena datto parisamāgamā,¹²
avhāyantu¹³ suyuddhena suṇātu parisā mamaṃ.¹⁴

¹ sampamadditā - Syā.

² tesam - Syā.

³ subhogo - Ma, Syā.

⁴ padhāviṃsu - Ma, Syā.

⁵ esāssa pariṇāmatā - Syā.

⁶ paretasmi - Ma;

paret' asmi - PTS.

⁷ vijānāhi - Syā.

⁸ hissāmi - Ma, Syā.

⁹ sattarattassa - Ma, Syā.

¹⁰ kacci nu taṃ ḍasī tāta - Ma;

kacci nu ḍasīto tāta - Syā;

kacci t' ānuḍasī tāta - PTS.

¹¹ ahiggāho - Ma, Syā, PTS.

¹² ditto parisamāgato - Ma;

datto parisamāgato - Syā.

¹³ avhāyantu - Ma; avhāyatu - Syā.

¹⁴ mama - Ma, Syā.

5054. Giống như bếp lò của các người thợ rèn đốt cháy ở bên trong, không ở bên ngoài, tương tự như vậy, ta buồn bực vì khổ đau (ở nội tâm) trong khi không nhìn thấy Bhūridatta.”

5055. Những người con và những người vợ nằm dài ở nơi trú ngụ của Bhūridatta tựa như những cây *sāla* bị nghiền nát, bị đè bẹp bởi cơn gió.

5056. Sau khi nghe được tiếng động này ở nơi trú ngụ của Bhūridatta, Ariṭṭha và Subhaga đã chạy đến không chậm trễ.

5057. “Thưa mẹ, mẹ hãy bình tĩnh, chớ sầu muộn; bởi vì các sinh mạng có bản chất như vậy. Chúng chết đi rồi tái sinh; điều này được áp dụng ở thế gian này.”

5058. “Này con, mẹ cũng biết rằng: ‘Các sinh mạng có bản chất như vậy.’ Nhưng mẹ bị chấn động vì sầu muộn trong khi không nhìn thấy Bhūridatta.

5059. Này Sudassana, con hãy biết rằng: ‘Nếu hôm nay, trong đêm này, mẹ không nhìn thấy Bhūridatta, mẹ nghĩ rằng mẹ sẽ từ bỏ mạng sống.’”

5060. “Thưa mẹ, mẹ hãy bình tĩnh, chớ sầu muộn. Chúng con sẽ đem em trai về. Chúng con sẽ ra đi theo nhiều hướng khác nhau trong lúc đi tìm kiếm em trai –

5061. – ở các ngọn núi, ở các khe núi hiểm trở, ở các ngôi làng, và ở các thị trấn. Chưa đến mười ngày, mẹ sẽ nhìn thấy em trai trở về.”

(Lời trao đổi giữa gã bắt rắn và Sudassana, anh trai của Bhūridatta)

5062. “Con rắn vừa vượt khỏi tay ta, đã liền rơi xuống ở bàn chân của cậu. Này bạn thân, phải chăng nó đã cắn cậu? Cậu chớ sợ hãi. Cậu hãy yên tâm.”

5063. “Con rồng này không có khả năng gây ra bất cứ khổ đau nào đến ta. Cho đến luôn cả những thầy bắt rắn, người hơn được ta không tìm thấy.”

5064. “Kẻ ngớ ngẩn nào đã đi đến hội chúng với vóc dáng Bà-la-môn? Xin hội chúng hãy lắng nghe tôi. Mọi người hãy thử thách bằng một cuộc tranh tài công bằng.”

5065. Tvaṃ maṃ nāgena ālamba¹ ahaṃ maṇḍūkachāpiyā,
hotu no abbhutaṃ tattha āsahashehi² pañcahi.
5066. Ahaṃ hi vasumā aḍḍho tvaṃ daliddosi³ māṇava,
ko nu te pāṭibhogatthi upajūtañca kiṃ siyā.
5067. Upajūtañca me assa pāṭibhogo ca tādiso,
hotu⁴ no abbhutaṃ tattha āsahashehi pañcahi.
5068. Suṇohi me mahārāja vacanaṃ bhaddamatthu te,
pañcannaṃ me sahasānaṃ pāṭibhogo hi kinnimā.⁵
5069. Pettikaṃ vā iṇaṃ hoti yaṃ vā hoti sayamaṃ kataṃ,
kiṃ tvaṃ evaṃ bahuṃ mayhaṃ dhanam yācasi brāhmaṇa.
5070. Ālambāno⁶ hi nāgena mamaṃ abhijigimsati,⁷
ahaṃ maṇḍūkachāpiyā ḍaṃsayissāmi brāhmaṇam.
5071. Taṃ tvaṃ datṭhuṃ mahārāja ajja raṭṭhābhivaddhana,⁸
khattasaṅghaparibbūḷho⁹ niyyāhi ahidassanaṃ.¹⁰
5072. Neva taṃ atimaññāmi sippavādena māṇava,
atimattosi¹¹ sippena uragaṃ nāpacāyasi.
5073. Mayampi nātimaññāma¹² sippavādena brāhmaṇam,¹³
avisena ca nāgena bhusaṃ vañcayase janaṃ.
5074. Evaṃ cetam¹⁴ jano jaññā yathā jānāmi taṃ ahaṃ,
na tvaṃ labhasi ālamba sattumuṭṭhiṃ¹⁵ kuto dhanam.
5075. Kharājino jaṭi rummī¹⁶ datto¹⁷ parisamāgato,
so¹⁸ tvaṃ evaṃ gataṃ nāgaṃ aviso atimaññasi.

¹ ālampa - Ma.

² ā sahassehi - Syā, PTS.

³ daliddosi - Ma, Syā, PTS, evamuparipi.

⁴ assa - PTS.

⁵ kittima - Ma, Syā, PTS.

⁶ alampāno - Ma;

ālambāyano - Syā.

⁷ abhijigīsati - Ma.

⁸ raṭṭhābhivaddhana - Ma, Syā, PTS.

⁹ paribyūḷho - Ma, Syā.

¹⁰ abhidassanaṃ - PTS.

¹¹ atimatt' āsi - PTS.

¹² ahampi nātimaññāmi - Ma, Syā.

¹³ brāhmaṇa - Ma, Syā.

¹⁴ ce taṃ - PTS.

¹⁵ bhusamuṭṭhiṃ - Ma;

thusamuṭṭhiṃ - Syā.

¹⁶ dummī - Ma.

¹⁷ ditto - Ma.

¹⁸ yo - Ma, Syā.

5065. “Này Ālamba, người đấu với ta bằng con rồng, ta bằng con nhái cái con. Phần cá độ của chúng ta cho trận đấu này hãy là năm ngàn.”

5066. “Này chàng trai Bà-la-môn, ta thật sự có của cải, giàu sang, còn cậu thì nghèo khó. Vậy có ai là người bảo đảm cho cậu? Và tiền đặt cược sẽ là cái gì?”

5067. “Tiền đặt cược sẽ có cho ta. Và người bảo đảm sẽ là vị như thế ấy. Phần cá độ của chúng ta cho trận đấu này hãy là năm ngàn.”

(Lời trao đổi giữa Sudassana và đức vua Sāgara Brahmadata)

5068. “Tâu đại vương, xin bệ hạ hãy lắng nghe lời nói của thần, mong rằng vận may hãy có đến ngài. Bởi vì người bảo lãnh năm ngàn cho thần phải là vị có danh tiếng.”

5069. “Là nợ nần thuộc về cha của trẫm, hay là đã được làm bởi trẫm? Này Bà-la-môn, vì lý do gì ngài lại yêu cầu tài sản của trẫm nhiều như vậy?”

5070. “Bởi vì Ālambāna muốn đánh bại thần bằng con rồng, thần sẽ cho con nhái cái con cắn vị Bà-la-môn.

5071. Vì thế, tâu đại vương, để xem hình dáng con rắn, tâu bậc làm hưng thịnh đất nước, được hộ tống xung quanh bởi tập thể các vị Sát-đế-ly, xin bệ hạ hãy xuất cung.”

(Lời trao đổi giữa gã bắt rắn và Sudassana)

5072. “Này chàng trai Bà-la-môn, ta không bao giờ khinh thường cậu với lời khoa trương về tài nghệ. Tại cậu quá tự hào về tài nghệ; cậu không xem trọng con rắn.”

5073. “Chúng tôi cũng không khinh thường vị Bà-la-môn bởi lời khoa trương về tài nghệ. Tại người lừa gạt dân chúng quá lỗ bằng con rồng không có nọc độc.

5074. Nếu như vậy thì dân chúng có thể biết về người giống như ta biết về người vậy. Này Ālamba, người chẳng nhận được một nắm lúa mạch, từ đâu mà nhận được tài sản?”

5075. “Là kẻ mặc da dê thô kệch, tóc búi, dơ dáy, ngớ ngẩn, đi đến với hội chúng, cậu đây lại khinh thường con rắn có thân hình như vậy là ‘không có nọc độc.’

5076. Āsajja kho taṃ¹ jaññāsi puṇṇaṃ uggassa tejasā,²
maññe taṃ bhasmarāsiṃva khippameso karissati.

5077. Siyā viṣaṃ siluttassa³ deḍḍubhassa⁴ silābhuno,
neva lohitasīsassa viṣaṃ nāgassa vijjati.

5078. Sutaṃ metaṃ⁵ arahataṃ saññatānaṃ tapassinaṃ,
idha dānāni datvāna saggamaṃ gacchanti dāyakā,
jīvanto dehi dānāni yadi te atthi dātave.

5079. Ayaṃ nāgo mahiddhiko tejasī⁶ duratikkamo,
tena taṃ ḍaṃsayissāmi so taṃ bhasmaṃ karissati.

5080. Mayāpetamaṃ sutamaṃ samma saññatānaṃ tapassinaṃ,
idha dānāni datvāna saggamaṃ gacchanti dāyakā,
tvameva dehi jīvanto yadi te atthi dātave.

5081. Ayaṃ accimukhī⁷ nāma puṇṇā uggassa tejasā,
tāya naṃ⁸ ḍaṃsayissāmi sā taṃ bhasmaṃ karissati.

5082. Yā dhītā dhataratṭhassa vemātā bhaginī mama,
sā dissatu accimukhī⁹ puṇṇā¹⁰ uggassa tejasā.

5083. Chamāyaṃ ce nisiñcissaṃ brahmadatta vijānahi,¹¹
tiṇalatāni osadhyo¹² ussusseyyumaṃ asaṃsayamaṃ.

5084. Addhamaṃ ce¹³ pātayissāmi brahmadatta vijānahi,
sattavassānayaṃ¹⁴ devo na vasse na himaṃ pate.

5085. Udakañce¹⁵ nisiñcissaṃ brahmadatta vijānahi,
yāvataṃ odakā¹⁶ pāṇā mareyyumaṃ macchakacchapā.
Nagarappavesanakaṇḍamaṃ niṭṭhitamaṃ.

¹ naṃ - Ma, Syā, PTS.

² tejaso - Ma.

³ siluttassa - Ma, Syā, PTS.

⁴ deḍḍubhassa - Syā.

⁵ sutametaṃ - Ma, Syā;

sutaṃ me taṃ - PTS.

⁶ tejasī - Ma.

⁷ ajamukhī - Ma.

⁸ taṃ - Ma, Syā, PTS.

⁹ sā taṃ ḍaṃsatvajamukhī - Ma;

sā ḍaṃsatu accimukhī - Syā.

¹⁰ puṇṇī - PTS.

¹¹ vijānāhi - Syā.

¹² osajjho - PTS.

¹³ uddhamaṃ ce - Ma;

uddhañce - Syā, PTS.

¹⁴ satta vassāniyaṃ - Ma;

satta vassāni yaṃ - Syā;

sattavassān' ayaṃ - PTS.

¹⁵ udake ce - Ma, Syā.

¹⁶ yāvantodakajā - Ma, Syā;

yāvataṃ udakajā - PTS.

5076. Sau khi thật sự đến gần nó, cậu có thể biết được nó đầy đủ với quyền lực của loài rắn. Ta nghĩ rằng nó sẽ làm cho cậu trở thành đồng tro bụi một cách nhanh chóng.”

5077. “Nọc độc có thể có ở rắn bắt chuột (rắn nhà), ở rắn nước, và ở rắn lục, chứ nọc độc không bao giờ tìm thấy ở con rồng có đầu màu đỏ.”

5078. “Ta đã được nghe từ các vị A-la-hán đã tự kiềm chế, hành khổ hạnh, nói điều này: ‘Sau khi bố thí các vật thí ở nơi này, các thí chủ đi đến cõi Trời.’ Trong khi còn sống, cậu hãy bố thí các vật thí nếu cậu có vật gì để bố thí.

5079. Con rồng này có đại thần lực, có quyền lực, khó bị khuất phục. Ta sẽ cho nó cắn cậu. Nó sẽ làm cậu trở thành tro bụi.”

5080. “Này ông bạn, ta cũng đã được nghe từ các vị đã tự kiềm chế, hành khổ hạnh, nói điều này: ‘Sau khi bố thí các vật thí ở nơi này, các thí chủ đi đến cõi Trời.’ Chính người, trong khi còn sống, hãy bố thí nếu người có vật gì để bố thí.

5081. Con nhái cái con này tên là Accimukhī được đầy đủ với quyền lực của loài rắn. Ta sẽ cho nàng cắn người. Nàng sẽ làm người trở thành tro bụi.

5082. Nàng là con gái của long vương Dhataratṭha, em gái cùng cha khác mẹ với ta. Hãy để nàng Accimukhī ấy chứng tỏ nàng được đầy đủ với quyền lực của loài rắn.”

(Lời Sudassana nói với đức vua Sāgara)

5083. “Tâu đại vương Brahmadata, bệ hạ hãy biết rằng nếu thần rải nọc độc này xuống mặt đất, chắc chắn các loài cỏ dại, dây leo, cây thuốc sẽ bị khô héo.

5084. Tâu đại vương Brahmadata, bệ hạ hãy biết rằng nếu thần ném nọc độc này lên không trung, trời sẽ không mưa, sẽ không đổ tuyết bảy năm.

5085. Tâu đại vương Brahmadata, bệ hạ hãy biết rằng nếu thần rải nọc độc này xuống nước, các loài cá rùa, cho đến các loài thủy tộc sẽ chết.”

Phẩm Đi Vào Thành Phố được chấm dứt.

5086. Lokyaṃ sajanṭaṃ udakaṃ payāgasmim̐ patiṭṭhitaṃ,
ko maṃ ajjhoharī bhūto ogāḷhaṃ yamunaṃ nadiṃ.

5087. Yadesa lokādhipatī yasassī
bārāṇasiṃ pakiraharī¹ samantato,
tassāhaṃ² putto uragūsabhassa
subhagotī³ maṃ brāhmaṇa vedayanti.

5088. Sace hi⁴ putto uragūsabhassa
kaṃsassa⁵ rañño amarādhipassa,
mahesakko aññataro pitā te
maccesu mātā pana te atulyā,
na tādiso arahati brāhmaṇassa
dāsampi ohārituṃ⁶ mahānubhāvo.

5089. Rukkhaṃ nissāya vijjhitto eṇeyyaṃ pātumāgataṃ,
so viddho dūramasarā⁷ saravegena sekhavā.⁸

5090. Taṃ tvam̐ patitamaddakkhi araññasmiṃ brahāvane,
sa maṃsakājamādāya⁹ sāyaṃ nigrodhupāgami.

5091. Suvasāliyaṃghuṭṭhaṃ¹⁰ piṃgiyaṃ¹¹ santhatāyutaṃ,
kokilābhirudaṃ rammaṃ dhuvaṃ haritasaddalaṃ.

5092. Tattha te so pāturahu iddhiyā yāsasā jalaṃ,
mahānubhāvo bhātā me kaññāhi parivārīto.

5093. So tena pariciṇṇo tvam̐ sabbakāmehi tappito,
adūbhassa¹² tuvaṃ dūbhi¹³ taṃ te veraṃ idhāgataṃ.

5094. Khippaṃ gīvaṃ pasārehi na te dassāmi jīvitaṃ,
bhātu parisaraṃ veraṃ chedayissāmi te siraṃ.

5095. Ajjhāyako yācayogo¹⁴ āhutaggī ca brāhmaṇo,
etehi tihi ṭhānehi avajjho bhavati¹⁵ brāhmaṇo.

¹ pakriya - Ma;

pakiraharī - Syā;

pakiraparī - PTS.

² tassāha - Ma, Syā.

³ subhogotī - Ma, Syā.

⁴ sacesi - Syā.

⁵ kāsissa - Ma, Syā.

⁶ ohātuṃ - PTS.

⁷ dūramacari - Ma;

dūramācari - Syā.

⁸ sikhavā - Ma;

pekkhavā - Syā.

⁹ samaṃ sakājamādāya - Ma;

sa maṃsakācam ādāya - PTS.

¹⁰ sukasālikasaṃghuṭṭhaṃ - Ma.

¹¹ piṅgalaṃ - Ma.

¹² aduṭṭhassa - Ma, Syā.

¹³ dubbhi - Ma, Syā.

¹⁴ yācayogī - Ma, Syā.

¹⁵ hoti - Ma.

(Lời trao đổi giữa lão thợ săn và Subhaga, em trai kế của Bhūridatta)

5086. “Khi ta đang trầm mình trong nước rửa tội được thiết lập ở bãi tắm Payāga, sanh linh nào đã lôi ta xuống chìm sâu vào dòng sông Yamunā?”

5087. “Vị chúa tể ở thế gian có danh tiếng ấy đã quán tròn vòng quanh thành Bārāṇasī. Ta là con trai của vị long thần ấy. này vị Bà-la-môn, mọi người biết ta là ‘Subhaga.’”

5088. “Nếu chính ngài là con trai của vị long thần, của vị vua Kāṃsa, chúa tể của loài rồng bất tử, thì cha của ngài là một trong những vị có đại quyền lực; hơn nữa, mẹ của ngài ở chốn nhân gian là không người sánh bằng. Vị có đại oai lực như thế ấy không thích hợp để nhấn chìm thậm chí một kẻ nô lệ của dòng Bà-la-môn.”

5089. “Tựa vào thân cây, các người đã bắn con sơn dương đang đi đến để uống nước. Bị bắn trúng, nó đã phóng đi xa. Nó có sự nhanh nhẹn so với tốc độ của mũi tên.

5090. Người đã nhìn thấy con thú ấy bị ngã xuống ở nơi hoang dã, ở khu rừng rộng lớn. Người đây đã mang theo túi thịt và vào lúc chiều tối đã đi đến gần một cây đa.

5091. Cây đa màu nâu đỏ, được kết thành chạng ba, được vang dội tiếng kêu của loài chim két và chim sáo, có tiếng kêu của chim cu cu đáng yêu, thường xuyên có bãi cỏ xanh mượt.

5092. Tại đó, người em trai ấy của ta, có đại oai lực, được tùy tùng bởi các thiếu nữ, đang chói sáng với thần thông và danh tiếng, đã hiện ra với người.

5093. Người đây đã được vị ấy phục vụ, đã được thỏa mãn với tất cả các dục. Người là kẻ bội bạc đối với người không bội bạc. Sự hận thù ấy trở về với người tại nơi này.

5094. Người hãy mau đưa cái cổ ra. Ta sẽ không ban cho người mạng sống. Trong khi nhớ đến sự thù hận của người đối với em trai, ta sẽ chặt đứt cái đầu của người.”

5095. “Vị Bà-la-môn có sự trì tụng, có sự gắn bó với việc dâng hiến, có sự thờ phụng ngọn lửa. Với ba tư cách này, vị Bà-la-môn không thể bị giết chết.”

5096. Yaṃ puraṃ¹ dhataratthassa ogāḷhaṃ yamaṇaṃ nadiṃ,
jotate sabbasovaṇṇaṃ giriṃ āhacca yāmaṇaṃ.

5097. Tattha te purisavyagghā sodariyā mama bhātaro,
yathā te tattha vakkhanti tathā hessasi brāhmaṇa.
Subhagakaṇḍaṃ.

5098. Anittarā ittarasampayuttā
yaññā ca vedā ca subhoga loke,
tadaggarayaṃ hi vinindamāno
jahāti vittaṅga sataṅga dhammaṃ.

5099. Ajjhenamariyā paṭhaviṃ janindā
vessā kaṣiṃ paricariyaṅga² suddā,
upāgu paccekam yathā padesaṃ
katāhu ete vasināti āhu.

5100. Dhātā vidhātā varuṇo kuvero
somo yamo candimā vāyu³ suriyo,
ete hi⁴ yaññaṃ puthuso yajitvā
ajjhāyakānaṃ atha⁵ sabbakāme.

5101. Vikāsitā cāpasatāni pañca
yo ajjuno balavā bhīmaseno,
sahassabāhu asamo paṭhavyā
sopi tadā ādahi⁶ jātavedaṃ.

5102. Yo brāhmaṇo⁷ bhojayī dīgharattaṃ
annena pānena yathānubhāvaṃ,
pasannacitto anumodamāno
subhoga devaññataro ahoṣi.

5103. Mahāsaṇaṃ devamanomavaṇṇaṃ
yo sappinā asakkhi jetumaggiṃ,⁸
so yaññatantaṃ varato yajitvā
dibbaṃ gatiṃ mucalindajjhagañchi.⁹

¹ pūraṃ - Ma.

² pāricariyaṅga - Ma, Syā, PTS.

³ y' āpi - PTS.

⁴ etepi - Ma, Syā.

⁵ atho - Ma.

⁶ tadā mādahi - Ma.

⁷ brāhmaṇe - Ma, Syā.

⁸ bhojetumaggiṃ - Ma, Syā.

⁹ mucalindajjhagacchi - Ma, Syā.

5096. “Kinh thành của long vương Dhataratṭha chìm sâu ở dòng sông Yamunā, tất cả đều bằng vàng, chiếu sáng, nối liền với ngọn núi Yāmuna.

5097. Những người hùng hổ tại nơi ấy là các anh em trai cùng mẹ của ta. Nay vị Bà-la-môn, tại nơi ấy họ phán quyết thế nào thì người sẽ như thế ấy.”
Phẩm Long Vương Subhaga (được chấm dứt).

(Lời Ariṭṭha, em trai út của Bhūridatta)

5098. “Này Subhoga,¹ các lễ hiến dâng và các Kinh Vệ-đà ở thế gian là có oai lực lớn và có liên quan đến số ít các vị Bà-la-môn. Chính vì thế, người chê bai vị không thể bị chê trách (sẽ) đánh mất tài sản và pháp của các bậc thiện nhân.

5099. Có lời đã nói rằng: ‘Các bậc cao thượng (giai cấp Bà-la-môn) chuyên việc học thức, các vị chúa của loài người (Sát-đế-ly) cai quản trái đất, các thương nhân (Vệ-xá) lo việc trồng trọt, và các nô bộc (Thủ-đà-la) làm công việc hầu hạ, các hạng người này đi đến khu vực phù hợp theo từng cá nhân. Bốn giai cấp này đã được tạo ra bởi đấng (Đại Phạm Thiên) có quyền lực.’

5100. Các vị thần Dhātā, Vidhātā, Varuṇa, Kuvera, Soma, Yama, Candimā, Vāyu, Suriya, chính các vị này đã dâng cúng vô số lễ hiến dâng và tất cả các dục đến các vị có sự trì tụng (Bà-la-môn).

5101. Vị Ajjuna có sức mạnh, tạo ra sự khiếp sợ, có cánh tay mạnh ngàn lần, là vị đã kéo căng cây cung vĩ đại bằng năm trăm cây cung khác, không có người sánh bằng ở trái đất; vị ấy cũng đã thờ phụng thần lửa trong thời quá khứ.

5102. Vị Bà-la-môn có tâm tịnh tín, trong lúc tùy hỷ, đã bố thí thực phẩm một thời gian dài với cơm ăn nước uống tùy theo khả năng, này Subhoga, người ấy đã trở thành một vị Thiên nhân khác nữa.

5103. Đức vua Mucalinda đã có khả năng cung cấp đầy đủ bơ lỏng đến Thần Lửa, là vị Thiên nhân có màu sắc thượng đẳng, thọ dụng nhiều thức ăn. Sau khi dâng cúng với hình thức dâng hiến ấy đến vị Thần cao quý, vị vua ấy đã đạt đến cảnh giới cõi Trời.

¹ Tên người em kế của Long vương Bhūridatta không nhất quán: ở đây ghi là Sughoga, trong khi đó, ở hai câu kệ 5056 và 5087 ghi là Subhaga. Điều này được thấy ở văn bản của Sri Lanka và PTS, còn văn bản của Miến Điện và Thái Lan chỉ sử dụng một tên là Subhoga (ND).

5104. Mahānubhāvo vassasahassajīvī¹
yo pabbaji dassaneyyo uḷāro,
hitvā apariyantarattham² sasenam
rājā dudīpopi jagāmaṃ³ saggaṃ.
5105. Yo sāgaro sāgarantaṃ⁴ vijitvā
yūpaṃ subhaṃ soṇṇamayaṃ⁵ uḷāraṃ,
ussesī vessānaramādahāno
subhoga devaññataro ahosi.
5106. Yassānubhāvena subhoga gaṅgā
pavattatha⁶ dadhisannaṃ⁷ samuddaṃ,
sa lomapādo paricariyamaggaṃ
aṅgo sahasakkhapurajjhagañchi.⁸
5107. Mahiddhiko devavaro yasassī
senāpatī tidive vāsavassa,
sa somayāgena malaṃ vihantvā
subhoga devaññataro ahosi.
5108. Akāri yo⁹ lokamimaṃ parañca
bhāgīraṭṭhiṃ¹⁰ himavantañca gijjhaṃ,¹¹
yo iddhiṃ devavaro yasassī
sopi tadā ādahi jātavedaṃ.
5109. Mālāgirī himavā yo ca gijjho¹²
sudassano nisabho kākaneru,¹³
ete ca aññe ca nagā mahantā
cityā katā yaññakarehi māhu.
5110. Ajjhāyakaṃ mantaguṇūpapannaṃ
tapassinaṃ yācayogoti cāha,¹⁴
tīre samuddassudakaṃ sajantaṃ
taṃ sāgarajjhohari¹⁵ tenapeyyo.

¹ vassasahassakhīvī - Syā.

² apariyantarattham - Ma;

apariyantaṃ rattham - Syā.

³ dudīpopi jagāma - Ma;
dudīpopajjhagāmi - Syā;

dujīpo pi jagāma - PTS.

⁴ sāgarantaṃ sāgaro - Ma, PTS.

⁵ sovaṇṇamayaṃ - Syā.

⁶ pavattati - Syā.

⁷ dadhisanninnaṃ - Ma;

dadhisanninnaṃ - Syā.

⁸ purajjhagacchi - Ma;

puramajjhagacchi - Syā.

⁹ akārayi - Ma, Syā.

¹⁰ bhāgīrasim - PTS.

¹¹ vijjhaṃ - Syā.

¹² vijjhā - Syā.

¹³ kuveru - Ma;

kākaveru - Syā.

¹⁴ yācayogotidhāhu - Ma;

yācayogitidhāhu - Syā.

¹⁵ sāgarajjhohari - Ma.

5104. Đức vua Dudīpa cao cả, có hảo tướng, có đại oai lực, có tuổi thọ một ngàn năm, đã xuất gia, sau khi từ bỏ vô số cỗ xe cùng với đoàn quân, cũng đã đi đến cõi Trời.

5105. Đức vua Sāgara, sau khi chiến thắng vùng đất đến tận bờ biển, đã cho dựng lên đài tế lễ xinh đẹp, làm bằng vàng, cao cả, thờ phụng thần lửa Vessānara. Nay Subhoga, đức vua ấy đã trở thành một vị Thiên nhân khác nữa.

5106. Nay Subhoga, do nhờ oai lực của đức vua Aṅga mà dòng sông Gaṅgā đã phát sinh, và sự đọng lại của sữa đông tạo thành biển cả. Vị Aṅga ấy, có lông ở bàn chân, sau khi trông nom ngọn lửa, đã đi đến thành phố của đấng Thiên Vương có ngàn mắt.

5107. Vị Thiên nhân cao quý, có đại thần lực, có danh tiếng, tướng quân của Thiên Vương Vāsava ở cõi Trời Đạo Lợi (hiện nay), vị ấy, (trước kia) sau khi loại trừ ô nhiễm bằng việc dâng hiến rượu Soma, nay Subhoga, đã trở thành một vị Thiên nhân khác nữa.

5108. Vị (Đại Phạm Thiên) đã tạo lập ra thế gian này và thế gian khác, rồi dòng sông Bhāgīrathī, núi Hi-mã-lạp, và núi Gijjha, là vị Thiên nhân cao quý, có thần thông, có danh tiếng, vị ấy cũng đã thờ phụng thần lửa trong thời quá khứ.

5109. Người đời đã nói rằng: ‘Núi Mālāgiri, núi Himavā, núi Gijjha, núi Sudassana, núi Nisabha, và núi Kākaneru, các ngọn núi này và các ngọn núi to lớn khác đã được chất lên thành đống bởi những người thực hiện các cuộc lễ dâng hiến.’

5110. Nghe nói vị (Bà-la-môn) có sự trì tụng, có được chú thuật và đức hạnh, hành khổ hạnh, là ‘vị có sự gắn bó với việc dâng hiến.’ Có vị Bà-la-môn đứng ở bờ biển đang rưới nước (lên đầu để rửa tội), biển cả đã nuốt chửng vị ấy; vì thế, nước biển trở thành không thể uống được.

5111. Āyāgavatthūni puthū pathavyā
saṃvijjanti brāhmaṇā vāsavassa,
purimaṃ disaṃ pacchimaṃ dakkhiṇuttaraṃ
saṃvijjamānā janayanti vedaṃ.
5112. Kalim hi¹ dhīrānaṃ² kaṭaṃ magānaṃ
bhavanti vedajjhagatānariṭṭha,³
marīcidhammaṃ asamekkhitattā
māyāguṇā nātivahanti paññaṃ.
5113. Vedā na tāṇāya bhavantirassa⁴
mittadduno bhūnahuno narassa,
na tāyate pariciṇṇo ca⁵ aggi
dosantaraṃ maccaṃ anariyakammaṃ.
5114. Sabbañce⁶ maccā sadhanā sabhogā⁷
ādīpitaṃ dārutiṇena missaṃ,
dahaṃ na tappe asamatthatejo
ko taṃ subhikkhaṃ dirasañña kuriyā.⁸
5115. Yathāpi khīraṃ viparināma⁹dhammaṃ
dadhi bhavitvā navanītampi hoti,
evampi aggi viparināmadhammo
tejo samorohati¹⁰ yogayutto.
5116. Na dissate¹¹ aggimanuppaviṭṭho
sukkhesu kaṭṭhesu navesu cāpi,
nāmanthamāno¹² araṇīnarena
nākammaṇā¹³ jāyati jātavedo.
5117. Sace hi aggi antarato vaseyya
sukkhesu kaṭṭhesu navesu cāpi,
sabbāni susseyyuṃ¹⁴ vanāni loke
sukkāni kaṭṭhāni ca pajjaleyyuṃ.

¹ kalī hi - Ma, PTS;

kalīhi - Syā.

² dhīrāna - Ma, Syā.

³ vedajjhagatā ariṭṭha - Syā.

⁴ bhavanti dassa - Ma.

⁵ pariciṇṇova - Syā.

⁶ sabbañca - Ma, Syā, PTS.

⁷ sadhanaṃ sabhogaṃ - Ma.

⁸ dvirasañña kayirā - Ma; dirasañña kayirā - Syā; dirasañña kuriyā - PTS.

⁹ viparināma - Ma, Syā.

¹⁰ samorohatī - Ma, PTS;
samārūhati - Syā.

¹¹ dissatī - Ma;

dissati - Syā.

¹² nāmatthamāno - Ma, Syā.

¹³ nākammaṇā - Ma, Syā.

¹⁴ susseyyu - Ma.

5111. Các vị Bà-la-môn hiện diện đông đảo ở trái đất là các đối tượng cúng dường của Thiên Vương Vāsava. Trong khi hiện diện ở bốn phương đông, tây, nam, bắc, các vị Bà-la-môn sáng tạo ra Kinh Vệ-đà (mang lại sự hân hoan vui vẻ cho vị Vāsava ấy).”

(Lời Long vương Bhūridatta)

5112. “Này Aritṭha, các kiến thức từ Vệ-đà là điều tai họa đối với các bậc sáng trí, là sự thắng lợi đối với những kẻ ngu, là pháp (không có bản thể) ví như ảo ảnh, có nội dung đã không được xem xét kỹ lưỡng; các tính chất xảo trá không đánh lừa được bậc trí tuệ.

5113. Các Kinh Vệ-đà không đem lại sự hộ trì cho con người, có các tính chất bội bạc, hủy hoại sự tiến bộ của loài người, và ngọn lửa được thờ phụng không bảo vệ được người có nội tâm xấu xa, có việc làm không thánh thiện.

5114. Nếu những người có tài sản, có của cải trộn lẫn tất cả (tài sản và của cải) với củi và cỏ rồi đốt cháy; trong khi đốt cháy như vậy, người tạo ra ngọn lửa khác và nó không bao giờ được thỏa mãn. Nay vị biết được hai vị ném (loài rắn có hai lưỡi), người nào có thể làm cho ngọn lửa ấy được vừa ý?

5115. Cũng giống như sữa là vật có sự chuyển hóa, sau khi trở thành sữa đông, rồi là bơ đặc; tương tự như vậy, ngọn lửa là vật có sự chuyển hóa: khi có sự kiên trì nỗ lực (cọ xát dụng cụ tạo lửa) thì ngọn lửa hiện ra.

5116. Hiện tượng ngọn lửa xuất hiện (tự nhiên) không được nhìn thấy ở các khúc gỗ khô cũng như gỗ tươi. Không được cọ xát bởi con người và dụng cụ tạo lửa, ngọn lửa không sanh lên nếu không có sự tác động.

5117. Bởi vì, nếu ngọn lửa có thể trú ẩn bên trong ở các khúc gỗ khô cũng như gỗ tươi, thì tất cả các khu rừng ở thế gian có thể trở nên khô héo, và các khúc gỗ khô có thể bùng cháy.

5118. Karoti ce dārutiṇena puññaṃ
bhojaṃ naro dhūmasikhiṃ patāpavaṃ,
aṅgārikā loṇakarā ca sūdā
sarīradāhāpi kareyyuṃ¹ puññaṃ.
5119. Atha ce hi ete na karonti² puññaṃ
ajjhenamaggiṃ idha tappayitvā,
na koci lokasmiṃ karoti puññaṃ
bhojaṃ naro dhūmasikhiṃ patāpavaṃ.
5120. Kathaṃ hi lokāpacito samāno
amanuññaṅgandhaṃ bahunnaṃ³ akantaṃ,
yadeva maccā parivajjayanti
tadappasatthaṃ dirasañña⁴ bhuñje.
5121. Sikhiṃ hi devesu vadanti heke
āpaṃ milakkhā⁵ pana devamāhu,
sabbeva ete vitathaṃ bhaṇanti
aggī na devaññataro na cāpo.
5122. Nirindriyaṃ santaṃ asaññaṅkāyaṃ⁶
vessānaraṃ kammakaraṃ pajānaṃ,
paricariya maggiṃ⁷ sugatiṃ kathaṃ vaje⁸
pāpāni kammāni pakubbamāno.⁹
5123. Sabbābhibhūtāhudha¹⁰ jīvikatthā
aggissa brahmā paricārikoti,¹¹
sabbānubhāvī ca vasī kimatthaṃ
animmito nimmitaṃ vanditassa.
5124. Hassaṃ¹² anijjhānakhamaṃ atacchaṃ
sakkārahetu pakiriṃsu¹³ pubbe,
te lābhasakkāre apātubhonte¹⁴
santhambhitā¹⁵ jantuhi santidhammaṃ.
5125. Ajjhenamariyā paṭhaviṃ janindā
vessā kasiṃ paricariyañca¹⁶ suddā,
upāgu paccekaṃ yathā padesaṃ
katāhu ete vasināti āhu.

¹ kareyyu - Ma, Syā.

² etepi karonti - Syā.

³ bahūnaṃ - Ma, Syā.

⁴ dvirasañña - Ma; dirasañña - Syā, PTS.

⁵ milakkhū - Ma, Syā.

⁶ anindriyabaddhamasaññaṅkāyaṃ - Ma;

anindriyaṃ santamasaññaṅkāyaṃ - Syā.

⁷ paricariyamaggiṃ - Syā;

paricariya-m-aggiṃ - PTS.

⁸ vaje - Syā.

⁹ pakubbamāno - Syā.

¹⁰ sabbābhibhū tāhudha - Ma;
sabbābhibhū t' āhu 'dha - PTS.

¹¹ paricārikoti - Syā, PTS.

¹² hāsaṃ - Syā.

¹³ parikiriṃsu - Syā.

¹⁴ apātubhūte - Syā.

¹⁵ sandhāpitā - Ma;

sandhābhitā - Syā.

¹⁶ pāricariyañca - Ma, Syā, PTS.

5118. Nếu trong lúc nuôi dưỡng ngọn lửa đã được cháy sáng rực rỡ với củi và cỏ, con người tạo ra được phước báu, thì những người đốt than, những người nấu muối, và những người đầu bếp, luôn cả những người thiêu xác chết, cũng có thể tạo ra phước báu.

5119. Và ngay cả các vị Bà-la-môn, sau khi làm thỏa mãn ngọn lửa ở nơi này bằng sự trì tụng, cũng không tạo ra được phước báu. Không người nào ở thế gian tạo ra được phước báu trong lúc nuôi dưỡng ngọn lửa đã được cháy sáng rực rỡ.

5120. Bởi vì, này vị biết được hai vị ném (loài rắn có hai lưỡi), làm thế nào vị thần linh (ngọn lửa), trong khi đang được thế gian tôn trọng, lại có thể thọ hưởng vật không được ca ngợi, chính là vật mà loài người lánh xa, có mùi hương không làm vừa lòng, không được yêu thích đối với số đông?

5121. Bởi vì một số người nói lửa chính là một vị thần linh trong số các Thiên thần; trái lại, những người man rợ đã gọi nước là thần linh. Tất cả những người này đều nói sai sự thật. Lửa không phải là một vị thần linh trong số các Thiên thần, nước cũng không phải.

5122. Sau khi thờ phụng thần lửa Vessānara là vị làm các công việc (như nấu nướng, v.v...), thuộc chủng loại không có giác quan, không có sự nhận biết và thân thể, kẻ thực hiện các hành động ác độc làm thế nào có thể đi đến nhàn cảnh?

5123. Ở đây, các vị Bà-la-môn vì mục đích đời sống của bản thân đã nói rằng: 'Vị chúa tể của tất cả, đấng Brahmā là người thờ phụng lửa.' (Như vậy,) bậc toàn năng, có quyền lực, đấng sáng tạo, vì mục đích gì lại tôn kính vật đã được chính mình tạo ra?

5124. Vì nguyên nhân của sự tôn kính, các vị Bà-la-môn trước đây đã truyền bá quan điểm buồn cười, không có thật, không đáng để suy xét. Vào lúc lợi lộc và sự tôn kính còn chưa được phát sanh, họ đã quy định nguyên tắc trật tự đối với các sinh vật.

5125. Họ đã nói rằng: 'Các bậc cao thượng (giai cấp Bà-la-môn) chuyên việc học thức, các vị chúa của loài người (Sát-đế-ly) cai quản trái đất, các thương nhân (Vệ-xá) lo việc trồng trọt, và các nô bộc (Thù-đà-la) làm công việc hầu hạ, các hạng người này đi đến khu vực phù hợp theo từng cá nhân. Bốn giai cấp này đã được tạo ra bởi đấng (Đại Phạm Thiên) có quyền lực.'¹

¹ Câu kệ 5125 tương tự như câu kệ 5099 ở trang 171.

5126. Etañca saccam vacanam bhaveyya
yathā idam bhāsitaṃ brāhmaṇehi,
nākhattiyo jātu labhetha rajjam
nābrāhmaṇo mantapadāni sikkhe,
nāññatra vessehi¹ kasim kareyya
suddo na muñce² parapessitāya.³
5127. Yasmā ca etaṃ vacanam abhūtaṃ
musā cime⁴ odariyā bhaṇanti,
tadappapaññā abhisaddahanti
passanti taṃ paṇḍitā attanāva.
5128. Khattiyā na vessā na⁵ balim haranti
ādāya satthāni caranti brāhmaṇā,
taṃ tādisaṃ saṃkhubhitaṃ vibhinnaṃ⁶
kasmā brahmā nujjukaroti⁷ lokaṃ.
5129. Sace hi so issaro sabbaloke
brahmā bahū bhūtapatī⁸ pajānaṃ,
kiṃ sabbalokaṃ⁹ vidahī alakkhiṃ
kiṃ sabbalokaṃ na sukhi¹⁰ akāsi.
5130. Sace hi so issaro sabbaloke
brahmā bahū bhūtapatī pajānaṃ,
māyā musāvajjamadena cāpi
lokaṃ adhammena kimatthakāsi.¹¹
5131. Sace hi so issaro sabbaloke
brahmā bahū bhūtapatī pajānaṃ,
adhammiyo¹² bhūtapatī ariṭṭha
dhamme sati so vidahī adhammaṃ.
5132. Kiṭā paṭaṅgā uragā ca bhekā¹³
hantvā kimim¹⁴ sujhati makkhikā ca,
ete hi¹⁵ dhammā anariyarūpā
kambojakānaṃ vitathā bahunnaṃ.¹⁶
5133. Sace hi so sujhati yo hanāti
hatopi so saggamupeti ṭhānaṃ,
bhovādi bhovādinam¹⁷ mārayeyyūṃ
ye cāpi¹⁸ tesam abhisaddaheyūṃ.

¹ vessā hi - Syā.

² mucce - Ma.

³ parapesanāya - Ma, Syā.

⁴ musāvime - Ma, Syā.

⁵ khatyā hi vessānaṃ - Ma, Syā;

khattā na vessā na - PTS.

⁶ pabhinnaṃ - Ma, Syā.

⁷ nuju karoti - Ma; na ujuṃ karoti - Syā.

⁸ brahmāpahū bhūtapatī - Syā.

⁹ sabbaloke - PTS.

¹⁰ sukhiṃ - Ma, Syā, PTS.

¹¹ kimatthamakāri - Ma;

kimatthakāri - Syā.

¹² adhammiko - Ma, Syā.

¹³ bheṅgā - Syā.

¹⁴ kimī - Ma.

¹⁵ etepi - Ma.

¹⁶ bahūnaṃ - Ma, Syā.

¹⁷ bhovādina - Ma, Syā, PTS.

¹⁸ vāpi - Syā.

5126. Và lời nói ấy có thể là sự thật,
giống như điều này đã được nói bởi các vị Bà-la-môn:
Vị Sát-đế-ly không có dòng dõi không thể kể vị đất nước,
vị không phải Bà-la-môn không thể học các câu chú thuật,
không ai khác có thể trông trọt ngoài các thương nhân (Vệ-xá),
và kẻ nô bộc (Thủ-đà-la) không tránh khỏi việc người khác sai bảo.

5127. Và bởi vì lời nói ấy là không đúng sự thật,
và những kẻ chỉ chăm lo làm đầy bao tử này phát ngôn lời dối trá.
Những kẻ thiếu trí tin vào lời nói ấy (của các vị Bà-la-môn),
các bậc sáng suốt tự chính bản thân nhìn thấy điều ấy (có sự sai trái).

5128. Các vị Sát-đế-ly và các thương nhân (Vệ-xá) không duy trì việc cúng tế, các vị Bà-la-môn nắm giữ và thực hành các học thuật. Thế gian đã bị rối loạn, đã bị phân chia như thế ấy, tại sao đấng Brahmā không làm cho thế gian trở nên ngay thẳng?

5129. Bởi vì nếu vị ấy là chúa tể ở tất cả thế gian,
là đấng Brahmā của các chủng loại, là vị chủ nhân của nhiều sinh linh,
tại sao vị ấy đã sắp đặt khiến cho tất cả thế gian bị bất hạnh,
tại sao vị ấy đã không làm cho tất cả thế gian được hạnh phúc?

5130. Bởi vì nếu vị ấy là chúa tể ở tất cả thế gian,
là đấng Brahmā của các chủng loại, là vị chủ nhân của nhiều sinh linh,
vì lý do gì vị ấy đã cai quản thế gian một cách bất công
bằng sự xảo trá, và bằng sự sai trái, lỗi lầm, và điên rồ nữa?

5131. Bởi vì nếu vị ấy là chúa tể ở tất cả thế gian,
là đấng Brahmā của các chủng loại, là vị chủ nhân của nhiều sinh linh,
nay Ariṭṭha, vị chủ nhân của các sinh linh là không công bằng,
trong khi sự công bằng hiện hữu, vị ấy đã sắp đặt sự bất công.

5132. Kẻ đã giết chết các sinh mạng như các con bươm bướm, châu chấu,
các loài rắn, ếch nhái, mối mọt, và các con ruồi lại được xem là trong sạch.
Chính các pháp này là có hình thức không thánh thiện, không đúng đắn của
nhiều người dân xứ Kamboja.

5133. Bởi vì nếu kẻ nào giết hại (sinh mạng), kẻ ấy được trong sạch,
và luôn cả kẻ bị giết hại ấy cũng đạt đến vị thế cõi Trời,
thì các vị Bà-la-môn có thể giết vị Bà-la-môn,
và những người nào tin vào lời nói ấy của họ (cũng có thể giết).

5134. Neva¹ migā nappasunopi gāvo²
āyācanti attavadhāya keci,
vipphandamānaṃ³ idha jīvikatthā
yaññesu pāṇe pasumāharanti.⁴
5135. Yūpassa te⁵ pasubandhe ca bālā
cittehi vaṇṇehi mukhaṃ nayanti,
ayaṃ te yūpo kāmadoho parattha
bhavissati sassato samparāyaṃ.⁶
5136. Sace ca yūpe maṇisaṅkhamuttaṃ
dhaññaṃ dhaṇaṃ rajataṃ jātarūpaṃ,
sukksesu kaṭṭhesu navesu cāpi
sace duhe tidive sabbakāme,
tevijjasaṅghā ca⁷ puthū yajeyyūṃ
na brāhmaṇā⁸ kañci taṃ⁹ yājayeyyūṃ.
5137. Kuto ca yūpe maṇisaṅkhamuttaṃ
dhaññaṃ dhaṇaṃ rajataṃ jātarūpaṃ,
sukksesu kaṭṭhesu navesu cāpi
kuto duhe tidive sabbakāme.
5138. Saṭhā ca luddā upaladdhabālā¹⁰
cittehi¹¹ vaṇṇehi mukhaṃ nayanti,
ādāya aggiṃ mama dehi vittaṃ
tato sukhī hohisi sabbakāme.
5139. Tamaggihuttaṃ saraṇaṃ pavissa
cittehi vaṇṇehi mukhaṃ nayanti,
oropayitvā kesamassuṃ nakhañca
vedehi cittaṃ atigālayanti.¹²
5140. Kākā ulūkaṃva raho labhitvā
ekaṃ samānaṃ bahukā samecca,
annāni bhutvā kuhakā kuhitvā
muṇḍaṃ karitvā¹³ yaññapathossajanti.¹⁴
5141. Evaṃ hi so vañcito brāhmaṇehi
eko samāno bahuhi¹⁵ samecca,
te yogayogena vilumpamānā
ditṭhaṃ adiṭṭhena dhaṇaṃ haranti.

¹ n' evā - PTS.

² na pasū nopi gāvo - Ma;
na pasunopi gāvo - Syā;
na-ppasu no pi gāvo - PTS.

³ vipphandamāne - Ma;
vipphandamānā - Syā, PTS.

⁴ pasumārabhanti - Ma, Syā.

⁵ yūpussane - Ma;

yūpassa ne - Syā, PTS.

⁶ samparāye - Ma, Syā, PTS.

⁷ tevijjasaṅghāva - Ma, Syā.

⁸ abrahmaṇaṃ - Ma.

⁹ kiñci na - Syā.

¹⁰ paluddhabālā - Ma, Syā.

¹¹ citrehi - Syā.

¹² vittaṃ atigālayanti - Ma, Syā;

vittaṃ atigālayanti - PTS.

¹³ katvā - PTS.

¹⁴ yaññapathossajanti - Syā.

¹⁵ bahukā - Ma, Syā, PTS.

5134. Các con thú rừng, các loài gia súc, luôn cả trâu bò, không có sinh vật nào yêu cầu cái chết cho bản thân. Ở đây, vì mục đích đời sống của bản thân, các vị Bà-la-môn mang đến các sinh mạng, các loài thú đang vùng vẫy ở các cuộc lễ hiến dâng.

5135. Về việc trói buộc các con thú ấy ở đài tế lễ, những kẻ ngu thốt ra ở cửa miệng với những lời giải thích hoa mỹ rằng: ‘Đài tế lễ này sẽ là nguồn cung cấp dục lạc cho họ trong đời sau, sẽ mang lại cho họ bản thể thường còn ở đời sống kế tiếp.’

5136. Và nếu ngọc ma-ni, xà cừ, ngọc trai, thóc lúa, tài sản, bạc, vàng được dâng hiến ở đài tế lễ và ở luôn cả các khúc gỗ khô cũng như gỗ tươi có thể trở thành nguồn cung cấp tất cả các dục lạc ở cõi Trời, thì tại sao chỉ riêng tập thể các vị thông hiểu ba bộ Vệ-đà là có thể hiến dâng, và các vị Bà-la-môn không để cho ai khác có thể hiến dâng lễ ấy?

5137. Và tại sao ngọc ma-ni, xà cừ, ngọc trai, thóc lúa, tài sản, bạc, vàng được dâng hiến ở đài tế lễ, và ở luôn cả các khúc gỗ khô cũng như gỗ tươi, lại có thể trở thành nguồn cung cấp tất cả các dục lạc ở cõi Trời? (Trong mọi trường hợp, lời nói của các vị Bà-la-môn là sai lầm hoàn toàn).

5138. Những kẻ xảo trá, tàn bạo, ngu dốt khuyến dụ, và thốt ra ở cửa miệng với những lời giải thích hoa mỹ rằng: ‘Hãy nhận lấy ngọn lửa và hãy trao của cải cho ta; nhờ thế, ông sẽ có được hạnh phúc trong tất cả các dục.’

5139. Sau khi dẫn dắt vào sự nương tựa là việc hiến dâng đến thần lửa ấy, chúng thốt ra ở cửa miệng với những lời giải thích hoa mỹ. Sau khi khuyến dụ cắt bỏ tóc, râu, và móng tay móng chân, chúng làm cho của cải bị tiêu hoại bằng kiến thức từ ba bộ Vệ-đà.

5140. Tựa như các con quạ có được con chim cú ở nơi vắng vẻ, chúng đã tụ tập lại đông đảo cắn mổ con chim cú chỉ có một mình, các vị Bà-la-môn, sau khi hưởng thụ các thức ăn, sau khi thực hiện việc lừa gạt, sau khi cạo trọc đầu người dâng hiến, chúng xua đuổi người ấy khỏi nơi hành lễ dâng hiến.

5141. Tương tự y như vậy, bị các vị Bà-la-môn lường gạt, người ấy chỉ có một mình, còn các vị Bà-la-môn đã tụ tập lại đông đảo. Bọn chúng, trong khi tước đoạt bằng thủ thuật này và thủ thuật khác, lấy đi tài sản thấy được trước mắt bằng điều không thấy được (là những lời hứa hẹn về cõi Trời).

5142. Akāsiyā rājūhi cānusiṭṭhā¹
tadassa ādāya dhanam haranti,
te tādisā corasamā asantā
vajjhā na haññanti ariṭṭha loke.
5143. Indassa bāhārasi dakkhiṇāti
yaññesu chindanti palāsayaṭṭhim,
taṃ cepi saccam maghavā chinnabāhu
kenassa indo asure jināti.
5144. Tañceva tuccham maghavā samaṅgī
hantā avajjho paramo sa devo,²
mantā ime brāhmaṇā tuccharūpā
sanditṭhikā³ vañcanā esa loke.
5145. Mālāgiri himavā yo ca gijjho⁴
sudassano nisabho kākaneru,⁵
ete ca aññe ca nagā mahantā
cityā katā yaññakarehi māhu.⁶
5146. Yathappakārāni⁷ hi iṭṭhakāni
cityā katā yaññakarehi māhu,
na pabbatā honti tathappakārā⁸
aññādisā acalā tiṭṭhaselā.⁹
5147. Na iṭṭhakā honti silā cirenapi¹⁰
na tattha sañjāyati ayo na loham,
yañce ca¹¹ etaṃ parivaṇṇayantā
cityā katā yaññakarehi māhu.
5148. Ajjhāyakaṃ mantaguṇūpapannaṃ
tapassinaṃ yācayogoti māhu,¹²
tīre samuddassudakaṃ sajantaṃ
taṃ sāgarajjhohari¹³ tenapeyyo.
5149. Parosahassampi samantavede
mantūpapanne nadiyo vahanti,
na tena vyāpannarasūdakānaṃ¹⁴
kasmā samuddo atulo apeyyo.

¹ rājūhivānusiṭṭhā - Ma;
rājūhi vānusiṭṭhā - Syā;
rājūhi vānusiṭṭhā - PTS.

² sudevo - Syā.

³ sanditṭhikā - PTS.

⁴ vijjhā - Ma.

⁵ kuveru - Ma; kākaveru - Syā.

⁶ yaññakarebhimāhu - Syā;
yaññakarehi-m-āhu - PTS.

⁷ yathāpakārāni - Ma, Syā.

⁸ tathāpakārā - Ma, Syā.

⁹ diṭṭhaselā - Syā.

¹⁰ cirena - Ma, Syā.

¹¹ yaññañca - Ma, Syā, PTS.

¹² yācayotidhāhu - Ma;
yācayogitidhāhu - Syā.

¹³ sāgarojjhohari - Ma.

¹⁴ byāpannarasūdakā na - Ma;
byāpannarasūdakāni - Syā;
vyāpannarasūdakā naṃ - PTS.

5142. Những nhân viên đi thu thuế, đã được chỉ bảo bởi các vị vua, tịch thu và mang đi tài sản ấy của người dân.

Những kẻ như thế ấy giống như bọn cướp, là những kẻ không tốt, đáng tội chết, nhưng không bị giết chết ở thế gian, này Aritṭha.

5143. Ở những cuộc lễ dâng, các vị Bà-la-môn nói rằng: ‘Người là cánh tay phải của Thiên Vương Inda,’ rồi chặt đứt cây gậy gỗ *palāsa*. Nếu điều ấy là sự thật, thì Thiên Vương Maghavā, tức vị thần Inda, có cánh tay bị chặt đứt, sẽ chiến thắng các A-tu-la bằng cái gì của vị này?

5144. Và điều ấy thật sự là rỗng không. Thiên Vương Maghavā có cánh tay toàn vẹn. Vị Thiên nhân ấy là bậc tối thượng, là người tiêu diệt (các A-tu-la), không thể bị giết chết. Các chú thuật này của các vị Bà-la-môn có hình thức rỗng không. Sự lường gạt ấy là rõ ràng ở thế gian.

5145. Các vị Bà-la-môn đã nói rằng: ‘Núi Mālāgiri, núi Himavā, núi Gijjha, núi Sudassana, núi Nisabha, và núi Kākaneru, các ngọn núi này và các ngọn núi to lớn khác đã được chất lên thành đồng bởi những người thực hiện các cuộc lễ dâng hiến.’¹

5146. Họ nói các ngọn núi đã được chất lên thành đồng do các việc làm của những cuộc lễ dâng hiến theo như cách thức gom góp các cục gạch lại rồi chất thành đồng. Nhưng các ngọn núi không hình thành theo cách thức như thế ấy; chúng có tính chất khác, là khối đá, đứng vững, không bị lay động.

5147. Các viên gạch không sánh bằng đá về tính chất lâu dài. Nơi ấy, không sản sinh ra sắt, đồng. Và trong khi ca ngợi về sự dâng hiến này, các vị Bà-la-môn đã nói chúng được chất lên thành đồng bởi những người thực hiện các cuộc lễ dâng hiến.

5148. Họ đã gọi vị (Bà-la-môn) có sự trì tụng, có được chú thuật và đức hạnh, hành khổ hạnh là ‘vị có sự gắn bó với việc dâng hiến.’ Có vị Bà-la-môn đứng ở bờ biển đang rưới nước (lên đầu để rửa tội), biển cả đã nuốt chửng vị ấy; vì thế, nước biển trở thành không thể uống được.²

5149. Các dòng sông cuốn trôi hơn cả ngàn vị Bà-la-môn được học đầy đủ về ba bộ Vệ-đà, được thành tựu về chú thuật, nhưng không vì thế mà nước sông có hương vị bị hư hỏng, vậy thì vì lý do gì, nước của biển cả (bao la) không thể ước lượng, lại không thể uống được?

¹ Câu kệ 5145 tương tự như câu kệ 5109 ở trang 173.

² Câu kệ 5148 tương tự như câu kệ 5110 ở trang 173.

5150. Ye keci kūpā idha jīvaloke
loṇūdakā kūpakhaṇehi khātā,
na brāhmaṇajjhoharaṇena tesu
āpo apeyyo dirasaññarāhu.¹
5151. Pure puratthā kā kassa bhariyā
mano manussaṃ ajanesi pubbe,
tenāpi dhammena na koci hīno
evampi vossaggavibhāgamāhu.²
5152. Caṇḍālaputtopi adhicca vede
bhāseyya mante kusalo mutimā,³
na tassa muddhā vipheyya⁴ sattadhā
mantā ime attavadhāya kattā.⁵
5153. Vācākatā giddhikatā gahitā⁶
dummocayā kavyapathānupannā,⁷
bālānacittaṃ visame nivittṭhaṃ
tadappapaññā abhisaddahanti.
5154. Sīhassa vyagghassa ca dīpino ca
na vijjatī porisiyaṃ balena,
manussabhāvo ca gavaṃva pekkho
jātī hi tesam̐ asamā samānā.⁸
5155. Sace ca rājā paṭhaviṃ vijitvā
sajivavā assavo pārisajjo,⁹
sayameva so sattusaṅghaṃ vijeyya
tassa pajā¹⁰ niccasukhī¹¹ bhaveyya.
5156. Khattiyamantā ca tayo ca vedā
atthēna ete samakā bhavanti,
tesaṅca atthaṃ avinichchinitvā
na bujjhatī oghapathaṃva channaṃ.
5157. Khattiyamantā ca tayo ca vedā
atthēna ete samakā bhavanti,
lābho alābho ayaso yaso ca¹²
sabbe te sabbesaṃ catunnadhammā.¹³

¹ dvirasaññu māhu - Ma;

dirasaññurāhu - Syā, PTS.

² vibhaṅgamāhu - Ma, Syā, PTS.

³ matimā - Ma, Syā.

⁴ muddhāpi phaleyya - Ma, PTS.

⁵ katā - Ma, Syā.

⁶ vācā katā giddhi katā gahitā - Syā;

vācā katā giddhikatā gahitā - PTS.

⁷ kavyapathānupannā - Ma; kābyāpathānupannā - Syā; kavyāpathānupannā - PTS.

⁸ samānaṃ - Ma, Syā.

⁹ assavapārisajjo - Ma;

assavā pārisajjo - Syā.

¹⁰ tassappajā - Ma, Syā.

¹¹ niccasukhā - PTS.

¹² yaso ayaso ca - Syā.

¹³ sabbeva tesam̐ catunnaṅca dhammā - Ma, Syā.

5150. Những giếng nước nào tại nơi này, ở thế gian của cuộc sống, đã được đào bởi những thợ đào giếng, mà có nước mặn, không do việc kéo xuống các vị Bà-la-môn vào trong các giếng ấy, thế mà các loài rắn đã nói là nước không thể uống được.

5151. Trước đây, vào thời kỳ khởi thủy, không có hình thức vợ chồng (không có nữ giới). Vào thời kỳ ấy, tâm ý đã tạo ra con người. Cũng do tính chất ấy, không có ai là thấp kém. Cũng tương tự như vậy, người ta đã nói về sự phân chia giai cấp biểu hiện ở hành động.

5152. Ngay cả người con trai thuộc dòng dõi hạ tiện, là người thiện xảo, sáng dạ, cũng có thể học thuộc ba bộ Vệ-đà và đọc tụng chú thuật; nhưng cái đầu của người ấy vẫn không bị vỡ tan thành bảy mảnh. Các vị Bà-la-môn này tạo ra các chú thuật nhằm để hành hạ bản thân.

5153. Các chú thuật đã được thực hiện bằng lời nói dối trá, đã được tạo ra bởi lòng tham, đã được nắm giữ (bởi các vị Bà-la-môn), khó có sự thoát ra (như cá bị cắn câu), đã đạt đến phong cách thi ca; tâm của những kẻ ngu đi theo sự trầm bồng, những kẻ thiếu trí tin tưởng vào điều ấy.

5154. So với sức mạnh của loài sư tử, của loài cọp, và của loài beo, sức mạnh của con người không đáng được biết đến. Nên xem xét về tính chất nhân loại của các vị Bà-la-môn và của loài trâu bò, bởi vì sanh chủng của hai hạng ấy không giống nhau nhưng tương đương (về trí tuệ kém cỏi).

5155. Và nếu như một vị vua cùng với triều thần và quần chúng trung thành đã chiến thắng được lãnh thổ, (trong khi chiến trận đang xảy ra) nếu chỉ một mình vị vua ấy có thể chiến thắng tập thể những kẻ thù, còn các thần dân của vị vua ấy luôn luôn được hạnh phúc (là điều không thể xảy ra).

5156. Luật lệ của Sát-đế-ly và ba bộ Vệ-đà có tính chất giống nhau về ý nghĩa. Các vị Sát-đế-ly và Bà-la-môn không suy xét nên không nhận biết được ý nghĩa của chúng, tựa như người lữ hành không nhận ra con đường đi đã bị phủ lấp bởi làn nước lũ.

5157. Luật lệ của Sát-đế-ly và ba bộ Vệ-đà có tính chất giống nhau về mục đích (lường gạt). Lợi lộc, mất lợi lộc, danh vọng, và mất danh vọng, tất cả các pháp ấy đều thuộc về tất cả bốn giai cấp. (Như vậy, nói rằng: ‘Dòng dõi Bà-la-môn là hạng nhất, các giai cấp khác là thấp kém’ là lời nói lường gạt).

5158. Yathāpi ibbhā dhanadhaññahetu
kammāni kārenti¹ puthū pathavyā,²
tevijjasaṅghāpi³ tatheva ajja
kammāni kārenti puthū pathavyā.
5159. Ibbhehi⁴ ete⁵ samakā bhavanti
niccussukā⁶ kāmaguṇesu yuttā,
kammāni kārenti puthū pathavyā
tadappapaññā dirasaññarā te.⁷
Yaññabhedavādakaṇḍaṃ.
5160. Kassa bherī mutiṅgā⁸ ca saṅkhāpaṇavadeṇḍimā,⁹
purato paṭipannāni hāsayantā rathesabhaṃ.
5161. Kassa kañcanapaṭṭena puthunā vijjuvaṇṇinā,
yuvā kalāpasannaddho ko eti siriyaṃ jalaṃ.
5162. Ukkāmukhe sahaṭṭhaṃva¹⁰ khadiraṅgārasannibhaṃ,
mukhaṃ cārurivābhāti¹¹ ko eti siriyaṃ jalaṃ.
5163. Kassa jambonadaṃ chattaṃ sasalākaṃ manoramaṃ,
ādiccamaṃsāvarenaṃ ko eti siriyaṃ jalaṃ.
5164. Kassa aṅkaṃ pariggayha¹² vālavijanimuttamaṃ,
carate varapaññassa¹³ muddhani uparūpari.
5165. Kassa pekhūṇahatthāni vicitrāni mudūni ca,¹⁴
tapaññamaṇidaṇḍāni¹⁵ caranti ubhato mukhaṃ.¹⁶
5166. Khadiraṅgāraṇṇābhā okkāmukhe pahaṃsitā,¹⁷
kassete kuṇḍalā vaggi sobhanti ubhato mukhaṃ.
5167. Kassa vātena chupitā niddhantā mudukālakaṃ,¹⁸
sobhayanti nalāṭantaṃ¹⁹ nabhā vijjurivuggatā.
5168. Kassa etāni akkhīni āyatāni puthūni ca,
ko sobhati visālakkho kassetāṃ uṇṇajaṃ mukhaṃ.

¹ karonti - Ma.

² pathabyā - Ma;
paṭhabyā - Syā.

³ tevijjasaṅghā ca - Ma.

⁴ ibbhā hi - PTS.

⁵ ye te - Ma.

⁶ niccossukā - PTS.

⁷ dvirasaññurā te - Ma;

dirasaññurā te - Syā;

dirasaññu ārā - PTS.

⁸ mudiṅgā - Ma, Syā.

⁹ dindimā - Ma, Syā.

¹⁰ ukkāmukhapahaṭṭhaṃva - Ma;

ukkāmukhe pahaṭṭhaṃva - Syā, PTS.

¹¹ mukhañca rucirā bhāti - Ma.

¹² aṅgaṃ pariggayha - Ma;
aṅgapariggayha - Syā.

¹³ ubhato varapaññassa - Ma;
ubhato varapaññassa - Syā.

¹⁴ citrāni ca mudūni ca - Ma, Syā.

¹⁵ kañcanamaṇidaṇḍāni - Ma;
suvaṇṇamaṇidaṇḍāni - Syā.

¹⁶ dubhato mukhaṃ - Ma;
ubhatomukhaṃ - Syā, PTS.

¹⁷ ukkāmukhapahaṃsitā - Ma, Syā, PTS.

¹⁸ niddhantā mudukālakā - Ma, PTS;

siniddhaggā dumu kālikā - Syā.

¹⁹ nalāṭantaṃ - Syā.

5158. Giống như các gia chủ, vì nguyên nhân tài sản và lúa thóc, làm các công việc khác nhau ở trên trái đất; cũng tương tự y như thế, hiện nay, tập thể các vị Bà-la-môn cũng làm các công việc khác nhau ở trên trái đất (để sinh sống).

5159. Các vị Bà-la-môn này với các gia chủ có tính chất giống nhau, có sự nỗ lực thường xuyên, gắn bó với các loại dục, làm các công việc khác nhau ở trên trái đất, vì thế, này vị biết được hai vị ném (loài rắn có hai lưỡi), các vị Bà-la-môn ấy xa rời bản thể của họ.”

Phẩm Nói về Sự Hư Hoại của Lê Dâng Hiến (được chấm dứt).

(Lời của đức vua Sāgara)

5160. “Vị nào có các trống lớn, các trống nhỏ, các tù và bằng vỏ ốc, các chập chĩa và các trống con di chuyển ở phía trước, đang làm vui lòng đáng thủ lĩnh xa binh?¹

5161. Vị nào mang khăn quấn đầu bằng vàng rộng lớn có màu sắc của tia chớp? Vị nào, trẻ tuổi, nai nịt với bó tên, đang đi đến, chói sáng với sự vinh quang?

5162. Vị nào tỏa sáng gương mặt vui tươi, giống như than hừng cây *khadira* cháy rực ở miệng bê lò rèn? Vị nào đang đi đến, chói sáng với sự vinh quang?

5163. Vị nào có cây lọng che làm bằng vàng đỏ (xuất xứ từ sông Jambū), có gọng sườn làm thích ý, có sự cản ngăn ánh nắng mặt trời? Vị nào đang đi đến, chói sáng với sự vinh quang?

5164. Vị nào có trí tuệ cao quý, có người hầu đi theo cầm chiếc quạt lông đuôi bò tuyệt hảo che chở cơ thể ở phía bên trên đỉnh đầu?

5165. Vị nào có những chùm lông đuôi công có nhiều màu sắc và mềm mại, có các tay cầm được khảm vàng và ngọc ma-ni đi ở hai phía hai bên?

5166. Vị nào có đôi bông tai xinh xắn có màu sắc giống như than hừng cây *khadira* cháy rêu rất ở miệng bê lò rèn, chiếu sáng ở hai bên khuôn mặt?

5167. Vị nào có mái tóc đen mềm mại, bóng láng ở ngọn, phát phơ bởi làn gió, làm rạn rở một bên vầng trán, tựa như tia chớp lóe sáng từ bầu trời?

5168. Vị nào có cặp mắt dài và to này? Vị nào rạn rở với cặp mắt lớn? Vị nào có sợi lông xoắn ấy ở giữa cặp lông mày trên khuôn mặt?

¹ Các câu kệ 5160 - 5163 tương tự như các câu kệ 3650 - 3653 của *Jātakapāḷi* - *Bốn Sanh II* (TTPV tập 33, trang 309).

5169. Kasse¹ lapanajā² suddhā³ suddhasaṅkhavarūpamā,³
bhāsamānassa sobhanti dantā kuppilasādisā.
5170. Kassa lākhārasasamā hatthapādā sukhedhitā,⁴
ko so bimboṭṭhasampanno divā suriyova bhāsati.⁵
5171. Himaccaye hemavato⁶ brahāsālova⁷ pupphito,
ko so odātapāvāro jayaṃ indova sobhati.
5172. Suvanṇapilakākiṇṇaṃ maṇidaṇḍavicittikaṃ,⁸
ko so parisamoggayha⁹ īso khaggaṃva muccati.¹⁰
5173. Suvanṇavikatā¹¹ citrā¹² sukātā citrā sibbanā,¹³
ko so omuñcate pādā namo katvā mahesino.
5174. Dhataratṭhā hi¹⁴ te nāgā iddhimanto yasassino,
samuddajāya uppannā ete nāgā¹⁵ mahiddhikā¹⁶ ”ti.
Bhūridattajātakaṃ chaṭṭhaṃ.¹⁶

--ooOoo--

7. MAHĀNĀRADAKASSAPAJĀTAKAṃ

5175. Ahu rājā videhānaṃ aṅgāti¹⁷ nāma khattiyo,
pahūtayoggo¹⁸ dhanimā anantabalaporiso.
5176. So ca paṇṇarasim¹⁹ rattim purime yāme²⁰ anāgate,
cātumassa²¹ komudiyā amacce sannipātayi.
5177. Paṇḍite sutasampanne mihitapubbe²² vicakkhaṇe,
vijayañca sunāmañca senāpatimalātakaṃ.
5178. Tamanupucchi vedeho paccekaṃ brūtha samrucim,²³
cātumassa komudajja juṇhaṃ vyapagataṃ²⁴ tamaṃ,
kāyajja ratiyā rattim viharemu imaṃ utuṃ.

¹ kassa te - PTS.

² lapanajātā - Ma, Syā.

³ suddhā saṅkhavarūpamā - Ma, Syā.

⁴ sukhe ṭhitā - Syā, PTS.

⁵ sobhati - Syā.

⁶ himavati - Ma; himavato - Syā.

⁷ mahāsālova - Ma.

⁸ maṇidaṇḍavicittakaṃ - Ma, Syā.

⁹ parisamoggayha - Syā.

¹⁰ īsaṃ khaggaṃ pamuñcati - Ma;

amse khaggaṃ pamuñcati - Syā.

¹¹ suvaṇṇacikatā - PTS.

¹² cittā - Ma.

¹³ cittasibbanā - Ma;

citrasibbinī - Syā; citrasibbanā - PTS.

¹⁴ dhataratṭhassa - Syā.

¹⁵ nāgā ete - Ma, PTS.

¹⁶ chaṭṭhaṃ - Ma, Syā.

¹⁷ aṅgati - Ma, Syā;

aṅgati - PTS, evamuparipi.

¹⁸ pahūtayoggo - Syā.

¹⁹ paṇṇarasim - Ma;

paṇṇarase - Syā.

²⁰ purimayāme - Ma.

²¹ cātumāsā - Ma, Syā.

²² mitapubbe - Ma, Syā.

²³ samrucim - Ma, Syā, PTS.

²⁴ vyapahataṃ - Ma, Syā.

5169. Vị nào có hàm răng trong trắng ấy, tựa như vỏ sò cao quý trong trắng, và trong khi vị ấy nói, các răng của vị ấy lấp lánh tựa như hoa *kuppila*?

5170. Vị nào có bàn tay và bàn chân được nuôi dưỡng sung sướng, có màu đỏ hồng tựa như màu nhựa cánh kiến? Vị nào đạt được cặp môi đỏ mọng (màu trái *bimba*) tựa như mặt trời chiếu sáng trên bầu trời?

5171. Vị khoác chiếc áo choàng màu trắng ấy là vị nào mà chói sáng tựa như Thiên Vương Indra đã đạt được chiến thắng, tựa như cây *sāla* to lớn đã được trở hoa ở đỉnh núi tuyết của dãy Hi-mã-lạp?

5172. Vị chúa tể ấy, đứng ở trong đoàn người, cởi bỏ thanh gươm có chuôi được trang hoàng với những viên ngọc ma-ni xen lẫn với những hạt bằng vàng là vị nào?

5173. Vị tự mình cởi ra đôi hài thêu đa dạng, nhiều màu sắc, được dát vàng, khéo được hoàn tất, khỏi hai bàn chân rồi thực hiện sự kính lễ đến bậc đại ẩn sĩ là vị nào?”

(Lời của vị đại ẩn sĩ, cha của đức vua Sāgara và công chúa Samuddajā)

5174. “Các vị long vương có thần lực, có danh tiếng ấy là con của long vương Dhatarattha, đã được sanh ra bởi công chúa Samuddajā. Các vị long vương ấy có đại thần lực.”

Bốn Sanh long vương Bhūridatta là thứ sáu. [543]

--ooOoo--

7. ĐẠI BỐN SANH NĀRADAKASSAPA

5175. Xưa, đức vua của xứ sở Videha là vị Sát-đế-ly tên Angāti, có nhiều cỗ xe lớn, có tài sản, có lực lượng quân đội vô số kể.

5176. Và vào đêm rằm Komudī thuộc tháng thứ tư của mùa mưa, khi canh đầu chưa tàn, đức vua đã triệu tập các quan đại thần (gồm có):

5177. Vijaya, Sunāma, và vị tướng lãnh quân đội Alāta, là các bậc sáng suốt, có nụ cười lúc gặp gỡ, khôn ngoan.

5178. Đức vua xứ Videha đã hỏi các vị quan đại thần ấy rằng: “Các khanh, từng người một, hãy nói về ý thích của cá nhân. Hôm nay là đêm rằm Komudī thuộc tháng thứ tư của mùa mưa, trăng sáng, bóng tối bị xua tan, chúng ta có thể trải qua đêm ở tiết trời này với sự thích thú sanh lên từ cơ thể.”

5179. Tato senāpati rañño alāto etadabravi,
haṭṭhaṃ yoggaṃ balaṃ sabbaṃ senaṃ sannāhayāmasa.
5180. Niyyāma deva yuddhāya anantabalaporisā,
ye te vasaṃ na āyanti vasaṃ upanayāmasa,¹
esā mayhaṃ sakādiṭṭhi ajitaṃ ojināmasa.²
5181. Alātassa vaco sutvā sunāmo etadabravi,
sabbe tuyhaṃ mahārāja amittā vasamāgatā.³
5182. Nikkhittasatthā paccatthā⁴ nivātamanuvattare,
uttamo ussavo ajja na yuddhaṃ mama ruccati.
5183. Annaṃ pānañca⁵ khajjañca khippaṃ abhiharantu te,
ramassu deva kāmehi naccagīte suvādite.⁶
5184. Sunāmassa vāco sutvā vijayo etadabravi,
sabbe kāmā mahārāja niccaṃ tava upaṭṭhitā.⁷
5185. Na hete dullabhā deva tava kāmehi modituṃ,
sadāpi kāmā labbhanti⁸ netāṃ cittamataṃ⁹ mama.
5186. Samaṇaṃ brāhmaṇaṃ vāpi upāsema bahussutaṃ,
yo najja vinaye kaṅkhaṃ atthadhammavidū ise.
5187. Vijayassa vaco sutvā rājā aṅgātimabravi,¹⁰
yathā vijayo bhaṇati mayhampeteva¹¹ ruccati.
5188. Samaṇaṃ brāhmaṇaṃ vāpi upāsema bahussutaṃ,
yo najja vinaye kaṅkhaṃ atthadhammavidū ise.
5189. Sabbeva santā karotha matiṃ kaṃ upāsema paṇḍitaṃ,
ko najja vinaye kaṅkhaṃ atthadhammavidū ise.
5190. Vedehassa vaco sutvā alāto etadabravi,
atthāya¹² migadāyasmim̐ acelo dhīrasammato.

¹ upanīyāmasa - Syā.

² ojiyāmasa - Syā.

³ amittā va samāgatā - PTS.

⁴ paccattā - Syā, PTS.

⁵ annapānañca - Ma, Syā.

⁶ naccagītesu vādite - Syā, PTS.

⁷ tava mupaṭṭhitā - Ma;

tava-m-upaṭṭhitā - PTS.

⁸ sulabhā - Ma.

⁹ cittaṃ mataṃ - PTS.

¹⁰ aṅgāti mabravi - Ma;

aṅgātimabravi - Syā;

aṅgāti-m-abravi - PTS.

¹¹ mayhampetaṃva - Ma;

mayhaṃ petaṃva - Syā.

¹² atthāyaṃ - Syā;

atth' āyaṃ - PTS.

5179. Sau đó, Alāta, tướng quân của đức vua, đã nói điều này: “Chúng ta hãy vũ trang quân đội để tất cả trở nên hăng hái, thiện chiến, và mạnh mẽ.

5180. Tàu bộ hạ, chúng ta hãy xuất phát lực lượng quân đội vô số kể vào chiến trường. Những kẻ nào không phục tùng quyền lực của bộ hạ, chúng ta hãy khép họ vào quyền lực, chúng ta hãy khuất phục xứ sở chưa được thu phục; điều ấy là quan điểm của hạ thần.”

5181. Sau khi nghe lời nói của Alāta, vị Sunāma đã nói điều này: “Tàu đại vương, tất cả những kẻ thù đều đã phục tùng quyền lực của bộ hạ.

5182. Những kẻ chống lại đã bỏ gươm đao xuống chấp nhận việc đầu hàng. Hôm nay là ngày lễ quan trọng nhất, việc đánh nhau không được thích thú đối với hạ thần.

5183. Hãy cho mọi người cấp tốc mang lại cơm, nước, thức ăn. Tàu bộ hạ, xin bộ hạ hãy vui thích với các dục ở điệu vũ, lời ca, và tấu nhạc du dương.”

5184. Sau khi nghe lời nói của Sunāma, vị Vijaya đã nói điều này: “Tàu đại vương, tất cả các dục là thường xuyên sẵn sàng đối với bộ hạ.

5185. Tàu bộ hạ, bởi vì các dục ấy không khó đạt được đối với bộ hạ khi bộ hạ có ý muốn vui thích với các dục. Mặc dầu các dục luôn luôn được đạt đến, nhưng điều ấy không phải là suy nghĩ trong tâm của hạ thần.

5186. Chúng ta nên đi đến hầu cận vị Sa-môn hay là Bà-la-môn có kiến thức rộng, có sự hiểu biết về ý nghĩa và giáo lý, có sự suy xét, là vị có thể xua tan nỗi hoài nghi của chúng ta trong ngày hôm nay.”

5187. Sau khi nghe lời nói của Vijaya, đức vua Angāti đã nói rằng: “Giống như Vijaya nói, chính điều này cũng được trầm thích thú.

5188. Chúng ta nên đi đến hầu cận vị Sa-môn hay là Bà-la-môn có kiến thức rộng, có sự hiểu biết về ý nghĩa và giáo lý, có sự suy xét, là vị có thể xua tan nỗi hoài nghi của chúng ta trong ngày hôm nay.

5189. Tất cả các khanh đang hiện diện hãy tính toán xem chúng ta nên đi đến hầu cận bậc sáng suốt nào? Vị nào có sự hiểu biết về ý nghĩa và giáo lý, có sự suy xét, có thể xua tan nỗi hoài nghi của chúng ta trong ngày hôm nay?”

5190. Sau khi nghe lời nói của đức vua xứ Videha, vị Alāta đã nói điều này: “Ở Migadāya có vị đạo sĩ lửa thể được công nhận là sáng trí về ý nghĩa.

5191. Guṇo kassapagottāyaṃ suto citrakathī gaṇī,
taṃ deva payirupāsaya¹ so no kaṅkhaṃ viñessati.
5192. Alātassa vaco sutvā rājā codesi sārathim,
migadāyaṃ gamissāma yuttaṃ yānaṃ idhānaya.
5193. Tassa yānaṃ ayojesuṃ dantaṃ rūpiyapakkharaṃ,
sukkamaṭṭhaparivāraṃ paṇḍaraṃ dosināmukhaṃ.
5194. Tatrāsuṃ kumudā yuttā cattāro sindhavā hayā,
anilūpamasamuppātā² sudantā soṇṇamālino.³
5195. Setam chattaṃ⁴ setaratho setassā setavījanī,
vedeho sahamaccehi nīyaṃ⁵ candova sobhatha.⁶
5196. Tamannuyāyuṃ⁷ bahavo indakhaggadharā⁸ balī,
assapiṭṭhigatā dhīrā⁹ narā naravarādhipaṃ.
5197. So muhuttaṃ va yāyitvā yānā oruyha khattiyo,
vedeho sahamaccehi pattī guṇamupāgami.
5198. Yepi tattha tadā āsuṃ brāhmaṇibbhā samāgatā,
na te apanayī rājā akaṭaṃ bhūmimāgate.
5199. Tato so mudukābhisiyā muducittakalandake,¹⁰
mudupaccatthate rājā ekamantaṃ upāvisi.
5200. Nisajja rājā sammodi kathaṃ sārāṇiyaṃ tato,
kacci yāpanīyaṃ bhante vātānamavisaggaṭā.¹¹
5201. Kacci akasirā vutti labbhati¹² piṇḍayāpanaṃ,¹³
appābādho¹⁴ vasi¹⁵ kacci cakkhuṃ¹⁵ na parihāyati.
5202. Taṃ guṇo paṭisammodi vedehaṃ vinaye rataṃ,
yāpanīyaṃ mahārāja sabbametaṃ tadūbhayaṃ.

¹ payirupāsema - Ma, Syā.

² anilūpamasamuppādā - PTS.

³ suvaṇṇamālino - Syā.

⁴ setacchattaṃ - Ma, Syā.

⁵ nīyaṃ - Ma, PTS;

nīyaṃ - Syā.

⁶ sobhati - Ma, Syā.

⁷ tamanuyāyimsu - Ma, Syā.

⁸ indikhaggadharā - Syā;

iṭṭhikhaggadharā - PTS.

⁹ vīrā - Ma, Syā.

¹⁰ muducittakasanthate - Ma, Syā;
muducittakalandake - PTS.

¹¹ vātānamaviyaggaṭā - Ma;
vātānamaviyattatā - Syā.

¹² labhasi - Ma, Syā.

¹³ piṇḍiyāpanaṃ - Syā.

¹⁴ appābādho casi - Ma;

appābādho casi - Syā.

¹⁵ cakkhu - Syā.

5191. Vị Guṇa này thuộc dòng họ Kassapa, có kiến thức, có sự thuyết giảng lưu loát, có đồ chúng. Tàu bệ hạ, sau khi đi đến hầu cận vị ấy, vị ấy sẽ xua tan nỗi hoài nghi của chúng ta.”

5192. Sau khi nghe lời nói của vị Alāta, đức vua đã ra lệnh cho người đánh xe: “Chúng ta sẽ đi đến Migadāya. Khanh hãy đưa cỗ xe đã thắng ngựa đến đây.”

5193. Bọn họ đã thắng ngựa vào cỗ xe của đức vua được làm bằng ngà voi, có đường viền quanh bằng bạc, có các đồ phụ tùng sạch sẽ bóng láng, có màu trắng tựa như ánh sáng mặt trăng.

5194. Bốn con ngựa dòng Sindhu màu hoa súng trắng, có tốc độ tương tự như làn gió, khéo được huấn luyện, có đeo vòng hoa bằng vàng, đã được buộc vào cỗ xe ấy.

5195. Cỗ xe màu trắng, có chiếc lọng màu trắng, có ngựa màu trắng, có quạt màu trắng. Đức vua xứ Videha, trong khi khởi hành cùng với các quan đại thần, tỏa sáng tựa như mặt trăng.

5196. Nhiều người đã đi theo sau vị chúa tể cao quý của loài người, các dũng sĩ mang gươm giáo, các bậc sáng trí ngồi ở lưng ngựa.

5197. Sau khi đã ra đi chỉ trong chốc lát, vị Sát-đế-ly xứ Videha ấy đã bước xuống xe, cùng với các quan đại thần đi bộ đến gặp đạo sĩ lỏa thể Guṇa.

5198. Tại nơi ấy, vào lúc ấy, các Bà-la-môn và các gia chủ cũng đã tụ hội lại. Đức vua đã không ra lệnh dời đi những người ấy, những người đã đi đến (trước) ở khu đất không còn chỗ trống.

5199. Sau đó, vị vua ấy đã ngồi xuống một bên, ở chiếc gối mềm, trên tấm nệm nhiều màu sắc mềm mại, ở nơi đã được trải ra bằng tấm thảm mềm.

5200. Đức vua đã ngồi xuống, sau đó đã vui vẻ trao đổi lời xã giao thân thiện: “Thưa ngài, phải chăng việc nuôi sống được thuận tiện, (tứ đại được điều hòa) không bị quấy rối bởi các cơn gió?

5201. Phải chăng cuộc sống không gặp khó khăn, việc nuôi dưỡng bằng đồ ăn khát thực đạt được đầy đủ? Phải chăng ngài ít bị bệnh, mắt không bị yếu?”

5202. Vị đạo sĩ lỏa thể Guṇa đã vui vẻ đáp lại đức vua xứ Videha ấy, người thích thú trong việc rèn luyện: “Tâu đại vương, việc nuôi sống được thuận tiện, mọi việc ấy, luôn cả hai việc kia (đồ ăn khát thực và thị lực), đều tốt đẹp.

5203. Kacci tuyhampi vedeha paccantā na baliyare,
kacci arogaṃ¹ yoggante kacci vahati vāhanaṃ,
kacci te vyādhayo² natthi sarīrassupatāpikā.³
5204. Paṭisammodito rājā tato pucchi anantarā,
atthaṃ dhammañca ñāyañca dhammakāmo rathesabho.
5205. Kathaṃ dhammaṃ care macco mātāpitusu kassapa,
kathaṃ care ācariye puttadāre kathaṃ care.
5206. Kathaṃ careyya vuddhesu⁴ kathaṃ samaṇabrāhmaṇe,
kathañca balakāyasmiṃ kathaṃ jānapade⁵ care.
5207. Kathaṃ dhammaṃ caritvāna pecca gacchati⁶ suggatiṃ,
kathañceke adhammaṭṭhā patanti nirayaṃ adho.⁷
5208. Vedehassa vaco sutvā kassapo etadabravi,
suṇohi me mahārāja saccaṃ avitathaṃ padaṃ.
5209. Natthi dhammassa ciñṇassa⁸ phalaṃ kalyāṇapāpakaṃ,
natthi deva paro loko⁹ ko tato hi idhāgato.
5210. Natthi deva pitaro vā kuto mātā kuto pitā,
natthi ācariyo nāma adantaṃ ko damessati.¹⁰
5211. Samatulyāni bhūtāni natthi jeṭṭhāpacāyino,¹¹
natthi balaṃ vā viriyaṃ vā¹² kuto utṭhānaporisaṃ,¹³
niyatāni hi bhūtāni yathā goṭaviso tathā.
5212. Laddheyyaṃ labhate macco tattha dānaphalaṃ kuto,
natthi dānaphalaṃ deva avaso deva vīriyo.¹⁴
5213. Bālehi dānaṃ paññattaṃ paṇḍitehi paṭicchitaṃ,
avasā denti dhīrānaṃ bālā paṇḍitamānino.

¹ ārogaṃ - PTS.

² byādhayo - Ma; byādhiyo - Syā.

³ sarīrassupatāpiyā - Ma, Syā.

⁴ vuddhesu - Ma, Syā;

vaddhesu - PTS.

⁵ janapade - Ma, Syā.

⁶ maccā gacchanti - Ma;

pecca gacchanti - Syā.

⁷ atho - Ma.

⁸ dhammacaritassa - Ma, Syā, PTS.

⁹ paraloko - Syā.

¹⁰ damissati - PTS.

¹¹ jeṭṭhāpacāyikā - Ma, Syā.

¹² natthi balaṃ vīriyaṃ vā - Ma;

natthi balaṃ viriyaṃ vā - Syā.

¹³ utṭhānaporiso - Syā.

¹⁴ devavīriyo - Ma, Syā;

dev' avīriyo - PTS.

5203. Tâu đức vua xứ Videha, phải chăng các xứ lân bang của bộ hạ không gia tăng binh lực? Phải chăng bầy thú kéo xe của bộ hạ không có bệnh? Và phải chăng cỗ xe hoạt động tốt? Phải chăng các bệnh của bộ hạ không gây sự khó chịu ở cơ thể?”

5204. Được vui vẻ đáp lại, đức vua, đấng thủ lãnh xa binh, có lòng mong mỏi giáo pháp, khi ấy, đã không ngừng hỏi về ý nghĩa, về giáo lý, và về cách thức ứng xử rằng:

5205. “Thưa ngài Kassapa, con người nên thực hành đúng pháp đối với mẹ cha như thế nào? Nên thực hành đối với thầy dạy học như thế nào? Nên thực hành đối với vợ con như thế nào?

5206. Nên thực hành đối với các bậc trưởng thượng như thế nào? Đối với các Sa-môn và Bà-la-môn như thế nào? Và đối với binh lính như thế nào? Nên thực hành đối với dân chúng như thế nào?

5207. Người thực hành đúng pháp sau khi chết đi đến cảnh giới an vui như thế nào? Và một số người duy trì sai pháp rơi xuống địa ngục như thế nào?”

5208. Sau khi nghe lời nói của đức vua xứ Videha, vị đạo sĩ lỗi lạc Kassapa đã nói điều này: “Tâu đại vương, xin ngài hãy lắng nghe lời nói chân thật, không sai quấy của ta.

5209. Không có quả báo thiện ác cho người đã thực hành pháp. Tâu bộ hạ, không có đời sau, bởi vì người nào từ nơi ấy đi đến nơi này?

5210. Tâu bộ hạ, không có ông bà; từ đâu có mẹ, từ đâu có cha? Không có người gọi là thầy; ai sẽ thuần hóa kẻ không được thuần hóa?

5211. Các sinh linh đều bình đẳng và tương đương nhau, không có sự tôn kính người lớn hơn, không có sức mạnh hoặc sự tinh tấn, từ đâu có sự vươn lên của loài người? Bởi vì các sinh linh (có số phận) đã được định sẵn, giống như bánh lái của chiếc tàu (lèo lái chiếc tàu).

5212. Con người thọ nhận phần phải thọ nhận; trong trường hợp ấy, quả báo của bố thí từ đâu có? Tâu bộ hạ, không có quả báo của bố thí. Tâu bộ hạ, sự tinh tấn không có năng lực.

5213. Vật bố thí được trao ra bởi các kẻ ngu và được tiếp nhận bởi các bậc trí. Những kẻ ngu, không có quyền thế, bố thí đến các bậc trí với sự hãnh diện mình là người sáng suốt.

5214. Sattime sassatā kāyā acchejjā avikopino,
tejo paṭhavirāpo ca¹ vāyo sukhadukhañcime,²
jīve ca³ sattime kāyā yesaṃ chettā na vijjati.
5215. Natthi hantā vā⁴ chettā vā haññare vāpi⁵ koci naṃ,
antareneva⁶ kāyānaṃ satthāni vītivattare.
5216. Yopāyaṃ⁷ siraṃādāya paresaṃ nisitāsinā,
na so chindati te kāye tattha pāpaphalaṃ kuto.
5217. Cullāsīti māhākappe sabbe sujjhanti saṃsaraṃ,
anāgate tamhi kāle saññatopi na sujjhati.
5218. Caritvāpi bahuṃ bhadrāṃ neva sujjhanti nāgate,
pāpaṃ cepi bahuṃ katvā taṃ khaṇaṃ nātivattare.
5219. Anupubbena no suddhi kappānaṃ cullāsītiyā,⁸
niyatīṃ nātivattāma velantamiva sāgaro.
5220. Kassapassa vaco sutvā alāto etadabravi,
yathā bhadanto bhaṇati mayhaṃpeteva⁹ ruccati.
5221. Ahaṃpi purimaṃ jātiṃ sare saṃsaritattano,
piṅgalo nāmahaṃ āsiṃ luddo goghātako pure.
5222. Bārāṇasiyaṃ phitāya¹⁰ bahuṃ pāpaṃ kataṃ mayā,
bahū mayhaṃ¹¹ hatā pāṇā mahisā¹² sūkarā ajā.
5223. Tato cuto¹³ idha jāto iddhe senāpatikule,
natthi nūna phalaṃ pāpe sohaṃ¹⁴ na nirayaṃ gato.
5224. Athettha bījako¹⁵ nāma dāso āsi paḷaccarī,¹⁶
uposathaṃ upavasanto guṇasantikupāgami.¹⁷

¹ pathavī āpo ca - Ma, Syā, PTS.

² sukhaṃ dukhañcime - Ma.

³ jīvo ca - PTS.

⁴ hantā va - Ma, Syā.

⁵ haññe yevāpi - Ma.

⁶ antareyeva - Syā.

⁷ yo cāpi - Ma; yo cāyaṃ - Syā.

⁸ cullāsītiyā - Syā.

⁹ mayhaṃpeteva - Ma, Syā;

mayhaṃ p' etaṃ ca - PTS.

¹⁰ phitāyaṃ - Ma, Syā.

¹¹ mayā - Ma, Syā.

¹² mahimsā - Ma, Syā.

¹³ cutāhaṃ - Syā.

¹⁴ pāpaṃ yohaṃ - Ma;

pāpe yohaṃ - Syā.

¹⁵ bījako - Syā, evamuparipi.

¹⁶ paḷaccarī - Ma; paḷajjarī - Syā.

¹⁷ guṇasantikam upāgami - PTS.

5214. Bảy uẩn này là trường tồn, không thể bị phá vỡ, không có sự xáo trộn. Bảy uẩn này là: lửa, đất, nước, gió, lạc, khổ, và sự sống. Tác nhân phá vỡ chúng không hiện hữu.

5215. Không có tác nhân nào tiêu diệt hoặc phá vỡ được chúng, hoặc chúng tự bị tiêu diệt, đâu chỉ là một uẩn nào đó. Các gươm đao xuyên qua ngay ở khoảng giữa của các uẩn.

5216. Kẻ nào mặc dầu đã nắm lấy và chặt đứt cái đầu của những người khác bằng cây gươm bén, cũng không cắt đứt được các uẩn ấy; trong trường hợp ấy, quả báo của tội ác từ đâu có?

5217. Tất cả được trong sạch trong khi luân hồi tám mươi bốn kiếp. Khi thời gian ấy chưa được trải qua, kẻ đã tự kiềm chế cũng không được trong sạch.

5218. Dầu đã thực hành nhiều điều tốt đẹp, họ vẫn không được trong sạch khi thời hạn chưa đến. Dầu cho đã làm nhiều việc ác, họ cũng không vượt quá thời hạn ấy.

5219. Sự trong sạch của chúng ta sẽ theo tuần tự trải qua tám mươi bốn kiếp. Chúng ta không vượt qua được số phận (đã ấn định), tựa như biển cá không vượt qua giới hạn của bờ cát.”

5220. Sau khi nghe lời nói của đạo sĩ lửa thể Kassapa, Alāta đã nói điều này: “Giống như lời đại đức nói, chính điều này cũng được tôi thích thú.

5221. Tôi cũng nhớ lại việc đã bị luân hồi của bản thân ở kiếp sống trước đây. Tôi đã là gã thợ săn, kẻ giết trâu bò, tên Pīngala ở tại thành phố.

5222. Tôi cũng đã làm nhiều tội ác ở trong thành Bārāṇasī phồn thịnh. Tôi đã giết chết nhiều mạng sống: trâu, heo, dê.

5223. Từ nơi ấy chết đi, tôi đã được sanh ra ở nơi này, trong gia tộc giàu có của vị tướng lãnh quân đội. Đương nhiên không có quả báo ở tội ác, tôi đây đã không đi đến địa ngục.”

5224. Rồi ở nơi này, có gã nô lệ tên Bijaka nghèo khó, khốn khổ. Trong khi hành trì ngày trai giới, gã đã đi đến nơi ở của đạo sĩ lửa thể Guṇa.

5225. Kassapassa vaco sutvā alātassa ca bhāsitaṃ,
passasanto muhuṃ uṇhaṃ rudaṃ assūni vattayi.
5226. Tamanupucchi¹ vedeho kimatthaṃ samma rodasi,
kinte suttaṃ vā diṭṭhaṃ vā kiṃ maṃ vedesi vedanaṃ.
5227. Vedehassa vaco sutvā bijako etadabravi,
natthi me vedanā dukkhā mahārāja suṇohi me.
5228. Ahampi purimaṃ jātiṃ sarāmi sukhamattano,
sāketāhaṃ² pure āsiṃ bhāvaseṭṭhi guṇe rato.
5229. Sammato brāhmaṇibbhānaṃ saṃvibhāgarato suci,
na cāpi pāpakaṃ kammaṃ sarāmi katamattano.
5230. Tato cutāhaṃ vedeha idha jāto duritthiyā,
gabbhamhi kumbhadāsiyā yato jāto suduggato.
5231. Evampi duggato santo samacariyaṃ adhiṭṭhito,
upaḍḍhabhāgaṃ bhattassa dadāmi yo me icchati.
5232. Cātuddasiṃ pañcadasiṃ sadā upavasāmaṃ,
na cāpi bhūte³ hiṃsāmi theyyañcāpi vivajjayiṃ.
5233. Sabbameva hi nūnettaṃ suciṇṇaṃ bhavati nipphalaṃ,
niratthaṃ maññidaṃ silaṃ alāto yatha bhāsati.⁴
5234. Kalimeva nūna gaṇhāmi asippo dhuttako yathā,
kaṭaṃ alāto gaṇhāti kitavo⁵ sikkhito yathā.
5235. Dvāraṃ nappatipassāmi⁶ yena gacchāmi suggatiṃ,
tasmā rāja parodāmi sutvā kassapabhāsitaṃ.
5236. Bijakassa vāco sutvā rājā aṅgātimabravi,⁷
natthi dvāraṃ sugatiyā niyatiṃ⁸ kaṅkha bijaka.

¹ tam annupucchi - PTS.

² sāketāyaṃ - PTS.

³ pāṇe - Syā.

⁴ bhāsati yathā - Ma, Syā, PTS.

⁵ kitavā - PTS.

⁶ nappatipassāmi - Ma, Syā.

⁷ aṅgati mabravi - Ma;

aṅgātimabravi - Syā;

aṅgati-m-abravī - PTS.

⁸ niyataṃ - Syā.

5225. Sau khi nghe lời nói của đạo sĩ lỏa thể Kassapa và lời đáp lại của Alāta, trong khi liên tiếp thở dài bực bội, trong khi khóc lóc, gã đã để trào ra những giọt nước mắt.

5226. Đức vua xứ Videha đã hỏi gã ấy rằng: “Này khanh, vì lý do gì mà người khóc lóc? Điều gì đã được người nghe hoặc thấy? Người hãy cho trăm biết cảm thọ ra sao?”

5227. Sau khi nghe lời nói của đức vua xứ Videha, Bījaka đã nói điều này: “Không có cảm thọ khổ đau đối với thần. Tâu đại vương, xin ngài hãy lắng nghe thần.

5228. Thần cũng nhớ lại sự sung sướng của bản thân ở kiếp sống trước đây. Thần đã là triệu phú gia Bhāvaseṭṭhi ở thành Sāketa, thích thú trong việc công đức.

5229. Thần trong sạch, thích thú việc san sẻ, được các vị Bà-la-môn và các phú gia ca ngợi. Thần nhớ lại bản thân cũng đã không làm nghiệp ác.

5230. Từ nơi ấy chết đi, tâu đức vua xứ Videha, thần đã bị sanh vào bào thai của một phụ nữ nghèo khổ là người nữ tỳ đội nước. Từ khi được sanh ra, thần đã lâm cảnh vô cùng khó khăn.

5231. Mặc dầu bị lâm cảnh khó khăn như vậy, thần đã quyết tâm về hạnh sống bình đẳng. Thần bố thí một nửa phần bữa ăn của thần đến người nào thích.

5232. Vào ngày mười bốn, ngày mười lăm, thần luôn luôn hành trì trai giới. Thần cũng không hãm hại các sanh linh và cũng đã lánh xa việc trộm cắp.

5233. Bởi vì, chắc chắn rằng toàn bộ tất cả việc thực hành tốt đẹp ấy là không có quả báo. Thần nghĩ rằng giới hạnh này không có lợi ích, giống như tướng quân Alāta nói.

5234. Có lẽ thần gặp phải vận xấu, giống như kẻ bị bọm không rành nghề. Còn tướng quân Alāta nắm được sự may mắn, giống như kẻ chơi trò đổ xúc xắc đã được huấn luyện.

5235. Thần không nhìn thấy cánh cửa để thần đi đến cảnh giới an vui. Vì thế, tâu bệ hạ, thần bật khóc sau khi nghe lời nói của vị đạo sĩ lỏa thể Kassapa.”

5236. Sau khi nghe lời nói của Bījaka, đức vua Aṅgāti đã nói rằng: “Không có cánh cửa vào cảnh giới an vui, này Bījaka, người hãy trông chờ số phận.

5237. Sukhaṃ vā yadi vā dukkhaṃ niyatiyā¹ kira labbhati,
saṃsārasuddhi sabbesaṃ mā turittho² anāgate.
5238. Ahampi pubbe kalyāṇe³ brāhmaṇibbhesu vyāvaṭo,⁴
vohāramanusāsanto ratihīno tadantarā.
5239. Punapi bhante dakkhemu saṅgati ce bhavissati,
idaṃ vatvāna vedeho paccagā sanivesanaṃ.
5240. Tato ratyā vivasane upaṭṭhānamhi aṅgati,
amacce sannipātetvā idaṃ vacanamabravi.
5241. Candake me vimānasmimṃ sadā kāme vidhentu me,
māmūpagacchuṃ⁵ atthesu guyhappākāsiyesu ca.
5242. Vijayo ca sunāmo ca senāpati alātako,
ete atthe nisīdantu vohārakusalā tayo.
5243. Idaṃ vatvāna vedeho kāme ca⁶ bahumaññatha,
na cāpi brāhmaṇibbheṣu atthe kismiñci vyāvaṭo.
5244. Tato dvesattarattassa vedehassatrajā piyā,
rājakaññā rujā⁷ nāma dhātimātaramabravi.
5245. Alaṅkarotha maṃ khippaṃ⁸ sakhiyo ca karontu⁹ me,
suve paṇṇaraso¹⁰ dibbo¹¹ gacchaṃ issarasantike.¹²
5246. Tassā mālyam¹³ abhiharimṃsu candanañca mahārahaṃ,
maṇisaṅkhamuttarataṇaṃ¹⁴ nānāratte ca ambare.
5247. Tañca sovaṇṇaye¹⁵ piṭhe nisinnaṃ bahukitthiyo,
parikiriya asobhimṃsu¹⁶ rujam¹⁷ ruciravaṇṇiniṃ.
5248. Sā ca sakhimajjhagatā sabbābharaṇabhūsitā,
sateratā¹⁸ abbhamiva candakaṃ pāvisi rujā.

¹ niyataṃ - Syā.

² turito - Syā.

³ kalyāṇo - Ma, Syā, PTS.

⁴ byāvaṭo - Ma;

pāvaṭo - Syā.

⁵ mā upagacchuṃ - Ma;

mā mupagacchuṃ - Syā;

mā m' upagacchuṃ - PTS.

⁶ kāmeva - Ma, Syā.

⁷ rucā - Ma, Syā, evamuparipi.

⁸ maṃ amma - Syā.

⁹ sakhiyo cālaṅkarontu - Ma;

sakhiyo ca alaṅkarontu - Syā.

¹⁰ pannaraso - Ma, PTS.

¹¹ dibbo - Ma, Syā.

¹² pitussa santike - Syā.

¹³ malyam - PTS.

¹⁴ maṇisaṅkhamuttarataṇaṃ - Ma, Syā, PTS.

¹⁵ sovaṇṇamaye - Syā.

¹⁶ pasobhimṃsu - Ma.

¹⁷ rucam - Ma, Syā, evamuparipi.

¹⁸ sateritā - Syā.

5237. Thật vậy, con người được nhận lãnh hạnh phúc hay khổ đau là do số phận. Tất cả đều có sự thanh tịnh thông qua luân hồi. Các khanh chớ vội vã về tương lai.

5238. Trước đây, trăm cũng đã bị bận rộn về việc thiện, về các vị Bà-la-môn và các phú gia. Trong khi chỉ bảo việc phán xử, trăm đã bỏ bê khoái lạc trong khoảng thời gian ấy.

5239. Thưa ngài đạo sĩ, chúng ta cũng có thể gặp lại nếu có sự gặp gỡ.” Nói xong lời này, đức vua xứ Videha đã quay về lại chỗ trú ngụ của mình.

5240. Sau đó, vào lúc tàn đêm, đức vua Aṅgāti đã triệu tập các quan đại thần ở phòng hội và đã nói lời nói này:

5241. “Tại cung điện Candaka của trăm, hãy để bọn họ luôn luôn cung cấp các dục cho trăm. Và chớ để bọn họ đi đến về các việc riêng hay việc công.

5242. Vijaya, Sunāma, và vị tướng lãnh quân đội Alāta, ba vị đều thiện xảo về việc phán xử. Hãy để các vị ngồi giải quyết các công việc này.”

5243. Sau khi nói điều ấy, đức vua xứ Videha đã suy nghĩ nhiều về các dục, và không bị bận rộn về bất cứ công việc nào, cũng như về các vị Bà-la-môn và các phú gia nữa.

5244. Sau đó, vào đêm mười bốn, người con gái ruột yêu quý của đức vua xứ Videha, công chúa tên Rujā, đã nói với người nhũ mẫu rằng:

5245. “Hãy mau chóng trang điểm cho con. Và hãy bảo các nữ tỳ của con làm việc. Ngày mai là ngày mười lăm, ngày của chư Thiên, con có thể đi đến gặp vua cha.”

5246. Các nàng đã mang lại tràng hoa và trầm hương có giá trị cao, ngọc ma-ni, xà cừ, ngọc trai, ngọc quý, và các tấm vải có màu sắc khác nhau.

5247. Công chúa Rujā có sắc đẹp quyến rũ ấy đã ngồi xuống ở chiếc ghế làm bằng vàng. Nhiều người phụ nữ đã vây quanh và làm cho nàng chói sáng.

5248. Và nàng Rujā ấy, được tô điểm với mọi thứ trang sức, đi ở giữa các nữ tỳ, đã tiến vào cung điện Candaka, tựa như tia chớp ở bầu trời.

5249. Upasaṅkamitvā vedehaṃ vanditvā vinaye ratā,¹
suvaṇṇavikate² piṭhe ekamantaṃ upāvisi.
5250. Tañca disvāna vedeho accharānaṃva saṅgamaṃ,
rujaṃ sakhimajjhagataṃ idaṃ vacanamabravi.
5251. Kacci ramasi pāsāde anto pokkharāṇiṃ pati,
kacci bahavidhaṃ khajjaṃ sadā abhiharanti te.
5252. Kacci bahavidhaṃ mālyaṃ³ ocinitvā kumāriyo,
gharake karotha paccekamaṃ khiḍḍhā⁴ratiratā muhuṃ.⁵
5253. Kena vā vikalaṃ tuyhaṃ khippaṃ abhiharantu te,⁶
mano karassu kuḍḍamukhī⁷ api candasamamhipi.⁸
5254. Vedehassa vaco sutvā rujā pitaramabravi,
sabbametaṃ mahārāja labbhatissarasantike.
5255. Suve paṇṇaraso⁹ dibbo¹⁰ sahasaṃ āharantu me,
yathādinnañca dassāmi dānaṃ sabbavaṇṇisu 'haṃ.¹¹
5256. Rujāya vacanaṃ sutvā rājā aṅgātimabravi,
bahuṃ vināsitaṃ vittaṃ niratthaṃ aphalaṃ tayā.
5257. Uposathaṃ¹² vasaṃ niccaṃ annapānaṃ na bhuñjasi,
niyatetaṃ abhuttaṃ natthi puññaṃ abhuñjato.
5258. Bijakopi hi sutvāna tadā kassapabhāsitaṃ,
passasanto muhuṃ uṇhaṃ rudaṃ assūni vattayi.
5259. Yāva ruje jīvasi no¹³ mā bhattamapanāmayi,
natthi bhaddo paro loko kiṃ niratthaṃ vihaññasi.
5260. Vedehassa vaco sutvā rujā ruciravaṇṇinī,
jānaṃ pubbāparaṃ dhammaṃ pitaraṃ etadabravi.

¹ rataṃ - Ma, Syā, PTS.

² suvaṇṇakhacite - Ma, Syā.

³ mālyaṃ - PTS.

⁴ khiḍḍā - Ma, Syā, PTS.

⁵ ahu - Syā.

⁶ kiṃ khippaṃ āharantu te - Ma, Syā.

⁷ kuṭṭamukhī - Syā.

⁸ candasamaṃ hi te - Syā.

⁹ paṇṇaraso - Ma, PTS.

¹⁰ dibbo - Ma, Syā.

¹¹ sabbavaṇṇisvahaṃ - Ma;

sabbavaṇṇisvahaṃ - Syā;

sabbavaṇṇisu 'haṃ - PTS.

¹² uposathe - Ma, Syā, PTS.

¹³ jīvamānā - Ma, Syā.

5249. Sau khi đi đến gần, công chúa Rujā, thích thú trong việc rèn luyện, đã đánh lễ đức vua xứ Videha, rồi ngồi xuống một bên, ở chiếc ghế được khảm vàng.

5250. Và sau khi nhìn thấy công chúa Rujā ấy đứng ở giữa các nữ tỳ, tựa như cuộc hội họp của các nữ thần, đức vua xứ Videha đã nói lời nói này:

5251. “Phải chăng con ưa thích hồ nước ở bên trong tòa lâu đài? Phải chăng thức ăn nhiều loại luôn luôn được mang đến cho con?”

5252. Phải chăng các nàng thiếu nữ thường hay ưa thích vui chơi đùa giỡn, đã thu thập tràng hoa nhiều loại rồi làm các căn nhà nhỏ riêng biệt?

5253. Hay là con thiếu thốn thứ gì? Hãy bảo bọn họ cấp tốc mang lại. Nay cô gái có khuôn mặt trong sáng, con hãy suy nghĩ đi, cho dầu là vật khó khăn giống như mặt trăng.”

5254. Sau khi nghe lời nói của đức vua xứ Videha, công chúa Rujā đã nói với vua cha rằng: “Tâu đại vương, ở cạnh vị chúa tể, tất cả mọi thứ ấy đều được chu cấp.

5255. Ngày mai là ngày mười lăm, ngày của chư Thiên, hãy bảo bọn họ mang lại cho con một ngàn. Và với số tiền đã được cha cho, con sẽ ban bố vật thí đến những người hành khất.”

5256. Sau khi nghe lời nói của công chúa Rujā, đức vua Aṅgāti đã nói rằng: “Vì con, nhiều của cải bị tiêu tan không có lợi ích, không có quả báo.

5257. Trong khi hành trì ngày trai giới, con thường xuyên không thọ dụng cơm nước. Việc ấy là số phận, là không có thể thọ dụng. Không có phước báu cho người không thọ dụng.

5258. Bởi vì, ngay cả Bijaka, vào lúc ấy, sau khi nghe lời nói của đạo sĩ lửa thể Kassapa, trong khi liên tiếp thở dài bực bội, trong khi khóc lóc, đã để trào ra những giọt nước mắt.

5259. Nay Rujā, cho đến khi nào con còn sống giữa chúng ta, chớ từ chối bữa ăn. Nay con gái ngoan, không có đời sau, tại sao con lại khổ nhọc với việc không có lợi ích?”

5260. Sau khi nghe lời nói của đức vua xứ Videha, công chúa Rujā, có sắc đẹp quyến rũ, biết được sự việc quá khứ và vị lai, đã nói với vua cha điều này:

5261. Sutameva me¹ pure āsi sakkhi² diṭṭhamidaṃ mayā,
bālūpasevī yo hoti bālova samapajjatha.

5262. Mūlho hi mūlhamāgamma bhiiyo mohaṃ nigacchati,
paṭirūpaṃ³ alātena bijakena ca muyhituṃ.

5263. Tvañca deva⁴ sappañño dhīro atthassa kovido,
kathaṃ bālehi sadisaṃ⁵ hīnaṃ diṭṭhiṃ⁶ upāgami.

5264. Sace hi⁷ saṃsārapathena sujjhati
niratthiyā pabbajjā guṇassa,
kiṭova aggīṃ jalitaṃ apāpataṃ
uppajjati momūho⁸ naggabhāvaṃ.

5265. Saṃsārasuddhīti pure nivittā
kammaṃ vidūsentī bahū ajānaṃ,
pubbe kalī duggahitova atthā⁹
dummocayā¹⁰ balisā ambujova.

5266. Upamaṃ te karissāmi mahārāja tavatthiyā,
upamāyapidhekacce¹¹ atthaṃ jānanti paṇḍitā.

5267. Vāñijānaṃ yathā nāvā appamāṇaharā¹² garu,
atibhāraṃ samādāya aṇṇave avasīdati.

5268. Evameva naro pāpaṃ thoka¹³ thokampi ācinaṃ,
atibhāraṃ samādāya niraye avasīdati.

5269. Na tāva bhāro paripūro alātassa mahīpati,
ācināti ca taṃ pāpaṃ¹⁴ yena gacchati duggatiṃ.

5270. Pubbevassa¹⁵ kataṃ puññaṃ alātassa mahīpati,
tassesa¹⁶ deva nissando yañceso labhate sukhaṃ.

5271. Khīyatevassa¹⁷ taṃ puññaṃ tathāhi aguṇe rato,
ujumaggaṃ avāhāya¹⁸ kummaggamanudhāvati.

¹ me - itisaddo Ma, Syā, PTS na dissate.

² paccakkhaṃ - Syā.

³ paṭirūpaṃ - Syā.

⁴ devāsi - Ma, Syā, PTS.

⁵ sadiso - Syā.

⁶ hīnadiṭṭhiṃ - Ma, Syā.

⁷ sacepi - Ma.

⁸ upapajjati mohamūlho - Ma;

āpajjati mohamūlho - Syā;

upapajjati momūho - PTS.

⁹ attho - Syā.

¹⁰ dummo ca yā - Ma; dummocayo - Syā.

¹¹ upamāya midhekacce - Ma;
upamāya pi ekacce - PTS.

¹² appamāṇabharā - Ma;
appamāṇabhārā - Syā.

¹³ thokaṃ - Ma, Syā.

¹⁴ ācināti etaṃ pāpaṃ - PTS.

¹⁵ pubbe c' assa - PTS.

¹⁶ tasseva - Ma, Syā, PTS.

¹⁷ khīyate cassa - Ma;

khīyate c' assa - PTS.

¹⁸ avahāya - Ma, Syā, PTS.

5261. “Điều này trước đây con đã được nghe và con đã được nhìn thấy tận mắt rằng: ‘Người nào có sự thân cận với kẻ ngu dốt thì trở nên giống như kẻ ngu dốt.’

5262. Thật vậy, kẻ ngu muội đi đến với kẻ ngu muội càng trở nên ngu si nhiều hơn. Alāta và Bijaka là thích đáng để bị trở thành ngu muội.

5263. Nhưng tâu bệ hạ, phụ vương là người có trí tuệ, thông minh, rành rẽ về điều lợi ích, tại sao phụ vương lại đi theo tà kiến thấp kém, như là những đứa trẻ con?

5264. Bởi vì, nếu một người được trong sạch thông qua con đường luân hồi, thì việc xuất gia của đạo sĩ lửa thể Guṇa là không có lợi ích. Kẻ ngu muội tìm đến trạng thái lửa thể, tựa như con thiêu thân đang lao vào ngọn lửa cháy sáng.

5265. Những kẻ trước đây tin vào tà kiến ‘có sự thanh tịnh thông qua luân hồi,’ nhiều người trong lúc không biết rồi làm hư hoại nghiệp (và quả của nghiệp). Vận xấu trong quá khứ bị nắm giữ một cách sai trái, là sự hư hoại, khó thoát ra được, tựa như con cá nuốt phải môi câu khó thoát khỏi lưỡi câu.

5266. Tâu đại vương, vì lợi ích của phụ thân, con sẽ nêu ví dụ cho phụ thân rõ. Trong trường hợp này, một số bậc sáng suốt hiểu được ý nghĩa thông qua ví dụ.

5267. Giống như chiếc thuyền của các thương buôn chuyên chở không hạn lượng, trở nên nặng nề; mang theo quá tải, con thuyền chìm xuống biển.

5268. Tương tự y như vậy, con người tích lũy việc ác từng chút từng chút một; sau khi mang theo quá nhiều tội ác, người ấy đọa vào địa ngục.

5269. Tâu vị chúa của trái đất, gánh nặng về tội ác của Alāta còn chưa đầy đủ. Và tùy theo tội ác mà ông ta tích lũy, ông ta sẽ đi đến cảnh giới khổ đau.

5270. Tâu vị chúa của trái đất, phước thiện của Alāta có thể đã được làm trong thời quá khứ, cái ấy có được kết quả cho ông ta, tâu bệ hạ, chính là việc ông ta đạt được sự sung sướng (trong thời hiện tại).

5271. Và phước báu ấy của ông ta đang bị cạn kiệt, bởi vì ông ta thích thú trong việc phi công đức như thế ấy. Sau khi bỏ rơi đạo lộ chân chánh, ông ta chạy theo đạo lộ sai trái.

5272. Tulā yathā paggahitā ohite tulamaṇḍale,
unnameti tulāsisaṃ bhāre oropite sati.
5273. Evameva naro puññaṃ thokathokampi¹ ācinaṃ,
saggātimāno dāsova bijako sātave rato.
5274. Yañcajja² bijako dāso dukkhaṃ passati attani,
pubbe tassa³ kataṃ pāpaṃ tameso paṭisevati.
5275. Khīyate cassa⁴ taṃ pāpaṃ tathāhi vinaye rato,
kassapañca samāpajja mā hevuppathamāgamā.
5276. Yaṃ yaṃ hi rāja bhajati satam⁵ vā yadi vā asaṃ,
silavantam visilaṃ vā vasaṃ tasseva gacchati.
5277. Yādisaṃ kurute mittam yādisañcūpasevati,
sopi tādisako hoti sahavāso hi tādiso.
5278. Sevamāno sevamānaṃ samphuṭṭho samphusaṃ paraṃ,
saro diddho⁶ kalāpaṃva alittamupalimpati,
upalepabhayā dhīro neva pāpasakhā siyā.
5279. Pūtimacchaṃ kusaggena yo naro upanayhati,
kusāpi pūti vāyanti evaṃ bālūpasevanā.
5280. Tagarañca palāsena yo naro upanayhati,
pattāpi surabhi vāyanti evaṃ dhīrūpasevanā.
5281. Tasmā phalapuṭasseva⁷ ñatvā sampākamattano,
asante nopaseveyya⁸ sante seveyya paṇḍito,
asanto nirayaṃ nenti santo pāpenti suggaṃ.⁹
5282. Ahampi jātiyo satta sare saṃsaritattano,
anāgatāpi satteva yā gamissaṃ ito cutā.

¹ thokaṃ thokampi - Ma, Syā.

² yamajja - Ma, Syā, PTS.

³ pubbevassa - Ma, Syā.

⁴ khīyatevassa - Syā.

⁵ santam - Ma, Syā.

⁶ dutṭho - Syā.

⁷ pattapuṭasseva - Ma, Syā.

⁸ nūpaseveyya - Syā, PTS.

⁹ suggaṃ - Syā.

5272. Giống như cái cân được giữ yên khi đĩa cân không có vật gì. Đầu cân ngóc lên khi có vật nặng được đặt vào đĩa cân.

5273. Tương tự y như vậy, con người tích lũy phước thiện từng chút từng chút một. Tựa như gã nô lệ Bijaka có sự chú tâm đến cõi Trời và thích thú về quả báo tốt lành (của thiện nghiệp).

5274. Và việc hôm nay gã nô lệ Bijaka nhìn thấy sự khổ sở ở bản thân là việc ác của gã đã làm trong thời quá khứ, và giờ đây gã nhận lãnh quả báo ấy.

5275. Và việc ác ấy của gã đang được cạn kiệt, bởi vì gã thích thú trong việc rèn luyện như thế ấy. Và sau khi đến với đạo sĩ hỏa thể Kassapa, phụng vương chớ có bao giờ đi theo con đường sai trái.

5276. Bởi vì, tâm bệ hạ, khi hợp tác với người nào, là người tốt hay người xấu, có giới hạnh hay không có giới hạnh, ta sẽ chịu sự ảnh hưởng của chính người ấy.¹

5277. Khi kết bạn với người như thế nào, và thân cận với người như thế nào, ta đây cũng trở thành người như thế ấy; bởi vì sự cộng trú là như thế.

5278. Người được phục vụ làm ô nhiễm người đang phục vụ mình, người được tiếp xúc làm ô nhiễm người khác đang tiếp xúc với mình, ví như mũi tên tẩm độc làm ô nhiễm túi tên còn chưa bị nhiễm độc. Do nỗi sợ hãi sự ô nhiễm, bậc sáng trí không bao giờ có bạn bè xấu xa.

5279. Người nào bao bọc con cá thối bằng ngọn cỏ, các ngọn cỏ cũng toát ra mùi hôi thối, tương tự như vậy với việc thân cận với những kẻ ngu dốt (sẽ bị tổn hại danh tiếng).

5280. Người nào bao bọc gỗ thơm bằng lá cây, các chiếc lá cũng tỏa ra mùi thơm, tương tự như vậy với việc thân cận với các bậc sáng trí (sẽ đạt được tiếng tốt).

5281. Vì thế, sau khi biết được hậu quả dành cho bản thân tương tự như kết quả của chiếc lá và vật chứa đựng, người sáng suốt không nên hầu cận những kẻ ác nhân, nên thân cận các bậc thiện nhân. Những kẻ ác nhân dẫn lối vào địa ngục, các bậc thiện nhân giúp cho đạt được cảnh giới an vui.

5282. Con cũng nhớ lại việc đã bị luân hồi của bản thân trong bảy kiếp sống. Lìa đời từ nơi này, con đây sẽ đi đến bảy kiếp sống nữa ở thời vị lai.

¹ Các câu kệ 5276 - 5281 giống như các câu kệ 2400 - 2405 của *Jātakapāḷi* - *Bốn Sanh II* (TTPV tập 33, các trang 41 và 43).

5283. Yā me sā sattamī jāti ahu pubbe janādhipa,
kammāraputto magadhesu ahuṃ¹ rājagahe pure.
5284. Pāpaṃ sahāyaṃ āgamma bahuṃ pāpaṃ kataṃ mayā,
paradārassa heṭhento² carimha³ amarā viya.
5285. Taṃ kammaṃ nihitaṃ aṭṭhā bhasmacchannova⁴ pāvako,
atha aññehi kammehi ajāyimaṃ vaṃsabhūmiyaṃ.
5286. Kosambiyaṃ seṭṭhikule iddhe phīte mahaddhane,
ekaputto mahārāja niccaṃ sakkatapūjito.
5287. Tattha mittamā asevissaṃ sahāyaṃ sātave rataṃ,
paṇḍitaṃ sutasampannaṃ so maṃ atthe nivesayi.
5288. Cātuddasiṃ pañcadasimaṃ bahuṃ rattimupāvasiṃ,⁵
taṃ kammaṃ nihitaṃ aṭṭhā nidhiva udakantike.
5289. Atha pāpānaṃ⁶ kammānaṃ yametaṃ magadhe kataṃ,
phalaṃ pariyāga taṃ⁷ pacchā bhutvā duṭṭhaviyaṃ yathā.
5290. Tato cutāhaṃ vedeha roruve niraye ciraṃ,
sakammaṇā⁸ apaccissaṃ⁹ taṃ saraṃ na sukhaṃ labhe.
5291. Bahuvassagaṇe tattha khepayitvā bahuṃ dukhaṃ,
bheṇṇākaṭe¹⁰ ahuṃ¹¹ rāja chakalo uddhitapphalo.¹²
5292. Sātaputtā mayā vūḷhā piṭṭhiyā ca rathena ca,
tassa kammaṃ nissando paradāragamanassa me.
5293. Tato cutāhaṃ vedeha kapi āsiṃ brahāvane,
nilicchitaphaloyeva¹³ yūthapena pagabbhinā,
tassa kammaṃ nissando paradāragamanassa me.
5294. Tato cutāhaṃ vedeha dasaṇṇesu¹⁴ pasū ahuṃ,
nillacchito jave¹⁵ bhadro yoggaṃ vūḷhaṃ ciraṃ mayā,
tassa kammaṃ nissando paradāragamanassa me.

¹ ahu - PTS.

² heṭhenta - Syā.

³ carimhā - Ma, Syā.

⁴ bhasmacchannova - Syā, PTS.

⁵ rattim upāvasiṃ - Ma;

rattimupāvisiṃ - Syā.

⁶ pāpāna - Ma.

⁷ pariyāga maṃ - Ma;

pariyāgataṃ - Syā, PTS.

⁸ sakammunā - Ma, Syā.

⁹ apaccissaṃ - Syā;

apaccissaṃ - PTS.

¹⁰ bhinnāgate - Ma, Syā.

¹¹ ahu - Syā.

¹² chagalo uddhatapphalo - Ma;

chakalo uddhatapphalo - Syā.

¹³ niluñcitaphalo yeva - Ma, Syā.

¹⁴ dassanesu - Ma; dasannesu - Syā.

¹⁵ niluñcito javo - Ma, Syā;

nilicchito javo - PTS.

5283. Tâu quân vương, vào kiếp sống thứ bảy của con trong thời quá khứ, con đã là con trai người thợ rèn ở thành phố Rājagaha thuộc xứ Magadha.

5284. Sau khi đi đến với người bạn xấu xa, con đã làm nhiều việc ác. Trong khi xâm phạm vợ của người khác, chúng con đã sống như là những người bất tử.

5285. Nghiệp ấy đã được tàng trữ và tồn tại, tựa như ngọn lửa bị vùi lấp bởi lớp tro. Rồi do những nghiệp khác, con đã sanh ra tại đất nước Vamsa, –

5286. – trong thành Kosambī, ở gia tộc triệu phú, giàu có, phồn thịnh, có tài sản lớn. Tâu đại vương, con là con trai độc nhất, thường xuyên được tôn vinh, trân trọng.

5287. Tại nơi ấy, con đã thân cận người bạn, người cộng sự thích thú về quả báo tốt lành (của thiện nghiệp), là bậc sáng suốt, thành tựu về kiến thức. Vị ấy đã giúp con an trú vào việc lợi ích.

5288. Vào ngày mười bốn, ngày mười lăm, con đã hành trì trai giới nhiều đêm. Nghiệp ấy đã được tàng trữ và tồn tại, tựa như của cải chôn giấu ở trong nước.

5289. Rồi quả báo của những nghiệp ác mà con đã làm ở xứ Magadha sau đó đã xoay vần đến với con, giống như đã ăn vào chất độc dữ dội.

5290. Lìa đời từ nơi ấy, tâu đức vua xứ Videha, bởi nghiệp của chính mình, con đã bị nung nấu lâu dài ở địa ngục Roruva. Trong khi nhớ lại việc ấy, con không đạt được sự an lạc (ở tâm).

5291. Sau khi trải qua nhiều khổ đau ở nơi ấy một thời gian gồm nhiều năm, tâu bệ hạ, con đã là con dê đực bị thiến ở thành Bheṇṇākata.

5292. Con đã chuyên chở những người con trai gia tộc quyền quý bằng lưng và bằng cỗ xe kéo. Kết quả của việc làm ấy là do việc con đã qua lại với vợ của người khác.

5293. Lìa đời từ nơi ấy, tâu đức vua xứ Videha, con đã là con khỉ ở khu rừng rộng lớn, có tinh hoàn đã bị con khỉ đầu đàn tàn bạo cắn đứt. Kết quả của việc làm ấy là do việc con đã qua lại với vợ của người khác.

5294. Lìa đời từ nơi ấy, tâu đức vua xứ Videha, con đã là con bò đực ở xứ sở Dasaṇṇa. Bị thiến, nhanh nhẹn, hiền thiện, con đã kéo cỗ xe thời gian dài. Kết quả của việc làm ấy là do việc con đã qua lại với vợ của người khác.

5295. Tato cutāhaṃ vedeha vajjīsu kulamāgamā,¹
nevitthī na pumā āsiṃ manussatte sudullabhe,
tassa kammassa nissando paradāragamanassa me.
5296. Tato cutāhaṃ vedeha ajāyiṃ nandane vane,
bhavane tāvatimsāhaṃ accharā kāmavaṇṇinī.
5297. Vicitta²vatthābharaṇā āmuttamaṇikuṇḍalā,
kusalā naccagītassa sakkassa paricārikā.
5298. Tattha ṭhitāhaṃ vedeha sarāmi jātiyo imā,
anāgatepi³ satteva yā gamissaṃ ito cutā.
5299. Pariyāgatantaṃ kusalaṃ yaṃ me kosambiyaṃ kataṃ,
deve ceva manusse ca sandhāvissaṃ ito cutā.
5300. Satta jacco⁴ mahārāja niccaṃ sakkatapūjitā,
thībhāvāpi⁵ na muccissaṃ chaṭṭhāni gatiyo⁶ imā.
5301. Sattamī ca gati deva devaputto mahiddhiko,
puma⁷ devo bhavissāmi devakāyasmimuttamo.
5302. Ajjāpi santānamayaṃ mālaṃ ganthenti nandane,
devaputto javo nāma yo me mālaṃ paṭicchati.
5303. Muhutto viya so dibbo⁸ imāni⁹ vassāni soḷasa,
rattindivo ca so dibbo mānusiṃ¹⁰ saradosataṃ.
5304. Iti kammāni anventi asaṅkheyyāpi jātiyo,
kalyāṇaṃ yadi vā pāpaṃ na hi kammaṃ panassati.¹¹
5305. Yo icche puriso hotuṃ jātijātiṃ¹² punappunaṃ,
paradāraṃ vivajjeyya dhotapādova kaddamaṃ.
5306. Yā icche puriso hotuṃ jātijātiṃ punappunaṃ,
sāmikaṃ apacāyeyya indaṃva paricārikā.
5307. Yo icche dibbabhogaṅca¹³ dibbaṃ āyuṃ¹⁴ yasaṃ sukhaṃ,
pāpāni parivajjetvā tividhaṃ dhammamācare.

¹ kulam āgamaṃ - PTS.

² vicitra - Syā.

³ anāgatāpi - Ma, PTS.

⁴ jaccā - Syā, PTS.

⁵ itthībhāvā - Syā.

⁶ chaṭṭhā nigatiyo - Ma, PTS;

chaṭṭhāva gatiyo - Syā.

⁷ pumā - Ma, Syā.

⁸ dibbo - Ma, Syā.

⁹ idha - Ma, Syā.

¹⁰ mānusi - PTS.

¹¹ vinassati - Ma, Syā.

¹² jātiṃ jātiṃ - Ma, Syā.

¹³ dibyabhogaṅca - Ma.

¹⁴ āyu - PTS.

5295. Là đời từ nơi ấy, tâu đức vua xứ Videha, con đã đi đến một gia đình danh giá ở xứ Vajjī. Con không phải là người nữ cũng không phải là người nam, khi bản thể con người là việc đạt được vô cùng khó khăn. Kết quả của việc làm ấy là do việc con đã qua lại với vợ của người khác.

5296. Là đời từ nơi ấy, tâu đức vua xứ Videha, con đã sanh vào khu rừng Nandana ở cung Trời Đạo Lợi. Con là nữ thần có sắc đẹp theo như ước muốn.

5297. Con có vải vóc và đồ trang sức đủ màu sắc rực rỡ, có các bông tai bằng ngọc trai và ngọc ma-ni, thiện xảo về việc múa hát, là thị nữ của Thiên Vương Sakka.

5298. Trong khi tồn tại ở nơi ấy, tâu đức vua xứ Videha, con nhớ lại các kiếp sống này, luôn cả bảy kiếp sống ở thời vị lai mà con sẽ đi đến, sau khi lìa đời từ cõi Trời này.

5299. Thiện pháp mà con đã làm ở xứ Kosambī đã xoay vần đến với con. Là đời từ nơi này, con sẽ sanh về cõi Trời và cõi người.

5300. Trong bảy kiếp sống, tâu đại vương, con sẽ thường xuyên được tôn vinh trân trọng. Nhưng con cũng sẽ không thoát ra khỏi bản thể người nữ ở kiếp sống thứ sáu này.

5301. Và ở cảnh giới tái sanh thứ bảy, tâu bệ hạ, con sẽ là vị Thiên tử có đại thần lực, là vị Thiên nam tối thượng ở tập thể chư Thiên.

5302. Thậm chí hôm nay, sự nối tiếp đã được thực hiện; các tiên nữ ở khu rừng Nandana đang kết tràng hoa, và vị Thiên tử tên Java là người đang tiếp nhận tràng hoa cho con.

5303. Một phút chốc ấy ở cõi Trời như là mười sáu năm ở nơi này. Và một ngày đêm ấy ở cõi Trời là một trăm mùa thu ở cõi người.

5304. Các nghiệp theo đuổi (chúng ta) như thế đầu cho trải qua các kiếp sống vô số kể, bởi vì nghiệp thiện hay ác không bị tiêu hoại.

5305. Kẻ nào muốn trở thành người (nhân loại) liên tiếp từ kiếp sống này sang kiếp sống khác nên tránh xa vợ của người khác, tựa như kẻ có bàn chân đã được rửa sạch tránh xa vũng lầy.

5306. Nàng nào muốn trở thành người (nhân loại) liên tiếp từ kiếp sống này sang kiếp sống khác nên tôn kính chồng, tựa như các người hầu gái tôn kính Thiên Vương Inda.

5307. Kẻ nào muốn của cải Thiên đình, tuổi thọ thuộc cõi Trời, danh tiếng và hạnh phúc, nên tránh xa hẳn các việc ác và nên thực hành ba loại pháp:

5308. Kāyena vācā manasā appamatto vicakkhaṇo,
attano hoti atthāya itthī vā yadi vā pumā.
5309. Ye kecime manujā jīvaloke
yasassino sabbasamantabhogā,
asaṃsayam tehi pure suciṇṇam
kammassakāse¹ puthu sabbasattā.
5310. Inghānucintesi sayampi deva
kuto nidānā te imā janinda,
yā te imā accharāsannikāsā²
alaṅkatā kañcanajālachannā.
5311. Icevaṃ pitaraṃ kaññā rujā tosesi aṅgatiṃ,
mūḷhassa maggamācikkhi dhammamakkhāsi subbatā.
5312. Athāgamā brahmalokā nārado mānusiṃ pajam,³
jambūḍipaṃ⁴ avekkhanto addā⁵ rājānamaṅgatiṃ.
5313. Tato patiṭṭhā pāsāde vedehassa puratthato,⁶
tañca disvā anuppattaṃ⁷ rujā isimavandatha.
5314. Athāsanamhā oruyha rājā vyamhitamānaso,⁸
nāradaṃ paripucchanto idaṃ vacanamabravi.
5315. Kuto nu āgacchasi devavaṇṇī
obhāsayaṃ saṃvariṃ⁹ candimāva,
akkhāhi me pucchito nāmagottaṃ
kathaṃ taṃ¹⁰ jānanti manussaloke.
5316. Ahaṃ hi devato idāni emi
obhāsayaṃ saṃvariṃ candimāva,
akkhāmi te pucchito nāmagottaṃ
jānanti maṃ nārado kassapo ca.
5317. Acchariyarūpaṃ¹¹ vata¹² yādisañca
vehāsayaṃ gacchasi tiṭṭhasī ca,
pucchāmi taṃ nārada etamatthaṃ
atha kena vaṇṇena tavāyamiddhi.

¹ kammassakā ye - PTS.

² accharasannikāsā - Syā.

³ pathaṃ - Syā.

⁴ jambūḍipaṃ - Syā.

⁵ addasa - Syā;

adda - PTS.

⁶ purakkhato - Syā.

⁷ disvānānuppattaṃ - Ma.

⁸ byathitamānaso - Ma;

byamhitamānaso - Syā.

⁹ sabbadisā - Ma, Syā.

¹⁰ kathannu - Syā.

¹¹ accherarūpaṃ - Ma.

¹² tava - Ma, Syā.

5308. Là người không xao lãng về thân, về khẩu, về ý, là người khôn ngoan vì lợi ích của bản thân, đâu là người nữ hay là người nam.

5309. Bất cứ những người nào ở thế gian của cuộc sống,
có danh tiếng, có đầy đủ mọi thứ của cải,
chắc chắn trước đây đã thực hành tốt đẹp ba pháp ấy.
Tất cả chúng sanh đều có nghiệp riêng của mình.

5310. Nào, tâu bệ hạ, xin phụ thân cũng hãy tự mình suy gẫm. Tâu vị chúa của loài người, duyên cớ nào phụ thân có những nữ nhân này? Những nữ nhân này của phụ thân trông giống như các nữ thân, đã được trang điểm, đã được choàng lên những tấm lưới bằng vàng.”

5311. Công chúa Rujā, người con gái có sự hành trì tốt đẹp, đã làm vui lòng vua cha Aṅgāti, đã giải thích về đạo lộ, đã nói về thiện pháp cho người cha mê muội như vậy.

5312. Rồi Bồ Tát Nārada đã từ thế giới Phạm Thiên đi đến dòng giống loài người. Trong lúc xem xét xứ sở Jambudīpa, ngài đã nhìn thấy đức vua Aṅgāti.

5313. Sau đó, ngài đã ngự xuống tòa lâu đài, ở phía trước đức vua xứ Videha. Và sau khi nhìn thấy vị ấy đã đi đến, nàng Rujā đã đánh lễ vị ẩn sĩ.

5314. Khi ấy, đức vua đã bước xuống từ chỗ ngồi, tâm trí bị kinh sợ. Trong lúc hỏi han vị Nārada, đức vua đã nói lời nói này:

5315. “Hỡi vị có sắc đẹp của Thiên nhân, từ đâu ngài đi đến,
tựa như mặt trăng đang chiếu sáng ban đêm?
Được hỏi, xin ngài hãy nói cho trẫm biết tên họ.
Ở thế giới nhân loại, mọi người nhận biết ngài như thế nào?”

5316. “Ta đi đến nơi này từ chư Thiên
tựa như mặt trăng đang chiếu sáng ban đêm.
Được hỏi, ta nói cho bệ hạ biết tên họ.
Mọi người nhận biết ta là Nārada và Kassapa.”

5317. “Điều như thế này có hình thức quả thật kỳ diệu!
Là việc ngài đi và đứng ở không trung.
Thưa ngài Nārada, trẫm hỏi ngài về sự việc này,
vậy bằng cách nào ngài có được thần thông này?”

5318. Saccañca dhammo ca damo ca cāgo
 guṇā mamete pakatā purāṇā,
 teheva dhammehi susevitehi
 manojavo yena kāmaṃ gamosmi.¹
5319. Acchariyamācikkhasi² puññasiddhiṃ
 sace hi ete tvaṃ yathā vadesi,³
 pucchāmi taṃ nārada etamatthaṃ
 puṭṭho ca me sādhu viyākarohi.
5320. Pucchassu maṃ rāja tavesa attho
 yaṃ saṃsayam kuruse bhūmipāla,
 ahaṃ taṃ nissamsayataṃ gamemi
 nayehi ñāyehi ca hetubhī ca.
5321. Pucchāmi taṃ nārada etamatthaṃ
 puṭṭho ca me nārada mā musā bhaṇa,⁴
 atthi nu devā pitaro nu atthi
 loko paro atthi jano yamāhu.⁵
5322. Attheva devā pitaro ca atthi
 loko paro atthi jano yamāhu,
 kāmesu giddhā ca narā pamūḷhā
 lokaṃ paraṃ na vidū mohayuttā.
5323. Atthīti ce nārada saddahāsi
 nivesanaṃ paraloke matānaṃ,
 idheva me pañcasatāni dehi
 dassāmi te paraloke sahaṃsaṃ.
5324. Dajjemu kho pañcasatāni bhoto
 jaññāmu⁶ ce sīlavantaṃ vadaññaṃ,
 luddaṃ taṃ bhontaṃ niraye vasantaṃ
 ko codaye paraloke sahaṃsaṃ.
5325. Idheva yo hoti adhammasīlo⁷
 pāpācāro alaso luddakammo,
 na paṇḍitā tasmim iṇaṃ dadanti
 na hi āgamo hoti tathāvidhamhā.

¹ gatosmi - Ma, Syā, PTS.² accheramācikkhasi - Ma.³ sace hi etehi yathā vadesi - Ma;
 sace hi evaṃ yathā tvaṃ vadesi - Syā.⁴ bhaṇi - Ma, Syā, PTS.⁵ yamāha - Syā.⁶ jaññāma - PTS.⁷ akammasīlo - PTS.

5318. “Chân thật, thiện pháp, sự chế ngự (các giác quan), và xả thí, các đức tính này của ta đã được thực hành trong thời quá khứ. Với chính những pháp ấy đã khéo được rèn luyện, ta di chuyển theo như ước muốn với tốc độ của ý.”

5319. “Ngài nói việc kỳ diệu là sự thành tựu của phước báu. Nếu thật sự những pháp này là đúng như ngài nói, thưa ngài Nārada, trăm hỏi ngài về sự việc này. Và được trăm hỏi, xin ngài hãy trả lời cặn kẽ.”

5320. “Tâu đấng hộ quốc, ngài có sự hoài nghi về bất cứ điều nào, tâu bệ hạ, xin ngài hãy hỏi bần đạo; việc ấy có lợi ích cho bệ hạ. Bần đạo sẽ giúp bệ hạ hết nỗi hoài nghi bằng những lý luận, bằng những lập luận, và bằng những chứng cứ.”

5321. “Thưa ngài Nārada, trăm hỏi ngài về sự việc này. Và được trăm hỏi, thưa ngài Nārada, ngài chớ nói lời dối trá. Có thật là có chư Thiên, có thật là có tổ tiên, có thật là có đời sau, mà người đời đã nói?”

5322. “Thật sự có chư Thiên, có tổ tiên, và có đời sau, mà người đời đã nói. Bị thèm khát các dục, loài người trở nên mê muội, bị gắn liền với sự si mê, chúng không biết về đời sau.”

5323. “Thưa ngài Nārada, nếu ngài tin rằng ‘có,’ về chỗ nương náu ở đời sau cho những người đã chết, thì ngay ở tại nơi này, ngài hãy trao cho trăm năm trăm tiền, trăm sẽ trao lại cho ngài một ngàn ở đời sống sau.”

5324. “Quả thật chúng tôi có thể trao cho bệ hạ năm trăm tiền, nếu chúng tôi có thể biết được bệ hạ là có giới hạnh, rộng lượng. (Nếu như) bệ hạ là kẻ hung bạo đang sống ở địa ngục, thì người nào có thể nhắc nhở kẻ ấy về một ngàn ở đời sống khác?”

5325. Ngay ở tại nơi này, người nào có bản chất không đàng hoàng, có nết hạnh xấu xa, lười biếng, có hành động tàn bạo, những người sáng suốt không cho kẻ ấy vay nợ, bởi vì không có sự hoàn lại (nợ đã vay) từ hạng người như thế ấy.

5326. Dakkhañca posaṃ manujā viditvā
 uṭṭhāhakaṃ¹ silavantam vadaññum,
 sayameva bhogehi nimantayanti
 kammaṃ karitvā punamāhresi.
5327. Ito gato² dakkhasi tattha rāja
 kākolasan̄ghehipi kaḍḍhamānaṃ,³
 taṃ khajjamānaṃ niraye vasantaṃ
 kākehi gijjhehi ca seṇakehi,⁴
 sañchinnagattaṃ ruhiraṃ savantaṃ
 ko codaye paraloke sahassaṃ.
5328. Andhamtamaṃ⁵ tattha na candasuriyā
 nirayo sadā tumulo ghorarūpo,
 sā neva ratti na divā paññāyati
 tathāvidhe ko vicare dhanatthiko.
5329. Sabalo⁶ ca sāmo ca duve supāṇā⁷
 pavaddhakāyā⁸ balino mahantā,
 khādanti dantehi ayomayehi
 ito panuṇṇaṃ⁹ paralokapattaṃ.¹⁰
5330. Taṃ khajjamānaṃ niraye vasantaṃ
 luddehi vālehi aghammigehehi ca,
 saṃchinnagattaṃ ruhiraṃ savantaṃ
 ko codaye paraloke sahassaṃ.
5331. Usūhi sattīhi¹¹ sunissitāhi¹²
 hananti vijjhanti ca paccamittā,
 kālūpakālā¹³ nirayamhi ghore
 pubbe naraṃ dukkatakammakāriṃ.
5332. Taṃ haññamānaṃ niraye vajantaṃ
 kucchismiṃ passasmiṃ vipphālītūdaraṃ,¹⁴
 saṃchinnagattaṃ ruhiraṃ savantaṃ
 ko codaye paraloke sahassaṃ.

¹ uṭṭhānakaṃ - Ma, Syā, PTS.

² cuto - Ma, Syā.

³ kākolasan̄ghehi vikassamānaṃ - Ma, Syā.

⁴ senakehi - Ma, PTS; soṇakehi - Syā.

⁵ andhatamaṃ - Syā.

⁶ savalo - Syā.

⁷ suvānā - Ma, PTS; suvāṇā - Syā.

⁸ pavaddhakāyā - Syā.

⁹ paṇunnaṃ - Ma.

¹⁰ paraloke patantaṃ - Syā.

¹¹ sattīhi ca - Ma.

¹² sunissitāhi - Ma.

¹³ kālūpakālā - Syā.

¹⁴ vipphālītūdaraṃ - Ma, Syā.

5326. Và mọi người, sau khi biết được người tài giỏi,
năng động, có giới hạnh, rộng lượng,
đích thân họ mời mọc bằng của cải,
(bởi vì) người ấy sẽ mang trả lại sau khi làm xong công việc.

5327. Tàu bệ hạ, từ nơi này ra đi, ngài sẽ nhìn thấy ở nơi ấy, trong khi kẻ
ấy đang sống ở địa ngục, bị lôi kéo bởi bầy quạ đen, bị xâu xé bởi những con
quạ, bởi những con chim kên kên, và bởi những con diều hâu, có cơ thể bị
hoàn toàn tươi tắn, và máu đang tuôn chảy, thì người nào có thể nhắc nhở kẻ ấy
về một ngàn ở đời sống khác?

5328. Tại nơi ấy, tối tăm mù mịt, không có mặt trăng và mặt trời,
địa ngục luôn luôn tối đen, có dáng vẻ ghê rợn,
ban đêm và ban ngày hoàn toàn không được nhận biết,
người nào có thể lai vãng ở nơi như thế ấy vì mục đích tài sản?

5329. (Tại nơi ấy,) hai con chó Sabala và Sāma
có thân thể đã được phát triển, có sức mạnh, to lớn.
Với những chiếc răng bằng sắt, chúng nghiền ngấu
kẻ đã bị lia trần từ nơi (cõi người) này đi đến thế giới khác (địa ngục).

5330. Kẻ ấy, trong khi sống ở địa ngục, bị ngẫu nhiên
bởi những con thú hung bạo, dữ tợn, và nguy hiểm,
có cơ thể bị hoàn toàn tươi tắn, và máu đang tuôn chảy,
thì người nào có thể nhắc nhở kẻ ấy về một ngàn ở đời sống khác?

5331. Bằng những mũi tên, bằng những cây giáo vô cùng bén nhọn,
những kẻ đối địch, các Kālūpakāḷa (quan canh giữ địa ngục Kālūpakāḷa) ở địa
ngục ghê rợn, đánh đập và đâm thủng người đã làm hành động tội tệ trong
thời quá khứ.

5332. Kẻ ấy, trong khi bị đánh đập, trong khi di chuyển ở địa ngục,
có bao tử bị mở toang ở bụng, ở bên hông,
có cơ thể bị hoàn toàn tươi tắn, và máu đang tuôn chảy,
thì người nào có thể nhắc nhở kẻ ấy về một ngàn ở đời sống khác?

5333. Sattī usū tomarabheṇḍivālā¹
vividhāvudham vassati tattha devo,²
patanti aṅgāramivaccimanto
silāsanī vassati luddakamme.
5334. Uṇho ca vāto nirayamhi dussaho
na taḥiṃ³ sukham labbhati⁴ ittarampi,
taṃ taṃ vidhāvantaḥmalenamāturaṃ
ko codaye paraloke saḥassaṃ.
5335. Sandhāvamānaṃ taṃ⁵ rathesu yuttaṃ
sajotibhūtaṃ paṭhaviṃ⁶ kamantaṃ,
patodalatṭhīhi sucodiyantaṃ⁷
ko codaye pariloke saḥassaṃ.
5336. Tamāruhantaṃ khurasañcitaṃ giriṃ
vibhiṃsanaṃ pajjalitaṃ bhayānakaṃ,
sañchinnagattaṃ ruhiraṃ savantaṃ
ko codaye paraloke saḥassaṃ.
5337. Tamāruhantaṃ pabbatasannikāsaṃ
aṅgāraraṣiṃ jalitaṃ bhayānakaṃ,
saṃdaḍḍhagattaṃ⁸ kapaṇaṃ rudantaṃ
ko codaye paraloke saḥassaṃ.
5338. Abbhakūṭasaṃā uccā kaṇṭakāpacitā⁹ dumā,
ayomayehi tikkhehi naralohitapāyīhi.
5339. Tamāruhanti nāriyo narā ca paradāragū,
coditā sattihatthehi yamaniddesakārihi.
5340. Tamāruhantaṃ nirayaṃ¹⁰ simbaliṃ ruhiraṃakkhitaṃ,
vidaddhakāyaṃ¹¹ vitacaṃ āturaṃ gāḥavedanaṃ.
5341. Passasantaṃ muhuṃ uṇhaṃ pubbakammāparādhikaṃ,
dumaggaviṭapaggahataṃ¹² ko taṃ yāceyya taṃ dhanam.

¹ bhiṇḍivālā - Ma, Syā; bhindivālā - PTS.

² vividhāvudhā vassanti tattha devā - Ma;
vividhāvudhā vassati tattha devo - PTS.

³ taḥi - Ma, Syā.

⁴ labhati - Syā.

⁵ sandhāvamānampi - Ma, Syā.

⁶ paṭhaviṃ - Ma.

⁷ sucodayantaṃ - Ma, Syā;

su codiyantaṃ - PTS.

⁸ sudaḍḍhagattaṃ - Ma;

sandaḍḍhagattaṃ - Syā, PTS.

⁹ kaṇṭakanicitā - Ma;

kaṇṭakāhi citā - Syā.

¹⁰ niraye - Syā.

¹¹ vidaddhakāyaṃ - Syā;

viduṭṭhakāyaṃ - PTS.

¹² dumagge vitacaṃ gattaṃ - Ma, Syā;

dumagge vitacagattaṃ - PTS.

5333. Tại nơi ấy, trời đổ mưa nhiều loại vũ khí: các cây giáo, các mũi tên, các gậy mũi nhọn, các cây chia ba. Các loại vũ khí rơi xuống có ngọn lửa tựa như than hồng. Trời đổ mưa các khối đá cháy rực xuống những kẻ đã tạo nghiệp hung bạo.

5334. Và có ngọn gió nóng khó chịu ở địa ngục.
Thậm chí chút ít sung sướng cũng không được thọ nhận ở nơi ấy.
Chính kẻ ấy, trong khi đang chạy tứ tung, không nơi trú ẩn, bị tật bệnh, thì người nào có thể nhắc nhở kẻ ấy về một ngàn ở đời sống khác?

5335. Trong khi kẻ ấy, bị máng vào những cỗ xe, đang phóng chạy, đang bước đi ở mặt đất có trạng thái bốc lửa, đang bị thúc giục bởi những cây gậy nhọn, thì người nào có thể nhắc nhở kẻ ấy về một ngàn ở đời sống khác?

5336. Trong khi kẻ ấy đang trèo lên ngọn núi khủng khiếp được cắm đầy những lưỡi dao cạo, đã được bùng cháy, tạo ra sự sợ hãi, có cơ thể bị hoàn toàn tới tả, và máu đang tuôn chảy, thì người nào có thể nhắc nhở kẻ ấy về một ngàn ở đời sống khác?

5337. Trong khi kẻ ấy đang trèo lên đồng than hồng tương tự như ngọn núi, bị cháy rực, tạo ra sự sợ hãi, có cơ thể bị thiêu đốt hoàn toàn, khốn khổ, đang khóc lóc, thì người nào có thể nhắc nhở kẻ ấy về một ngàn ở đời sống khác?

5338. Có những thân cây cao bằng chóp đỉnh của đám mây, được chông chất những gai nhọn sắc bén làm bằng sắt, chuyên hút máu người.

5339. Bị thúc giục bởi những quỷ sứ thi hành lệnh của Diêm Vương có cây giáo cầm ở tay, những người đàn bà và những người đàn ông đi lại với vợ của người khác trèo lên thân cây ấy.

5340. Trong khi trèo lên cây bông vải ở địa ngục, kẻ ấy bị lấm lem bởi máu, có thân thể bị đốt cháy, da bị lột, bị tật bệnh, có cảm thọ khủng khiếp.

5341. Trong khi kẻ có tội lỗi ở nghiệp quá khứ liên tiếp thờ dài bực bội, có trạng thái bám víu ở chạng ba trên đỉnh ngọn cây, thì người nào có thể đòi hỏi phần tài sản ấy?

5342. Abbhakūṭasamā uccā asipattācitā¹ dumā,
ayomayehi tikkhehi naralohitapāyihī.
5343. Tamānupattaṃ² asipattapādapaṃ
asīhi tikkhehi ca chijjamānaṃ,
sañchinnagattaṃ ruhiraṃ savantaṃ
ko codaye paraloke sahassaṃ.
5344. Tato nikkhantaṃ taṃ asipattanirayā dukhā,³
sampaṭitaṃ vetaraṇiṃ ko taṃ yāceyya taṃ dhaṇaṃ.
5345. Kharā khārodikā⁴ tattā duggā vetaraṇī nadī,
ayopokkharasañchannā tikkhapattehi⁵ sandati.
5346. Tattha sañchinnagattaṃ taṃ vuyhantaṃ ruhiraṃ makkhitaṃ,
vetaraṇiṃ anālambe ko taṃ yāceyya taṃ dhaṇaṃ.
5347. Vedhāmi rukkho viya chijjamāno
disaṃ na jānāmi pamūḷhasaññī,⁶
bhayasānutappāmi⁷ mahā ca⁸ me bhayaṃ⁹
sutvāna gāthā¹⁰ tava bhāsītā ise.
5348. Āditte vārimajjhaṃva dīpaṃvogherivaṇṇave,¹¹
andhakāreva pajjoto tvaṃ nosi saraṇaṃ ise.
5349. Atthañca dhammañcanusāsa¹² maṃ ise
atītamaddhā aparādhitaṃ mayā,
ācikkha me nārada suddhimaggam
yathā ahaṃ no niraye¹³ pateyyaṃ.
5350. Yathā ahū dhatarattho vessāmitto¹⁴ atthako yāmataggi,¹⁵
usinnaro cāpi sivi ca rājā¹⁶ paricārakā¹⁷ samaṇabrāhmaṇānaṃ.

¹ asipattācitā - Syā.

² tamānupattaṃ - Ma, Syā.

³ asipattācitā dumā - Ma;
asipattanirayā dumā - Syā.

⁴ kharodakā - Ma, Syā;
kharodikā - PTS.

⁵ tikkhā pattehi - Ma.

⁶ pamūḷhasañño - Ma;
pamūḷhasañño - Syā.

⁷ bhayasānutappāmi - Ma, Syā.

⁸ mahāva - Syā.

⁹ bhayā - Ma, Syā, PTS.

¹⁰ kathā - Ma.

¹¹ dīpaṃvoghe mahaṇṇave - Ma.

¹² dhammaṃ anusāsa - Ma;
dhammañca anusāsa - Syā, PTS.

¹³ nirayaṃ - Ma, Syā.

¹⁴ vessāmitto ca - Syā.

¹⁵ yamadatti - Syā.

¹⁶ usindaro cāpi sivi ca rājā - Ma;
usinnaro sivrājā - Syā.

¹⁷ paricārīkā - Syā; parivārakā - PTS.

5342. Có những thân cây cao bằng chóp đỉnh của đám mây, được che phủ với tàng lá cây là những thanh gươm sắc bén làm bằng sắt, chuyên hút máu người.

5343. Khi kẻ ấy đến được thân cây có tàng lá là những thanh gươm, trong khi đang bị cắt đứt bởi những thanh gươm sắc bén, có cơ thể bị hoàn toàn tơi tả, và máu đang tuôn chảy, thì người nào có thể nhắc nhở kẻ ấy về một ngàn ở đời sống khác?

5344. Sau đó, khi vừa thoát ra khỏi nỗi khổ đau từ địa ngục lá gươm, kẻ ấy bị rơi vào dòng sông Vetaraṇī, thì người nào có thể đòi hỏi phần tài sản ấy?

5345. Dòng sông Vetaraṇī thô tháo trôi chảy, với nước có chất kiềm, nóng bỏng, khó vượt qua, được che phủ bởi những đóa hoa sen bằng sắt có các cánh sen sắc bén.

5346. Tại đó, trong khi kẻ ấy, có cơ thể bị hoàn toàn tơi tả, bị lấm lem bởi máu, đang bị cuốn trôi ở dòng sông Vetaraṇī không chỗ bám víu, thì người nào có thể đòi hỏi phần tài sản ấy?”

5347. “Trẫm run rẩy tựa như thân cây bị chặt đứt. Trẫm không còn biết được phương hướng, sự nhận biết đã bị mê muội. Trẫm ăn năn vì sợ hãi, và trẫm có nỗi sợ hãi lớn lao sau khi lắng nghe những câu kệ đã được ngài nói ra, thưa vị ẩn sĩ.

5348. Tựa như (nơi trú ẩn) ở giữa dòng nước vào thời điểm bị đốt nóng, tựa như hòn đảo trong cơn lũ ở biển khơi, tựa như ngọn đèn ở trong đêm tối, ngài là nơi nương nhờ của chúng tôi, thưa vị ẩn sĩ.

5349. Thưa vị ẩn sĩ, ngài hãy chỉ dạy điều lợi ích và thiện pháp cho trẫm. Chắc chắn rằng trong quá khứ, trẫm đã phạm tội lỗi. Thưa ngài Nārada, xin ngài hãy nói với trẫm về đạo lộ trong sạch để cho trẫm có thể không còn rơi vào địa ngục.”

5350. “Giống như các vị vua Dhataratṭha, Vessāmitta, Aṭṭhaka, Yāmataggi, luôn cả Usinnara, và đức vua Sivi đã là những người hầu cận của các Sa-môn và Bà-la-môn.

5351. Ete caññe ca rājāno ye sakkavisayaṃ¹ gatā,
adhammaṃ parivajjetvā dhammaṃ cara mahīpati.

5352. Annahatthā ca te vyamhe ghosayantu pure tava,
ko chāto ko ca tasito ko mālaṃ ko vilepanaṃ,
nānārattānaṃ vatthānaṃ ko naggo paridahessati.²

5353. Ko panthe chattamādeti³ pādukā ca mudū subhā,
iti sāyañca pāto ca ghosayantu pure tava.

5354. Jiṇṇaṃ posaṃ gavāssañca⁴ māssu yuñji⁵ yathā pure,
parihārañca dajjāsi adhikārakato balī.

5355. Kāyo te rathasaññāto manosārathiko lahu,
avihiṃsāsāritakkho saṃvibhāgapatiṇchado.

5356. Pādasaññāmanemiyo hatthasaññāmapakkharo,
kucchisaññāmanabbhanto vācāsaññāmakūjano.

5357. Saccavākyasamattaṅgo apesuññasusaññato,
girāsakhilanelaṅgo mitabhāṇisilesito.⁶

5358. Saddhālobhasusañkhāro nivātañjalikubbaro,
athaddhatānatisākho⁷ sīlasaṃvaranandhano.⁸

5359. Akkodhanamanuggatī dhammapaṇḍarachattako,
bāhusaccamapālambo⁹ ṭhitacittamupādhiyo.

¹ saggavisayaṃ - Ma, Syā.

² paridahissati - Ma, Syā.

³ chattamāneti - Ma.

⁴ gavassañca - Ma, Syā, PTS.

⁵ yuñja - Ma, Syā.

⁶ mitabhāṇisilāsito - PTS.

⁷ athaddhatānatisāko - Ma, Syā, PTS.

⁸ sīlasaṃvaranaddhano - Syā.

⁹ bāhusaccamupālambo - Syā.

5351. Các vị này và những vị vua khác đã đi đến Thiên giới của Chúa Trời Sakka. Tâu vị chúa của trái đất, bệ hạ hãy tránh xa tà pháp và hãy thực hành thiện pháp.

5352. Hãy cho người cầm thức ăn ở tay tại cung điện của bệ hạ, và cho người thông báo ở trong thành phố của bệ hạ rằng: ‘Ai đói, ai khát, ai cần tràng hoa, ai cần đầu thoa, trong số các tấm vải vóc nhiều màu sắc khác nhau, ai lơ lơ sẽ (nhận lấy chúng để) mặc vào?’

5353. Ai nhận lấy ô dù và giày dép mềm mại, thanh lịch cho việc đi đường?’ Hãy cho người thông báo như vậy vào buổi sáng và buổi tối ở trong thành phố của bệ hạ.

5354. Chớ giao phó cho người già, cho trâu bò và ngựa đã già yếu công việc giống như trước đây. Bệ hạ nên ban bố sự chăm sóc, bởi vì việc phục vụ (của người ấy, của con thú ấy) đã được hoàn tất khi còn có sức mạnh.

5355. Thân thể của bệ hạ được xem như là cỗ xe, tâm ý nhẹ nhàng là người đánh xe, sự không hãm hại là trục xe được xoay chuyển, sự san sẻ bố thí là trần xe.

5356. Sự kiềm chế bước chân là vành bánh xe, sự kiềm chế bàn tay là khung xe, sự kiềm chế cái bụng (ăn uống có tiết độ) là bên trong ổ trục (có đầu nhót), sự kiềm chế lời nói là sự không âm ỉ (của cỗ xe).

5357. Lời nói chân thật là các bộ phận của cỗ xe được đầy đủ, việc không nói đâm thọc là cỗ xe được điều khiển tốt đẹp, lời nói tử tế là các bộ phận của cỗ xe được hoàn hảo, sự nói lời thân thiện là cỗ xe được kết nối chắc chắn.

5358. Khéo được kiến tạo với đức tin và đức tánh vô tham, sự khiêm tốn và hành động chấp tay là gọng xe, không ương ngạnh và không luôn cúi là càng xe, sự gìn giữ giới hạnh là sự ràng buộc (cỗ xe được chặt chẽ).

5359. Sự không giận dữ là cỗ xe không có sự rung rinh, mười thiện pháp là chiếc lọng che màu trắng, kiến thức rộng là tấm ván tựa lưng, tâm kiên cố là tấm khăn phủ ở chỗ ngồi.

5360. Kālaññutācittasāro vesārajjatidaṇḍako,
nivātavuttiyottako¹ anatimānayugo lahu.
5361. Alīnacittasanthāro vaddhasevirajohato,²
satipatodo dhīrassa dhiti yogo ca rasmiyo.
5362. Mano dantapathanveti³ samadantehi vāhibhi,⁴
icchā lobho ca kummaggo ujumaggo ca saññaṃ.
5363. Rūpe sadde rase gandhe vāhanassa padhāvato,
pañña ākoṭaṇi rāja tattha attāva sārathi.
5364. Sace etena yānena samacariyā daḥhā dhiti,
sabbakāmaduho rāja na jātu nirayaṃ vaje.
5365. Alāto devadattosi sunāmo āsi bhaddaji,
vijayo sārīputtosi moggallānosi bījako.
5366. Sunakkhatto licchaviputto guṇo āsi acelako,
ānando ca rujā āsi⁵ yā rājānaṃ pasādayi.
5367. Uruvelakassapo rājā pāpadiṭṭhi tadā ahu,
mahābrahmā bodhisatto evaṃ dhāretha jātakaṃ ”ti.
Mahānāradakassapajātakaṃ sattamaṃ.

--ooOoo--

¹ yottaṅgo - Syā.

² vuddhisevī rajohato - Ma;
vuḍḍhisevirajohato - Syā;
vaddhasevī rajohato - PTS.

³ dantaṃ pathaṃ neti - Ma, Syā;
dantaṃ path’ anveti - PTS.

⁴ vājjibhi - Syā.

⁵ ānando sā rucā āsi - Ma.

5360. Trạng thái biết được thời điểm là điều cốt yếu của tâm, sự tự tin là cây chống ba chân, thái độ khiêm tốn là sợi dây buộc, sự không ngã mạn thái quá là cái ách được nhẹ bổng.

5361. Tâm không bị lui sụt là tấm thảm trải, sự tập luyện được tiến bộ (về tuệ) là đã được quét sạch bụi, bậc sáng suốt có niệm là cây gây thức, sự kiên trì và gắn bó (vào pháp tu tập) là các sợi dây cương.

5362. Tâm đã được thuần phục đi theo đúng đường lối như là cỗ xe được kéo bởi những con ngựa đã được thuần phục ổn định. Mong muốn và tham lam là con đường sai quấy, sự tự kiềm chế là con đường ngay thẳng.

5363. Khi cỗ xe đang lao theo các sắc, các thanh, các vị, các hương, trí tuệ là sự trùng trị rắn đẽ. Tâm bệ hạ, trong trường hợp ấy, chính bản thân là người đánh xe.

5364. Nếu có sự thực hành ổn định, vững chắc, kiên quyết với cỗ xe này, tâm bệ hạ, cỗ xe (thân thể) này đem lại mọi điều ước muốn, chắc chắn không thể đi đến địa ngục.”

5365. “Devadatta đã là Alāta, vị Bhaddaji đã là Sunāma, vị Sāriputta đã là Vijaya, vị Moggallāna đã là Bījaka.

5366. Sunakkhatta, người con trai xứ Licchavi, đã là đạo sĩ lỏa thể Guṇa, vị Ānanda đã là công chúa Rujā, cô con gái đã cải hóa vua cha.

5367. Uruvelakassapa khi ấy đã là vị vua có tà kiến xấu xa, và đức Bồ Tát là vị Đại Phạm Thiên. Các người hãy ghi nhớ câu chuyện Bốn Sanh này như vậy.”

Đại Bốn Sanh Nāradakassapa là thứ bảy. [544]

--ooOoo--

8. VIDHURAJĀTAKAṀ

5368. Yo kopaneyye na karoti kopam
na kujjhati sappuriso kadāci,
kuddhopi yo¹ nāvīkaroti kopam
tam ve naram samaṇam āhu² loke.

5369. Ūnūdarō³ yo sahate jighaccham
danto tapassī⁴ mitapāṇabhojano,
āhārahetu na karoti pāpam
tam ve naram samaṇam āhu loke.

5370. Khiddam ratim vippajahetva⁵ sabbam
na cālikam bhāsati kiñci loke,
vibhūsanatthānā⁶ virato methunasmā
tam ve naram samaṇam āhu loke.

5371. Pariggaham lohadhammañca sabbam
ye ve pariññāya pariccajanti,⁷
dantam thitattam amamam nirāsam
tam ve naram samaṇam āhu loke.

5372. Pucchāma kattāram anomapaññam⁸
gāthāsu⁹ no viggaho atthi jāto,
chindajja kaṅkham vicikicchitāni
tayajja¹⁰ kaṅkham vitaremu sabbe.

5373. Ye paṇḍitā atthadassā¹¹ bhavanti
bhāsanti te yoniso tattha kāle,
kathannu gāthānam¹² abhāsītānam
attham nayeyyūṃ kusalā janinda.¹³

5374. Katham have bhāsati nāgarājā
katham pana garuḷo venateyyo,¹⁴
gandhabbarājā pana kim vadeti¹⁵
katham pana kurūnam¹⁶ rājasettho.

5375. Khantim have bhāsati nāgarājā
appāhāram garuḷo venateyyo,
gandhabbarājā rativippahānam
akiñcanam kurunam¹⁷ rājasettho.

¹ so - PTS.

² samaṇamāhu - Ma, Syā.

³ onodaro - Syā.

⁴ tapisam - Ma.

⁵ vippajahitvāna - Ma, Syā.

⁶ vibhūsatthānā - Ma.

⁷ pariccajeti - Ma, Syā.

⁸ kattāramanomapaññam - Ma;

kattāramanomapañña - Syā.

⁹ kathāsu - Ma, Syā.

¹⁰ tadajja - Ma, Syā.

¹¹ atthadasā - Ma, Syā.

¹² kathānam - Ma, Syā.

¹³ janindā - Ma, Syā.

¹⁴ garuḷo pana venateyyo kimāha - Ma, Syā.

¹⁵ vadesi - Ma, Syā.

¹⁶ kurūnam pana - PTS.

¹⁷ kurūnam - Ma, Syā.

8. BỐN SANH BẠC SÁNG SUỐT VIDHURA

(Lời long vương Varuṇa)

5368. “Người nào là bậc thiện nhân, không bực tức với người đáng bị bực tức, không bị nổi giận vào bất cứ lúc nào, là người thậm chí bị nổi giận mà không bày tỏ sự bực tức, thật vậy, các bậc sáng suốt ở thế gian đã gọi người ấy là Sa-môn.”¹

(Lời chim thần Venateyya)

5369. “Người nào chịu đựng cái đói, có bao tử lưng lửng, là người đã được rèn luyện, có sự khổ hạnh, có thức ăn nước uống bị hạn chế, là người không làm việc ác vì nguyên nhân vật thực, thật vậy, các bậc sáng suốt ở thế gian đã gọi người ấy là Sa-môn.”

(Lời Thiên vương Sakka, vua của các Càn-thát-bà)

5370. “Sau khi buông bỏ tất cả việc đùa giỡn và lạc thú, là người không nói sai trái về bất cứ điều gì ở thế gian, là người đã lánh xa việc tô điểm, đã lánh xa việc đôi lứa, thật vậy, các bậc sáng suốt ở thế gian đã gọi người ấy là Sa-môn.”

(Lời đức vua Dhanañjaya xứ Kuru)

5371. “Thật vậy, người nào, sau khi hiểu biết toàn diện, hoàn toàn từ bỏ tất cả vật sở hữu và pháp tham lam, là người đã được rèn luyện, có bản tánh ổn định, không chấp là của ta, không có sự dính mắc, thật vậy, các bậc sáng suốt ở thế gian đã gọi người ấy là Sa-môn.”

(Lời bốn vị trên hỏi bậc sáng suốt Vidhura)

5372. “Chúng tôi hỏi vị phân xử, vị có trí tuệ hoàn hảo. Có sự cãi vã đã sanh khởi giữa chúng tôi về các kệ ngôn. Hôm nay, ngài hãy chặt đứt sự nghi hoặc và các hoài nghi. Hôm nay, nhờ ngài tất cả chúng tôi có thể dẹp bỏ sự nghi hoặc.”

(Lời bậc sáng suốt Vidhura)

5373. “Các vị nào là các bậc sáng suốt, có khả năng nhìn thấy ý nghĩa, các vị ấy nói đúng đường lối theo thời điểm của sự việc. Tâu vị chúa của loài người, làm thế nào các bậc thiện xảo có thể nắm được ý nghĩa của các kệ ngôn còn chưa được nói ra?

5374. Thật vậy, vị chúa của loài rồng nói thế nào?

Rồi chim thần Venateyya nói thế nào?

Thêm nữa, vị vua của các Càn-thát-bà nói gì?

Hơn nữa, vị chúa thượng của xứ Kuru nói thế nào?”

(Lời bốn vị)

5375. “Đúng vậy, vị chúa của loài rồng nói về sự nhẫn nại.

Chim thần Venateyya nói về không đánh đập.

Vị vua của các Càn-thát-bà nói về sự buông bỏ lạc thú.

Vị chúa thượng của xứ Kuru nói về vô sở hữu.”

¹ Các câu kệ 5368 - 5381 giống như các câu kệ 1377 - 1390 ở Bốn Sanh 441, *Catuposathika-jātakam* - *Bốn sanh Bốn Vị Hành Trai Giới*, của tập *Jātakapāli* - *Bốn Sanh* 1 (TTPV tập 32, các trang 353 và 355).

5376. Sabbāni etāni subhāsītāni
na hettha dubbāsītamatti kiñci,
yasmiñca etāni patiṭṭhitāni
arāva nābhyā¹ susamohītāni,
catubbhi dhammehi samaṅgibhūtaṃ
taṃ ve naraṃ samaṇaṃ āhu loke.
5377. Tuvannu² seṭṭho tvamanuttarosi
tvam dhammagū dhammavidū sumedho,
paññāya pañhaṃ samadhiggahetvā³
acchecchi⁴ dhīro vicikicchītāni,
acchecchi kaṅkhaṃ vicikicchītāni
cundo⁵ yathā nāgadantaṃ kharena.
5378. Niluppalābhaṃ vimalaṃ anaggaṃ
vatthaṃ imaṃ⁶ dhūmasamānavaṇṇaṃ,
pañhassa veyyākaraṇena tuṭṭho
dadāmi te dhammapūjāya dhīra.
5379. Suvaṇṇamālaṃ satapattaphullaṃ⁷
sakesaraṃ ratana⁸ sahasamaṇḍitaṃ,
pañhassa veyyākaraṇena tuṭṭho
dadāmi te dhammapūjāya dhīra.
5380. Maṇiṃ anaggaṃ ruciraṃ pabhassaraṃ
kaṇṭhāvasattaṃ maṇibhūsitāṃ me,
pañhassa veyyākaraṇena tuṭṭho
dadāmi te dhammapūjāya dhīra.
5381. Gavaṃ sahasaṃ usabhañca nāgaṃ
ājaññayutte ca rathe dasa⁹ ime,
pañhassa veyyākaraṇena tuṭṭho
dadāmi te gāmarāni soḷasā¹⁰ ti.
5382. Paṇḍu kisiyāsi dubbalā
vaṇṇarūpaṃ na tavedisaṃ pure,
vimale akkhāhi pucchitā
kīdisī tuyhaṃ sarīravedanā.
5383. Dhammo manujesu mātinaṃ¹⁰
dohaḷo nāma janinda vuccati,
dhammāhaṭaṃ¹¹ nāgakuñjara
vidhurassa hadayābhipatthaye.

¹ arāvanabbhā - Syā;

arā va nabhyā - PTS.

² tuvañhi - Ma; tuvaṃ hi - Syā.³ samaviggahetvā - Syā.⁴ acchejji - Syā.⁵ chinde - Syā.⁶ idaṃ - Ma, Syā.⁷ phullitaṃ - Ma, Syā.⁸ ratna - Ma, Syā.⁹ dasā - PTS.¹⁰ mātinaṃ - Ma, Syā.¹¹ dhammāhataṃ - Ma, Syā.

(Lời bạc sáng suốt Vidhura)

5376. “Tất cả các điều ấy đã được khéo nói,
bởi vì ở đây không có điều nào đã được vụng nói.
Và các điều ấy được thiết lập ở người nào,
tựa như các cây cắm khéo được gắn vào trục bánh xe,
người nào được đầy đủ bốn pháp,
thật vậy, các bậc sáng suốt ở thế gian đã gọi người ấy là Sa-môn.”

(Lời bốn vị)

5377. “Ngài là hạng nhất, ngài là người không ai hơn được,
ngài là vị đã đạt đến pháp, là vị hiểu rõ pháp, là bậc thiện trí.
Sau khi nắm vững câu hỏi bằng trí tuệ,
bậc sáng trí đã chặt đứt các hoài nghi,
đã chặt đứt sự nghi hoặc và các hoài nghi,
giống như người thợ ngà voi đã cắt đứt ngà voi bằng cây cưa.”

(Lời Thiên vương Sakka)

5378. “Hài lòng với việc giải thích câu hỏi, này vị sáng trí, ta ban cho ngài
tấm vải này, có màu sắc như là làn khói, có sự rục rở như đóa sen xanh,
không có vết bẩn, vô giá, để cúng dường pháp.”

(Lời chim thần Venateyya)

5379. “Hài lòng với việc giải thích câu hỏi, này vị sáng trí, ta ban cho ngài
bông hoa bằng vàng, nở rộ với một trăm cánh hoa, có tua nhụy, được điểm tô
với một ngàn viên ngọc, để cúng dường pháp.”

(Lời long vương Varuṇa)

5380. “Hài lòng với việc giải thích câu hỏi, này vị sáng trí, ta ban cho ngài
viên ngọc ma-ni vô giá, xinh xắn, rục rở, được gắn liền ở cổ, được trang điểm
với viên ngọc ma-ni, vật sở hữu của ta, để cúng dường pháp.”

(Lời đức vua Dhanañjaya xứ Kuru)

5381. “Hài lòng với việc giải thích câu hỏi, ta ban cho ngài một ngàn bò
cái, một bò mộng, một con voi, mười cỗ xe kéo này đã được thắng vào những
con ngựa thuần chủng, và ân huệ là mười sáu ngôi làng.”

(Lời trao đổi giữa long vương Varuṇa và hoàng hậu Vimalā)

5382. “Nàng vàng vọt, ốm o, yếu sức,
màu sắc làn da của nàng không giống như trước đây.
Này nàng Vimalā, được hỏi, xin nàng hãy giải thích,
cảm thọ ở thân thể của nàng như thế nào?”

5383. “Bản chất của các phụ nữ thuộc loài người, tâu vị chúa của loài
rồng, (có chứng bệnh) được gọi tên là khao khát (ốm nghén). Thiếp ao ước
trái tim của Vidhura, tâu bậc tối thượng của loài rồng, được mang lại một
cách đúng pháp (không bằng bạo lực).”

5384. Candaṃ kho tvaṃ dohaḷāyasi¹
suriyaṃ vā athavāpi mālutaṃ,
dullabhe hi² vidhurassa dassane³
ko vidhuraṃ idhamānayissati.⁴
5385. Kinnu tāta tvaṃ pajjhāyasi
padumaṃ hatthagataṃva te mukhaṃ,
kiṃ⁵ dummanarūposi issara
mā tvaṃ soci amittatāpanā.⁶
5386. Mātā hi tava irandati⁷
vidhurassa hadayaṃ dhanīyati,⁸
dullabhe hi vidhurassa dassane
ko vidhuraṃ idhamānayissati.
5387. Bhattupariyesanaṃ⁹ cara
yo vidhuraṃ idhamānayissati,
pituno ca sā sutvāna vākyam
rattiṃ nikkhamma avassutiṃ¹⁰ cari.
5388. Ke gandhabbe ca rakkhase¹¹
nāge kimpurise ca mānuse,¹²
ke paṇḍite sabbakāmade¹³
dīgharattaṃ bhattā me¹⁴ bhavissati.
5389. Assāsa hessāmi te pati
hattā hessāmi¹⁵ anindalocane,¹⁶
paññā hi mama¹⁷ tathā vidhā
assāsa hessasi bhariyā mamaṃ.¹⁸
5390. Atha naṃ avacāsi¹⁹ irandati
pubbapathānugatena cetasā,
ehi gacchāma pitu mamantike
esova²⁰ te etamatthaṃ pavakkhati.
5391. Alaṅkatā suvasanā mālinī candanussadā,
yakkhaṃ hatthe gahetvāna pitu santikamupāgami.²¹

¹ tvaṃ vimale dohaḷāyasi - Syā.

² dullabhañhi - Ma; dullabhaṃ hi - Syā.

³ dassanaṃ - Ma, Syā.

⁴ vidhuramidha mānayissati - Ma;
vidhuraṃ idha-m-ānayissati - PTS.

⁵ kinnu - Ma, Syā.

⁶ amittatāpana - Ma, Syā.

⁷ irandhati - Ma, evamupariipi.

⁸ dhanīyati - Ma; dhanīyati - Syā;
vanīyati - PTS.

⁹ tassa bhattupariyesanaṃ - Ma;
taṃ bhattāraṃ pariyesanaṃ - Syā.

¹⁰ avassuti - Syā.

¹¹ ke gandhabbe rakkhase ca nāge - Ma;
ke gandhabbe ke rakkhase ca nāge - Syā.

¹² ke kimpurise cāpi mānuse - Ma;
ke kimpurise athavāpi mānuse - Syā.

¹³ sabbakāmadade - Ma, Syā.

¹⁴ me - itisaddo PTS potthake na dissate.

¹⁵ bhattā te hessāmi - Ma, Syā, PTS.

¹⁶ anindilocane - PTS.

¹⁷ mamaṃ - Ma.

¹⁸ mama - Ma, Syā.

¹⁹ avacāsi puṇṇakaṃ - Ma, Syā.

²⁰ eseva - Syā; eso ca - PTS.

²¹ pitusantikupāgami - Ma.

5384. “Nàng hãy khao khát mặt trăng đi,
hoặc mặt trời, hoặc thậm chí là làn gió.
Bởi vì việc nhìn thấy Vidhura là điều khó đạt được;
người nào sẽ đưa Vidhura đến nơi này?”

(Lời Irandatī, con gái long vương)

5385. “Thưa cha, cha ưu tư về việc gì vậy?
Khuôn mặt của cha tựa như đóa sen bị vầy vò bởi bàn tay.
Tâu chúa thượng, tại sao cha có dáng vẻ buồn phiền?
Xin cha chớ sầu muộn, tâu bậc thiêu đốt kẻ thù.”

5386. “Này Irandatī, bởi vì mẹ của con
ao ước trái tim của Vidhura.
Bởi vì việc nhìn thấy Vidhura là điều khó đạt được;
người nào sẽ đưa Vidhura đến nơi này?”

5387. Con hãy tìm kiếm một người chồng,
là người sẽ đưa Vidhura đến nơi này.”
Và nàng ấy, sau khi nghe lời nói của cha,
trong đêm, đã ra đi thực hiện điều mong muốn.

(Lời Irandatī, con gái long vương)

5388. “Vị nào, là Càn-thát-bà, là quý sứ,
là loài rồng, là nhân điểu, là loài người,
vị nào là bạc sáng suốt có thể ban cho mọi điều ước muốn,
sẽ là người chồng lâu dài của thiếp?”

(Lời Dạ-xoa Puṇṇaka)

5389. “Nàng hãy an tâm, ta sẽ là người chồng của nàng.
Hỡi nàng có cặp mắt không thể chê trách, ta sẽ là phu quân.
Bởi vì trí tuệ của ta là thuộc loại như thế ấy.
Nàng hãy an tâm, nàng sẽ là người vợ của ta.”

5390. Rồi nàng Irandatī đã nói với vị ấy,
nhờ vào tâm ý nhớ lại tập quán trong thời quá khứ, rằng:
“Chàng hãy đến. Chúng ta hãy đi đến gặp cha của thiếp.
Đích thân cha sẽ giải thích cho chàng về mục đích ấy.”

5391. Nàng Irandatī đã trang điểm, mặc y phục đẹp, đeo tràng hoa, có
thoa trầm hương, rồi đã cầm lấy bàn tay đưa vị Dạ-xoa đi đến gặp người cha.

5392. Nāgavara vaco suṇohi¹ me
patirūpaṃ paṭipajja suṅkiyaṃ,
patthemī ahaṃ irandatiṃ²
tāya samaṅgī karohi me tuvaṃ.³
5393. Sataṃ hatthī sataṃ assā sataṃ assatarīrathā,
sataṃ vaḷabhiyo⁴ puṇṇā nānāratnassa⁵ kevalā,
te nāga paṭipajjassu dhītaraṃ dehi irandatiṃ.⁶
5394. Yāva āmantaye ñātī mitte ca suhadaṃ jaṇaṃ,⁷
anāmantakataṃ kammaṃ⁸ taṃ pacchāmanutappati.⁹
5395. Tato so varuṇo nāgo pavisitvā nivesanaṃ,
bhariyaṃ āmantayitvāna idaṃ vacanamabravi.
5396. Ayaṃ so puṇṇako yakkho yācatī maṃ irandatiṃ,
bahunā vittalābhena tassa dema piyaṃ mamaṃ.¹⁰
5397. Na dhanena na vittena labbhā amhaṃ irandati,¹¹
sace hi vo¹² hadayaṃ paṇḍitassa
dhammena laddhā idhamāhareyya,
etena vittena kumāri labbhā
nāññaṃ dhaṇaṃ uttariṃ¹³ patthayāma.
5398. Tato so varuṇo nāgo nikkhamitvā nivesanā,
puṇṇakāmantayitvāna idaṃ vacanamabravi.
5399. Na dhanena na vittena labbhā amhaṃ irandati,
sace tuvaṃ hadayaṃ paṇḍitassa
dhammena laddhā idhamāharesī,
etena vittena kumāri labbhā
nāññaṃ dhaṇaṃ uttariṃ patthayāma.
5400. Yaṃ paṇḍitotyēke vadanti loke
tameva bālōti punāhu aññe,
akkhāhi me vippavadanti ettha
kaṃ paṇḍitaṃ nāga tuvaṃ vadesi.
5401. Koravyarājassa dhanañjayassa¹⁴
yadi te suto vidhuro nāma kattā,
ānehi taṃ paṇḍitaṃ dhammaladdhā
irandati paddhacarā¹⁵ te hotu.
5402. Idañca sutvā varuṇassa vākyaṃ
uṭṭhāya yakkho paramappatīto,
tattheva santo purisaṃ asaṃsi
ānehi ājaññaṃmidheva yuttaṃ.

¹ suṇāhi - Syā.

² irandhatiṃ - Ma, evamuparipi.

³ tāya samaṅgiṃ karohi maṃ tuvaṃ - Ma, Syā;
tāya samaṅgikarohi me tuvaṃ - PTS.

⁴ valabhiyo - Ma, Syā.

⁵ nānāratnassa - Ma, Syā.

⁶ dehirandhatiṃ - Ma;

dehirandatiṃ - Syā.

⁷ suhadajane - Ma, Syā.

⁸ anāmantakatakammaṃ - Syā.

⁹ pacchā anutappati - Ma, Syā;
pacchā-m-anutappati - PTS.

¹⁰ mama - Syā.

¹¹ irandhati - Ma.

¹² sace ca kho - Ma, Syā;

sace hi kho - PTS.

¹³ uttari - Ma, PTS.

¹⁴ dhanañcayassa - Ma.

¹⁵ padacarā - Ma;

paṭṭhacarāva - Syā.

(Lời Dạ-xoa Puṇṇaka)

5392. “Tâu bậc cao quý của loài rồng, xin hãy lắng nghe lời nói của tôi.
Xin ngài hãy nhận lấy phần lễ vật cưới hỏi tương xứng.
Tôi ao ước nàng Irandatī.
Xin ngài hãy ban bố nàng ấy cho tôi.

5393. Tâu long vương, một trăm con voi, một trăm con ngựa, một trăm con la cái và cỗ xe, một trăm toa xe hàng hóa đầy ắp, toàn bộ là ngọc quý các loại, xin ngài hãy nhận lấy các vật ấy, và hãy ban người con gái Irandatī.”

(Lời long vương Varuṇa)

5394. “Cho đến lúc trăm trao đổi với các thân quyến, bạn bè, và người quen biết. Việc nào được thực hiện mà không có sự trao đổi, sau này sẽ hối tiếc về việc ấy.”

5395. Sau đó, vị long vương Varuṇa ấy đã đi vào nơi trú ngụ, đã thỉnh mời người vợ đến, và đã nói lời nói này:

5396. “Dạ-xoa Puṇṇaka này đây cầu xin ta về Irandatī. Với nhiều của cải và lợi lộc, chúng ta hãy ban cho vị ấy người con gái yêu quý của trăm.”

(Lời hoàng hậu Vimalā)

5397. “Irandatī của chúng ta không có thể đạt được bằng tài sản hay bằng của cải. Thật vậy, nếu người nào đó có thể đạt được trái tim của bậc sáng suốt một cách đúng pháp (không bằng bạo lực) và mang lại nơi này, với của cải ấy thì có thể đạt được công chúa. Chúng ta không ao ước tài sản nào khác hơn thế.”

5398. Sau đó, vị long vương Varuṇa ấy đã rời khỏi nơi trú ngụ, đã thỉnh mời Dạ-xoa Puṇṇaka đến, và đã nói lời nói này:

5399. “Irandatī của chúng tôi không có thể đạt được bằng tài sản hay bằng của cải. Nếu người đạt được trái tim của bậc sáng suốt một cách đúng pháp (không bằng bạo lực) và mang lại nơi này, với của cải ấy thì có thể đạt được công chúa. Chúng tôi không ao ước tài sản nào khác hơn thế.”

(Lời Dạ-xoa Puṇṇaka)

5400. “Ở thế gian, vị nào mà một số người nói là ‘bậc sáng suốt,’ thì những người khác cũng đã nói về chính vị ấy là ‘kẻ ngu dốt.’ Mọi người tranh cãi nhau về trường hợp này. Xin ngài hãy nói cho tôi, tâu long vương, ai là bậc sáng suốt mà ngài nói đến?”

(Lời long vương Varuṇa)

5401. “Nếu người đã được nghe tiếng về vị phân xử tên Vidhura của đức vua Dhanañjaya xứ Kuru, thì người hãy dẫn vị sáng suốt ấy về, sau khi đạt được một cách đúng pháp. Mong rằng Irandatī trở thành người vợ hầu hạ của người.”

5402. Và sau khi nghe được lời nói này của long vương Varuṇa, vị Dạ-xoa đã đứng lên, phấn khởi cực độ, và đã bảo người hầu đang có mặt ngay tại nơi ấy rằng: “Người hãy dẫn con ngựa thuần chủng đã được thắng yên cương đến ngay tại nơi này.”

5403. Jātarūpamayā kaṇṇā kācambhamayā¹ khurā,
jambonadassa pākassa suvaṇṇassa uracchado.

5404. Devavāhavahaṃ yānaṃ assamāruyha puṇṇako,
alaṅkato kappitakesamassu
pakkāmi vehāsayamantalikkhe.²

5405. Sa puṇṇako kāmavegena³ giddho
irandatiṃ nāgakaññaṃ jigimsaṃ,⁴
gantvāna taṃ bhūtapatiṃ yasassiṃ
iccabravi vessavaṇaṃ kuveraṃ.

5406. Bhogavati nāma mandire
vāsā hiraññaṃvatīti vuccati,
nagare nimmite kañcanamaye
maṇḍalassa uragassa niṭṭhitaṃ.

5407. Aṭṭalakā oṭṭhagīviyo
lohitaṅkassa masāragallino,⁵
pāsādettha silāmayā
sovaṇṇarataneṇa⁶ chāditā.

5408. Ambā tilakā ca jambuyo
sattapaṇṇā mucalindaketakā,
piyakā⁷ uddālakā sahā
uparibhaddakā⁸ sinduvārakā.⁹

5409. Campeyyakā nāgamālikā¹⁰
bhaginīmālā athamettha¹¹ koliyā,
ete dumā parināmitā¹²
sobhayanti uragassa mandiraṃ.¹³

5410. Khajjurettha silāmayā
sovaṇṇadhuvapupphitā,
bahū yattha vasatopapātiko
nāgarājā varuṇo mahiddhiko.

5411. Tassa komārikā bhariyā
vimalā kañcanavelliviggahā,
kāḷā¹⁴ taruṇāva uggatā
pucimandathanī¹⁵ cārudassanā.

¹ kācamhicamayā - Ma, Syā.

² vehāyasamantalikkhe - Ma, Syā.

³ kāmarāgena - Ma, Syā.

⁴ jigīsaṃ - Ma.

⁵ lohitaṅgassa masāragallino - Syā;

lohitaṅkamasāragallino - PTS.

⁶ sovaṇṇaratanehi - Ma.

⁷ piyaṅgu - Ma; piyaṅgukā - Syā.

⁸ pāribhaddakā - Syā.

⁹ sinduvāritā - Syā, PTS.

¹⁰ nāgamallikā - Ma, Syā.

¹¹ athettha - Syā.

¹² pariṇāmitā - Ma, Syā.

¹³ mandire - Syā.

¹⁴ kāḷā - Ma, PTS.

¹⁵ pucimandathanī - PTS.

5403. (Con ngựa ấy) có hai tai bằng vàng, có các móng bằng ngọc ma-ni đỏ, có tấm phủ lưng bằng vàng đỏ xuất xứ từ sông Jambu đã được tinh luyện.

5404. Dạ-xoa Puṇṇaka đã được trang điểm, tóc râu đã được sửa soạn, đã cỡi lên con ngựa, phương tiện chuyên chở và di chuyển của chư Thiên, và đã ra đi ở không trung, trên bầu trời.

5405. Vị Puṇṇaka ấy, bị thèm khát do sự thúc đẩy của dục vọng, trong lúc thèm muốn công chúa Irandatī, người con gái của long vương, đã đi đến vị Vessavaṇa Kuvera có danh tiếng ấy, đấng chúa tể của các sinh linh, và đã nói với vị ấy rằng:

5406. “Ở cung điện tên Bhogavatī,
chỗ ở được gọi là ‘ngôi nhà có chứa vàng,’
có thành phố được kiến tạo bằng vàng,
được làm hoàn tất cho vị long vương chủ sở hữu một khuôn viên của cải.

5407. Các tháp canh như những cái cổ của loài lạc đà,
được làm bằng hồng ngọc và cẩm thạch.
Các tòa lâu đài ở nơi này được làm bằng đá quý,
được lợp mái bằng ngói vàng và bảo ngọc.

5408. Có các cây xoài, các cây họ mè, và các cây mận đỏ,
các cây thất diệp, các cây *mucalinda* và các cây *ketaka*,
các cây *piyaka*, các cây *uddālaka*, các cây xoài thơm,
các cây *uparibhaddaka* và các cây *sinduvāraka*.

5409. Có các cây *campeyyaka*, các cây *nāga*, và các cây *mallika*,
các cây *bhaginīmālā*, rồi ở nơi này còn có các cây *koliya*.
Những cây này trĩu nặng (những hoa và trái)
làm rục rở cung điện của vị long vương.

5410. Ở nơi này, có nhiều cây chà là làm bằng đá quý, thường xuyên nở rộ
hoa bằng vàng. Và vị long vương Varuṇa có đại thần lực, là vị hóa sanh, sống
ở nơi này.

5411. Người vợ trẻ tuổi của vị long vương ấy,
hoàng hậu Vimalā, có cơ thể sáng chói tựa như cột trụ vàng,
quý phái tựa như giống dây leo *kālā* non trẻ,
có bộ ngực như trái cây *pucimanda*, có dáng vẻ dễ mến.

5412. Lākhārasarattasucchavī
kāṇikārova nivātapupphito,¹
tidivokacarāva² accharā
vijjutabbhaghanāva nissaṭṭā.³
5413. Sā dohaḷinī sucimhitā
vidhurassa hadayaṃ dhanīyati,⁴
taṃ tesam dadāmi⁵ issara
tena te denti irandatiṃ mamaṃ.
5414. Sa⁶ puṇṇako bhūtapatiṃ yasassiṃ
āmantaya⁷ vessavaṇaṃ kuveraṃ,
tattheva santo⁸ purisaṃ asaṃsi
ānehi ājaññamidheva yuttaṃ.
5415. Jātarūpamayā kaṇṇā kācambhamayā⁹ khurā,
jambonadassa pākassa suvaṇṇassa uracchado.
5416. Devavāhavahaṃ yānaṃ assamāruyha puṇṇako,
alaṅkato kappitakesamassu
pakkāmi vehāsayamantalikkhe.¹⁰
5417. So āgamā¹¹ rājagahaṃ surammaṃ
aṅgassa rañño nagaraṃ durāyutaṃ,¹²
pahūta¹³ bhakkhaṃ bahuannaṇānaṃ
masakkasāraṃ viya vāsavassa.
5418. Mayūraakoṅcāgaṇasampaghuṭṭhaṃ¹⁴
dijābhigghuṭṭhaṃ dijasaṅghasevitaṃ,
nānāsakuntābhirudaṃ¹⁵ subhaṅgaṇaṃ¹⁶
pupphābhikiṇṇaṃ himavaṇva pabbataṃ.
5419. Sa puṇṇako vepullamābhīrucchi¹⁷
siluccayaṃ kimpurisānuciṇṇaṃ,
anvesamāno maṇirataṇaṃ uḷāraṃ
tamaddasā pabbatakūṭamajjhe.

¹ kaṇikārāva nivātapupphitā - Ma, Syā.

² tidivokacarāva - Syā.

³ vijjuvabbhaghanā vinissaṭṭā - Ma, Syā.

⁴ dhanīyati - Ma;

dhanīyati - Syā; vanīyati - PTS.

⁵ demi - Ma.

⁶ so - Ma, Syā.

⁷ āmantiya - Syā.

⁸ santam - PTS.

⁹ kācamhicamayā - Ma, Syā.

¹⁰ vehāyasamantalikkhe - Ma, Syā.

¹¹ aggamā - Ma;

agamā - Syā, PTS.

¹² durāsadaṃ - Syā.

¹³ bahūta - Syā.

¹⁴ mayūraakoṅcagaṇasāṅghuṭṭhaṃ - Syā.

¹⁵ nānāsakuṇābhīrudaṃ - Syā.

¹⁶ suvaṅgaṇaṃ - Ma, Syā.

¹⁷ vepulamābhīrūhi - Ma;

vepulamābhīruyha - Syā.

5412. Nàng có làn da đẹp nhuộm màu đỏ của nhựa cánh kiến,
 tựa như cây *kāṇikāra* đã được trở hoa ở nơi kín gió,
 tựa như nữ thần sống ở cõi Trời Đạo Lợi,
 tựa như tia chớp lóe sáng ở giữa đám mây đen.

5413. Nàng ấy có sự khao khát vô cùng kỳ lạ,
 nàng ao ước trái tim của Vidhura.
 Tâm đấng chúa tể, thần sẽ trao vật ấy cho họ;
 do đó, họ sẽ gả công chúa Irandatī cho thần.”

5414. Vị Puṇṇaka ấy đã thưa gởi với vị Vessavaṇa Kuvera có danh tiếng,
 đấng chúa tể của các sinh linh, rồi đã bảo người hầu đang có mặt ngay tại nơi
 ấy rằng: “Người hãy dẫn con ngựa thuần chủng đã được thắng yên cương đến
 ngay tại nơi này.”

5415. (Con ngựa ấy) có hai tai bằng vàng, có các móng bằng ngọc ma-ni
 đỏ, có tấm phủ lưng bằng vàng đỏ xuất xứ từ sông Jambu đã được tinh luyện.

5416. Dạ-xoa Puṇṇaka đã được trang điểm, tóc râu đã được sửa soạn, đã
 cỡi lên con ngựa, phương tiện chuyên chở và di chuyển của chư Thiên, và đã
 ra đi ở không trung, trên bầu trời.

5417. Vị ấy đã đi đến Rājagaha vô cùng đáng yêu,
 thành phố của đức vua Aṅga, khó bị xâm chiếm (bởi kẻ thù),
 có dồi dào lương thực, có nhiều cơm ăn nước uống,
 tựa như cung Trời Masakkasāra của Thiên Vương Vāsava.

5418. Nơi ấy được rộn ràng với tiếng hót của các bầy chim công, chim cò,
 được vang dội tiếng hót của loài chim, được lai vãng bởi các bầy chim,
 có tiếng kêu của các loài chim khác nhau, là vùng đất xinh đẹp,
 được bao phủ bởi bông hoa tựa như núi Hi-mã-lạp.

5419. Vị Puṇṇaka ấy đã trèo lên ngọn núi Vepulla,
 tảng núi đá được lai vãng bởi loài nhân điểu.
 Trong khi tìm kiếm viên bảo ngọc ma-ni cao quý,
 vị ấy đã nhìn thấy nó ở giữa đỉnh của ngọn núi.

5420. Disvā maṇiṃ pabhassaraṃ jātivantaṃ¹
dhanāharaṃ² maṇiratanaṃ uḷāraṃ,
daddallamānaṃ yasasā yasassinaṃ
obhāsati vijjurivantalikkhe.
5421. Tamaggahī veḷuriyaṃ mahagghaṃ
manoharaṃ nāma mahānubhāvaṃ,
ājaññaṃ rūyha anomavaṇṇo³
pakkāmi vehāsayamantalikkhe.
5422. So āgamā nagaraṃ indapattaṃ⁴
oruyha cāgañchi⁵ sabhaṃ kurūnaṃ,
samāgame⁶ ekasataṃ samagge
avhettha yakkho avikampamāno.
5423. Ko nīdha raññaṃ varamābhijeti
kamābhijeyyāma varamdhanena,⁷
kamanuttaraṃ ratanavaraṃ jināma
ko vāpi no jeti varamdhanena.⁸
5424. Kuhiṃ nu raṭṭhe tava jātabhūmi⁹
na koravyasseva vaco tavedaṃ,
abhibhosi¹⁰ no vaṇṇanibhāya sabbe
akkhāhi me nāmañca bandhave ca.
5425. Kaccāyano māṇavakosmi rāja
anūnanāmo iti mavhayanti,
aṅgesu me ñātayo bandhavā ca
akkhena devasmi idhānupatto.
5426. Kiṃ māṇavassa ratanāni atthi
ye taṃ jinanto hare akkhadhutto,
bahūni rañño ratanāni atthi
te tvaṃ daliddo¹¹ kathamavhayesi.
5427. Manoharo¹² nāma maṇī mamāyaṃ
dhanāharo¹³ maṇiratanaṃ uḷāraṃ,
imañca ājaññaṃ amittatāpanaṃ
etaṃ me jetvā¹⁴ hare akkhadhutto.

¹ jātimantaṃ - Ma, PTS.² manoharaṃ - Ma.³ manomavaṇṇo - Ma.⁴ indapatthaṃ - Ma.⁵ oruyhupāgacchi - Ma;

oruyhupāgañchi - Syā.

⁶ samāgate - Ma, Syā.⁷ varaddhanena - Ma, Syā.⁸ varaddhanena - Ma, Syā; varam dhanānaṃ - PTS.⁹ jātibhūmi - Ma, Syā.¹⁰ abhītosī - Ma, Syā.¹¹ daliddo - Ma, Syā, PTS.¹² dhanāharo - Syā.¹³ manoharaṃ - Ma;

dhanāharaṃ - Syā, PTS.

¹⁴ jītvā - Ma, Syā.

5420. Sau khi nhìn thấy viên ngọc sáng rực, có phẩm chất,
là viên bảo ngọc ma-ni cao quý, xứng đáng để cất giữ làm tài sản,
là vật có danh tiếng, đang sáng chói với danh tiếng,
tựa như tia chớp chiếu sáng ở không trung.

5421. Vị ấy đã nắm lấy viên ngọc quý, vô cùng giá trị,
có năng lực vĩ đại, được gọi là viên ngọc như ý.
Vị (Dạ-xoa) có sắc đẹp hoàn hảo đã leo lên con ngựa thuần chủng,
và đã ra đi ở không trung, trên bầu trời.

5422. Vị ấy đã đi đến thành Indapatta,
đã xuống ngựa, và đã đi đến nơi hội họp của những người xứ Kuru.
Không tỏ ra do dự, vị Dạ-xoa đã thách thức
một trăm vị vua ở cuộc hội nghị rằng:

5423. “Trong số các vị vua ở đây, vị nào (muốn) chiến thắng báu vật?
Chúng tôi sẽ chiến thắng với vị nào vì phần tài sản quý báu?
Chúng tôi phải thắng được vị nào để giữ được vật cao quý tối thượng?
Hay là vị nào có thể thắng được chúng tôi vì phần tài sản quý báu?”

(Lời trao đổi giữa đức vua Dhanañjaya xứ Kuru và Dạ-xoa Puṇṇaka)

5424. “Vật sanh quán của khanh là ở đất nước nào?
Lời nói này của khanh đương nhiên không phải là của người xứ Kuru.
Khanh vượt trội tất cả chúng tôi về sắc sáng của nước da.
Khanh hãy nói cho trăm rõ về danh tánh và các quyền thuộc.”

5425. “Tâu bệ hạ, thần là thanh niên tên Kaccāyana.
Mọi người gọi thần với tên ‘Anūna.’¹
Các thân bằng và quyền thuộc của thần ở xứ sở Aṅga.
Tâu bệ hạ, thần đi đến nơi này vì trò đồ xúc xắc.”

5426. “Chàng thanh niên có những bảo ngọc gì,
để người chơi xúc xắc có thể mang chúng đi khi thắng khanh?
Các vị vua có nhiều bảo ngọc,
còn khanh thì nghèo khó, làm thế nào khanh mời mọc các vị ấy?”

5427. “Viên ngọc ma-ni này của thần được gọi là viên ngọc như ý,
là viên bảo ngọc ma-ni cao quý, xứng đáng để cất giữ làm tài sản,
và con ngựa thuần chủng này làm cho kẻ thù phải bực bội,
người chơi xúc xắc thắng được thần thì có thể mang đi (cả hai) vật ấy.”

¹ Vị Dạ-xoa này tên Puṇṇaka (nghĩa là đầy đủ). Vì tên gọi này tiết lộ thân phận nô bộc của bản thân nên vị ấy phải che giấu và sử dụng tên giả theo lối chơi chữ: Anūna (không thiếu hụt). Còn Kaccāyana là tên gọi của vị ấy trong kiếp quá khứ (JaA. vi, 274).

5428. Eko maṇī māṇava kiṃ karissati
 ājāniyeko pana kiṃ karissati,
 bahūni rañño maṇiratanāni atthi¹
 ājāniyā vātajavā anappakā.
 Dohaḷakaṇḍaṃ.²
5429. Idañca me maṇiratanam passa tvaṃ dipaduttama,³
 itthīnaṃ viggahā cettha purisānañca viggahā.
5430. Migānaṃ viggahā cettha sakuṇānañca viggahā,
 nāgarāje supaṇṇe ca⁴ maṇimhi passa nimmitaṃ.
5431. Hatthānīkaṃ rathānīkaṃ asse pattī dhajāni ca,⁵
 caturaṅginim imaṃ⁶ senaṃ maṇimhi passa nimmitaṃ.
5432. Hatthāruhe⁷ anīkaṭṭhe rathike pattikārike,⁸
 balaggāni viyūlhāni⁹ maṇimhi passa nimmitaṃ.
5433. Puraṃ uddāpasampannaṃ¹⁰ bahupākāratoraṇaṃ,
 siṅghāṭakesu bhūmiyo¹¹ maṇimhi passa nimmitaṃ.
5434. Esikā parikhāyo ca palighaṃ¹² aggaḷāni ca,¹³
 aṭṭālake ca dvāre ca maṇimhi passa nimmitaṃ.
5435. Passa toraṇamaggesu nānādiḷḷaṇā¹⁴ bahū,
 haṃsā koñcā mayūrā ca cakkavākā ca kukkuhā.
5436. Kuṇālakā bahū citrā¹⁵ sikhaṇḍī jīvañjīvākā,¹⁶
 nānādiḷḷaṇākiṇṇaṃ maṇimhi passa nimmitaṃ.
5437. Passa nagaraṃ supākāraṃ abbhutaṃ¹⁷ lomahaṃsaṇaṃ,
 samussitadhajaṃ rammaṃ suvaṇṇa¹⁸ vālukaṇṭhataṃ.
5438. Passa tvaṃ¹⁹ paṇṇasālāyo vibhattā bhāgasō mitā,
 nivesane niveśe ca sandhibyūhe²⁰ pathaddhiyo.²¹
5439. Pānāgāre ca soṇḍe ca sūṇā²² odaniyāgharā,
 vesī ca gaṇikāyo ca maṇimhi passa nimmitaṃ.

¹ ratanāni atthi - Syā;
 maṇiratanāni - PTS.

² dohaḷakaṇḍaṃ nāma - Ma, Syā;
 dohaḷakhaṇḍaṃ - PTS.

³ dvipaduttama - Ma, Syā.

⁴ nāgarājā supaṇṇā ca - Ma.

⁵ pattī ca vammaṇe - Ma, Syā;
 pattī ca dhajāni ca - PTS.

⁶ caturaṅginimaṃ - Ma, Syā.

⁷ hatthārohe - Ma, Syā.

⁸ pattikārike - Ma, Syā.

⁹ viyūhāni - Syā.

¹⁰ uddāpasampannaṃ - Ma;
 aṭṭālasampannaṃ - Syā.

¹¹ siṅghāṭake subhūmiyo - Syā.

¹² palikhaṃ - Ma, PTS;
 palighaṃ - Syā.

¹³ aggaḷāni ca - Ma, Syā.

¹⁴ nānādiḷḷaṇā gaṇā - Ma.

¹⁵ bahucitrā - PTS.

¹⁶ jīvajīvākā - Ma, Syā, PTS.

¹⁷ abbhūtaṃ - Syā.

¹⁸ soṇṇa - Ma.

¹⁹ passettha - Ma, Syā.

²⁰ sandhibyūhe - Ma, Syā;

sandhibbūhe - PTS.

²¹ pathatthiyo - Syā;

patatthiyo - PTS.

²² sūṇā - Ma;

suddā - Syā.

5428. “Này chàng thanh niên, một viên ngọc ma-ni sẽ làm được gì?
Hơn nữa, một con ngựa thuần chủng sẽ làm được gì?
Các vị vua có nhiều viên bảo ngọc ma-ni,
và các con ngựa thuần chủng phi nhanh như gió không phải là ít.”
Phẩm Chứng Bệnh Khao Khát (được chấm dứt).

5429. “Tâu bậc tối thượng của loài người, bệ hạ hãy nhìn xem viên bảo ngọc ma-ni này của thần. Ở trong này, có các thân thể của những người nữ và các thân thể của những người nam.

5430. Ở trong này, có các thân thể của những loài thú và các thân thể của những loài chim. Bệ hạ hãy nhìn xem sự vật đã được hóa hiện ở trong viên ngọc ma-ni: các long vương và các điều vương.

5431. Bệ hạ hãy nhìn xem sự vật đã được hóa hiện ở trong viên ngọc ma-ni: đoàn quân này gồm bốn binh chủng là đội tượng binh, đội xa binh, đội mã binh, đội bộ binh, và các ngọn cờ.

5432. Bệ hạ hãy nhìn xem sự vật đã được hóa hiện ở trong viên ngọc ma-ni: các viên quân tượng, các ngựa lâm quân, các xa binh, và các bộ binh, các đoàn quân đã được dàn trận.

5433. Bệ hạ hãy nhìn xem sự vật đã được hóa hiện ở trong viên ngọc ma-ni: thành phố có lũy đắp cao, nhiều tường thành và cổng chào, các khu đất ở các ngã tư đường.

5434. Bệ hạ hãy nhìn xem sự vật đã được hóa hiện ở trong viên ngọc ma-ni: các cột chống, các hào nước, thanh chắn, và các chốt cửa, các tháp canh và các cánh cổng.

5435. Bệ hạ hãy nhìn xem ở các cổng chào và các con đường, những bầy chim khác loại: chim thiên nga, các con cò, và các con công, các chim hồng hạc, các chim ưng, –

5436. – các con chim cu cu nhiều màu sắc, các con chim chào mào, các con gà lôi. Bệ hạ hãy nhìn xem sự vật đã được hóa hiện ở trong viên ngọc ma-ni được đông đúc với những bầy chim khác loại.

5437. Bệ hạ hãy nhìn xem thành phố có tường thành xinh đẹp, phi thường, có sự dựng đứng lông, có cờ xí được giương lên, đáng yêu, được trải lên lớp cát bằng vàng.

5438. Bệ hạ hãy nhìn xem các cửa hàng (đầy ắp hàng hóa) được phân chia, được đo đạc thành từng phần, các ngôi nhà và các khu đất, các con hẻm nối liền các ngôi nhà và các đường lộ giao thông.

5439. Bệ hạ hãy nhìn xem sự vật đã được hóa hiện ở trong viên ngọc ma-ni: các quán nước, các quán rượu, các tiệm thịt, các quán cơm, các gái điếm, và các nàng ca kĩ.

5440. Mālākāre ca rajake gandhike¹ atha dussike,
suvanṇakāre maṇikāre maṇimhi passa nimmitaṃ.
5441. Ālāriye ca² sūde ca naṭanaṭṭakagāyake,³
pāṇissare kumbhathūnike maṇimhi passa nimmitaṃ.
5442. Passa bherī mutiṅgā⁴ ca saṅkhā paṇavadenḍimā,⁵
sabbañca tālāvacaraṃ maṇimhi passa nimmitaṃ.
5443. Sammatālañca vīṇaṅca naccagītaṃ suvāditaṃ,
turiyatālītasamaṅghuṭṭhaṃ maṇimhi passa nimmitaṃ.
5444. Laṅghikā muṭṭhikā cettha māyākārā ca sobhiyā,
vetālike ca jalle ca maṇimhi passa nimmitaṃ.
5445. Samajjā cettha vattanti ākiṇṇā naranāribhi,
mañcātimañce bhūmiyo maṇimhi passa nimmitaṃ.
5446. Passa malle samajjasmiṃ poṭhente⁶ diguṇaṃ bhujāṃ,
nihate nihataṃe ca maṇimhi passa nimmitaṃ.
5447. Passa pabbatapādesu nānāmigagaṇā bahū,
sīhavyagghavarāhā ca⁷ acchakokataracchayo.
5448. Palasatā ca⁸ gavajā ca mahisā⁹ rohitā rurū,
eṇeyyā ca varāhā ca¹⁰ gaṇino nikkasūkarā.¹¹
5449. Kadalimigā bahucitrā bilārā sasakaṇṭakā,¹²
nānāmigagaṇākiṇṇaṃ maṇimhi passa nimmitaṃ.
5450. Najjāyo supatitthāyo¹³ soṇṇa¹⁴vālukasanthatā,
acchā savanti ambūni macchagumbanisevitā.¹⁵
5451. Kumbhīlā makarā cettha suṃsumārā¹⁶ ca kacchapā.
pāṭhīnā pāvusa¹⁷ macchā valajā¹⁸ muñjarohitā.

¹ ganthike - PTS.

² ālārike ca - Ma, Syā.

³ naṭanaṭṭakagāyino - Ma;
naṭanaṭṭakagāyine - Syā;
naṭanaṭṭakagāyane - PTS.

⁴ mudiṅgā - Ma, Syā.

⁵ paṇavadindimā - Ma;
paṇavadendimā - Syā.

⁶ poṭhente - Ma;
pothente - Syā.

⁷ sīhā byagghā varāhā ca - Ma, Syā.

⁸ palāsādā - Ma; palasatā - Syā.

⁹ mahimsā - Ma, Syā.

¹⁰ sarabhā ceva - Syā.

¹¹ nīka sūkarā - Ma;
nikkasūkarā - Syā.

¹² sasakaṇṭakā - Ma.

¹³ supatitthāyo - PTS.

¹⁴ sovaṇṇa - Syā.

¹⁵ nivesitā - Syā.

¹⁶ susumārā - Ma.

¹⁷ bahusā - Syā.

¹⁸ balajā - Ma, Syā;
vālajā - PTS.

5440. Bệ hạ hãy nhìn xem sự vật đã được hóa hiện ở trong viên ngọc ma-ni: các người làm tràng hoa, các thợ giặt, các thợ làm hương liệu, rồi các thợ dệt vải, các thợ kim hoàn, các thợ nữ trang.

5441. Bệ hạ hãy nhìn xem sự vật đã được hóa hiện ở trong viên ngọc ma-ni: các thợ nướng bánh, các đầu bếp, các vũ công, các kịch sĩ, các ca sĩ, các nghệ sĩ hát theo nhịp vỗ tay, các nghệ nhân biểu diễn chum và trống.

5442. Bệ hạ hãy nhìn xem sự vật đã được hóa hiện ở trong viên ngọc ma-ni: bệ hạ hãy nhìn xem các trống lớn, các trống nhỏ, các trống con, và các tù và vỏ ốc, các chập chĩa, các trống con, và tất cả các loại nhạc cụ.

5443. Bệ hạ hãy nhìn xem sự vật đã được hóa hiện ở trong viên ngọc ma-ni: cái chập choã, cây đàn *vīṇā*, điệu vũ, lời ca, và điệu tấu nhạc khéo léo được vang dội với các sự đập vỗ của các nhạc cụ.

5444. Bệ hạ hãy nhìn xem sự vật đã được hóa hiện ở trong viên ngọc ma-ni: ở nơi này có các người nhào lộn, các võ sĩ đấu quyền, các nghệ sĩ xiếc tung hứng, các nhà ảo thuật, các nhà ngoại cảm, và các thợ tia râu.

5445. Bệ hạ hãy nhìn xem sự vật đã được hóa hiện ở trong viên ngọc ma-ni: ở nơi này có các hội chợ đang diễn ra, được đông đúc với các người nam nữ, các khu đất có các dãy ghế được xếp thành bậc cấp.

5446. Bệ hạ hãy nhìn xem sự vật đã được hóa hiện ở trong viên ngọc ma-ni: bệ hạ hãy nhìn xem các võ sĩ đấu vật ở hội chợ đang đánh nhau dữ dội bằng cánh tay, các kẻ thắng và những người thua.

5447. Bệ hạ hãy nhìn xem ở chân các ngọn núi nhiều bày thú rừng khác loại: các con sư tử, các con cọp, các con heo, các con gấu, các con chó sói, và các con chó rừng, –

5448. – các con tê ngưu, các con bò tót, các con trâu, các con hươu, các con nai vàng, các con sơn dương, và các con heo rừng, các con nai đốm, các con hoẵng và các con lợn lòi, –

5449. – các con nai *kadali* nhiều màu sắc, các con mèo rừng, các con thỏ, và các con sóc. Bệ hạ hãy nhìn xem sự vật đã được hóa hiện ở trong viên ngọc ma-ni: (chân núi) được đông đúc với các bày thú rừng khác loại.

5450. Các dòng sông và các bến bãi xinh đẹp được trải lên lớp cát bằng vàng, có làn nước trong vắt trôi chảy, được lai vãng bởi những đàn cá.

5451. Và ở nơi này, có các loài cá sấu *kumbhīla*, các cá đao, các loài cá sấu *suṃsumāra*, các loài rùa, các con cá trích, cá miệng rộng, cá *valaja*, cá *muñja*, và cá hồi.

5452. Nānādumagaṇākiṇṇā nānādiagaṇāyutā,¹
veḷuriyaphalakarodāyo² maṇimhi passa nimmitaṃ.
5453. Passettha pokkharāṇiyo suvibhattā catuddisā,
nānādiagaṇākiṇṇā puthulomanisevitā.³
5454. Samantodaka⁴sampannaṃ mahiṃ sāgarakuṇḍalaṃ,
upetaṃ vanarājehi⁵ maṇimhi passa nimmitaṃ.
5455. Purato videhe passa goyāniye ca pacchato,
kuruyo jambudīpañca maṇimhi passa nimmitaṃ.
5456. Passa candañca suriyañca⁶ obhāsente⁷ catuddisā,
sineruṃ anupariyante⁸ maṇimhi passa nimmitaṃ.
5457. Sineruṃ himavantañca sāgarañca mahiddhikaṃ,⁹
cattāro ca mahārāje maṇimhi passa nimmitaṃ.
5458. Ārāme vanagumbe ca pāṭiye ca siluccaye,
ramme kimpurisākiṇṇe maṇimhi passa nimmitaṃ.
5459. Phārusakaṃ¹⁰ cittalataṃ missakaṃ nandanaṃ vanaṃ,
vejayantañca pāsādaṃ maṇimhi passa nimmitaṃ.
5460. Sudhammaṃ tāvatimsañca pāricchattañca pupphitaṃ,
erāvaṇaṃ nāgarājaṃ maṇimhi passa nimmitaṃ.
5461. Passettha devakaññāyo nabhā vijjurivuggatā,
nandane vicarantiyo maṇimhi passa nimmitaṃ.
5462. Passettha devakaññāyo devaputtapalobhinī,
devaputte caramāne¹¹ maṇimhi passa nimmitaṃ.
5463. Parosahassapāsāde¹² veḷuriyaphalakatthate,¹³
pajjalantena¹⁴ vaṇṇena maṇimhi passa nimmitaṃ.

¹ nānādiagaṇākiṇṇā nānādumagaṇāyutā - Ma, Syā.

² veḷuriyakarodāyo - Ma, PTS.

³ puthulomacchasevitā - Syā.

⁴ samantūdaka - PTS.

⁵ vanarājibhi - Syā.

⁶ candaṃ sūriyañca - Ma.

⁷ obhāsante - Ma, PTS.

⁸ anupariyāyante - Syā.

⁹ mahītaṃ - Ma;
mahiddhiyaṃ - Syā.

¹⁰ pārusakaṃ - Syā.

¹¹ ramamāne - Ma, Syā.

¹² parosahassaṃ pāsāde - Syā.

¹³ phalasanthate - Ma, Syā, PTS.

¹⁴ pajjalante ca - Ma.

5452. Bệ hạ hãy nhìn xem sự vật đã được hóa hiện ở trong viên ngọc ma-ni: (các dòng sông) có các cây cối khác loại mọc dày đặc, có các bầy chim khác loại sinh sống, có sự tạo ra tiếng róc rách khi nước sông vỗ vào các tảng đá bằng ngọc bích, v.v...

5453. Bệ hạ hãy nhìn xem các hồ nước khéo được phân chia ở khắp bốn hướng, được đông đúc với những bầy chim khác loại, được lai vãng bởi các loài cá lớn.

5454. Bệ hạ hãy nhìn xem sự vật đã được hóa hiện ở trong viên ngọc ma-ni: mặt đất được bao bọc bởi biển cả, có nước ở xung quanh, có những khu rừng già được tồn tại.

5455. Bệ hạ hãy nhìn xem xứ Videha ở hướng đông, xứ Goyāniya ở hướng tây, xứ Kuru (ở hướng bắc) và xứ Jambudīpa (ở hướng nam).

5456. Bệ hạ hãy nhìn xem sự vật đã được hóa hiện ở trong viên ngọc ma-ni: bệ hạ hãy nhìn xem mặt trăng và mặt trời đang chiếu sáng bốn phương trong khi chúng tuần tự di chuyển vòng quanh núi Sineru.

5457. Bệ hạ hãy nhìn xem sự vật đã được hóa hiện ở trong viên ngọc ma-ni: núi Sineru, núi Hi-mã-lạp, biển cả có tiềm năng lớn lao, và bốn vị vua vĩ đại (của bốn xứ sở).

5458. Bệ hạ hãy nhìn xem sự vật đã được hóa hiện ở trong viên ngọc ma-ni: các khu vườn, các cụm rừng, các tảng đá bằng phẳng, và các ngọn núi đá đáng yêu, đông đúc các loài nhân điểu.

5459. Bệ hạ hãy nhìn xem sự vật đã được hóa hiện ở trong viên ngọc ma-ni: các khu vườn Phārusaka, Cittalatā, Missaka, Nandana, và tòa lâu đài Vejayanta (của Thiên Chủ Inda), –

5460. – giảng đường Sudhammā và cõi Trời Đạo Lợi được nở rộ hoa san hô. Bệ hạ hãy nhìn xem sự vật đã được hóa hiện ở trong viên ngọc ma-ni: voi chúa Erāvaṇa.

5461. Bệ hạ hãy nhìn xem sự vật đã được hóa hiện ở trong viên ngọc ma-ni: bệ hạ hãy nhìn xem ở đây các Thiên nữ đang đi dạo ở khu vườn Nandana, tựa như tia chớp lóe sáng từ bầu trời.

5462. Bệ hạ hãy nhìn xem sự vật đã được hóa hiện ở trong viên ngọc ma-ni: bệ hạ hãy nhìn xem ở đây các Thiên nữ có sức lôi cuốn các vị Thiên nam, và (hãy nhìn xem) các vị Thiên nam đang đi lại.

5463. Bệ hạ hãy nhìn xem sự vật đã được hóa hiện ở trong viên ngọc ma-ni: hơn một ngàn tòa lâu đài được lát bằng các mảnh ngọc bích với màu sắc đang bùng cháy.

5464. Tāvatiṃse ca yāme ca tusite cāpi nimmite,
paranimmitābhiratino¹ maṇimhi passa nimmitam.
5465. Passettha pokkharāṇiyo vipasannodikā² sucī,
mandālakehi³ saṃchannā padumuppalakehi ca.
5466. Dassettha rājiyo setā dasa nīlā⁴ manoramā,
cha piṅgalā paṇṇarasā⁵ haḷiddā ca catuddasā.⁶
5467. Vīsatiṃ⁷ tattha sovaṇṇā vīsatiṃ rajatāmayā,
indagopakavaṇṇābhā tāva dissanti tiṃsati.
5468. Dassettha kāliyo cha ca⁸ mañjetthā paṇṇavīsati,⁹
missā bandhukapupphehi nīluppalavicittitā.¹⁰
5469. Evaṃ sabbaṅgasampannam accimantam pabhassaram,
odhisunkam mahārāja passa tvaṃ dipaduttama.¹¹
Maṇikaṇḍam.¹²
5470. Upāgataṃ rāja upehi¹³ lakkham
netādisaṃ maṇiratanam tavatthi,
dhammena jīyāma¹⁴ asāhasena
jito ca no khippamavākarohi.
5471. Pañcāla paccuggata sūrasena
macchā ca maddā saha kekakehi,
passantu no te asaṭhena¹⁵ yuddham
na no sabhāyaṃ na karoti¹⁶ kiñci.
5472. Te pāvisuṃ akkhamadena mattā
rājā kurūnaṃ puṇṇako cāpi yakkho,
rājā kalim vicinaṃ aggahehi¹⁷
kaṭamaggahī puṇṇako nāma yakkho.¹⁸

¹ paranimmitavasavattino - Ma, Syā.

² vipasannodakā - Syā.

³ maṇḍalakehi - Syā.

⁴ dassaniyā - Syā.

⁵ pannarasa - Ma; pannarasā - PTS.

⁶ haliddā ca catuddasa - Ma, Syā.

⁷ vīsati - Ma, Syā; vīsati - PTS.

⁸ chacca - Ma; chā ca - PTS.

⁹ pannavīsati - Ma; pañcavīsati - Syā.

¹⁰ vicittikā - Ma; vicittakā - Syā.

¹¹ dvipaduttama - Ma, Syā.

¹² maṇikaṇḍam nāma - Ma, Syā.

¹³ rāja mupehi - Ma.

¹⁴ jissāma - Ma.

¹⁵ asathena - Syā.

¹⁶ karonti - Ma, Syā.

¹⁷ viccinamaggahesi - Ma, Syā.

¹⁸ puṇṇako pi yakkho - PTS.

5464. Bệ hạ hãy nhìn xem sự vật đã được hóa hiện ở trong viên ngọc ma-ni: những người có sự thích thú ở cõi Trời Đạo Lợi, Dạ Ma, Đâu Suất, luôn cả cõi Hóa Lạc và Tha Hóa Tự Tại.

5465. Bệ hạ hãy nhìn xem các hồ nước có nước trong trẻo, tinh khiết, được che phủ bởi các loài thủy thảo và bởi những đóa hoa sen hồng sen xanh.

5466. Ở thân viên ngọc ma-ni này, có mười đường vân màu trắng, mười đường vân màu xanh làm thích ý, hai mươi một đường vân màu nâu và mười bốn đường vân màu vàng nghệ.

5467. Ở nơi ấy, có hai mươi đường vân bằng vàng, hai mươi đường vân bằng bạc, ba mươi đường vân được nhìn thấy như ánh sáng màu cánh kiến.

5468. Ở nơi này, có mười sáu đường vân màu đen được xen lẫn với các bông hoa *bandhuka*, và hai mươi lăm đường vân màu đỏ tía được tô điểm với các đóa sen xanh.

5469. Tâu đấng tối thượng của loài người, bệ hạ hãy nhìn xem viên ngọc ma-ni được thành tựu về mọi yếu tố như vậy, có ngọn lửa sáng rực, là vật thể chấp, tâu đại vương.”

Phẩm Viên Ngọc Ma-ni (được chấm dứt).

(Lời Dạ-xoa Puṇṇaka)

5470. “Tâu bệ hạ, nơi tranh tài đã được hoàn tất, xin bệ hạ hãy đến. Viên bảo ngọc ma-ni như thế này chưa thuộc về bệ hạ. Chúng ta hãy thắng cuộc một cách đúng pháp, không bằng bạo lực. Và khi bị thua, xin bệ hạ hãy mau chóng trao (vật cá cược) cho chúng tôi.

5471. Tâu đức vua xứ Pañcāla danh tiếng, đức vua xứ Sūrasena, đức vua xứ Macchā, và đức vua xứ Maddā, cùng với đức vua xứ Kekakehi, xin quý ngài hãy chứng kiến cuộc đấu của các ngài một cách ngay thật. Không phải là không làm gì ở cuộc hội họp như thế này.”

5472. Đức vua của xứ Kuru và luôn cả Dạ-xoa Puṇṇaka, say đắm với trò đồ xúc xắc, hai vị ấy đã bước vào (nơi tranh tài). Đức vua, trong lúc chọn lựa con cờ, đã gặp phải vận rủi, còn vị Dạ-xoa tên Puṇṇaka đã nắm được sự may mắn.

5473. Te tattha jūte ubhayo¹ samāgate
raññaṃ sakāse sakhinañca majjhe,
ajesī yakkho naraviriyaseṭṭham²
tathappanādo tumulo babhūva.
5474. Jayo mahārāja parājayo ca
āyūhatam aññatarassa hoti,
janinda jinosi³ varam dhanena⁴
jito ca me khippamavākarohi.
5475. Hatthī gavāssā⁵ maṇikuṇḍalā ca
yam cāpi mayham ratanam pathavyā,⁶
gaṇhāhi kaccāna varam dhanānam
ādāya yenicchasi tena gaccha.
5476. Hatthī gavāssā maṇikuṇḍalā ca
yañcāpi tuyham ratanam pathavyā,
tesam varo vidhuro nāma kattā
so me jito tam me avākarohi.
5477. Attā ca me so saram gatī ca
dīpo ca leṇo ca parāyano⁷ ca,
asantuleyyo mama so dhanena
pāṇena me sadiso⁸ esa kattā.
5478. Cīram vivādo mama tuyhamassa⁹
kāmañca pucchāma tameva gantvā,
esova no vivaratu etamattham
yam vakkhatī hotu kathā¹⁰ ubhinnaṃ.
5479. Addhā hi saccam bhaṇasi na ca māṇava sāhasam,
tameva gantvā pucchāma tena tussāmubho janā.
5480. Saccannu devā vidahū kurūnam
dhamme ṭhitam vidhuraṃ nāmamaccaṃ,
dāsosi rañño udavāsi ñātī
vidhuroti saṅkhā katamāsi¹¹ loke.
5481. Āmāya dāsāpi bhavanti heke
dhanena kītāpi bhavanti dāsā,¹²
sayampi heke upayanti dāsā¹³
bhayā paṇunnāpi¹³ bhavanti dāsā
ete narānam caturova dāsā.

¹ ubhaye - Ma, Syā.

² naraviraseṭṭham - Ma, Syā.

³ jinosi - Ma; jinnosi - Syā; jitosi - PTS.

⁴ varaddhanena - Ma;

varandhanena - Syā.

⁵ gavassā - Ma, Syā.

⁶ pathabyā - Ma; paṭhabyā - Syā.

⁷ parāyaṇo - Ma.

⁸ sādiso - Ma.

⁹ tuyhañcassa - Ma.

¹⁰ tathā - Syā.

¹¹ saṅkhyā katamosi - Syā.

¹² sayampi dāsā upayanti heke - Syā.

¹³ paṇunnāpi - Syā.

5473. Cả hai vị ấy đã gặp gỡ nhau ở trò chơi cờ bạc tại nơi ấy, trong sự hiện diện của các vị vua và ở giữa các người chứng kiến. Vị dạ-xoa đã chiến thắng bậc dũng mãnh hạng nhất ở loài người. Đã có tiếng reo hò vang dội tại nơi ấy.

(Lời trao đổi giữa Dạ-xoa Punṇaka và đức vua xứ Kuru)

5474. “Tâu đại vương, chiến thắng và chiến bại là thuộc về một người nào đó trong hai người đang ra sức. Tâu vị chúa của loài người, bệ hạ bị mất mát vật quý báu về tài sản. Và bệ hạ đã thua, xin bệ hạ hãy mau chóng trao vật ấy cho thần.”

5475. “Các con voi, bò, ngựa, các bông tai ngọc ma-ni, và luôn cả châu ngọc của trẫm ở trên trái đất, này Kaccāna, khanh hãy chọn lấy vật quý báu trong số các tài sản. Khanh hãy mang theo và đi đến nơi nào khanh thích.”

5476. “Các con voi, bò, ngựa, các bông tai ngọc ma-ni, và luôn cả châu ngọc của bệ hạ ở trên trái đất, vật quý báu trong số các tài sản ấy là vị phân xử tên Vidhura. Vị ấy đã được thần thắng cuộc, xin bệ hạ hãy trao vị ấy cho thần.”

5477. “Vị ấy là bản thân, là nơi nương nhờ, và là vận mệnh của trẫm, là hòn đảo, là nơi trú ẩn, và là đối tượng quan trọng (đối với trẫm). Vị ấy là không thể so sánh với tài sản của trẫm, vị phân xử ấy là tương đương với sinh mạng của trẫm.”

5478. “Cuộc tranh cãi giữa thần và bệ hạ sẽ lâu lắc. Chúng ta hãy đi đến gặp chính vị ấy và hỏi về ý định (của vị ấy). Hãy để chính vị ấy khai mở cho chúng ta. Hãy để điều mà vị ấy sẽ nói là sự phán quyết cho cả hai (chúng ta).”

5479. “Này chàng thanh niên, khanh quả nhiên nói lời chân thật và không nói lời hung dữ. Chúng ta hãy đi đến gặp chính vị ấy và hỏi. Như vậy, cả hai người chúng ta đều vui vẻ.”

(Lời trao đổi giữa Dạ-xoa Punṇaka và bậc sáng suốt Vidhura)

5480. “Có thật chăng chư Thiên đã phái đến xứ Kuru vị quan đại thần đứng vững ở công lý tên là Vidhura? Ngài là nô bộc của đức vua, hay ngài là thân quyến? Tên gọi ‘Vidhura’ ở thế gian là thuộc thành phần nào?”

5481. “Một số là nô bộc do người mẹ nô bộc (sinh ra), cũng có những nô bộc được mua bằng tài sản, một số người tự nguyện trở thành nô bộc, cũng có những người bị cưỡng bức trở thành nô bộc do sự sợ hãi; thật sự có bốn hạng nô bộc này ở loài người.”

5482. Addhā hi yonito ahampi jāto
bhavo ca rañño abhavo ca rañño,
dāsāhaṃ¹ devassa parampi gantvā
dhammena maṃ māṇava tuyhaṃ dajjā.²
5483. Ayampi dutiyo³ vijayo mamajja
puṭṭho hi kattā vivarittha⁴ pañhaṃ,
adhammarūpo vata rājaseṭṭho
subhāsitaṃ nānujānāsi⁵ mayhaṃ.
5484. Evaṃ ce no so vivarettha⁶ pañhaṃ
dāsohamasmi na ca khosmi ñāti,
gaṇhāhi kaccāna varaṃ dhanānaṃ
ādāya yenicchasi tena gaccha.
Akkhakaṇḍaṃ.⁷
5485. Vidhura vasamānassa gahaṭṭhassa sakaṃ gharaṃ,
khemā vutti kathaṃ assa kathannu assa saṅgaho.
5486. Avyāpajjhaṃ⁸ kathaṃ assa saccavādī ca māṇavo,
asmā lokā paraṃ lokaṃ kathaṃ pecca na socati.
5487. Taṃ tattha gatimā dhitimā matimā atthadassimā,
saṅkhātā sabbadhammānaṃ vidhuro etadabravi.
5488. Na sādharmaṇadārassa na bhuñje sādumekako,⁹
na seve lokāyatikaṃ netam paññāya vaddhanaṃ.¹⁰
5489. Sīlavā vattasampanno appamatto vicakkhaṇo,
nivātavutti atthaddho surato sakhilo mudu.
5490. Saṅgahetā ca¹¹ mittānaṃ saṃvibhāgī vidhānavā,
tappeyya annapānena sadā samaṇabrāhmaṇe.
5491. Dhammakāmo sutādhāro bhavēyya paripucchako,
sakkaccaṃ payirupāseyya sīlavante bahussute.
5492. Gharamāvasamānassa gahaṭṭhassa sakaṃ gharaṃ,
khemā vutti siyā evaṃ evannu assa saṅgaho.
5493. Avyāpajjho¹² siyā evaṃ saccacavādī ca māṇavo,
asmā lokā paraṃ lokaṃ evaṃ pecca na socati.
Gharāvāsapaṇho.¹³

¹ dāsahaṃ - Syā.² tuyha dajjā - Ma, Syā.³ ayaṃ dutiyo - Ma, PTS.⁴ vivarettha - Ma, PTS.⁵ n' anujānāsi - PTS.⁶ vivarittha - Syā.⁷ akkhakaṇḍaṃ nāma - Ma, Syā.⁸ abyāpajjhaṃ - Ma, Syā.⁹ sādhumekako - Syā;

sādum ekato - PTS.

¹⁰ vaddhanaṃ - Ma, Syā.¹¹ saṅgahe tāva - PTS.¹² abyāpajjhaṃ - Ma;

abyāpajjho - Syā.

¹³ gharāvāsapaṇhā nāma - Ma, Syā;

gharāvāsapaṇhaṃ - PTS.

5482. “Ta quả thật đã được sanh ra từ bụng mẹ, sống thì thuộc về đức vua, chết thì cũng thuộc về đức vua. Cho dù ta đi theo người khác, ta cũng là nô bộc của đức vua, này chàng thanh niên, ngài có thể trao ta cho người một cách hợp pháp.”

(Lời trao đổi giữa Dạ-xoa Punṇaka và đức vua xứ Kuru)

5483. “Đây cũng là chiến thắng thứ nhì của thần hôm nay, bởi vì khi được hỏi, vị phân xử đã giải thích rõ ràng câu hỏi. Quả thật chúa thượng có đáng về không công bằng, sự việc đã được nói rõ ràng, mà bệ hạ vẫn không chấp thuận cho thần.”

5484. “Nếu vị ấy đã giải thích rõ ràng câu hỏi cho chúng ta như thế: ‘Ta là nô bộc, và ta thật sự không phải là thân quyến.’
Này Kaccāna, khanh hãy lấy đi vật quý báu trong số các tài sản. Khanh hãy mang theo và đi đến nơi nào khanh thích.”

Phẩm Trò Đồ Xúc Xắc (được chấm dứt).

(Lời đức vua Dhanañjaya xứ Kuru)

5485. “Này Vidhura, người tại gia đang sống ở nhà của mình nên có cách cư xử an toàn như thế nào, nên có pháp đối xử như thế nào?”

5486. Và người thanh niên có lời nói chân thật làm thế nào có trạng thái không sâu khổ, làm thế nào không sâu muộn sau khi chết đi, từ đời này đến đời khác?”

5487. Tại nơi ấy, vị Vidhura, có sự thành tựu trí tuệ, có nghị lực, có sự nhận thức, có sự nhìn thấy điều lợi ích, đã nói với vị vua ấy điều này:

5488. “Không nên xâm phạm vợ của người khác, không nên ăn vật ngon ngọt một mình, không nên thích thú việc trò chuyện liên hệ thế tục, việc này không là sự tăng trưởng trí tuệ.

5489. (Nên là người) có giới hạnh, hoàn thành phận sự, không xao lãng, khôn ngoan, có thái độ khiêm tốn, không ương ngạnh, hiền hòa, có lời nói tử tế, mềm mỏng.

5490. (Nên là người) có hành động tiếp độ các thân hữu, có sự san sẻ, có sự sắp xếp (về mọi công việc phải làm), luôn luôn nên làm toại ý các vị Sa-môn, Bà-la-môn với cơm ăn và nước uống.

5491. Nên là người có lòng mong muốn về thiện pháp, ghi nhớ điều đã nghe, nên có thói quen chất vấn tìm hiểu, nên đi đến hầu cận một cách nghiêm trang những bậc có giới hạnh, những vị nghe nhiều hiểu rộng.

5492. Người tại gia đang sống ở nhà của mình nên có cách cư xử an toàn như vậy, nên có pháp đối xử như vậy.

5493. Và làm như vậy, người thanh niên có lời nói chân thật sẽ có trạng thái không sâu khổ, làm như vậy sẽ không sâu muộn sau khi chết đi, từ đời này đến đời khác.”

Câu Hỏi về Cuộc Sống Tại Gia (được chấm dứt).

5494. Ehi dāni gamissāma¹ dinno no issarena me,
mamevattham² paṭipajja esa dhammo sanantano.
5495. Jānāmi māṇava tayāhamasmi
dinnohamasmi tava issarena,
tihañca taṃ vāsayemu agāre
yenaddhunā anusāsemu putte.
5496. Taṃ me tathā hotu vasesu tihaṃ
kurutaṃ bhavaṃ ajja³ gharesu kiccaṃ,
anusāsataṃ puttadāre bhavajja
yathā tayī pacchā⁴ sukhi bhavayya.
5497. Sādhūti vatvāna pahūtakāmo
pakkāmi yakkho vidhurena saddhiṃ,
taṃ kuñjarājaññahayānuciṇṇaṃ
pāvekkhi antopuram⁵ariyasettho.
5498. Koñcaṃ mayūrañca piyañca ketaṃ
upāgami tattha surammarūpaṃ,
pahūtabhakkhaṃ bahuannapānaṃ
masakkasāraṃ viya vāsavassa.
5499. Tattha naccanti gāyanti avhayanti⁶ varā varaṃ,
accharā viya devesu nāriyo samalaṅkatā.
5500. Samaṅgi katvā⁷ pamadāhi yakkhaṃ
annena pānena ca dhammapālo,
attattham⁸evānuvicintayanto
pāvekkhi bhariyāya tadā sakāse.
5501. Taṃ candanagandharasānulittaṃ
suvaṇṇajambonadanikkhasādisaṃ,
bhariyaṃ vacā⁹ ehi suṇohi bhoti
puttāni āmantaya tambanette.
5502. Sutvāna vākyam patino anujjā¹⁰
sunisaṃ vacā¹¹ tambanakhī¹² sunettaṃ,
āmantaya vammadharāni¹³ cete
puttāni indīvarapupphasāme.

¹ gamissāmi - PTS.

² tam ev' attham - PTS.

³ bhavajja - Ma, PTS.

⁴ pecca - Ma, Syā.

⁵ antepuram - Ma, Syā.

⁶ avhāyanti - Ma.

⁷ samaṅgikatvā - Ma, PTS; samaṅgikatvā - Syā.

⁸ atthattam - Ma, PTS.

⁹ bhariyaṃ avaca - Syā.

¹⁰ anojā - Syā.

¹¹ sunisaṃ avaca - Syā.

¹² tambanakhim - Ma, Syā.

¹³ cammadharāni - Syā.

(Lời trao đổi giữa Dạ-xoa Puṇṇaka và bạc sáng suốt Vidhura)

5494. “Xin ngài hãy đến, giờ đây, chúng ta sẽ đi. Ngài đã được vị chúa tể ban cho tôi. Ngài hãy thực hành điều lợi ích cho chính tôi; điều này là quy luật cổ xưa.”

5495. “Này chàng thanh niên, tôi biết tôi đã thuộc về ngài.
Tôi đã được vị chúa tể ban cho ngài.
Và chúng tôi xin thỉnh ngài trú ngụ ở nhà ba ngày,
trong khoảng thời gian ấy, chúng tôi có thể chỉ dạy các con.”

5496. “Điều ấy hãy là như thế đối với ta. Chúng ta hãy ở lại ba ngày.
Hôm nay, hãy để ngài làm việc cần phải làm ở các căn nhà.
Hôm nay, hãy để ngài chỉ dạy vợ con,
để sau này, khi ngài đã đi rồi, họ có thể có được hạnh phúc.”

5497. Vị Dạ-xoa có nhiều của cải Puṇṇaka đã nói rằng: “Lành thay!” rồi đã ra đi cùng với bạc sáng suốt Vidhura. Vị Dạ-xoa Puṇṇaka đã đi vào bên trong thành phố ấy, nơi đông đúc với những con voi và những con ngựa thuần chủng.

5498. Vị ấy đã đi đến nơi ấy, có dáng vẻ vô cùng đáng yêu,
gồm ba tòa lâu đài: Koṇca, Mayūra, và Piyaketa,
có đôi dào lương thực, có nhiều cơm ăn nước uống,
tựa như cung Trời Masakkasāra của Thiên Vương Vāsava.

5499. Tại nơi ấy, các nữ nhân nhảy múa, ca hát, mời mọc cô nàng giỏi nhất trong số những nàng xuất sắc; các nàng đã được trang điểm tựa như các nữ thần ở giữa chư Thiên.

5500. Sau khi đã cung ứng cho vị Dạ-xoa với những nữ nhân,
với cơm ăn và nước uống, vị hộ trì công lý,
trong khi chỉ suy nghĩ đến mục đích của bản thân,
khi ấy, đã đi vào chỗ ngụ của người vợ cả.

5501. Nàng ấy, được bôi tinh dầu có mùi thơm trầm hương, tương tự như món nữ trang làm bằng vàng đỏ xuất xứ từ sông Jambū. Bạc sáng suốt Vidhura đã nói với người vợ rằng: “Này phu nhân, nàng hãy đến và hãy lắng nghe. Hỡi nàng có cặp mắt nâu, nàng hãy gọi các con đến.”

5502. Sau khi nghe lời nói của chồng, nàng Anujjā đã nói với người con dâu có những móng tay chân màu đồng, có cặp mắt đẹp rằng: “Này Cetā, này cô nàng tương tự như đóa hoa súng xanh, con hãy gọi những người con trai mặc trang phục hộ thân đến.”

5503. Te āgate muddhani dhammapālo
cumbitvā putte avikampamāno,
āmantayitvāna¹ avoca vākyam
dinnāhaṃ² rañña idha māṇavassa.
5504. Tassajjaham attasukhī vidheyyo
ādāya yenicchati tena gacchati,
ahaṃ ca vo sāsituṃ āgatosmi³
kathaṃ ahaṃ aparittāya gacche.
5505. Sace vo rājā kurukhettavāsī⁴
janasandho puccheyya pahūtakāmo,
kimābhijānātha pure purāṇam
kiṃ vo pitā anusāse puratthā.
5506. Samāsanā⁵ hotha mayāva⁶ sabbe
konīdha rañño abbhatico manusso,
tamañjaliṃ kariya vadetha evaṃ
mā heva⁷ deva na hi esa dhammo,
viyaggharājassa nihīnajacco
samāsano⁸ deva kathaṃ bhaveyya.
Pekkhanaṇḍaṃ.⁹
5507. So ca mitte¹⁰ amacce¹¹ ca ñātayo suhadam jane,¹²
alīnamanasaṅkappo vidhuro etadabravi.
5508. Ethayyo¹³ rājavasatiṃ nisīditvā suṇoṭha¹⁴ me,
yathā rājakulam patto yasaṃ poso nigacchati.
5509. Na hi rājakulam patto aññāto labhate yasaṃ,
nāsūro¹⁵ nāpi dummedho¹⁶ nappamatto kudācanaṃ.
5510. Yadāssa sīlam paññañca soceyyaṅcādhigacchati,
atha vissasate tyamhi¹⁷ guyhañcassa na rakkhati.
5511. Tulā yathā paggaḥitā samadaṇḍā sudhāritā,
ajjhiṭṭho na vikampeyya sa rājavasatiṃ vase.

¹ āmantayitvā ca - PTS.

² dinnohaṃ - Syā.

³ vo anusāsituṃ āgatosmi - Syā;
vo sasituṃ āgato 'smi - PTS.

⁴ kururatthavāsī - Ma, Syā.

⁵ samānāsanā - Syā.

⁶ mayā ca - Syā.

⁷ mā hevaṃ - Ma.

⁸ samānāsano - Syā.

⁹ lakkhaṇaṇḍaṃ nāma - Ma;
lakkhaṇaṇḍaṃ - Syā.

¹⁰ putte - Ma, Syā.

¹¹ amitte - PTS.

¹² suhadajane - Ma, Syā.

¹³ ethayyā - Syā.

¹⁴ suṇātha - Ma, Syā.

¹⁵ nātisūro - Syā.

¹⁶ nāpi dummedho - Ma;

nātidummedho - Syā.

¹⁷ vissāsate tamhi - Syā.

5503. Khi những người con trai ấy đã đi đến, vị hộ trì công lý, không chút rung động, đã hôn chúng ở trán. Sau khi gọi chúng đến, bậc sáng suốt Vidhura đã nói với chúng lời nói rằng: “Cha đã được vị chúa tể ban cho chàng thanh niên ở nơi đây.

5504. Hôm nay, cha đã thuộc về vị ấy. Cha có thể sắp xếp sự thoải mái cho bản thân trong ba ngày, rồi vị ấy sẽ mang cha theo và đi đến nơi nào vị ấy thích. Và cha đi đến để dặn dò các con. Làm thế nào cha có thể ra đi khi chưa thực hiện sự hộ trì cho các con?

5505. Nếu đức vua Janasandha trị vì xứ sở Kuru, có nhiều của cải, hỏi các con rằng: ‘Các khanh có nhận biết việc làm cổ xưa nào trong thời quá khứ không? Cha của các khanh đã chỉ dạy điều gì trước tiên?’

5506. Tất cả các khanh hãy có chỗ ngồi ngang hàng với chính trẫm. Ở đây, có người nào là không giỏi hơn trẫm?’ Các con nên chấp tay lại và nên nói với đức vua như vậy: “Tâu bệ hạ, xin bệ hạ chớ nói thế. Bởi vì điều ấy không phải là truyền thống. Tâu bệ hạ, làm thế nào kẻ dòn dôi thấp kém lại có thể có chỗ ngồi ngang hàng với loài cọp chúa?”

Phẩm Thăm Nom (được chấm dứt).

5507. Và vị Vidhura ấy, với tâm ý và sự suy tư không thụ động, đã nói với bạn bè, các quan đại thần, các thân quyến, và những người quen điều này:

5508. “Các vị hãy đến. Hãy ngồi xuống và nghe tôi nói về việc phục vụ đức vua như thế nào để một người đã đi vào chốn vương triều có thể đạt được danh vọng.

5509. Bởi vì, khi đã đi vào chốn vương triều mà không được biết tiếng, không dũng cảm, thậm chí còn ngu muội, xao lãng, thì không bao giờ đạt được danh vọng.

5510. Khi nào đức vua biết được giới hạnh, trí tuệ, và sự thanh liêm của người này, khi ấy đức vua sẽ tin cậy người ấy và không giấu kín điều bí mật (của bản thân) đối với người này.

5511. Giống như cái cân đã được treo lên, có đòn cân nằm ngang, khéo chịu đựng (vật nặng), tương tự như vậy, người nào không do dự khi được vua ra lệnh, người ấy có thể sống ở chốn vương triều.

5512. Tulā yathā paggahitā samadaṇḍā sudhāritā,
sabbāni abhisambhonto sa rājavasatiṃ vase.
5513. Divā vā yadi vā rattiṃ rājakiccesu paṇḍito,
ajjhittḥo na vikampeyya sa rājavasatiṃ vase.
5514. Divā vā yadi vā rattiṃ rājakiccesu paṇḍito,
sabbāni abhisambhonto sa rājavasatiṃ vase.
5515. Yo cassa sukato maggo rañño suppaṭiyādito,¹
na tena vutto gaccheyya sa rājavasatiṃ vase.
5516. Na rañño samakam² bhuñje kāmabhoge kudācanam,
sabbattha pacchato gacche sa rājavasatiṃ vase.
5517. Na rañño sadisaṃ vattham na mālam³ na vilepanam,
ākappaṃ sarakuttiṃ vā na rañño sadisamācare,
aññaṃ kareyya ākappaṃ sa rājavasatiṃ vase.
5518. Kīḷe rājā amaccehi bhariyāhi parivārito,
nāmacco rājabharyāsu bhāvaṃ kubbetha paṇḍito.
5519. Anuddhato acapalo nipako saṃvutindriyo,
manopaṇḍhisampanno sa rājavasatiṃ vase.
5520. Nāssa bhariyāhi kīḷeyya na manteyya rahogato,
nāssa kosā dhanam gaṇhe sa rājavasatiṃ vase.
5521. Na niddantaṃ bahuṃ mañña⁴ na madāya suraṃ pive,
nāssa dāye migaṃ⁵ hañña sa rājavasatiṃ vase.
5522. Nāssa piṭṭham na pallaṅkam na koccham na nāgam⁶ ratham,
sammatomhīti ārūhe⁷ sa rājavasatiṃ vase.

¹ suppaṭiyādito - Syā.² sadisaṃ - Ma.³ mālā - PTS.⁴ na niddantaṃ bahu maññeyya - Ma, Syā;

na niddantaṃ bahuṃ mañña - PTS.

⁵ mige - Ma, Syā.⁶ nāvam - Ma, Syā.⁷ ārūyhe - Syā.

5512. Giống như cái cân đã được treo lên, có đòn cân nằm ngang, khéo chịu đựng (vật nặng), tương tự như vậy, người nào thi hành mọi mệnh lệnh của vua, người ấy có thể sống ở chốn vương triều.

5513. Dầu ban ngày hay ban đêm, trong các công việc của vua, bạc sáng suốt không do dự khi được vua ra lệnh, vị ấy có thể sống ở chốn vương triều.

5514. Dầu ban ngày hay ban đêm, trong các công việc của vua, người nào thi hành mọi mệnh lệnh của vua, người ấy có thể sống ở chốn vương triều.

5515. Người nào, dầu đã được bảo, cũng không nên đi bằng con đường đã khéo được thực hiện, đã khéo được trang hoàng dành riêng cho vua, người ấy có thể sống ở chốn vương triều.

5516. Không nên hưởng thụ các thú vui về ngũ dục giống như của vua vào bất cứ lúc nào, nên đi phía sau vua ở tất cả các nơi, người ấy có thể sống ở chốn vương triều.

5517. Không nên sử dụng vải vóc, tràng hoa, dầu thoa giống như của vua, không nên thực hiện cử chỉ hoặc kiểu cách giọng nói giống như của vua, nên tạo ra cử chỉ khác, người ấy có thể sống ở chốn vương triều.

5518. Vị vua, được vây quanh bởi các cung phi, có thể đùa giỡn với các quan đại thần, các quan đại thần sáng suốt không nên hành động thân mật với các cung phi của vua.

5519. (Người nào) không khoa trương, không chưng diện, chín chắn, có giác quan đã được thu thúc, có ý chí kiên định, người ấy có thể sống ở chốn vương triều.

5520. Không nên đùa giỡn, không nên trò chuyện ở nơi vắng vẻ với các cung phi của vua, không nên lấy cắp tài sản từ nhà kho của vua, người ấy có thể sống ở chốn vương triều.

5521. Không nên nghĩ ngợi nhiều đến việc ngủ nghỉ, không nên uống rượu để say sưa, không nên giết thú ở vườn nuôi của vua, người ấy có thể sống ở chốn vương triều.

5522. Không nên trèo lên ghế ngồi, kiệu khiêng, ghế nệm, voi, cỗ xe của vua (nghĩ rằng): ‘Ta được cho phép,’ người ấy có thể sống ở chốn vương triều.

5523. Nātidūre bhavē¹ rañño nāccāsanne vicakkhaṇo,
samekkham cassa² tiṭṭheyya sandissanto sabhattuno.
5524. Na ve³ rājā sakhā⁴ hoti na rājā hoti methuno,
khippam kujjhanti rājāno sūkenakkhiva⁵ ghaṭṭitam.
5525. Na pūjito maññamāno medhāvī paṇḍito naro,
pharusam patimanteyya⁶ rājānam parisam gatam.⁷
5526. Laddhadvāro labhedvāram⁸ neva rājūsu vissase,
aggīva yato tiṭṭheyya⁹ sa rājavasatiṃ vase.
5527. Puttam vā bhātaram sam vā¹⁰ sampaggaṇhāti khattiyo,
gāmehi nigamehi vā raṭṭhe¹¹ janapadehi vā,
tuṇhī bhūto upekkheyya na bhaṇe chekapāpakam.
5528. Hatthārūhe¹² anīkaṭṭhe rathike pattikārake,¹³
tesam kammāvadānena¹⁴ rājā vadḍheti vetanam,¹⁵
na tesam antarā gacche sa rājavasatiṃ vase.
5529. Cāpovūnūdarō¹⁶ dhīro vaṃso vāpi pakampiyo,¹⁷
paṭilomam na vatteyya sa rājavasatiṃ vase.
5530. Cāpovūnūdarō¹⁸ assa macchovassa ajivhavā,¹⁹
appāsī nipako sūro sa rājavasatiṃ vase.
5531. Na bālham itthim gaccheyya sampassam tejasankhayam,
kāsam sāsam daram balyam²⁰ khīṇamedho nigacchati.
5532. Nātivelam pabhāseyya na tuṇhī sabbadā siyā,
avikiṇṇam mitam vācam patte kāle udīraye.²¹
5533. Akkodhano asaṃghaṭṭho²² sacco saṇho apesuno,²³
samham giram na bhāseyya sa rājavasatiṃ vase.

¹ bhaje - Ma, Syā.

² sammukhañcassa - Ma;
sammukhe c' assa - PTS.

³ me - Syā.

⁴ samkhā - PTS.

⁵ sūken' akkhiṃ va - PTS.

⁶ paṭimanteyya - Syā.

⁷ parisamkitam - PTS.

⁸ laddhavāro labhe vāram - PTS.

⁹ aggīva samyato tiṭṭhe - Ma, Syā.

¹⁰ bhātaram vā sam - Ma.

¹¹ raṭṭhehi - Ma, Syā.

¹² hatthārohe - Ma; hatthārohā - Syā.

¹³ anīkaṭṭhā rathikā pattikārakā - Syā;
pattikārike - PTS.

¹⁴ kammāpavādena - Syā.

¹⁵ vettanam - Syā.

¹⁶ cāpovūnudarō - Ma, PTS;
cāpova oname - Syā.

¹⁷ pakampaye - Ma, Syā, PTS.

¹⁸ cāpovūnudarō - Ma, PTS.

¹⁹ ajivhatā - Syā.

²⁰ bālyam - Syā.

²¹ udīriye - Syā.

²² asaṃghaṭṭo - Syā.

²³ apesuno - Ma, Syā, PTS.

5523. Nên khôn ngoan, không quá xa cách đối với vua, không quá gần gũi. Và nên đứng ở chỗ được nhìn thấy bởi chủ nhân của mình, trong khi có thể quan sát vị ấy.

5524. Vị vua quả thật không phải là bạn, vị vua không phải là đối tác. Các vị vua mau chóng nổi giận, tựa như con mắt bị cọng râu hạt lúa mạch chạm vào (mau chóng trở nên đỏ ngầu).

5525. Khi được tôn vinh, không nên cho rằng mình là thông minh, sáng suốt, không nên đối đáp một cách thô lỗ với vua trong cuộc hội họp.

5526. Với cơ hội đã đạt được thì có thể nhận lấy cơ hội. Không bao giờ tỏ ra thân thiết với các vị vua, tựa như ngọn lửa, nên thận trọng khi đứng gần, người ấy có thể sống ở chốn vương triều.

5527. Nếu vị Sát-đế-ly ưu đãi con trai hoặc anh em trai của mình với những ngôi làng, với những thị trấn, với những lãnh thổ, hoặc với những xứ sở, nên bình thản, có trạng thái im lặng, không nên bình phẩm đúng sai.

5528. Đức vua gia tăng tiền lương cho các viên quản tượng, các ngự lâm quân, các xa binh, và các bộ binh căn cứ vào công việc của họ, không nên phản đối phần lợi lộc dành cho họ, người ấy có thể sống ở chốn vương triều.

5529. Bạc sáng trí nên như là cây cung có cái bụng lép (được duỗi thẳng), hoặc thậm chí tựa như cây tre có thể đung đưa (khi có gió thổi), không nên hành xử nghịch ý vua, người ấy có thể sống ở chốn vương triều.

5530. Nên như là cây cung có cái bụng lép (được duỗi thẳng), nên như là con cá không có cái lưỡi, người thợ thực ít, chín chắn, dũng cảm, người ấy có thể sống ở chốn vương triều.

5531. Trong khi nhận thấy sự kiệt quệ của năng lực, không nên đi đến với phụ nữ nhiều quá. Kẻ có trí bị cạn kiệt chịu đựng cơn ho, cơn suyễn, sự mệt nhọc, trạng thái yếu đuối.

5532. Không nên phát biểu quá dài, không nên im lặng vào mọi lúc, khi thời điểm đến, nên thốt ra lời nói không bị tàn mạn, có chừng mực.

5533. Không giận dữ, không khiêu khích, chân thật, mềm mỏng, không đâm thọc, không nên nói lời vô ích, người ấy có thể sống ở chốn vương triều.

5534. Mātāpettibharo¹ assa kule jeṭṭhāpacāyiko,
hiriottappasampanno² sa rājavasatiṃ vase.³
5535. Vinīto sippavā danto katatto niyato mudu,
appamatto suci dakkho sa rājavasatiṃ vase.
5536. Nivātavutti vaddhesu⁴ sappatisso sagāravo,
surato sukhasambhāso⁵ sa rājavasatiṃ vase.
5537. Ārakā parivajjeyya sahituṃ⁶ pahitaṃ janaṃ,
bhattāraññevudikkheyya anañña⁷ sa rājino.
5538. Samaṇe brāhmaṇe cāpi sīlavante bahussute,
sakkaccaṃ payirupāseyya sa rājavasatiṃ vase.
5539. Samaṇe brāhmaṇe cāpi sīlavante bahussute,
sakkaccaṃ anuvāseyya sa rājavasatiṃ vase.
5540. Samaṇe brāhmaṇe cāpi sīlavante bahussute,
tappeyya annapānena sa rājavasatiṃ vase.
5541. Samaṇe brāhmaṇe cāpi sīlavante bahussute,
āsajja paññe sevetha ākaṅkhaṃ⁸ vuddhimattano.⁹
5542. Dinnapubbaṃ na hāpeyya dānaṃ samaṇabrāhmaṇe,
na ca kiñci nivāreyya dānakāle vaṇibbake.¹⁰
5543. Paññavā¹¹ buddhisampanno vidhānavidhikovido,
kālaññū samayaññū ca sa rājavasatiṃ vase.
5544. Uṭṭhātā kammadheyyesu appamatto vicakkhaṇo,
susamvhitakammanto sa rājavasatiṃ vase.
5545. Khalaṃ sālaṃ pasuṃ khettaṃ gantā cassa abhikkhaṇaṃ,
mitaṃ dhaññaṃ nidhāpeyya mitaṅca¹² pācaye ghare.

¹ mātāpettibharo - Syā.

² saṅho sakhilasambhāso - Ma, Syā.

³ ayaṃ gāthā PTS potthake natthi.

⁴ vuddhesu - Ma; vuḍḍhesu - Syā.

⁵ sukhasamvāso - Ma, Syā, PTS.

⁶ sañhituṃ - Syā.

⁷ na ca añña - Ma, Syā.

⁸ ākaṅkha - PTS.

⁹ vuḍḍhimattano - Syā.

¹⁰ vaṇibbake - Ma, Syā, PTS.

¹¹ puññavā - PTS.

¹² mitaṅva - Ma.

5534. Nên có sự phụng dưỡng mẹ cha, có sự tôn kính các bậc trưởng thượng ở trong gia tộc, đầy đủ pháp hổ thẹn (tội lỗi) và ghê sợ (tội lỗi), người ấy có thể sống ở chốn vương triều.

5535. (Người nào) đã được huấn luyện, có học nghệ, đã được tự chủ, đã được hoàn thiện, quả quyết, mềm mỏng, không xao lãng, thanh liêm, tài ba, người ấy có thể sống ở chốn vương triều.

5536. Nên có thái độ khiêm tốn đối với những người lớn, có sự tôn trọng, có sự tôn kính, trung thành, có sự trao đổi chuyện trò thoải mái, người ấy có thể sống ở chốn vương triều.

5537. Nên lánh xa sứ giả ngoại bang đã được phái đến để làm con tin. Chỉ nên quan tâm đến (vị vua) chủ nhân của mình, không thuộc về vị vua khác.

5538. Nên đi đến hầu cận một cách nghiêm trang các vị Sa-môn luôn cả các vị Bà-la-môn có giới hạnh, nghe nhiều hiểu rộng, người ấy có thể sống ở chốn vương triều.

5539. Nên thực hành ngày trai giới một cách nghiêm trang theo các vị Sa-môn luôn cả các vị Bà-la-môn có giới hạnh, nghe nhiều hiểu rộng, người ấy có thể sống ở chốn vương triều.

5540. Nên làm toại ý các vị Sa-môn luôn cả các vị Bà-la-môn có giới hạnh, nghe nhiều hiểu rộng, với cơm ăn nước uống, người ấy có thể sống ở chốn vương triều.

5541. Sau khi đi đến các vị Sa-môn luôn cả các vị Bà-la-môn có giới hạnh, nghe nhiều hiểu rộng, nên phục vụ các vị có trí tuệ, trong khi mong mỏi sự tiến bộ cho bản thân.

5542. Không nên bãi bỏ việc bố thí đến các vị Sa-môn và Bà-la-môn đã thường được bố thí trước đây. Và không nên gây trở ngại bất cứ điều gì đối với những người cùng khổ vào thời điểm bố thí.

5543. Có trí tuệ, được đầy đủ về sự hiểu biết, rành rẽ về phương thức sắp xếp, biết thời điểm, biết thời cơ, người ấy có thể sống ở chốn vương triều.

5544. Năng động trong các phận sự, không xao lãng, khôn ngoan, có công việc khéo được điều hành, người ấy có thể sống ở chốn vương triều.

5545. Nên là người thường xuyên đi đến sân đập lúa, kho trại, chuồng thú, đồng ruộng. Nên cho người cất giữ thóc lúa đã được cân đong. Và nên cho nấu nướng trong nhà phân đã được đo lường.

5546. Puttaṃ vā bhātaraṃ saṃ vā¹ sīlesu asamāhitaṃ,
anaṅgavā² hi te bālā yathā petā tatheva te,
colañca³ nesam piṇḍañca āsīnānaṃ va dāpaye.⁴
5547. Dāse kammakare pesse⁵ sīlesu susamāhite,
dakkhe uṭṭhānasampanne ādhipaccasmiṃ⁶ ṭhāpaye.
5548. Sīlavā ca alolo ca⁷ anuratto cassa⁸ rājino,
āvī raho hito tassa sa rājavasatiṃ vase.
5549. Chandaññū rājino assa⁹ cittaṭṭho cassa¹⁰ rājino,
asaṅkusakavattissa¹¹ sa rājavasatiṃ vase.
5550. Uccādaye ca nahāpaye¹² dhove pāde adhosiraṃ,
āhatopi na kuppeyya sa rājavasatiṃ vase.
5551. Kumbhampi pañjaliṃ¹³ kuriyā¹⁴ vāyasam vā¹⁵ padakkhiṇaṃ,
kimeva sabbakāmānaṃ dātāraṃ dhīramuttamaṃ.
5552. Yo deti sayanaṃ vatthaṃ yānaṃ āvasathaṃ gharaṃ,
pajjunnoriva bhūtāni¹⁶ bhogehi mabhivassati.¹⁷
5553. Esayyo rājavasati¹⁸ vattamāno yathā naro,
ārādhayati rājānaṃ pūjaṃ labhati bhattusu.
Rājavasatikaṇḍaṃ.¹⁹
5554. Evaṃ samanūsāsivā ñātisaṅghaṃ vicakkhaṇo,
parikiṇṇo suhadehi²⁰ rājānamupasaṅkami.
5555. Vanditvā sirasā pāde katvā ca naṃ padakkhiṇaṃ,
vidhuro avaca rājānaṃ paggahetvāna añjaliṃ.
5556. Ayaṃ maṃ māṇavo neti kattukāmo yathāmatiṃ,²¹
ñātīnatthaṃ pavakkhāmi taṃ suṇohi arindama.

¹ bhātaraṃ vā saṃ - Ma.

² anaṅgāva - Syā.

³ colañca - Ma, Syā, PTS.

⁴ āsīnānaṃ padāpaye - Ma, Syā.

⁵ pose - Syā.

⁶ ādhipaccamhi - Ma;

ādhipaccasmi - Syā, PTS.

⁷ alobho ca - Syā.

⁸ anurakkho ca - Ma;

anuvatto ca - Syā;

anuratto ca - PTS.

⁹ rājino cassa - Ma, Syā.

¹⁰ cittaṭṭho assa - Ma.

¹¹ asaṅkusakavutti 'ssa - Ma, Syā.

¹² uccādaye ca nahāpaye - Ma;

acchādane ca nahāpe ca - Syā.

¹³ kumbhampañjaliṃ - Ma;
kumbhiñhi pañjaliṃ - Syā.

¹⁴ kariyā - Ma, PTS;

kayirā - Syā.

¹⁵ cāṭaṅcāpi - Ma;

cāṭaṃ cāpi - Syā.

¹⁶ bhūtānaṃ - Syā.

¹⁷ bhogehi abhivassati - Ma, Syā;

bhogehi-m-abhivassati - PTS.

¹⁸ eseyyā rājavasati - Syā.

¹⁹ rājavasati nāma - Ma;

rājavasati nāma - Syā;

rājavasatikhaṇḍaṃ - PTS.

²⁰ suhajjehi - Syā.

²¹ yathāmati - Ma.

5546. (Không nên cất nhắc vào vị trí lãnh đạo) đưa con trai hoặc anh em trai của mình không được vững chắc về đạo đức, bởi vì những kẻ ngu dốt ấy không phải là thành phần cần thiết; các vong linh như thế nào thì chúng là y như thế ấy. Nên bảo người ban cho chúng vải vóc và thực phẩm tựa như ban cho những kẻ ngồi không vậy.

5547. Nên cất nhắc vào vị trí lãnh đạo các nô bộc, các người làm công, các người hầu được vững chắc về đạo đức, tài ba, có được sự năng nổ.

5548. Nên là người có đạo đức, không tham lam, tận tụy với vua, đầu hiện diện hay vắng mặt đều có lợi ích cho vua, người ấy có thể sống ở chốn vương triều.

5549. Nên là người biết điều mong muốn của vua, và nên sống theo tâm của vua, nên có sự hành xử không nghịch ý của vua, người ấy có thể sống ở chốn vương triều.

5550. Nên kỳ cọ và nên tắm cho vua, nên cúi đầu xuống khi rửa hai bàn chân của vua, đầu bị đánh đập cũng không nên bực tức, người ấy có thể sống ở chốn vương triều.

5551. Nếu có thể chấp tay thành kính đối với chậu nước đầy, hoặc hướng vai phải đi nhiều quanh con quạ (trong khi chúng không ban cho bất cứ thứ gì), tại sao lại không thể kính lễ vị vua sáng trí, tối cao, người ban cho mọi thứ dục lạc?

5552. Vị vua là người ban cho giường nằm, y phục, xe thuyền, chỗ ở, nhà cửa, tựa như đám mây đổ xuống cơn mưa của cái cho các sanh linh.

5553. Này các ông, chốn triều đình là thế. Trong khi phục vụ ở chốn triều đình, người làm hài lòng vị vua thì nhận được sự hậu đãi từ các chủ nhân.”
Phẩm Chốn Triều Đình (được chấm dứt).

5554. Sau khi chỉ bảo tập thể thân quyến như vậy, vị có sự khôn ngoan, được tháp tùng bởi các thân hữu, đã đi đến gặp đức vua.

5555. Sau khi đê đầu đánh lễ hai bàn chân và hướng vai phải nhiều quanh đức vua, vị Vidhura đã chấp tay lên nói với đức vua rằng:

5556. “Chàng thanh niên này sẽ đưa thần đi, với ý định sử dụng thần theo sự suy tính của vị ấy. Tâu đấng thuận phục kẻ thù, thần xin trình bày vì lợi ích của các thân quyến, xin bệ hạ hãy lắng nghe.

5557. Putte ca me udikkhesi yañca maññaṃ ghare dhanam,
yathā pecca¹ na hāyetha ñātisaṅgho mayī gate.
5558. Yatheva khalatī bhūmyā bhūmiyāva² patitṭhati,³
evetaṃ khalitaṃ mayhaṃ etaṃ passāmi accayaṃ.
5559. Sakkā na gantuṃ iti mayha⁴ hoti
jhatvā⁵ vadhitvā idha kātiyānaṃ,
idheva hohi iti mayhaṃ ruccati
mā tvaṃ agā uttamabhūripaṇña.
5560. Mā heva dhammesu⁶ manaṃ paṇidahi
atthe ca dhamme ca yutto bhavassu,
dhiratthu kammaṃ akusalaṃ anariyaṃ
yaṃ katvā pacchā nirayaṃ vajeyya.
5561. Nevesa dhammo na punetaṃ⁷ kiccaṃ
ayiro hi dāsassa janinda issaro,
ghātetuṃ jhāpetuṃ⁸ athopi bhattuṃ⁹
na ca mayhaṃ¹⁰ kodhatthi vajāmi cāhaṃ.
5562. Jeṭṭhaputtaṃ upaguyha vineyya hadaye daraṃ,
assuṇṇehi nettehi pāvisi so mahāgharaṃ.
5563. Sālāva sampamathitā¹¹ mālutena¹² pamadditā,
senti puttā ca dārā ca vidhurassa nivesane.
5564. Itthisahassaṃ bhariyānaṃ dāsīsattasatāni ca,
bāhā paggayha pakkanduṃ vidhurassa nivesane.
5565. Orodhā ca kumārā ca vesiyānā ca brāhmaṇā,
bāhā paggayha pakkanduṃ vidhurassa nivesane.
5566. Hatthārūhā anīkaṭṭhā rathikā pattikārakā,
bāhā paggayha pakkanduṃ vidhurassa nivesane.
5567. Samāgatā jānapadā negamā ca samāgatā,
bāhā paggayha pakkanduṃ vidhurassa nivesane.

¹ pacchā - Syā.

² bhūmyā bhūmyāyeva - Ma;
bhūmyaṃ bhūmyāyeva - Syā;
bhūmyā bhūmyā va - PTS.

³ patitṭhati - PTS.

⁴ mayhaṃ - Syā, PTS.

⁵ chetvā - Ma, Syā.

⁶ mā hevadhammesu - Ma, Syā;
mā h' ev' adhammesu - PTS.

⁷ puneta - Ma;
puneti - Syā.

⁸ ghātetu jhāpetu - Syā.

⁹ hantuṃ - Ma, Syā, PTS.

¹⁰ mayha - Ma, PTS.

¹¹ sammapatitā - Ma;
sammamadditā - Syā.

¹² mālutena - Ma, Syā, PTS.

5557. Xin bệ hạ hãy quan tâm đến những người con trai của thần và tài sản khác ở nhà của thần sao cho thời gian sau này, khi thần đã đi rồi, tập thể thần quyền không bị suy giảm.

5558. Giống y như người vấp ngã ở trên mặt đất thì tìm sự nâng đỡ ở ngay tại mặt đất, tương tự như vậy, thần phạm lỗi với bệ hạ rồi lại nhờ vả chính bệ hạ. Việc ấy là sự sai sót của thần. Thần nhìn nhận sự lỗi lầm ấy.”

5559. “Trẫm nghĩ rằng: ‘Khanh có thể không đi. Chúng ta có thể đốt cháy và giết chết gã Kāṭiyāna tại đây. Khanh hãy ở lại ngay tại nơi này. Như thế sẽ được trẫm ưa thích. Nay vị có trí tuệ uyên bác hạng nhất, khanh chớ ra đi.’”

5560. “Xin bệ hạ chớ quyết định tâm ý vào những điều phi pháp. Bệ hạ hãy gắn bó vào điều lợi ích và đúng pháp. Thật xấu hổ thay hành động không tốt lành, không thánh thiện! Người đã làm việc ấy có thể đi đến địa ngục sau này.

5561. Việc ấy chẳng những không đúng pháp, hơn nữa việc ấy không phải là việc nên làm. Bởi vì, tâu vị chúa của loài người, chủ nhân đối với kẻ nô bộc là người có quyền hành trong việc bảo giết chết, bảo đốt cháy, và luôn cả việc cấp dưỡng nữa. Sự tức giận không có đối với thần, và thần sẽ ra đi.”

5562. Sau khi ôm chầm lấy người con trai lớn, sau khi xua đi nỗi buồn bực ở trái tim, vị ấy, với hai con mắt đầm lệ, đã đi vào gian nhà lớn.

5563. Tựa như những cây *sāla* bị nghiền nát, bị vùi dập bởi cơn gió, những người con và những người vợ nằm lả ra ở nơi trú ngụ của vị Vidhura.

5564. Một ngàn nữ nhân là những người vợ và bảy trăm nữ tỳ đã giơ các cánh tay lên rồi bật khóc ở nơi trú ngụ của vị Vidhura.

5565. Các công nương, các hoàng tử, các thương nhân, và các vị Bà-la-môn đã giơ các cánh tay lên rồi bật khóc ở nơi trú ngụ của vị Vidhura.

5566. Các viên quản tượng, các ngự lâm quân, các xa binh, và các bộ binh đã giơ các cánh tay lên rồi bật khóc ở nơi trú ngụ của vị Vidhura.

5567. Các đám đông dân chúng và các đám đông thị dân đã giơ các cánh tay lên rồi bật khóc ở nơi trú ngụ của vị Vidhura.

5568. Itthīsaḥassaṃ bhariyānaṃ dāsīsattasatāni ca,¹
bāhā paggayha pakkanduṃ kasmā no vijahessasi.²
5569. Orodhā ca kumārā ca vesiyānā ca brāhmaṇā,³
bāhā paggayha pakkanduṃ kasmā no vijahessasi.
5570. Hatthārūhā anīkaṭṭhā rathikā pattikārakā,
bāhā paggayha pakkanduṃ kasmā no vijahessasi.
5571. Samāgatā jānapadā negamā ca samāgatā,
bāhā paggayha pakkanduṃ kasmā no vijahessasi.
5572. Katvā gharesu kiccāni anusāsivā sakaṃ janaṃ,
mittāmacce ca bhacce ca⁴ puttadāre ca bandhave.
5573. Kammantaṃ saṃvidhetvāna ācikkhitvā ghare dhanam,
nidhiṅca iṇadānaṅca puṇṇakam etadabravi.
5574. Avasī tuvaṃ mayha tīhaṃ agāre
katāni kiccāni gharesu mayhaṃ,
anusāsitā puttadārā mayā ca
karoma kaccāna⁵ yathā matiṃ te.
5575. Sace hi katte anusāsitā te
puttā ca dārā ca anujivino ca,
handehi dāni⁶ taramānarūpo
dīgho hi addhāpi ayaṃ puratthā.
5576. Asambhītova⁷ gaṇhāhi ājānīyassa⁸ vāladhiṃ,
idaṃ pacchimakaṃ tuyhaṃ jīvalokassa dassanaṃ.
5577. Sohaṃ kissa nu bhāyissaṃ⁹ yassa me natthi dukkataṃ,¹⁰
kāyena vācā manasā yena gaccheyya duggatiṃ.
5578. So assarājā vidhuraṃ vahanto
pakkāmi vehāsayamantalikkhe,
sākhāsu selesu assajjamāno
kāḷāgiriṃ khippamupāgamāsi.

¹ dāsā sattasatāni ca - PTS.

² vijahissasi - Ma, Syā.

³ dāsīsattasatāni ca - Ma.

⁴ suhajje - PTS.

⁵ kiccāni - Syā.

⁶ hand' esa hīdāni - PTS.

⁷ achambhitova - Ma.

⁸ ājāneyyassa - Ma.

⁹ kissānubhāyissaṃ - Syā, PTS.

¹⁰ dukkaṭaṃ - Ma, Syā.

5568. Một ngàn nữ nhân là những người vợ và bảy trăm nữ tỳ đã giơ các cánh tay lên rồi bật khóc rằng: “Tại sao ngài lại lìa bỏ chúng tôi?”

5569. Các công nương, các hoàng tử, các thương nhân, và các vị Bà-la-môn đã giơ các cánh tay lên rồi bật khóc rằng: “Tại sao ngài lại lìa bỏ chúng tôi?”

5570. Các viên quản tượng, các ngự lâm quân, các xa binh, và các bộ binh đã giơ các cánh tay lên rồi bật khóc rằng: “Tại sao ngài lại lìa bỏ chúng tôi?”

5571. Các đám đông dân chúng và các đám đông thị dân đã giơ các cánh tay lên rồi bật khóc rằng: “Tại sao ngài lại lìa bỏ chúng tôi?”

5572. Sau khi đã làm các việc cần phải làm ở các căn nhà và dặn dò những người của mình, bạn bè, các đồng nghiệp, các người hầu, các con, các người vợ, và các thân quyến, –

5573. – sau khi xếp đặt công việc và chỉ bảo về tài sản trong nhà, về của cải chôn giấu và nợ nần phải trả, Vidhura đã nói với Dạ-xoa Punṇaka điều này:

5574. “Ngài đã cư ngụ trong nhà của tôi ba ngày, các việc cần phải làm ở các căn nhà của tôi đã được làm xong, các con và các người vợ của tôi đã được dặn dò, này Kaccāna, chúng ta hãy làm theo sự tính toán của ngài.”

5575. “Này vị phân xử, bởi vì, nếu ngài đã dặn dò các con, các người vợ, và các người sống phụ thuộc xong, vậy thì giờ đây, ngài hãy gấp rút ra đi bởi vì đoạn đường đi dài này còn ở phía trước.

5576. Ngài không phải kinh hãi. Hãy nắm lấy đuôi con ngựa thuần chủng. Đây là lần nhìn thấy cuối cùng của ngài đối với thế gian của cuộc sống.”

5577. “Tại sao tôi đây lại sợ hãi khi tôi đây không có điều sai trái về thân, về lời nói, và về ý, qua đó tôi có thể đi đến cảnh giới khổ đau?”

5578. Con ngựa chúa ấy, trong lúc mang theo Vidhura, đã ra đi ở không trung, trên bầu trời. Trong khi không va chạm vào các cành cây, vào các núi đá, con ngựa chúa ấy đã mau chóng đi đến ngọn núi Kālāgiri.

5579. Itthīsaḥassaṃ bhariyānaṃ dāsīsattasatāni ca,¹
bāhā paggayha pakkandūṃ yakkho brāhmaṇavaṇṇena vidhuraṃ
ādāya gacchati.

–pe–

5580. Samāgatā jānapadā negamā ca samāgatā,
bāhā paggayha pakkandūṃ yakkho brāhmaṇavaṇṇena vidhuraṃ
ādāya gacchati.

5581. Itthīsaḥassaṃ bhariyānaṃ dāsīsattasatāni ca,
bāhā paggayha pakkandūṃ paṇḍito so kuhiṃ gato.

–pe–

5582. Samāgatā jānapadā negamā ca samāgatā,
bāhā paggayha pakkandūṃ paṇḍito so kuhiṃ gato.

5583. Sace so sattarattena paṇḍito nāgamisasti,²
sabbe aggiṃ pavekkhāma³ natthattho jīvitena no.

5584. Paṇḍito ca viyatto ca vibhāvī ca vicakkhaṇo,
khippaṃ mocessatattānaṃ mā bhātha āgamissati.⁴
Antarapeyyālo.⁵

5585. So tattha gantvāna vicintayanto
uccāvacā cetanakā bhavanti,
imassa jīvena na hatthi kiñci⁶
hantvānimaṃ hadayaṃ ādiyissaṃ.⁷

5586. So tattha gantvāna pabbatamantarasmim⁸
anto pavisitvā⁹ paduṭṭhacitto,
asaṃvutasmim jagatippadese
adhosiraṃ dhārayi kātīyāno.

5587. So lambamāno narake papāte
mahabbhaye lomahaṃse vidugge,
asantasaṃ¹⁰ kurūnaṃ kattaseṭṭho¹¹
iccabravī puṇṇakaṃ nāma yakkhaṃ.

¹ dāsā sattasatāni ca - PTS.

² nāgacchissati paṇḍito - Ma.

³ pavissāma - Syā.

⁴ khippaṃ mociya attānaṃ mā bhāyitthāgamissati - Ma;

khippaṃ mocesi attānaṃ mā bhāyitthāgamissati - Syā.

⁵ antarapeyyālaṃ nāma - Ma, Syā.

⁶ nayimassa jīvena mamatthi kiñci - Ma, Syā.

⁸ gantvā pabbatantarasmim - Ma, PTS;

gantvā pabbatamantarasmim - Syā.

⁷ ānayissaṃ - Ma, Syā.

⁹ pavisitvāna - Ma, Syā.

¹⁰ asantasanto - Ma, Syā.

¹¹ kattuseṭṭho - Ma, Syā.

5579. Một ngàn nữ nhân là những người vợ và bảy trăm nữ tỳ đã giơ các cánh tay lên rồi bật khóc rằng: “Vị Dạ-xoa với vóc dáng Bà-la-môn đã mang ngài Vidhura đi rồi.”

–(như trên)–

5580. Các đám đông dân chúng và các đám đông thị dân đã giơ các cánh tay lên rồi bật khóc rằng: “Vị Dạ-xoa với vóc dáng Bà-la-môn đã mang ngài Vidhura đi rồi.”

5581. Một ngàn nữ nhân là những người vợ và bảy trăm nữ tỳ đã giơ các cánh tay lên rồi bật khóc rằng: “Bạc sáng suốt ấy đã đi đâu?”

–(như trên)–

5582. Các đám đông dân chúng và các đám đông thị dân đã giơ các cánh tay lên rồi bật khóc rằng: “Bạc sáng suốt ấy đã đi đâu?”

5583. Nếu bạc sáng suốt ấy không trở lại sau bảy đêm, tất cả chúng tôi sẽ lao vào ngọn lửa. Không còn lợi ích gì cho chúng tôi với mạng sống.”

(Lời đức vua Dhanañjaya xứ Kuru)

5584. “Bạc sáng suốt, thông thái, minh mẫn, và khôn ngoan sẽ mau chóng giải thoát cho bản thân. Các người chớ sợ hãi. Vị ấy sẽ trở lại.”

Phần Giải Lược Đoạn Giữa (được chấm dứt).

5585. Trong khi đi đến nơi ấy, Dạ-xoa Puṇṇaka suy xét rằng:

“Các tư tưởng được sanh lên là cao thấp khác nhau.

Thật sự không có lợi ích gì với mạng sống của người này.

Tôi sẽ giết chết người này rồi lấy đi trái tim.”

5586. Sau khi đi đến nơi ấy, ở khoảng giữa các ngọn núi,

Dạ-xoa Puṇṇaka ấy đã đi vào bên trong và khởi tâm độc ác.

Dạ-xoa Kāṭiyāna đã nắm lấy Vidhura dốc ngược đầu xuống

ở vùng đất bao la, không bị ngăn chặn.

5587. Vị ấy, trong khi bị treo lơ lửng ở địa ngục, ở vực thẳm, ở nơi có nỗi sợ hãi lớn lao, ở nơi có sự dựng đứng lông, ở nơi hiểm trở, vẫn không run sợ, vị phân xử xuất sắc của xứ sở Kuru, đã nói với Dạ-xoa tên Puṇṇaka như vậy:

5588. Ariyāvakaṣosi anariyarūpo
asaññato saññatasannikāso,
accāhitaṃ kammaṃ karosi ludraṃ¹
bhāve ca te kusalaṃ natthi kiñci.
5589. Yaṃ maṃ papātasmiṃ papātumicchasi²
ko nu tavattho maraṇena mayhaṃ,
amānussasseva te ajja³ vaṇṇo
ācikkha me tvaṃ katamāsi devatā.
5590. Yadi te suto puṇṇako nāma yakkho
rañño kuverassa hi so sajjivo,⁴
bhūmindharo varuṇo nāma nāgo
brahā suci vaṇṇabalūpapanno.
5591. Tassānujaṃ dhītaraṃ kāmayāmi
irandatiṃ⁵ nāma sā nāgakaññā,
tassā sumajjhāya piyāya hetu
patārayiṃ tuyha⁶ vadhāya dhīra.
5592. Mā heva tvaṃ⁷ yakkha ahosi mūlho⁸
natthā bahū duggahitena lokā,⁹
kinte sumajjhāya piyāya kiccaṃ
maraṇena me iṅgha suṇoma¹⁰ sabbhaṃ.
5593. Mahānubhāvassa mahoragassa
dhītukāmo¹¹ ñātibhatohamasmi,¹²
taṃ yācamānaṃ sasuro avoca
yathā maṃ aññiṃsu sukāmanītaṃ.
5594. Dajjemu kho te sutanaṃ sunettaṃ
sucimhitaṃ¹³ candanalittagattaṃ,
sace tvaṃ hadayaṃ¹⁴ paṇḍitassa
dhammena laddhā idhamāharesi,
etena vittaena kumāri labbhā
nāññaṃ dhanaṃ uttariṃ patthayāma.
5595. Evaṃ na mūlhosmi suṇohi katte
na cāpi me duggahitatthi kiñci,
hadayena te dhammaladdhena nāgā
irandatiṃ nāgakaññaṃ dadanti.

¹ luddaṃ - Syā.² pamuttam icchasi - PTS.³ tavajja - Ma, Syā.⁴ sajjibbo - Ma, Syā.⁵ irandhatī - Ma; irandati - Syā, PTS.⁶ tuyhaṃ - Syā.⁷ te - Syā.⁸ moho - Syā.⁹ loke - Ma, PTS.¹⁰ suṇomi - Ma, Syā.¹¹ dhītukkamo - PTS.¹² ñātigato 'ham asmi - PTS.¹³ suvimhitaṃ - Syā.¹⁴ dahayaṃ - Syā.

5588. “Người có bề ngoài thánh thiện nhưng lại có vẻ không thánh thiện.
Người không tự kìm chế mà trông giống như đã tự kìm chế.
Người gây ra hành động vô cùng tai hại và tàn bạo,
Không có bất cứ điều gì tốt lành ở bản chất của người.

5589. Việc người muốn ném tôi xuống vực thẳm,
lợi ích gì cho người với cái chết của tôi?
Việc làm của người hôm nay thật sự không thuộc về loài người.
Người hãy nói cho tôi biết người là loại Thiên nhân nào?”

5590. “Nếu ngài đã được nghe về vị Dạ-xoa tên là Puṇṇaka,
ta đây chính là cận thần của Thiên Vương Kuvera.
Vị cai quản đất đai là long vương tên Varuṇa,
to lớn, thanh liêm, được thành tựu về vóc dáng và sức mạnh.

5591. Ta ham muốn người con gái đã được sanh ra của vị ấy.
Long nữ ấy tên là Irandatī.
Vì lý do vòng eo xinh xắn đáng yêu của nàng ấy,
này vị sáng trí, ta đã quyết chí trong việc giết chết ngài.”

5592. “Này Dạ-xoa, người chớ bị lầm lẫn như thế.
Nhiều người ở thế gian bị tiêu hoại vì đã cố chấp sai trái.
Vì vòng eo xinh xắn đáng yêu, người có việc gì phải làm
với cái chết của tôi? Nào, hãy cho chúng tôi nghe tất cả câu chuyện.”

5593. “Với niềm ham muốn người con gái của vị chúa rồng có đại oai lực,
ta trở thành người làm thuê cho các thân quyến của nàng. Bởi vì họ biết ta đã
bị thúc giục bởi niềm ham muốn chính đáng, trong khi ta cầu xin nàng ấy,
người cha vợ đã nói với ta rằng:

5594. ‘Chúng tôi chắc chắn sẽ gả người con gái có thân hình đẹp, có đôi
mắt xinh xắn, có nụ cười làm vui lòng, có thân thể được bồi trầm hương cho
người, nếu người đạt được trái tim của bậc sáng suốt một cách đúng pháp
(không bằng bạo lực) và mang lại nơi này; với của cải ấy thì có thể đạt được
công chúa. Chúng tôi không ao ước tài sản nào khác hơn thế.’

5595. Như vậy, ta không bị lầm lẫn. Này vị phân xử, xin hãy lắng nghe. Và
ta cũng chẳng cố chấp sai trái về điều gì. Với trái tim đã đạt được một cách
đúng pháp (không bằng bạo lực), các chúa rồng sẽ ban cho ta nàng Irandatī,
người con gái của long vương.

5596. Tasmā ahaṃ tuyha¹ vadhāya yutto
evaṃ mamattho maraṇena tuyhaṃ,
idheva taṃ narake pātayitvā
hantvāna taṃ hadayaṃ ādiyissaṃ.²
5597. Khippaṃ mamaṃ uddhara kātiyāna
hadayena me yadi te atthi kiccaṃ,
ye kecime³ sādhunarassa dhammā
sabbeva te pātukaromi ajja.
5598. Sa puṇṇako kurūnaṃ kattasetṭhaṃ⁴
nagamuddhani khippaṃ patitṭhapetvā,
assatthamāsīnaṃ samekkhiyāna
paripucchi kattāraṃ anomapaññaṃ.
5599. Samuddhato⁵ mesi tuvaṃ papātā
hadayena te ajja mamatthi kiccaṃ,
ye kecime⁶ sādhunarassa dhammā
sabbeva me pātukarohi ajja.
5600. Samuddhato tyasmi ahaṃ papātā
hadayena me yadi te atthi kiccaṃ,
ye kecime sādhunarassa dhammā
sabbeva te pātukaromi ajja.
5601. Yātānuyāyī ca bhavāhi māṇava
addaṅca⁷ paṇiṃ parivajjayassu,
mā cassu mittesu kadāci dūbhī⁸
mā ca vasaṃ asatīnaṃ nigacche.
5602. Kathannu yātaṃ anuyāyī hoti
addaṅca paṇiṃ dahate kathaṃ so,
asatī ca kā ko pana mittadubbho⁹
akkhāhi me pucchito etamatthaṃ.
5603. Asanthutaṃ¹⁰ nopi ca diṭṭhipubbaṃ¹¹
yo āsanenāpi nimantayeyya,
tasseva atthaṃ puriso kareyya
yātānuyāyīti tamāhu paṇḍitā.

¹ tuyhaṃ - Ma, Syā, PTS.

² ānāyissaṃ - Ma, Syā.

³ yekeci me - Syā;

ye kec' ime - PTS.

⁴ kattasetṭhaṃ - Ma, Syā, PTS.

⁵ samuddhato - Ma, Syā, PTS.

⁶ yekeci te - Syā.

⁷ allaṅca - Ma, Syā.

⁸ dubbhī - Ma, Syā.

⁹ mittadūbho - PTS.

¹⁰ assatthataṃ - Syā.

¹¹ diṭṭhapubbaṃ - Ma, Syā.

5596. Vì thế, ta đã dứt khoát về việc giết chết ngài.
Như vậy là lợi ích của ta với cái chết của ngài.
Ngay tại nơi này, ta sẽ ném ngài vào địa ngục.
Sau khi giết chết ngài, ta sẽ lấy đi trái tim.”

5597. “Này Kāṭiyāna, người hãy mau mau nâng tôi lên.
Nếu người có việc cần phải làm với trái tim của tôi,
vậy những điều nào là nguyên tắc của người đạo đức,
hôm nay, tôi sẽ giảng rõ toàn bộ tất cả cho người.”

5598. Dạ-xoa Puṇṇaka ấy, sau khi nhanh chóng bố trí vị phân xử xuất sắc của xứ sở Kuru ở đỉnh ngọn núi, sau khi xem xét vị ấy đã an tọa ở chỗ cây sung, rồi đã hỏi vị phân xử, vị có trí tuệ hoàn hảo rằng:

5599. “Ngài đã được ta nâng lên từ vực thẳm,
hôm nay, ta có việc cần phải làm với trái tim của ngài.
Những điều nào là nguyên tắc của người đạo đức,
hôm nay, ngài hãy giảng rõ toàn bộ tất cả cho ta.”

5600. “Tôi đã được người nâng lên từ vực thẳm,
nếu người có việc cần phải làm với trái tim của tôi.
Những điều nào là nguyên tắc của người đạo đức,
hôm nay, tôi sẽ giảng rõ toàn bộ tất cả cho người.

5601. Này chàng thanh niên, hãy là người đi theo con đường đã được đi,
và hãy giữ cho bàn tay ẩm ướt tránh xa (sự đốt nóng),
chớ bao giờ là kẻ phản bội bạn bè,
và chớ ở dưới quyền lực của các nữ nhân không tốt.”

5602. “Thế nào là người đi theo con đường đã được đi?
Và kẻ ấy đốt nóng bàn tay ẩm ướt là thế nào?
Nàng nào là nữ nhân không tốt? Và ai là kẻ phản bội bạn bè?
Được hỏi, xin ngài hãy giải thích cho tôi về ý nghĩa này.”

5603. “Người nào có thể mời thỉnh dầu chỉ là chỗ ngồi
đến kẻ không thân thiết, thậm chí chưa từng gặp trước đây,
là người có thể làm điều lợi ích cho chính người ấy;
các bậc sáng suốt đã gọi vị ấy là ‘người đi theo con đường đã được đi.’”

5604. Yassekarattimpi¹ ghare vaseyya
yathannapānaṃ puriso labhetha,²
na tassa pāpaṃ manasāpi cetaye³
addañca pāṇiṃ⁴ dahate mittadubbho.⁵
5605. Yassa rukkhassa chāyāya nisīdeyya sayeyya vā,
na tassa sākhaṃ bhañjeyya mittadubbho hi pāpako.
5606. Puṇṇampi cetam⁶ paṭhaviṃ dhanena
dajjitthiyā puriso sammatāya,
laddhā khaṇaṃ atimaññeyya tampi
tāsaṃ vasaṃ asatiṇaṃ na gacche.
5607. Evaṃ kho yātaṃ anuyāyi hoti
addañca⁷ pāṇiṃ dahate punevaṃ,
asatī ca sā so pana mittadubbho
so dhammiyo⁸ hohi jahassu adhammaṃ.
Sādhunaradhammaṇḍaṃ.⁹
5608. Avasiṃ ahaṃ tuyha¹⁰ tīhaṃ agāre
annena pānena upaṭṭhitosmi,
mitto mamāsi visajāmahaṃ¹¹ taṃ
kāmaṃ gharaṃ uttamapañña gaccha.¹²
5609. Api hāyatu nāgakulassa¹³ attho
alampi me nāgakaññāya hotu,¹⁴
so tvaṃ sakeneva subhāsitena
muttosi me ajja vadhāya pañña.
5610. Handa tuvaṃ yakkha mamampi nehi
sasuraṃ nu te¹⁵ atthaṃ mayī carassu,
mayampi¹⁶ nāgādhipatiṃ vimānaṃ¹⁷
dakkhemu¹⁸ nāgassa adiṭṭhapubbaṃ.
5611. Yaṃ ve narassa ahitāya assa
na taṃ pañño arahati dassanāya,
atha kena vaṇṇena amittagāmaṃ
tuvampicchasi¹⁹ uttamapañña gantuṃ.

¹ rattampi - Ma.² labheyya - Ma.³ manasāpi cintaye - Ma, Syā;
manasābhicetaye - PTS.⁴ adubbhī pāṇiṃ - Ma;
allañca pāṇiṃ - Syā;
adubbhapāṇiṃ - PTS.⁵ mittadūbho - PTS.⁶ cemaṃ - Ma, Syā.⁷ allañca - Ma, Syā.⁸ dhammiko - Ma, Syā.⁹ sādhunaradhammaṇḍaṃ nāma - Ma, Syā.¹⁰ tuyhaṃ - Ma, Syā.¹¹ visajāmahaṃ - Ma, Syā.¹² gacche - PTS.¹³ nāgakulā - Ma.¹⁴ hetu - Syā.¹⁵ sasuraṃ te - Ma;
sasuraṃ nu te - Syā.¹⁶ mayañca - Ma;
ahampi - Syā, PTS.¹⁷ nāgādhipatīvimānaṃ - Syā, PTS.¹⁸ dakkhemi - Syā.¹⁹ tuvamicchasi - Ma, Syā, PTS.

5604. Khi trú ngụ ở trong nhà của người nào đầu chỉ một đêm, và là người nhận được cơm ăn và nước uống ở nơi ấy, không nên suy nghĩ đến điều xấu xa đối với chủ nhà ấy, đầu chỉ bằng ý, kẻ có thể đốt nóng bàn tay ẩm ướt là kẻ phản bội bạn bè.

5605. Người ngồi hoặc nằm ở bóng râm của cây nào thì không nên bẻ gãy cành lá của cây ấy, bởi vì kẻ phản bội bạn bè là kẻ ác xấu.¹

5606. Người nam có thể trao tặng trái đất này, thậm chí được đầy ắp với của cải, cho người phụ nữ đã được chọn lựa. Sau khi đã đạt được thời điểm, nàng ấy cũng có thể khi dễ luôn cả người nam ấy. Không nên rơi vào sự chế ngự của các nữ nhân không tốt ấy.²

5607. Thật sự như vậy là người đi theo con đường đã được đi. Thêm nữa, kẻ có thể đốt nóng bàn tay ẩm ướt là như vậy. Và nàng ấy là nữ nhân không tốt, còn kẻ ấy là kẻ phản bội bạn bè. Người đây hãy là người theo nguyên tắc, hãy từ bỏ điều sai nguyên tắc.”
Phẩm Nguyên Tắc Của Người Đạo Đức (được chấm dứt).

5608. “Ta đã cư ngụ ở nhà của ngài ba ngày.
Ta đã được phục vụ với cơm ăn và nước uống.
Ngài là bạn của ta. Ta phóng thích ngài.
Này vị có trí tuệ tối thượng, ngài hãy đi về nhà theo như ý muốn.

5609. Và hãy từ bỏ mục đích đối với gia tộc của loài rồng.
Cũng quá đủ đối với ta về người con gái của long vương.
Ngài đây, với lời khéo thuyết giảng của chính bản thân,
này vị có trí tuệ, hôm nay, ngài được thoát khỏi việc tử hình bởi ta.”

5610. “Nào, này vị Dạ-xoa, người cũng hãy đưa tôi đi. Người hãy thực hành điều lợi ích ở nơi tôi cho người cha vợ của người. Chúng ta cũng hãy chiêm ngưỡng vị chúa tể của loài rồng và cung điện của long vương chưa từng được thấy trước đây.”

5611. “Cái gì thật sự không đem lại lợi ích cho con người, thì bậc trí tuệ không cần phải nhìn xem cái ấy.
Này vị có trí tuệ tối thượng, ngài cũng muốn đi đến chỗ trú ngụ của kẻ thù nghịch bởi vì nguyên nhân gì?”

¹ Câu kệ 5605 giống câu kệ 1503 của *Jātakapāli - Bốn Sanh I* (TTPV tập 32, trang 381) và câu kệ 3370 của *Jātakapāli - Bốn Sanh II* (TTPV tập 33, trang 253).

² Câu kệ 5606 tương tự câu kệ 4043 của *Jātakapāli - Bốn Sanh II* (TTPV tập 33, trang 401).

5612. Addhā pajānāmi ahampi etaṃ
na taṃ pañño arahati dassanāya,
pāpañca me natthi kataṃ kuhiñci
tasmā na sañke maraṇāgamāya.
5613. Handa ca ṭhānaṃ atulānubhāvaṃ
mayā sahā dakkhisi¹ ehi katte,
yatthacchati naccagītehi nāgo
rājā yathā vessavaṇo naliññaṃ.²
5614. Taṃ nāgakaññā caritaṃ gaṇena
nikīlitaṃ niccamaho ca³ rattiṃ,
pahūtamālyaṃ⁴ bahupupphachannaṃ
obhāsati vijjurivantalikkhe.
5615. Annena pānena upetarūpaṃ
nacceti gītehi ca vāditehi,
paripūraṃ⁵ kaññāhi alaṅkatāhi
upasobhati vatthapiḷandhanena.⁶
5616. So puṇṇako kurūnaṃ kattasetṭhaṃ⁷
nisīdayi pacchato āsanasmim,
ādāya kattāraṃ anomapaññaṃ
upānayī bhavanaṃ nāgarañño.
5617. Patvāna ṭhānaṃ atulānubhāvaṃ
aṭṭhāsi⁸ kattā pacchato puṇṇakassa,
sāmaggipekkhī pana⁹ nāgarājā
pubbeva jāmātaramajjhabhāsatha.
5618. Yannu tuvaṃ agamā maccalokaṃ¹⁰
anvesamāno hadayaṃ paṇḍitassa,
kacci samiddhena idhānupatto
ādāya kattāraṃ anomapaññaṃ.
5619. Ayaṃ hi so āgato yaṃ tvamicchasi
dhammena laddho mama dhammapālo,
taṃ passatha¹¹ sammukhā bhāsamānaṃ
sukho have¹² sappurisehi saṅgamo.
Kālāgirikaṇḍaṃ.¹³

¹ dakkhasi - Ma, Syā.² naliññaṃ - Ma, PTS; niḷiññaṃ - Syā.³ niccam aho va - PTS.⁴ pahūtamālyaṃ - PTS.⁵ paripūra - PTS.⁶ vatthapilandhanena - Ma, Syā, PTS.⁷ kattasetṭhaṃ - Ma, Syā, PTS.⁸ aṭṭhā - PTS.⁹ sāmaggi pekkhamāno - Ma.¹⁰ manussalokaṃ - Syā.¹¹ passathā - PTS.¹² bhava - PTS.¹³ kālāgirikaṇḍaṃ nāma - Ma, Syā;

kālāgirikaṇḍaṃ - PTS.

5612. “Quả thật tôi cũng nhận biết điều ấy,
là bậc trí tuệ không cần phải nhìn xem cái ấy.
Ở bất cứ nơi đâu, tôi đều không làm việc ác;
vì thế, tôi không ngần ngại trong việc đi đến cái chết.”

5613. “Nào, này vị phân xử, ngài hãy đến. Ngài sẽ cùng ta chiêm ngưỡng
nơi chốn có năng lực vô song, là nơi vị long vương cư ngụ với các điệu vũ và
lời ca, tựa như Thiên Vương Vessavaṇa cư ngụ ở tại kinh thành Naliñña
(Naliniya).

5614. Nơi ấy được qua lại, được mãi mê đùa giỡn thường xuyên ban ngày
và ban đêm bởi tập thể các long nữ, có vô số tràng hoa, được che phủ với
nhiều bông hoa, nơi ấy chói sáng tựa như tia chớp ở không trung.

5615. Nơi ấy có dáng vẻ được đầy đủ với cơm ăn, nước uống,
với các điệu vũ, với các lời ca, và với các điệu nhạc.
Được đông đúc với các thiếu nữ đã được trang điểm,
nơi ấy sáng ngời rực rỡ bởi y phục và các đồ trang sức.”

5616. Dạ-xoa Puṇṇaka ấy đã đặt vị phân xử xuất sắc của xứ sở Kuru ngồi
ở phía sau, ở trên chỗ ngồi (trên lưng ngựa), rồi đã mang vị phân xử, vị có trí
tuệ hoàn hảo, đi đến cung điện của long vương.

5617. Sau khi đạt đến nơi chốn có năng lực vô song,
vị phân xử đã đứng ở phía sau Dạ-xoa Puṇṇaka.
Còn vị long vương, trong khi nhìn thấy sự hợp nhất (của hai vị ấy),
đã nói với người con rể giống y như trước đây rằng:

(Lời long vương Varuṇa)

5618. “Về việc người đã đi đến thế giới của loài người,
trong khi tìm kiếm trái tim của bạc sáng suốt,
phải chăng người đã trở lại nơi này với sự thành công,
sau khi mang theo vị phân xử, vị có trí tuệ hoàn hảo?”

(Lời Dạ-xoa Puṇṇaka)

5619. “Người mà ngài mong muốn đã đi đến, chính là vị này,
là vị bảo vệ công lý mà tôi đã đạt được một cách đúng pháp.
Ngài hãy trực tiếp nhìn xem vị ấy trong khi vị ấy thuyết giảng.
Thật vậy, việc gặp gỡ với những người tốt là hạnh phúc.”

Phẩm Núi Kālāgiri (được chấm dứt).

5620. Adiṭṭhapubbaṃ disvāna macco maccubhayaddito,¹
vyamhito nābhivādeti² nayidaṃ³ paññavatāmiva.
5621. Na camhi vyamhito nāga na ca maccubhayaddito,
na vajjho abhivādeyya vajjhaṃ vā nābhivādaye.
5622. Kathaṃ nu⁴ abhivādeyya abhivādāpayetha ve,
yaṃ naro hantumiccheyya taṃ kammaṃ na upapajjati.⁵
5623. Evametaṃ yathā brūsi saccaṃ bhāsasi paṇḍita,
na vajjho abhivādeyya vajjhaṃ vā nābhivādaye.
5624. Kathaṃ nu abhivādeyya abhivādāpayetha ve,
yaṃ naro hantumiccheyya taṃ kammaṃ na upapajjati.
5625. Asassataṃ sassataṃ nu tavayidaṃ⁶
iddhī juti balaviriyūpapatti,
pucchāmi taṃ nāgarājetamatthaṃ
kathannu te laddhamidaṃ vimānaṃ.
5626. Adhicca laddhaṃ pariṇāmajaṃ te
sayam kataṃ udāhu devehi dinnam,
akkhāhi me nāgarājetamatthaṃ
yatheva te laddhamidaṃ vimānaṃ.
5627. Nādhicca laddhaṃ na pariṇāmajaṃ me
na sayam kataṃ napi⁷ devehi dinnam,
sakehi kammehi apāpakehi
puññehi me laddhamidaṃ vimānaṃ.
5628. Kiṃ te vataṃ kiṃ pana brahmacariyaṃ
kissa suciṇṇassa ayaṃ vipāko,
iddhī juti balaviriyūpapatti
idaṃ ca te nāga mahāvīmānaṃ.
5629. Ahañca bhariyā ca manussaloke
saddhā ubho dānapatī ahumhā,
opānabhūtaṃ me gharaṃ tadāsi
santappitā samaṇabrāhmaṇā ca.

¹ maccubhayattito - Ma, Syā.

² nābhivādesi - Ma, Syā.

³ na idaṃ - Syā; na ida - PTS.

⁴ no - Ma, PTS.

⁵ nupapajjati - Ma, Syā.

⁶ nu tavayidaṃ vimānaṃ - Syā;
no tavedaṃ - PTS.

⁷ napi - Ma, Syā; na pi - PTS.

(Lời trao đổi giữa long vương Varuṇa và bạc sáng suốt Vidhura)

5620. “Sau khi nhìn thấy điều chưa từng được thấy trước đây, con người bị ưu phiền vì nỗi sợ hãi cái chết, bị hoảng hốt, rồi không chào hỏi; việc làm này dường như không phải là của bậc có trí tuệ.”

5621. “Tâu long vương, tôi không bị hoảng hốt, và tôi không bị ưu phiền vì nỗi sợ hãi cái chết. (Bởi vì) kẻ tử tù không nên chào hỏi (người hành quyết), hoặc (người hành quyết) không nên bảo kẻ tử tù chào hỏi mình.

5622. Làm thế nào một người có thể chào hỏi, hoặc bảo một người chào hỏi kẻ muốn giết chết mình? Việc làm ấy không xảy ra.”

5623. “Điều ấy là như vậy, giống như lời ngài nói. Nay bậc sáng suốt, ngài nói đúng sự thật. Kẻ tử tù không nên chào hỏi (người hành quyết), hoặc (người hành quyết) không nên bảo kẻ tử tù chào hỏi mình.

5624. Làm thế nào một người có thể chào hỏi, hoặc bảo một người chào hỏi kẻ muốn giết chết mình? Việc làm ấy không xảy ra.”

5625. “Cung điện này của đại vương, thần lực và vinh quang của loài rồng, sức mạnh của thân, sự tinh tấn của tâm, và việc sanh lên nơi này là không vĩnh cửu, không phải là vĩnh cửu. Tâu long vương, tôi xin hỏi ngài về sự việc ấy, làm thế nào đại vương đã đạt được cung điện này?

5626. Cung điện này đã đạt được bởi đại vương một cách ngẫu nhiên, đã được sanh lên do sự chuyển biến của thời tiết, đã được tự mình tạo ra, hay là đã được chư Thiên ban tặng? Tâu long vương, xin hãy giải thích cho tôi về sự việc ấy, đúng theo cách thức mà đại vương đã đạt được cung điện này.”

5627. “Cung điện này đã đạt được bởi trẫm không phải một cách ngẫu nhiên, không phải đã được sanh lên do sự chuyển biến của thời tiết, không phải đã được tự mình tạo ra, cũng không phải đã được chư Thiên ban tặng. Do các việc làm không xấu xa của bản thân, do các việc phước thiện mà trẫm đã đạt được cung điện này.”

5628. “Sự hành trì của đại vương là gì? Thêm nữa, Phạm hạnh của đại vương là gì? Tâu long vương, việc nào đã khéo được thực hành đem lại quả thành tựu này: cung điện vĩ đại này của đại vương, thần lực và vinh quang của loài rồng, sức mạnh của thân, sự tinh tấn của tâm, và việc sanh lên nơi này?”

5629. “Khi ở thế giới của loài người, trẫm và người vợ, cả hai chúng tôi đã là các thí chủ có đức tin. Khi ấy, ngôi nhà của trẫm đã có hình thức như là cái giếng nước, và các vị Sa-môn, Bà-la-môn đã được toại ý.

5630. Mālañca gandhañca vilepanañca
padīpiyaṃ seyyamupassayañca,
acchādanam sayanam¹ annapānam
sakkacca dānāni adamha tattha.
5631. Tam me vataṃ taṃ pana brahmacariyaṃ
tassa suciṇṇassa ayaṃ vipāko,
iddhī juti balaviriyūpapatti
idañca me dhīra² mahāvīmānam.
5632. Evaṃ ce³ te laddhamidaṃ vimānam
jānāsi puññānam⁴ phalūpapatti,⁵
tasmā hi dhammaṃ cara appamatto
yathā vimānam puna māvasesi.
5633. Nayidha⁶ santi samaṇabrāhmaṇā vā⁷
yesannapānāni dademu katte,
akkhāhi me pucchito etamattham
yathā vimānam puna māvasema.⁸
5634. Bhogī hi te santi idhūpapannā
puttā ca dārā anujīvino ca,
tesu⁹ tuvaṃ vacasā kammanā¹⁰ ca
asampaduṭṭho va¹¹ bhavāhi niccam.
5635. Evaṃ tuvaṃ nāga asampadosam
anupālayam¹² vacasā kammanā ca,
ṭhatvā idha yāvatāyum¹³ vimāne
uddham ito gacchasi devalokaṃ.
5636. Addhā hi so socati rājasetṭho
tayā vinā yassa tuvaṃ sajjivo,¹⁴
dukkhūpanītopi tayā samecca
vindeyya poso sukhamāturopi.
5637. Addhā sataṃ bhāsasi nāga dhammaṃ
anuttaram atthapadam suciṇṇam,
etādisīyāsu hi āpadāsu
paññāyate mādisānam viseso.

¹ sāyanam - Ma, Syā.

² idañca dhīra - PTS.

³ evañca - Syā.

⁴ puññāna - Syā.

⁵ phalūpapattim - Ma, Syā, PTS.

⁶ nayīdha - Syā;

na idha - PTS.

⁷ ca - Ma, Syā; va - PTS.

⁸ punam āvasema - PTS.

⁹ telu - Syā.

¹⁰ kammunā - Ma, Syā.

¹¹ ca - Ma, Syā.

¹² anupālaya - Ma, Syā;

anupālayā - PTS.

¹³ yāvatāyukaṃ - Ma, Syā.

¹⁴ sajjibbo - Ma, Syā.

5630. Tại nơi ấy, chúng tôi đã ban phát các vật thí một cách trân trọng: như là tràng hoa, hương thơm, và dầu thoa, đèn đuốc, chỗ ngủ, và nơi trú ngụ, vải vóc che thân, giường nằm, rồi cơm nước.

5631. Việc ấy đã là sự hành trì của trẫm. Việc ấy còn là Phạm hạnh của trẫm. Nay bậc sáng trí, việc đã khéo được thực hành ấy đem lại quả thành tựu này: cung điện vĩ đại này của trẫm, thần lực và vinh quang của loài rồng, sức mạnh của thân, sự tinh tấn của tâm, và việc sanh lên nơi này.”

5632. “Nếu cung điện này đã đạt được bởi đại vương như vậy, thì đại vương biết được quả báu của các việc phước thiện và sự sanh lên của nó; chính vì thế, đại vương hãy thực hành thiện pháp, không được xao lãng, để rồi đại vương có thể trú ngụ ở cung điện thêm lần khác nữa.”

5633. “Ở nơi này không có các vị Sa-môn hay Bà-la-môn, để chúng tôi có thể bố thí cơm nước đến các vị ấy, thưa vị phân xử. Được hỏi, xin ngài hãy giải thích cho trẫm về ý nghĩa này, để rồi chúng tôi có thể trú ngụ ở cung điện thêm lần khác nữa.”

5634. “Bởi vì có các con rồng đã được sanh lên ở nơi này cho đại vương: là các người con, các người vợ, và các người sống phụ thuộc, cho nên đại vương hãy là người thường xuyên không được độc ác đối với họ, bằng lời nói và bằng hành động.

5635. Trong lúc đại vương gìn giữ sự không độc ác bằng lời nói và bằng hành động như vậy, tâu long vương, sau khi tồn tại ở nơi này, tại cung điện, cho đến khi hết tuổi thọ, đại vương sẽ từ nơi này đi đến thế giới chư Thiên ở phía trên.”

5636. “Chắc chắn vị chúa thượng ấy đang sầu muộn do thiếu vắng ngài, vì ngài là cận thần của vị chúa thượng ấy. Dầu cho bị đưa đến khổ đau, dầu đang bị bệnh trầm trọng, con người, sau khi gặp lại ngài, cũng có thể tìm được sự an lạc.”

5637. “Tâu long vương, thật sự đại vương đã nói về pháp của những bậc thiện nhân, là pháp vô thượng, nền tảng của lợi ích, đã khéo được thực hành. Chính trong những lúc rủi ro có hình thức như thế này mà tính chất đặc biệt của những người như tôi được nhận biết.”

5638. Akkhehi¹ no tāyaṃ mudhā nu laddho
 akkhehi no tāyamajesi jūte,
 dhammena laddho iti tāya māha²
 kathaṃ tuvaṃ³ hatthamimassamāgato.
5639. Yo missaro tattha ahosi rājā
 tamayamakkhehi⁴ ajesi jūte,
 so maṃ jito rājā imassadāsi
 dhammena laddhosmi asāhasena.
5640. Mahorago attamano udaggo
 sutvāna dhīrassa subhāsītāni,
 hatthe gahetvāna anomapaññaṃ
 pāvekkhi bhariyāya tadā sakāse.
5641. Yena tvaṃ vimale paṇḍu yena bhattaṃ na rucati,
 na ca me tādiso⁵ vaṇṇo ayameso tamonudo.
5642. Yassa te hadayenattho āgatāyaṃ⁶ pabhaṅkaro,
 tassa vākyam nisāmehi dullabhaṃ dassanaṃ puna.
5643. Disvāna taṃ vimalā bhūripaṇñaṃ
 dasaṅgulim pañjalim⁷ paggahetvā,
 haṭṭhena bhāvena patītarūpā
 iccabravi kurūnaṃ kattasetṭhaṃ.⁸
5644. Aditṭhapubbaṃ disvāna macco maccubhayaddito,⁹
 vyamhito nābhivādeti¹⁰ na idaṃ¹¹ pañnavatāmiva.
5645. Na camhi vyamhito nāgi na ca maccubhayaddito,
 na vajjho abhivādeyya vajjhaṃ vā nibhivādaye.
5646. Kathaṃ nu¹² abhivādeyya abhivādāpayetha ve,
 yaṃ naro hantumiccheyya taṃ kammaṃ nūpapajjati.¹³
5647. Evametaṃ yathā brūsi saccaṃ bhāsasi paṇḍita,
 na vajjho abhivādeyya vajjhaṃ vā nābhivādaye.
5648. Kathaṃ no¹⁴ abhivādeyya abhivādāpayetha ve,
 yaṃ naro hantumiccheyya taṃ kammaṃ nūpapajjati.

¹ akkhāhi - Ma, Syā.

² iti tāyamāha - Ma;
 itimāyamāha - Syā;
 iti t' āyam āha - PTS.

³ kathaṃ nu tvaṃ - Ma.

⁴ tamāyamakkhehi - Ma, Syā.

⁵ na ca-m-etādiso - PTS.

⁶ āgatoyaṃ - Syā.

⁷ dasaṅgulī añjalim - Ma;
 dasaṅgulim añjalim - Syā.

⁸ kattusetṭhaṃ - Ma, Syā, PTS.

⁹ maccubhayaṭṭito - Ma, Syā.

¹⁰ nābhivādesi - Ma, Syā.

¹¹ nayidaṃ - Ma;
 na ida - PTS.

¹² no - PTS.

¹³ nupapajjati - Ma, Syā;
 nūpapajjati - PTS.

¹⁴ nu - Syā.

5638. “Ngài hãy nói cho chúng tôi, phải chăng Dạ-xoa này đã đạt được ngài miễn phí? Gã này đã thắng được ngài ở môn cờ bạc với những hột xúc xắc và đã đạt được một cách đúng pháp (không bằng bạo lực); gã này đã nói về ngài như vậy. Ngài đã đi vào tầm tay của gã Dạ-xoa này như thế nào?”

5639. “Tại nơi ấy, vị chúa tể của tôi đã là vị vua.
Dạ-xoa này đã thắng vị vua trong môn cờ bạc với những hột xúc xắc.
Bị chiến bại, vị vua ấy đã trao tôi cho Dạ-xoa này.
Tôi là vật đã đạt được một cách đúng pháp, không bằng bạo lực.”

5640. Sau khi lắng nghe lời khéo thuyết của bậc sáng trí,
vị chúa rồng, được hoan hỷ, phấn chấn,
đã nắm lấy bàn tay vị có trí tuệ hoàn hảo,
rồi khi ấy đã đi vào chỗ trú ngụ của người vợ (nói rằng):

5641. “Này Vimalā, vì vị này mà nàng vàng vọt, vì vị này nàng không ưa thích món ăn, trăm không có làn da như thế, và vị này đây là sự xua đi điều tăm tối.

5642. Có lợi ích cho nàng với trái tim của vị này. Vị này là vàng thái dương đã ngự đến. Nàng hãy lắng tai nghe lời nói của vị ấy. Việc gặp lại lần nữa là việc khó đạt được.”

5643. Sau khi nhìn thấy vị có trí tuệ uyên bác ấy, hoàng hậu Vimalā
đã chấp lại mười ngón tay đưa lên,
với tâm trạng hân hoan, có dáng vẻ sung sướng,
đã nói với vị phân xử xuất sắc của xứ sở Kuru thế này:

5644. “Sau khi nhìn thấy điều chưa từng được thấy trước đây, con người bị ưu phiền vì nỗi sợ hãi cái chết, bị hoảng hốt, rồi không chào hỏi; việc làm này dường như không phải là của bậc có trí tuệ.”¹

5645. “Thưa long nữ, tôi không bị hoảng hốt, và tôi không bị ưu phiền vì nỗi sợ hãi cái chết. (Bởi vì) kẻ tử tù không nên chào hỏi (người hành quyết), hoặc (người hành quyết) không nên bảo kẻ tử tù chào hỏi mình.

5646. Làm thế nào một người có thể chào hỏi, hoặc bảo một người chào hỏi kẻ muốn giết chết mình? Việc làm ấy không xảy ra.”

5647. “Điều ấy là như vậy, giống như lời ngài nói. Này bậc sáng suốt, ngài nói đúng sự thật. Kẻ tử tù không nên chào hỏi (người hành quyết), hoặc (người hành quyết) không nên bảo kẻ tử tù chào hỏi mình.

5648. Làm thế nào một người có thể chào hỏi, hoặc bảo một người chào hỏi kẻ muốn giết chết mình? Việc làm ấy không xảy ra.”

¹ Các câu kệ 5644 - 5663 tương tự như các câu kệ 5620 - 5639 ở đoạn trước.

5649. Asassataṃ sassataṃ nu tavayidaṃ¹
iddhī juti balaviriyūpapatti,
pucchāmi taṃ nāgakaññe tamatthaṃ
kathannu te laddhamidaṃ vimānaṃ.

5650. Adhicca laddhaṃ pariṇāmajaṃ te
sayam kataṃ udāhu devehi dinnam,
akkhāhi me nāgakaññe tamatthaṃ.
yatheva² te laddhamidaṃ vimānaṃ.

5651. Nādhicca laddhaṃ na pariṇāmajaṃ me
na sayam kataṃ nāpi devehi dinnam,
sakehi kammehi apāpakehi
puññehi me laddhamidaṃ vimānaṃ.

5652. Kiṃ te vataṃ kiṃ pana brahmacariyaṃ
kissa suciṇṇassa ayaṃ vipāko,
iddhī juti balaviriyūpapatti
idaṃ ca te nāgi mahāvimaṇaṃ.

5653. Ahañca kho sāmiko cāpi mayhaṃ
saddhā ubho dānapatī ahumhā,
opānabhūtaṃ me gharaṃ tadāsi
santappitā samaṇabrāhmaṇā ca.

5654. Mālañca gandhañca vilepanañca
padīpiyaṃ seyyamupassayañca,
acchādanaṃ sayanamathannapānaṃ³
sakkacca⁴ dānāni adamha tattha.

5655. Taṃ me vataṃ taṃ pana brahmacariyaṃ
tassa suciṇṇassa ayaṃ vipāko,
iddhī juti balaviriyūpapatti
idañca me dhīra mahāvimaṇaṃ.

5656. Evañca⁵ te laddhamidaṃ vimānaṃ
jānāsi puññānaṃ⁶ phalūpapattiṃ,
tasmā hi dhammaṃ cara appamattā⁷
yathā vimānaṃ punamāvasesi.⁸

¹ tavayidaṃ vimānaṃ - Syā.

² yathā ca - PTS.

³ sāyanamannapānaṃ - Ma, Syā;

sayanaṃ annapānaṃ - PTS.

⁴ sakkaccaṃ - Ma.

⁵ evaṃ ce - Ma.

⁶ puññāna - Syā, PTS.

⁷ appamatto - PTS.

⁸ puna māvasesi - Ma, Syā;
punam āvasesi - PTS.

5649. “Cung điện này của lệnh bà, thần lực và vinh quang của loài rồng, sức mạnh của thân, sự tinh tấn của tâm, và việc sanh lên nơi này là không vĩnh cửu, không phải là vĩnh cửu. Thưa long nữ, tôi xin hỏi lệnh bà về việc ấy, làm thế nào lệnh bà đã đạt được cung điện này?”

5650. Cung điện này đã đạt được bởi lệnh bà một cách ngẫu nhiên, đã được sanh lên do sự chuyển biến của thời tiết, đã được tự mình tạo ra, hay là đã được chư Thiên ban tặng? Thưa long nữ, xin lệnh bà hãy giải thích cho tôi về sự việc ấy, đúng theo cách thức mà lệnh bà đã đạt được cung điện này.”

5651. “Cung điện này đã đạt được bởi thiếp không phải một cách ngẫu nhiên, không phải đã được sanh lên do sự chuyển biến của thời tiết, không phải đã được tự mình tạo ra, cũng không phải đã được chư Thiên ban tặng. Do các việc làm không xấu xa của bản thân, do các việc phước thiện mà thiếp đã đạt được cung điện này.”

5652. “Sự hành trì của lệnh bà là gì? Thêm nữa, Phạm hạnh của lệnh bà là gì? Thưa long nữ, việc nào đã khéo được thực hành đem lại quả thành tựu này: cung điện vĩ đại này của lệnh bà, thần lực và vinh quang của loài rồng, sức mạnh của thân, sự tinh tấn của tâm, và việc sanh lên nơi này?”

5653. “Khi ở thế giới của loài người, thiếp và người chồng, cả hai chúng tôi đã là các thí chủ có đức tin. Khi ấy, ngôi nhà của thiếp đã có hình thức như là cái giếng nước, và các vị Sa-môn, Bà-la-môn đã được toại ý.

5654. Tại nơi ấy, chúng tôi đã ban phát các vật thí một cách trân trọng: như là tràng hoa, hương thơm, và dầu thoa, đèn đuốc, chỗ ngủ, và nơi trú ngụ, vải vóc che thân, giường nằm, rồi cơm nước.

5655. Việc ấy đã là sự hành trì của thiếp. Việc ấy còn là Phạm hạnh của thiếp. Nay bậc sáng trí, việc đã khéo được thực hành ấy đem lại quả thành tựu này: cung điện vĩ đại này của thiếp, thần lực và vinh quang của loài rồng, sức mạnh của thân, sự tinh tấn của tâm, và việc sanh lên nơi này.”

5656. “Nếu cung điện này đã đạt được bởi lệnh bà như vậy, thì lệnh bà biết được quả báu của các việc phước thiện và sự sanh lên của nó; chính vì thế, lệnh bà hãy thực hành thiện pháp, không được xao lãng, để rồi lệnh bà có thể trú ngụ ở cung điện thêm lần khác nữa.”

5657. Nayidha santi¹ samaṇabrāhmaṇā vā²
yesannapānāni dademu katte,
akkhāhi me pucchito etamatthaṃ
yathā vimānaṃ puna māvasema.
5658. Bhogī hi te santi idhūpapannā
puttā ca dārā³ anujivino ca,
tesu tuvaṃ vacasā kammanā⁴ ca
asampaduṭṭhā ca bhavāhi niccaṃ.
5659. Evaṃ tuvaṃ nāgi asampadosaṃ
anupālayaṃ⁵ vacasā kammanā ca,
ṭhatvā idha⁶ yāvatāyumaṃ⁷ vimāne
uddhaṃ ito gacchasi devalokaṃ.
5660. Addhā hi so socati rājaseṭṭho
tayā vinā yassa tuvaṃ sajjivo,⁸
dukkhūpanītopi tayā samecca
vindeyya poso sukhamāturōpi.
5661. Addhā sataṃ bhāsasi nāgi dhammaṃ
anuttaraṃ atthapadaṃ suciṇṇaṃ,
etādisiyāsu⁹ hi āpadāsu
paññāyate¹⁰ mādisānaṃ viseso.
5662. Akkhāhi¹¹ no tāyaṃ mudhā nu laddho
akkhehi no tāyamajesi jūte,
dhammena laddho iti tāyamāha¹²
kathaṃ tuvaṃ¹³ hatthamimassamāgato.
5663. Yomissaro tattha ahosi rājā
tamāyamakkhehi¹⁴ ajesi jūte,
so maṃ jito rājā imassadāsi
dhammena laddhosmi asāhasena.
5664. Yadeva¹⁵ varuṇo nāgo pañhaṃ pucchittha paṇḍitaṃ,
tadeva¹⁶ nāgakaññāpi pañhaṃ pucchittha paṇḍitaṃ.
5665. Yatheva varuṇaṃ nāgaṃ dhīro tosesi pucchito,
tatheva nāgakaññāpi dhīro tosesi pucchito.

¹ nayīdha santi - Syā;
na-y-idha-m-atthī - PTS.
² ca - Ma, Syā.
³ sāmī - Syā.
⁴ kammunā - Ma, Syā.
⁵ anupālaya - Ma, Syā;
anupālayā - PTS.
⁶ idhā - PTS.
⁷ yāvatāyukaṃ - Ma, Syā.
⁸ sajjibbo - Ma, Syā.

⁹ etādisiyāsu - PTS.
¹⁰ paññāyati - PTS.
¹¹ akkhehi - PTS.
¹² itimāyamāha - Syā.
¹³ kathaṃ nu tvamaṃ - Ma.
¹⁴ tamāyamakkhehi - Ma, Syā;
tam āyam akkhehi - PTS.
¹⁵ yatheva - Ma, Syā.
¹⁶ tatheva - Ma, Syā.

5657. “Ở nơi này không có các vị Sa-môn hay Bà-la-môn, để chúng tôi có thể bố thí cơm nước đến các vị ấy, thưa vị phân xử. Được hỏi, xin ngài hãy giải thích cho thiếp về ý nghĩa này, để rồi chúng tôi có thể trú ngụ ở cung điện thêm lần khác nữa.”

5658. “Bởi vì có các con rồng đã được sanh lên ở nơi này cho lệnh bà: là các người con, các người vợ, và các người sống phụ thuộc, cho nên lệnh bà hãy là người thường xuyên không được độc ác đối với họ, bằng lời nói và bằng hành động.

5659. Trong lúc lệnh bà gìn giữ sự không độc ác bằng lời nói và bằng hành động như vậy, thưa long nữ, sau khi tồn tại ở nơi này, tại cung điện, cho đến khi hết tuổi thọ, lệnh bà sẽ từ nơi này đi đến thế giới chư Thiên ở phía trên.”

5660. “Chắc chắn vị chúa thượng ấy đang sầu muộn do thiếu vắng ngài, vì ngài là cận thân của vị chúa thượng ấy. Dầu cho bị đưa đến khổ đau, dầu đang bị bệnh trầm trọng, con người, sau khi gặp lại ngài, cũng có thể tìm được sự an lạc.”

5661. “Thưa long nữ, thật sự lệnh bà đã nói về pháp của những bậc thiện nhân, là pháp vô thượng, nên tảng của lợi ích, đã khéo được thực hành. Chính trong những lúc rủi ro có hình thức như thế này mà tính chất đặc biệt của những người như tôi được nhận biết.”

5662. “Ngài hãy nói cho chúng tôi, phải chăng Dạ-xoa này đã đạt được ngài miễn phí? Gã này đã thắng được ngài ở môn cờ bạc với những hột xúc xắc và đã đạt được một cách đúng pháp (không bằng bạo lực); gã này đã nói về ngài như vậy. Ngài đã đi vào tầm tay của gã Dạ-xoa này như thế nào?”

5663. “Tại nơi ấy, vị chúa tể của tôi đã là vị vua. Dạ-xoa này đã thắng vị vua trong môn cờ bạc với những hột xúc xắc. Bị chiến bại, vị vua ấy đã trao tôi cho Dạ-xoa này. Tôi là vật đã đạt được một cách đúng pháp, không bằng bạo lực.”

5664. Vị long vương Varuṇa đã hỏi bậc sáng suốt câu hỏi nào thì nàng long nữ cũng đã hỏi bậc sáng suốt chính câu hỏi ấy.

5665. Khi được hỏi, bậc sáng trí đã làm hài lòng vị long vương Varuṇa như thế nào, thì bậc sáng trí cũng đã làm hài lòng nàng long nữ y như thế ấy khi được hỏi đến.

5666. Ubhopi te attamane viditvā
mahoragam nāgakaññañca dhīro,
acchambhī abhīto alomahaṭṭho
iccabravī varuṇam nāgarājam.¹
5667. Mā rodhayī² nāga ayāhamasmi³
yena tava attho⁴ idam sarīram,
hadayena maṃsena karoti⁵ kiccam
sayam karissāmi yathāmatinte.⁶
5668. Paññā have⁷ hadayam paṇḍitānam
te tyamha paññāya mayam sutuṭṭhā,
anūnanāmo labhatajja dāram
ajjeva tam kuruyo pāpayātu.
5669. Sa puṇṇako attamano udaggo
irandatiṃ nāgakaññaṃ labhitvā,
haṭṭhena bhāvena patītarūpo
iccabravī kurunam kattaseṭṭham.⁸
5670. Bhariyāya maṃ tvam akarī samaṅgiṃ
ahañca te vidhura karomi kiccam,
imañca⁹ te maṇiratanam dadāmi
ajjeva tam kuruyo pāpayāmi.
5671. Ajeyyamesā tava hotu metti¹⁰
bhariyāya kaccāna piyāya saddhiṃ,
ānandi vitto¹¹ sumano patīto
datvā maṇiṃ mañca nayindapattam.¹²
5672. Sa puṇṇako kurūnam kattaseṭṭham
nisīdayī purato āsanasmim,
ādāya kattāram anomapaññaṃ¹³
upānayī nagaram indapattam.¹⁴
5673. Mano manussassa yathāpi gacche
tatopi saṅkhippataram¹⁵ ahosi,
sa puṇṇako kurunam kattaseṭṭham
upānayī nagaram indapattam.

¹ nāgarājānam - Ma.² heṭhayī - Ma;
heṭhayī - PTS.³ āyāhamasmi - Ma, Syā.⁴ tavattho - Ma.⁵ karoḥi - Ma, Syā.⁶ yathāmati te - Ma.⁷ bhava - PTS.⁸ kattuseṭṭham - Ma, Syā.⁹ idañca - Ma, Syā.¹⁰ mitti - Syā; metti - PTS.¹¹ ānandacitto - Syā, PTS.¹² nayindapattam - Ma.¹³ ājaññaṃārūyha anomavaṇṇam - Syā.¹⁴ pakkāmi vehāyasamantalikkhe - Syā.¹⁵ tatopissa khippataram - Ma, Syā.

5666. Bạc sáng trí, sau khi biết được cả hai người ấy, vị chúa rồng và nàng long nữ, đều được hoan hỷ (với các câu trả lời của mình), nên không bị kinh hãi, không bị khiếp sợ, không bị dựng đứng lông (vì sợ hãi), và đã nói với vị long vương Varuṇa thế này:

5667. “Tâu long vương, chớ ngần ngại (vì nghĩ rằng: “Ta đang làm hành động xấu xa với bạn bè”). Tôi là phân thu hoạch, bởi vì mục đích của đại vương là thân xác này. Đại vương hãy làm việc cần phải làm với trái tim, với thịt (của tôi). Tôi sẽ tự mình thực hiện đúng theo sự suy tính của đại vương.”

5668. “Trí tuệ thật sự là trái tim của các bậc sáng suốt.
Chúng tôi đây vô cùng hài lòng với trí tuệ của ngài.
Hôm nay, hãy để cho Dạ-xoa tên Anūna rước dâu.
Hãy để Dạ-xoa ấy đưa ngài về đến xứ sở Kuru trong ngày hôm nay.”

5669. Dạ-xoa Puṇṇaka ấy được hoan hỷ, phấn chấn,
sau khi đạt được long nữ Irandatī, người con gái của long vương,
với tâm trạng hân hoan, có dáng vẻ sung sướng,
đã nói với vị phân xử xuất sắc của xứ sở Kuru thế này:

5670. “Ngài đã giúp cho ta có được người vợ.
Này Vidhura, hãy để ta thực hành phận sự đối với ngài.
Ta biểu ngài viên bảo ngọc ma-ni này.
Ta sẽ đưa ngài về đến xứ sở Kuru trong ngày hôm nay.”

5671. “Mong rằng sự thân tình ấy của người với người vợ yêu dấu sẽ không bị phai tàn, này Kaccāna, với sự vui mừng, hân hoan, với thiện ý, được sung sướng, người hãy trao cho tôi viên ngọc ma-ni rồi hãy đưa tôi về thành phố Indapatta.”

5672. Dạ-xoa Puṇṇaka ấy đã đặt vị phân xử xuất sắc của xứ sở Kuru ngồi ở phía trước, ở trên chỗ ngồi (trên lưng ngựa), rồi đã đưa vị phân xử, vị có trí tuệ hoàn hảo, đi đến thành phố Indapatta.

5673. Ý nghĩ của con người di chuyển như thế nào thì dạ-xoa Puṇṇaka ấy đã đưa vị phân xử xuất sắc của xứ sở Kuru đi đến thành phố Indapatta còn nhanh chóng hơn thế ấy.

5674. Etindapattam¹ nagaram padissati
rammāni ca ambavanāni bhāgaso,
ahañca bhariyāya samaṅgibhūto
tuvañca pattosi sakaṃ nicketam.
5675. Sa puṇṇako kurūnam kattasetṭham
oropiya² dhammasabhāya majjhe,
ājaññamāruyha anomavaṇṇo
pakkāmi vehāsayamantalikkhe.³
5676. Tam disvā rājā paramappatīto
uṭṭhāya bāhāhi palissajitvā,
avikampayam dhammasabhāya majjhe
nisīdayi pamukham āsanasmim.
5677. Tvam no vinetāsi rathamva naddham⁴
nandanti tam kuruyo dassanena,
akkhāhi me pucchito etamattham
katham pamokkho ahu māṇavassa.
5678. Yam māṇavotyābhivadī janinda
na so manusso naraviriyasetṭha,⁵
yadi te suto puṇṇako nāma yakkho
rañño kuverassa hi so sajīvo.⁶
5679. Bhūmindharo varuṇo nāma nāgo
brahā sucī vaṇṇabalūpapanno,
tassānujam dhītarām kāmāyāno
irandati nāma sā nāgakañña.⁷
5680. Tassā sumajjhāya piyāya hetu
patārayittha⁸ maraṇāya mayham,
so ceva bhariyāya samaṅgibhūto
ahañcanuññāto⁹ maṇi ca laddho.
5681. Rukkho hi mayham padvāre sujāto¹⁰
paññākkhandho¹¹ silamayassa sākhā,
atthe ca dhamme ca ṭhito nipāko
gavapphalo hatthigavassachanno.
5682. Naccagīaturiyābhinādite
ucchijjasenam¹² puriso ahāsi,¹³
so no ayam āgato sanniketam
rukkhassimassāpacitim karotha.

¹ etindapattham - Ma.

² oropayitvā - Syā;
oropaya - PTS.

³ vehāyasamantalikkhe - Ma, Syā.

⁴ natṭham - Syā.

⁵ naravirasetṭha - Ma, Syā.

⁶ sajibbo - Ma, Syā.

⁷ irandatiṃ nāma sa nāgakaññaṃ - PTS.

⁸ patārayitthā - PTS.

⁹ ahañca anuññāto - Ma;
ahañcānuññāto - Syā.

¹⁰ paddhāre sujāto - Ma;
gharadvāre jāto - Syā;
padvāresu jāto - PTS.

¹¹ paññā khandho - PTS.

¹² ucchijja enam - Ma, Syā;
ucchijjam enam - PTS.

¹³ ahosi - Syā.

5674. “Thành phố Indapatta này được nhìn thấy,
và các vườn xoài đáng yêu chiếm một vùng.
Tôi hiện đang có được người vợ,
còn ngài đã về đến ngôi nhà của mình.”

5675. Dạ-xoa Puṇṇaka ấy đã đặt vị phân xử xuất sắc của xứ sở Kuru xuống ở giữa đám đông đang hội họp. Sau đó, vị (Dạ-xoa) có sắc đẹp hoàn hảo đã leo lên con ngựa thuần chủng, và đã ra đi ở không trung, trên bầu trời.

5676. Sau khi nhìn thấy vị ấy, đức vua, sung sướng tột độ,
đã đứng lên ôm choàng vị ấy bằng hai cánh tay
ở giữa đám đông đang hội họp, không chút ngần ngại,
sau đó đã đặt vị ấy ngồi ở chiếc ghế phía đối diện.

5677. “Khanh là người hướng dẫn cho chúng tôi, tựa như điều khiển cỗ xe đã được buộc chặt. Các người dân xứ Kuru vui mừng với việc nhìn thấy khanh. Được trầm hỏi, khanh hãy giải thích cho trầm về ý nghĩa này: ‘Làm thế nào đã có được sự phóng thích của chàng thanh niên?’”

5678. “Tâu vị chúa của loài người, chàng thanh niên đã chào hỏi bệ hạ, vị ấy không phải là người, tâu bậc dũng mãnh hạng nhất ở loài người. Nếu bệ hạ đã được nghe về vị Dạ-xoa tên là Puṇṇaka, vị ấy chính là cận thần của Thiên Vương Kuvera.

5679. Vị cai quản đất đai là long vương tên Varuṇa, to lớn, thanh liêm, được thành tựu về vóc dáng và sức mạnh. Puṇṇaka ham muốn người con gái đã được sanh ra của vị ấy. Long nữ ấy tên là Irandatī.

5680. Vì lý do vòng eo xinh xắn đáng yêu của nàng ấy, Puṇṇaka đã quyết chí trong việc giết chết thân. Và chính vị ấy hiện đang có được người vợ, còn thân được cho phép (trở về) và đạt được viên ngọc ma-ni.”

5681. “Thật vậy, có một thân cây được sanh trưởng tốt đẹp ở khoảng sân phía trước cổng của trầm. Thân cây là trí tuệ, cành lá của nó được tạo thành bởi giới hạnh. Nó được tồn tại và phát triển về sức tăng trưởng và bản thể, có trái cây là năm loại hương vị từ bò cái, và được che khuất bởi voi, bò, ngựa.

5682. Trong khi các điệu vũ, lời ca, và nhạc cụ đang được vang lên, có một người đã chặt đứt lia cây ấy rồi mang đi. Cây ấy, tức là bạc sáng suốt Vidhura này, đã trở về lại nơi cư ngụ của chúng ta. Các khanh hãy thực hiện sự kính trọng đối với cây này.

5683. Ye keci vittā mama paccayena
sabbeva te pātukarontu ajja,
tubbāni katvāna upāyanāni
rukkhassimassāpacitiṃ karotha.
5684. Ye keci baddhā¹ mama atthi raṭṭhe
sabbeva te bandhanā mocayantu,
yathevayaṃ² bandhanasmā pamutto³
imeva te⁴ muccare⁵ bandhanasmā.
5685. Unnaṅgalā māsamimaṃ karontu
maṃsodanaṃ brāhmaṇā bhakkhayantu,
amajjapā majjarahō⁶ pipantu⁷
puṇṇāhi thālāhi palissutāhi.
5686. Mahāpathaṃ nicca samavhayantu
tibbañca rakkhaṃ vidahantu raṭṭhe,
yathaññamaññaṃ⁸ na viheṭṭhayeyyaṃ
rukkhassimassāpacitiṃ karotha.
5687. Orodhā ca kumārā ca vesiyānā ca brāhmaṇā,
bahuṃ annañca pānañca paṇḍitassābhīhārayaṃ.
5688. Hatthāruhā anīkaṭṭhā rathikā pattikārakā,
bahuṃ annañca pānañca paṇḍitassābhīhārayaṃ.
5689. Samāgatā jānapadā negamā ca samāgatā,
bahuṃ annañca pānañca paṇḍitassābhīhārayaṃ.
5690. Bahujjano⁹ pasannosi disvā paṇḍitamāgate,
paṇḍitamhi anuppatte celukkhepo avattathā¹⁰ ”ti.¹⁰
Vidhuraṇḍitajātakam aṭṭhamam.¹¹

--ooOoo--

¹ bandhā - Syā.

² yatheva yaṃ - Ma;
yath' ev' ayaṃ - PTS.

³ bandhanasmāpi mutto - PTS.

⁴ evamete - Ma, Syā;

ime ca te - PTS.

⁵ muccare - Ma, Syā, PTS.

⁶ majjarahā - Ma, Syā, PTS.

⁷ pivantu - Ma, Syā.

⁸ yathaññamaññaṃ - Ma, Syā.

⁹ bahujjano - Ma.

¹⁰ pavattathāti - Ma, Syā.

¹¹ vidhuraṇḍitajātakam navamam - Ma, Syā;
vidhuraṇḍitajātakam - PTS.

5683. Bất cứ những ai hân hoan với duyên sự của trẫm, toàn bộ tất cả những người ấy hôm nay hãy biểu lộ. Các khanh hãy tạo ra những tặng phẩm lớn lao, và hãy thực hiện sự kính trọng đối với cây này.

5684. Bất cứ những người, thú, hay chim bị giam cầm ở trên đất nước của trẫm, hãy giải thoát toàn bộ tất cả những người, thú, hay chim ấy khỏi sự giam giữ. Giống y như vị này được thoát ra khỏi sự giam giữ, tương tự y như vậy, tất cả những người, thú, hay chim ấy hãy được tự do khỏi sự giam cầm.

5685. Mọi người hãy treo lưởi cày suốt tháng này, hãy mời các vị Bà-la-môn thọ dụng cơm và thịt. Hãy để những kẻ uống rượu uống ở những nơi thích hợp với những cái chén được rót đầy tràn ra ngoài.

5686. Hãy mời gọi hạng người thường xuyên đứng đường (đĩ điếm), và hãy sắp xếp việc canh phòng nghiêm ngặt ở đất nước để mọi người không gây phiền nhiễu lẫn nhau. Các khanh hãy thực hiện sự kính trọng đối với cây này.”

5687. Các công nương, các hoàng tử, các thương nhân, và các vị Bà-la-môn đã mang lại mời bạc sáng suốt nhiều cơm ăn và nước uống.

5688. Các viên quản tượng, các ngự lâm quân, các xa binh, và các bộ binh đã mang lại mời bạc sáng suốt nhiều cơm ăn và nước uống.

5689. Các đám đông dân chúng và các đám đông thị dân đã mang lại mời bạc sáng suốt nhiều cơm ăn và nước uống.

5690. Nhiều người đã khởi niềm tin sau khi nhìn thấy bạc sáng suốt lúc vị ấy đi đến. Khi bạc sáng suốt đã đến nơi, việc vây khăn chào mừng đã xảy ra.
Bốn Sanh Bạc Sáng Suốt Vidhura là thứ tám. [545]

--ooOoo--

9. UMMAGGAJĀTAKAṀ

5691. Sabbasaṃhāraṅko natthi suddhaṃ kaṅgu pavāyati,
alikaṃ bhāsatayaṃ¹ dhuttī saccamāhu² mahallikā.
Sattadāraḅhapaṅhā.

5692. Haṃsi tuvaṃ³ evaṃ maññesi seyyo
puttena pitāti rājasetṭha,
handassatarassa te ayaṃ
assatarassa hi gadrabho pitā.
Gadrabhapaṅho.
Ekūnavīsatiṅhā niṭṭhitā.

5693. Nāyaṃ pure unnamati toraṅge kakaṅṅako,
mahosadha vijānāhi kena thaddho kakaṅṅako.

5694. Aladdhapubbaṃ laddhāna⁴ addhamāsaṃ⁵ kakaṅṅako,
atimaññati rājānaṃ vedehaṃ mithilaggahaṃ.
Kakaṅṅakapaṅho.

5695. Itthī siyā rūpavatī sā ca sīlavatī siyā,
puriso taṃ na iccheyya saddahāsi mahosadha.

5696. Saddahāmi mahārāja puriso dubbhago siyā,
sirī ca kālakaṅṅī⁶ ca na samenti kudācanaṃ.
Sirikālakaṅṅipaṅho.

5697. Yesaṃ na kadāci bhūtapubbaṃ
sakkhiṃ⁷ sattapadampi imasmiṃ⁸ loke,
jātā amittā duve⁹ sahāyā
paṭisandhāya¹⁰ caranti kissa hetu.

5698. Yadi me ajja pātarāsakāle
paṅhaṃ na sakkuṅṅeyyātha¹¹ vattumetaṃ,
raṭṭhā pabbājayissāmi vo sabbe
na hi mattho¹² duppaṅṅajātikehi.

¹ bhāyatiyaṃ - Ma; bhāsatiyaṃ - Syā.

² saccamāha - Ma.

³ haṃci tuvaṃ - Ma.

⁴ laddhāna - Ma, Syā, PTS.

⁵ aḍḍhamāsaṃ - Ma, Syā, PTS.

⁶ kālakaṅṅī - Ma, Syā, PTS.

⁷ sakhiyaṃ - Ma; sakhi - Syā.

⁸ sattapadampimasmi - Ma;
sattapadampi imasmi - PTS.

⁹ dve - Syā, PTS.

¹⁰ paṭisanthāya - Syā, PTS.

¹¹ sakkuṅṅātha - Syā;

sakkuṅṅetha - PTS.

¹² mamattho - Syā.

9. BỐN SANH ĐƯỜNG HẦM

5691. “Không có mùi thơm tổng hợp của mọi loài hoa, vòng đeo bằng sợi chỉ tỏa ra hương thơm của hoa *kaṅgu* tinh khiết. Cô gái vô lại này nói lời sai trái, bà lão đã nói sự thật.”¹

Đứa Trẻ Bảy Tuổi và Các Câu Hỏi.

5692. “Tâu chúa thượng, nếu ngài nghĩ rằng: ‘Người cha là tốt hơn so với người con,’ vậy thì con lừa này, đối với ngài, phải cao giá hơn con la, bởi vì con lừa là cha của con la.”²

Câu Hỏi về Con Lừa.

Mười chín câu hỏi được chấm dứt.

5693. “Con tắc kè này ở trên đỉnh cổng chào, trước đây nó không ngược lên. Nay Mahosadha, khanh có biết được vì sao con tắc kè lại ương ngạnh?”³

5694. “Sau khi nhận được nửa đồng tiền chưa từng nhận được trước đây, con tắc kè khi dễ đức vua Vedeha trị vì kinh thành Mithilā.”

Câu Hỏi về Con Tắc Kè.

5695. “Giả sử một người nữ có sắc đẹp, và nàng ấy có đức hạnh, người nam lại không ước muốn nàng ấy, nay Mahosadha, khanh có tin không?”⁴

5696. “Tâu đại vương, thần tin (điều ấy), nếu người nam có phần phước kém. Người may mắn và kẻ bất hạnh không bao giờ kết hợp với nhau.”

Câu Hỏi về May Mắn và Bất Hạnh.

(Lời đức vua Vedeha)

5697. “Đối với những kẻ thù trước đây chưa bao giờ có sự đối diện trong khoảng cách bảy bước chân ở thế gian này, giờ họ đã trở thành hai người bạn sống liên kết với nhau; nguyên nhân là thế nào?”⁵

5698. Nếu hôm nay, vào bữa ăn sáng của trăm, các khanh không có khả năng để trả lời câu hỏi ấy, trăm sẽ trục xuất tất cả các khanh ra khỏi đất nước, bởi vì với những kẻ có tuệ tồi thì không có lợi ích cho trăm.”

¹ Câu kệ 5691 là câu kệ 110 ở Bốn Sanh 110, *Sabbasaṃhāra-kapañhajātakam* - *Bốn Sanh Câu Hỏi Về Hương Thơm Tổng Hợp*, *Jātakapāli* - *Bốn Sanh I* (TTPV tập 32, trang 45).

² Câu kệ 5692 là câu kệ 111 ở Bốn Sanh 111, *Gadrahapañho* - *Câu Hỏi về Con Lừa* (*Sđd.*, trang 47).

³ Hai câu kệ 5693 và 5694 là hai câu kệ 191 và 192 ở Bốn Sanh 170, *Kakaṅṭakajātakam* - *Bốn Sanh Con Tắc Kè* (*Sđd.*, trang 75).

⁴ Hai câu kệ 5695 và 5696 là hai câu kệ 235 và 236 ở Bốn Sanh 192, *Sirikālakapañhijātakam* - *Bốn Sanh May Mắn và Bất Hạnh* (*Sđd.*, trang 89).

⁵ Các câu kệ 5697 - 5708 là các câu kệ 1743 - 1754 ở Bốn Sanh 471, *Meṇḍakapañhajātakam* - *Bốn Sanh Câu Hỏi Về Con Cừu* (*Sđd.*, các trang 432 - 435).

5699. Mahājanasamāgamamhi ghore
janakolāhalasaṅgamamhi jāte,
vikkhittamanā anekacittā
pañhaṃ na sakkuṇoma vattumetaṃ.
5700. Ekaggacittā ca¹ ekamekā
rahasigatā atthaṃ nicintayivā,²
paviveke sammāsivāna dhīrā
atha vakkhanti janinda atthametaṃ.³
5701. Uggaputtarājaputtiyānaṃ
urabbhamaṃsaṃ⁴ piyaṃ manāpaṃ,
na te sunakhassa⁵ adenti maṃsaṃ
atha meṇḍassa suṇena sakhyamassa.
5702. Cammaṃ vihananti eḷakassa
assapiṭṭhattharaṇasukhassa⁶ hetu,
na ca te⁷ sunakhassa attharanti
atha meṇḍassa suṇena sakhyamassa.
5703. Āvellitasīṅgiko hi meṇḍo
na sunakhassa visāṇāni⁸ atthi,
tiṇabhakkho maṃsabhojano ca
atha meṇḍassa suṇena sakhyamassa.
5704. Tiṇamāsi pālasamāsi meṇḍo
na sunakho⁹ tiṇamāsi no palāsaṃ,
gaṇheyya suṇo¹⁰ sasam biḷāraṃ
atha meṇḍassa suṇena sakhyamassa.
5705. Aḍḍhaṭṭhapādo¹¹ catuppadassa
meṇḍo aṭṭhanakho adissamāno,
chādiyāṃ āharati ayaṃ imassa
maṃsaṃ āharati ayaṃ amussa.
5706. Pāsādagato¹² videhasettṭho
vitihāraṃ¹³ aññamañña¹⁴ bhojanānaṃ,
addakkhi¹⁵ kira sakkhi taṃ¹⁶ janindo
bobbhukkassa¹⁷ ca puṇṇamukhassa¹⁸ cetam.

¹ ekaggacittāva - Ma, Syā.

² atthāni cintayivā - Syā.

³ etamatthaṃ - Ma, Syā.

⁴ urabbhassa maṃsaṃ - Ma.

⁵ na sunakhassa te - Ma.

⁶ assapiṭṭhattharassukhassa - Ma;
assapiṭṭhattharaṇaṃ sukhassa - Syā;
assapiṭṭhattharaṇassa - PTS.

⁷ na te - Syā, PTS.

⁸ visāṇakāni - Ma, Syā.

⁹ suṇo - Syā.

¹⁰ sunakho - Syā.

¹¹ aṭṭhaḍḍhapado - Ma, Syā.

¹² pāsādavaragato - Ma, Syā.

¹³ vitihāraṃ - Syā.

¹⁴ aññomañña - Syā.

¹⁵ addasa - Syā.

¹⁶ sakkhikaṃ - Ma;

sakkhitaṃ - Syā.

¹⁷ bubbhukkassa - Ma, Syā;

bobbhukkassa - PTS.

¹⁸ puṇṇaṃ mukhassa - Ma.

5699. “Ở nơi tập trung đông đảo dân chúng, ở nơi ghê rợn, ở cuộc hội họp ồn ào của loài người đã xảy ra, chúng tôi có ý nghĩ bị rối loạn, có tâm tánh thất thường, không có khả năng để trả lời câu hỏi ấy.

5700. Tâu vị chúa của loài người, các bậc sáng trí, với tâm được chuyên nhất và chỉ một mình, đã đi đến nơi thanh vắng, sau khi suy nghĩ kỹ lưỡng về ý nghĩa, sau khi nắm vững được vấn đề ở nơi cô quạnh, các vị sẽ nói về ý nghĩa ấy.”

(Lời vị Senaka)

5701. “Đối với các trai trẻ dòng quý tộc và các trai trẻ thuộc hoàng gia, thịt cừ là đáng yêu, hợp ý. Những vị ấy không ăn thịt chó. Rồi tình thân hữu có thể xảy ra giữa con cừ và con chó.”

(Lời vị Pukkusa)

5702. “Họ lột da của loài cừ vì nguyên nhân của sự thoải mái trong việc trải lên lưng ngựa. Và họ không trải lên bằng da của loài chó. Rồi tình thân hữu có thể xảy ra giữa con cừ và con chó.”

(Lời vị Kāvinda)

5703. “Bởi vì cừ là loài thú có sừng cong, và không có các sừng ở loài chó. Cừ có thức nhai là cỏ và chó có thức ăn là thịt. Rồi tình thân hữu có thể xảy ra giữa con cừ và con chó.”

(Lời vị Devinda)

5704. “Cừ là loài ăn cỏ và là loài ăn lá. Còn chó không ăn cỏ và không ăn lá. Chó có thể săn bắt thỏ và mèo. Rồi tình thân hữu có thể xảy ra giữa con cừ và con chó.”

(Lời bậc sáng suốt Mahosadha)

5705. “Là con thú bốn chân thuộc loài tứ túc, con cừ có tám móng (mỗi chân có hai móng) không bị phát hiện (khi đi lấy thịt). Con chó này mang lại vật che đậy (rơm, cỏ) cho con cừ kia; con cừ kia mang lại thịt cho con chó này.

5706. Vị thủ lĩnh xứ sở Videha đã đi đến tòa lâu đài. Vị chúa của loài người đã thực sự nhìn thấy tận mắt việc trao đổi về thức ăn giữa con thú này với con kia. Và điều ấy xảy ra giữa con chó và con cừ.”

5707. Lābhā vata me anapparūpā
yassa me edisā¹ paṇḍitā kulamhi,
gambhīragataṃ² nipuṇamatthaṃ
paṭivijjhanti subhāsitenā dhīrā.

5708. Assatarīrathañca ekamekaṃ
phītaṃ gāmaparañca ekamekaṃ,
sabbam³ vo dammi paṇḍitānaṃ
paramapatītamano subhāsitenā ”ti.
(Dvādasanipāte) Meṇḍakapañhaṃ.

5709. Paññāyupetaṃ siriyā vihīnaṃ
yasassinañvāpi apetapaññaṃ,
pucchāmi taṃ senaka etamatthaṃ
kamettha seyyo kusalā vadanti.

5710. Dhīrā ca bālā ca have janinda
sippūpapannā ca asippino ca,
sujātimantopi ajātimassa
yassasino pessakarā⁴ bhavanti,
etampi disvāna ahaṃ vadāmi
pañño nihīno sirimāva⁵ seyyo.

5711. Tavampi⁶ pucchāmi anomapañña
mahosadha kevaladhammadassi,
bālaṃ yasassiṃ paṇḍitaṃ appabhogaṃ
kamettha seyyo kusalā vadanti.

5712. Pāpāni kammāni karoti bālo⁷
idhameva⁸ seyyo iti maññaṃāno,⁹
idhalokadassi paralokaṃ adassi
ubhayattha bālo kalimaggahesi,
etampi disvāna ahaṃ vadāmi
pañño va seyyo na yasassī bālo.

5713. Na sippametam vidadhāti bhogaṃ
na bandhavā¹⁰ na sarīrāvākāso,¹¹
passeḷamūgaṃ sukhamedhamānaṃ
sirī hi naṃ¹² bhajate gorimandaṃ,¹³
etampi disvāna ahaṃ vadāmi
pañño nihīno sirimāva¹⁴ seyyo.

¹ medisā - Ma; me īdisā - Syā.

² pañhassa gambhīragataṃ - Ma, Syā.

³ sabbesaṃ - Ma, Syā, PTS.

⁴ pesakarā - Ma, Syā.

⁵ sirimāva - Ma.

⁶ tuvampi - Ma, Syā, PTS.

⁷ karonti bālā - Syā.

⁸ idameva - Syā.

⁹ maññaṃānā - Syā.

¹⁰ bandhuvā - Ma, PTS.

¹¹ sarīravaṇṇo - Ma.

¹² sirīhīnaṃ - Syā, PTS.

¹³ goravindaṃ - Ma, Syā.

¹⁴ sirimāva - Ma, evaṃ sabbattha.

(Lời đức vua)

5707. “Thật vậy, lợi ích có hình thức không phải là ít ỏi đã có cho trẫm, là việc trẫm đây có được các bậc sáng suốt như thế này ở gia tộc! Bằng lời nói khéo léo, các bậc sáng trí thấu triệt ý nghĩa vi tế và sâu sắc của câu hỏi.

5708. Với tâm ý được hài lòng tột đỉnh, trẫm sẽ ban cho tất cả những bậc sáng suốt các khanh mỗi vị một cỗ xe kéo bởi lừa cái, và mỗi vị được ân huệ là một ngôi làng giàu có.”

Câu Hỏi Về Con Cừ (thuộc Nhóm Mười Hai Kệ Ngôn).

(Lời đức vua)

5709. “Người có trí tuệ nhưng thiếu về uy quyền, hay là người có danh vọng mà không có trí tuệ, này Senaka, trẫm hỏi khanh về sự việc này, các bậc thiện xảo nói người nào trong hai người này là tốt hơn?”¹

(Lời vị Senaka)

5710. “Tâu vị chúa của loài người, thật vậy, những bậc trí và những kẻ ngu, những người có kiến thức và không có kiến thức, đâu cho có dòng dõi cao quý, cũng trở thành những người làm công việc phục vụ cho kẻ không có dòng dõi cao quý nhưng có danh vọng. Sau khi nhìn thấy điều ấy, thần nói rằng: ‘Người có trí tuệ thấp kém nhưng có uy quyền là tốt hơn.’”

(Lời đức vua)

5711. “Này Mahosadha, vị có trí tuệ hoàn hảo, có sự nhìn thấy tất cả các pháp, trẫm cũng hỏi luôn cả khanh nữa, giữa người ngu có danh vọng và người trí có ít của cải, các bậc thiện xảo nói người nào trong hai người này là tốt hơn?”

(Lời bậc sáng suốt Mahosadha)

5712. “Kẻ ngu làm các hành động xấu xa nghĩ rằng: ‘Chính cái này (uy quyền) là tốt hơn.’ Có sự nhìn thấy đời này, không nhìn thấy đời sau, kẻ ngu gánh lấy tai họa trong cả hai đời. Sau khi nhìn thấy điều ấy, thần nói rằng: ‘Chính người có trí tuệ là tốt hơn, không phải kẻ ngu có danh vọng.’”

(Lời trao đổi giữa vị Senaka và bậc sáng suốt Mahosadha)

5713. “Không phải tài nghệ này đem lại của cải, không phải các thân quyến, không phải ưu thế về cơ thể (đem lại của cải). Bệ hạ hãy nhìn xem gã Gorimanda ngu dốt đang tràn trề hạnh phúc, bởi vì uy quyền phục vụ cho gã. Sau khi nhìn thấy điều ấy, thần nói rằng: ‘Người có trí tuệ thì bị hạ thấp, chính kẻ có uy quyền là tốt hơn.’”

¹ Các câu kệ 5709 - 5729 là các câu kệ 2303 - 2323 ở Bốn Sanh 500, *Sirimandajātakaṃ - Bốn Sanh Uy Quyền và Kẻ Ngu, Jātakapāḷi - Bốn Sanh II* (TTPV tập 33, các trang 20 - 27).

5714. Laddhā sukhaṃ majjati appapañño
dukkhena phutṭhopi pamohameti,
āgantunā sukhadukkhena¹ phutṭho
pavedhati vāricarova ghamme,
etampi disvāna ahaṃ vadāmi
paññoḃva seyyo na yasassī bālo.
5715. Dumam yathā sāduphalaṃ arañño
samantato samabhicaranti² pakkhī,
evampi aḍḍhaṃ sadhanaṃ sabhogam
bahujjano bhajati³ atthahetu,
etampi disvāna ahaṃ vadāmi
paññoḃva nihino sirimāva⁴ seyyo.
5716. Na sādhu balavā bālo sāhasam vindate dhanam
kandantameva⁵ dummedham kaḍḍhanti niraye⁶ bhusam,
etampi disvāna ahaṃ vadāmi
paññoḃva seyyo na yasassī bālo.
5717. Yā kāci najjo gaṅgamabhissavanti⁷
sabbāva tā nāmagottaṃ jahanti,
gaṅgā samuddam paṭipajjamānā
na khāyate iddhiparo hi loko,⁸
etampi disvāna ahaṃ vadāmi
paññoḃva nihino sirimāva seyyo.
5718. Yametamakkhā udadhiṃ mahantaṃ
savanti⁹ najjo sabbakālam asaṅkham,¹⁰
so sāgaro niccamuḷāravego
velam na acceti mahāsamuddo.
5719. Evampi bālassa pajappitāni
paññaṃ na acceti sirī kadāci,
etampi disvāna ahaṃ vadāmi
paññoḃva seyyo na yasassī bālo.
5720. Asaññaṃ cepi¹¹ paresamattham
bhaṇāti santhānagato¹² yasassī,
tasseva taṃ rūhati ñātimajjhe
sirī hi naṃ¹³ kārayate na pañña,¹⁴
etampi disvāna ahaṃ vadāmi.
paññoḃva nibhino sirimāva seyyo.

¹ dukkhasukhena - Ma.

² samabhisaranti - Ma, Syā, PTS.

³ bhajati - Syā.

⁴ sirimāva - Ma, evaṃ sabbattha.

⁵ kandantametam - Ma, Syā.

⁶ nirayam - Ma, Syā.

⁷ abhisavanti - Syā, PTS.

⁸ iddhiṃ pañnopi loke - Ma;

iddhiparo hi loke - Syā.

⁹ payanti - Syā.

¹⁰ asaṅkhyam - Ma, Syā.

¹¹ ce va - PTS.

¹² santhānagato - Ma;

santhānagato - Syā, PTS.

¹³ sirihīnam - Syā, PTS.

¹⁴ paññaṃ - Syā.

5714. “Sau khi đạt được hạnh phúc, kẻ thiếu trí bị say mê. Luôn cả người bị tác động bởi khổ đau, cũng đi đến sự mê muội. Bị tác động bởi niềm hạnh phúc hay nỗi khổ đau đã xảy đến, con người run rẩy tựa như loài thủy tộc giãy giụa ở nơi nóng bức. Sau khi nhìn thấy điều ấy, thần nói rằng: ‘Chính người có trí tuệ là tốt hơn, không phải kẻ ngu có danh vọng.’”

5715. “Giống như cây có trái ngọt ở trong rừng, các con chim lai vãng ở xung quanh, cũng tương tự như thế, nhiều người phục vụ kẻ giàu sang, có tài sản, có của cải, vì nguyên nhân lợi lộc. Sau khi nhìn thấy điều ấy, thần nói rằng: ‘Người có trí tuệ thì bị hạ thấp, chính kẻ có uy quyền là tốt hơn.’”

5716. “Chẳng tốt lành gì việc kẻ ngu có quyền thế tìm kiếm tài sản bằng bạo lực. Các viên quan canh giữ địa ngục kéo lôi kẻ ngu muội còn đang than khóc vào địa ngục vô số kể. Sau khi nhìn thấy điều ấy, thần nói rằng: ‘Chính người có trí tuệ là tốt hơn, không phải kẻ ngu có danh vọng.’”

5717. “Mọi dòng sông đều chảy vào sông Gaṅgā; tất cả các dòng sông ấy đều từ bỏ danh xưng và gốc gác. Trong khi đạt đến biển cả, sông Gaṅgā không còn được biết đến; bởi vì kẻ khác có quyền lực hiện diện ở trên đời, (người trí không còn được biết đến). Sau khi nhìn thấy điều ấy, thần nói rằng: ‘Người có trí tuệ thì bị hạ thấp, chính kẻ có uy quyền là tốt hơn.’”

5718. “Biển cả to lớn mà vị Senaka đã nói đến ấy có các dòng sông luôn chảy vào không kể xiết, biển cả ấy, là đại dương, thường xuyên có lực đẩy khủng khiếp, nhưng không tràn qua bờ.

5719. Cũng tương tự như vậy, những lời nói làm nhảm của kẻ ngu (không qua mặt được người trí); uy quyền không bao giờ vượt hơn trí tuệ. Sau khi nhìn thấy điều ấy, thần nói rằng: ‘Chính người có trí tuệ là tốt hơn, không phải kẻ ngu có danh vọng.’”

5720. “Nếu kẻ có danh vọng đã đạt được địa vị trình bày sự việc cho những người khác, đầu cho không có giới hạnh, lời nói của chính kẻ ấy vẫn có giá trị ở giữa các thân quyến; chính uy quyền giúp cho gã ấy vượt lên, không phải trí tuệ. Sau khi nhìn thấy điều ấy, thần nói rằng: ‘Người có trí tuệ thì bị hạ thấp, chính kẻ có uy quyền là tốt hơn.’”

5721. Parassa vā attano vāpi hetu
bālo musā bhāsati appapañño,
so nindito hoti sabhāya majjhe
peccāpi¹ so duggatigāmi² hoti,
etampi disvāna ahaṃ vadāmi.
pañño va seyyo na yasassī bālo.
5722. Atthampi ce bhāsati bhūripañño
anāḷhiyo³ appadhano daḷiddo,
na tassa taṃ rūhati ñātimajjhe
sirī ca paññāṇavato na hoti
etampi disvāna ahaṃ vadāmi,
pañño va nihīno sirimāva seyyo.
5723. Parassa vā attano vāpi hetu
na bhāsati alikaṃ bhūripañño,
so pūjito hoti sabhāya majjhe
peccañca⁴ so suggatigāmi hoti,
etampi disvāna ahaṃ vadāmi
pañño va seyyo na yasassī bālo.
5724. Hatthigavassā⁵ maṇikuṇḍalā ca
nāriyo⁶ ca iddhesu kulesu jātā,
sabbāva tā upabhogā bhavanti
iddhassa posassa aniddhimanto,
etampi disvāna ahaṃ vadāmi
pañño va nihīno sirimāva seyyo.
5725. Asaṃvihitakammantaṃ
bālaṃ dummantamantinaṃ,⁷
sirī jahati dummedhaṃ
jiṇṇaṃ va urago tacam,
etampi disvāna ahaṃ vadāmi
pañño va seyyo na yasassī bālo.
5726. Pañca paṇḍitā mayaṃ bhadante
sabbe pañjalikā upaṭṭhitā,
tvaṃ no abhibhuyya issarosi
sakko bhūtapatīva⁸ devarājā,
etampi disvāna ahaṃ vadāmi
pañño va nihīno sirimāva seyyo.

¹ pacchāpi - Ma, Syā;
peccaṃ pi - PTS.

² gāmi - Ma.

³ anāḷhiyo - Syā;
anālayo - PTS.

⁴ pacchāpi - Ma, Syā;
peccaṃ pi - PTS.

⁵ hatthī gavassā - Ma;
hatthī gavassā - PTS.

⁶ thiyo - Ma; nariyo - PTS.

⁷ dummedhamantinaṃ - Ma;
dummantimantinaṃ - Syā.

⁸ bhūtapatī - Ma;
bhūtappatī - Syā.

5721. “Dẫu cho vì nguyên nhân của người khác hay của bản thân, kẻ ngu, kém trí tuệ, nói lời dối trá, kẻ ấy bị chê bai ở giữa hội chúng. Thậm chí sau khi chết, kẻ ấy còn bị đi đến chốn khổ đau. Sau khi nhìn thấy điều ấy, thần nói rằng: ‘Chính người có trí tuệ là tốt hơn, không phải kẻ ngu có danh vọng.’”

5722. “Nếu người có trí tuệ uyên bác, không dư dả, có ít tài sản, nghèo khó, trình bày sự việc, lời nói của người ấy không có giá trị ở giữa các thân quyến; và uy quyền không thuộc về người có trí tuệ. Sau khi nhìn thấy điều ấy, thần nói rằng: ‘Người có trí tuệ thì bị hạ thấp, chính kẻ có uy quyền là tốt hơn.’”

5723. “Dẫu cho vì nguyên nhân của người khác hay của bản thân, người có trí tuệ uyên bác không nói lời sai trái, người ấy được tôn vinh ở giữa hội chúng. Và sau khi chết, người ấy được đi đến chốn an vui. Sau khi nhìn thấy điều ấy, thần nói rằng: ‘Chính người có trí tuệ là tốt hơn, không phải kẻ ngu có danh vọng.’”

5724. “Các con voi, bò, ngựa, các bông tai ngọc ma-ni, và các nữ nhân được phát hiện ở các gia tộc giàu có; toàn bộ tất cả các nàng ấy là vật sở hữu. Những người không có quyền thế là thuộc về người có quyền thế. Sau khi nhìn thấy điều ấy, thần nói rằng: ‘Người có trí tuệ thì bị hạ thấp, chính kẻ có uy quyền là tốt hơn.’”

5725. “Uy quyền từ bỏ kẻ ngu muội, là kẻ có việc làm không được sắp xếp, ngu dốt, có suy nghĩ xấu xa, tựa như con rắn từ bỏ lớp da đã bị già cỗi. Sau khi nhìn thấy điều ấy, thần nói rằng: ‘Chính người có trí tuệ là tốt hơn, không phải kẻ ngu có danh vọng.’”

(Lời vị Senaka)

5726. “Tâu bậc tôn kính, năm người sáng suốt chúng thần, tất cả đều chấp tay hầu cận. Ngài đã khuất phục chúng thần và là vị chúa tể, tựa như Sakka là người chủ quản của các sanh linh, vị chúa của chư Thiên. Sau khi nhìn thấy điều ấy, thần nói rằng: ‘Người có trí tuệ thì bị hạ thấp, chính kẻ có uy quyền là tốt hơn.’”

5727. Dāsova paññassa yasassī bālo
atthesu jātesu tathāvidhesu,
yaṃ paṇḍito nipuṇaṃ saṃvidheti
sammohamāpajjati tattha bālo,
etampi disvāna ahaṃ vadāmi
paññoḃva seyyo na yasassī bālo.
5728. Addhā hi paññāva sataṃ pasatthā
kantā sirī bhogaratā manussā,
ñāṇaṃca buddhānamatulyarūpaṃ
paññaṃ na acceti sirī kadāci.
5729. Yaṃ taṃ apucchimha akittayī no
mahosadha¹ kevaladhammadassī,
gavaṃ sahasaṃ usabhaṅca nāgaṃ
ājaññayutte ca rathe dasa ime,
pañhassa veyyākaraṇena tuṭṭho
dadāmi te gāṃavarāni soḷaya.
Viṣatinipāte sirimandapaṅho.
5730. Yena sattubilaṅgā² ca
dviḡuṇapalāso³ ca pupphito,
yenādāmi⁴ tena vadāmi
yena nādāmi⁵ na tena vadāmi,
esa maggo yavamajjhakassa
etaṃ channapathaṃ vijānāhi.
Channapathapaṅho.
5731. Hanti hatthehi pādehi mukhaṅca parisumbhati,
sace⁶ rāja piyo hoti kaṃ tenamabhipassati.⁷
5732. Ko nu santamhi pajjote aggipariyesanaṃ caraṃ,
addakkhi rattiṃ⁸ khajjotaṃ jātavedaṃ amaññatha.
5733. Svāssa⁹ gomayacuṇṇāni abhimatthaṃ tiṇāni ca,
viparītāya saññāya nāsakkhi sañjaletave.¹⁰
5734. Evampi anupāyena atthaṃ na labhate mago,¹¹
visāṇato gavaṃ dohaṃ yattha khīraṃ na vindati.

¹ mahosadhaṃ - PTS.² sattuvilaṅgā - Syā.³ diguṇapalāso - Ma, Syā.⁴ yena dadāmi - Ma.⁵ na dadāmi - Ma.⁶ sa ve - Ma, Syā, PTS.⁷ tena tvābhipassasi - Ma, Syā.⁸ ratti - Ma.⁹ svassa - Ma.¹⁰ pajjaletave - Ma, Syā.¹¹ migo - Ma; mūgo - Syā.

(Lời bậc sáng suốt Mahosadha)

5727. “Kẻ ngu có danh vọng chính là nô lệ của người trí. Khi các công việc thuộc loại như thế ấy sanh khởi, người sáng suốt xếp đặt công việc một cách khéo léo, trong trường hợp ấy kẻ ngu đi đến sự rối loạn. Sau khi nhìn thấy điều ấy, thần nói rằng: ‘Chính người có trí tuệ là tốt hơn, không phải kẻ ngu có danh vọng.’

5728. Thật vậy, bởi vì chính trí tuệ đã được các bậc thiện nhân ca tụng; còn loài người ưa thích của cải, thì uy quyền được chúng yêu mến. Và trí của chư Phật là không thể sánh bằng. Uy quyền không bao giờ vượt hơn trí tuệ.”

(Lời đức vua)

5729. “Điều mà chúng ta đã hỏi khanh, khanh đã trả lời cho chúng ta. Nay Mahosadha, vị có sự nhìn thấy tất cả các pháp, được hài lòng với việc giải thích câu hỏi, ta ban cho khanh một ngàn bò cái, một bò mộng, và một con voi, với mười cỗ xe kéo đã được thắng vào những con ngựa thuần chủng này, và ân huệ là mười sáu ngôi làng.”

Câu Hỏi về Uy Quyền và Kẻ Ngu (thuộc Nhóm Hai Mười Kế Ngôn).

(Lời nàng Amarā, vị hôn thê của Mahosadha)

5730. “Theo hướng đi có tiệm bánh và tiệm cháo, rồi có cây song diệp đã được trở hoa; thiếp cho bằng tay nào thì thiếp nói về hướng đó, thiếp không nói về hướng phía bên tay mà thiếp không cho; con đường ấy dẫn đến ngôi làng Yavamajjhaka, chàng hãy nhận biết lối đi đã được che giấu ấy.”¹

Câu Hỏi về Lối Đi Đã Được Che Giấu.

(Lời vị Thiên nhân)

5731. “Gã ấy đánh bằng những cánh tay, bằng những bàn chân, và gã ấy đâm vào mặt. Tâu bệ hạ, gã ấy quả thật đáng yêu; bệ hạ xem có ai đáng yêu hơn gã ấy?”²

5732. “Người nào, trong khi có cây đèn, trong khi đi tìm kiếm ngọn lửa, đã nhìn thấy con đom đóm lúc ban đêm và đã nghĩ là ngọn lửa?”³

5733. Kẻ ấy, trong khi nghiền nát bụi phân bò và các cỏ khô ở con đom đóm (để nhóm lửa), do hiểu biết sai lệch, đã không thể làm bùng cháy ngọn lửa.

5734. Cũng như vậy, bằng cách thức sai trái, kẻ ngu không đạt được sự lợi ích trong khi vắt sữa bò cái từ sừng bò, là nơi không tìm thấy sữa.

¹ Câu kệ 5730 là câu kệ 112 ở Bốn Sanh 112, *Amarādevīpañho - Câu Hỏi của Hoàng Hậu Amarā, Jātakapāli - Bốn Sanh I* (TTPV tập 32, trang 47).

² Câu kệ 5731 là câu kệ 704 ở Bốn Sanh 350, *Devatāpañhajātakaṃ - Bốn Sanh Các Câu Hỏi Của Vị Thiên Nhân (Sđd., trang 205)*.

³ Các câu kệ 5732 - 5736 là các câu kệ 782 - 786 ở Bốn Sanh 364, *Khajjopāṇakapañho - Bốn Sanh Con Đom Đóm (Sđd., trang 221)*.

5735. Vividhehi upāyehi atthaṃ papponti māṇavā,
niggahena amittānaṃ mittānaṃ paggahena ca.

5736. Seṇimokkhopalābhena¹ vallabhānaṃ nayena ca,
jagatiṃ jagatīpālā āvasanti vasundharaṃ.
Khajjopaṇakapaṇho.

5737. Saccam kira tvampi² bhūripaṇṇo³
yā tādisī sirī dhitiṃ muti ca,⁴
na tāyate bhāvavasūpanītaṃ⁵
yo yāvakaṃ⁶ bhuñjasi appasūpaṃ.

5738. Sukhaṃ dukkhena paripācayanto
kālākālaṃ vicinaṃ chandachanno,
atthassa dvārāni avāpuranto⁷
tenāhaṃ tussāmi yavodanena.

5739. Kālaṅca ṅatvā abhijihanāya⁸
mantehi atthaṃ paripācayitvā,
vijambhisam⁹ sīhavi jambhitāni
tāyiddhiyā dakkhasi maṃ punāpi.

5740. Sukhī hi eke¹⁰ na karonti pāpaṃ
avaṇṇasaṃsaggabhayā puneke,¹¹
pahū samāno vipulathacintī
kiṃ kāraṇā me na karosi dukkhaṃ.

5741. Na paṇḍitā attasukhassa hetu
pāpāni kammāni samācaranti,
dukkhena puṭṭhā¹² khalitattāpi¹³ santā
chandā ca dosā na jahanti dhammaṃ.

5742. Yena kenaci vaṇṇena mudunā dārunena vā,¹⁴
uddhare dīnamattānaṃ pacchā dhammaṃ samācare.

¹ senāmokkhopalābhena - Ma;
seṇimokkhūpalābhena - Syā;
seṇimokkhopalābhena - PTS.

² tvaṃ api - Ma, PTS;
tuvampi - Syā.

³ bhūripaṇṇa - Ma, Syā.

⁴ sirī dhitiṃ mati ca - Ma;

sirī dhitiṃ mati ca - Syā.

⁵ tāyatebhāvavasūpanītaṃ - Ma.

⁶ yavakaṃ - Ma, Syā.

⁷ avāpuranto - Syā.

⁸ abhijihanāya - Syā.

⁹ vijambhisam - Syā.

¹⁰ sukhīpi heke - Ma, Syā.

¹¹ pan' eke - PTS.

¹² puṭṭhā - Ma, Syā.

¹³ khalitāpi - Ma, Syā, PTS.

¹⁴ dārunena vā - Ma, Syā, PTS.

5735. Các chàng trai trẻ thu thập điều lợi ích theo nhiều cách thức, nhờ vào sự quả trách của những kẻ thù và nhờ vào sự nâng đỡ của các thân hữu.

5736. Nhờ việc thu phục các tướng lĩnh của quân đội, và nhờ vào kế hoạch của các cận thần, các vị chúa tể trái đất cư ngụ ở trái đất, nơi cất giữ nhiều của cải.”

Câu Hỏi về Con Đom Đóm.

(Lời của một quan viên)

5737. “(Điều vị Senaka đã nói) quả đúng là sự thật, ngài đâu có trí tuệ uyên bác, thêm vào sự vinh quang, nghị lực, và thông minh như thế ấy vẫn không bảo vệ được vị thế và quyền lực đã đạt đến của ngài, khiến ngài phải ăn món lúa mạch với ít nước xúp.”¹

(Lời bậc sáng suốt Mahosadha)

5738. “Trong khi làm tăng trưởng hạnh phúc với sự khó nhọc, trong khi xem xét thời điểm hoặc chưa phải thời điểm, ta đã che giấu lòng mong muốn trong khi mở ra các cánh cửa đưa đến điều lợi ích; vì thế, ta hài lòng với cơm lúa mạch.

5739. Và sau khi nhận biết thời điểm cho việc ra sức, sau khi làm cho chín muồi sự lợi ích thông qua các kế hoạch, ta sẽ phô trương bản thân tựa như con sư tử đã vươn dậy; với sự thành tựu ấy, người cũng sẽ gặp lại ta.”

(Lời đức vua)

5740. “Một số người không làm điều ác bởi vì họ hạnh phúc, thêm nữa một số người do sợ hãi việc dính líu đến điều tai tiếng; còn khanh, trong khi đang có nhiều ý tưởng về những lợi ích lớn lao, vì lý do gì mà khanh không gây ra sự khổ đau cho trăm?”

(Lời bậc sáng suốt Mahosadha)

5741. “Các bậc sáng suốt không vì nguyên nhân hạnh phúc của bản thân mà tạo ra các nghiệp ác xấu. Những người tốt, đâu bị tác động bởi khổ đau, đâu bản thân bị vấp ngã, cũng không vì tham muốn và sân hận mà từ bỏ thiện pháp.”

(Lời đức vua)

5742. “Bằng bất cứ cách thức nào, mềm mỏng hay thô bạo, nên đưa bản thân ra khỏi tình trạng khốn khó, rồi sau đó mới thực hành thiện pháp.”

¹ Các câu kệ 5737 - 5746 là các câu kệ 1497-1506 ở Bốn Sanh 452, *Bhūripaññajātakaṃ* - *Bốn Sanh Trí Tuệ Uyên Bác, Jātakapāḷi* - *Bốn Sanh I* (TTPV tập 32, các trang 380 - 383).

5743. Yassa rukkhassa chāyāya nisīdeyya sayeyya vā,
na tassa sākhaṃ bhañjeyya mittadubbho hi pāpako.
5744. Yassā hi¹ dhammaṃ manujo² vijaññā
ye cassa kaṅkhaṃ vinayanti santo,
taṃ hissa dīpañca parāyanañca³
na tena mittaṃ⁴ jarayetha⁵ pañño.
5745. Alaso gihī kāmabhogī na sādhu
asaññato pabbajito na sādhu,
rājā na sādhu anisammakārī
yo paṇḍito kodhano taṃ⁶ na sādhu.
5746. Nisamma khattiyo kayirā nānisamma disampati,
nisammakārino rāja yaso kitti⁷ ca vaḍḍhati.
Bhūripaño.
5747. Hanti hatthehi pādehi mukhañca parisumbhati,
sa ce⁸ rāja piyo hoti kaṃ tenamabhipassasi.⁹
5748. Akkosati yathākāmaṃ āgamañcassa na icchati,¹⁰
sa ce rājā piyo hoti taṃ tenamabhipassasi.
5749. Abbhakkhāti abhūtena alikenamabhisāraye,¹¹
sa ce rāja piyo hoti kaṃ tenamabhipassasi.
5750. Haraṃ annañca pānañca vatthasenāsanāni ca,
aññadatthu¹² harā santā te ve rāja piyā honti kaṃ tenamabhipassasi.
Devatāpucchitapañhā.
5751. Pañca paṇḍitā samāgatā¹³
pañho¹⁴ me paṭibhāti taṃ suṇātha,
nindiyamatthaṃ pasamsiyaṃ vā
kassevāvīkareyya¹⁵ guyhamatthaṃ.

¹ yassāpi - Ma, Syā.² puriso - Ma, Syā.³ parāyanañca - Ma, Syā, PTS.⁴ mettiṃ - Ma, Syā.⁵ jirayetha - Syā.⁶ so - PTS.⁷ kitti - Syā, PTS.⁸ sa ve - Ma, PTS; save - Syā.⁹ tena tvābhipassasi - Ma, Syā.¹⁰ icchati - Ma, PTS;

necchati - Syā.

¹¹ alikenābhisāraye - Ma, Syā.¹² aññadatthuṃ - Syā.¹³ samāgatāttha - Ma.¹⁴ pañhā - Ma.¹⁵ kassevāvīkareyya - Syā.

(Lời bậc sáng suốt Mahosadha)

5743. “Người ngồi hoặc nằm ở bóng râm của cây nào thì không nên bẻ gãy cành lá của cây ấy, bởi vì kẻ phản bội bạn bè là kẻ ác xấu.

5744. Nhờ vào vị nào mà một người có thể nhận thức được lẽ phải, và các bậc thiện nhân dẹp bỏ mối hoài nghi cho người này, chính vị ấy là hòn đảo và là nơi nương tựa của người này; người có sự hiểu biết không nên hủy hoại tình bạn với vị ấy.

5745. Người tại gia biếng nhác có sự thọ hưởng các dục, là không tốt, bậc xuất gia không tự chế ngự, là không tốt, vị vua có hành động không cân nhắc, là không tốt, người sáng suốt có sự phần nộ, việc ấy là không tốt.

5746. Vị Sát-đế-ly nên hành động sau khi cân nhắc. Bậc chúa tể một phương không thể không cân nhắc. Đối với vị vua có hành động đã được cân nhắc, danh vọng và tiếng tăm tăng trưởng.”

Câu Hỏi Uyên Bác.

5747. “Gã ấy đánh bằng những cánh tay, bằng những bàn chân, và gã ấy đâm vào mặt. Tâu bệ hạ, gã ấy quả thật đáng yêu; bệ hạ xem có ai đáng yêu hơn gã ấy?”¹

5748. “Người si và gã ấy tùy theo ý thích, nhưng người lại mong muốn sự quay về của gã ấy. Tâu bệ hạ, gã ấy quả thật đáng yêu; bệ hạ xem có ai đáng yêu hơn gã ấy?”

5749. “Người trách móc gã ấy với việc không có thật, người buộc tội với chuyện giả dối. Tâu bệ hạ, gã ấy quả thật đáng yêu; bệ hạ xem có ai đáng yêu hơn gã ấy?”

5750. “Trong khi lấy mang đi cơm, nước, y phục, và chỗ trú ngụ, thật vậy, những người lấy mang đi là những người tốt. Tâu bệ hạ, những người ấy quả thật đáng yêu; bệ hạ xem có những ai đáng yêu hơn những người ấy?”

Các Câu Hỏi Được Hỏi Bởi Vị Thiên Nhân.

(Lời đức vua)

5751. “Năm bậc nhân sĩ đã tụ hội lại. Có câu hỏi lóe lên ở trầm, các vị hãy lắng nghe điều ấy. Có nên bày tỏ việc cần phải giấu kín đến người nào khác, cho đâu là việc đáng bị chê bai hay là việc đáng được khen ngợi?”²

¹ Các câu kệ 5747 - 5750 là các câu kệ 704 - 707 ở Bốn Sanh 350, *Devatāpañhājātakam - Bốn Sanh Các Câu Hỏi Của Vị Thiên Nhân, Jātakapāḷi - Bốn Sanh I* (TTPV tập 32, trang 205).

² Các câu kệ 5751 - 5772 là các câu kệ 2534 - 2555 ở Bốn Sanh 508, *Pañcapaṇḍitapañho - Câu Hỏi Dành Cho Năm Bậc Nhân Sĩ, Jātakapāḷi - Bốn Sanh II* (TTPV tập 33, các trang 70 - 75).

5752. Tvam no āvikarohi¹ bhūmipāla
bhattā bhārasaho tuvaṃ vadetaṃ,²
tava chandañca ruciñca³ sammasitvā
atha vakkhanti janinda pañca dhīrā.
5753. Yā sīlavatī⁴ anaññadheyyā⁵
bhattucchandavasānugā piyā manāpā,
nindiyamatthaṃ pasamsiyaṃ vā
bhariyāvāvikareyya guyhamatthaṃ.
5754. Yo kicchagatassa āturassa
saraṇaṃ hoti gatī parāyanañca,⁶
nindiyamatthaṃ pasamsiyaṃ vā
sakhinovāvikareyya guyhamatthaṃ.
5755. Jeṭṭho⁷ atha majjhimo kaṇiṭṭho
so⁸ ce sīlasamāhito ṭhitatto,
nindiyamatthaṃ pasamsiyaṃ vā
bhātuvāvikareyya⁹ guyhamatthaṃ.
5756. Yo ve pituhadayassa paddhagu¹⁰
anujāto pitaraṃ anomapañño,
nindiyamatthaṃ pasamsiyaṃ vā
puttassāvāvikareyya guyhamatthaṃ.
5757. Mātā dipadā janindasetṭha¹¹
yo taṃ¹² poseti chandasā piyena,
nindiyamatthaṃ pasamsiyaṃ vā
mātuyāvāvikareyya¹³ guyhamatthaṃ.
5758. Guyhassa hi guyhameva sādhu
na hi guyhassa pasatthamāvikkammaṃ,
anipphādāya¹⁴ saheyya dhīro
nippannattho¹⁵ yathāsukhaṃ bhaṇeyya.
5759. Kinnu tvam¹⁶ vimanosi rājasetṭha¹⁷
dipadinda¹⁸ vacanaṃ suṇoma netam,¹⁹
kiṃ cintayamāno dummanosi
nūna²⁰ deva aparādho atthi mayhaṃ.

¹ tvam āvikarohi - Ma;

tvam āvikarohi - Syā;

tvam pi āvikarohi - PTS.

² vade taṃ - Ma; vad' etaṃ - PTS.

³ chandarucini - Ma, Syā.

⁴ sīlavatīva - Syā.

⁵ anaññatheyyā - Ma, Syā.

⁶ parāyanañca - Ma, Syā, PTS.

⁷ yo jeṭṭho - Syā.

⁸ yo - Ma.

⁹ bhātuno vāvikareyya - Syā.

¹⁰ paddhagū - Ma, PTS; patthagū - Syā.

¹¹ dvipadājanindasetṭha - Ma;

dvipadajanindasetṭha - Syā.

¹² yā naṃ - Ma, Syā; yo naṃ - PTS.

¹³ mātuyāvāvikareyya - Syā;
mātu vāvikareyya - PTS.

¹⁴ anipphannatā - Ma;
anipphannatāya - Syā;
anippādāya - PTS.

¹⁵ nippannattho - Ma;
nippannatthova - Syā;
nippannattho - PTS.

¹⁶ kiṃ tvam - Ma, Syā.

¹⁷ rāja - PTS.

¹⁸ dvipadajaninda - Ma.

¹⁹ metam - Ma;

te taṃ - Syā;

n' etaṃ - PTS.

²⁰ na hi - Syā, PTS.

(Lời vị Senaka)

5752. “Tâu đấng hộ quốc, xin bệ hạ hãy bày tỏ với chúng thần. Bệ hạ là chủ nhân, là người nâng đỡ gánh nặng cho chúng thần, xin bệ hạ hãy nói ra điều ấy. Tâu vị chúa của loài người, sau khi nắm bắt được mong muốn và ý thích của bệ hạ, khi ấy năm vị sáng trí sẽ phát biểu.”

(Lời đức vua)

5753. “Cho đâu là việc đáng bị chê bai hay là việc đáng được khen ngợi, nên bày tỏ việc cần phải giấu kín đến người vợ, (nếu) nàng là người có giới hạnh, không thể bị xúi giục bởi người khác, chiều theo sự mong muốn và mệnh lệnh của chồng, đáng yêu, và hợp ý.”

(Lời vị Senaka)

5754. “Cho đâu là việc đáng bị chê bai hay là việc đáng được khen ngợi, nên bày tỏ việc cần phải giấu kín đến người bạn, (nếu) vị ấy là nơi nương tựa, nơi đi đến, nơi nâng đỡ đối với người gặp khó khăn, đối với người bị bệnh.”

(Lời vị Pukkusa)

5755. “Cho đâu là việc đáng bị chê bai hay là việc đáng được khen ngợi, nên bày tỏ việc cần phải giấu kín đến anh em trai, là người anh cả, anh thứ, hay em út, nếu người ấy có giới hạnh, trầm tĩnh, có bản tánh kiên định.”

(Lời vị Kāvinda)

5756. “Cho đâu là việc đáng bị chê bai hay là việc đáng được khen ngợi, nên bày tỏ việc cần phải giấu kín đến người con trai, là người tuân phục sự sai bảo của cha, là người con tiếp nối sự nghiệp của cha, là người có trí tuệ hoàn hảo.”

(Lời vị Devinda)

5757. “Tâu vị chúa tối thượng của loài người có hai chân, cho đâu là việc đáng bị chê bai hay là việc đáng được khen ngợi, nên bày tỏ việc cần phải giấu kín đến người mẹ, là người mẹ nuôi dưỡng kẻ ấy với sự mong mỏi, với sự yêu mến.”

(Lời bậc sáng suốt Mahosadha)

5758. “Riêng đối với việc cần phải giấu kín, chỉ có việc giấu kín là tốt, bởi vì đối với việc cần phải giấu kín, sự bày tỏ là không được khen ngợi. Khi việc chưa được hoàn tất, vị sáng trí nên chịu đựng; khi việc đã được hoàn tất, thì có thể nói ra một cách thoải mái.”

(Lời hoàng hậu Udumbaradevī)

5759. “Tâu chúa thượng, việc gì khiến bệ hạ ưu tư? Tâu vị chúa tể của loài người, bọn thiếp không nghe nói gì về việc ấy. Trong khi suy nghĩ về việc gì mà ngài phiền muộn? Tâu bệ hạ, không lẽ thiếp có lỗi làm gì chăng?”

5760. Pañño¹ vajjho mahosadhoti²
 āṇatto me vadhāya bhūripañño,
 taṃ cintayanto³ dummanosmi
 na hi devi⁴ aparādho atthi tuyhaṃ.
5761. Abhidosagato idāni esi⁵
 kiṃ sutvā kimāsaṅkate⁶ mano te,
 ko te kimavoca bhūripañña
 iṅgha taṃ vacanaṃ⁷ suṇoma brūhi metam.
5762. Pañño vajjho mahosadhoti
 yadi te mantayitaṃ janinda dosaṃ,
 bhariyāya rahogato asaṃsi
 guyhaṃ pātukataṃ sutam mametaṃ.
5763. Yam sālavanasmim senako
 pāpakammaṃ akāsi asabbhirūpaṃ,
 sakhinova rahogato asaṃsi
 guyhaṃ pātukataṃ sutam mametaṃ.
5764. Pukkusapurisassa te janinda
 uppanno rogo arājayutto,⁸
 bhātucca⁹ rahogato asaṃsi
 guyhaṃ pātukataṃ sutam mametaṃ.
5765. Ābādhoyam asabbhirūpo
 kāvindo¹⁰ naradevena phuṭṭho,
 puttassa rahogato asaṃsi
 guyhaṃ pātukataṃ sutam mametaṃ.
5766. Aṭṭhavaṅkaṃ maṇiratanam ulāraṃ
 sakko te adadā¹¹ pitāmahassa,
 devindassa gataṃ tadajja hatthaṃ
 mātucca¹² rahogato asaṃsi
 guyhaṃ pātukataṃ sutam mametaṃ.
5767. Guyhassa hi guyhameva sādhu
 na hi guyhassa pasatthamāvikammaṃ,
 anipphādāya¹³ saheyya dhīro
 nipphannattho¹⁴ yathāsukhaṃ bhaṇeyya.

¹ paṇhe - Ma; pañhe - Syā.

² mahosadho - Syā.

³ cintayamāno - Ma, Syā, PTS.

⁴ devī - Ma.

⁵ dāni ehisi - Ma, Syā.

⁶ kiṃ saṅkate - Ma, Syā.

⁷ iṅgha vacanaṃ - Ma;

iṅghetaṃ vacanaṃ - Syā.

⁸ arājapatto - Syā.

⁹ bhātuṅca - Ma; bhātuva - Syā.

¹⁰ kāvindo - Ma, Syā.

¹¹ addā - PTS.

¹² mātūṅca - Ma;

mātu ca - Syā;

mātuc ca - PTS.

¹³ anipphannatā - Ma;

anipphannatāya - Syā.

¹⁴ nipphannova - Ma;

nipphannatthova - Syā.

(Lời đức vua)

5760. “Kẻ có trí Mahosadha đáng bị giết chết,’ (nghe lời sàm tấu) trẫm đã ra lệnh hành quyết bậc có trí tuệ uyên bác. Trong khi suy nghĩ về việc ấy khiến trẫm phiền muộn. Nay hoàng hậu, nàng chẳng có lỗi làm gì.”

(Lời đức vua nói với bậc sáng suốt Mahosadha tại triều)

5761. “Tối hôm qua khanh đã ra về, bây giờ khanh đi đến. Khanh đã nghe điều gì? Ý của khanh nghi ngờ điều gì? Nay bậc có trí tuệ uyên bác, người nào đã nói điều gì với khanh? Nào, hãy cho chúng ta nghe lời nói ấy. Khanh hãy nói điều ấy với trẫm.”

(Lời bậc sáng suốt Mahosadha)

5762. “Tâu vị chúa của loài người, nếu điều đã được nói ra bởi bệ hạ tối hôm qua rằng: ‘Kẻ có trí Mahosadha đáng bị giết chết,’ rồi bệ hạ đã bày tỏ cho người vợ ở nơi kín đáo. (Như thế) việc cần phải giấu kín đã được phơi bày, (bởi vì) thần đã nghe được điều ấy.

5763. Việc Senaka đã làm hành động xấu xa, có hình thức không tốt lành, ở khu rừng cây *sāla*, rồi đã bày tỏ cho người bạn ở nơi kín đáo. (Như thế) việc cần phải giấu kín đã được phơi bày, (bởi vì) thần đã nghe được điều ấy.

5764. Tâu vị chúa của loài người, Pukkusa, người của bệ hạ, đã bị phát khởi chứng bệnh (phong cùi), không thích hợp để đức vua chạm đến. Lão đã bày tỏ cho người em trai ở nơi kín đáo. (Như thế) việc cần phải giấu kín đã được phơi bày, (bởi vì) thần đã nghe được điều ấy.

5765. Căn bệnh này có hình thức không tốt lành, Kāvinda bị ám ảnh bởi Dạ-xoa Naradeva. Lão đã bày tỏ cho người con trai ở nơi kín đáo. (Như thế) việc cần phải giấu kín đã được phơi bày, (bởi vì) thần đã nghe được điều ấy.

5766. Thiên chủ Sakka đã cho đến ông nội của bệ hạ viên bảo ngọc ma-ni tuyệt hảo, có tám mặt. Hôm nay, viên ngọc ấy đã rơi vào tay của Devinda. Lão đã bày tỏ cho người mẹ ở nơi kín đáo. (Như thế) việc cần phải giấu kín đã được phơi bày, (bởi vì) thần đã nghe được điều ấy.

5767. Riêng đối với việc cần phải giấu kín, chỉ có việc giấu kín là tốt, bởi vì đối với việc cần phải giấu kín, sự bày tỏ là không được khen ngợi. Khi việc chưa được hoàn tất, vị sáng trí nên chịu đựng; khi việc đã được hoàn tất, thì có thể nói ra một cách thoải mái.

5768. Na guyhamatthaṃ vivareyya rakkheyya naṃ yathā nidhiṃ,
na hi pātukato sādhu guyho attho pajānatā.

5769. Thiyā guyhaṃ na saṃseyya amittassa ca paṇḍito,
yo cāmisenā saṃhīro hadayattheno¹ ca yo naro.

5770. Guyhamatthamasambuddhaṃ saṃbodhayati yo naro,
mantabhedabhayā tassa dāsabhūto² titikkhati.

5771. Yāvanto purissatthaṃ guyhaṃ jānanti mantinaṃ,
tāvanto tassa ubbegā tasmā guyhaṃ na vissaje.

5772. Vivicca bhāseyya divā rahassaṃ
rattiṃ girāṃ nātivelāṃ pamuñce,
upassutikā hi suṇanti mantāṃ
tasmā manto khippamupeti bhedaṃ.
(Visatinipāte) Pañcapaṇḍitapañhā.

5773. Pañcālo sabbasenāya brahmadatto samāgato,³
sāyaṃ pañcāliyā senā appameyyā mahosadha.

5774. Piṭṭhimatī⁴ pattimati sabbasaṅgāmakovidā,
ohārinī saddavatī bherisaṅkhappabodhanā.

5775. Lohavijjālaṅkārahā⁵ dhajinī⁶ vāmarohiṇī,
sippiyehi susampannā sūrehi suppatiṭṭhitā.

5776. Dassettha paṇḍitā āhu bhūripaññā rahogamā,⁷
mātā ekādasī rañño pañcāliyaṃ pasāsati.⁸

5777. Athetthekasatāṃ khatyā anuyuttā⁹ yasassino,
acchinnaraṭṭhā byathitā pañcālīnaṃ¹⁰ vasaṃgatā.

¹ hadayatthe no - PTS.

² dāsabhūtova - Syā.

³ brahmadattoyamāgato - Ma, Syā.

⁴ viṭṭhimatī - Ma; vidḍhimatī - Syā.

⁵ lohavijjā alaṅkārahā - Ma, Syā, PTS.

⁶ dhajinī - PTS.

⁷ rahogatā - Syā.

⁸ pasāsati - PTS.

⁹ anuyantā - Ma, Syā.

¹⁰ pañcāliyaṃ - Ma.

5768. Không nên bộc lộ việc cần phải giấu kín; nên bảo vệ nó như là của chôn giấu. Quả thật là không tốt đẹp nếu việc cần phải giấu kín bị phơi bày bởi người có sự nhận thức.

5769. Vị sáng suốt không nên bày tỏ điều bí mật cho phụ nữ, cho kẻ đối nghịch, cho kẻ có thể bị mua chuộc bởi tài vật và hạng người giả vờ kết thân.

5770. Người nào cho biết việc cần phải giấu kín đến kẻ không khôn ngoan do nỗi sợ hãi về chú thuật hay về sự đổ vỡ quan hệ đối với kẻ ấy, thì phải chịu đựng thân phận làm nô lệ (cho kẻ ấy).

5771. Càng có nhiều kẻ biết được việc cần phải giấu kín của một người (do) đã được thổ lộ, thì càng có nhiều kích động đối với người ấy; vì thế, không nên thổ lộ điều bí mật.

5772. Vào ban ngày, nên tách ly rồi mới nói điều bí mật, vào ban đêm không nên thốt ra lời tổn quá nhiều thời gian.

Bởi vì những kẻ nghe lén lắng nghe điều thổ lộ, vì thế, điều thổ lộ mau chóng đi đến việc rò rỉ.”

Câu Hỏi Dành Cho Năm Bạc Nhân Sĩ (thuộc Nhóm Hai Mươi Kệ Ngôn).

(Lời đức vua xứ Videha)

5773. “Vua Brahmadata xứ Pañcāla cùng với tất cả quân binh đã đến. Nay Mahosadha, đạo quân này đây của xứ Pañcāla là đông vô số kể.

5774. (Đạo quân này) có mã binh và tượng binh, có bộ binh rành rẽ về mọi chiến trận, có khả năng công phá, có sự náo động, có sự thúc giục bằng tiếng trống và tiếng tù và.

5775. (Đạo quân này) có sự sáng chói với vũ khí và trang phục bằng kim loại, có cờ xí, có tượng binh và kỵ binh ở cánh trái, khéo được thành tựu về các tài nghệ, khéo được thiết lập với các dũng sĩ.

5776. Ở đây, có mười bậc sáng suốt, có trí tuệ uyên bác, có kế hoạch kín đáo, và hoàng thái hậu là vị thứ mười một điều khiển đạo quân xứ Pañcāla.

5777. Và ở đây còn có một trăm lẻ một vị Sát-đế-ly là các chư hầu có danh tiếng, có đất nước bị chiếm cứ, bị thống trị, bị rơi vào quyền lực của đạo quân xứ Pañcāla.

5778. Yamvadā takkarā rañño akāmā piyabhāṇino,
pañcālanuyāyanti akāmā vasino gatā.
5779. Tāya senāya mithilā tisandhiparivāritā,
rājadhānī videhānaṃ samantā parikhaññati.¹
5780. Uddhaṃ tārakajātāva samantā parivāritā,
mahosadha vijānāhi kathaṃ mokkho bhavissati.
5781. Pāde deva pasārehi bhuñja kāme ramassu ca,
hitvā pañcāliyaṃ senaṃ brahmadatto palāyati.²
5782. Rājā santhavakāmo te ratanāni paveccati,
āgacchantu tato³ dūtā mañjukā piyabhāṇino.
5783. Bhāsantu mudukā vācā yā vācā paṭinanditā,
pañcālā ca videhā ca⁴ ubho ekā bhavantu te.
5784. Kathannu kevaṭṭa mahosadhena,
samāgamo āsi tadiṅgha brūhi,
kacci te paṭinijjhatto kacci tuṭṭho mahosadho.
5785. Anariyarūpo puriso janinda,
asammodako⁵ thaddho asabbhirūpo,
yathā mūgo ca badhiro ca⁶ na kiñcatthaṃ⁷ abhāsatha.
5786. Addhā idam mantapadam sududdasaṃ
attho suddho naraviriyena⁸ diṭṭho,
tathā hi kāyo mama sampavedhati
hitvā sayam ko parahatthamessati.
5787. Channaṃ hi ekāva matī sameti
ye paṇḍitā uttamabhūripattā,⁹
yānaṃ ayānaṃ athavāpi ṭhānaṃ
mahosadha tvampi matiṃ karohi.
5788. Jānāsi kho rāja mahānubhāvo
mahabbalo cūlanibrahmadatto,
rājā ca taṃ icchati kāraṇatthaṃ¹⁰
migaṃ yathā okacarena luddo.

¹ parijaññati - Syā.² palāyiti - Ma;
pamāyati - PTS.³ ito - Ma, Syā.⁴ pañcālo ca videho ca - Ma, Syā.⁵ asammodako - PTS.⁶ mūgo va badhiro va - PTS.⁷ kiñcitthaṃ - Ma, Syā.⁸ naraviriyena - Ma;

naravirena - Syā.

⁹ uttamabhūripaññā - Syā.¹⁰ māraṇatthaṃ - Ma, Syā.

5778. Các vị Sát-đế-ly ấy nói rằng, họ miễn cưỡng làm công việc ấy cho vị vua có lời nói đáng yêu. Họ miễn cưỡng đi theo vị vua xứ Pañcāla vì bị rơi vào quyền lực của vị ấy.

5779. Kinh thành Mithilā của xứ sở Videha bị đạo quân ấy bao vây xung quanh với ba vòng vây, và bị đào xói xung quanh khắp mọi nơi.

5780. Bị bao vây xung quanh khắp mọi nơi (bởi đạo quân với hàng trăm ngàn cây đuốc), tựa như các chòm sao ở trên trời, này Mahosadha, khanh phải biết làm thế nào để có sự giải vây?”

(Lời bậc sáng suốt Mahosadha)

5781. “Tâu bệ hạ, bệ hạ hãy đuổi thẳng các bàn chân, hãy thọ hưởng và vui sướng với các dục. Vua Brahmadata xứ Pañcāla sẽ quăng bỏ đạo quân và trốn chạy.”

(Lời vị Kevaṭṭa, sứ giả của vua Brahmadata xứ Pañcāla)

5782. “Với ý định cầu thân với bệ hạ, đức vua sẽ ban tặng các bảo vật. Hãy để các sứ giả có giọng nói du dương, có lời nói đáng yêu, từ nơi ấy đi đến.

5783. Hãy để cho họ nói lời nói mềm mỏng, là lời nói được vui vẻ tiếp nhận. Mong rằng người dân cả hai xứ sở Pañcāla và Videha ấy được hợp nhất.”

(Lời đức vua xứ Videha)

5784. “Này Kevaṭṭa, việc gặp gỡ với Mahosadha đã là như thế nào? Vậy, khanh hãy nói về việc ấy. Phải chăng Mahosadha đã hòa giải với khanh, phải chăng Mahosadha được vừa lòng?”

(Lời vị Kevaṭṭa)

5785. “Tâu vị chúa của loài người, Mahosadha có dáng vẻ không cao thượng, không thân thiện, ương ngạnh, có dáng vẻ không tốt lành, giống như kẻ cầm, kẻ điếc, đã không nói điều gì có ý nghĩa.”

(Lời đức vua xứ Videha, nói một mình)

5786. “Từ ngữ chú thuật này quả thật khó nhận ra. Ý nghĩa của nó sẽ được rõ ràng, sẽ được vị dũng mãnh của loài người nhìn thấy. Bởi vì thân thể của trẫm bị run rẩy như thế này, người nào sẽ từ bỏ bản thân và đi vào bàn tay của kẻ thù?”

(Lời đức vua xứ Videha)

5787. “Cả sáu người cùng đạt đến một ý kiến duy nhất. Họ đều là những vị sáng suốt đã đạt đến sự uyên bác tột bậc. Đi đến (để cưới công chúa), không đi đến, hay là ở tại chỗ, này Mahosadha, khanh cũng hãy có ý kiến.”

(Lời bậc sáng suốt Mahosadha)

5788. “Tâu bệ hạ, quả thật bệ hạ biết rằng vị vua Cūlanibrahmadatta có oai lực vĩ đại, có sức mạnh vĩ đại. Và vị vua ấy mong muốn bệ hạ nhằm mục đích giết chết bệ hạ, giống như người thợ săn mong muốn săn bắt con nai với con thú mồi.

5789. Yathāpi maccho baḷisaṃ¹ vaṅkaṃ maṃsena chāditaṃ,
āmagiddho na jānāti maccho² maraṇamattano.
5790. Evameva tuvaṃ rāja cūḷaniyassa³ dhītaraṃ,
kāmagiddho na jānāsi macchova maraṇamattano.
5791. Sace gacchasi pañcālaṃ khippamattaṃ jahissasi,⁴
migam pathānupannaṃva⁵ mahantaṃ bhayamessati.⁶
5792. Mayameva bālamhase⁷ eḷamūgā⁸
ye uttamattāni tayī lapimha,⁹
kimeva tvaṃ naṅgalakoṭivaddho¹⁰
attāni jānāsi yathāpi aññe.
5793. Imaṃ gale gahetvāna nāsetha vijitā mama,
yo me ratanalābhassa antarāyāya bhāsati.
5794. Tato ca so apakkamma vedehassa upantikā,
atha āmantayī dūtaṃ māḍharaṃ¹¹ suvapaṇḍitaṃ.
5795. Ehi samma harīpakkha¹² veyyāvaccam karohi me,
atthi pañcālarājassa sālikā¹³ sayanapālikā.
5796. Taṃ pattharena¹⁴ pucchassu sā hi sabbassa kovidā,
sā tesam¹⁵ sabbaṃ jānāti rañño ca kosiyassa ca.
5797. Āmoti so paṭissutvā¹⁶ māḍharo¹⁷ suvapaṇḍito,
agamāsi harīpakkho sālikāya upantikaṃ.
5798. Tato ca kho so gantvāna māḍharo suvapaṇḍito,
atha āmantayī¹⁸ sugharaṃ sālikam mañjubhāṇikaṃ.
5799. Kacci te sughare khamanīyaṃ kacci vesse¹⁹ anāmayaṃ,
kacci te madhunā lājā²⁰ labbhate sughare tava.²¹
5800. Kusalañceva me samma atho samma anāmayaṃ,
atho me madhunā lājā labbhate suvapaṇḍita.

¹ balisaṃ - Syā, PTS.

² maccho va - PTS.

³ cūḷaneyyassa - Ma, Syā;
cūḷaniyassa - PTS.

⁴ jahissati - Ma.

⁵ panthānubandhamva - Ma;
panthānupannaṃva - Syā.

⁶ bhayamessasi - Syā.

⁷ bālamhase - Syā.

⁸ elamūgā - Syā, PTS.

⁹ lapimhā - Ma, Syā.

¹⁰ vaḍḍho - Ma, Syā.

¹¹ māḍharaṃ - Ma;
mādhuraṃ - Syā;
māḍharaṃ - PTS.

¹² haritapakkha - Ma, Syā.

¹³ sālikā - Syā, evamuparipi.

¹⁴ bandhanena - Ma;
santhavena - Syā.

¹⁵ nesam - Syā.

¹⁶ paṭissutvā - Syā.

¹⁷ māḍharo - Ma;
mādhuro - Syā;
maṭṭharo - PTS.

¹⁸ athāmantayī - Ma;
atha āmantayī - Syā, PTS.

¹⁹ vese - Syā.

²⁰ lājā - Syā.

²¹ tuvaṃ - Ma, Syā.

5789. Cũng giống như con cá không nhận biết cái lưỡi câu cong được bao bọc bởi miếng thịt, bị thềm khát miếng mồi tươi, con cá không nhận biết cái chết dành cho bản thân.

5790. Tâu bệ hạ, tương tự y như thế, bị tham đắm dục vọng, bệ hạ không nhận biết người con gái của vị vua Cūḷanīya là cái chết dành cho bản thân, tựa như con cá vậy.

5791. Nếu bệ hạ đi đến xứ sở Pañcāla, bệ hạ sẽ buông bỏ bản thân một cách mau chóng, tựa như con nai đi dọc theo con đường sẽ gặp phải sự nguy hiểm lớn lao.”

(Lời đức vua xứ Videha)

5792. “Bọn trẫm đúng là những kẻ ngu dốt, điếc, và câm, là những kẻ đã nói với người những ý nghĩa cao tột. Người là kẻ có sự lớn lên cùng với lưỡi cày, làm thế nào người hiểu được các ý nghĩa giống như những người khác?”

5793. Các khanh hãy nắm lấy gã này ở cổ, và hãy trục xuất ra khỏi lãnh thổ của trẫm kẻ phát biểu nhằm ngăn cản việc đón nhận báu vật của trẫm.”

5794. Và sau đó, khi đã đi ra khỏi khu vực lân cận của đức vua Vedeha, vị ấy đã bảo sứ giả là con chim két sáng suốt tên Māḍhara rằng:

5795. “Này bạn có cánh màu xanh, bạn hãy đến. Bạn hãy thực hiện nhiệm vụ cho ta. Có con chim sáo mái là kẻ bảo vệ giấc ngủ cho đức vua xứ Pañcāla.

5796. Bạn hãy kín đáo hỏi con chim mái ấy, bởi vì con chim mái ấy rành rẽ mọi việc. Con chim mái ấy biết tất cả bí mật của bọn họ, của đức vua và của dòng dõi Kosiya.”

5797. Con chim két sáng suốt Māḍhara ấy đã đáp lại rằng: “Xin vâng.” Và con chim có cánh màu xanh đã đi đến khu vực lân cận của con chim sáo mái.

5798. Và sau đó, con chim sáng suốt Māḍhara ấy đã đi đến và đã bảo với con chim sáo mái có giọng nói du dương, có chiếc lông đẹp rằng:

5799. “Này Vessā, phải chăng nàng được dễ chịu ở chiếc lông đẹp? Phải chăng nàng được vô sự? Phải chăng nàng nhận được bắp rang với mật đường ở chiếc lông đẹp của nàng?”

5800. “Này bạn, thật tốt đẹp đối với tôi. Này bạn, tôi được vô sự. Và này chim két sáng suốt, tôi nhận được bắp rang với mật đường.

5801. Kuto nu samma āgamma kassa vā pahito tuvaṃ,
na ca mesi ito pubbe diṭṭho vā yadi vā suto.
5802. Ahoṣiṃ sivrājassa pāsāde sayanapālako,
tato so dhammiko rājā baddhe mocesi¹ bandhanā.
5803. Tassa mekā dutiyāsi sālīkā² mañjubhāṇikā,
taṃ tattha avadhī seno pekkhato sughare mama.³
5804. Tassā kāmā hi sammatto⁴ āgatosmi tavantike,
sace kareyyāsi⁵ okāsaṃ ubhayova vasāmase.⁶
5805. Suvova⁷ suviṃ kāmeyya sālīko pana sālīkaṃ,
suvassa sālīkāya ca⁸ saṃvāso hoti kīdiso.
5806. Yaṃ yaṃ kāmī⁹ kāmāyati api caṇḍālikāmapi,
sabbehi¹⁰ sadiso hoti natthi kāme asādiso.¹¹
5807. Atthi jambāvātī¹² nāma mātā sivissa¹³ rājino,
sā bhariyā vāsudevassa kaṇhassa mahesī piyā.¹⁴
5808. Rathāvātī¹⁵ kimpurisi sāpi vacchaṃ akāmayi,
manusso miḡiyā saddhiṃ natthi kāme asādiso.
5809. Handa khoḥaṃ¹⁶ gamissāmi sālīke mañjubhāṇike,
paccakkhānupadaṃ hetam atimaññasi nūna maṃ.
5810. Na sirī taramānassa māḍhara¹⁷ suvapaṇḍita,
idheva tāva acchassu yāva rājānaṃ¹⁸ dakkhasi,¹⁹
sossasi²⁰ saddaṃ mutiṅgānaṃ²¹ ānubhāvañca rājino.
5811. Yo nu khoḥaṃ²² tibbo saddo tirojanapade²³ suto,
dhītā pañcālarājassa osadhī viya vaṇṇinī,
taṃ dassati videhānaṃ so vivāho bhavissati.
5812. Nediso te²⁴ amittānaṃ vivāho hotu māḍhara,
yathā pañcālarājassa vedehena bhavissati.

¹ bandhe moceti - Syā.

² sālīkā - Syā, evamuparipi.

³ mamaṃ - PTS.

⁴ kāmābhisammanto - PTS.

⁵ kareyya - Ma; kareyu - Syā; kareyyāsi me - PTS.

⁶ ubhayeva vaseshase - Syā.

⁷ suvo ca - Syā.

⁸ sālīkāyeva - Ma; sālīkāyeva - Syā.

⁹ yoyaṃ kāme - Ma; yo yaṃ kāme - Syā.

¹⁰ sabbo hi - Ma, Syā.

¹¹ asadiso - PTS.

¹² jāmpāvātī - Ma.

¹³ sibbissa - Ma.

¹⁴ sā piyā vāsudevassa kaṇhassa ca mahesiyā - Syā.

¹⁵ ratthavātī - Ma;

ratanavātī - Syā.

¹⁶ khvāhaṃ - Ma.

¹⁷ mādhara - Ma;

mādhura - Syā;

māṭhara - PTS.

¹⁸ rājāna - Ma, Syā.

¹⁹ dakkhisi - PTS.

²⁰ sossi - Ma, Syā.

²¹ mudiṅgānaṃ - Ma, Syā.

²² khvāyaṃ - Ma, Syā.

²³ tiro janapadaṃ - PTS.

²⁴ ediso mā - Ma, PTS;

ediso te - Syā.

5801. Này bạn, vậy bạn đã từ đâu đi đến? Hay là bạn đã được ai phái đi? Và tôi chưa từng được thấy hay được nghe về bạn trước đây.”

5802. “Ta đã là người bảo vệ giấc ngủ cho đức vua Sivi ở tòa lâu đài. Sau đó, vị vua công chính ấy đã phóng thích các tù nhân thoát khỏi sự giam cầm.

5803. Ta đây đã có một người vợ là con chim sáo mái có giọng nói du dương. Tại nơi ấy, con chim điều hâu đã giết chết nàng chim ấy, trong khi ta đang ở trong chiếc lồng đẹp nhìn theo.

5804. Bị say đắm bởi chính tình yêu với con chim mái ấy, ta đã đi đến bên cạnh nàng. Nếu nàng có thể tạo cơ hội, cả hai chúng ta có thể sống chung.”

5805. “Chi chim két trống mới có thể yêu chim két mái, và chim sáo trống với chim sáo mái. Việc sống chung giữa chim két trống và chim sáo mái thì giống như thế nào?”

5806. “Việc một người nam có tình ý yêu thương một người nữ nào, thậm chí là người nữ dòng hạ tiện cũng thế, bởi vì tất cả đều tương đương nhau; không có sự khác biệt trong tình yêu.

5807. Có người mẹ của đức vua Sivi tên là Jambāvatī. Bà ấy là người vợ, là chánh hậu yêu dấu của vị hoàng đế Vāsudeva Kaṇha.

5808. Nữ nhân điều Rathāvatī ấy cũng đã yêu vị ẩn sĩ Vaccha là chuyện loài người kết hợp với thú cái; không có sự khác biệt trong tình yêu.

5809. Hỡi nàng chim sáo có giọng nói du dương, đã vậy thì ta sẽ ra đi. Bởi vì lời nói ấy là hành động từ chối. Chắc hẳn nàng khi dễ ta.”

5810. “Này chim két sáng suốt Māḍhara, vinh quang không có cho kẻ hấp tấp. Chàng hãy lưu lại ngay tại chỗ này cho đến khi chàng nhìn thấy đức vua, nghe được âm thanh của những cái trống, và thấy được oai lực của đức vua.”

5811. “Có tin đồn chấn động này đã được nghe ở xứ sở lân cận rằng: ‘Con gái của đức vua Pañcāla có sắc đẹp như là ngôi sao mai, vua cha sẽ gả nàng cho đức vua xứ Videha, và đám cưới ấy sẽ được tiến hành.’”

5812. “Hỡi chàng Māḍhara, mong rằng đám cưới như thế này sẽ không được tiến hành giữa những kẻ thù nghịch, giống như việc sẽ xảy ra giữa đức vua Pañcāla với đức vua Videha.

5813. Ānayatvāna vedeham pañcālānam rathesabho,
tato nam¹ ghātayissati nāssa sakkhi² bhavissati.
5814. Handa kho maṃ anujānāhi rattiyo sattamattiyo,
yāvāham sivrājassa ārocemi mahesino,
laddho ca me āvasatho sālikāya upantikam.³
5815. Handa kho taṃ anujānāmi rattiyo sattamattiyo,
sace tvam satarattena nāgacchasi mamantike,⁴
maññe okkantasattam⁵ maṃ matāya āgamissasi.⁶
5816. Tato ca kho so gantvāna māḍharo suvapaṇḍito,
mahosadhassa akkhāsi sāḷiyā vacanam⁷ idaṃ.
5817. Yasseva ghare bhuñjeyya bhogam,
tasseva attham puriso careyya.
5818. Handāham gacchāmi pure janinda,
pañcālarājassa puram surammaṃ,
nivesanāni māpetum vedehassa yasassino.
5819. Nivesanāni māpetvā vedehassa yasassino.
yadā te pahiṇeyyāmi tadā eyyāsi khattiya.
5820. Tato ca pāyāsi pure mahosadho,
pañcālarājassa puram surammaṃ,
nivesanāni māpetum vedehassa yasassino.
5821. Nivesanāni māpetvā vedehassa yasassino,
athassa pahiṇī⁸ dūtam (vedeham mithilaggaham)
ehidāni mahārāja māpitaṃ te nivesanam.
5822. Tato ca rājā pāyāsi senāya caturaṅgiyā,
anantavāhanam daṭṭhum phītam kampilīyam⁹ puram.
5823. Tato ca kho so gantvāna brahmadattassa pāhiṇi,
āgatismi mahārāja tava pādāni vanditum.
5824. Dadāhidāni me bhariyam¹⁰ nāriṃ¹¹ sabbaṅgasobhinim,¹²
suvaṇṇena paṭicchannaṃ dāsigaṇapurakkhataṃ.¹³
5825. Svāgataṃ te¹⁴ vedeha aho te adurāgataṃ,
nakkhattaññeva paripuccha aham kaññaṃ dadāmi te,
suvaṇṇena paṭicchannaṃ dāsigaṇapurakkhataṃ.

¹ tam - PTS.² nassa sakkhi - Ma;
nāssa sakkhi - Syā, PTS.³ upantikā - Syā.⁴ mamantikam - Syā.⁵ okkantasattam - Syā;

okkantasattam - PTS.

⁶ āgamissati - PTS.⁷ sālikāvacanam - Ma; sālikāya vacanam - Syā.⁸ pāhiṇi - Ma; pāhiṇi - Syā.⁹ kapiliyam - Ma; kampilīyam - Syā.¹⁰ dadāhidāni bhariyam - Syā.¹¹ nāriyam - PTS.¹² sabbaṅgasobhanim - Syā, PTS.¹³ dāsigaṇapurakkhitam - Syā, evamuparipi.¹⁴ teva - Ma; tepi - Syā; tena - PTS.

5813. Đấng thủ lãnh xa binh xứ Pañcāla sẽ đưa đức vua Vedeha đến, sau đó sẽ giết chết vị ấy. Đối với người này, sẽ không có tình thân hữu.”

5814. “Vậy thì, nàng hãy cho phép ta (vãng mặt) trong thời hạn bảy đêm để ta trình báo cho đức vua Sivi và hoàng hậu về việc ta đã đạt được chỗ trú ngụ ở khu vực lân cận của chim sáo mái.”

5815. “Vậy thì, thiếp cho phép chàng (vãng mặt) trong thời hạn bảy đêm. Nếu chàng không trở lại bên cạnh thiếp sau bảy đêm, thiếp nghĩ rằng thiếp không còn mạng sống, chàng sẽ đi đến với người đã chết.”

5816. Và sau đó, con chim két sáng suốt Mādhara ấy đã đi đến và kể lại cho bậc sáng suốt Mahosadha. Đây là lời thuật lại về con chim sáo mái.

(Lời bậc sáng suốt Mahosadha)

5817. “Là người thọ hưởng của cải ở nhà của một kẻ nào, thì nên làm điều lợi ích cho chính kẻ ấy.

5818. Tâu vị chúa của loài người, vậy thì hãy để thần đi đến thành phố vô cùng đáng yêu của đức vua xứ Pañcāla trước để xây dựng các chỗ trú ngụ cho đức vua Vedeha có danh tiếng.

5819. Khi nào đã xây dựng xong các chỗ trú ngụ cho đức vua Vedeha có danh tiếng, thần sẽ gọi tin đến bộ hạ, khi ấy, bộ hạ có thể đi đến, tâu vị Sát-đế-ly.”

5820. Và sau đó, Mahosadha đã khởi hành trước đi đến thành phố vô cùng đáng yêu của đức vua xứ Pañcāla để xây dựng các chỗ trú ngụ cho đức vua Vedeha có danh tiếng.

5821. Sau khi đã xây dựng xong các chỗ trú ngụ cho đức vua Vedeha có danh tiếng, Mahosadha đã phái sứ giả đi đến gặp vị vua này (đức vua Vedeha trị vì kinh thành Mithilā) thưa rằng: “Tâu đại vương, giờ đây bộ hạ hãy đi đến. Chỗ trú ngụ của bộ hạ đã được xây dựng xong.”

5822. Và sau đó, đức vua đã khởi hành cùng với đoàn quân gồm bốn binh chủng để thăm viếng thành phố Kampilliya phồn thịnh có xe cộ vô số kể.

5823. Và sau đó, khi đã đi đến, đức vua Vedeha đã gọi tin đến đức vua Brahmadata rằng: “Tâu đại vương, trẫm đã đến để đánh lễ hai bàn chân của đại vương.

5824. Giờ đây, xin đại vương hãy ban cho trẫm vị hôn thê là người phụ nữ xinh đẹp về mọi phần cơ thể, được trang điểm với những vật trang sức bằng vàng, được tháp tùng bởi đoàn tùy nữ.”

5825. “Này đức vua Vedeha, chào mừng đức vua đã ngự đến, và việc đi đến tốt lành của đức vua! Đức vua hãy hỏi về thời khắc. Trẫm ban cho đức vua nàng công chúa được trang điểm với những vật trang sức bằng vàng, được tháp tùng bởi đoàn tùy nữ.”

5826. Tato ca rājā vedeho nakkhattam paripucchatha,¹
nakkhattam paripucchitvā brahmadattassa pāhiṇi.
5827. Dadāhidāni me bhariyam nāriṃ sabbaṅgasobhiniṃ,²
suvaṇṇena paṭicchannaṃ dāsigaṇapurakkhataṃ.
5828. Dadāmidāni te bhariyam nāriṃ sabbaṅgasobhiniṃ,
suvaṇṇena paṭicchannaṃ dāsigaṇapurakkhataṃ.
5829. Hatthī assā rathā pattī senā tiṭṭhanti vammitā,³
ukkā padittā jhāyanti kinnu maññanti paṇḍitā.
5830. Hatthī assā rathā pattī senā tiṭṭhanti vammitā,
ukkā padittā jhāyanti kinnu kāhanti paṇḍitā.
5831. Rakkhati taṃ mahārāja cūḷanīyo⁴ mahabbalo,
paduṭṭho te brahmadatto⁵ pāto taṃ ghātayissati.
5832. Ubbedhate⁶ me hadayaṃ mukhañca parisussati,
nibbutiṃ nādhigacchāmi aggidaḍḍhova ātape.
5833. Kammārānaṃ yathā ukkā anto jhāyati no bahi,⁷
evampi hadayaṃ mayhaṃ anto jhāyati no bahi.
5834. Pamatto mantanātito bhinnamantosi khattiya,
idāni kho taṃ tāyantū paṇḍitā mantino janā.
5835. Akatvā maccassa vacanaṃ atthakāmahitesino,
attapītirato rāja⁸ migo kūṭeva ohito.
5836. Yathāpi maccho baḷisaṃ vaṅkaṃ maṃsena⁹ chāditaṃ,
āmagiddho¹⁰ na jānāti maccho maraṇamattano.
5837. Evameva tuvaṃ rāja cūḷaneyyassa dhītaraṃ,
kāmagiddho na jānāsi macchova¹¹ maraṇamattano.
5838. Sace gacchasi pañcālaṃ khippamattaṃ jahessasi,¹²
migaṃ pathānupantaṃva¹³ mahantaṃ bhayamessati.¹⁴

¹ paripucchati - Syā.

² sabbaṅgasobhaniṃ - Syā;
sabbaṅgasobhanaṃ - PTS.

³ cammikā - Syā.

⁴ cūḷaneyyo - Ma, Syā.

⁵ paduṭṭho brahmadattena - Ma.

⁶ ubbedhati - Ma, Syā.

⁷ bahiṃ - PTS.

⁸ rājā - Ma, PTS.

⁹ vaṅkamaṃsena - PTS.

¹⁰ āmagijjho - PTS.

¹¹ maccho - PTS.

¹² jahissasi - Ma, Syā.

¹³ panthānubandhaṃva - Ma;

panthānupannaṃva - Syā.

¹⁴ bhayamessasi - Syā.

5826. Và sau đó, đức vua Videha đã hỏi về thời khắc; sau khi hỏi về thời khắc, đã gửi tin cho đức vua Brahmadata rằng:

5827. “Bây giờ, xin đại vương hãy ban cho trăm vị hôn thê là người phụ nữ xinh đẹp về mọi phần cơ thể, được trang điểm với những vật trang sức bằng vàng, được tháp tùng bởi đoàn tùy nữ.”

5828. “Bây giờ, trăm ban cho đức vua vị hôn thê là người phụ nữ xinh đẹp về mọi phần cơ thể, được trang điểm với những vật trang sức bằng vàng, được tháp tùng bởi đoàn tùy nữ.”

(Lời đức vua xứ Videha)

5829. “Các đoàn quân gồm có tượng binh, mã binh, xa binh, và bộ binh đã được mang giáp đứng dàn trận, các ngọn đuốc đã được mồi lửa bùng cháy, này các bậc sáng suốt, chúng có ý định gì?”

5830. Các đoàn quân gồm có tượng binh, mã binh, xa binh, và bộ binh đã được mang giáp đứng dàn trận, các ngọn đuốc đã được châm lửa đang thiêu đốt, này các bậc sáng suốt, chúng sẽ làm điều gì?”

(Lời bậc sáng suốt Mahosadha)

5831. “Tâu đại vương, vị vua Cūḷanīya có sức mạnh vĩ đại đang canh phòng bệ hạ. Là kẻ xấu xa đối với bệ hạ, vị vua dòng họ Brahmadata sẽ giết chết bệ hạ vào sáng mai.”

(Lời đức vua xứ Videha)

5832. “Trái tim của trăm bị khuấy động, và miệng bị khô ráo, trăm không đạt được sự bình thản, tựa như bị đốt cháy bởi ngọn lửa, đang nóng bỏng.

5833. Giống như bề lõm của những người thợ rèn thiêu đốt ở bên trong, không ở bên ngoài, cũng tương tự như vậy, trái tim của trăm thiêu đốt ở bên trong, không ở bên ngoài.”

(Lời bậc sáng suốt Mahosadha)

5834. “Tâu vị Sát-đế-ly, bệ hạ bị say đắm nên đã bỏ qua lời góp ý; sự khôn ngoan của bệ hạ bị vỡ tan. Giờ đây, hãy để những người sáng suốt, có sự khôn ngoan bảo vệ cho bệ hạ.

5835. Sau khi không làm theo lời nói của viên quan cố vấn có lòng mong mỏi sự tiến bộ và tầm cầu điều lợi ích, tâu bệ hạ, ngài vui thích theo sự sung sướng của bản thân, tựa như con nai bị dính vào bẫy.

5836. Cũng giống như con cá không nhận biết cái lưỡi câu cong được bao bọc bởi miếng thịt, bị thêm khát miếng mồi tươi, con cá không nhận biết cái chết dành cho bản thân.¹

5837. Tâu bệ hạ, tương tự y như thế, bị tham đắm dục vọng, bệ hạ không nhận biết người con gái của vị vua Cūḷanīya là cái chết dành cho bản thân, tựa như con cá vậy.

5838. Nếu bệ hạ đi đến xứ sở Pañcāla, bệ hạ sẽ buông bỏ bản thân một cách mau chóng, tựa như con nai đi dọc theo con đường sẽ gặp phải sự nguy hiểm lớn lao.”

¹ Câu kệ 5836 giống như câu kệ 5789 ở trang 319.

5839. Anariyarūpo puriso janinda
ahīva ucchaṅgagato¹ ḍaseyya.
na tena mettiṃ² kayirātha dhīro³
dukkho have⁴ kāpurisena saṅgamo.
5840. Yantveva⁵ jaññā purisaṃ⁶ janinda
sīlavāyaṃ bahussuto,
teneva mettiṃ kayirātha dhīro
sukho have sappurisenā⁷ saṅgamo.
5841. Bālo tuvaṃ eḷamūgosi rāja
yo uttamathhāni mayī lapittho,
kimevāhaṃ⁸ naṅgalakoṭivaddho⁹
atthāni jānissaṃ¹⁰ yathāpi aññe.¹¹
5842. Imaṃ gale gahetvāna nāsetha vijitā mama,
yo me ratanalābhassa antarāyāya bhāsati.
5843. Mahosadha atītena nānuvijjhanti paṇḍitā,
kiṃ maṃ assaṃ va sambaddhaṃ¹² patodeneva vijjhasi.
5844. Sace¹³ passasi mokkhaṃ me¹⁴ khemaṃ vā pana passasi,
teneva maṃ anusāsa kiṃ atītena vijjhasi.
5845. Atītaṃ mānusaṃ kammaṃ dukkaraṃ durabhisambhavaṃ,
na taṃ sakkomi mocetuṃ tvampi jānassu¹⁵ khattiya.
5846. Santi vehāsayā¹⁶ nāgā iddhimanto yasassino,
tepi ādāya gaccheyyuṃ yassa honti tathāvidhā.
5847. Santi vehāsayā assā iddhimanto yasassino,
tepi ādāya gaccheyyuṃ yassa honti tathāvidhā.
5848. Santi vehāsayā pakkhī iddhimanto yasassino,
tepi ādāya gaccheyyuṃ yassa honti tathāvidhā.
5849. Santi vehāsayā yakkhā iddhimanto yasassino,
tepi ādāya gaccheyyuṃ yassa honti tathāvidhā.

¹ uccaṅkagato - Syā.

² mittiṃ - Ma.

³ pañño - PTS.

⁴ bhava - PTS.

⁵ yadeva - Ma;
yaṃ tveva - Syā.

⁶ puriso - Syā.

⁷ sappurisehi - Syā.

⁸ kimevahaṃ - Ma, Syā.

⁹ vaḍḍho - Ma, Syā.

¹⁰ jānāmi - Ma.

¹¹ añño - PTS.

¹² sambandhaṃ - Ma, Syā, PTS.

¹³ sace ca - PTS.

¹⁴ mokkhaṃ vā - Ma;

mokkhaṃ - PTS.

¹⁵ tvaṃ pajānassu - Ma, Syā.

¹⁶ vehāyasā - Ma, Syā.

5839. Người có dáng vẻ không thánh thiện, tâu vị chúa của loài người, tựa như con rắn nằm ở bấp vể, có thể cắn; bậc sáng trí không nên kết bạn với kẻ ấy. Thật vậy, việc gặp gỡ với những kẻ xấu là khổ đau.

5840. Nhưng có thể biết được về một người, tâu vị chúa của loài người, người này là có giới hạnh, có kiến thức rộng; bậc sáng trí nên kết bạn với chính người ấy. Thật vậy, việc gặp gỡ với những người tốt là hạnh phúc.

5841. Tâu bệ hạ, ngài là kẻ ngu dốt, điếc, và câm, là kẻ đã nói với thần những ý nghĩa cao tốt. Thần là người có sự lớn lên cùng với lưỡi cày, làm thế nào thần hiểu được các ý nghĩa giống như những người khác?

5842. (Bệ hạ đã ra lệnh rằng): ‘Các khanh hãy nắm lấy gã này ở cổ, và hãy trục xuất ra khỏi lãnh thổ của trẫm kẻ phát biểu nhằm ngăn cản việc đón nhận báu vật của trẫm.’”

(Lời đức vua xứ Videha)

5843. “Này Mahosadha, các bậc sáng suốt không bươi móc chuyện quá khứ. Tại sao khanh lại châm chích trẫm, tựa như đâm thọc con ngựa đã bị trói chặt bằng cây gậy đầu nhọn?”

5844. Nếu khanh nhìn thấy cách giải thoát cho trẫm, hoặc nhìn thấy lối an toàn cho trẫm, thì khanh hãy chỉ bảo cho trẫm đúng theo cách ấy, tại sao khanh lại châm chích trẫm bằng chuyện quá khứ?”

(Lời bậc sáng suốt Mahosadha)

5845. “Hành động mà con người có thể làm đã quá thời gian, là việc khó làm, khó đạt được. Thần không có khả năng giải thoát cho bệ hạ. Bệ hạ hãy nhận biết thế, tâu vị Sát-đế-ly.

5846. Có những con voi có thần lực, có danh tiếng, có thể di chuyển ở không trung. Những con voi thuộc loại như thế ấy có thể mang theo chủ nhân của chúng và di chuyển.

5847. Có những con ngựa có thần lực, có danh tiếng, có thể di chuyển ở không trung. Những con ngựa thuộc loại như thế ấy có thể mang theo chủ nhân của chúng và di chuyển.

5848. Có những con chim có thần lực, có danh tiếng, có thể di chuyển ở không trung. Những con chim thuộc loại như thế ấy có thể mang theo chủ nhân của chúng và di chuyển.

5849. Có những Dạ-xoa có thần lực, có danh tiếng, có thể di chuyển ở không trung. Những Dạ-xoa thuộc loại như thế ấy có thể mang theo chủ nhân của chúng và di chuyển.

5850. Atītaṃ mānusaṃ kammaṃ dukkaraṃ durabhisambhavaṃ,
na taṃ sakkomi mocetuṃ antalikkhena khattiya.
5851. Atīradassī puriso mahante udakaṇṇave,
yattha so labhate gādhaṃ tattha so vindate sukhaṃ.
5852. Evaṃ amhañca rañño ca¹ tvaṃ patitṭhā mahosadha,
tvaṃ nosi mantinaṃ seṭṭho amhe dukkhā pamocaya.
5853. Atītaṃ mānusaṃ² kammaṃ dukkaraṃ durabhisambhavaṃ,
na taṃ³ sakkomi mocetuṃ tvampi jānassu⁴ senaka.
5854. Suṇohi metaṃ vacanaṃ passasetāṃ⁵ mahabbhayaṃ,
senakaṃdāni⁶ pucchāmi kiṃ kiccaṃ idha maññasi.
5855. Aggiṃ⁷ dvārato dema gaṇhāmase vikattanaṃ,⁸
aññamaññaṃ vadhitvāna khippaṃ hessāma⁹ jīvitaṃ,
mā no rājā brahmadatto ciraṃ dukkhena mārayi.
5856. Suṇohi etaṃ¹⁰ vacanaṃ passasetāṃ mahabbhayaṃ,
pukkusaṃdāni¹¹ pucchāmi kiṃ kiccaṃ idha maññasi.
5857. Visaṃ khāditvā miyyāma khippaṃ hessāma jīvitaṃ,
mā no rājā brahmadatto ciraṃ dukkhena mārayi.
5858. Suṇohi etaṃ vacanaṃ passasetāṃ mahabbhayaṃ,
kāvindaṃdāni¹² pucchāmi kiṃ kiccaṃ idha maññasi.
5859. Rajjuyā bajjha miyyāma papātā papatemase,¹³
mā no rājā brahmadatto ciraṃ dukkhena mārayi.
5860. Suṇohi etaṃ vacanaṃ passasetāṃ mahabbhayaṃ,
devindaṃdāni¹⁴ pucchāmi kiṃ kiccaṃ idha maññasi.
5861. Aggiṃ dvārato dema gaṇhāmase vikattanaṃ,
aññamaññaṃ vadhitvāna khippaṃ hessāma jīvitaṃ,
na no sakkoti mocetuṃ sukheneva mahosadho.
5862. Yathā kadalino sāraṃ anvesaṃ nādhigacchati,
evaṃ anvesamānā naṃ pañhaṃ nājjhagamāmase.¹⁵

¹ raññaṃ ca - PTS.² mānusaṃ - PTS.³ naṃ - PTS.⁴ tvaṃ pajānassu - Ma, Syā, PTS.⁵ passa senaṃ - Ma;

passasenaṃ - Syā.

⁶ senakadāni - Syā.⁷ aggiṃ vā - Ma, Syā.⁸ vikattanaṃ - Ma, Syā.⁹ hissāma - Ma, Syā.¹⁰ metaṃ - Ma, Syā.¹¹ pukkusaṃdāni - Syā.¹² kāvindaṃ dāni - Ma; kāmindadāni - Syā.¹³ papatāmase - Ma.¹⁴ devindadāni - Syā.¹⁵ najjhagamāmase - Ma, evamuparipi.

5850. Hành động mà con người có thể làm đã quá thời gian, là việc khó làm, khó đạt được. Thần không có khả năng giải thoát cho bộ hạ bằng đường hư không, tâu vị Sát-đế-ly.”

(Lời vị Senaka)

5851. “Ở giữa biển nước mênh mông, con người không nhìn thấy bến bờ. Tại nơi nào kẻ ấy đạt được chỗ tựa, kẻ ấy tìm thấy sự hạnh phúc tại nơi ấy.

5852. Tương tự như vậy, này Mahosadha, cậu là nơi nương tựa của chúng tôi và đức vua. Cậu là vị ưu tú trong số các vị cố vấn chúng tôi. Cậu hãy giải thoát chúng tôi khỏi nỗi khổ đau.”

(Lời bậc sáng suốt Mahosadha)

5853. “Hành động mà con người có thể làm đã quá thời gian, là việc khó làm, khó đạt được. Tôi không có khả năng giải thoát cho ông. Ông hãy nhận biết thế, thưa vị Senaka.”

(Lời trao đổi giữa đức vua xứ Videha và vị Senaka)

5854. “Khanh hãy lắng nghe lời nói này của trăm. Khanh hãy nhìn xem nỗi nguy hiểm lớn lao này. Giờ đây trăm hỏi vị Senaka: ‘Khanh nghĩ việc gì là việc nên làm ở nơi đây?’”

5855. “Chúng ta hãy đóng cửa lại rồi đốt lửa ở đó, chúng ta hãy cầm lấy con dao. Sau khi giết chết lẫn nhau, chúng ta sẽ từ bỏ mạng sống một cách mau chóng. Chớ để vua Brahmadata giết chúng ta với sự khổ đau lâu dài.”

(Lời trao đổi giữa đức vua xứ Videha và vị Pukkusa)

5856. “Khanh hãy lắng nghe lời nói này. Khanh hãy nhìn xem nỗi nguy hiểm lớn lao này. Giờ đây trăm hỏi vị Pukkusa: ‘Khanh nghĩ việc gì là việc nên làm ở nơi đây?’”

5857. “Chúng ta hãy nhai thuốc độc rồi chết đi. Chúng ta sẽ từ bỏ mạng sống một cách mau chóng. Chớ để vua Brahmadata giết chúng ta với sự khổ đau lâu dài.”

(Lời trao đổi giữa đức vua xứ Videha và vị Kāvinda)

5858. “Khanh hãy lắng nghe lời nói này. Khanh hãy nhìn xem nỗi nguy hiểm lớn lao này. Giờ đây trăm hỏi vị Kāvinda: ‘Khanh nghĩ việc gì là việc nên làm ở nơi đây?’”

5859. “Chúng ta hãy thắt cổ bằng sợi dây rồi chết đi. Chúng ta có thể lao xuống từ vực thẳm. Chớ để vua Brahmadata giết chúng ta với sự khổ đau lâu dài.”

(Lời trao đổi giữa đức vua xứ Videha và vị Devinda)

5860. “Khanh hãy lắng nghe lời nói này. Khanh hãy nhìn xem nỗi nguy hiểm lớn lao này. Giờ đây trăm hỏi vị Devinda: ‘Khanh nghĩ việc gì là việc nên làm ở nơi đây?’”

5861. “Hay là chúng ta hãy đóng cửa lại rồi đốt lửa ở đó, chúng ta hãy cầm lấy con dao. Sau khi giết chết lẫn nhau, chúng ta sẽ từ bỏ mạng sống một cách mau chóng. Mahosadha không có khả năng giải thoát cho chúng ta một cách dễ dàng đâu.”

(Lời đức vua xứ Videha)

5862. “Giống như người tìm kiếm cốt lõi của cây chuối thì không đạt được, tương tự như vậy, trong khi đeo đuổi vấn đề ấy thì chúng ta không thể đạt được.

5863. Yathā simbalino sāraṃ anvesaṃ nādhigacchati,
evaṃ anvesamānā naṃ pañhaṃ nājjhagamāmase.
5864. Adese vata no vutthaṃ¹ kuñjarānaṃva nodake,²
sakāse dummanussānaṃ bālānaṃ avijānataṃ.
5865. Ubbedhate³ me hadayaṃ mukhañca parisussati,
nibbutiṃ nādhigacchāmi aggidaḍḍhova ātape.
5866. Kammārānaṃ yathā ukkā anto jhāyati no bahi,
evampi hadayaṃ mayhaṃ anto jhāyati no bahi.
5867. Tato so paṇḍito dhīro atthadassī mahosadho,
vedehaṃ dukkhitaṃ disvā idaṃ vacanamabravi.
5868. Mā tvaṃ bhāyi mahārāja mā tvaṃ bhāyi rathesabha,
ahaṃ taṃ mocayissāmi rāhugahitaṃva⁴ candimaṃ.
5869. Mā tvaṃ bhāyi mahārāja mā tvaṃ bhāyi rathesabha,
ahaṃ taṃ mocayissāmi rāhugahitaṃva sūriyaṃ.
5870. Mā tvaṃ bhāyi mahārāja mā tvaṃ bhāyi rathesabha,
ahaṃ taṃ mocayissāmi pañke sattaṃva⁵ kuñjaraṃ.
5871. Mā tvaṃ bhāyi mahārāja mā tvaṃ bhāyi rathesabha,
ahaṃ taṃ mocayissāmi peḷābaddhaṃva⁶ pannagaṃ.
5872. Mā tvaṃ bhāyi mahārāja mā tvaṃ bhāyi rathesabha,
ahaṃ taṃ mocayissāmi pakkhiṃ baddhaṃva⁷ pañjare.⁸
5873. Mā tvaṃ bhāyi mahārāja mā tvaṃ bhāyi rathesabha,
ahaṃ taṃ mocayissāmi macche jālagateriva.
5874. Mā tvaṃ bhāyi mahārāja mā tvaṃ bhāyi rathesabha,
ahaṃ taṃ mocayissāmi sayoggabalavāhanaṃ.⁹
5875. Mā tvaṃ bhāyi mahārāja mā tvaṃ bhāyi rathesabha,
pañcālaṃ vāhayissāmi¹⁰ kākasenaṃva leḍḍunā.
5876. Ādu¹¹ paññā kimatthiyā amacco vāpi tādiso,
yo taṃ sambādhapakkhannaṃ¹² dukkhā na parimocaye.

¹ vutthaṃ - Ma, Syā.

² kuñjarānaṃvanodake - Ma;
kuñjarānaṃvanūdake - Syā;
kuñjarānaṃ v' anodake - PTS.

³ ubbedhati - Ma, Syā.

⁴ rāhuggahaṃva - Ma;
rāhuggahitaṃva - Syā.

⁵ sannaṃva - Ma, Syā, PTS.

⁶ peḷābandhaṃva - Syā.

⁷ bandhaṃva - Syā.

⁸ ayaṃ gāthā PTS potthake na dissate.

⁹ sayoggaṃ balavāhanaṃ - PTS.

¹⁰ bāhayissāmi - Syā.

¹¹ adu - Ma; ādū - Syā.

¹² pakkhandaṃ - Ma;
pakkhantaṃ - Syā, PTS.

5863. Giống như người tìm kiếm cốt lõi của cây chi tư thì không đạt được, tương tự như vậy, trong khi đeo đuổi vấn đề ấy thì chúng ta không thể đạt được.

5864. Quả thật chúng ta đã ở nơi không phải là trú xứ, là nơi lân cận của những kẻ xấu xa, ngu dốt, không có nhận thức, tựa như những con voi ở chỗ không có nước.

5865. Trái tim của trầm bị khuấy động, và miệng bị khô ráo, trầm không đạt được sự bình thản, tựa như bị đốt cháy bởi ngọn lửa, đang nóng bỏng.

5866. Giống như bề lõm của những người thợ rèn thiêu đốt ở bên trong, không ở bên ngoài, cũng tương tự như vậy, trái tim của trầm thiêu đốt ở bên trong, không ở bên ngoài.”

5867. Sau đó, khi đã nhìn thấy vị vua Vedeha bị khổ sở, bạc sáng suốt, bạc sáng trí, vị nhìn thấy sự lợi ích Mahosadha ấy đã nói điều này:

5868. “Tâu đại vương, xin chớ sợ hãi. Tâu đấng thủ lãnh xa binh, xin chớ sợ hãi. Thần sẽ giải thoát bệ hạ tựa như giải thoát mặt trăng đã bị thần Rāhu nắm giữ (khi có hiện tượng nguyệt thực).

5869. Tâu đại vương, xin chớ sợ hãi. Tâu đấng thủ lãnh xa binh, xin chớ sợ hãi. Thần sẽ giải thoát bệ hạ tựa như giải thoát mặt trời đã bị thần Rāhu nắm giữ (khi có hiện tượng nhật thực).

5870. Tâu đại vương, xin chớ sợ hãi. Tâu đấng thủ lãnh xa binh, xin chớ sợ hãi. Thần sẽ giải thoát bệ hạ, tựa như giải thoát con voi bị vướng vào bãi lầy.

5871. Tâu đại vương, xin chớ sợ hãi. Tâu đấng thủ lãnh xa binh, xin chớ sợ hãi. Thần sẽ giải thoát bệ hạ, tựa như giải thoát con rắn bị giam ở trong giỏ.

5872. Tâu đại vương, xin chớ sợ hãi. Tâu đấng thủ lãnh xa binh, xin chớ sợ hãi. Thần sẽ giải thoát bệ hạ, tựa như giải thoát con chim bị nhốt ở trong lồng.

5873. Tâu đại vương, xin chớ sợ hãi. Tâu đấng thủ lãnh xa binh, xin chớ sợ hãi. Thần sẽ giải thoát bệ hạ, tựa như giải thoát những con cá đã đi vào trong lưới.

5874. Tâu đại vương, xin chớ sợ hãi. Tâu đấng thủ lãnh xa binh, xin chớ sợ hãi. Thần sẽ giải thoát bệ hạ cùng với đội quân và đoàn xe đã có sự huấn luyện.

5875. Tâu đại vương, xin chớ sợ hãi. Tâu đấng thủ lãnh xa binh, xin chớ sợ hãi. Thần sẽ đuổi đi vị vua Pañcāla, tựa như đuổi đi bầy quạ bằng hòn sỏi.

5876. Cái gọi là trí tuệ, hoặc thậm chí vị quan cố vấn (có trí tuệ) như thế ấy có được lợi ích gì, khi bệ hạ bị rơi vào sự bế tắc, lại không thể cứu thoát bệ hạ ra khỏi khổ đau?

5877. Etha māṇavā uṭṭhetha mukhaṃ sodhetha sandhino,
vedeho sahamaccehi ummaggena¹ gamissati.
5878. Tassa taṃ vacanaṃ sutvā paṇḍitassānusārino,
ummaggadvāraṃ vivariṃsu yantayutte ca aggale.
5879. Purato senako yāti pacchato ca mahosadho,
majjhe ca rājā vedeho amaccaparivārito.
5880. Ummaggā nikkhamitvāna vedeho nāvamāruhi,
abhirūḷhañca taṃ ñatvā² anusāsi mahosadho.
5881. Ayaṃ te sāsuro³ deva ayaṃ sassu janādhipa,
yathā mātu paṭipatti evaṃ te hotu sassuyā.
5882. Yathāpi niyako bhātā saudariyo⁴ ekamātuko,
evaṃ pañcālacaṇḍo⁵ te dayitabbo rathesabha.
5883. Ayaṃ pañcālacaṇḍī⁶ te rājaṃputtī abhijjhītā,⁷
kāmaṃ karohi te tāya bhariyā te rathesabha.
5884. Āruyha nāvaṃ taramāno kinnu tīramhi tiṭṭhasi,
kicchā muttamha⁸ dukkhāto⁹ yāmadāni mahosadha.
5885. Nesa dhammo mahārāja yohaṃ senāya nāyako,
senaṅgaṃ¹⁰ parihāpetvā attānaṃ parimocaye.
5886. Nivesanamhi te deva senaṅgaṃ parihāpitaṃ,
taṃ dinnaṃ brahmadattena ānayissaṃ rathesabha.
5887. Appaseno mahāsenam katham viggayha¹¹ ṭhassasi,
dubbalo balavantena vihaññissasi paṇḍita.
5888. Appasenopi ce mantī mahāsenam amantinaṃ,
jināti¹² rājā rājāno ādiccovudayaṃ tamaṃ.
5889. Susukham vata saṃvāso paṇḍitehīti senaka,
pakkhiva pañjare baddhe¹³ macche jālagateriva,
amittahatthagate¹⁴ mocayī no mahosadho.

¹ umaṅgena - Ma;
ummaṅgena - Syā, evamuparipi.
² abhiruyhañca ñatvāna - Syā.
³ sasuro - Ma, PTS;
sassuro - Syā.
⁴ sodariyo - Syā.
⁵ pañcālacando - Ma, Syā.
⁶ pañcālacandī - Ma, Syā.

⁷ abhicchitā - Ma.
⁸ muttāmha - Ma.
⁹ dukkhato - Ma, Syā.
¹⁰ senāṅgaṃ - Syā.
¹¹ niggayha - Syā.
¹² jānāti - Syā.
¹³ bandhe - Syā.
¹⁴ amittahatthagate - Ma.

5877. Này các chàng thanh niên, hãy đến, hãy đứng lên, hãy làm thông lối vào của đoạn nối tiếp. Đức vua Vedeha cùng các quan đại thần sẽ đi đến bằng đường hầm.”

5878. Sau khi nghe lời nói ấy của bậc sáng suốt Mahosadha, các người hầu của vị ấy đã mở cánh cửa đường hầm và các chốt gài gắn liền với cỗ máy tự động.

5879. Vị Senaka đi ở phía trước và vị Mahosadha đi ở phía sau, còn đức vua Vedeha đi ở giữa, được bao quanh bởi các quan đại thần.

5880. Sau khi đã đi ra khỏi đường hầm, đức vua Vedeha đã bước lên chiếc thuyền. Sau khi biết được đức vua đã ngự lên thuyền, vị Mahosadha đã chỉ bảo rằng:

5881. “Tâu bệ hạ, đây là cha vợ của ngài. Tâu quân vương, đây là mẹ vợ của ngài. Bệ hạ có sự cư xử với mẹ ruột như thế nào thì hãy là như vậy đối với mẹ vợ của ngài.

5882. Cũng giống như người anh em trai cùng cha, có chung nguồn gốc, có cùng một mẹ, tâu đấng thủ lãnh xa binh, ngài nên yêu thương em vợ Pañcālacaṇḍa như vậy.

5883. Đây là công chúa Pañcālacaṇḍī đã được bệ hạ ao ước. Bệ hạ hãy thể hiện sự yêu thương của ngài đối với nàng ấy, tâu đấng thủ lãnh xa binh, nàng là vợ của ngài.”

(Lời trao đổi giữa đức vua xứ Videha và bậc sáng suốt Mahosadha)

5884. “Này Mahosadha, khanh hãy cấp tốc bước lên thuyền. Việc gì khanh lại đứng ở trên bờ? Chúng ta đã thoát khỏi sự khó khăn và khổ nhọc, giờ đây, chúng ta hãy ra đi.”

5885. “Tâu đại vương, thần đây là người chỉ huy của đội quân mà bỏ lại toán quân lính và tẩu thoát cho bản thân, việc ấy không đúng nguyên tắc.

5886. Tâu bệ hạ, toán quân lính của bệ hạ bị bỏ lại ở kinh thành. Tâu đấng thủ lãnh xa binh, họ sẽ được vua Brahmadata cho phép, thần sẽ đưa họ đi.”

5887. “Với đội quân ít ỏi, khanh sẽ kháng cự đội quân đông đảo và tồn tại như thế nào? Này bậc sáng suốt, là kẻ yếu, khanh sẽ bị tiêu diệt bởi kẻ mạnh.”

5888. “Dẫu là đội quân ít ỏi nếu có người cố vấn vẫn chiến thắng đội quân đông đảo không có người cố vấn, một vị vua chiến thắng nhiều vị vua, mặt trời trong lúc mọc lên chiến thắng bóng tối.”

5889. “Này Senaka, việc cộng trú với các bậc sáng suốt quả thật vô cùng hạnh phúc! Khi chúng ta bị rơi vào bàn tay của kẻ thù, tựa như những con chim bị nhốt ở trong lồng, tựa như những con cá đã đi vào trong lưới, Mahosadha đã cứu thoát chúng ta.”

5890. Evametaṃ¹ mahārāja paṇḍitā hi sukhāvahā,²
pakkhīva pañjare baddhe³ macche jālagateriva,
amittahatthagate mocayī no mahosadho.
5891. Rakkhitvā kaṣiṇaṃ rattiṃ cūḷanīyo⁴ mahabbalo,
udentaṃ aruṇuggamhi⁵ upakāriṃ⁶ upāgami.
5892. Āruyha pavaraṃ nāgaṃ balavantaṃ saṭṭhihāyanaṃ,
rājā avoca pañcālo cūḷanīyo mahabbalo.
5893. Sannaddho maṇivamma⁷ saramādāya pāṇinā,⁸
pessiye⁹ ajjhabhāsittha puthugumbe samāgate.
5894. Hatthārūhe¹⁰ anīkaṭṭhe rathike pattikārike,¹¹
upāsanaṃhi katahatthe vāḷavedhe¹² samāgate.
5895. Pesetha kuñjare dantī balavante saṭṭhihāyane,
maddantu kuñjarā nagaraṃ vedehena sumāpitaṃ.
5896. Vacchadantamukhā setā tikhiṇaggā¹³ aṭṭhivedhino,
panunnā¹⁴ dhanuvegena sampatantutarītaṃ.¹⁵
5897. Māṇavā vammīno¹⁶ sūrā citradaṇḍayutāvudhā,¹⁷
pakkhandino mahānāgā hatthīnaṃ hontu sammukhā.
5898. Sattiyo teladhotāyo accimantī¹⁸ pabhassarā,
vijjotamānā tiṭṭhantu sataraṃsā viya¹⁹ tārakā.
5899. Āvudhabalavantānaṃ guṇikāyūradhāriṇaṃ,
etādisānaṃ yodhānaṃ saṅgāme apalāyinaṃ,
vedeho kuto muccissati sace pakkhīva kāhati.²⁰
5900. Tiṃsa me purisaṇāvutyō²¹ sabbe vekekanicchitā,²²
yesaṃ samaṃ na passāmi kevalaṃ mahimaṃ caraṃ.
5901. Nāgā ca kappitā dantī balavanto²³ saṭṭhihāyanā,
yesaṃ khandhesu sobhanti kumārā cārudassanā.
5902. Pitālaṅkārā pītavasanā pītuttaranivāsānā,
nāgakkhandhesu sobhanti devaputtāva nandane.

¹ evameva - Syā.

² paṇḍitehi sukhāvahaṃ - PTS.

³ bandhe - Syā.

⁴ cūḷaneyyo - Ma, Syā; cūḷanīyo - PTS.

⁵ aruṇuggasmiṃ - Ma, Syā.

⁶ upakāraṃ - Syā.

⁷ maṇicamma - Syā;

maṇivammesu - PTS.

⁸ gharam ādāya pāṇinaṃ - PTS.

⁹ pesiye - Ma, Syā.

¹⁰ hatthārohe - Ma, Syā.

¹¹ pattikārike - PTS.

¹² vāḷavedhe - Ma, Syā, PTS.

¹³ tikkhaggā - Ma, Syā.

¹⁴ paṇunnā - Ma, PTS;

panuṇṇā - Syā.

¹⁵ sampatantutarītarā - Ma, Syā;

sampatantu 'tarītaṃ - PTS.

¹⁶ cammino - Syā.

¹⁷ cittadaṇḍayutāvudhā - Syā.

¹⁸ accimantā - Ma, PTS;

acchimanto - Syā.

¹⁹ sataraṃsīva - Ma, Syā, PTS.

²⁰ kāhiti - Ma, Syā.

²¹ tiṃsā me purisā nāvutyō - PTS.

²² sabbevekekanicchitā - Ma;

sabbe ekekanicchitā - Syā.

²³ balavantā - Syā, PTS.

(Lời vị Senaka)

5890. “Tâu đại vương, điều ấy là như vậy, bởi vì các bậc sáng suốt là nguồn mang lại niềm hạnh phúc. Khi chúng ta bị rơi vào bàn tay của kẻ thù, tựa như những con chim bị nhốt ở trong lồng, tựa như những con cá đã đi vào trong lưới, Mahosadha đã cứu thoát chúng ta.”

5891. Sau khi đã canh giữ trọn đêm, đức vua Cūlanīya có sức mạnh vĩ đại đã đi đến thành Upakārī vào lúc mặt trời đang mọc lên.

5892. Sau khi đã cỡi lên con voi cao quý có sức mạnh, được sáu mươi năm tuổi, đức vua Cūlanīya có sức mạnh vĩ đại xứ Pañcāla đã phát biểu.

5893. Đức vua được nai nịt với áo giáp bằng ngọc ma-ni, sau khi nắm lấy mũi tên ở bàn tay, đã nói với các lính hầu tinh nhuệ đã tập hợp lại, –

5894. – với các viên quản tượng, các ngự lâm quân, các xa binh, các bộ binh, và các cung thủ thiện nghệ về thuật bắn cung có thể bắn xuyên sợi tóc đã tập hợp lại rằng:

5895. “Các khanh hãy đưa đến các con voi có ngà, có sức mạnh, được sáu mươi năm tuổi. Hãy để các con voi dẫm nát thành phố đã được xây dựng khéo léo bởi vua Vedeha.

5896. Hãy đổ xuống trận mưa tên với những mũi tên nhọn màu trắng tựa như răng bò con, có thể xuyên thấu xương, được bắn ra bằng lực đẩy của những cây cung, rơi xuống khắp các nơi.

5897. Hãy để các chàng trai dũng sĩ có mặc áo giáp, có vũ khí được gắn vào tay cầm có nhiều màu sắc, những con người vĩ đại, xông xáo, đối đầu với những con voi.

5898. Hãy duy trì các cây thương đã được tẩm dầu, có ngọn lửa sáng rực, đang lấp lánh tựa như ánh sáng của hàng trăm vì sao.

5899. Đối với các chiến binh có vũ khí và sức mạnh, có mang chiến bào và vòng trang sức ở cánh tay, không có sự bỏ chạy ở chiến trường như các vị này, vua Vedeha sẽ thoát thân cách nào, cho dầu là sẽ bay lượn tựa như loài chim?

5900. Ba mươi chín ngàn người của trăm, tất cả đều đã được chọn lựa từng người một. Trong khi đi khắp toàn bộ trái đất này, trăm không nhìn thấy ai bằng họ.

5901. Và các con voi có ngà đã được sửa soạn, có ngà, có sức mạnh, được sáu mươi năm tuổi. Các vị vương tử có dáng vẻ dễ mến, sáng chói ở trên mình các con voi ấy.

5902. (Các vị ấy) có đồ trang sức màu vàng, có y phục màu vàng, có thượng y và hạ y màu vàng, sáng chói ở trên mình các con voi, tựa như các Thiên tử ở khu vườn Nandana.

5903. Pāthīnavaṇṇā nettiṃsā teladhotā pabhassarā,
niṭṭhitā naravīrehi¹ samadhārā sunissitā.
5904. Vellālino² vītamalā sikkāyasamayā dalhā,
gahitā balavantehi suppahārappahāribhi.
5905. Suvanṇatharusampannā³ lohitakacchupadhāritā,⁴
vivattamānā sobhanti vijjuvabbhaghanantare.
5906. Patākā⁵ vammīno⁶ sūrā asicammassa kovidā,
tharuggahā sikkhitāro⁷ nāgakkhandhātīpātino.⁸
5907. Edisehi⁹ parikkhitto natthi makkho ito tava,
pabhāvaṃ te na passāmi yena tvam mithilaṃ vaje.
5908. Kinnu santaramānova nāgaṃ pesesi kuñjaraṃ,
pahaṭṭharūpo āpatasi¹⁰ laddhatthosmīti¹¹ maññasi.
5909. Oharetaṃ dhanu¹² cāpaṃ khurappaṃ paṭisaṃhara,
oharetaṃ subhaṃ cammaṃ¹³ veḷuriyamaṇisanthataṃ.¹⁴
5910. Pasannamukhavaṇṇosi mihitapubbañca¹⁵ bhāsasi,
hoti kho maraṇakāle tādisi¹⁶ vaṇṇasampadā.
5911. Moghaṃ te gajjitaṃ rāja bhinnamantosi khattiya,
duggaṇho hi¹⁷ tayā rājā khaḷuṅkeneva sindhavo.
5912. Tiṇṇo hiyyo rājā gaṅgaṃ sāmacco saparijjano,
haṃsarājaṃ yathā dhaṅko anujjavaṃ¹⁸ papatissasi.¹⁹
5913. Sigālā²⁰ rattibhāgena phullaṃ disvāna kiṃsukaṃ,
maṃsapesīti maññantā paribbūḷhā²¹ migādhamā.

¹ naradhīrehi - Ma.

² vellālino - Syā, PTS.

³ cārusampannā - PTS.

⁴ lohitakañcūpadhāritā - Syā;

lohitakacchūpavādītā - PTS.

⁵ paṭākā - Ma; pathakā - Syā.

⁶ cammino - Syā.

⁷ dhanuggahā sikkhitārā - Ma, Syā.

⁸ nāgakkhandhe nipātino - Ma;

nāgakkhandhanipātino - Syā.

⁹ etādisehi - Ma, Syā.

¹⁰ āgamasī - Syā.

¹¹ siddhatthosmīti - Ma.

¹² dhanuṃ - Ma, PTS.

¹³ vammaṃ - Ma, PTS.

¹⁴ veḷuriyamaṇisanibhaṃ - Syā.

¹⁵ mitapubbañca - Ma, Syā.

¹⁶ edisī - Ma, Syā.

¹⁷ duggaṇhosi - Ma.

¹⁸ anujjavaṃ - PTS.

¹⁹ patissasi - Ma, Syā, PTS.

²⁰ siṅgālā - Ma.

²¹ paribyūḷhā - Ma, Syā.

5903. Các thanh gươm có màu sắc của loài cá *pāṭhīna*, đã được tắm đầu, sáng rực, đã được hoàn thành bởi những dũng sĩ, có phần lưỡi bằng phẳng, vô cùng bén nhọn.

5904. (Các thanh gươm) có sự chói sáng, không có vết rỉ sét, được làm bằng thép tinh luyện, vững chắc, được nắm chặt bởi những chiến sĩ mạnh mẽ với những chiêu thức đánh qua đánh lại điêu luyện.

5905. (Các thanh gươm) có cán bằng vàng, có bao gươm màu đỏ, chói sáng trong khi quay tròn, tựa như tia chớp ở giữa đám mây.

5906. Các dũng sĩ có cờ hiệu và áo giáp, rành rẽ dùng gươm và tấm khiên, nắm chặt chuôi kiếm, đã được huấn luyện, là những sát thủ ở trên mình voi.

5907. Bị bao vây bởi những dũng sĩ như thế này, không có việc thoát khỏi nơi này đối với người. Trăm không nhìn thấy nguồn năng lực nào của người, nhờ vào nó người có thể đi đến thành Mithilā.”

(Lời bậc sáng suốt Mahosadha)

5908. “Việc gì bệ hạ lại vội vã phái đi con voi hạng nhất và tiến đến với dáng vẻ hứng khởi, có phải bệ hạ nghĩ rằng: ‘Ta đã thành tựu mục đích’?”

5909. Bệ hạ hãy bỏ cây cung xuống. Bệ hạ hãy cất mũi tên đi. Bệ hạ hãy bỏ xuống tấm khiên sáng láng được trải đều ngọc bích và ngọc ma-ni.”

(Lời đức vua Cūḷaniya)

5910. “Người có sắc diện tươi tắn và nói với nụ cười giao hảo. Quả thật, khi ở vào thời điểm của sự chết thì có sự thành tựu dung sắc như thế ấy.”

(Lời bậc sáng suốt Mahosadha)

5911. “Việc gào thét của ngài là vô ích, tâu bệ hạ. Ngài có kế hoạch đã bị đổ vỡ, tâu vị Sát-đế-ly. Bởi vì, bệ hạ khó mà bắt được vua (Vedeha), tựa như con ngựa chứng khó mà rượt kịp con ngựa thuần chủng.

5912. Hôm qua, vua (Vedeha) đã vượt qua sông Gaṅgā cùng với quan viên và tùy tùng. Giống như con chim quạ đang bám theo chim thiên nga chúa, bệ hạ sẽ bị rơi rớt (ở giữa chùng).

5913. Các con chó rừng, trong đêm tối, sau khi nhìn thấy đóa hoa *kiṃsuka* nở rộ, trong khi nghĩ rằng: ‘Là miếng thịt,’ các con thú hạ tiện đã vây quanh.

5914. Vitivattāsu rattīsu uggatasmim divākare,
kiṃsukam phullitam disvā āsacchinnā¹ migādhamā.
5915. Evameva tuvaṃ rāja vedeham parivāriya,²
āsacchinno³ gamissasi sigālā kiṃsukam yathā.
5916. Imassa hatthapāde ca⁴ kaṇṇanāsañca chindatha,
yo me amittam hatthagatam vedeham parimocayi.
5917. Ima⁵ maṃsaṃva⁶ pātabbam⁷ sūle katvā pacantu tam,⁸
yo me amittam hatthagatam vedeham parimocayi.
5918. Yathāpi āsabham cammam⁹ pathavyā vitaniyyati,¹⁰
sihassa atho vyagghassa hoti saṅkusamāhatam.
5919. Evaṃ tam vitanitvāna¹¹ vedhayissāmi sattiya,
yo me amittam hatthagatam vedeham parimocayi.
5920. Sace me hatthe ca pāde ca¹² kaṇṇanāsañca checchasi,¹³
evaṃ pañcālacaṇḍassa¹⁴ vedeho chedayissati.
5921. Sace me hatthe ca pāde ca kaṇṇanāsañca checchasi,
evaṃ pañcālacaṇḍiya¹⁵ vedeho chedayissati.
5922. Sace me hatthe ca pāde ca kaṇṇanāsañca checchasi,
evaṃ nandāya deviyā vedeho chedayissati.
5923. Sace me hatthe ca pāde ca kaṇṇanāsañca checchasi,
evaṃ te puttadārassa vedeho chedayissati.
5924. Sace maṃsaṃva¹⁶ pātabbam sūle katvā pacissasi,
evaṃ pañcālacaṇḍassa vedeho pācayissati.
5925. Sace maṃsaṃva pātabbam sūle katvā pacissasi,
evaṃ pañcālacaṇḍiya vedeho pācayissati.
5926. Sace maṃsaṃva pātabbam sūle katvā pacissasi,
evaṃ nandāya deviyā vedeho pācayissati.

¹ āsāchinnā - PTS.

² parivāraya - PTS.

³ āsāchinno - PTS.

⁴ hatthe pāde ca - Ma, PTS.

⁵ imaṃ - Ma, Syā;

imassa - PTS.

⁶ maṃsañ ca - PTS.

⁷ pātabyam - Ma, Syā.

⁸ nam - Ma, Syā, PTS.

⁹ usabhacammaṃ - Syā.

¹⁰ vihaniyati - Syā.

¹¹ vihanitvāna - Syā.

¹² hatthe pāde ca - Ma, PTS;
hatthapāde ca - Syā.

¹³ chedasi - Syā.

¹⁴ pañcālacandassa - Ma, Syā.

¹⁵ pañcālacandiyā - Ma, Syā.

¹⁶ maṃsañca - Syā, PTS.

5914. Khi các đêm đen đã trôi qua, khi mặt trời đã mọc lên, sau khi nhìn thấy đóa hoa *kiṃsuka* được nở rộ, các con thú hạ tiện đã bị tiêu tan niềm hy vọng.

5915. Tàu bệ hạ, tương tự y như vậy, sau khi bao vây vua Vedeha, bệ hạ sẽ bị tiêu tan niềm hy vọng và sẽ ra đi, giống như các con chó rừng và bông hoa *kiṃsuka*.”

(Lời đức vua Cūḷaniya)

5916. “Các khanh hãy cắt đứt các bàn tay và bàn chân, tai và mũi của gã này, là kẻ đã giải thoát cho vua Vedeha, kẻ thù của trẫm, đã bị rơi vào bàn tay của trẫm.

5917. Hãy xuyên qua cọc nhọn rồi nướng chín gã ấy, là kẻ đã giải thoát cho vua Vedeha, kẻ thù của trẫm, đã bị rơi vào bàn tay của trẫm, như là miếng thịt được dùng để nướng này.

5918. Cũng giống như tấm da trâu được kéo căng ra ở mặt đất, da của loài sư tử, rồi của loài cọp được giữ chặt bởi những cây cọc, –

5919. – tương tự như vậy, sau khi kéo căng người ra, trẫm sẽ cho dùng cây giáo đâm thủng người, là kẻ đã giải thoát cho vua Vedeha, kẻ thù của trẫm, đã bị rơi vào bàn tay của trẫm.”

(Lời bậc sáng suốt Mahosadha)

5920. “Nếu bệ hạ sẽ cắt đứt các bàn tay và bàn chân, tai và mũi của thần, thì vua Vedeha sẽ cho cắt đứt như vậy đối với hoàng tử Pañcālacaṇḍa.

5921. Nếu bệ hạ sẽ cắt đứt các bàn tay và bàn chân, tai và mũi của thần, thì vua Vedeha sẽ cho cắt đứt như vậy đối với công chúa Pañcālacaṇḍī.

5922. Nếu bệ hạ sẽ cắt đứt các bàn tay và bàn chân, tai và mũi của thần, thì vua Vedeha sẽ cho cắt đứt như vậy đối với hoàng hậu Nandā.

5923. Nếu bệ hạ sẽ cắt đứt các bàn tay và bàn chân, tai và mũi của thần, thì vua Vedeha sẽ cho cắt đứt như vậy đối với vợ và các con của bệ hạ.

5924. Nếu bệ hạ sẽ xuyên qua cọc nhọn rồi nướng chín thần như là miếng thịt được dùng để nướng, thì vua Vedeha sẽ cho nướng chín như vậy đối với hoàng tử Pañcālacaṇḍa.

5925. Nếu bệ hạ sẽ xuyên qua cọc nhọn rồi nướng chín thần như là miếng thịt được dùng để nướng, thì vua Vedeha sẽ cho nướng chín như vậy đối với công chúa Pañcālacaṇḍī.

5926. Nếu bệ hạ sẽ xuyên qua cọc nhọn rồi nướng chín thần như là miếng thịt được dùng để nướng, thì vua Vedeha sẽ cho nướng chín như vậy đối với hoàng hậu Nandā.

5927. Sace maṃsaṃva pātabbam sūle katvā pacissasi,
evaṃ te puttadārassa vedeho pācayissati.
5928. Sace maṃ vitānitvāna¹ vedhayissasi sattiya,
evaṃ pañcālacaṇḍassa vedeho vedhayissati.
5929. Sace maṃ vitānitvāna vedhayissasi sattiya,
evaṃ pañcālacaṇḍiya vedeho vedhayissati.
5930. Sace maṃ vitānitvāna vedhayissasi sattiya,
evaṃ nandāya deviyā vedeho vedhayissati.
5931. Sace maṃ vitānitvāna vedhayissasi sattiya,
evaṃ te puttadārassa vedeho vedhayissati,
evaṃ no mantitaṃ raho vedehena mayā saha.
5932. Yathā² palasataṃ³ cammaṃ kontimantīsuniṭṭhitaṃ,⁴
upeti tanutāṇāya sarānaṃ paṭihantave.
5933. Sukhāvaho dukkhanudo⁵ vedehassa yasassino,
matitaṃ te paṭihaññāmi usutaṃ palasateniva.⁶
5934. Ingha passa mahārāja suññaṃ antepuraṃ tava,
orodhā ca kumārā ca tava mātā ca khattiya,
ummaggā⁷ nīharitvāna vedehassupanāmitā.
5935. Ingha antepuraṃ mayhaṃ gantvāna vicinātha naṃ,
yathā imassa vacanaṃ saccamaṃ vā yadi vā musā.
5936. Evametamaṃ mahārāja yathā āha mahosadho,
suññaṃ antepuraṃ sabbaṃ kākapaṭṭanakaṃ⁸ yathā.
5937. Ito gatā mahārāja nārī sabbaṅgasobhanā,
kosumbaphalakasussoṇī⁹ haṃsagaggarabhāṇinī.
5938. Ito nītā mahārāja nārī sabbaṅgasobhanā,
koseyyavasanā sāmā jātarūpasumekhalā.
5939. Surattapādā kalyāṇī suvaṇṇamaṇimekhalā,
pārevatakkhi¹⁰ sutanu¹¹ bimboṭṭhā tanumajjhimā.

¹ vihanitvāna - Syā.

² yathāpi - Ma.

³ phalasaṭaṃ - PTS.

⁴ kontimantīsuniṭṭhitaṃ - Ma, Syā;

kontimantīsuniṭṭhitaṃ - PTS.

⁵ dukkhanūdo - Syā.

⁶ palasatena vā - Ma, Syā; phalasaṭena vā - PTS.

⁷ umaṅgā - Ma;

ummaṅgā - Syā.

⁸ kākapatanaṃ - Syā.

⁹ kosambaphalakasussoṇī - Ma.

¹⁰ pārevatakkhi - PTS.

¹¹ sutanū - Ma, Syā, PTS.

5927. Nếu bệ hạ sẽ xuyên qua cọc nhọn rồi nướng chín thần như là miếng thịt được dùng để nướng, thì vua Vedeha sẽ cho nướng chín như vậy đối với vợ và các con của bệ hạ.

5928. Nếu bệ hạ kéo căng thần ra rồi cho đâm thủng bằng cây giáo, thì vua Vedeha sẽ cho đâm thủng như vậy đối với hoàng tử Pañcālacaṇḍa.

5929. Nếu bệ hạ kéo căng thần ra rồi cho đâm thủng bằng cây giáo, thì vua Vedeha sẽ cho đâm thủng như vậy đối với công chúa Pañcālacaṇḍī.

5930. Nếu bệ hạ kéo căng thần ra rồi cho đâm thủng bằng cây giáo, thì vua Vedeha sẽ cho đâm thủng như vậy đối với hoàng hậu Nandā.

5931. Nếu bệ hạ kéo căng thần ra rồi cho đâm thủng bằng cây giáo, thì vua Vedeha sẽ cho đâm thủng như vậy đối với vợ và các con của bệ hạ. Việc đã được bàn bí mật giữa chúng tôi, bởi vua Vedeha với thần là như vậy.

5932. Giống như tấm khiên nặng một trăm *pala*, khéo được hoàn thành bởi người thợ có chuyên môn, đạt được sự bảo vệ thân thể để chống lại các mũi tên.

5933. Là người đem lại sự hạnh phúc và là người xua đi nỗi khổ đau của đức vua Vedeha có danh tiếng, thần chống lại mưu tính của bệ hạ, tựa như tấm khiên nặng một trăm *pala* chống lại mũi tên.

5934. Nào, tâu đại vương, xin ngài hãy nhìn xem nội cung của ngài là trống không. Tâu vị Sát-đế-ly, các công nương, các hoàng tử, và mẫu hậu của ngài đã được đưa ra khỏi bằng đường hâm và giao cho đức vua Vedeha.”

(Lời đức vua Cūḷaniya)

5935. “Nào, các khanh hãy đi đến nội cung của trẫm và xem xét điều ấy là sự thật hay dối trá, có giống như lời nói của gã này.”

(Lời lính hầu)

5936. “Tâu đại vương, điều ấy là như vậy, giống như vị Mahosadha đã nói. Toàn bộ nội cung là trống không, giống như nơi sinh sống của bầy quạ.”

(Lời bậc sáng suốt Mahosadha)

5937. “Tâu đại vương, người phụ nữ có sự xinh đẹp toàn thân, có cặp lông mày đầy đặn như tấm ván gỗ cây *kosumbha*, có giọng nói thánh thót của chim thiên nga, đã ra đi từ chỗ này.

5938. Tâu đại vương, người phụ nữ có sự xinh đẹp toàn thân, có y phục bằng lụa màu hoàng kim, có đai lưng xinh xắn bằng vàng, đã được dẫn đi từ chỗ này.

5939. Nàng có hai bàn chân đỏ tươi, kiều diễm, có đai lưng bằng vàng và ngọc ma-ni, có đôi mắt như của chim bồ câu, có thân hình đẹp, có đôi môi đỏ mọng (màu trái *bimba*), có vòng eo thon.

5940. Sujātā bhujalaṭṭhīva¹ vellīva² tanumajjhimā,
dīghassā kesā³ asitā īsakaggapavellitā.
5941. Sujātā migachāpīva⁴ hemantaggisikhāriva,
nadīva giriduggesu sañchannā khuddaveḷuhi.
5942. Nāganāsūru kalyāṇī paṭhamā⁵ timbarutthanī,
nātidīghā nātirassā nālomā nātilomasā.⁶
5943. Nandāya nūna maraṇena⁷ nandasi sirivāhana,
ahañca nūna nandā ca gacchāma yamasādhanam.
5944. Dibbam adhiyase māyam akāsi cakkhumohanam,
yo me amittam hatthagatam vedeham parimocayī.
5945. Adhiyanti mahārāja⁸ dibbamāyidha paṇḍitā,
te mocayanti attānam paṇḍitā mantino janā.
5946. Santi māṇavaputtā me kusalā sandhichedakā,
yesam katena maggena vedeho mithilam gato.
5947. Ingha passa mahārāja ummaggam sādhu māpitaṃ,
hatthīnam atha assānam rathānam atha pattinaṃ,
ālokabhūtaṃ tiṭṭhantaṃ ummaggam sādhu niṭṭhitaṃ.
5948. Lābhā vata videhānam yassa me edisā⁹ paṇḍitā,
ghare vasanti vijite yathā tvamsi¹⁰ mahosadha.
5949. Vuttiñca parihārañca diguṇam bhattavetaṇam,¹¹
dadāmi vipulaṃ bhogaṃ¹² bhuñja kāme ramassu ca.
mā videham paccagamā kiṃ videho karissati.
5950. Yo cajetha mahārāja bhattāram dhanakāraṇā,
ubhinnaṃ hoti gārayho attano ca parassa ca,
yāva jīveyya vedeho nāññassa puriso siyā.¹³

¹ bhujalaṭṭhīva - Ma, Syā, PTS.

² vellīva - Ma, Syā.

³ dīghassakesā - PTS.

⁴ migachāpīva - Ma.

⁵ paramā - Ma.

⁶ nātilomakā - Syā;

nātilom' assā - PTS.

⁷ maraṇe - PTS.

⁸ adhiyanti ve mahārāja - Syā.

⁹ yassimedisā - Ma;
yassime edisā - Syā.

¹⁰ tvamasi - Syā.

¹¹ bhattavettaṇam - Syā.

¹² vipule bhoge - Ma, Syā, PTS.

¹³ siyam - Syā.

5940. Nàng được sanh ra ở dòng dõi cao quý tựa như chồi non của dây trầu không, có vòng eo thon tựa như cột trụ vàng. Mái tóc của nàng dài, đen nhánh, đã được uốn cong chút ít ở phần ngọn.

5941. Nàng được sanh ra ở dòng dõi cao quý tựa như con thú rừng bé nhỏ, tựa như ngọn lửa vào mùa đông, tựa như dòng sông ở những hẻm núi và được che lấp bởi những lùm tre nhỏ.

5942. Nàng có hai đùi tựa như vòi voi, kiêu diễm, có bộ ngực hạng nhất tựa như trái *timbaru*, không quá cao, không quá thấp, không phải không có lông, không phải có quá nhiều lông.

5943. Tâu bậc có cỗ xe lộng lẫy, bệ hạ chắc hẳn vui mừng với cái chết của hoàng hậu Nandā. Vậy hãy để chúng tôi, thần và hoàng hậu Nandā, đi đến lãnh địa của Diêm Vương.”

(Lời đức vua Cūḷanīya)

5944. “Có phải khanh học pháp thuật thần tiên, đã làm mờ mắt trẫm, và là kẻ đã giải thoát cho vua Videha, kẻ thù của trẫm, đã bị rơi vào bàn tay của trẫm?”

5945. “Tâu đại vương, các bậc sáng suốt ở thế gian này học pháp thuật thần tiên. Các vị ấy giải thoát cho bản thân, là những người sáng suốt, có sự khôn ngoan.

5946. Thần có những chàng trai trẻ tùy tùng là những người đào hầm thiện xảo. Đức vua Videha đã đi đến thành Mithilā bằng con đường hầm đã được những người này thực hiện.

5947. Nào, tâu đại vương, xin ngài hãy nhìn xem con đường hầm đã khéo được kiến tạo cho các tượng binh, rồi các kỵ binh, cho các xa binh, rồi các bộ binh, con đường hầm đã khéo được hoàn thành, có ánh sáng, và đang được duy trì.”

5948. “Quả thật có sự lợi ích cho xứ Videha, là có được các bậc sáng suốt như thế này cư ngụ ở trong nhà, ở trong lãnh thổ, giống như là khanh vậy, này Mahosadha!

5949. Trẫm ban cho sinh kế, các ngôi làng và thị trấn để cai quản, gấp đôi thực phẩm và tiền lương, rồi của cải dồi dào, khanh hãy thọ hưởng và hãy vui thích các dục. Chớ trở về lại xứ Videha. Xứ Videha sẽ làm gì (cho khanh)?”

5950. “Tâu đại vương, kẻ nào từ bỏ chủ nhân vì lý do tài sản, cả hai người, bản thân kẻ ấy và người chủ, đều đáng bị chê trách. Chùng nào vua Videha còn sống, thần không thể là người thuộc về chủ nhân khác.

5951. Yo cajetha mahārāja bhattāraṃ dhanakāraṇā,
ubhinnaṃ hoti gārayho attano ca parassa ca,
yāva tiṭṭheyya vedeho nāññassa vijite vase.
5952. Dammi nikkhasahassaṃ te gāmāsītiṅca¹ kāsīsu,
dāsīsātāni cattāri dammi bhariyāsataṅca te,
sabbam senāṅgamādāya² sotthiṃ gaccha mahosadha.
5953. Yāvaṃ³ dadantu hatthīnaṃ assānaṃ dviguṇaṃ⁴ vidhaṃ,
tappentu annapānena rathike pattikārike.⁵
5954. Hatthī asse rathe⁶ pattī gacchevādāya paṇḍita,
passatu taṃ mahārājā vedeho mithilaṃ gataṃ.
5955. Hatthī assā rathā pattī senā padissate⁷ mahā,
caturaṅginī bhīṃsarūpā⁸ kinnu maññanti paṇḍitā.⁹
5956. Ānando te mahārāja uttamo patidissati,
sabbam senāṅgamādāya¹⁰ sotthiṃ patto¹¹ mahosadho.
5957. Yathā petaṃ susānasmim chaḍḍetvā caturo janā,
evaṃ kampillīye tyamhā¹² chaḍḍayitvā idhāgatā.
5958. Atha tvaṃ kena vaṇṇena kena vā pana hetunā,
kena vā atthajātena attānaṃ parimocayī.
5959. Atthaṃ atthena vedeha mantam mantena khattiya,
parivārayissaṃ¹³ rājānaṃ jambudīpaṃva sāgaro.
5960. Dinnaṃ nikkhasahassaṃ me gāmāsīti ca¹⁴ kāsīsu,
dāsīsātāni cattāri dinnaṃ bhariyāsataṅca me,
sabbam senāṅgamādāya¹⁵ sotthinamhi¹⁶ idhāgato.
5961. Susukhaṃ vata saṃvāso paṇḍitehīti senaka,
pakkhīva pañjare baddhe¹⁷ macche jālagateriva,
amittahatthathagate mocayī no mahosadho.

¹ gāmāsīti ca - PTS.

² senāṅgamādāya - Syā.

³ yāva - Ma, Syā.

⁴ diguṇaṃ - Ma, Syā.

⁵ pattikārike - PTS.

⁶ assā rathā - PTS.

⁷ sādissate - Syā.

⁸ bhīsarūpā - Ma.

⁹ kiṃ nu maññasi paṇḍita - Ma.

¹⁰ sabbam senāṅgamādāya - Syā;
sabbasenaṅgam ādāya - PTS.

¹¹ sotthipatto - Syā.

¹² kapilāye tyamha - Ma;
kappilīye tyamhā - Syā;
kampilliyaraṭṭhe - PTS.

¹³ parivārayiṃ - Ma.

¹⁴ gāmāsītiṅca - Syā.

¹⁵ senāṅgamādāya - Syā.

¹⁶ sotthināmhi - Ma, Syā.

¹⁷ bandhe - Syā.

5951. Tàu đại vương, kẻ nào từ bỏ chủ nhân vì lý do tài sản, cả hai người, bản thân kẻ ấy và người chủ, đều đáng bị chê trách. Chừng nào vua Vedeha còn tồn tại, thần không thể ở lãnh địa của chủ nhân khác.”

5952. “Trăm ban cho khanh một ngàn đồng tiền vàng và tám mươi ngôi làng ở xứ Kāsi. Trăm ban cho khanh bốn trăm nữ tỳ và một trăm người vợ. Nay Mahosadha, khanh hãy mang theo toán quân lính và ra đi bình yên.

5953. Mọi người hãy cho gấp đôi phần lúa mạch đến các con voi và các con ngựa. Mọi người hãy làm thỏa mãn các xa binh, các bộ binh với cơm ăn và nước uống.

5954. Nay bậc sáng suốt, khanh hãy ra đi, mang theo các tượng binh, các kỵ binh, các xa binh, và các bộ binh. Hãy để cho vị đại vương Vedeha nhìn thấy khanh đã về đến thành Mithilā.”

(Lời đức vua Vedeha, ở tại thành Mithilā)

5955. “Đoàn quân vĩ đại gồm bốn binh chủng: tượng binh, kỵ binh, xa binh, và bộ binh, được nhìn thấy là có dáng vẻ khủng khiếp. Nay các bậc sáng suốt, chúng có ý định gì?”

(Lời vị Senaka)

5956. “Tàu đại vương, có niềm vui mừng tốt độ cho bệ hạ được nhìn thấy. Mahosadha đã mang theo toàn bộ toán quân lính trở về bình yên.”

(Lời đức vua Vedeha nói với Mahosadha)

5957. “Giống như bốn người đã quăng bỏ xác người chết ở bãi tha ma (rời ra đi), tương tự như vậy, chúng ta đã bỏ lại khanh ở thành Kampilliya và đi về nơi này.

5958. Vậy thì vì lý do gì, hay là vì nguyên nhân gì, hoặc là do lợi ích nào sanh lên mà khanh đã giải thoát được bản thân?”

(Lời bậc sáng suốt Mahosadha)

5959. “Bằng mục đích vây hãm mục đích, tàu đức vua Vedeha, bằng kế hoạch vây hãm kế hoạch, tàu vị Sát-đế-ly, thần đã bao vây vị vua Cūḷaniya, tựa như biển cả bao bọc xứ sở Jambudīpa.

5960. Thần đã được ban tặng một ngàn đồng tiền vàng và tám mươi ngôi làng ở xứ Kāsi. Thần đã được ban tặng bốn trăm nữ tỳ và một trăm người vợ. Thần đã mang theo toàn bộ toán quân lính và đã về đến nơi này một cách bình yên.”

(Lời đức vua Vedeha nói với Senaka)

5961. “Này Senaka, việc cộng trú với các bậc sáng suốt quả thật vô cùng hạnh phúc! Khi chúng ta bị rơi vào bàn tay của kẻ thù, tựa như những con chim bị nhốt ở trong lồng, tựa như những con cá đã đi vào trong lưới, Mahosadha đã cứu thoát chúng ta.”¹

¹ Câu kệ 5961 giống câu kệ 5889 ở trang 333.

5962. Evametam¹ mahārāja paṇḍitā hi² sukhāvahā,
pakkhīva pañjare baddhe³ macche jālagateriva,
amittahatthagate⁴ mocayī no mahosadho.
5963. Āhaññantu sabbaviṇā bheriyo deṇḍimāni ca,⁵
nadantu⁶ māgadhā saṅkhā vaggi vadatu dundubhi.⁷
5964. Orodhā ca kumārā ca vesiyānā ca brāhmaṇā,
bahum annaṅca pānaṅca paṇḍitassābhīhārayum.
5965. Hatthāruhā anīkaṭṭhā rathikā pattikārakā,
bahum annaṅca pānaṅca paṇḍitassābhīhārayum.
5966. Samāgatā jānapadā negamā ca samāgatā,
bahum annaṅca pānaṅca paṇḍitassābhīhārayum.
5967. Bahujjano⁸ pasannosi disvā paṇḍitamāgate,⁹
paṇḍitamhi anuppatte celukkhepo avattathā¹⁰ ”ti.
Mahāummaggakaṇḍam.
5968. Sace vo vuyhamānānaṃ sattannaṃ udakaṇṇave,
manussabalimesāno nāvaṃ gaṇheyya rakkhaso,
anupubbaṃ kathaṃ datvā muñcesi dakarakkhino.¹¹
5969. Mātaraṃ paṭhamam dajjam bhariyam datvāna bhātaraṃ,
tato sahāyam datvāna pañcamaṃ dajjam¹² brāhmaṇam,
chaṭṭhāham dajjamattānaṃ neva dajjam¹³ mahosadham.
5970. Posetā te janettī ca dīgharattānukampikā,
chambhī¹⁴ tayi paduṭṭhasmiṃ¹⁵ paṇḍitā atthadassinī,
aññaṃ upanisaṃ katvā vadhā taṃ parimocayī.
5971. Taṃ tādisaṃ¹⁶ pāṇadadiṃ orasaṃ gabbhadhāriṇiṃ,¹⁷
mātaraṃ kena dosena dajjāsi dakarakkhino.¹⁸

¹ evameva - Syā, PTS.

² paṇḍitamhi - PTS.

³ bandhe - Syā.

⁴ amittahatthagate - Ma.

⁵ dindimāni ca - Ma;
dendimāni ca - Syā.

⁶ dhamantu - Ma; dhamantu - Syā.

⁷ vaggū nadantu dundubhī - Ma, Syā.

⁸ bahujano - Ma.

⁹ paṇḍitamāgataṃ - Ma, Syā.

¹⁰ pavattathāti - Syā, PTS.

¹¹ dakarakkhasā - Ma, Syā;
dakarakkhato - PTS.

¹² dajja - Syā.

¹³ n' eva dajja - PTS.

¹⁴ chabbhī - Ma;
chabbhi - Syā.

¹⁵ padussati - Ma.

¹⁶ tādisiṃ - Ma, Syā, PTS.

¹⁷ dhāriṇiṃ - Ma, Syā;

dhāriṇam - PTS.

¹⁸ dakarakkhato - PTS, evamuparipi.

(Lời vị Senaka)

5962. “Tâu đại vương, điều ấy là như vậy, bởi vì các bậc sáng suốt là nguồn mang lại niềm hạnh phúc. Khi chúng ta bị rơi vào bàn tay của kẻ thù, tựa như những con chim bị nhốt ở trong lồng, tựa như những con cá đã đi vào trong lưới, Mahosadha đã cứu thoát chúng ta.”¹

(Lời đức vua Vedeha)

5963. “Hãy cho tấu lên tất cả các cây đàn *vīṇā*, các trống lớn, và các trống nhỏ, hãy cho thổi lên các tù và của xứ Māgadha, hãy làm chiếc trống lệnh vang lên âm thanh ngọt ngào.”

5964. Các công nương, các hoàng tử, các thương nhân, và các vị Bà-la-môn đã mang lại mời bậc sáng suốt nhiều cơm ăn và nước uống.²

5965. Các viên quản tượng, các ngự lâm quân, các xa binh, và các bộ binh đã mang lại mời bậc sáng suốt nhiều cơm ăn và nước uống.

5966. Các đám đông dân chúng và các đám đông thị dân đã mang lại mời bậc sáng suốt nhiều cơm ăn và nước uống.

5967. Nhiều người đã khởi niềm tin sau khi nhìn thấy bậc sáng suốt lúc vị ấy đi đến. Khi bậc sáng suốt đã đến nơi, việc vẫy khăn chào mừng đã xảy ra.

Phẩm Đường Hàm Vĩ Đại (được chấm dứt).

(Lời trao đổi giữa vua Cūḷaniya và nữ du sĩ)

5968. “Nếu trong lúc tìm kiếm vật hiến tế là con người, quý thần sẽ bắt giữ chiếc tàu gồm bảy người của bộ hạ đang lênh đênh ở biển cả, thì bộ hạ sẽ hiến dâng và trao cho thủy thần theo thứ tự như thế nào?”³

5969. “Trẫm sẽ hiến dâng mẫu hậu trước tiên, rồi hiến dâng hoàng hậu, đến em trai, kế đó hiến dâng người cộng sự, và thứ năm sẽ hiến dâng vị Bà-la-môn, thứ sáu trẫm sẽ hiến dâng bản thân, và sẽ không bao giờ hiến dâng vị Mahosadha.”

5970. “Mẫu hậu là người nuôi dưỡng, là người sanh ra, và là người có lòng thương xót đến bộ hạ trong thời gian dài lâu. Khi bộ hạ bị Chambhī hãm hại, mẫu hậu là người sáng suốt, quan tâm đến lợi ích, đã tạo ra người khác giống như bộ hạ để thế chỗ, và đã giúp cho bộ hạ thoát khỏi cái chết.

5971. Người phụ nữ như thế ấy đã ban cho mạng sống, đã mang nặng bào thai, đã bồi dưỡng bộ hạ, vì tội lỗi gì mà bộ hạ sẽ hiến dâng mẫu hậu cho thủy thần?”

¹ Câu kệ 5962 giống câu kệ 5890 ở trang 335.

² Các câu kệ 5964 - 5967 giống các câu kệ 5687 - 5690 ở trang 293.

³ Các câu kệ 5968 - 6001 giống như các câu kệ 2935 - 2968 ở Bốn Sanh 517, *Dakarakkhasapaṇho - Câu Hỏi của Thủy Thần, Jātakapāḷi - Bốn Sanh 2* (TTPV tập 33, các trang 134 - 141).

5972. Daharā viya alaṅkāraṃ¹ dhāreti apiḷandhanaṃ,
dovārike anīkaṭṭhe ativelaṃ pajagghati.
5973. Tatopi² paṭirājānaṃ³ sayāṃ dūtāni sāsati,
mātaraṃ tena dosena dajjāhaṃ dakarakkhino.
5974. Itthigumbassa pavarā accantapiyavādinī,⁴
anuggatā⁵ sīlavatī chāyāva anapāyinī.⁶
5975. Akkodhanā paññavati⁷ paṇḍitā atthadassinī,
ubbariṃ kena dosena dajjāsī dakarakkhino.
5976. Khiddāratisamāpannaṃ anatthavasamāgataṃ,
sā maṃ sakānaṃ⁸ puttānaṃ ayācaṃ yācate dhanaṃ.
5977. Sohaṃ dadāmi sāratto⁹ bahuṃ uccāvacaṃ dhanaṃ,
sduccajaṃ cajitvāna pacchā socāmi dummano,
ubbariṃ tena dosena dajjāmi¹⁰ dakarakkhino.
5978. Yenocitā jānapadā¹¹ ānītā ca paṭiggahaṃ,
ābhataṃ pararajjehi abhiṭṭhāya bahuṃ dhanaṃ.¹²
5979. Dhanuggahānaṃ pavaraṃ sūraṃ tikhiṇamantiṃ,
bhātaraṃ tena dosena dajjāsī dakarakkhino.
5980. Mayocitā¹³ jānapadā ānītā ca paṭiggahaṃ,
ābhataṃ pararajjehi abhiṭṭhāya bahuṃ dhanaṃ.
5981. Dhanuggahānaṃ pavaro sūro tikhiṇamanti ca,
mayāyaṃ¹⁴ sukhito rājā atimaññati¹⁵ dārako.
5982. Upaṭṭhānampi me ayye na so eti yathā pure,
bhātaraṃ tena dosena dajjāhaṃ dakarakkhino.

¹ viyalaṅkāraṃ - Ma, Syā.

² athopi - Ma, Syā.

³ paṭirājūnaṃ - Ma, Syā.

⁴ accantaṃ piyabhāṇinī - Ma, Syā.

⁵ anubbatā - Syā.

⁶ anupāyinī - Syā.

⁷ puññavati - Ma, Syā.

⁸ sakāna - Ma, Syā.

⁹ sārato - Syā.

¹⁰ dajjāhaṃ - Ma, Syā.

¹¹ jānapadā - Ma.

¹² bahudhanaṃ - Syā.

¹³ yenocitā - Ma;
mayācitā - PTS.

¹⁴ mayā so - PTS.

¹⁵ iti maññati - Syā.

5972. “Mẫu hậu đeo đồ trang điểm và vật trang sức như là còn con gái. Bà cười lớn tiếng và quá lỗ, nhạo báng các quân gác cổng và các lính ngự lâm.

5973. Kế đó, bà còn dạy bảo các sứ giả của mình đi gặp các vị vua đối nghịch. Vì tội lỗi ấy, trăm sẽ hiến dâng mẫu hậu cho thủy thần.”

5974. “Hoàng hậu là người nữ cao quý trong toán nữ nhân, có giọng nói vô cùng đáng yêu, không làm bộ quý phái, có giới hạnh, không xa cách, tựa như cái bóng, –

5975. – không giận dữ, có trí tuệ, là người sáng suốt, quan tâm đến lợi ích, vì tội lỗi gì mà bệ hạ sẽ hiến dâng hoàng hậu cho thủy thần?”

5976. “Biết trăm say đắm với các việc vui đùa cùng những sự thích thú và chịu sự tác động của các trò vô bổ, hoàng hậu cầu xin trăm phần tài sản thuộc về các người con của trăm, không thể cho được.

5977. Bị luyến ái, trăm đây ban cho hoàng hậu nhiều tài sản cao thấp khác nhau. Sau khi từ bỏ vật rất khó từ bỏ, về sau trăm sầu muộn, buồn bã. Vì tội lỗi ấy, trăm sẽ hiến dâng hoàng hậu cho thủy thần.”

5978. “Nhờ vào người em trai mà dân chúng được tập hợp lại rồi được đưa về nhà, và nhiều tài sản sau khi chiến thắng được mang lại từ các vương quốc khác.

5979. Chàng dũng sĩ Tikhiṇamanti là tuyệt vời trong số các cung thủ, vì tội lỗi gì mà bệ hạ sẽ hiến dâng em trai cho thủy thần?”

5980. “Nhờ vào ta mà dân chúng được tập hợp lại rồi được đưa về nhà, và nhiều tài sản sau khi chiến thắng được mang lại từ các vương quốc khác.

5981. Ta là dũng sĩ Tikhiṇamanti là tuyệt vời trong số các cung thủ. Nhờ vào ta mà vị vua này được sung sướng, chàng trai trẻ tự hào như thế.

5982. Thưa nữ du sĩ, thậm chí vị ấy không đi đến hầu cận trăm giống như trước đây. Vì tội lỗi ấy, trăm sẽ hiến dâng em trai cho thủy thần.”

5983. Ekarattena ubhayo tuvaṃ ca¹ dhanusekhavā,²
ubho³ jātettha pañcālā sahāyā susamāvayā.
5984. Cariyā taṃ anubandhittho ekadukkhasukho tava,
ussukko te divārattiṃ sabbakiccesu vyāvaṭo,⁴
sahāyaṃ tena dosena dajjāsī dakarakkhino.
5985. Cariyāya ayaṃ⁵ ayye pajagghittho⁶ mayā saha,
ajjāpi tena vaṇṇena ativelaṃ pajagghati.⁷
5986. Ubbariyāpi me⁸ ayye mantayāmi rahogato,
anāmantā⁹ pavisati pubbe appaṭivedito.
5987. Laddhavāro¹⁰ katokāso ahirikaṃ anādaraṃ,
sahāyaṃ tena dosena dajjāhaṃ dakarakkhino.
5988. Kusalo sabbanimittānaṃ rudaññū¹¹ āgatāgamo,
uppāde¹² supine yutto niyyāne ca pavesane.
5989. Paddho¹³ bhūmantalikkhasmiṃ¹⁴ nakkhattapadakovido,
brāhmaṇaṃ kena dosena dajjāsī dakarakkhino.
5990. Parisāyampi me ayye mīlayitvā¹⁵ udikkhati,
tasmā ajja bhamuṃ¹⁶ luddaṃ dajjāhaṃ dakarakkhino.
5991. Sasamuddapariyāyaṃ mahiṃ sāgarakuṇḍalaṃ,
vasundharaṃ āvasasi amaccaparivārito.
5992. Cāturanto mahāraṭṭho vijitāvī mahabbalo,
pathavyā ekarājāsī yaso te vipulaṃgato.
5993. Soḷasitthisahassāni āmuttamaṇikuṇḍalā,
nānājanapadā nariyo¹⁷ devakaññūpamā subhā.

¹ tvañceva - Ma, Syā.

² dhanusekha ca - Ma.

³ ubhato - PTS.

⁴ byāvaṭo - Ma; pāvaṭo - Syā.

⁵ cariyā maṃ ayaṃ - Ma, Syā.

⁶ sañjagghittho - Syā.

⁷ sañjagghati - Syā.

⁸ ubbariyāpihaṃ - Ma, Syā.

⁹ anāmanto - Ma, Syā.

¹⁰ laddhadvāro - Ma, Syā.

¹¹ rutaññū - Ma.

¹² uppāte - Ma.

¹³ paṭṭho - Ma, Syā.

¹⁴ bhūmantalikkhasmiṃ - Ma.

¹⁵ ummīlitvā - Ma, Syā;

ummīletvā - PTS.

¹⁶ accabhamuṃ - Ma, Syā.

¹⁷ nārī - Ma, Syā.

5983. “Cả hai người, bệ hạ và Dhanusekhavā, đã được sanh ra cùng một đêm. Cả hai đã được sanh ra ở nơi này, đều là người xứ Pañcāla, là cộng sự, có sự phối hợp tốt đẹp.

5984. Vị ấy đã đi theo bệ hạ trong các cuộc du hành, có chung sự vui khổ với bệ hạ, siêng năng, gắn bó ngày đêm với bệ hạ trong mọi công việc; vì tội lỗi gì mà bệ hạ sẽ hiển dăng người cộng sự cho thủy thần?”

5985. “Thưa nữ du sĩ, vị này đã cười lớn tiếng cùng với trăm trong cuộc du hành, thậm chí hôm nay, cũng với cung cách đó cười lớn tiếng và quá lỗ.

5986. Thưa nữ du sĩ, ngay cả khi trăm bàn bạc với hoàng hậu ở nơi kín đáo, vị này, không được triệu mời, cũng đi vào không thông báo trước.

5987. Với dịp may đã đạt được, với cơ hội đã được tạo ra, vì tội lỗi ấy, trăm sẽ hiển dăng người cộng sự vô liêm sỉ, bất kính cho thủy thần.”

5988. “Vị Bà-la-môn là thiện xảo về mọi điềm báo hiệu, biết giải thích về tiếng kêu (của các loài thú), có học thức được truyền thừa, chuyên chú về thiên văn, giải mộng, sự di chuyển đi và đến của các tinh tú, –

5989. – là người thông thạo về trái đất và không gian, rành rẽ về các chòm sao, vì tội lỗi gì mà bệ hạ sẽ hiển dăng vị Bà-la-môn cho thủy thần?”

5990. “Thưa nữ du sĩ, thậm chí trong buổi họp, vị này mở mắt nhìn thẳng vào trăm. Vì thế, hôm nay trăm sẽ hiển dăng kẻ nhướng mày, tàn bạo, cho thủy thần.”

5991. “Được phò tá bởi các cận thần, bệ hạ cư ngụ ở quả địa cầu, trên phần đất có đại dương là vòng rào, có biển cả là vành đai.

5992. Có đất nước rộng lớn gồm cả bốn phương, bệ hạ là người thắng trận, có sức mạnh vĩ đại, là vị vua độc nhất ở trên trái đất; danh tiếng của bệ hạ lan truyền rộng khắp.

5993. Mười sáu ngàn nữ nhân có các bông tai bằng ngọc trai và ngọc ma-ni, thuộc các xứ sở khác nhau, xinh đẹp tương tự như các nàng tiên nữ.

5994. Evaṃ sabbaṅgasampannaṃ sabbakāmasamiddhinaṃ,
sukhitānaṃ piyaṃ dīghaṃ jīvitaṃ āhu khattiya.
5995. Atha tvaṃ kena vaṇṇena kena vā pana hetunā,
paṇḍitaṃ anurakkhanto pāṇaṃ cajasi duccajaṃ.
5996. Yatopi āgato ayye mama hatthaṃ mahosadho,
nābhijānāmi dhirassa aṇumattampi dukkataṃ.
5997. Sace ca kismici¹ kāle maraṇaṃ me pure siyā,
putte ca me² paputte ca sukhāpeyya mahosadho.
5998. Anāgataṃ paccuppannaṃ sabbamatthaṃ vipassati,³
anāparādhakammantaṃ na dajjaṃ dakarakkhino.
5999. Idaṃ suṇoṭha⁴ pañcālā cūḷaniyassa⁵ bhāsitaṃ,
paṇḍitaṃ anurakkhanto pāṇaṃ cajati duccajaṃ.
6000. Mātu bhariyāya bhātucca⁶ sakhino brāhmaṇassa ca,
attano cāpi pañcālo channaṃ cajati jīvitaṃ.
6001. Evaṃ mahatthikā⁷ paññā nipuṇā sādhucentanī,⁸
diṭṭhadhamme hitatthāya⁹ samparāye sukhāya¹⁰ ca.
Dakarakkhasapañho.
6002. Bheri uppalavaṇṇāsi pitā suddhodano ahu,
mātā āsi mahāmāyā amarā bimbasundarī.
6003. Suvo ahosi ānando sārīputtosi cūḷanī,
mahosadho lokanātho evaṃ dhāretha jātakam.¹¹
Mahā ummagajātakam navamaṃ.¹²

--ooOoo--

¹ sacepi kimhici - Syā.

² so me putte - Ma.

³ sabbamatthampi passati - Ma.

⁴ suṇātha - Ma.

⁵ cūḷaneyyassa - Ma, Syā;
cūḷaniyassa - PTS.

¹¹ Kevaṭṭo dedattosi talatā cullanandikā,
pañcālacaṇḍī sundarī devī cāsi yasassikā.
Ambaṭṭho āsi kāvindo poṭṭhapādo ca pukkuso,
piḷotiko ca devindo senako cāpi saccako.
Devīdumbarā diṭṭhamaṅgalikā sālikā cāpi kuṇḍalī
vedeho lāḷudāyīti.

Imāpi dve gāthāyo bahūsu sīhalapotthakesu dissanti. Syāmapotthake ito visadisā. Bheri
iccādikā pana dve gāthāyo sabbapotthakesu ekasadisā.

¹² umaṅgajātakam pañcamaṃ - Ma; mahosadhajātakam - Syā.

⁶ bhātu ca - Syā.

⁷ mahiddhiyā - Syā; mahiddhikā - PTS.

⁸ sādhucentinī - Ma, Syā;
sādhucentanī - PTS.

⁹ diṭṭhadhammahitatthāya - Ma, Syā.

¹⁰ samparāyasukhāya - Ma, Syā.

5994. Tâu vị Sát-đế-ly, người ta đã nói cuộc sống được đầy đủ mọi yếu tố, được thành tựu tất cả các dục của những người hạnh phúc là đáng yêu và lâu dài.

5995. Vậy thì vì lý do gì, hay là vì nguyên nhân gì, trong khi bảo vệ bậc nhân sĩ, bệ hạ lại từ bỏ mạng sống là vật khó từ bỏ?”

5996. “Thưa nữ du sĩ, từ khi Mahosadha đi đến dưới trướng của trẫm, trẫm không hay biết việc làm sai trái nào, đâu là nhỏ nòi, của bậc sáng trí.

5997. Và nếu vào một thời điểm nào đó, cái chết xảy ra cho trẫm trước, vị Mahosadha có thể giúp cho các con và các cháu của trẫm được hạnh phúc.

5998. Vị ấy nhìn thấy rõ tất cả mọi việc tương lai và hiện tại. Trẫm sẽ không bao giờ hiển dăng vị không có hành động lỗi lầm cho thủy thần.”

5999. “Này những người dân xứ Pañcāla, các người hãy lắng nghe lời nói này của đức vua Cūḷaniya. Trong khi bảo vệ bậc nhân sĩ, đức vua từ bỏ mạng sống là vật khó từ bỏ.

6000. Đức vua xứ Pañcāla từ bỏ mạng sống của sáu người là: người mẹ, người vợ, người em trai, người cộng sự, vị Bà-la-môn, và luôn cả bản thân.

6001. Như vậy, trí tuệ khôn khéo, sự suy nghĩ tốt đẹp, có ý nghĩa lớn lao cho sự lợi ích và tấn hóa ở đời này và hạnh phúc ở đời sau.”

Câu Hỏi của Thủy Thần (được chấm dứt).

6002. “Uppalavaṇṇā đã là nữ du sĩ Bherī, Suddhodana đã là người cha, Mahāmāyā đã là người mẹ, Bimbisandārī đã là Amarā.

6003. Ānanda đã là con kết, Sāriputta đã là vua Cūḷanī, đấng Bảo Hộ Thế Gian đã là vị Mahosadha. Các người hãy ghi nhớ chuyện Bốn Sanh như vậy.”

Bốn Sanh Đường Hàm Vĩ Đại là thứ chín. [546]

--ooOoo--

10. MAHĀVESSANTARAJĀTAKAṀ

6004. Phusati¹ varavaṇṇābhe varassu dasadhā vare,
pathavyā cārupbbaṅgī yaṃ tuyhaṃ manaso piyaṃ.
6005. Devarāja namo tyatthu kiṃ pāpaṃ pakataṃ mayā,
rammā cāvesi maṃ ṭhānā vātova dharaṇīruhaṃ.
6006. Na ceva te kataṃ pāpaṃ na ca me tvamasi appiyā,
puññañca te parikkhīṇaṃ yena tevaṃ vadāmaṃ.²
6007. Santike maraṇaṃ tuyhaṃ vinābhāvo bhavissati,
patiggaṇhāhi me ete vare dasa pavecchato.
6008. Varaṃ ce me ado sakka sabbabhūtānamissara,
sivirājassa bhaddante tattha assaṃ nivesane.
6009. Nīlanettā nīlabhamū nīlakkhī ca³ yathāmiḡi,
phusatī nāma nāmena tatthapassaṃ⁴ purindada.
6010. Puttaṃ labhetha varadaṃ yācayogaṃ amacchariṃ,⁵
pūjitaṃ paṭirājehi⁶ kittimantaṃ yasassiṇaṃ.
6011. Gabbhaṃ me dhārayantiyā majjhimaṅgaṃ anunnataṃ,⁷
kucchi anunnato⁸ assa cāpaṃva likhitaṃ samaṃ.
6012. Thanā me nappapateyyuṃ⁹ palitā nassantu¹⁰ vāsava,
kāye rajo¹¹ na lippetha¹² vajjhaṃ cāpi pamocaye.
6013. Mayūraakoñcābhirude nārīvaragaṇāyute,
khujjacelāpakākiṇṇe¹³ sūtamāgadhavaṇṇite.¹⁴

¹ phussatī - Ma, Syā. evaṃ sabbattha.

² vadāmihaṃ - Syā.

³ nīlakkhīva - Syā.

⁴ tattha assaṃ - Syā.

⁵ amaccharaṃ - PTS.

⁶ paṭirājūhi - Ma, Syā.

⁷ anuṇṇataṃ - Syā.

⁸ anuṇṇato - Syā.

⁹ nappavatteyyuṃ - Syā.

¹⁰ na santu - Ma.

¹¹ rāgo - PTS.

¹² limpetha - Ma, Syā.

¹³ khujjacelāvakākiṇṇe - Syā;

khujjatecalākkhakākiṇṇe - PTS.

¹⁴ sūdamāgadhavaṇṇite - Ma, Syā;

sūdamāghatavaṇṇite - PTS.

10. BỐN SANH VESSANTARA VĨ ĐẠI

(Lời trao đổi giữa Thiên Chủ Sakka và Chánh Hậu Phusatī)

6004. “Hỡi nàng Phusatī, hỡi nàng có ánh sáng cao quý ở làn da, hỡi nàng có tướng mạo cao quý, nàng hãy lựa chọn mười điều ân huệ, điều nào mà tâm ý của nàng yêu quý ở trái đất.”¹

6005. “Tâu Thiên Vương, xin kính lễ ngài! Thiếp đã gây nên tội lỗi gì, mà ngài đuổi thiếp ra khỏi nơi chốn đáng yêu, tựa như ngọn gió thổi gốc cây cối (khỏi mặt đất)?”

6006. “Chẳng những nàng đã không gây nên tội lỗi, và chẳng phải nàng không còn được trầm yêu thương, trầm nói với nàng như vậy bởi vì phước báu của nàng đã bị cạn kiệt.

6007. Cái chết của nàng ở gần kề; sự chia lìa sẽ xảy đến. Nàng hãy chọn lấy mười điều ân huệ này của trầm đang ban cho nàng.”

6008. “Tâu Thiên Chủ Sakka, tâu vị chúa tể của tất cả chúng sanh, nếu ngài đã ban cho thiếp điều ân huệ, tâu bậc tôn đức, mong rằng thiếp sẽ hiện hữu tại nơi ấy, ở chỗ trú ngụ của đức vua Sivi.

6009. Tâu bậc đã bố thí trước đây, mong rằng thiếp sẽ có cặp mắt xanh đen, có lông mày xanh đen, và có tròng mắt xanh đen giống như con nai cái nhỏ, và sẽ hiện hữu tại nơi ấy với tên là Phusatī.

6010. Mong rằng thiếp có được đứa con trai, (và con trai của thiếp sẽ) là người bố thí vật cao quý, sẵn sàng đáp ứng lời cầu xin, không có bòn xén, được tôn vinh bởi các vị vua đối nghịch, có tiếng tăm, có danh vọng.

6011. Trong khi thiếp đang mang thai, mong rằng phần thân giữa không bị lồi lên, cái bụng không bị nhô lên, tựa như cây cung được bào đẽo bằng phẳng.

6012. Thừa vị chúa của chư Thiên, mong rằng bộ ngực của thiếp không trĩ xuống, các sợi tóc bạc không xuất hiện, bụi bặm không làm bẩn cơ thể, và thiếp còn có thể phóng thích kẻ tử tù.

6013. Ở nơi có tiếng kêu của chim công, chim cò, ở nơi có các nhóm phụ nữ cao quý tụ tập, được đông đúc với những người hầu cận dưới quyền, được ca ngợi bởi các thi sĩ và những người dân xứ Magadha, –

¹ Xem *Vessantaracariyam - Hạnh của đức Bồ Tát Vessantara* của tập Kinh *Cariyāpiṭaka - Hạnh Tạng* (TTPV 42, từ trang 262).

6014. Citraggaḷerughusite surāmaṃsappabodhane,
sivirājassa bhaddante tattha assaṃ mahesiyā.¹
6015. Ye te dasa varā dinnā mayā sabbaṅgasobhane,
sivirājassa vijite sabbe te lacchasi vare.
6016. Idaṃ vatvāna maghavā devarājā sujampati,
phusatiyā² vamaṃ datvā anumodittha vāsavo.
Dasavaragāthā.³
6017. ⁴Tato cutā sā phusati khattiye upapajjatha,
jetuttaramhi nagare sañjayena samāgami.
6018. Dasa māse dhārayitvāna karontī purapadakkhiṇaṃ,⁵
vessānaṃ vīthiyā majjhe janesi phusati mamaṃ.
6019. Na mayhaṃ mattikaṃ nāmaṃ napi pettikasambhavaṃ,⁶
jātomhi vessavīthiyaṃ⁷ tasmā vessantaro ahu.⁸
6020. Yadāhaṃ dārako homi jātiyā aṭṭhavassiko,
tadā nisajja pāsāde dānaṃ dātuṃ vicintayim.
6021. Hadayaṃ dadeyyaṃ cakkhumpi⁹ maṃsampi rudhirampi ca,
dadeyyaṃ kāyaṃ sāvetaṃ yadi koci yācaye¹⁰ mamaṃ.
6022. Sabhāvaṃ cintayantassa akampitamasaṅṅhitāṃ,
akampi tattha paṭhavī sineruvanavaṭaṃsakā.
6023. Parūḷhakacchanakhalomā paṅkadantā rajassirā,
paggayha dakkhiṇaṃ bāhuṃ¹¹ kiṃ maṃ yācanti brāhmaṇā.
6024. Ratanāṃ deva yācāma sivīnaṃ raṭṭhavaḍḍhana,¹²
dadāhi pavaraṃ nāgaṃ isādantaṃ urūḷhavaṃ.
6025. Dadāmi na vikampāmi yaṃ maṃ yācanti brāhmaṇā,
pabhinnaṃ kuñjaraṃ dantiṃ opavuyhaṃ¹³ gajuttamaṃ.

¹ tathassaṃ mahesī piyā - Ma, Syā.

² phussatiyā - Ma.

³ dasavarakathā nāma - Ma;

dasavaragāthā nāma - Syā.

⁴ imā cha gāthāyo Ma potthake na dissanti.

⁵ puraṃ padakkhiṇaṃ - PTS.

⁶ petikasambhavaṃ - Syā.

⁷ vessavīthiyā - Syā.

⁸ ahuṃ - Syā, PTS.

⁹ cakkhuṃ - Syā.

¹⁰ yācako - Syā.

¹¹ dakkhiṇabāhuṃ - PTS.

¹² raṭṭhavaḍḍhanaṃ - Ma, Syā.

¹³ opaguyhaṃ - Syā.

6014. – ở nơi vang lên tiếng các chốt cửa nhiều màu sắc, ở nơi được mời mọc thưởng thức rượu thịt, tâu bậc tôn đức, mong rằng thiếp sẽ trở thành chánh cung hoàng hậu ở tại nơi ấy của đức vua Sivi.”

6015. “Hỡi người phụ nữ có sự xinh đẹp toàn thân, mười điều ân huệ nào đã được trăm ban cho nàng, nàng sẽ đạt được tất cả các điều ân huệ ấy ở lãnh địa của đức vua Sivi.”

6016. Vị Thiên Vương Maghavā, chồng của nàng Sujā, bậc Thiên Chủ Vāsava đã nói điều này, đã ban cho ân huệ, và đã tùy hỷ với nàng Phusatī.
Các Kệ Ngôn về Mười Điều Ân Huệ.

(Lời dẫn chuyện của đức Phật)

6017. Sau đó, nàng Phusatī ấy đã mệnh chung, đã tái sinh vào dòng dõi Sát-đế-ly ở thành phố Jetuttara, và đã kết hôn với đức vua Sañjaya.

6018. Sau khi mang thai được mười tháng, bà Phusatī, trong khi đang đi nhiều quanh thành phố, đã sanh ta ở giữa đường phố của những người thương buôn.¹

6019. Tên của ta không liên quan đến họ mẹ, cũng không xuất phát từ họ cha. Ta đã được sanh ra ở đường phố của những người thương buôn (*vessa*), vì thế tên của ta đã là Vessantara.²

6020. Đến khi ta đã trở thành đứa bé trai được tám tuổi tính từ lúc sanh, khi ấy ta đã ngồi ở tòa lâu đài và đã suy nghĩ về việc bố thí tặng vật.

6021. Ta có thể bố thí tim, mắt, luôn cả thịt và máu của mình. Ta đã thông báo là ta có thể bố thí xác thân của mình nếu có người cầu xin.

6022. Trong khi ta đang suy xét về bản tánh không dao động, không hẹp hòi, tại nơi ấy, trái đất với dải rừng ở núi Sineru đã rung động.

(Lời đức Bồ Tát Vessantara)

6023. “Các vị Bà-la-môn – có các móng và lông nách đã mọc dài, có răng bị đóng bợn, có đầu lấm bụi – đã đưa lên cánh tay phải và cầu xin trăm điều gì?”

6024. “Tâu bệ hạ, chúng tôi cầu xin báu vật. Tâu bậc làm hưng thịnh đất nước Sivi, xin bệ hạ hãy ban cho con voi cao quý, có ngà như cán cày, xứng đáng để cỡi.”

6025. “Trăm ban cho không do dự vật mà các vị Bà-la-môn cầu xin trăm, là con voi đã phát dục, có ngà, là phương tiện di chuyển của đức vua, và là con voi hạng nhất.”

¹ Các câu kệ 6018 - 6022 tương tự như các câu kệ 76 - 80 của tập *Cariyāpiṭakapāḷi - Hạnh Tạng* (TTPV tập 42, trang 265).

² *Vessantara* = *vessa* (giai cấp thương buôn) + *antara* (ở khoảng giữa).

6026. Hatthikkhandhato oruyha rājā cāgādhimānaso,
brāhmaṇānaṃ adā dānaṃ sivīnaṃ raṭṭhavaḍḍhano.
6027. Tadāsi yaṃ bhimsanakaṃ tadāsi lomahaṃsanam,
hatthināge padinnamhi medinī¹ samakampatha.²
6028. Tadāsi yaṃ bhimsanakaṃ tadāsi lomahaṃsanam,
hatthināge padinnamhi khubbhittha nagaram tadā.
6029. Samākulaṃ puraṃ āsi ghoso ca vipulo mahā,
hatthināge padinnamhi sivīnaṃ raṭṭhavaḍḍhane.
- 6030.³ Athettha vattati saddo tumulo bheravo mahā,
hatthināge padinnamhi medinī samakampatha.
6031. Athettha vattati saddo tumulo bheravo mahā,
hatthināge padinnamhi khubbhittha nagaram tadā.
6032. Athettha vattati saddo tumulo bheravo mahā,
hatthināge padinnamhi sivīnaṃ raṭṭhavaḍḍhane.
6033. Uggā ca rājaputtā ca vesiyānā ca brāhmaṇā,
hatthāruhā anīkaṭṭhā rathikā pattikārakā.
6034. Kevalo cāpi nigamo sivayo cāpi samāgatā,
disvā nāgaṃ nīyamānaṃ⁴ te rañño paṭivedayaṃ.
6035. Vidhamam deva te raṭṭham putto vessantaro tava,
katham no hatthinam dajjā nāgaṃ raṭṭhassa pūjitaṃ.
6036. Katham no kuñjaram dajjā isādantaṃ urūhavam,
khettaññaṃ sabbayuddhānaṃ sabbasetam gajuttamaṃ.
6037. Paṇḍukambalasañchannaṃ pabhinnaṃ sattumaddanaṃ,
dantiṃ savālavijaniṃ⁵ setam kelāsasādisam.
6038. Sasetacchattam savupatheyyam⁶ sāthabbanam⁷ sahatthipam,
aggayānam rājavāhiṃ brāhmaṇānaṃ adā dhanam.⁸

¹ medanī - Ma, Syā.

² sampakampatha - Ma.

³ imā tayo gāthāyo Ma potthake na dissanti,
ekāyeva imā gāthā Syā potthake na dissati.

⁴ niyyamānaṃ - Syā, PTS.

⁵ savālavijaniṃ - Ma; savālavijaniṃ - Syā.

⁶ saupādheyyam - Ma;
supattheyyam - Syā;
saupatheyyam - PTS.

⁷ sāthabbanam - Ma, Syā.

⁸ gajam - Ma; dānam - Syā.

6026. Với tâm ý cao cả về việc xả thí, đức vua, bậc làm hưng thịnh đất nước Sivi, đã từ mình voi leo xuống và đã ban vật thí đến các vị Bà-la-môn.

6027. Lúc bấy giờ, việc ấy đã là sự kinh hoàng. Lúc bấy giờ, đã có sự dựng đứng lông. Vào lúc con long tượng được ban ra, trái đất đã rung động.

6028. Lúc bấy giờ, việc ấy đã là sự kinh hoàng. Lúc bấy giờ, đã có sự dựng đứng lông. Vào lúc con long tượng được ban ra, khi ấy, thành phố đã bị hoảng loạn.

6029. Thành phố đã trở nên lộn xộn, và có tiếng ồn (quở trách) lan truyền, vang dội vào lúc bậc làm hưng thịnh đất nước Sivi bố thí con long tượng.

6030. Rồi ở nơi này đã xảy ra âm thanh ồn ào, khiếp đảm, vang dội. Vào lúc con long tượng được ban ra, trái đất đã rung động.

6031. Rồi ở nơi này đã xảy ra âm thanh ồn ào, khiếp đảm, vang dội. Vào lúc con long tượng được ban ra, khi ấy, thành phố đã bị hoảng loạn.

6032. Rồi ở nơi này đã xảy ra âm thanh ồn ào, khiếp đảm, vang dội vào lúc bậc làm hưng thịnh đất nước Sivi ban bố con long tượng.

6033. Các quý tộc, các hoàng tử, các thương nhân, và các vị Bà-la-môn, các viên quản tượng, các ngự lâm quân, các xa binh, và các bộ binh, –

6034. – luôn cả toàn bộ thị dân và các người dân xứ Sivi đã tụ hội lại. Sau khi nhìn thấy con voi đang bị dẫn đi, họ đã thông báo đến đức vua rằng:

6035. “Tâu bệ hạ, đất nước của ngài bị tàn phá. Tại sao người con trai Vessantara của bệ hạ lại có thể cho đi con voi của chúng ta, con voi được tôn vinh của đất nước?”

6036. Tại sao vị ấy lại có thể cho đi con voi có ngà như cán cày, xứng đáng để cỡi, con voi hạng nhất, toàn màu trắng, biết được địa thế của mọi chiến trường?

6037. (Tại sao vị ấy lại có thể cho đi) con voi được choàng lên tấm len màu vàng cam, đã phát dục, có (khả năng) nghiền nát đối phương, có ngà, có cây quạt lông đuôi bò, màu trắng, tương tự như núi Kelāsa?

6038. (Tại sao vị ấy lại có thể cho đi) con voi có chiếc lông màu trắng, có tấm đệm ngồi, có y sĩ chăm sóc, có viên quản tượng, là phương tiện di chuyển cao quý dành để chuyên chở đức vua? Tại sao vị ấy đã cho đi tài sản đến các vị Bà-la-môn?

6039. Annaṃ pānañca¹ so² dajjā vatthasenāsanāni ca,
etaṃ kho dānapatirūpaṃ³ etaṃ kho brāhmaṇārahaṃ.
6040. Ayaṃ te vaṃsarājā no sivīnaṃ raṭṭhavaḍḍhanaṃ,⁴
kathaṃ vessantaro putto gajaṃ bhājeti sañjaya.
6041. Sace tvaṃ na karissasi sivīnaṃ vacanaṃ imaṃ,⁵
maññe taṃ sahaputtēna sivi hatthe⁶ karissare.
6042. Kāmaṃ janapado māsi raṭṭhaṃ cāpi vinassatu,
nāhaṃ sivīnaṃ vacanā rājaputtaṃ adūsakaṃ,
pabbājeyyaṃ sakā raṭṭhā putto hi mama oraso.
6043. Kāmaṃ janapado māsi raṭṭhaṃ cāpi vinassatu,
nāhaṃ sivīnaṃ vacanā rājaputtaṃ adūsakaṃ,
pabbājeyyaṃ sakā raṭṭhā putto hi mama atrajo.
6044. Na cāhaṃ tassa⁷ dubbheyyaṃ ariyasīlavato hi so,
asilokopi me assa pāpañca pasave bahuṃ,
kathaṃ vessantaraṃ puttaṃ satthena ghātayāmaṃ.
6045. Mā naṃ daṇḍena satthena na hi so bandhanāraho,
pabbājehi ca naṃ raṭṭhā vaṅke vasatu pabbate.
6046. Eso ce sivīnaṃ chando chandaṃ na panudāmaṃ,
imaṃ so vasatu rattiṃ kāme ca paribhuñjatu.
6047. Tato ratyā vivasane suriyassuggamaṃ pati,⁸
samaggā sivayo⁹ hutvā raṭṭhā pabbājayantu naṃ.¹⁰
6048. Uṭṭhehi katte taramāno gantvā vessantaraṃ vada,
sivayo deva te kuddhā negamā ca samāgatā.
6049. Uggā ca rājaputtā ca vesiyānā ca brāhmaṇā,
hatthāruhā anikaṭṭhā rathikā pattikāraṇā,
kevalo cāpi nigamo sivayo cāpi¹¹ samāgatā.
6050. Asmā ratyā vivasane suriyassuggamaṃ pati,
samaggā sivayo hutvā raṭṭhā pabbājayanti taṃ.

¹ annapānañca - PTS.

² yo - Ma, PTS.

³ dānaṃ patirūpaṃ - Ma;
dānapatirūpaṃ - Syā.

⁴ raṭṭhavaḍḍhanaṃ - Ma, Syā;
raṭṭhavaḍḍhana - PTS.

⁵ idaṃ - Ma, Syā, PTS.

⁶ sivi hatthe - Syā.

⁷ tasmim - Ma, Syā.

⁸ suriyassuggamaṃ pati - Ma;
suriyassuggamaṃ pati - Syā, evamuparipi.

⁹ siviyo - Syā, evamuparipi.

¹⁰ taṃ - PTS.

¹¹ sivayo ca - Ma;
siviyo cāpi - Syā.

6039. Vị ấy nên ban cho cơm ăn, nước uống, vải vóc, và chỗ trú ngụ. Điều này quả thật là phù hợp với việc bố thí; điều này quả thật là xứng đáng với các vị Bà-la-môn.

6040. Người này là vị vua kế thừa của ngài, là bậc làm hưng thịnh đất nước Sivi của chúng ta. Tâu đại vương Sañjaya, tại sao người con trai Vessantara (của ngài) lại cho đi con voi?

6041. Nếu ngài không làm theo lời nói của những người dân xứ Sivi, thần nghĩ rằng các người dân xứ Sivi sẽ chống đối lại ngài và người con trai.”

(Lời đại vương Sañjaya)

6042. “Dầu cho xứ sở không còn, thậm chí đất nước bị tiêu diệt, trăm cũng không vì lời nói của những người dân xứ Sivi mà tự nguyện trục xuất vị thái tử không phải là kẻ tội bại ra khỏi đất nước của mình, bởi vì người con trai là ruột thịt của trăm.

6043. Dầu cho xứ sở không còn, thậm chí đất nước bị tiêu diệt, trăm cũng không vì lời nói của những người dân xứ Sivi mà tự nguyện trục xuất vị thái tử không phải là kẻ tội bại ra khỏi đất nước của mình, bởi vì người con trai là huyết thống của trăm.

6044. Và trăm không thể phản bội lại con trai trăm, bởi vì nó có giới hạnh cao cả. Luôn cả sự ô danh cũng sẽ có cho trăm, và trăm sẽ tạo ra nhiều tội ác. Làm thế nào trăm có thể dùng gươm giết chết con trai Vessantara được?”

(Lời dân chúng)

6045. “Chớ giết chết vị ấy bằng gậy hay bằng gươm, vị ấy thật sự không đáng bị giam cầm. Ngài hãy trục xuất vị ấy ra khỏi đất nước. Hãy để vị ấy cư ngụ ở núi Vañka.”

6046. “Nếu việc ấy là điều mong muốn của những người dân xứ Sivi, trăm không thể từ chối điều mong muốn ấy. Hãy để Vessantara sống và thọ hưởng các dục trong đêm nay.

6047. Sau đó, vào lúc tàn đêm, cho đến lúc mọc lên của mặt trời, các người dân xứ Sivi hãy hợp nhất và hãy trục xuất Vessantara ra khỏi đất nước.

6048. Nay người phục dịch, hãy đứng lên. Khanh hãy gấp rút đi đến và nói với Vessantara rằng: “Tâu thái tử, các người dân xứ Sivi giận dữ với thái tử. Và các thị dân đã tụ hội lại.

6049. Các nhà quý tộc, các hoàng tử, các thương nhân, và các vị Bà-la-môn, các viên quản tượng, các ngự lâm quân, các xa binh, và các bộ binh, luôn cả toàn bộ thị trấn và các người dân xứ Sivi đã tụ hội lại.

6050. Vào lúc tàn đêm này, cho đến lúc mọc lên của mặt trời, các người dân xứ Sivi sẽ hợp nhất và sẽ trục xuất thái tử ra khỏi đất nước.”

6051. Sa kattā taramānova sivrājena pesito,
āmuttathābharaṇo¹ suvattho candanabhūsito.²
6052. Sīsaṃ nahāto³ uduke so āmuttamaṇikuṇḍalo,
upāgami puraṃ ramaṃ vessantaraṇivasaṃ.
6053. Tatthaddasa kumāraṃ so ramamānaṃ sake pure,
pariṇṇaṃ amaccehi tidaṣānaṃva vāsaṃ.
6054. So tattha gantvā ramamānaṃ⁴ kattā vessantaṃ bravi,
dukkhaṃ te vedayissāmi mā me kujjhi⁵ rathesabha.
6055. Vanditvā rodamaṇo so kattā rājānamabravi,
bhaddā mesi mahārāja sabbakāmarasāharo,
dukkhaṃ te vedayissāmi tattha assāsayantu maṃ.
6056. Sivayo deva te kuddhā negamā ca samāgatā,
uggā ca rājaputtā ca vesiyānā ca brāhmaṇā.
6057. Hatthāruhā anikaṭṭhā rathikā pattikārakā,
kevalo cāpi nigamo sivayo cāpi samāgatā.
6058. Asmā ratyā vivasane suriyassuggamaṇampati,
samaggā sivayo hutvā raṭṭhā pabbājayanti taṃ.
6059. Kismiṃ me sivayo kuddhā nāhaṃ passāmi dukkaṭaṃ,⁶
tamme katte viyācikkha kasmā pabbājayanti maṃ.
6060. Uggā ca rājaputtā ca vesiyānā ca brāhmaṇā,
hatthāruhā anikaṭṭhā rathikā pattikārakā,
nāgadānena khīyanti⁷ tasmā pabbājayanti taṃ.
6061. Hadayaṃ cakkhupahaṃ dajjaṃ kiṃ me bāhiraṃ dhaṇaṃ,
hiraṇṇaṃ vā suvaṇṇaṃ vā muttā veḷuriyā maṇi.
6062. Dakkhiṇaṃ⁸ vāpahaṃ⁹ bāhuṃ disvā yācakamaṅgate,
dādeyyaṃ na vikaṃpeyyaṃ dāne me ramatī¹⁰ mano.

¹ bharaṇā - Ma.

² candanapposito - Syā.

³ nahāto - Ma, Syā.

⁴ taramāno - Ma, Syā, PTS.

⁵ kujjha - Syā.

⁶ nāhaṃ passāmi dukkaṭaṃ - Ma;

yo na passāmi dukkaṭaṃ - Syā.

⁷ khīyanti - Ma.

⁸ adakkhiṇaṃ - PTS.

⁹ vāpahaṃ - Syā.

¹⁰ ramate - Ma.

6051. Người phục dịch ấy, có đồ trang sức bằng ngọc trai ở cánh tay, có y phục thơm tất, được tô điểm với trầm hương, đã được gấp rút phái đi bởi đức vua Sivi.

6052. Người ấy, đã gội đầu ở trong nước, có các bông tai bằng ngọc trai và ngọc ma-ni, đã đi đến thành phố đáng yêu, nơi trú ngụ của Vessantara.

6053. Tại nơi ấy, người ấy đã nhìn thấy vị vương tử đang vui sướng ở kinh thành của mình, được vây quanh bởi các quan đại thần, tựa như Thiên Chủ Vāsava ở cõi Tam Thập.

6054. Sau khi đi đến nơi ấy, người phục dịch ấy đã nói với vị Vessantara đang vui sướng rằng: “Thần sẽ báo tin khổ đau đến bệ hạ. Tâu đấng thủ lĩnh xa binh, xin chớ giận dữ với thần.”

6055. Sau khi đánh lễ, kẻ phục dịch ấy đã vừa khóc lóc vừa nói với đức vua Vessantara rằng: “Tâu đại vương, ngài là chủ nhân của thần, là người mang lại (cho thần) hương vị của tất cả các dục. Thần sẽ báo tin khổ đau đến bệ hạ. Mong rằng bệ hạ thông cảm cho thần về điều đó.

6056. Tâu bệ hạ, các người dân xứ Sivi giận dữ với bệ hạ. Các thị dân, các nhà quý tộc, các hoàng tử, các thương nhân, và các vị Bà-la-môn đã tụ hội lại.

6057. Các viên quản tượng, các ngự lâm quân, các xa binh, và các bộ binh, luôn cả toàn bộ thị trấn và các người dân xứ Sivi đã tụ hội lại.

6058. Vào lúc tàn đêm này, cho đến lúc mọc lên của mặt trời, các người dân xứ Sivi sẽ hợp nhất và sẽ trục xuất bệ hạ ra khỏi đất nước.”

6059. “Các người dân xứ Sivi giận dữ với ta về việc gì? Ta không nhận thấy điều gì sai trái. Nay người phục dịch, Khanh hãy giải thích điều ấy cho ta. Tại sao họ lại trục xuất ta?”

6060. “Các nhà quý tộc, các hoàng tử, các thương nhân, và các vị Bà-la-môn, các viên quản tượng, các ngự lâm quân, các xa binh, và các bộ binh, họ phê phán về việc bố thí con voi; vì thế, họ trục xuất bệ hạ.”

6061. “Ta có thể bố thí trái tim luôn cả con mắt, vật gì là tài sản ngoại thân của ta, vàng thô, vàng ròng, hay ngọc trai, ngọc bích, ngọc ma-ni?”

6062. Hoặc thậm chí luôn cả cánh tay phải, sau khi nhìn thấy những người ăn mày đi đến, ta có thể ban cho không do dự. Tâm ý của ta vui thích trong việc bố thí.

6063. Kāmaṃ maṃ sivayo sabbe pabbājentu hanantu vā,
neva dānā viramissaṃ kāmaṃ chindantu sattadhā.
6064. Evaṃ taṃ sivayo āhu negamā ca samāgatā,
kontimārāya tīrena giraṃ ārañjaraṃ pati,
yena pabbājitā yanti tena gacchatu subbato.
6065. Sohaṃ tena gamissāmi yena gacchanti dūsakā,
rattindivaṃ me khamatha yāva dānaṃ dadāmaṃ.
6066. Āmantayittha rājā naṃ maddiṃ sabbaṅgasobhanaṃ,¹
yaṃ te kiñci mayā dinnaṃ dhanaṃ dhaññañca vijjati.
6067. Hiraññaṃ vā suvaṇṇaṃ vā muttā veḷuriyā bahū,
sabbam taṃ nidaheyyāsi yañca te pettikaṃ dhanaṃ.
6068. Tamabravi rājaputtī maddī sabbaṅgasobhanā,
kuhiṃ deva nidaheyyāmi² tamme akkhāhi pucchito.
6069. Silavantesu dajjāsi³ dānaṃ maddi yathārahaṃ,
na hi dānā paraṃ atthi patiṭṭhā sabbapāṇinaṃ.
6070. Puttesu maddi dayyāsi⁴ sassuyā sasuramhi⁵ ca,
yo ca taṃ bhaddā maññeyya sakkaccaṃ taṃ upaṭṭhahe.
6071. No ce taṃ bhaddā maññeyya mayā vippavasena te,
aññaṃ bhaddāraṃ pariyesa mā kisittha⁶ mayā vinā.
6072. Ahaṃ hi vanaṃ gacchāmi ghoraṃ vālamigāyutaṃ,
saṃsayo jīvitaṃ mayhaṃ ekakassa brahāvane.
6073. Tamabravī rājaputtī maddī sabbaṅgasobhanā,
abhumme kathaṃ nu⁷ bhaṇasi pāpakaṃ vata bhāsasi.
6074. Nesa dhammo mahārāja yaṃ tvaṃ gaccheyya ekako,
ahampi tena gacchāmi yena gacchasi khattiya.
6075. Maraṇaṃ vā tayā saddhiṃ jīvitaṃ vā tayā vinā,
tadeva maraṇaṃ seyyo yañce jīve tayā vinā.

¹ sabbaṅgasobhaniṃ - Syā.² nidahāmi - Ma, Syā.³ dajjesi - Syā.⁴ dayesi - Ma, Syā.⁵ sassuramhi - Syā.⁶ kisittha - Ma;

kilittha - Syā.

⁷ kathaṃ - PTS.

6063. Tất cả những người dân Sivi hãy tùy ý trục xuất hay giết chết ta, hãy tùy ý chặt ta thành bảy phần, ta vẫn sẽ không xa lìa việc bố thí.”

6064. “Các thị dân đã tụ hội lại và các người dân xứ Sivi đã nói về bệ hạ như vậy: ‘Hãy để vị có sự hành trì tốt đẹp đi đến bờ sông Kontimārā, đối diện với ngọn núi Ārañjara, là nơi những kẻ bị trục xuất đi đến.’”

6065. “Ta đây sẽ đi đến nơi mà những kẻ tồi bại đi đến. Các khanh hãy thư thả cho ta một ngày đêm, đến khi ta ban phát vật thí xong.”

6066. Đức vua Vessantara đã nói với nàng Maddī, người phụ nữ có sự xinh đẹp toàn thân ấy rằng: “Bất cứ vật gì ta đã ban tặng cho nàng, tài sản và lúa gạo hiện có, –

6067. – vàng thô, hoặc vàng ròng, hoặc nhiều ngọc trai và ngọc bích, và tài sản hồi môn từ người cha của nàng, nàng nên để dành mọi thứ ấy.”

6068. Công chúa Maddī, người phụ nữ có sự xinh đẹp toàn thân, đã nói với vị vua ấy rằng: “Tâu bệ hạ, thiếp nên để dành ở nơi nào? Được hỏi, xin bệ hạ hãy giải thích điều ấy cho thiếp.”

6069. “Này nàng Maddī, nàng nên dâng cúng vật thí phù hợp ở những vị có giới hạnh, bởi vì đối với tất cả chúng sanh, không có chỗ dựa nào khác vượt lên trên sự bố thí.

6070. Này nàng Maddī, nàng nên thể hiện tình thương đối với các con, đối với mẹ chồng và cha chồng. Người nào có ý nghĩ trở thành chồng của nàng, nàng nên phục vụ người ấy một cách nghiêm chỉnh.

6071. Nếu không có người nào có ý định trở thành chồng của nàng do việc xa cách của nàng với ta, nàng hãy kiếm người chồng khác, chớ gây mòn vì thiếu vắng ta.

6072. Bởi vì ta sẽ đi đến khu rừng ghê rợn có các loài thú dữ tụ tập. Mạng sống của ta là bấp bênh khi chỉ có một mình ở khu rừng rộng lớn.”

6073. Công chúa Maddī, người phụ nữ có sự xinh đẹp toàn thân, đã nói với vị vua ấy rằng: “Tại sao chàng lại nói điều không có lý lẽ? Chàng quả thật nói điều xấu xa!

6074. Tâu đại vương, việc chàng sẽ ra đi chỉ một mình là không đúng nguyên tắc. Tâu vị Sát-đế-ly, thiếp cũng đi đến nơi mà chàng đi đến.

6075. Hoặc là chết cùng với chàng, hoặc là sống không có chàng, chính cái chết ấy là tốt hơn so với việc nếu có thể sống mà không có chàng.

6076. Aggim nijjālayitvāna¹ ekajālasamāhitam,
tattha me² maraṇam seyyo yañce jīve tayā vinā.
6077. Yathā āraññakam nāgam dantiṃ anveti hatthinī,
jessantam giriduggesu samesu visamesu ca.
6078. Evaṃ taṃ anugacchāmi putte ādāya pacchato,
subharā te bhavissāmi³ na te hessāmi dubbharā.
6079. Ime kumāre passanto mañjuka piyabhāṇino,⁴
āsīne vanagumbasmiṃ na rajjassa sarissasi.
6080. Ime kumāre passanto mañjuka piyabhāṇino,
kīlante⁵ vanagumbasmiṃ na rajjassa sarissasi.
6081. Ime kumāre passanto mañjuka piyabhāṇino,
assame ramaṇīyamhi na rajjassa sarissasi.
6082. Ime kumāre passanto mañjuka piyabhāṇino,
kīlante assame ramme na rajjassa sarissasi.
6083. Ime kumāre passanto māladhārī alaṅkate,
assame ramaṇīyamhi na rajjassa sarissasi.
6084. Ime kumāre passanto māladhārī alaṅkate,
kīlante assame ramme na rajjassa sarissasi.
6085. Yadā dakkhisi⁶ naccante kumāre māladhārino,⁷
assame ramaṇīyamhi na rajjassa sarissasi.
6086. Yadā dakkhisi naccante kumāre māladhārino,
kīlante assame ramme na rajjassa sarissasi.
6087. Yadā dakkhisi mātaṅgam kuñjaram saṭṭhihāyanam,
ekam araṇṇe vicarantam⁸ na rajjassa sarissasi.
6088. Yadā dakkhisi mātaṅgam kuñjaram saṭṭhihāyanam,
sāyam pāto vicarantam na rajjassa sarissasi.

¹ ujjālayitvāna - Ma, Syā.

² tattheva - Syā.

³ gamissāmi - PTS.

⁴ piyabhāṇine - Ma, Syā.

⁵ kīlante - PTS.

⁶ dakkhasi - Syā, evamuparipi.

⁷ maladhārīne - Ma, Syā.

⁸ carantam - Ma.

6076. Sau khi đốt lên ngọn lửa đã được tập trung lại thành một khối, cái chết của thiếp ở nơi ấy là tốt hơn so với việc nếu có thể sống mà không có chàng.

6077. Giống như con voi cái đi theo sau con voi đực có ngà, sống trong rừng, lang thang ở các khe núi hiểm trở, bằng phẳng hoặc gồ ghề, –

6078. – tương tự như vậy, thiếp sẽ mang theo các con đi theo chàng ở phía sau. Thiếp sẽ là người dễ nuôi dưỡng của chàng. Thiếp sẽ không trở thành người khó chu cấp đối với chàng.

6079. Trong khi nhìn thấy các con có giọng nói ngọt ngào đáng yêu đang ngồi ở khóm cây rừng, chàng sẽ không còn nhớ đến vương quyền.

6080. Trong khi nhìn thấy các con có giọng nói ngọt ngào đáng yêu đang chơi đùa ở khóm cây rừng, chàng sẽ không còn nhớ đến vương quyền.

6081. Trong khi nhìn thấy các con có giọng nói ngọt ngào đáng yêu ở khu ẩn cư xinh xắn, chàng sẽ không còn nhớ đến vương quyền.

6082. Trong khi nhìn thấy các con có giọng nói ngọt ngào đáng yêu đang chơi đùa ở khu ẩn cư xinh xắn, chàng sẽ không còn nhớ đến vương quyền.

6083. Trong khi nhìn thấy các con có mang tràng hoa, đã được trang điểm, ở khu ẩn cư xinh xắn, chàng sẽ không còn nhớ đến vương quyền.

6084. Trong khi nhìn thấy các con có mang tràng hoa, đã được trang điểm, đang chơi đùa ở khu ẩn cư xinh xắn, chàng sẽ không còn nhớ đến vương quyền.

6085. Vào lúc chàng nhìn thấy các con có mang tràng hoa đang nhảy múa ở khu ẩn cư xinh xắn, chàng sẽ không còn nhớ đến vương quyền.

6086. Vào lúc chàng nhìn thấy các con có mang tràng hoa đang chơi đùa ở khu ẩn cư xinh xắn, chàng sẽ không còn nhớ đến vương quyền.

6087. Vào lúc chàng nhìn thấy con long tượng, con voi sáu mươi năm tuổi, đang đi thơ thẩn một mình ở trong khu rừng, chàng sẽ không còn nhớ đến vương quyền.

6088. Vào lúc chàng nhìn thấy con long tượng, con voi sáu mươi năm tuổi, đang đi thơ thẩn sáng chiều, chàng sẽ không còn nhớ đến vương quyền.

6089. Yadā kaṇerusaṅghassa yūthassa purato vajaṃ,
koṅcaṃ kāhati¹ mātaṅgo kuṅjaro satṭhihāyano,
tassa taṃ nadato sutvā na rajjassa sarissasi.
6090. Dubhato² vanavikāse yadā dakkhisi kāmadaṃ,³
vane vāḷamigākiṅṅe na rajjassa sarissasi.
6091. Migam disvāna sāyanhaṃ pañcamālikamāgataṃ,⁴
kimpurise ca naccante na rajjassa sarissasi.
6092. Yadā sossasi⁵ nigghosaṃ sandamānāya sindhuyā,
gītaṃ kimpurisānañca na rajjassa sarissasi.
6093. Yadā sossasi nigghosaṃ girigabbharacārino,
vassamānassa lūkassa⁶ na rajjassa sarissasi.
6094. Yadā sīhassa vyagghassa khaggassa gavayassa ca,
vane sossasi vāḷānaṃ na rajjassa sarissasi.
6095. Yadā morīhi parikiṅṅaṃ barihinam⁷ matthakāsinaṃ,
moraṃ dakkhisi naccantaṃ na rajjassa sarissasi.
6096. Yadā morīhi parikiṅṅaṃ aṇḍajaṃ citra pekkhunaṃ,⁸
moraṃ dakkhisi naccantaṃ na rajjassa sarissasi.
6097. Yadā morīhi parikiṅṅaṃ nilagīvaṃ sikhaṇḍinaṃ,
moraṃ dakkhisi naccantaṃ na rajjassa sarissasi.
6098. Yadā dakkhisi hemante pupphite dharaṇīruhe,
surabhisampavāyante⁹ na rajjassa sarissasi.
6099. Yadā hemantike māse haritaṃ dakkhisi mediniṃ,¹⁰
indagopakasañchannaṃ na rajjassa sarissasi.
6100. Yadā dakkhisi hemante pupphite dharaṇīruhe,
kuṭajaṃ bimbajālañca pupphitaṃ lomapadmakaṃ,¹¹
surabhisampavāyante na rajjassa sarissasi.
6101. Yadā hemantike māse vanaṃ dakkhisi pupphitaṃ,
opupphāni ca padmāni na rajjassa sarissasi.
Himavantavaṇṇanā.¹²

¹ kāhiti - PTS.

² ubhato - Syā.

³ kāmado - Ma.

⁴ pañcamālinamāgataṃ - Ma, PTS;

pañcamālinimāgataṃ - Syā.

⁵ sossasi - Syā.

⁶ vassamānassulūkassa - Ma, Syā.

⁷ varahinaṃ - Syā; barihinam - PTS.

⁸ citrapakkhinaṃ - Ma;

citrapekkhanaṃ - Syā.

⁹ surabhiṃ sampavāyante - Ma.

¹⁰ medaniṃ - Ma, Syā.

¹¹ loddapadmakaṃ - Ma, Syā.

¹² hemavantaṃ nāma - Ma;
himavantaṃ nitṭhitaṃ - Syā.

6089. Vào lúc con long tượng, con voi sáu mươi năm tuổi, tạo ra tiếng kêu của loài voi trong khi nó đang di chuyển phía trước đàn voi và bầy voi cái, sau khi nghe tiếng rống của con voi ấy đang gầm thét, chàng sẽ không còn nhớ đến vương quyền.

6090. Vào lúc chàng nhìn thấy các trảng rừng ở hai bên sườn núi – nơi chu cấp cho thiếp mọi điều ước muốn – và các khu rừng đông đúc thú dữ, chàng sẽ không còn nhớ đến vương quyền.

6091. Sau khi nhìn thấy con nai có cặp sừng năm nhánh đi đến vào chiều tối và các nhân điều đang nhảy múa, chàng sẽ không còn nhớ đến vương quyền.

6092. Vào lúc chàng nghe tiếng rì rào của dòng sông Sindhu đang trôi chảy và tiếng hát của các nhân điều, chàng sẽ không còn nhớ đến vương quyền.

6093. Vào lúc chàng nghe tiếng hú của loài chim cú sống trong hang núi đang vang lên, chàng sẽ không còn nhớ đến vương quyền.

6094. Vào lúc chàng nghe tiếng kêu của các loài thú dữ trong khu rừng: của sư tử, của cọp, của tê giác, và của bò rừng, chàng sẽ không còn nhớ đến vương quyền.

6095. Vào lúc chàng nhìn thấy con chim công trống đứng ở trên đỉnh núi, có chùm lông đuôi xòe ra, đang nhảy múa, được vây quanh bởi các chim công mái, chàng sẽ không còn nhớ đến vương quyền.

6096. Vào lúc chàng nhìn thấy con chim công trống, loài noãn sanh có cánh nhiều màu sắc, đang nhảy múa, được vây quanh bởi các chim công mái, chàng sẽ không còn nhớ đến vương quyền.

6097. Vào lúc chàng nhìn thấy con chim công trống có cổ màu xanh, có chòm lông ở đỉnh đầu, đang nhảy múa, được vây quanh bởi các chim công mái, chàng sẽ không còn nhớ đến vương quyền.

6098. Vào lúc chàng nhìn thấy các giống cây được trở hoa vào mùa đông, đang phảng phất hương thơm, chàng sẽ không còn nhớ đến vương quyền.

6099. Vào lúc chàng nhìn thấy mặt đất màu xanh đã được che phủ bởi loài cánh kiến vào tháng thuộc mùa đông, chàng sẽ không còn nhớ đến vương quyền.

6100. Vào lúc chàng nhìn thấy các giống cây được trở hoa vào mùa đông: cây *kuṭaja*, cây *bimbajāla*, cây *lomapadmaka* đã trở hoa, đang phảng phất hương thơm, chàng sẽ không còn nhớ đến vương quyền.

6101. Vào lúc chàng nhìn thấy khu rừng đã được trở hoa và các đóa hoa sen đã rụng cánh vào tháng thuộc mùa đông, chàng sẽ không còn nhớ đến vương quyền.”

Ca Tụng Núi Hy-mã-lạp.

6102. Tesam lālapitaṃ¹ sutvā puttassa suṇisāya ca,
karuṇaṃ² paridevesi rājaputtī yasassinī.
6103. Seyyo visaṃ me khāyitaṃ papātā papateyyahaṃ,
rajjuyā bajjha miyyāhaṃ
kasmā vessantaraṃ puttaṃ pabbājenti adūsakaṃ.
6104. Ajjhāyakaṃ dānapatiṃ yācayogaṃ amacchariṃ,
pūjitaṃ patirājehi³ kittimantaṃ yasassināṃ,
kasmā vessantaraṃ puttaṃ pabbājenti adūsakaṃ.
6105. Mātāpettibharaṃ jantaṃ kule jeṭṭhāpacāyikaṃ,
kasmā vessantaraṃ puttaṃ pabbājenti adūsakaṃ.
6106. Rañño hitaṃ devahitaṃ⁴ ñātīnaṃ sakhinaṃ hitaṃ,
hitaṃ sabbassa raṭṭhassa
kasmā vessantaraṃ puttaṃ pabbājenti adūsakaṃ.
6107. Madhūnīva⁵ palātāni⁶ ambāva⁷ patitā chamā,
evaṃ hessati te raṭṭhaṃ pabbājenti adūsakaṃ.
6108. Haṃso nikkhīṇapattova⁸ pallalasmaṃ anūdake,
apaviddho⁹ amaccehi eko rāja vihiyyasi.¹⁰
6109. Taṃ taṃ brūmi mahārāja attho te mā upaccagā,
mā taṃ¹¹ sivīnaṃ vacanā pabbājesi adūsakaṃ.
6110. Dhammassāpacitiṃ¹² kummi¹³ sivīnaṃ vinayaṃ dhajaṃ,
pabbājemi sakaṃ puttaṃ pāṇā piyataro hi me.
6111. Yassa pubbe dhajaggāni kaṇikārāva pupphitā,
yāyantamanuyāyanti svājjeкова¹⁴ gamissati.
6112. Yassa pubbe dhajaggāni kaṇikāravanāniva,
yāyantamanuyāyanti svājjeкова gamissati.

¹ lālapitaṃ - Syā.

² kalunaṃ - Ma; kalūnaṃ - Syā.

³ paṭirājūhi - Ma, Syā.

⁴ devihitaṃ - Ma;

devihitaṃ - PTS.

⁵ madhūnīva - Ma, PTS.

⁶ palitāni - Syā.

⁷ ambā ca - PTS.

⁸ nikkhīṇapattova - Ma, PTS;

nikkhīṇapattova - Syā.

⁹ apavittṭho - Ma, Syā.

¹⁰ eko rāja vihiyyasi - Ma, Syā.

¹¹ naṃ - Ma, Syā.

¹² dhammass' apacitiṃ - PTS.

¹³ kummiṃ - Syā.

¹⁴ svājjeкова - Ma, Syā, evamuparipi.

6102. Sau khi nghe lời kể lể của họ, của con trai và của con dâu, công chúa Phusatī¹ có danh vọng đã than vãn một cách thương tâm rằng:

6103. “Tốt hơn là ta nên ăn thuốc độc, ta nên lao xuống từ vực thẳm, ta nên dùng dây thừng thắt cổ chết, tại sao mọi người lại trục xuất con trai Vessantara (của ta), là kẻ không tồi bại?

6104. Tại sao mọi người lại trục xuất con trai Vessantara (của ta), là kẻ không tồi bại, là người có học thức, là người thí chủ, sẵn sàng đáp ứng lời cầu xin, không bỏn xén, được tôn vinh bởi các vị vua đối nghịch, có tiếng tăm, có danh vọng?

6105. Tại sao mọi người lại trục xuất con trai Vessantara (của ta), là kẻ không tồi bại, là người phụng dưỡng mẹ cha, có sự tôn kính các bậc trưởng thượng ở trong gia tộc?

6106. Tại sao mọi người lại trục xuất con trai Vessantara (của ta), là kẻ không tồi bại, là người có lợi ích cho đức vua, có lợi ích cho hoàng hậu, có lợi ích cho thân quyến, cho bạn bè, có lợi ích cho toàn bộ đất nước?”

(Lời trao đổi giữa mẫu hậu Phusatī và đại vương Sañjaya)

6107. “Giống như các tổ ong đã bị bỏ đi, giống như những trái xoài đã bị rơi xuống ở mặt đất, đất nước của bệ hạ sẽ trở nên như vậy khi mọi người trục xuất kẻ không tồi bại.

6108. Giống như chim thiên nga có cánh bị gãy ở đầm lầy không còn nước, tâu bệ hạ, bị xa lánh bởi các quan đại thần, còn một mình, ngài sẽ khó nhọc.

6109. Tâu đại vương, thiếp nói với ngài điều ấy. Chớ để vượt mất lợi ích của ngài. Ngài chớ vì lời nói của các người dân xứ Sivi mà trục xuất người con trai ấy, là kẻ không tồi bại.”

6110. “Trẫm thực hiện sự kính trọng đối với luật pháp, trong khi xua đuổi Vessantara, ngọn cờ của các người dân xứ Sivi. Trẫm trục xuất người con trai của mình, bởi vì luật pháp được trẫm yêu quý hơn cả mạng sống.”

6111. “Là người, trước đây, trong lúc đi thì có các ngọn cờ – tựa như những cây *kaṇikāra* đã được trở hoa – đi theo cùng, vị ấy, hôm nay, sẽ ra đi chỉ một mình.

6112. Là người, trước đây, trong lúc đi thì có các ngọn cờ – tựa như khu rừng cây *kaṇikāra* – đi theo cùng, vị ấy, hôm nay, sẽ ra đi chỉ một mình.

¹ Công chúa Phusatī là con gái của đức vua Madda, vợ của đại vương Sañjaya, và là mẹ của Bồ Tát Vessantara (ND).

6113. Yassa pubbe añikāni kaṇikārāva pupphitā,
yāyantamanuyāyanti svājje kova gamissati.
6114. Yassa pubbe añikāni kaṇikāravanāniva,
yāyantamanuyāyanti svājje kova gamissati.
6115. Indagopakavaṇṇābhā gandhārā paṇḍukambalā,
yāyantamanuyāyanti svājje kova gamissati.
6116. Yo pubbe hatthinā yāti sivikāya rathena ca,
svājja¹ vessantaro rājā kathaṃ gacchati pattiko.
6117. Kathaṃ candanalittaṅgo naccagītappabodhano,
kharājinaṃ² pharasuṅca khārikājaṅca³ hāhiti.⁴
6118. Kasmā nābhihariyanti⁵ kāsāvā ajināni vā,⁶
pavisantaṃ brahāraññaṃ kasmā cīraṃ na bajjhare.
6119. Kathannu cīraṃ dhārenti rājapabbajitā⁷ janā,
kathaṃ kusamayaṃ cīraṃ maddī paridahessati.⁸
6120. Kāsiyāni ca dhāretvā khomakodumbarāni⁹ ca,
kusacīrāni dhārentī kathaṃ maddī karissati.
6121. Vayhāhi pariyāyitvā sivikāya rathena ca,
sā kathajja anuccaṅgī¹⁰ pathaṃ gacchati pattikā.
6122. Yassā mudutalā hatthā caraṇā ca sukhedhitā,¹¹
sā kathajja anuccaṅgī vanaṃ gacchati bhīrukā.¹²
6123. Yassā mudutalā pādā caraṇā ca sukhedhitā,
pādukāhi suvaṇṇāhi piḷamānāva gacchati,
sā kathajja anuccaṅgī pathaṃ gacchati pattikā.

¹ svājja - Ma, Syā.

² khurājinaṃ - Ma, Syā.

³ khārikājaṃ va - PTS.

⁴ hāriti - Syā.

⁵ nābhiharissanti - Ma.

⁶ kāsāva ajināni ca - Ma;

kāsāvā ajināni ca - Syā.

⁷ rājapabbajitā - Ma.

⁸ paridahissati - Ma.

⁹ khomakoṭumbarāni - Ma.

¹⁰ anujjhaṅgī - Ma, evamuparipi.

¹¹ calanā ca sukhe ṭhitā - Syā, PTS.

¹² pathaṃ gacchati pattikā - Ma, Syā.

6113. Là người, trước đây, trong lúc đi thì có các toán binh sĩ – tựa như những cây *kaṇikāra* đã được trở hoa – đi theo cùng, vị ấy, hôm nay, sẽ ra đi chỉ một mình.

6114. Là người, trước đây, trong lúc đi thì có các toán binh sĩ – tựa như khu rừng cây *kaṇikāra* – đi theo cùng, vị ấy, hôm nay, sẽ ra đi chỉ một mình.

6115. Là người, trước đây, trong lúc đi thì có các toán binh sĩ – khoác tấm len màu vàng cam của xứ Gandhāra lấp lánh màu cánh kiến – đi theo cùng, vị ấy, hôm nay, sẽ ra đi chỉ một mình.

6116. Là người, trước đây, di chuyển bằng voi, bằng kiệu khiêng, và bằng cỗ xe, vị vua Vessantara ấy, hôm nay, làm thế nào (có thể) đi bộ?

6117. Người có thân thể được thoa trầm hương, có sự thức giấc bằng điệu vũ và lời ca, thì sẽ mặc y da dê thô cứng, cầm rìu, và mang cái giỏ có gậy chống như thế nào?

6118. Tại sao các y ca-sa hay các y da dê không được mang lại? Tại sao họ không cung cấp y vỏ cây cho người đi vào khu rừng rộng lớn?

6119. Vậy những người xuất gia dòng dõi vua chúa mặc y vỏ cây như thế nào? Con dâu Maddī sẽ khoác y vỏ cây làm bằng cỏ *kusa* như thế nào?

6120. Sau khi đã mặc các loại tơ lụa xứ Kāsi, các loại vải sợi len và vải xứ Kodumbara, con dâu Maddī sẽ làm thế nào, trong khi mặc các y vỏ cây làm bằng cỏ *kusa*?

6121. Sau khi đã di chuyển bằng các phương tiện chuyên chở, bằng kiệu khiêng và bằng cỗ xe, hôm nay, cô nàng có cơ thể không bị chê bai ấy, làm thế nào đi bộ ở con đường?

6122. Là cô gái có lòng bàn tay mềm mại, có hạnh kiểm, được nuôi dưỡng sung sướng, hôm nay, cô nàng nhút nhát, có cơ thể không bị chê bai ấy, làm thế nào đi đến khu rừng?

6123. Là cô gái có lòng bàn chân mềm mại, có hạnh kiểm, được nuôi dưỡng sung sướng, nàng di chuyển tựa như đang bị chèn ép bởi đôi giày bằng vàng, hôm nay, cô nàng có cơ thể không bị chê bai ấy, làm thế nào đi bộ ở con đường?

6124. Yāssu itthī saḥassassa¹ purato gacchati mālinī,
sā kathajja anuccaṅgī vanaṃ gacchati ekikā.
6125. Yāssu² sivāya sutvāna muhuṃ uttasate pure,
sā kathajja anuccaṅgī vanaṃ gacchati bhīrukā.
6126. Yāssu indassa gottassa ulūkassa³ pavassato,
suttvāna nadato bhītā vāruṇīva pavedhati,
sā kathajja anuccaṅgī vanaṃ gacchati bhīrukā.
6127. Sakuṇī hataputtāva suññaṃ disvā kulāvakaṃ,
ciraṃ dukkhena jhāyissaṃ suññaṃ āgammimaṃ puraṃ.
6128. Sakuṇī hataputtāva suññaṃ disvā kulāvakaṃ,
kisā⁴ paṇḍu bhavissāmi piye putte apassatī.
6129. Sakuṇī hataputtāva suññaṃ disvā kulāvakaṃ,
tena tena padhāvissaṃ piye putte apassatī.
6130. Kurarī⁵ hatachāpāva⁶ suññaṃ disvā kulāvakaṃ,
ciraṃ dukkhena jhāyissaṃ suññaṃ āgammimaṃ puraṃ.
6131. Kurarī hatachāpāva suññaṃ disvā kulāvakaṃ,
kisā paṇḍu bhavissāmi piye putte apassatī.
6132. Kurarī hatachāpāva suññaṃ disvā kulāvakaṃ,
tena tena padhāvissaṃ piye putte apassatī.
6133. Sā nūna cakkavākīva⁷ pallalasmimṃ anūdake,
ciraṃ dukkhena jhāyissaṃ suññaṃ āgammimṃ puraṃ.
6134. Sā nūna cakkavākīva pallalasmimṃ anūdake,
kisā paṇḍu bhavissāmi piye putte apassatī.
6135. Sā nūna cakkavākīva pallalasmimṃ anūdake,
tena tena padhāvissaṃ piye putte apassatī.

¹ itthisahassānaṃ - Ma;

itthisahassassa - PTS.

² yā sā - Syā.

³ indasagottassa ulūkassa - Ma, Syā.

⁴ kisā - Syā.

⁵ kururī - Syā.

⁶ hatacchāpāva - Syā.

⁷ cakkavakkīva - Syā.

6124. Là cô gái có đeo tràng hoa đi phía trước một ngàn phụ nữ, hôm nay, cô nàng có cơ thể không bị chê bai ấy, làm thế nào đi đến khu rừng chỉ một mình?

6125. Là cô gái trước đây ở trong thành phố, lập tức bị khiếp sợ sau khi nghe tiếng hú của loài sói cái; hôm nay, cô nàng nhút nhát, có cơ thể không bị chê bai ấy, làm thế nào đi đến khu rừng?

6126. Là cô gái thuộc dòng dõi vua chúa, bị kinh sợ, run lấy bầy tựa như bà đồng bóng, sau khi nghe tiếng chim cú đang rầm rì kêu gào; hôm nay, cô nàng nhút nhát, có cơ thể không bị chê bai ấy, làm thế nào đi đến khu rừng?

6127. Tựa như chim mẹ có chim con bị giết chết, đau khổ khi nhìn thấy cái tổ trống không, ta sẽ buồn bực lâu dài vì khổ đau, khi nhìn thấy thành phố này trống không.¹

6128. Tựa như chim mẹ có chim con bị giết chết, đau khổ khi nhìn thấy cái tổ trống không, ta sẽ trở nên ồm o, vàng vọt, trong khi không nhìn thấy các con yêu dấu.

6129. Tựa như chim mẹ có chim con bị giết chết, đau khổ khi nhìn thấy cái tổ trống không, ta sẽ chạy đến nơi này nơi khác, trong khi không nhìn thấy các con yêu dấu.

6130. Tựa như chim ó biển mẹ có chim con bị giết chết, đau khổ khi nhìn thấy cái tổ trống không, ta sẽ buồn bực lâu dài vì khổ đau, khi nhìn thấy thành phố này trống không.

6131. Tựa như chim ó biển mẹ có chim con bị giết chết, đau khổ khi nhìn thấy cái tổ trống không, ta sẽ trở nên ồm o, vàng vọt, trong khi không nhìn thấy các con yêu dấu.

6132. Tựa như chim ó biển mẹ có chim con bị giết chết, đau khổ khi nhìn thấy cái tổ trống không, ta sẽ chạy đến nơi này nơi khác, trong khi không nhìn thấy các con yêu dấu.

6133. Thật vậy, tựa như con ngỗng đỏ ấy tại cái hồ nhỏ không còn nước, ta sẽ buồn bực lâu dài vì khổ đau, khi nhìn thấy thành phố này trống không.

6134. Thật vậy, tựa như con ngỗng đỏ ấy tại cái hồ nhỏ không còn nước, ta sẽ trở nên ồm o, vàng vọt, trong khi không nhìn thấy các con yêu dấu.

6135. Thật vậy, tựa như con ngỗng đỏ ấy tại cái hồ nhỏ không còn nước, ta sẽ chạy đến nơi này nơi khác, trong khi không nhìn thấy các con yêu dấu.

¹ So sánh các câu kệ 6127 - 6135 với các câu kệ 5050 - 5053 ở trang 161.

6136. Evaṃ ce me¹ vilapantiyā rājaputtaṃ² adūsakaṃ,
pabbājesi vanaṃ³ raṭṭhā maññe hessāmi⁴ jīvitaṃ.
6137. Tassā lālapitaṃ⁵ sutvā sabbā antepure bahū,⁶
bāhā paggayha pakkandaṃ sivikaññā samāgatā.
6138. Sālāva sampamathitā⁷ mālutena pamadditā,
senti puttā ca dārā ca vessantaranivesane.
6139. Orodhā ca kumārā ca vesiyānā ca brāhmaṇā,
bāhā paggayha pakkandaṃ vessantaranivesane.
6140. Hatthārūhā anīkaṭṭhā rathikā pattikārakā,
bāhā paggayha pakkandaṃ vessantaranivesane.
6141. Tato ratyā vivasane suriyassuggamaṃ pati,
atha vessantaro rājā dānaṃ dātumaṃ upāgami.
6142. Vatthāni vatthakāmānaṃ soṇḍānaṃ detha vāruṇiṃ.
bhojanaṃ bhojanatthīnaṃ sammā detha⁸ pavecchatha.
6143. Mā ca kañci⁹ vaṇibbake heṭṭhayittha¹⁰ idhāgate,
tappetha annapānena gacchantu paṭipūjitā.¹¹
6144. Tesu¹² mattā kilantāva¹³ sampatanti vaṇibbakā,
nikkhamante mahārāje sivīnaṃ raṭṭhavaḍḍhane.
6145. Acchecchuṃ vata bho rukkhaṃ sabbakāmadadaṃ¹⁴ dumaṃ,
yathā vessantaraṃ raṭṭhā pabbājenti adūsakaṃ.
6146. Acchecchuṃ vata bho rukkhaṃ nānāphaladharaṃ¹⁵ dumaṃ,
yathā vessantaraṃ raṭṭhā pabbājenti adūsakaṃ.
6147. Acchecchuṃ vata bho rukkhaṃ sabbakāmarasāharaṃ,
yathā vessantaraṃ raṭṭhā pabbājenti adūsakaṃ.

¹ evaṃ me - Ma, Syā.

² rājā puttaṃ - Ma.

³ pabbājesi ca naṃ - Syā.

⁴ hīssāmi - Ma.

⁵ lālapitaṃ - Syā.

⁶ ahu - Syā; bahu - Syā.

⁷ sampamadditā - Syā.

⁸ sammadeva - Ma, Syā.

⁹ kiñci - Ma, Syā.

¹⁰ heṭṭhayittha - Ma.

¹¹ ahettha vattatī saddo tumulo bheravo mahā,

dānena taṃ nīharanti puna dānaṃ adā tuvaṃ - ayaṃ gāthā Ma potthakeyeva dissate.

¹² te su - Syā, PTS.

¹³ kilantāva - Ma, Syā;
kilantā ca - PTS.

¹⁴ nānāphaladharaṃ - Ma, PTS;
nānāphaladadaṃ - Syā.

¹⁵ sabbakāmadadaṃ - Ma, PTS;
nānāphaladharaṃ - Syā.

6136. Trong khi thiếp than vãn như vậy, nếu bệ hạ trực xuất thái tử, là kẻ không tội bại, vào rừng, ra khỏi đất nước, thiếp nghĩ rằng thiếp sẽ buông bỏ mạng sống.”

6137. Sau khi nghe lời kể lể của mẫu hậu Phusatī, nhiều phi tần của đức vua xứ Sivi ở nội cung đã tụ hội lại; tất cả đã giơ hai cánh tay lên, khóc lóc.

6138. Những người con và những người vợ đã nằm dài ở nơi trú ngụ của vị Vessantara, tựa như những cây *sāla* bị nghiền nát, bị vùi dập bởi cơn gió.¹

6139. Các công nương, các hoàng tử, các thương nhân, và các vị Bà-la-môn đã giơ các cánh tay lên rồi bật khóc, ở nơi trú ngụ của vị Vessantara.

6140. Các viên quản tượng, các ngự lâm quân, các xa binh, và các bộ binh đã giơ các cánh tay lên rồi bật khóc, ở nơi trú ngụ của vị Vessantara.

6141. Kế đó, vào lúc tàn đêm, cho đến lúc mọc lên của mặt trời, khi ấy, đức vua Vessantara đã đi đến để ban phát vật thí, (nói rằng):

6142. “Các khanh hãy bố thí các tấm vải đến những người mong muốn vải, chất cồn đến những kẻ say sưa, thức ăn đến những người cần thức ăn, hãy bố thí, hãy ban phát một cách trân trọng.

6143. Và chớ gây khó khăn đến bất cứ ai trong số các người nghèo khổ đã đi đến nơi này. Hãy thỏa mãn họ với cơm ăn và nước uống. Hãy để họ ra đi với lòng ngưỡng mộ.”

6144. Khi vị vua vĩ đại, bậc làm hưng thịnh đất nước Sivi, đang rời khỏi, những người nghèo khổ ấy nhảy nhót, tựa như những kẻ say sưa đang đùa giỡn.

6145. Với việc họ trực xuất Vessantara – không phải là kẻ tội bại – ra khỏi đất nước, họ quả thật đã đốn ngã thân cây quý, loại cây ban cho mọi điều ước muốn.

6146. Với việc họ trực xuất Vessantara – không phải là kẻ tội bại – ra khỏi đất nước, họ quả thật đã đốn ngã thân cây quý, loại cây đang mang các trái khác nhau.

6147. Với việc họ trực xuất Vessantara – không phải là kẻ tội bại – ra khỏi đất nước, họ quả thật đã đốn ngã thân cây quý, loại cây có khả năng mang lại hương vị của tất cả các dục.

¹ So sánh các câu kệ 6138 - 6140 với các câu kệ 5563, 5565, và 5566 ở trang 265.

6148. Ye vuddhā¹ ye ca daharā ye ca majjhimaporisā,
bāhā paggayha pakkandum,
nikkhamante mahārāje sivīnaṃ raṭṭhavaḍḍhane.
6149. Atiyakkhā vassavarā² itthāgārañca³ rājino,
bāhā paggayha pakkandum,
nikkhamante mahārāje sivīnaṃ raṭṭhavaḍḍhane.
6150. Thiyopi tattha pakkandum yā tamhi nagare ahu,
nikkhamante mahārāje sivīnaṃ raṭṭhavaḍḍhane.
6151. Ye brāhmaṇā ye ca samaṇā aññe vāpi vaṇibbakā,
bāhā paggayha pakkandum adhammo kira bho iti.
6152. Yathā vessantaro rājā yajamāno sake pure,
sivīnaṃ vacanatthena samhā raṭṭhā nirajjati.
6153. Satta hatthisate datvā sabbālaṅkārahūsīte,
suvaṇṇakacche mātāṅge hemakappanavāsase.⁴
6154. Ārūḷhe gāmaṇīyehi tomaraṅkusapāṇihi,
esa vessantaro rājā samhā raṭṭhā nirajjati.
6155. Satta assasate datvā sabbālaṅkārahūsīte,
ājāṇīye ca jātiyā sindhave sīghavāhane.⁵
6156. Ārūḷhe gāmaṇīyehi illiyācāpadhārihi,⁶
esa vessantaro rājā samhā raṭṭhā nirajjati.
6157. Satta rathasate datvā sannaddhe ussitaddhaje,
dīpe athopi veyyaghe⁷ sabbālaṅkārahūsīte.
6158. Ārūḷhe gāmaṇīyehi cāpahatthehi vammīhi,
esa vessantaro rājā samhā raṭṭhā nirajjati.
6159. Satta itthisate datvā ekamekā rathe ṭhitā,
sannaddhā nikkharajjūhi suvaṇṇena⁸ alaṅkatā.
6160. Pītālaṅkāra pītavasanā pitābharaṇabhūsītā,
ālārapakhumā⁹ hasulā susaṅṅā tanumajjhimā,
esa vessantaro rājā samhā raṭṭhā nirajjati.

¹ vuddhā - Ma, PTS.

² vessavarā - Syā.

³ itthāgārā ca - Ma, Syā.

⁴ hemakappanivāsase - Syā.

⁵ sīghavāhine - PTS.

⁶ indiyācāpadhāribhi - Syā.

⁷ veyyaghe - Ma;

veyyaghe - Syā, PTS.

⁸ suvaṇṇehi - Ma, Syā.

⁹ ālārapamhā - Ma;

ālārapamukhā - Syā;

ālārapamukhā - PTS.

6148. Những người lớn tuổi, những người trẻ tuổi, và những người trung niên đã giơ các cánh tay lên rồi bật khóc, khi vị vua vĩ đại, bậc làm hưng thịnh đất nước Sivi, đang rời khỏi.

6149. Các nhà chiêm tinh, các hoạn quan, và các cung tần của đức vua đã giơ các cánh tay lên rồi bật khóc, khi vị vua vĩ đại, bậc làm hưng thịnh đất nước Sivi, đang rời khỏi.

6150. Ngay cả các phụ nữ ở tại thành phố ấy cũng đã bật khóc tại nơi ấy, khi vị vua vĩ đại, bậc làm hưng thịnh đất nước Sivi, đang rời khỏi.

6151. Các vị Bà-la-môn và các vị Sa-môn, hay là những người nghèo khác cũng đã giơ các cánh tay lên rồi bật khóc: “Quả thật không công bằng!”

6152. Giống như đức vua Vessantara, trong khi cống hiến cho thành phố của mình, vì nguyên nhân lời nói của những người dân xứ Sivi mà bị lìa khỏi đất nước của mình.

6153, 6154. Sau khi bố thí bảy trăm con voi đã được tô điểm với mọi thứ trang sức, có dây đai bằng vàng, là những con long tượng có trang phục là yên cương bằng vàng, được cỡi lên bởi các viên quản tượng có cây thương móc câu ở bàn tay, đức vua Vessantara ấy bị lìa khỏi đất nước của mình.

6155, 6156. Sau khi bố thí bảy trăm con ngựa đã được tô điểm với mọi thứ trang sức, là những con ngựa Sindhu thuần chủng về dòng dõi, có sức chuyển vận mau lẹ, được cỡi lên bởi các kỵ mã có mang gươm và cung, đức vua Vessantara ấy bị lìa khỏi đất nước của mình.

6157, 6158. Sau khi bố thí bảy trăm cỗ xe đã được trang bị, có lá cờ đã được giương lên, được trải các tấm thảm da báo, da cạp, đã được tô điểm với mọi thứ trang sức, được cỡi lên bởi các xa phu mặc áo giáp, có cây cung ở tay, đức vua Vessantara ấy bị lìa khỏi đất nước của mình.

6159, 6160. Sau khi bố thí bảy trăm nữ nhân, đã được nai nịt với các thắt lưng bằng chỉ vàng, đã được trang điểm bằng vàng, có đồ trang sức màu vàng, có y phục màu vàng, đã được tô điểm với các nữ trang màu vàng, có lông mi dài, có nụ cười xã giao, vô cùng giỏi giang, có vòng eo thon, mỗi cô đứng ở một cỗ xe, đức vua Vessantara ấy bị lìa khỏi đất nước của mình.

6161. Satta dhenusate datvā sabbā kaṃsupadhāraṇā,¹
esa vessantaro rājā samhā raṭṭhā nirajjati.
6162. Satta dāsīsate datvā satta dāsasatāni ca,
esa vessantaro rājā samhā raṭṭhā nirajjati.
6163. Hatthī asse rathe² datvā nāriyo ca alaṅkatā,
esa vessantaro rājā samhā raṭṭhā nirajjati.
6164. Tadāsi yaṃ bhiṃsanakaṃ tadāsi lomahaṃsanaṃ,
mahādāne padinnamhi medinī³ samakampatha.⁴
6165. Tadāsi yaṃ bhiṃsanakaṃ tadāsi lomahaṃsanaṃ,
yaṃ pañjalikato rājā samhā raṭṭhā nirajjati.
6166. Athettha vattatī saddo tumulo bheravo mahā,
dānena taṃ nīharanti puna dānaṃ adā tuvaṃ.⁵
6167. Tesu⁶ mattā kilantā ca⁷ sampatanti vaṇibbakā,
nikkhamante mahārāje sivīnaṃ raṭṭhavaḍḍhane.
6168. Āmantayittha rājānaṃ sañjayaṃ dhammināṃ varam,⁸
avaruddhasi maṃ deva vaṅkaṃ gacchāmi pabbataṃ.
6169. Ye hi keci mahārāja bhūtā ye ca bhavissare,
atittā yeva kāmehi gacchanti yamasādhanāṃ.⁹
6170. Sohaṃ¹⁰ sake abhisasiṃ¹¹ yajamāno sake pure,
sivīnaṃ vacanatthena samhā raṭṭhā nirajjahaṃ.¹²
6171. Aghaṃ taṃ patisevissaṃ vane vāḷamigākiṇṇe,
khaggadīpinisevite ahaṃ puññāni karomi,
tumhe paṅkamhi sīdatha.
6172. Anujānāhi maṃ amma pabbajjā mama ruccati,
sohaṃ sake abhisasiṃ yajamāno sake pure,
sivīnaṃ vacanatthena samhā raṭṭhā nirajjahaṃ.
6173. Aghaṃ taṃ patisevissaṃ vane vāḷamigākiṇṇe,
khaggadīpinisevite ahaṃ puññāni karomi,
tumhe paṅkamhi sīdatha.¹³

¹ kaṃsupadhārino - Syā.

² hatthī assarathe - Ma;
hatthiassarathe - PTS.

³ medanī - Ma, Syā.

⁴ sampakampatha - Ma.

⁵ puna dānaṃ dadāti so - Syā.

⁶ te su - Syā, PTS.

⁷ kilantāva - Ma, Syā.

⁸ dhammikaṃ varam - Syā.

⁹ yamasādanaṃ - PTS.

¹⁰ svāhaṃ - Ma.

¹¹ abhissasiṃ - Ma.

¹² nirajjati - Ma.

¹³ vaṅkaṃ gacchāmi pabbataṃ - Syā.

6161. Sau khi bố thí bảy trăm bò cái, tất cả đều có các xô đựng sữa làm bằng bạc, đức vua Vessantara ấy bị lìa khỏi đất nước của mình.

6162. Sau khi bố thí bảy trăm tở gái và bảy trăm tở trai, đức vua Vessantara ấy bị lìa khỏi đất nước của mình.

6163. Sau khi bố thí các con voi, các con ngựa, các cỗ xe, và các nữ nhân đã được trang điểm, đức vua Vessantara ấy bị lìa khỏi đất nước của mình.

6164. Lúc bấy giờ, việc ấy đã là sự kinh hoàng. Lúc bấy giờ, đã có sự dựng đứng lông. Vào lúc cuộc đại thí được ban phát, trái đất đã rung động.

6165. Lúc bấy giờ, việc ấy đã là sự kinh hoàng. Lúc bấy giờ, việc ấy đã có sự dựng đứng lông, là việc đức vua Vessantara, hai tay chấp lại, bị lìa khỏi đất nước của mình.

6166. Rồi ở nơi này, đã xảy ra âm thanh (than vãn) ồn ào, khiếp đảm, âm ỉ rằng: “Bởi vì bố thí mà họ đưa ngài đi, mà ngài vẫn còn ban phát vật thí thêm nữa.”

6167. Khi vị vua vĩ đại, bậc làm hưng thịnh đất nước Sivi, đang rời khỏi, những người nghèo khổ ấy say sưa, đùa giỡn, nháy nhót.

6168. Vị Vessantara đã thưa gởi với đức vua Sañjaya, bậc cao quý trong số các vị vua công chính, rằng: “Tâu phụ vương, phụ vương đã dày dọ con. Con sẽ đi đến núi Vañka.

6169. Tâu đại vương, bất cứ những người nào đã hiện hữu, và sẽ được sanh ra, mà không thỏa mãn với các dục thì sẽ đi đến lãnh địa của Diêm Vương.

6170. Con đây đã xúc phạm đến cư dân của mình trong khi cống hiến cho thành phố của mình. Vì nguyên nhân lời nói của những người dân xứ Sivi mà con bị lìa khỏi đất nước của mình.

6171. Con sẽ làm quen với sự khổ sở ấy ở khu rừng đông đúc các thú dữ, được lai vãng bởi loài tê giác và loài báo, con vẫn làm các việc phước thiện, còn cha đắm chìm trong bãi lầy (ngũ dục).

6172. Thưa mẹ, xin mẹ hãy cho phép con. Việc xuất gia được con ưa thích. Con đây đã xúc phạm đến cư dân của mình trong khi cống hiến cho thành phố của mình. Vì nguyên nhân lời nói của những người dân xứ Sivi mà con bị lìa khỏi đất nước của mình.

6173. Con sẽ làm quen với sự khổ sở ấy ở khu rừng đông đúc các thú dữ, được lai vãng bởi loài tê giác và loài báo, con vẫn làm các việc phước thiện, còn mẹ đắm chìm trong bãi lầy (ngũ dục).”

6174. Anujānāmi taṃ puttam¹ pabbajjā te samijjhatu,
ayañca maddi kalyāṇi susaṇṇā tanumajjhimā,
acchataṃ saha puttehi kiṃ araṇṇe karissati.
6175. Nāhaṃ akāmā dāsimpi araṇṇaṃ netumussahe,
sace icchati anvetu sace nicchati acchatu.
6176. Tato suṇhaṃ mahārājā yācituṃ paṭipajjatha,
mā candanasamācāre rajojallaṃ adhārayi.
6177. Mā kāsiyāni dhāretvā² kusacīramadhārayi,
dukkho vāso araṇṇasmimṃ mā hi tvaṃ lakkhaṇe gami.
6178. Tamabravī rājaputtī maddi sabbaṅgasobhanā,
nāhaṃ taṃ sukhamiccheyyaṃ yaṃ me vessantaraṃ vinā.
6179. Tamabravī mahārājā sivīnaṃ raṭṭhavaḍḍhano,
iṅha maddi nisāmehi³ vane ye honti dussahā.
6180. Bahū kīṭā paṭaṅgā ca makasā madhumakkhikā,
tepi taṃ tattha hiṃseyyumaṃ taṃ te dukkhataraṃ siyā.
6181. Apare passa santāpe⁴ nadīnupanisevite,
sappā aḷagarā nāma avisā te mahabbalā.
6182. Te manussaṃ migamaṃ vāpi api māsannamāgataṃ,⁵
parikkhipitvā bhogehi vasamānenti attano.
6183. Añṇepi kaṇhajaṭiṇo⁶ acchā nāma aghammigā,
na tehi puriso diṭṭho rukkhamaṇuyha muccati.
6184. Saṅghaṭṭayantā siṅgāni tikkhaggāni pahārino.⁷
mahisā⁸ vicarantettha nadiṃ sotumbaraṃ pati.
6185. Disvā migānaṃ yūthānaṃ⁹ gavaṃ sañcarataṃ¹⁰ vane,
dhenuva vacchagiddhāva kathaṃ maddi karissasi.
6186. Disvā sampatite ghore dummaggesu¹¹ plavaṅgame,¹²
akhettaññāya te maddi bhavitante¹³ mahabbhayaṃ.

¹ putta - Ma, Syā, PTS.

² kāsiyāni padhāretvā - Syā.

³ nisāmeti - Ma.

⁴ santāse - Syā.

⁵ apicāsannamāgataṃ - Syā.

⁶ kaṇhā jaṭiṇo - Syā.

⁷ tikkhaggātippahārino - Ma;

tikkhaggā tippahārino - PTS.

⁸ mahimsā - Ma.

⁹ yūthāni - PTS.

¹⁰ sañcaritaṃ - Syā.

¹¹ dummaggesu - Ma;

dumagge - PTS.

¹² suplavaṅgame - PTS.

¹³ bhavissate - Ma, Syā.

6174. “Này con trai, mẹ cho phép con. Mong rằng việc xuất gia được thành tựu cho con. Hãy để nàng Maddī kiều diễm, vô cùng giỏi giang, có vòng eo thon này cùng với hai con ở lại. Nàng sẽ làm gì ở khu rừng?”

6175. “Con không ra sức để dẫn theo vào rừng (một ai) ngay cả nữ tỳ một cách miễn cưỡng. Nếu nàng muốn, hãy để nàng đi theo; nếu nàng không muốn, hãy để nàng ở lại.”

6176. Kế đó, vị đại vương đã đến gần để yêu cầu con dâu rằng: “Chớ để bụi bặm và cấu ghét bám vào thân hình đã được tắm trầm hương (của con).”

6177. Sau khi đã mặc các vải lụa xứ Kāsi, chớ mặc y phục bằng vỏ cây. Cuộc sống ở rừng là khổ sở. Này người con gái có ưu điểm, con chớ ra đi.”

6178. Công chúa Maddī, người phụ nữ có sự xinh đẹp toàn thân, đã nói với vị đại vương ấy rằng: “Con không mong muốn sự sung sướng mà thiếu vắng Vessantara của con.”

6179. Vị đại vương, bậc làm hưng thịnh đất nước Sivi, đã nói với nàng ấy rằng: “Này Maddī, con hãy lắng nghe về những điều khó chịu ở trong khu rừng.

6180. Có nhiều bọ rầy, châu chấu, muỗi, ong. Chúng cũng có thể hãm hại con tại nơi ấy. Việc ấy đối với con có thể là khổ sở hơn.

6181. Con hãy nhìn xem những nổi bực bội khác ở nơi kế cận các dòng sông. Có những con rắn không có nọc độc, được gọi là các con trăn; chúng có sức mạnh lớn lao.

6182. Khi loài người hay thậm chí con thú đi đến gần, chúng liền quấn tròn con mồi bằng những vòng thân và đặt dưới sự kiểm soát của bản thân.

6183. Cũng có những con thú nguy hiểm có bộ lông màu đen gọi là gấu; người nào bị chúng nhìn thấy, đầu đã treo lên cây cũng không thoát thân.

6184. Các con trâu đi lang thang ở nơi này, cạnh dòng sông Sotumbarā, khiêu khích nhau bằng những cái sừng có mũi nhọn, bằng những cú húc.

6185. Sau khi nhìn thấy những con bò cái trong số các bầy thú đang đi lại ở trong rừng, tựa như con bò mẹ mong ngóng con bê, này Maddī, con sẽ hành động như thế nào?

6186. Sau khi nhìn thấy những con khi ghê rợn đang bay nhảy ở các ngọn cây, do không hiểu biết về rừng núi, này Maddī, con sẽ có nỗi sợ hãi lớn lao.

6187. Yā tvaṃ sivāya sutvāna muhuṃ uttasase¹ pure,
sā tvaṃ vaṅkaṃ anuppattā kathaṃ maddi karissasi.
6188. Ṭhite majjhantike² kāle sannisennesu pakkhisu,
sanateva³ brahāraññaṃ tattha kiṃ gantumicchasi.
6189. Tamabravī rājaputtī maddī sabbaṅgasobhanā,
yāni etāni akkhāsi vane paṭibhayāni me,
sabbāni abhisambhossaṃ gacchaññeva rathesabha.
6190. Kāsaṃ kusaṃ potakilaṃ⁴ usīraṃ muñjababbajaṃ,⁵
urasā panudahessāmi⁶ nāssa⁷ hessāmi dunnayā.
6191. Bahūhi vata cariyāhi⁸ kumārī vindate patiṃ,
udarassuparodhena gohanubbeṭhanena⁹ ca.
6192. Aggissa paricariyāya¹⁰ udakummujjanena¹¹ ca,
vedhabbaṃ¹² kaṭukaṃ loke gacchaññeva rathesabha.
6193. Apissā hoti appatto ucchiṭṭhamapi bhuñjituṃ,
yo naṃ hatthe gahetvāna akāmaṃ parikaḍḍhati,
vedhabbaṃ kaṭukaṃ loke gacchaññeva rathesabha.
6194. Kesaggahaṇamukkhepā bhūmyā¹³ ca parisumbhanā,
datvā ca no pakkamati¹⁴ bahuṃ dukkhaṃ¹⁵ anappakaṃ,
vedhabbaṃ kaṭukaṃ loke gacchaññeva rathesabha.
6195. Sukkacchavī vedhaverā¹⁶ datvā subhagamānino,¹⁷
akāmaṃ parikaḍḍhanti ulūkaññeva vāyasā,
vedhabbaṃ kaṭukaṃ loke gacchaññeva rathesabha.
6196. Api ñātikule phīte kaṃsapajjotane¹⁸ vasaṃ,
nevābhivākyam¹⁹ na labhe bhātūhi sakhikāhi ca,²⁰
vedhabbaṃ kaṭukaṃ loke gacchaññeva rathesabha.
6197. Naggā nadi anūdakā²¹ naggā²² raṭṭhaṃ arājikaṃ,²³
itthīpi vidhavā naggā yassāpi dasa bhātaro,
vedhabbaṃ kaṭukaṃ loke gacchaññeva rathesabha.

¹ uttasayī - Ma, PTS; uttasate - Syā.

² majjhanhike - Ma.

³ saṇateva - Ma; suṇateva - Syā.

⁴ potakilaṃ - Syā.

⁵ usīraṃ muñjababbajaṃ - Ma, Syā;

usīraṃ muñjababbajaṃ - PTS.

⁶ panudahissāmi - Ma;

panūdahissāmi - Syā;

padahessāmi - PTS.

⁷ nassa - Ma.

⁸ vattacariyāhi - Syā.

⁹ gohanuvetṭhanena - Ma;

gohanuvetṭhanena - Syā.

¹⁰ pāricariyāya - Ma, Syā.

¹¹ udakummajjanena - PTS.

¹² vedhabyaṃ - Ma, Syā, evamuparipi.

¹³ bhūmyā - PTS.

¹⁴ nopakkamati - Ma, PTS.

¹⁵ bahudukkhaṃ - Ma.

¹⁶ sukacchavī vedhaverā - Ma;

sukacchavivedhaverā - PTS.

¹⁷ subhaggamānino - Syā.

¹⁸ kaṃsapajjotane - Syā.

¹⁹ nevābhivākyam - Ma.

²⁰ sakhinīhipi - Ma;

sakhinīhi ca - Syā.

²¹ anodakā - PTS.

²² naggam - Ma, Syā, PTS.

²³ arājakaṃ - Ma.

6187. Lúc trước, ở trong thành phố, sau khi nghe tiếng hú của loài sói cái, con đây liên tục bị khiếp sợ, này Maddī, khi con đã đi đến núi Vaṅka, con đây sẽ hành động như thế nào?

6188. Vào thời điểm êm ả lúc giữa trưa, khi các con chim đều nghỉ ngơi, khu rừng bao la vẫn vang động, tại sao con lại muốn đi đến nơi ấy?”

6189. Công chúa Maddī, người phụ nữ có sự xinh đẹp toàn thân, đã nói với vị đại vương ấy rằng: “Những điều cha vừa nói là những điều kinh hãi đối với con về khu rừng, con sẽ chịu đựng những điều ấy, con vẫn sẽ ra đi, tâu đấng thủ lãnh xa binh.

6190. Con sẽ uốn ngược đũa với cỏ *kāsa*, cỏ *kusa*, cỏ *poṭakila*, cỏ *usīra*, cỏ *muñja*, và cỏ *babbaja*. Con sẽ không là sự chọn lựa sai lầm của chàng.

6191, 6192. Thật vậy, người con gái giữ được người chồng bằng nhiều nết hạnh: bằng sự chịu đựng do việc thiếu ăn, bằng việc chăm sóc cơ thể, bằng việc duy trì ngọn lửa, và bằng việc gội rửa (tội lỗi) ở trong nước. Tình cảnh góa bụa là đắng cay ở thế gian, tâu đấng thủ lãnh xa binh, con vẫn sẽ ra đi.

6193. Kẻ nào nắm nòng quả phụ ấy ở bàn tay rồi cưỡng bức lôi kéo nàng đi, thì không xứng đáng để thọ hưởng phần còn lại của nàng. Tình cảnh góa bụa là đắng cay ở thế gian, tâu đấng thủ lãnh xa binh, con vẫn sẽ ra đi.

6194. Với việc nắm đầu tóc nâng dậy và xô ngã trên mặt đất, gã ấy đừng đứng đứng nhìn, sau khi đã ban cho nàng nhiều khổ đau không phải là ít. Tình cảnh góa bụa là đắng cay ở thế gian, tâu đấng thủ lãnh xa binh, con vẫn sẽ ra đi.

6195. Sau khi ban cho chút ít tài sản, những kẻ thèm muốn những người quả phụ có làn da trắng, những kẻ tự hào là có phúc phần, cưỡng bức lôi kéo nàng đi tựa như các con quạ lôi kéo con chim cú. Tình cảnh góa bụa là đắng cay ở thế gian, tâu đấng thủ lãnh xa binh, con vẫn sẽ ra đi.

6196. Thậm chí trong khi sống trong gia đình của thân quyến giàu sang, có chén bát vàng lấp lánh, nàng cũng không thể nào tránh khỏi lời nói lảng mạn từ các anh em và từ các bạn gái. Tình cảnh góa bụa là đắng cay ở thế gian, tâu đấng thủ lãnh xa binh, con vẫn sẽ ra đi.

6197. Dòng sông không có nước là trơ trụi, đất nước không có vua là trơ trụi, thậm chí phụ nữ góa chồng cũng là trơ trụi, cho dầu nàng có mười anh em trai. Tình cảnh góa bụa là đắng cay ở thế gian, tâu đấng thủ lãnh xa binh, con vẫn sẽ ra đi.

6198. Dhajo rathassa paññāṇaṃ dhūmo paññāṇamaggino,
rājā raṭṭhassa¹ paññāṇaṃ bhaddā paññāṇamitthiyā,
vedhabbaṃ kaṭukaṃ loke gacchaññeva rathesabha.

6199. Yā daḷiddī daḷiddassa aḍḍhā aḍḍhassa kittimā,²
taṃ ve devā pasamsanti dukkaraṃ hi karoti sā.

6200. Sāmikaṃ anubandhissaṃ sadā kāsāyavāsini,
pathavyāpi abhejjantyā nicche vessantaraṃ vinā,
vedhabbaṃ kaṭukaṃ loke gacchaññeva rathesabha.³

6201. Api sāgarapariyantaṃ bahuvittadharaṃ⁴ mahiṃ,
nānāratanaṃ paripūraṃ nicche vessantaraṃ vinā.

6202. Kathanna tāsāṃ hadayaṃ sukharā vata itthiyo,
yā sāmike dukkhitamhi sukhamicchanti attano.

6203. Nikkhamante mahārāje sivīnaṃ raṭṭhavaḍḍhane,
tamahaṃ anubandhissaṃ sabbakāmadado hi me.

6204. Tamabravī mahārājā maddiṃ sabbaṅgasobhanaṃ,
ime te daharā puttā jālī kaṇhājīnā cubho,⁵
nikkhippa lakkhaṇe gaccha mayaṃ te posiyāmasa.⁶

6205. Tamabravī rājaṃ puttī maddī sabbaṅgasobhanā,
piyā me puttakā deva jālī kaṇhājīnā cubho,
tyamaṃ tattha ramessanti⁷ araṇṇe jīvasokinaṃ.

6206. Tamabravī mahārājā sivīnaṃ raṭṭhavaḍḍhano,
sālīnaṃ odanaṃ bhutvā suciṃ maṃsūpasecanaṃ,⁸
rukkhaphalāni bhuñjantā kathaṃ kāhanti dārakā.

6207. Bhutvā sataphale⁹ kaṃse sovaṇṇe satarājike,
rukkhappattesu bhuñjantā kathaṃ kāhanti dārakā.

6208. Kāsiyāni ca dhāretvā khomakodumbarāni¹⁰ ca,
kusacīrāni dhārentā kathaṃ kāhanti dārakā.

¹ rathassa - Ma.

² kittimaṃ - Ma.

³ pathavyāpi abhejjantyā vedhabyaṃ kaṭukitthiyā - Ma, Syā.

⁴ bahuṃ vittadharaṃ - PTS.

⁵ vubho - PTS.

⁶ posiyāmasa - Ma, Syā.

⁷ ramessanti - Syā.

⁸ sucimaṃsūpasecanaṃ - Syā.

⁹ satapale - Ma, Syā.

¹⁰ khomakoṭumbarāni - Ma.

6198. Lá cờ là tiêu biểu của cỗ xe, khói là tiêu biểu của ngọn lửa, vị vua là tiêu biểu của đất nước, người chồng là tiêu biểu của phụ nữ. Tình cảnh góa bụa là đắng cay ở thế gian, râu đắng thủ lĩnh xa binh, con vẫn sẽ ra đi.

6199. Người nữ nào đồng cam cộng khổ với chồng, chia ngọt sẻ bùi với chồng thì có được tiếng tốt. Chư Thiên thật sự khen ngợi người nữ ấy, bởi vì nàng ấy làm được điều khó làm.

6200. Con sẽ mặc vải màu ca-sa và luôn luôn theo sát chồng. Thậm chí, khi trái đất còn chưa bị vỡ tan, con không (bao giờ) mong muốn thiếu vắng Vessantara. Tình cảnh góa bụa là đắng cay ở thế gian, râu đắng thủ lĩnh xa binh, con vẫn sẽ ra đi.

6201. Dầu cho trái đất bao quanh bởi biển cả có chứa đựng nhiều của cải, được chất đầy châu báu các loại khác nhau, con không (bao giờ) mong muốn thiếu vắng Vessantara.

6202. Quả thật có những phụ nữ vô cùng nhẫn tâm, khi người chồng bị khổ cực mà các nàng lại mong muốn sự sung sướng cho bản thân; trái tim của các nàng ấy là như thế nào?

6203. Khi vị đại vương, bậc làm hưng thịnh đất nước Sivi, đang rời khỏi, con sẽ theo sát chàng, bởi vì chàng là người ban cho con mọi điều ước muốn.”

6204. Vị đại vương đã nói với nàng Maddī, người phụ nữ có sự xinh đẹp toàn thân ấy rằng: “Cả hai đứa con này của con, Jāli và Kaṇhājinā, còn thơ dại. Nay người con gái có ưu điểm, con hãy để lại và con hãy ra đi. Hãy để cha mẹ nuôi dưỡng chúng.”

6205. Công chúa Maddī, người phụ nữ có sự xinh đẹp toàn thân, đã nói với vị vua ấy rằng: “Tâu bệ hạ, cả hai Jāli và Kaṇhājinā là hai đứa con nhỏ yêu quý của con. Chúng sẽ khiến cho con, người có cuộc sống sâu muộn, được vui sướng ở tại nơi ấy, trong khu rừng.”

6206. Vị đại vương, bậc làm hưng thịnh đất nước Sivi, đã nói với nàng ấy rằng: “Sau khi đã ăn cơm gạo *sāli*, có trộn lẫn thịt tinh khiết, hai đứa trẻ sẽ làm thế nào trong khi ăn những trái của các cây rừng?

6207. Sau khi đã ăn ở đĩa đồng nặng một trăm *phala*, ở đĩa vàng nặng một trăm *rājika*, hai đứa trẻ sẽ làm thế nào trong khi ăn ở những chiếc lá của các cây rừng?

6208. Sau khi đã mặc các loại tơ lụa xứ Kāsi, các loại vải sợi len và vải xứ Kodumbara, hai đứa trẻ sẽ làm thế nào trong khi mặc các y vỏ cây làm bằng cỏ *kusa*?

6209. Vayhāhi pariyāyivā sivikāya rathena ca,
pattikā paridhāvantaṃ kathamaṃ kāhanti dāraḁā.
6210. Kūṭāgāre sayivāna nivāte¹ phussitaggaḁe,²
sayantaṃ rukkhamaṃlasmiṃ kathamaṃ kāhanti dāraḁā.
6211. Pallaṅkesu sayivāna gonake cittasanthate,
sayantaṃ tiṅsanthāre kathamaṃ kāhanti dāraḁā.
6212. Gandhakena³ vilimpitvā agarūcandanena⁴ ca,
rajojjallāni dhārentā kathamaṃ kāhanti dāraḁā.
6213. Camarīmorahatthehi vijitaṅgā⁵ sukhedhitā,⁶
daṭṭhā⁷ ḁaṃsehi makasehi kathamaṃ kāhanti dāraḁā.
6214. Tamabravī rājaputtī maddī sabbaṅgasobhanā,
mā deva paridevesi⁸ mā ca tvaṃ vimano ahu,
yathā mayamaṃ bhavissāma tathā hessanti dāraḁā.
6215. Iḁamaṃ vatvāna pakkāmi maddī sabbaṅgasobhanā,
sivimaggena anvesi putte ādāya lakkhaṇā.
6216. Tato vessantaro rājā dānaṃ datvāna khattiyo,
pitu mātu ca⁹ vanditvā katvā ca namaṃ padakkhiṇamaṃ.
6217. Catuvāhiṃ rathamaṃ yuttaṃ sīghamaṃrūyha sandanaṃ,
ādāya puttadāraṅca vaṅkamaṃ pāyāsi pabbataṃ.
6218. Tato vessantaro rājā yenāsi bahuko jano,
āmanaṃ kho tamaṃ gacchāma arogā¹⁰ hontu ṅātayo.¹¹
6219. Iṅgha maddi nisāmehi rammarūpaṃva dissati,
āvāso¹² siviseṭṭhassa pettikaṃ bhavanaṃ mama.¹³
6220. Tamaṃ brāhmaṇā anvagamaṃ te tamaṃ¹⁴ asse ayācisamaṃ,
yācīto paṭipādesi catunnaṃ caturo haye.
6221. Iṅgha maddi nisāmehi cīttarūpaṃva¹⁵ dissati,
migā rohiccavaṇṇena¹⁶ dakkhiṇassā vahanti mamaṃ.

¹ nivāse - PTS.

² phusitaggaḁe - Ma, Syā;

phussitaggaḁe - PTS.

³ gandhikena - PTS.

⁴ agarucandanena - Ma, PTS;

aggalucandanena - Syā.

⁵ cāmaramorahatthehi bijitaṅgā - Ma;

cāmarīmorahatthehi vijitaṅgā - Syā;

cāmaramorahatthehi vijitaṅgā - PTS.

⁶ sukhe ṭhitā - Syā, PTS.

¹¹ nikkhamitvāna nagarā nivattitvā vilokite,

tadāpi paṭhavī kampaṃ sineruvanavaṭamaṃsakā - ayamaṃ gāthā Syā, PTS potthakesu dissate.

⁷ phuṭṭhā - Ma, Syā.

⁸ paridevasi - Syā.

⁹ mātuṅca - Syā;

mātuc ca - PTS.

¹⁰ ārogā - PTS.

¹² āvāsaṃ - Ma.

¹³ mamaṃ - PTS.

¹⁴ namaṃ - Ma.

¹⁵ cīttarūpaṃ na - Syā.

¹⁶ migarohiccavaṇṇena - Ma, PTS.

6209. Sau khi đã di chuyển bằng các phương tiện chuyên chở, bằng kiệu khiêng và bằng cỗ xe, hai đứa trẻ sẽ làm thế nào trong khi chạy loanh quanh bằng đôi chân (của chúng)?

6210. Sau khi đã nằm ngủ trong ngôi nhà có mái nhọn, kín gió, có then cửa đã cài, hai đứa trẻ sẽ làm thế nào trong khi nằm ngủ ở gốc cây?

6211. Sau khi đã nằm ngủ ở các giường nệm được trải thảm len lông dài nhiều màu sắc, hai đứa trẻ sẽ làm thế nào trong khi nằm ngủ ở thảm cỏ?

6212. Sau khi đã thoa bôi với dầu thơm của gỗ kỳ nam và trầm hương, hai đứa trẻ sẽ làm thế nào trong khi tắm lem bụi bặm và cát ghét?

6213. Được nuôi dưỡng sung sướng, có cơ thể được quạt bởi các cây quạt lông đuôi bò và quạt lông công, hai đứa trẻ sẽ làm thế nào khi bị cắn bởi các con mòng và các con muỗi?”

6214. Công chúa Maddī, người phụ nữ có sự xinh đẹp toàn thân, đã nói với vị vua ấy rằng: “Tâu bệ hạ, xin cha chớ than vãn, và xin cha chớ có ưu tư. Chúng con sẽ như thế nào thì hai đứa trẻ sẽ như thế ấy.”

6215. Sau khi nói lời này, nàng Maddī, người phụ nữ có sự xinh đẹp toàn thân, đã ra đi. Người con gái có ưu điểm đã mang hai đứa con đi theo con đường của vị vua xứ Sivi.

6216. Kế đó, đức vua Vessantara, vị Sát-đế-ly, sau khi ban phát vật thí, đã đánh lễ cha và mẹ, rồi hướng vai phải đi nhiều quanh họ.

6217. Vị ấy đã mau chóng bước lên cỗ xe được thặng bốn ngựa, rồi đã đưa vợ và hai con ra đi về phía ngọn núi Vaṅka.

6218. Sau đó, đức vua Vessantara đã đi đến nơi có nhiều người tụ tập và đã nói rằng: “Chúng tôi đi đến nơi ấy. Chúc các thân nhân được mạnh khỏe.”

6219. “Nào, hỡi nàng Maddī, nàng hãy nhìn xem. Quả thật vẻ đẹp đáng yêu được nhìn thấy: Chỗ ở của vị đứng đầu xứ Sivi là nơi trú ngụ thuộc về người cha của trẫm.”

6220. Các vị Bà-la-môn đã đi theo Vessantara. Họ đã cầu xin vị ấy các con ngựa. Được cầu xin, vị ấy đã ban phát bốn con ngựa cho bốn người.

6221. “Nào, hỡi nàng Maddī, nàng hãy nhìn xem. Quả thật điều kỳ diệu được nhìn thấy: Những con ngựa thuần thực đưa trẫm đi là những con nai với sắc màu hồng.”

6222. Athettha pañcama āga¹ so taṃ rathamayācatha,
tassa taṃ yācitodāsi² na cassupahato³ mano.
6223. Tato vessantaro rājā oropetvā sakaṃ jaṇaṃ,
assāsayaḥ assarathaṃ brāhmaṇassa dhanesino.
6224. Tvaṃ maddi kaṇhājinaṃ gaṇha⁴ lahukā⁵ esā kaṇiṭṭhikā,⁶
ahaṃ jāliṃ gaṇhissāmi⁷ garuko bhātiko hi so.
6225. Rājā kumāraṃ ādāya rājaputtī ca dārikaṃ,
sammodamānaṃ⁸ pakkāmuṃ aññaṃaññaṃpiyaṃvadā.⁹
Dānakaṇḍaṃ niṭṭhitaṃ.¹⁰
6226. Yadi keci manujā enti anumagge paṭipathe,
magaṃ te paṭipucchāma kuhiṃ vaṅkatapabbato.
6227. Te tattha amhe passivā karuṇaṃ¹¹ paridevayaṃ,
dukkhaṃ te paṭivedenti dūre vaṅkatapabbato.
6228. Yadi passanti pavane dārakā phalite¹² dume,
tesaṃ phalānaṃ hetūhi¹³ uparodanti dārakā.
6229. Rodante dārake disvā ubbiggā¹⁴ vipulā dumā,
sayamevonamitvāna upagacchanti dārake.
6230. Idaṃ accherakaṃ disvā abbhutaṃ lomahaṃsanaṃ,
sādhukāraṃ pavattesi maddi sabbaṅgasobhanā.
6231. Accheraṃ vata lokasmiṃ abbhutaṃ lomahaṃsanaṃ,
vessantarassa tejena sayamevonatā dumā.
6232. Saṅkhipiṃsu pathaṃ yakkhā anukampāya dārake,
nikkhantadivaseneva cetaṛaṭṭhaṃ upāgamuṃ.
6233. Te gantvā dīghamaddhānaṃ cetaṛaṭṭhamupāgamuṃ,
iddhaṃ phitaṃ janapadaṃ bahumaṃsasurodanaṃ.¹⁵

¹ āgā - Ma, PTS.

² paṭiyādāsi - Syā.

³ na cassu pahato - Syā, PTS.

⁴ kaṇhaṃ gaṇhāhi - Ma, Syā.

⁵ lahu - Ma.

⁶ kaṇiṭṭhakā - Syā.

⁷ gaḥessāmi - Ma, Syā.

⁸ sammodamānā - Ma, Syā, PTS.

⁹ aññaṃaññaṃ piyaṃvadā - Ma, Syā, PTS.

¹⁰ dānakaṇḍaṃ nāma - Ma, Syā;
dānakaṇḍaṃ niṭṭhitaṃ - PTS.

¹¹ kalunaṃ - Ma;
kalūnaṃ - Syā.

¹² phaline - Ma.

¹³ hetumhi - Ma, Syā.

¹⁴ ubbidhā - Ma.

¹⁵ surodakaṃ - Syā.

6222. Rồi vị Bà-la-môn thứ năm đã đi đến nơi này. Vị ấy đã cầu xin Vessantara cỗ xe. Được cầu xin, Vessantara đã cho cỗ xe đến vị ấy. Và tâm ý của vị Vessantara này không bị bắn loạn.

6223. Sau đó, đức vua Vessantara đã bảo nhóm người của mình xuống xe, rồi đã vui vẻ bàn giao cỗ xe ngựa cho vị Bà-la-môn tìm cầu tài sản.

6224. “Này Maddī, nàng hãy bế Kanhājīnā, nó nhẹ và là em gái. Trăm sẽ bằng Jāli, bởi vì nó nặng và là anh trai.”

6225. Vị vua đã mang theo đứa bé trai, và nàng công chúa mang theo đứa bé gái, họ đã cùng nhau vui vẻ lên đường, có lời nói yêu thương với nhau.
Phẩm Bồ Thí được chấm dứt.

6226. Mỗi lúc có những người nào đó đi đến trên con đường cùng chiều, ở lối đi ngược chiều, chúng tôi hỏi họ về đường đi rằng: “Núi Vaṅka ở đâu?”¹

6227. Tại nơi ấy, sau khi nhìn chúng tôi, những người ấy đã than vãn thương xót. Họ cho biết về nỗi khó nhọc rằng: “Núi Vaṅka còn xa lắm.”

6228. Mỗi lúc hai đứa trẻ nhìn thấy những cây đã trở quả ở khu rừng lớn, chính vì nguyên nhân của những trái cây ấy mà hai đứa trẻ kêu khóc.

6229. Sau khi nhìn thấy hai đứa trẻ đang khóc lóc, các thân cây sum suê, bị xúc động, đã tự mình hạ thấp xuống và di chuyển đến gần hai đứa trẻ.

6230. Sau khi nhìn thấy sự kỳ diệu, phi thường, có sự dựng đứng lông này, nàng Maddī, người phụ nữ có sự xinh đẹp toàn thân, đã thốt lên lời tán thán (rằng):

6231. “Thật là điều kỳ diệu ở thế gian, là việc phi thường, có sự dựng đứng lông! Các thân cây đã tự mình hạ thấp xuống bởi oai lực của Vessantara.”

6232. Vì lòng thương tưởng hai đứa trẻ, các Dạ-xoa đã thân ngăn lại đoạn đường. Bọn họ đã đến được đất nước Ceta ngay khi ngày vừa hết.

6233. Sau khi đã đi đoạn đường dài, bọn họ đã đến được đất nước Ceta, xứ sở giàu có, phồn thịnh, có nhiều cơm, rượu, thịt.

¹ Các câu kệ 6226 - 6232 tương tự như các câu kệ 98 - 104 của tập Kinh *Cariyāpiṭaka* - Hạnh Tạng (TTPV 42, trang 269).

6234. Cetiya¹ parikariṃsu² disvā lakkhaṇamāgataṃ,
sukhumālī vatayaṃ ayyā³ pattikā paridhāvati.
6235. Vayhāhi pariyāyitvā sivikāya ca khattiyā,⁴
sājja maddi araṇṇasmimṃ pattikā paridhāvati.
6236. Taṃ disvā cetapāmokkhā rodamānā upāgamuṃ,
kaccinnu⁵ deva kusalaṃ kacci deva anāmayam,
kacci pitā arogā⁶ te sivīnañca anāmayam.
6237. Ko te balaṃ mahārāja ko nu te rathamaṇḍalaṃ,
anassako arathako dīghamaddhānamāgato,
kacci nāmittehi⁷ pakato anuppattosimaṃ disaṃ.
6238. Kusalaṃ ceva me sammā⁸ atho sammā anāmayam,
atho pitā arogo⁹ me sivīnañca anāmayam.
6239. Ahaṃ hi kuñjaraṃ dappaṃ¹⁰ īsādantaṃ urūḷhavaṃ,
khettaññuṃ sabbayuddhānaṃ sabbasetamṃ gajuttamaṃ.
6240. Paṇḍukambalasañchannaṃ pabhinnaṃ sattumaddanaṃ,
dantiṃ savāḷavījanaṃ¹¹ setamṃ kelāsasādisaṃ.
6241. Sasetacchattaṃ saupatheyyam¹² sāthabbanam¹³ sahatthipaṃ,
aggayānaṃ rājavāhiṃ brāhmaṇānaṃ adāsahaṃ.
6242. Tasmiṃ me sivayo kuddhā pitā ca upahato mano,¹⁴
avaruddhati¹⁵ maṃ rājā vaṅkaṃ gacchāmi pabbataṃ,
okāsaṃ sammā jānātha vane yattha vasāmase.¹⁶
6243. Svāgatante mahārāja atho te adurāgataṃ,
issarosi anuppatto yaṃ idhatthi pavedaya.
6244. Sākaṃ bhisam¹⁷ madhuṃ maṃsaṃ suddhaṃ sālinamodanaṃ,
paribhuñja mahārāja pāhuno nosi āgato.

¹ cetiyo - Ma, Syā, PTS.

² parivāriṃsu - Ma;
parikirīṃsu - PTS.

³ vata ayyā - Ma, PTS;
vatāyayyā - Syā.

⁴ sivikāya rathena ca - Ma.

⁵ kacci nu - Ma, Syā.

⁶ arogo - Ma; ārogo - PTS.

⁷ kaccāmittehi - Ma, Syā;

kacc' āmittehi - PTS.

⁸ samma - Ma, PTS.

⁹ arogā - Syā.

¹⁰ dajjaṃ - Ma, Syā, PTS.

¹¹ savāḷabījanaṃ - Ma;
savāḷavījanaṃ - Syā, PTS.

¹² saupādheyyam - Ma;
supattheyyam - Syā.

¹³ sāthappanaṃ - Ma.

¹⁴ pitā cupahatomano - Ma, Syā;

pitā c' upahato mano - PTS.

¹⁵ avaruddhasi - Ma, Syā.

¹⁶ vasemhase - Syā.

¹⁷ bhimsam - Syā.

6234. Sau khi nhìn thấy người phụ nữ có ưu điểm đi đến, các nàng hầu đã vây quanh (nói rằng): “Quả thật vị phu nhân thanh nhã này đi lại bằng đôi chân (của bà)!”

6235. Sau khi đã di chuyển bằng các phương tiện chuyên chở và bằng kiệu khiêng, hôm nay, vị nữ Sát-đế-ly, nàng Maddī ấy đi lại trong khu rừng bằng đôi chân (của nàng)!

6236. Sau khi nhìn thấy vị Vessantara ấy, các lãnh tụ xứ Ceta đã đi đến gần, nức nở (nói rằng): “Tâu bệ hạ, phải chăng ngài được an khang? Phải chăng ngài được vô sự? Phải chăng phụ thân của ngài được vô bệnh, và xứ Sivi được vô sự?”

6237. Tâu đại vương, quân đội của ngài đâu? Cỗ vương xa của ngài đâu rồi? Ngài đã đi đường xa đến không có ngựa, không có cỗ xe. Phải chăng ngài đã bị các kẻ thù tấn công, rồi ngài đã đến được địa phương này?”

6238. “Này các thân hữu, tôi được an khang. Này các thân hữu, tôi được vô sự. Còn phụ thân của tôi được vô bệnh, và xứ Sivi được vô sự.”

6239, 6240, 6241. Bởi vì tôi đã bố thí đến các vị Bà-la-môn con voi thông minh, có ngà như cán cây, xứng đáng để cỡi, biết được địa thế của mọi chiến trường, con voi hạng nhất, toàn màu trắng, được choàng lên tám len màu vàng cam, đã phát dục, có (khả năng) nghiền nát đối phương, có ngà, có cây quạt lông đuôi bò, màu trắng, tương tự như núi Kelāsa, có chiếc lọng màu trắng, có tấm đệm ngôi, có y sĩ chăm sóc, có viên quản tượng, là phương tiện di chuyển cao quý dành để chuyên chở đức vua.¹

6242. Các người dân xứ Sivi giận dữ với tôi về việc này, và phụ hoàng có ý bực mình. Đức vua đày đọa tôi, và tôi đi đến núi Vaṅka. Này các thân hữu, hãy tìm cho một khoảng trống ở khu rừng mà chúng tôi có thể cư ngụ.”

6243. “Tâu đại vương, chào mừng ngài đã ngự đến, và việc đi đến tốt lành của ngài! Ngài hãy biết rằng ngài là vị chúa tể đã đạt đến vị thế dành cho ngài ở nơi này.”

6244. Tâu đại vương, xin ngài hãy thọ dụng rau cải, ngó sen, mật ong, thịt, cơm gạo lúa *sāli* thuần khiết. Ngài đã đến và là khách của chúng tôi.”

¹ So sánh ba câu kệ 6226 - 6228 với ba câu kệ 6036 - 6038 ở trang 359.

6245. Paṭiggahitaṃ¹ yaṃ dinnam sabbassa agghiyam kataṃ,
avaruddhati² maṃ rājā vaṅkam gacchāmi pabbataṃ,
okāsam sammā jānātha vane yattha vasāmase.³

6246. Idheva tāva acchassu cetaṛaṭṭhe rathesabha,
yāva cetā gamissanti rañño santika yācituṃ,
nijjhāpetuṃ mahārājam siviṇam raṭṭhavaḍḍhanam.

6247. Taṃ taṃ cetā purakkhatvā⁴ patitā laddhapaccayā,
parivāretvāna gacchanti evaṃ jānāhi khattiya.

6248. Mā vo ruccittha gamanam rañño santika yācituṃ,
nijjhāpetuṃ mahārājam rājā tattha na issaro.⁵

6249. Accuggatā hi sivayo⁶ balatthā⁷ negamā ca ye,
te padhamsetumicchanti⁸ rājānam mama kāraṇā.

6250. Sace esā pavattettha raṭṭhasmiṃ raṭṭhavaḍḍhana,
idheva rajjam kārehi ceteḥi parivārito.

6251. Iddham phitañcidaṃ raṭṭham iddho janapado mahā,
matim karohi tvaṃ deva rajjassamanusāsituṃ.

6252. Na me chando mati atthi rajjassamanusāsituṃ,
pabbājittassa raṭṭhasmā cetaputtā suṇātha me.

6253. Atuṭṭhā sivayo assu⁹ balatthā negamā ca ye,
pabbājittassa raṭṭhasmā cetā rajjebhisecayum.¹⁰

6254. Asammodiyampi vo assa accantaṃ mama kāraṇā,
siviṇam bhaṇḍanañcāpi viggaho me na rucati.

6255. Athassa bhaṇḍanam ghoram sampahāro anappako,
ekassa kāraṇā mayham hiṃseyyum bahuke jane.¹¹

¹ paṭiggahitaṃ - PTS.

² avaruddhati - Ma, Syā.

³ vasemhase - Syā.

⁴ purakkhitvā - Syā.

⁵ rājāpi tattha nissaro - Ma, Syā.

⁶ siviyo - Syā.

⁷ balaggā - Ma, Syā.

⁸ vidhamsetumicchanti - Ma.

⁹ āsum - Ma.

¹⁰ cetā rajje hi secayum - PTS.

¹¹ hiṃseyya bahuko jano - Ma, Syā.

6245. “Vật bố thí đã được chúng tôi nhận lãnh, việc tiếp khách về mọi mặt đã được quý vị thực hiện. Nhưng đức vua đày đọa tôi, và tôi sẽ đi đến núi Vaṅka. Nay các thân hữu, hãy tìm cho một khoảng trống ở khu rừng mà chúng tôi có thể cư ngụ.”

6246. “Tâu đấng thủ lãnh xa binh, xin ngài hãy ở lại ngay tại nơi này, ở đất nước Ceta, trong lúc các người dân xứ Ceta sẽ đi đến để yêu cầu trực tiếp với đức vua, để giải bày với đại vương, bậc làm hưng thịnh đất nước Sivi.

6247. Sau khi tôn vinh ngài đây, được sung sướng với nhân duyên đã đạt, các người dân xứ Ceta sẽ tập họp lại và sẽ ra đi, tâu vị Sát-đế-ly, xin ngài nhận biết như vậy.”

6248. “Chớ vui thích việc ra đi đến gặp đức vua của các vị để yêu cầu, để giải bày với đại vương. Đức vua ở nơi ấy không phải là vị chúa tể.

6249. Các đạo quân và các thị dân xứ Sivi quả thật vô cùng giận dữ. Bọn họ muốn truất phế vua bởi vì việc làm của tôi.”

6250. “Nếu việc đó đã xảy ra ở đất nước ấy, tâu vị làm hưng thịnh đất nước, xin ngài hãy trị vì vương quốc ngay tại nơi này, ngài được các người dân xứ Ceta ủng hộ.

6251. Đất nước này giàu có và phồn thịnh, là xứ sở giàu có và rộng lớn. Tâu bệ hạ, xin ngài hãy thực hiện ý định chỉ đạo vương quốc.”

6252. “Hỡi các con dân xứ Ceta, hãy lắng nghe tôi. Tôi đã bị trục xuất ra khỏi đất nước, tôi không có ước muốn hay ý định chỉ đạo vương quốc.

6253. Các đạo quân và các thị dân xứ Sivi có thể không vui, nếu các người dân xứ Ceta làm lễ phong vương cho kẻ đã bị trục xuất ra khỏi đất nước.

6254. Sẽ có sự bất hòa trầm trọng giữa các vị bởi vì việc làm của tôi, và còn có sự gây gổ của những người dân xứ Sivi; sự cãi vã không được tôi ưa thích.

6255. Rồi sẽ có sự gây gổ khủng khiếp, sự xung đột không phải là ít. Bởi vì việc làm của một mình tôi mà nhiều người có thể bị hãm hại.

6256. Paṭiggahitaṃ¹ yaṃ dinnāṃ sabbassa agghiyaṃ kataṃ,
avaruddhati² maṃ rājā vaṅkaṃ gacchāmi pabbataṃ,
okāsaṃ sammā jānātha vane yattha vasāmase.³
6257. Taggha te mayamakkhāma yathāpi kusalā tathā,
rājisi yattha sammanti āhutaḅḅi samāhitā.
6258. Esa selo mahārāja pabbato gandhamādano,
yattha tvaṃ saha puttehi saha bhariyāya vacchasi.⁴
6259. Taṃ cetā anusāsimsu assunettā rudammukhā,
ito gaccha mahārāja ujjuṃ⁵ yenuttarāmukho.
6260. Atha dakkhisi⁶ bhaddante vipulaṃ⁷ nāma pabbataṃ,
nānādumagaṇākiṇṇaṃ sītacchāyaṃ manoramaṃ.
6261. Tamatikamma bhaddante atha dakkhisi āpakaṃ,⁸
nadiṃ ketumatiṃ nāma gambhīraṃ girigabbharaṃ.
6262. Puthulomamacchākiṇṇaṃ supatitthaṃ mahodikaṃ,⁹
tattha nahātvā¹⁰ pivitvā ca assāsetvā ca puttake.¹¹
6263. Atha dakkhisi bhaddante nigrodhaṃ madhuvipphalaṃ,¹²
rammake sikhare jātaṃ sītacchāyaṃ manoramaṃ.
6264. Atha dakkhisi bhaddante nālikaṃ¹³ nāma pabbataṃ,
nānādiḅḅagaṇākiṇṇaṃ selaṃ kimpurisāyutaṃ.
6265. Tassa uttarapubbena mucalindo nāma so saro,
puṇḅarikehi sañchanno setasogandhiyehi¹⁴ ca.
6266. So vanaṃ meghasaṅkāsaṃ dhuvaṃ haritasaddalaṃ,
sīhovāmisapekkhīva vanasaṅḅaṃ vigāhaya,¹⁵
puppharukkhehi sañchannaṃ phalarukkhehi cūbhayaṃ.

¹ paṭiggahitaṃ - PTS.

² avaruddhati - Ma, Syā.

³ vaseshase - Syā.

⁴ cacchasi - Ma, Syā; c' acchasi - PTS.

⁵ ujju - PTS.

⁶ dakkhasi - Syā, PTS.

⁷ vepullaṃ - Ma, Syā.

⁸ atha dakkhisi āpagaṃ - Ma;

atha dakkhasi āpakaṃ - Syā, PTS.

⁹ mahodakaṃ - Ma, Syā, PTS.

¹⁰ nahātvā - Ma; nhātvā - Syā.

¹¹ assāsetvā saputtake - Ma, Syā, PTS.

¹² madhuvipphalaṃ - Ma.

¹³ nālikaṃ - Ma.

¹⁴ setasogandhikehi - Ma.

¹⁵ vigāhiya - Syā, PTS.

6256. Vật bố thí đã được chúng tôi nhận lãnh, việc tiếp khách về mọi mặt đã được các vị thực hiện. Nhưng đức vua đầy đọa tôi, và tôi sẽ đi đến núi Vaṅka. Nay các thân hữu, hãy tìm cho một khoảng trống ở khu rừng mà chúng tôi có thể cư ngụ.”

6257. “Đương nhiên, cũng giống như những kẻ dẫn đường thiện xảo, chúng tôi sẽ chỉ cho ngài nơi các vị ẩn sĩ của hoàng gia sẽ được an ổn, có các ngọn lửa tế thần, có tâm định tĩnh.

6258. Tàu đại vương, kia là ngọn núi đá Gandhamādana, là nơi mà ngài cùng với hai con và người vợ sẽ cư ngụ.”

6259. Các người dân xứ Ceta với cặp mắt ứa lệ, với khuôn mặt đầy nước mắt, đã chỉ dẫn cho vị ấy rằng: “Tàu đại vương, từ đây, ngài hãy đi thẳng theo hướng bắc.

6260. Rồi ngài sẽ nhìn thấy ngọn núi tên Vipula, thưa ngài. (Nơi ấy) có các cây cối khác loại mọc đông đúc, có bóng râm mát mẻ, làm thích ý.

6261, 6262. Sau khi đã vượt qua nơi ấy, thưa ngài, rồi ngài sẽ nhìn thấy chỗ nước xoáy, có dòng sông tên là Ketumatī sâu thẳm, chảy ra từ hang núi, đông đúc với những loài cá lớn, có bến tắm xinh đẹp, và có nhiều nước. Ngài hãy tắm, uống nước, và thư giãn tại nơi ấy cùng với hai đứa con nhỏ.

6263. Thưa ngài, rồi ngài sẽ nhìn thấy cây đa có trái ngọt đã được mọc lên ở đỉnh đồi đáng yêu, có bóng râm mát mẻ, làm thích ý.

6264. Thưa ngài, rồi ngài sẽ nhìn thấy ngọn núi tên là Nālīka được đông đúc với những bầy chim khác loại, là tảng núi đá được loài nhân điểu lui tới.

6265. Về phía đông bắc của tảng núi đá, hồ nước ấy có tên là Mucalinda, được che phủ bởi các bông sen trắng và bởi các bông súng trắng.

6266. Ngài đây, tựa như con sư tử có sự quan sát con mồi, đã đi sâu vào khu rừng rậm, là khu rừng tương tự như đám mây, thường xuyên có lớp cỏ xanh bao phủ, được che phủ bởi cả hai loại: các cây cho hoa và các cây ăn trái.

6267. Tattha bindussarā vaggu¹ nānāvaṇṇā bahū dijā,
kūjjantamupakūjanti² utusampupphite dume.
6268. Gantvā girividuggānaṃ³ nadīnaṃ pabhavāni ca,
so dakkhasi⁴ pokkharāṇiṃ karaṇṇjakakudhāyutaṃ.
6269. Puthulomamacchākiṇṇaṃ supatitthaṃ mahodikaṃ,⁵
samañca caturassañca⁶ sādhuṃ⁷ appaṭigandhiyaṃ.
6270. Tassā uttarapubbena paṇṇasālaṃ amāpaya,
paṇṇasālaṃ amāpetvā uñchācariyāya⁸ īhatha.
Vanappavesanakhaṇḍaṃ niṭṭhitaṃ.⁹
6271. Ahū¹⁰ vāsī kaliṅgesu jūjako nāma brāhmaṇo,
tassāsi¹¹ daharā bhariyā nāmenāmittatāpanā.
6272. Tā naṃ¹² tattha gatāvocaṃ nadiudakahārikā,¹³
thiyo naṃ paribhāsiṃsu samāgantvā kutūhalā.
6273. Amittā nūna te mātā amitto¹⁴ nūna te pitā,
ye taṃ jiṇṇassa pādaṃsu evaṃ dahariyaṃ satim.¹⁵
6274. Ahitaṃ vata te ñātī mantayiṃsu rahogaṭā,
ye taṃ jiṇṇassa pādaṃsu evaṃ dahariyaṃ satim.
6275. Dukkaraṃ¹⁶ vata te ñātī mantayiṃsu rahogaṭā,
ye taṃ jiṇṇassa pādaṃsu evaṃ dahariyaṃ satim.
6276. Pāpakaṃ vata te ñātī mantayiṃsu rahogaṭā,
ye taṃ jiṇṇassa pādaṃsu evaṃ dahariyaṃ satim.
6277. Amanāpaṃ vata te ñātī mantayiṃsu rahogaṭā,
ye taṃ jiṇṇassa pādaṃsu evaṃ dahariyaṃ satim.

¹ vaggū - Ma, Syā, PTS.

² kūjjantam upakūjanti - PTS.

³ girividuggāni - Syā.

⁴ addasa - Ma, Syā.

⁵ mahodakaṃ - Ma, Syā, PTS.

⁶ caturaṃsañca - Ma.

⁷ sādhuṃ - Ma, PTS.

⁸ uñchācariyāya - PTS.

⁹ vanappavesanaṃ nāma - Ma; vanappavesanaṃ nāma - Syā.

¹⁰ ahu - Ma, Syā, PTS.

¹¹ tassāpi - Syā, PTS.

¹² taṃ - PTS.

¹³ nadiṃ udakahāriyā - Ma;

nadiudakahāriyā - Syā.

¹⁴ amittā - PTS.

¹⁵ evaṃ dahariyaṃ sati - PTS, evamuparipi.

¹⁶ dukkaṭaṃ - Ma, Syā.

6267. Tại nơi ấy, ở thân cây đã được nở rộ hoa lúc vào mùa, nhiều con chim có màu sắc khác nhau có giọng hót tròn trịa, có âm thanh ngọt ngào, cất tiếng hót hòa theo con chim đang hót.

6268, 6269. Sau khi đi đến các khe núi hiểm trở và các ngọn nguồn của những dòng sông, ngài sẽ nhìn thấy hồ sen có mọc nhiều loại cây *karañja* và cây *kakudha*, được đông đúc với những loài cá lớn, có bến tắm xinh đẹp, có nhiều nước, có bốn cạnh bằng nhau, tốt lành, không có mùi khó chịu.

6270. Về phía đông bắc của hồ nước ấy, ngài hãy tạo dựng gian nhà lá. Sau khi đã tạo dựng gian nhà lá, ngài hãy cố gắng trong việc thu nhặt củ quả để sinh sống.”

Phẩm Đi Vào Rừng được chấm dứt.

6271. Có lão Bà-la-môn tên Jūjaka cư ngụ ở xứ Kalinga. Ông ấy có người vợ trẻ tên là Amittatāpanā.

6272. Các phụ nữ đội nước ở ngôi làng ấy, sau khi đi đến dòng sông, đã nói về nàng ấy. Những người nữ có tánh bộp chộp, sau khi tụ tập lại, đã mắng nhiếc nàng ấy rằng:

6273. “Mẹ của cô chắc chắn là không thương cô, cha của cô chắc chắn là không thương cô. Họ đã gả cô cho lão già, trong khi cô đang còn trẻ như vậy.

6274. Các thân quyến của cô quả thật không có lợi ích! Họ đã kín đáo bàn bạc. Họ đã gả cô cho lão già, trong khi cô đang còn trẻ như vậy.

6275. Các thân quyến của cô quả thật có hành động sai trái! Họ đã kín đáo bàn bạc. Họ đã gả cô cho lão già, trong khi cô đang còn trẻ như vậy.

6276. Các thân quyến của cô quả thật là độc ác! Họ đã kín đáo bàn bạc. Họ đã gả cô cho lão già, trong khi cô đang còn trẻ như vậy.

6277. Các thân quyến của cô quả thật không được vừa ý! Họ đã kín đáo bàn bạc. Họ đã gả cô cho lão già, trong khi cô đang còn trẻ như vậy.

6278. Amanāpavāsaṃ vasasi¹ jiṇṇena patinā saha,²
yā tvam vasasi jiṇṇassa matante jīvitā varam.
6279. Na hi nūna tuyhaṃ kalyāṇi pitā mātā ca sobhane,
aññaṃ bhattāraṃ vindiṃsu ye taṃ jiṇṇassa³ pādaṃsu,
evaṃ dahariyaṃ satiṃ.
6280. Duyyiṭṭhaṃ te⁴ navamiyaṃ akataṃ aggihuttakam,
ye taṃ jiṇṇassa pādaṃsu evaṃ dahariyaṃ satiṃ.
6281. Samaṇe brāhmaṇe nūna brahmacariyaparāyaṇe,⁵
sā tvam loke abhisapi⁶ sīlavante bahussute,
yā tvam vasasi jiṇṇassa evaṃ dahariyaṃ satiṃ.⁷
6282. Na dukkhaṃ ahinā daṭṭhaṃ na dukkhaṃ sattiyā hataṃ,
tañca dukkhañca tippañca⁸ yaṃ passe jiṇṇakam patiṃ.
6283. Natthi khiḍḍā natthi rati⁹ jiṇṇena patinā saha,
natthi allāpasallāpo jagghitampi¹⁰ na sobhati.
6284. Yadā ca daharo daharā¹¹ mantayanti¹² rahogatā,
sabbesaṃ sokā nassanti¹³ ye keci hadayanissitā.¹⁴
6285. Daharā tvam rūpavatī purisānaṃ abhipatthitā,¹⁵
gaccha ñātikule accha kiṃ jiṇṇo ramayissati.
6286. Na te brāhmaṇa gacchāmi nadiṃ udakahāriyā,
thiyo maṃ paribhāsanti tayā jiṇṇena brāhmaṇa.
6287. Mā me tvam akarā kammaṃ mā me udakamāhari,
ahaṃ udakamāhissaṃ mā bhoti kupitā ahu.¹⁶
6288. Nāhaṃ tamhi kule jātā yaṃ tvam udakamāhare,
evaṃ brāhmaṇa jānāhi na te vacchāmahaṃ¹⁷ ghare.
6289. Sace me dāsaṃ dāsiṃ vā nānayasassi brāhmaṇa,
evaṃ brāhmaṇa jānāhi na te vacchāmi santike.

¹ vasi - Ma, Syā.

² evaṃ dahariyaṃ sati - PTS.

³ jiṇṇa - PTS.

⁴ duyyiṭṭhaṃ te - Ma; duyyiṭṭhante - Syā.

⁵ brāhmaṇacariyaparāyaṇe - Ma;
brahmacariyaparāyaṇe - Syā, PTS.

⁶ abhissasi - Syā; abhisasi - PTS.

⁷ evaṃ dahariyā sati - Ma;
evaṃ dahariyaṃ sati - PTS.

⁸ tibbañca - Ma.

⁹ rati - Ma, Syā, PTS.

¹⁰ jagghitumpi - Ma.

¹¹ yadā daharo daharā ca - PTS.

¹² mantayimṣu - Syā.

¹³ sabbe sokā vinassanti - Syā;
sabbāsaṃ sokā nassanti - PTS.

¹⁴ hadayassitā - Ma, Syā.

¹⁵ purisānaṃbhipatthitā - Ma, Syā.

¹⁶ mā bhoti kuppitā ahu - Syā.

¹⁷ vacchāmihaṃ - Syā.

6278. Cô sống cuộc sống không được vừa ý với người chồng già nua. Cô đây sống với lão già, cái chết đối với cô còn quý hơn mạng sống.

6279. Này mỹ nữ, này người đẹp, phải chăng cha và mẹ đã không tìm kiếm cho cô người chồng khác? Họ đã gả cô cho lão già, trong khi cô đang còn trẻ như vậy.

6280. Việc tế lễ vào ngày mùng chín của cô sẽ được dâng hiến qua loa, việc tế thần lửa của cô sẽ không được thực hiện. Họ đã gả cô cho lão già, trong khi cô đang còn trẻ như vậy.

6281. Phải chăng cô đây, ở thế gian, đã si và các vị Sa-môn, các vị Bà-la-môn có sự nương tựa vào Phạm hạnh, có giới hạnh, có kiến thức? (Kết quả là) cô đây sống với lão già, trong khi cô đang còn trẻ như vậy.

6282. Bị răn cấm không khổ, bị gươm đâm không khổ, nhưng khổ sở và đau đớn khi nhìn thấy người chồng già nua.

6283. Không có sự vui đùa, không có sự khoái lạc cùng với người chồng già nua, không có chuyện trò trao đổi, thậm chí nụ cười cũng không rạng rỡ.

6284. Vào lúc chàng trai và cô gái chuyện trò ở nơi vắng vẻ, tất cả các nỗi sầu muộn ẩn náu ở trong tim của hai người đều tiêu tan.

6285. Cô trẻ trung, có sắc đẹp, được các nam nhân mong ước. Cô hãy bỏ đi và hãy ở nhà của các thân quyến, lão già sẽ tạo được điều gì vui sướng?”

(Lời trao đổi giữa người vợ trẻ và lão Bà-la-môn Jūjaka)

6286. “Này ông Bà-la-môn, tôi không đi đến dòng sông mang nước về cho ông nữa. Này ông Bà-la-môn, các người đàn bà mắng nhiếc tôi bởi vì ông già cả.”

6287. “Nàng chớ làm công việc cho tôi nữa, chớ mang nước về cho tôi nữa. Tôi sẽ mang nước về. Phu nhân chớ có nổi giận.”

6288. “Ở gia tộc mà tôi sanh ra không có việc ông phải đi mang nước về. Tôi sẽ không ở trong nhà của ông nữa, này ông Bà-la-môn, ông hãy biết như vậy.

6289. Này ông Bà-la-môn, nếu ông không dẫn về đứa tôi trai hoặc đứa tôi gái cho tôi, tôi sẽ không ở bên cạnh ông nữa, này ông Bà-la-môn, ông hãy biết như vậy.”

6290. Natthi me sippaṭṭhānaṃ¹ vā dhaṇaṃ dhaññañca² brāhmaṇiṃ,³
kutohaṃ dāsaṃ dāsiṃ vā ānayissāmi bhotiyā,
ahaṃ bhotiṃ upaṭṭhissaṃ mā bhoti kupitā ahu.⁴
6291. Ehi te ahamakkhissaṃ yathā me vacanaṃ sutam,
esa vessantaro rājā vaṅke vasati pabbate.
6292. Taṃ tvaṃ gantvāna yācassu dāsaṃ dāsiṃ ca brāhmaṇa,
so te dassati yācito dāsaṃ dāsiñca khattiyo.
6293. Jiṇṇohamasmi abalo⁵ dīgho caddhā suduggamo,
mā bhoti paridevesi⁶ mā ca tvaṃ vimaṇā ahu,⁷
ahaṃ bhotiṃ upaṭṭhissaṃ mā bhoti kupitā ahu.
6294. Yathā agantvā⁸ saṅgāmaṃ ayuddhova⁹ parājito,
evameva tvaṃ brahme agantvāva¹⁰ parājito.
6295. Sace me dāsaṃ dāsiṃ vā nānayissasi brāhmaṇa,
evaṃ brāhmaṇa jānāhi na te vacchāmaṃ¹¹ ghare,
amanāpaṃ te karissāmi taṃ te dukkhaṃ bhavissati.
6296. Nakkhatte utupabbesu¹² yadā maṃ dakkhasilaṅkatam,
aññehi saddhiṃ ramamānaṃ taṃ te dukkhaṃ bhavissati.
6297. Adassanena mayhaṃ te jiṇṇassa paridevato,
bhīyo¹³ vaṅkā ca palitā¹⁴ bahū hessanti brāhmaṇa.
6298. Tato so brāhmaṇo bhīto brāhmaṇiyā vasānugo,
aṭṭito kāmarāgena brāhmaṇiṃ etadabravī.
6299. Pātheyyaṃ me karohi tvaṃ saṅkulyā saṅgulāni ca,¹⁵
madhupiṇḍikā ca sukatāyo sattubhattañca brāhmaṇi.
6300. Ānayissaṃ methunake ubhe¹⁶ dāsakumārake,
te taṃ¹⁷ paricarissanti rattindivamatanditā.
6301. Idaṃ vatvā brahmabandhu paṭimuñci upāhanā,¹⁸
tato so mantayitvāna bhariyaṃ katvā padakkhiṇaṃ.

¹ sippaṭṭhānaṃ - Ma.

² dhanadhaññaṃ vā - PTS.

³ brāhmaṇi - Ma, Syā, PTS.

⁴ mā bhoti kuppitā ahu - Syā.

⁵ dubbalo - Ma, Syā.

⁶ mā bhoti paṭidevesi - Ma;

mā bhoti paridevesi - Syā;

mā bhoti paridevesi - PTS.

⁷ mā bhoti vimaṇā ahu - Syā.

⁸ āgantvā - PTS.

⁹ ayuddheva - Syā.

¹⁰ agantvāva - PTS.

¹¹ vacchāmihaṃ - Syā.

¹² utupabbesu - Ma, Syā, PTS.

¹³ bhiiyo - Ma, Syā.

¹⁴ vaṅkā palitā ca - Syā.

¹⁵ saṅkulā saṅgulāni ca - Syā.

¹⁶ ubho - Ma, Syā, PTS.

¹⁷ te ca - Syā.

¹⁸ upāhanaṃ - Syā, PTS.

6290. “Này nữ Bà-la-môn, tôi không có căn bản nghề nghiệp, tài sản, hoặc lúa gạo, từ đâu tôi sẽ dẫn về đưa tôi trai hoặc đưa tớ gái cho phu nhân? Tôi sẽ phục vụ phu nhân. Phu nhân chớ có nổi giận.”

6291. “Ông hãy đến, tôi sẽ thuật lại cho ông y như lời nói tôi đã nghe được: Vị vua Vessantara ấy cư ngụ ở núi Vaṅka.

6292. Này ông Bà-la-môn, ông hãy đi đến và cầu xin vị ấy đưa tôi trai và đưa tớ gái. Được cầu xin, vị Sát-đế-lỵ ấy sẽ cho đưa tôi trai và đưa tớ gái đến ông.”

6293. “Tôi già cả, yếu sức, và đoạn đường đi thì dài, vô cùng hiểm trở. Xin phu nhân chớ than vãn, và xin phu nhân chớ có ưu tư. Tôi sẽ phục vụ phu nhân. Phu nhân chớ có nổi giận.”

6294. “Giống như người chưa đi đến chiến trường, còn chưa chiến đấu, mà đã bị thua trận, tương tự y như thế, này ông Bà-la-môn, ông còn chưa đi mà đã đầu hàng.

6295. Này ông Bà-la-môn, nếu ông không dẫn về đưa tôi trai hoặc đưa tớ gái cho tôi, tôi sẽ không ở trong nhà của ông nữa, này ông Bà-la-môn, ông hãy biết như vậy. Tôi sẽ làm điều không vừa ý đối với ông, điều ấy sẽ là nỗi khổ đau cho ông.

6296. Vào những dịp lễ hội theo thời tiết liên quan đến các vì tinh tú, lúc ông nhìn thấy tôi, đã được trang điểm, đang vui sướng cùng với những người nam khác, điều ấy sẽ là nỗi khổ đau cho ông.

6297. Trong khi ông bị già nua và than vãn do việc không nhìn thấy tôi, này ông Bà-la-môn, người ông sẽ bị còng hơn và nhiều sợi tóc bạc sẽ xuất hiện cho ông.”

6298. Do đó, lão Bà-la-môn ấy bị sợ hãi, bị khốn khổ bởi sự luyến ái trong các dục, có sự phục tùng người nữ Bà-la-môn, đã nói với người nữ Bà-la-môn điều này:

6299. “Này nữ Bà-la-môn, nàng hãy chuẩn bị lương thực đi đường cho tôi gồm các kẹo mè và các bánh bột đường, các cục mật đã được khéo làm và giỏ thức ăn.

6300. Tôi sẽ dẫn về hai đứa trẻ về làm nô lệ có cùng dòng dõi với nàng. Chúng sẽ hầu cận nàng ngày đêm không biếng nhác.”

6301. Sau khi nói lời này, lão Bà-la-môn đã mang đôi giày vào. Sau đó, lão ấy đã dọn dõ và đi nhiễu quanh người vợ.

6302. Pakkāmi so ruṇṇamukho brāhmaṇo sahitabbato,
sivīnaṃ nagaraṃ phītaṃ dāsapariyesanaṃ caraṃ.
6303. So tattha gantvā avaca¹ ye tathāsuaṃ samāgatā,
kuhiṃ vessantaro rājā kattha passemu khattiyaṃ.
6304. So jano taṃ avacāsi² ye tathāsuaṃ samāgatā,
tumhehi brahme pakato atidānena khattiyo,
pabbājito sakā raṭṭhā vaṅke vasati pabbate.
6305. Tumhehi brahme pakato atidānena khattiyo,
ādāya puttadāraṅca vaṅke vasati pabbate.
6306. So codito brāhmaṇiyā brāhmaṇo kāmagiddhimā,
aghaṃ taṃ patisevittha,
vane vāḷamigākiṅṅe khaggadīpinisevite.
6307. Ādāya beluvaṃ³ daṇḍaṃ aggihuttaṃ kamaṇḍalum,
so pāvīsi brahāraṅṅaṃ yattha assosi kāmadaṃ.
6308. Taṃ pavitṭhaṃ brahāraṅṅaṃ kokā naṃ parivārayuṃ,
vikkandi so vippanaṭṭho dūre panthā⁴ apakkami.
6309. Tato so brāhmaṇo gantvā bhogaluddo⁵ asaṅṅato,
vaṅkassoharaṇe naṭṭho,⁶
[sunakhehi parivārito rukkhasmiṅca nisinnova⁷];
imā gāthā abhāsatha.
6310. Ko rājaputtaṃ nisabhaṃ jayantamaparājitaṃ,
bhaye khemassa dātāraṃ ko me vessantaraṃ vidū.
6311. Yo yācataṃ patiṭṭhāsi bhūtānaṃ dharaṇīriva,
dharaṇūpamaṃ mahārājaṃ ko me vessantaraṃ vidū.
6312. Yo yācataṃ gatī āsi savantīnaṃva sāgaro,
udadhūpamaṃ⁸ mahārājaṃ ko me vessantaraṃ vidū.
6313. Kalyāṇatitthaṃ sucimaṃ⁹ sītūdakaṃ manoramam,
puṇḍarīkehi saṅchannaṃ yuttaṃ kiṅjakkhareṇunā,
rahadūpamaṃ mahārājaṃ ko me vessantaraṃ vidū.

¹ avacāsi - Syā.² te janā taṃ avaciṃsu - Ma, Syā.³ beluvaṃ - Ma; veluvaṃ - Syā.⁴ pathā - PTS.⁵ bhogaluddho - Ma, Syā, PTS.⁷ imaṃ pādadvayaṃ Ma, PTS potthakesu na dissati.⁶ vaṅkassorohaṇe naṭṭhe - Ma.⁸ sāgarūpamaṃ - Ma.⁹ supivaṃ - Syā;

supipiṃ - PTS.

6302. Với khuôn mặt đăm lệt, với dáng vẻ đạo sĩ khổ hạnh, lão Bà-la-môn ấy, trong khi thực hiện việc tìm kiếm tôi tớ, đã đi đến thành phố phồn thịnh của xứ Sivi.

6303. Sau khi đi đến nơi ấy, lão Bà-la-môn ấy đã nói với những người đã tụ tập tại nơi ấy rằng: “Đức vua Vessantara ở đâu? Chúng tôi có thể tìm gặp vị Sát-đế-ly ở nơi nào?”

6304. Đám dân chúng ấy, những người đã tụ tập tại nơi ấy, đã nói với lão ấy rằng: “Này Bà-la-môn, bị các người quấy rầy với sự bố thí quá mức, vị Sát-đế-ly đã bị trục xuất ra khỏi đất nước của mình và cư ngụ ở núi Vaṅka.

6305. Này Bà-la-môn, bị các người quấy rầy với sự bố thí quá mức, vị Sát-đế-ly đã mang theo vợ con và cư ngụ ở núi Vaṅka.”

6306. Bị thúc giục bởi nữ Bà-la-môn, lão Bà-la-môn ấy, có sự tham đắm dục vọng, đã theo đuổi sự sai lầm ấy ở trong khu rừng đông đúc các thú dữ, được lai vãng bởi loài tê giác và loài báo.

6307. Mang theo cây gậy bằng gỗ *beluva*, chiếc muống tế thần lửa, và cái bình đựng nước, lão ấy đã đi vào khu rừng rộng lớn, nơi lão đã nghe về vị bố thí theo ước muốn.

6308. Khi lão ấy đã đi vào khu rừng rộng lớn, các con chó sói đã vây quanh lão ấy. Lão đã kêu thét lên. Bị lạc lối, lão ấy càng đi ra xa khỏi con đường.

6309. Sau đó, lão Bà-la-môn ấy, bị tham đắm của cái, không tự kiềm chế, đã lạc mất con đường dẫn đến núi Vaṅka. [Bị những con chó vây quanh, lão đã ngồi ở trên cây.] Lão đã nói lên những lời kệ này:

6310. “Người nào cho ta biết về vị thái tử hạng nhất, bậc chiến thắng (tâm bòn xén), không bị khuất phục? Người nào cho ta biết về Vessantara, vị bố thí sự bình an cho kẻ bị sợ hãi?

6311. Người nào cho ta biết về Vessantara, vị đại vương ví như quả đất? Người này là nơi nâng đỡ đối với những kẻ đang cầu xin, tựa như quả đất là nơi nâng đỡ đối với các chúng sanh.

6312. Người nào cho ta biết về Vessantara, vị đại vương ví như biển cả? Người này là điểm đến của những kẻ đang cầu xin, tựa như đại dương là điểm đến của các dòng sông.

6313. Người nào cho ta biết về Vessantara, vị đại vương ví như hồ nước, có bên tả xinh đẹp, trong sạch, có nước mát, làm thích ý, được che phủ bởi các bông sen trắng, được gắn liền với tua nhụy và phấn hoa?

6314. Assatthaṃva pathe jātaṃ sītacchāyaṃ manoramaṃ,
santānaṃ vissametāraṃ¹ kilantānaṃ paṭiggahaṃ,
tathūpamaṃ mahārājaṃ ko me vessantaraṃ vidū.
6315. Nigrodhaṃva pathe jātaṃ sītacchāyaṃ manoramaṃ,
santānaṃ vissametāraṃ kilantānaṃ paṭiggahaṃ,
tathūpamaṃ mahārājaṃ ko me vessantaraṃ vidū.
6316. Ambaṃ iva pathe jātaṃ sītacchāyaṃ manoramaṃ,
santānaṃ vissametāraṃ kilantānaṃ paṭiggahaṃ,
tathūpamaṃ mahārājaṃ ko me vessantaraṃ vidū.
6317. Sālaṃ iva pathe jātaṃ sītacchāyaṃ manoramaṃ,
santānaṃ vissametāraṃ kilantānaṃ paṭiggahaṃ,
tathūpamaṃ mahārājaṃ ko me vessantaraṃ vidū.
6318. Dumaṃ iva pathe jātaṃ sītacchāyaṃ manoramaṃ,
santānaṃ vissametāraṃ kilantānaṃ paṭiggahaṃ,
tathūpamaṃ mahārājaṃ ko me vessantaraṃ vidū.
6319. Evañca me vilapato pavitṭhassa brahāvane,
ahaṃ jānanti yo vajjā nandiṃ so janaye mamaṃ.²
6320. Evañca me vilapato³ pavitṭhassa brahāvane,
ahaṃ jānanti yo vajjā (vessantaranivesanaṃ⁴),
tāya so ekavācāya pasave puññaṃ anappakaṃ.
6321. Tassa ceto paṭissosi araññe⁵ luddako caraṃ,⁶
tumhehi brahme pakato atidānena khattiyo,
pabbājito sakā raṭṭhā vañke vasati pabbate.
6322. Tumhehi brahme pakato atidānena khattiyo,
ādāya puttadārañca vañke vasati pabbate.
6323. Akiccakārī dummedho raṭṭhā vivanamāgato,⁷
rājaputtaṃ gavesanto bako macchamivodake.

¹ visametāraṃ - Ma, Syā.

² mama - Ma, Syā.

³ yo me evaṃ vilapato - PTS.

⁴ nivāsaṇaṃ - Syā.

⁵ araññaṃ - Syā.

⁶ caro - Syā.

⁷ pavanamāgato - Ma.

6314. Tựa như cây sung mọc ở đường lộ, có bóng mát, làm thích ý, là nơi nghỉ dưỡng của những người bị mệt mỏi, là nơi tiếp đón những người bị mệt nhọc, người nào cho ta biết về Vessantara, vị đại vương ví như thế ấy?

6315. Tựa như cây đa mọc ở đường lộ, có bóng mát, làm thích ý, là nơi nghỉ dưỡng của những người bị mệt mỏi, là nơi tiếp đón những người bị mệt nhọc, người nào cho ta biết về Vessantara, vị đại vương ví như thế ấy?

6316. Tựa như cây xoài mọc ở đường lộ, có bóng mát, làm thích ý, là nơi nghỉ dưỡng của những người bị mệt mỏi, là nơi tiếp đón những người bị mệt nhọc, người nào cho ta biết về Vessantara, vị đại vương ví như thế ấy?

6317. Tựa như cây *sāla* mọc ở đường lộ, có bóng mát, làm thích ý, là nơi nghỉ dưỡng của những người bị mệt mỏi, là nơi tiếp đón những người bị mệt nhọc, người nào cho ta biết về Vessantara, vị đại vương ví như thế ấy?

6318. Tựa như cội cây mọc ở đường lộ, có bóng mát, làm thích ý, là nơi nghỉ dưỡng của những người bị mệt mỏi, là nơi tiếp đón những người bị mệt nhọc, người nào cho ta biết về Vessantara, vị đại vương ví như thế ấy?

6319. Và trong lúc than van như vậy, ta đã đi vào khu rừng rộng lớn. Người nào có thể nói rằng: ‘Tôi biết (chỗ ngụ của Vessantara),’ người ấy tạo ra nỗi vui mừng cho ta.

6320. Và trong lúc than van như vậy, ta đã đi vào khu rừng rộng lớn. Người nào có thể nói rằng: ‘Tôi biết (chỗ ngụ của Vessantara),’ với một lời nói ấy, người ấy có thể tạo nên phước báu không phải là ít.’

6321. Có gã thợ săn người xứ Ceta đang đi trong rừng đã đáp lại lão ấy rằng: “Này Bà-la-môn, bị các người quấy rầy với sự bố thí quá mức, vị Sát-đế-ly đã bị trục xuất ra khỏi đất nước của mình và cư ngụ ở núi Vaṅka.

6322. Này Bà-la-môn, bị các người quấy rầy với sự bố thí quá mức, vị Sát-đế-ly đã mang theo vợ con và cư ngụ ở núi Vaṅka.

6323. Kẻ ngu muội, không có làm phận sự gì, đã rời khỏi đất nước đi vào rừng tìm kiếm vị thái tử, tựa như con cò đang tìm bắt cá ở vũng nước.

6324. Tassa tyāhaṃ na dassāmi jīvitam idha brāhmaṇa,
ayaṃ hi te mayā nunno saro pāssati¹ lohitaṃ.
6325. Siro te vajjhayitvāna hadayaṃ chetvā sabandhanaṃ,
panthasakuṇaṃ yajissāmi tuyhaṃ maṃsena brāhmaṇa.
6326. Tuyhaṃ maṃsena medena matthakena ca brāhmaṇa,
āhutiṃ paggahessāmi chetvāna hadayaṃ tava.
6327. Taṃ me suyitthaṃ suhutaṃ tuyhaṃ maṃsena brāhmaṇa,
na ca tvaṃ rājaputtassa bhariyaṃ putte ca nessasi.
6328. Avajjho brāhmaṇo dūto cetaputta suṇohi me,
tasmā hi dūtaṃ na hananti² esa dhammo sanantano.
6329. Nijjhataṃ sivayo³ sabbe pitā naṃ datthumicchati,
mātā ca dubbalā tassa acirā cakkhūni jīyare.
6330. Tesāhaṃ pahito dūto cetaputta suṇohi me,
rājaputtaṃ nayissāmi yadi jānāsi saṃsa me.
6331. Piyassa me piyo dūto puṇṇapattaṃ dadāmi te,
imañca madhuno tumbaṃ migasatthiñca brāhmaṇa,
tañca te desamakkhissaṃ yattha sammati kāmado.
Jūjakapabbaṃ niṭṭhitaṃ.⁴
6332. Esa selo mahābrahme pabbato gandhamādano,
yattha vessantaro rājā saha puttehi sammati.
6333. Dhārento brāhmaṇaṃ vaṇṇaṃ⁵ āsadañca masaṃ jaṭaṃ,
cammavāsī chamā seti jātavedaṃ namassati.
6334. Ete nīlā padissanti nānāphaladharā dumā,
uggatā abbhakūṭaṃ va⁶ nīlā añjanapabbatā.

¹ pissati - Ma.² hanti - Ma, Syā.³ siviyo - Syā.⁴ jūjakapabbaṃ nāma - Ma, Syā.⁵ brāhmaṇavaṇṇaṃ - Ma, Syā.⁶ abbhakūṭāva - Ma, Syā, PTS.

6324. Này Bà-la-môn, ta sẽ không ban cho lão đây còn mạng sống ở nơi này, bởi vì mũi tên này, được ta bắn ra, sẽ uống máu của lão.

6325. Mũi tên, sau khi giết chết lão, sẽ cắt đứt trái tim cùng với thớ thịt. Này Bà-la-môn, ta sẽ cúng tế loài chim ở con đường với thịt của lão.

6326. Này Bà-la-môn, ta sẽ cắt đứt trái tim của lão, rồi dâng lên làm vật cúng tế cùng với phần thịt, phần mỡ, và cái đầu của lão.

6327. Này Bà-la-môn, khi trái tim ấy đã khéo được hiến dâng, đã khéo được cúng tế cùng với thịt của lão, lão sẽ không dân đi vợ và các con của vị thái tử.”

6328. “Này cậu trai xứ Ceta, hãy lắng nghe ta. Vị Bà-la-môn là người sứ giả, không được giết hại. Chính vì thế, người ta không giết sứ giả; điều này là quy luật cổ xưa.

6329. Mọi người dân Sivi đã suy nghĩ lại. Phụ hoàng muốn gặp vị ấy, và mẫu hậu của ngài ấy yếu sức, không bao lâu nữa cặp mắt sẽ hư hoại.

6330. Ta là người sứ giả đã được họ phái đi. Này cậu trai xứ Ceta, hãy lắng nghe ta. Ta sẽ đưa vị thái tử đi. Nếu người biết, người hãy chỉ cho ta.”

6331. “Lão là vị sứ giả yêu quý của người mà ta yêu quý. Này Bà-la-môn, ta sẽ cho lão được thành tựu trọn vẹn, cùng với hũ mật ong này và đùi thịt nai. Ta sẽ nói cho lão về khu vực ấy, nơi mà vị bố thí theo ước muốn cư ngụ.”

Đoạn Về Bà-la-môn Jūjaka được chấm dứt.

6332. “Này vị Bà-la-môn vĩ đại, kia là ngọn núi đá Gandhamādana, là nơi đức vua Vessantara cư ngụ cùng với hai con.

6333. Vị ấy đang khoác vào bộ dạng Bà-la-môn, mang móc câu và muông tế thần lửa, tóc bện, mặc y phục da thú, nằm trên đất, tôn thờ thần lửa.

6334. Những nơi màu xanh ngắt được nhìn thấy kia là những giống cây mang các trái khác loại, và những ngọn núi của giống cây *añjana*, có màu xanh um, được vươn lên tận đỉnh của đám mây.

6335. Dhavassakaṇṇā khadirā sālā phandanamāluvā,
sampavedhanti¹ vātena sakiṃ pītāva māṇavā.
6336. Upari dumapariyāyesu saṃgītiyova sūyare,²
najjuhā kokilasaṅghā³ sampatanti dumā dumāṃ.
6337. Avhayanteva gacchantāṃ sākḥāpaṇṇasameritā,⁴
ramayanteva āgantūṃ⁵ modayanti nivāsinaṃ,⁶
yattha vessantaro rājā saha puttehi sammati.
6338. Dhārento brāhmaṇaṃ vaṇṇaṃ⁷ āsadañca masaṃ jaṭaṃ,
cammavāsī chamā seti jātavedaṃ namassati.
6339. Ambā kapitthā panasā sālā jambū vibhītakā,⁸
harītakī āmalakā assatthā badarāni⁹ ca.
6340. Cāru timbarukkā cettha nigrodhā ca kapitthanā,
madhu madhukā thevanti nice pakkā cudumbarā.
6341. Pārevatā bhavyeyā ca muddikā ca madhutthikā,
madhuṃ anelakaṃ tattha sakamādāya bhuñjare.
6342. Aññettha pupphitā ambā aññe tiṭṭhanti domilā,¹⁰
aññe āmā ca pakkā ca bhekavaṇṇā¹¹ tadūbhayaṃ.
6343. Athettha heṭṭhā puriso ambapakkāni gaṇhati,
āmāni ceva pakkāni vaṇṇagandharasuttame.¹²
6344. Ateva¹³ me acchariyaṃ hiṅkāro paṭibhāti maṃ,
devānamiva āvāso sobhati nandanūpamo.
6345. Vibhedikā¹⁴ nāḷikerā khajjurīnaṃ brahāvane,
mālāva ganthitā ṭhanti dhajaggāneva dissare,
nānāvaṇṇehi pupphehi¹⁵ nabhaṃ tārācitāmiva.
6346. Kuṭajī kuṭṭhatagarā¹⁶ pāṭaliyo ca pupphitā,
punnāgā giripunnāgā koviḷārā ca pupphitā.

¹ sampavedhenti - Syā.

² suyyare - Ma, Syā.

³ kokilā saṅghā - Syā, PTS.

⁴ sākḥāpattasamirita - Ma, Syā;

sākḥāpattasameritā - PTS.

⁵ āgantūṃ - Ma.

⁶ nivāsanaṃ - Syā.

⁷ brāhmaṇavaṇṇaṃ - Ma, Syā.

⁸ vibhedakā - Syā.

⁹ padarāni - PTS.

¹⁰ dovilā - Ma, Syā, PTS.

¹¹ bhīṅgavaṇṇā - Syā.

¹² rasuttamā - Syā.

¹³ ath'eva - PTS.

¹⁴ vibhedakā - Syā.

¹⁵ puppheti - Ma.

¹⁶ kuṭṭhatagarā - Syā;

kuṭṭhatagarī - PTS.

6335. Các loại cây *dhava*, cây long thọ, cây nhục quế, cây *sāla*, các giống dây leo run rẩy, đung đưa theo làn gió, tựa như những chàng trai trẻ lão đảo một khi đã uống say.

6336. Ở phía trên những hàng cây, tựa như có những cuộc hòa nhạc được nghe tiếng. Các con chim *najjuha*, các bầy chim cu cu (líu lo) bay nhảy từ cây này sang cây khác.

6337. Các chiếc lá của những cành cây được lay động tựa như mời gọi người đang đi đến, tựa như làm cho khách đi đến được vui thích, khiến người trú ngụ được hài lòng; nơi ấy đức vua Vessantara cư ngụ cùng với hai con.

6338. Vị ấy đang khoác vào bộ dạng Bà-la-môn, mang móc câu và muông tế thân lửa, tóc bện, mặc y phục da thú, nằm trên đất, tôn thờ thần lửa.

6339. (Ở tại nơi này) có các cây xoài, các cây táo rừng, các cây mít, các cây *sāla*, các cây mận, các cây *vibhītaka*, các cây *harītakī*, các cây *āmalakā*, các cây sung, và các cây táo ta.

6340. Và ở tại nơi này có các cây *timba* xinh đẹp, các cây đa, và các cây táo rừng, các cây *madhuka* có vị ngọt chiếu sáng, và các cây sung có trái chín ở chỗ thấp.

6341. Các cây *pārevata*, các cây chuối có trái dài, các cây nho, và các tổ có mật ong. Tại nơi ấy, có thể tự mình lấy mật ong tinh khiết và thọ dụng.

6342. Ở tại nơi này, có một số cây xoài đã được trở bông, một số khác tồn tại và đã được kết trái, một số khác có trái còn non và đã chín, cả hai (loại trái còn non và đã chín) có màu sắc như của con nhái.

6343. Và ở nơi này, con người đứng ở bên dưới hái những trái xoài chín. Những trái chín và luôn cả những trái còn non là hạng nhất về màu sắc, mùi thơm, và hương vị.

6344. Quả thật là điều quá sức kỳ diệu đối với tôi! Tiếng kêu ‘Ừ’ lóe lên ở tôi. Chỗ ngụ chiếu sáng như là của chư Thiên, tương tự khu vườn Nandana.

6345. Ở khu rừng rộng lớn của những cây chà là, có các cây lá cọ và các cây dừa đứng thẳng, tựa như những tràng hoa đã được kết lại, được nhìn thấy tựa như những cây cờ hiệu, với những bông hoa có nhiều màu sắc khác nhau tựa như các chòm sao điểm tô bầu trời.

6346. Các cây *kuṭaji*, các cây *kuṭṭha*, các cây *tagara*, và các cây *pāṭalī* đã được trở hoa. Các cây nguyệt quế, các cây nguyệt quế núi, và các cây *koviḷārā* đã được trở hoa.

6347. Uddālakā¹ somarukkhā agarubhalliyo² bahū,
puttajīvā³ ca kakudhā⁴ asanā cettha pupphitā.
6348. Kuṭajā salalā⁵ nīpā kosambalabujā⁶ dhavā,
sālā ca pupphitā tattha palālakkhalasannibhā.
6349. Tassāvidūre pokkharāṇī bhūmibhāge manorame,
padumuppalasañchannā devānamiva nandane.
6350. Athettha puppharasamattā kokilā mañjubhāṇikā,
abhinādentī pavanaṃ⁷ utusampupphite dume.
6351. Bhassanti makarandehi pokkhare pokkhare madhū,
athettha vātā vāyanti dakkhiṇā atha pacchimā,
padumakiñjakkhareṇūhi okiṇṇo hoti assamo.
6352. Thūlā siṅghātakā cettha saṃsādiyā⁸ pasādiyā,
macchakacchapavyāviddhā⁹ bahū cettha mupayānakā,
madhuṃ bhimsehi¹⁰ savatī khīraṃ sappi mulālihi.¹¹
6353. Surabhi taṃ vanaṃ vātī nānāgandhasameritaṃ,¹²
sammaddateva¹³ gandhena pupphasākhāhi taṃ vanaṃ,
bhamarā pupphagandhena samantāmbhināditā.
6354. Athettha sakuṇā santi nānāvaṇṇā bahū¹⁴ dijā,
modanti saha bhariyāhi aññamaññaṃ pakūjino.
6355. Nandikā jīvaṃputtā ca jīvaṃputtā ca piyā ca no,¹⁵
piyā puttā piyā nandā dijā pokkharāṇigharā.
6356. Mālāva ganthitā ṭhanti dhajaggāneva dissare,
nānāvaṇṇehi pupphehi kusalehi¹⁶ sugandhikā,¹⁷
yattha vessantaro rājā saha puttehi sammati.
6357. Dhārento brāhmaṇaṃ vaṇṇaṃ¹⁸ āsadaṃ ca masaṃ jaṭaṃ,
cammavāsī chamā seti jātavedaṃ namassati.

¹ uddhālakā - Syā, PTS.

² agaruphalliyā - Ma;
agarubhalliyā - Syā.

³ pattajīvā - Syā.

⁴ kukkuṭā - Syā.

⁵ salalā - Ma, Syā, PTS.

⁶ kosambā labujā - Ma.

⁷ taṃ vanaṃ - Syā.

⁸ sasādiyā - Syā.

⁹ byāviddhā - Ma;

byāvidhā - Syā; vyāvidhā - PTS.

¹⁰ bhisehi - Ma.

¹¹ khīrasappimuḷālibhi - Ma;
khīraṃ sappi muḷālibhi - Syā, PTS.

¹² samoditaṃ - Ma.

¹³ samoditeva - Syā.

¹⁴ nānāvaṇṇabahū - PTS.

¹⁵ jīvaṃputtā piyā ca no - Ma, Syā, PTS.

¹⁶ kusaleheva - Ma, PTS.

¹⁷ suganthitā - Ma, Syā.

¹⁸ brāhmaṇavaṇṇaṃ - Ma, Syā.

6347. Các cây bã đậu, các cây *soma*, các cây kỳ nam, và các cây *bhalli* là có nhiều. Các cây *puttajīva*, các cây *kakudha*, và các cây *asana* ở nơi này đã được trở hoa.

6348. Các cây *kuṭaja*, các cây *salala*, các cây *nīpa*, các cây *kosamba*, các cây sa kê, các cây *dhava*, và các cây *sāla* đã được trở hoa ở tại nơi ấy, tương tự như những đồng rơm.

6349. Không xa khu rừng ấy, ở vùng đất làm cho thích ý, có một cái hồ được che phủ bởi các giống sen hồng và sen xanh, tựa như (hồ nước Nandā) ở khu vườn Nandana của chư Thiên.

6350. Rồi ở nơi này, tại thân cây đã được nở rộ hoa lúc vào mùa, các con chim cu cu có giọng hót du dương, bị ngắt ngảy bởi mật của các bông hoa, làm vang động khu rừng.

6351. Những giọt mật với các bụi phấn hoa nhỏ xuống ở mỗi chiếc lá sen. Rồi ở nơi này, có các làn gió thổi từ hướng nam rồi từ hướng tây; khu ẩn cư được rải rắc bởi bụi phấn từ tua nhụy của các hoa sen.

6352. Ở nơi này, có các cây *siṅghāṭaka* thô kệch, các giống lúa tự nhiên *samsādiyā* và *pasādiyā*. Và ở nơi này, có nhiều con cua di chuyển cùng với các con cá và rùa. Có mật ngọt tiết ra từ các củ sen, rồi sữa và bơ lỏng tiết ra từ các rễ sen.

6353. Có mùi thơm ngát thổi vào khu rừng ấy, hòa quyện cùng với các hương thơm khác loại. Khu rừng ấy dường như làm cho con người say đắm với hương thơm, với những cành hoa. Các con ong kêu vo ve ở khắp các nơi bởi mùi thơm của các bông hoa.

6354. Rồi ở nơi này, còn có những con chim, gồm nhiều loài chim có các màu sắc khác nhau. Chúng vui đùa cùng với các con chim mái, hót líu lo với nhau.

6355. Có bốn loài chim làm tổ cạnh hồ nước, có bốn tiếng hót khác nhau, chúc mừng vị Vessantara sống vui vẻ, hạnh phúc cùng với hai con yêu dấu.

6356. Tựa như những tràng hoa đã được kết lại đứng thẳng, có mùi thơm ngát với những bông hoa có nhiều màu sắc khác nhau bởi các tay thợ thiện xảo, tựa như những cây cờ hiệu được nhìn thấy, nơi ấy đức vua Vessantara cư ngụ cùng với hai con.

6357. Vị ấy đang khoác vào bộ dạng Bà-la-môn, mang móc câu và muống tế thân lửa, tóc bện, mặc y phục da thú, nằm trên đất, tôn thờ thần lửa.”

6358. Idañca me sattubhattaṃ madhunā paṭisaṃyutaṃ,
madhupiṇḍikā ca sukatāyo sattubhattaṃ dadāmi te.
6359. Tuyheva sambalaṃ hotu nāhaṃ icchāmi sambalaṃ,
itopi¹ brahme gaṇhāhi gaccha brahme yathāsukhaṃ.
6360. Ayaṃ ekapadī eti ujum gacchati assamaṃ,
isipi² accuto tattha paṅkadanto rajassiro,
dhārento brāhmaṇaṃ vaṇṇaṃ āsadañca masaṃ jaṭaṃ.
6361. Cammavāsī chamā seti jātavedaṃ namassati,
taṃ tvaṃ gantvāna pucchassu so te maggaṃ pavakkhati.
6362. Idaṃ sutvā brahmabandhu cetam katvā padakkhiṇaṃ,
udaggacitto pakkāmi yenāsi accuto isi.
Cūḷavanavaṇṇanā niṭṭhitā.³
6363. Gacchanto so bhāradvājo addasa accutaṃ isiṃ,
disvāna taṃ bhāradvājo sammodi isinā saha.
6364. Kaccinnu⁴ bhoto kusalaṃ kacci bhoto anāmayam,
kacci uñchena yāpesi⁵ kacci mūlaphalā bahū.
6365. Kacci ḍaṃsā ca⁶ makasā ca appameva sirimṣapā,⁷
vane vāḷamigākiṇṇe kacci hiṃsā na vijjati.
6366. Kusalañceva me brahme atho brahme anāmayam,
atho uñchena yāpemi atho mūlaphalā bahū.
6367. Atho ḍaṃsā ca makasā ca appameva sirimṣapā,
vane vāḷamigākiṇṇe hiṃsā mayhaṃ na vijjati.
6368. Bahūni cassa pūgāni⁸ assame vasato⁹ mama,
nābhijānāmi uppannaṃ ābādhaṃ amanoramaṃ.
6369. Svāgataṃ te mahābrahme atho te adurāgataṃ.
anto pavisa bhaddante pāde pakkhālayassu te.
6370. Tindukāni¹⁰ piyālāni madhuke kāsamāriyo,¹¹
phalāni khuddakappāni bhuñja brahme varaṃ varaṃ.

¹ ito hi - PTS.² isi pi - PTS.³ cullavanavaṇṇanā - Ma, Syā.⁴ kacci nu - Ma, Syā, PTS.⁵ yāpetha - Syā.⁶ kacci ḍaṃsā makasā ca - Ma, Syā.⁷ sarisapā - Ma.⁸ vassapūgāni - Ma, Syā, PTS.⁹ sammato - Syā.¹⁰ tiṇḍukāni - Syā, PTS.¹¹ kāsamāriyo - Syā.

(Lời Bà-la-môn Jūjaka)

6358. “Đây là phần ăn lúa mạch của ta đã được trộn đều với mật ong, và các cục mật ong đã khéo được vo lại. Ta biếu người phần ăn lúa mạch của ta.”

6359. “Hãy để lại phần ăn đi đường cho chính ông. Tôi không cần phần ăn đi đường. Nay vị Bà-la-môn, ông hãy bắt đầu từ đây. Nay vị Bà-la-môn, ông hãy đi một cách thoải mái.

6360. Lối đi bộ này đi đến, đi thẳng đến khu ẩn cư. Tại nơi ấy, còn có vị ẩn sĩ Accuta, có răng bị đóng bợn, có đầu lấm bụi, đang khoác vào bộ dạng Bà-la-môn, mang móc câu và muống tế thần lửa, tóc bện.

6361. Vị ấy, mặc y phục da thú, nằm trên đất, tôn thờ thần lửa. Ông hãy đi đến và hỏi vị ấy. Vị ấy sẽ chỉ đường cho ông.”

6362. Nghe xong điều này, vị thân quyến của đấng Brahmā đã đi nhiều quanh người thợ săn xứ Ceta, rồi với tâm phấn khởi, đã khởi hành đi đến nơi vị ẩn sĩ Accuta đang ở.

Phân Mô Tả Khu Rừng Nhỏ được chấm dứt.

6363. Trong lúc đang đi, lão (Jūjaka) dòng họ Bhāradvāja ấy đã nhìn thấy vị ẩn sĩ Accuta. Sau khi nhìn thấy vị ấy, lão Bhāradvāja đã tỏ ra thân thiện với vị ẩn sĩ ấy rằng:

6364. “Thưa ngài, phải chăng ngài được an khang? Thưa ngài, phải chăng ngài được vô sự? Phải chăng ngài nuôi sống bằng việc thu nhặt? Phải chăng có nhiều rễ củ và trái cây?¹

6365. Phải chăng có rất ít ruồi, muỗi, và các loài bò sát? Phải chăng không có sự hãm hại ở khu rừng đông đúc các loài thú dữ?”

(Lời vị ẩn sĩ Accuta)

6366. “Nay vị Bà-la-môn, tôi được an khang. Và nay vị Bà-la-môn, tôi được vô sự. Tôi nuôi sống bằng việc thu nhặt. Rễ củ và trái cây có nhiều.

6367. Có rất ít ruồi, muỗi, và các loài bò sát. Không có sự hãm hại đến với tôi ở khu rừng đông đúc các loài thú dữ.

6368. Và có nhiều cây cau cho tôi đây khi tôi sống ở khu ẩn cư. Tôi không biết đến bệnh tật không thích ý đã được sanh khởi.

6369. Nay vị Bà-la-môn vĩ đại, chào mừng ông đã đến và việc đi đến tốt lành của ông. Nay ông, xin ông hãy đi vào bên trong. Xin ông hãy rửa sạch hai bàn chân của ông.

6370. Nay vị Bà-la-môn, có các loại trái cây *tinduka*, *piyāla*, *madhuka*, *kāsumārī* ngọt như mật ong, xin ông hãy thưởng lãm các trái ngon nhất.²

¹ Các câu kệ 6364 - 6372 tương tự như các câu kệ 3662 - 3670 của *Jātakapāli - Bốn Sanh II* (TTPV tập 33, trang 311).

² Hai câu kệ 6370 và 6371 giống hai câu kệ 4556 và 4557 ở các trang 65 và 67, 4617 và 4618 ở trang 77.

6371. Idampi pāṇiyaṃ sītaṃ ābhaṭaṃ girigabbharā,
tato piva mahābrahme sace tvaṃ abhikaṅkhasi.
6372. Paṭiggahītaṃ yaṃ dinnāṃ sabbassa agghiyaṃ kataṃ,
sañjayassa sakaṃ puttāṃ sivīhi vippavāsitaṃ,
tamaṃ dassanamāgato yadi jānāsi saṃsa me.
6373. Na bhavaṃ eti puññatthaṃ sivrājassa dassanaṃ,
maññe bhavaṃ patthayati rañño bhariyaṃ patibbatāṃ.
6374. Maññe kaṇhājinaṃ dāsiṃ jāliṃ dāsañca icchasi,
athavā tayo mātāputte araññaṃ netumāgato,
na tassa bhogaṃ vijjanti dhanaṃ dhaññañca¹ brāhmaṇa.
6375. Akuddharūpāhaṃ² bhotā³ nāhaṃ yācitumāgato,
sādhū dassanamariyānaṃ sannivāso sadā sukho.
6376. Aditṭhapubbo sivrājā sivīhi vippavāsito,
tamaṃ dassanamāgato yadi jānāsi saṃsa me.
6377. Esa selo mahābrahme pabbato gandhamādano,
yattha vessantaro rājā saha puttehi sammati.
6378. Dhārento brāhmaṇaṃ vaṇṇaṃ⁴ āsadañca masaṃ jaṭaṃ,
cammavāsī chamā seti jātavedaṃ namassati.
6379. Ete nīlā padissanti nānāphaladharā dumā,
uggatā abbhakūṭāva nīlā añjanapabbatā.
6380. Dhavassakaṇṇā khadirā sālā phandanamāluvā,
sampavedhanti⁵ vātena sakiṃ pītāva māṇavā.
6381. Upari dumapariyāyesu saṅgītiyova sūyare,⁶
najjuhā kokilasaṅghā⁷ sampatanti dumā dumaṃ.
6382. Avhayanteva gacchantāṃ sākḥāpattasameritā,⁸
ramayanteva āgantūṃ⁹ modayanti nivāsinaṃ,
yattha vessantaro rājā saha puttehi sammati.

¹ dhanadhaññañca - PTS.

² akuddharūpohaṃ - Ma, Syā.

³ bhotā - PTS.

⁴ brāhmaṇavaṇṇaṃ - Ma, Syā.

⁵ sampavedhenti - Syā, PTS.

⁶ suyyare - Ma, Syā.

⁷ kokilā saṅghā - Syā, PTS.

⁸ sākḥāpattasamīritā - Ma, Syā.

⁹ āgantūṃ - Ma.

6371. Cũng có nước uống mát lạnh này được mang lại từ hang núi, này vị Bà-la-môn vĩ đại, xin ông hãy uống nước từ nơi ấy nếu ông muốn.”

6372. “Vật bố thí đã được tôi nhận lãnh, việc tiếp khách về mọi mặt đã được ngài thực hiện. Có người con trai ruột của đại vương Sañjaya đã bị lưu đày bởi những người dân xứ Sivi. Ta đi đến để gặp vị ấy; nếu ngài biết, xin ngài hãy chỉ cho ta.”

6373. “Ông đi đến gặp đức vua xứ Sivi không có mục đích tốt lành. Tôi nghĩ rằng ông ước ao người vợ chung thủy của đức vua.

6374. Tôi nghĩ rằng ông muốn Kaṇhājinā là tở gái và Jāli là tôi trai. Hay là ông đã đi đến để đưa ba mẹ con rời khỏi khu rừng. Này vị Bà-la-môn, các của cải, tài sản, và lúa gạo của vị vua ấy không thấy có.”

6375. “Thưa ngài đạo sĩ, ta không có dáng vẻ giận dữ, ta không đi đến để cầu xin. Việc nhìn thấy các bậc thánh thiện là tốt đẹp. Việc cộng trú (với họ) luôn luôn an lạc.

6376. Từ khi đức vua xứ Sivi bị lưu đày bởi những người dân xứ Sivi, ta chưa được gặp lại. Ta đi đến để gặp vị ấy; nếu ngài biết, xin ngài hãy chỉ cho ta.”

6377. “Này vị Bà-la-môn vĩ đại, kia là ngọn núi đá Gandhamādana, là nơi đức vua Vessantara cư ngụ cùng với hai con.¹

6378. Vị ấy đang khoác vào bộ dạng Bà-la-môn, mang móc câu và muông tế thần lửa, tóc bện, mặc y phục da thú, nằm trên đất, tôn thờ thần lửa.

6379. Những nơi màu xanh ngắt được nhìn thấy kia là những giống cây mang các trái khác loại, và những ngọn núi của giống cây *añjana*, có màu xanh um, được vươn lên tận đỉnh của đám mây.

6380. Các loại cây *dhava*, cây long thọ, cây nhục quế, cây *sāla*, các giống dây leo run rẩy, đung đưa theo làn gió, tựa như những chàng trai trẻ lão đảo một khi đã uống say.

6381. Ở phía trên những hàng cây, tựa như có những cuộc hòa nhạc được nghe tiếng. Các con chim *najjuha*, các bầy chim cu cu (lú lo) bay nhảy từ cây này sang cây khác.

6382. Các chiếc lá của những cành cây được lay động tựa như mời gọi người đang đi đến, tựa như làm cho khách đi đến được vui thích, khiến người trú ngụ được hài lòng; nơi ấy đức vua Vessantara cư ngụ cùng với hai con.

¹ Các câu kệ 6377 - 6383 giống các câu kệ 6332 - 6338 ở các trang 408 - 411.

6383. Dhārento brāhmaṇaṃ vaṇṇaṃ¹ āsadañca masaṃ jaṭaṃ,
cammavāsī chamā seti jātavedaṃ namassati.
6384. Karerimālā² vitatā bhūmibhāge manorame,
saddalāharitā bhūmi na tatthuddhaṃsate rajo.
6385. Mayūragīvasaṅkāsā tūlaphassasamūpamā,
tiṇāni nātivattanti samantā caturaṅgulā.
6386. Ambā jambū kapitthā ca nice pakkā udumbarā,³
paribhogehi rukkhehi vanaṃ taṃ rativaḍḍhanaṃ.
6387. Veḷuriyavaṇṇūpanibhaṃ⁴ macchagumbanisevitaṃ,
suciṃ⁵ sugandhaṃ salilaṃ āpo tatthapi sandati.
6388. Tassāvidūre pokkharāṇī bhūmibhāge manorame,
padumuppalasañchannā devānamiva nandane.
6389. Tīṇi uppalaḷātāni tasmim̐ sarasi brāhmaṇa,
vicitra⁶ nīlānekāni setā lohitaḷāni ca.
6390. Khomā ca⁷ tattha padumā setasogandhikehi⁸ ca,
kalambakehi sañchanno mucalindo nāma so saro.
6391. Athettha padumā phullā apariyantāva dissare,
gimhā hemantikā phullā jaṇṇutagghā⁹ upattharā.
6392. Surabhī sampavāyanti vicittā¹⁰ pupphasanthatā,
bhamarā pupphagandhena samantāmbhināditā.
6393. Athettha udakantasmim̐ rukkhā tiṭṭhanti brāhmaṇa,
kadambā pāṭalī phullā kovilārā¹¹ ca pupphitā.
6394. Aṅkolā kaccikārā¹² ca pārijaññā ca pupphitā,
vāraṇasāyanā¹³ rukkhā mucalindamabhito¹⁴ saraṃ.
6395. Sirīsā setapārisā¹⁵ sādhu vāyanti padmakā,
nigguṇḍī sirinigguṇḍī¹⁶ asanā cettha pupphitā.

¹ brāhmaṇavaṇṇaṃ - Ma, Syā.

² kirerimālā - Syā.

³ nice pakkā cudumbarā - Ma, Syā, PTS.

⁴ veḷuriyavaṇṇasannibhaṃ - Ma, Syā, PTS.

⁵ suci - Syā.

⁶ vicittaṃ - Ma.

⁷ khomāva - Ma, Syā, PTS.

⁸ setasogandhiyehi - Syā;

setasogandhigehi - PTS.

⁹ jannutagghā - PTS.

¹⁰ vicitrā - Syā.

¹¹ kovilārā - Ma.

¹² kaccikārā - Ma.

¹³ vāraṇā vayanā - Ma;

vāraṇā vuyhanā - Syā.

¹⁴ mucalindamubhato - Ma.

¹⁵ setapārisā - Ma, Syā;

setavārisā - PTS.

¹⁶ nigguṇḍī sirinigguṇḍī - Ma;

niggaṇḍī saraniggaṇḍī - Syā.

6383. Vị ấy đang khoác lên bộ dạng Bà-la-môn, mang móc câu và muông tế thần lửa, tóc bện, mặc y phục da thú, nằm trên đất, tôn thờ thần lửa.

6384. Những chùm hoa *kareri* lan rộng ở vùng đất làm cho thích ý. Mặt đất xanh tươi màu cỏ mới; tại nơi ấy không có bụi bặm bốc lên.

6385. Các cọng cỏ (có màu sắc) giống như cái cổ của loài chim công, (mềm mại) tương tự như sự xúc chạm với bông gòn, và không vươn lên quá bốn ngón tay ở xung quanh.

6386. Các trái xoài, mận đỏ, táo rừng, và các trái sung chín muồi ở chỗ thấp bên dưới. Với các giống cây sản xuất ra hoa quả, khu rừng ấy là nơi làm tăng trưởng niềm thích thú.

6387. Ở tại nơi ấy, cũng có dòng nước trôi chảy với nước trong sạch, có mùi thơm, tương tự màu sắc của ngọc bích, được lai vãng bởi những đàn cá.

6388. Không xa khu rừng ấy, ở vùng đất làm cho thích ý, có một cái hồ được che phủ bởi các giống sen hồng và sen xanh, tựa như (hồ nước Nandā) ở khu vườn Nandana của chư Thiên.¹

6389. Nay vị Bà-la-môn, ở trong hồ nước ấy có ba giống hoa sen với nhiều màu sắc: một số màu xanh, một số màu trắng, và một số màu đỏ.

6390. Các hoa sen ở tại nơi ấy tựa như vải sợi len. Hồ nước ấy có tên là Mucalinda, được che phủ bởi các loài sen trắng, súng trắng, và cây *kalamba*.

6391. Rồi ở nơi này, các hoa sen nở rộ được nhìn thấy như là vô số kể. Chúng nở rộ vào mùa nóng, vào mùa lạnh; chúng vươn cao đến đầu gối, và che lấp phần ở bên dưới.

6392. Có những hương thơm tỏa ra bao trùm các bông hoa nhiều màu sắc. Các con ong kêu vo ve ở khắp các nơi bởi mùi thơm của các bông hoa.

6393. Rồi ở nơi này, nay vị Bà-la-môn, có những giống cây sống ở trong nước. Các cây *kadamba*, các cây *pāṭali* nở rộ, và các cây *kovilāra* đã được trở hoa.

6394. Các cây *aṅkola*, các cây *kaccikāra*, và các cây *pārijañña* đã được trở hoa. Có những cây *vāraṇa* và *sāyana* ở hai bên bờ hồ Mucalinda.

6395. Các cây keo, các cây *setapārīsa*, các cây *padmaka* tỏa ra làn gió tốt lành. Các cây *niggunḍī*, các cây *siriniggunḍī*, và các cây *asana* ở nơi ấy được đã được trở hoa.

¹ Câu kệ 6388 giống câu kệ 6349 ở trang 413.

6396. Paṅgurā vakulā sālā¹ sobhañjanā² ca pupphitā,
ketakā kaṇikārā³ ca kaṇaverā³ ca pupphitā.
6397. Ajjunā ajjukañṇā⁴ ca mahānāmā ca pupphitā,
sarpupphitagga⁵ tiṭṭhanti pajjalanteva kiṃsukā.
6398. Setapaṇṇī sattapaṇṇā kadaliyo kusumbharā,
dhanutakkārī pupphehi⁶ siṃsapāvaraṇehi⁷ ca.
6399. Acchivā⁸ sabalā⁹ rukkhā sallakiyo ca pupphitā,
setagerū ca tagarā¹⁰ maṃsikuṭṭhā kulāvarā.¹¹
6400. Daharā ca rukkhā¹² vuddhā ca akuṭṭilā cettha pupphitā,
assamaṃ ubhato ṭhanti agyāgāraṃ samantato.
6401. Athettha udakantasmim bahujāto¹³ phajjaṇiko,¹⁴
muggatiyo karatiyo sevālasimsakaṃ bahū.¹⁵
6402. Uddāpavantaṃ¹⁶ ulluḷitaṃ makkhikā hiṃgujālakā,¹⁷
dāsīmakacako¹⁸ cettha bahū nīcekalambakā.
6403. Eḷambarakasañchannā¹⁹ rukkhā tiṭṭhanti brāhmaṇa,
sattāhaṃ dhāriyamānānaṃ gandho tesam na chijjati.
6404. Ubhato saraṃ²⁰ mucalindaṃ pupphā tiṭṭhanti sobhanā,²¹
indīvarehi sañchannaṃ vanaṃ taṃ upasobhitaṃ,²²
aḍḍhamāsaṃ dhāriyamānānaṃ²³ gandho tesam na chijjati.
6405. Nīlapupphī setavārī²⁴ pupphitā girikaṇṇikā,
kaṭerukehi²⁵ sañchannaṃ vanaṃ taṃ tulasīhi ca.
6406. Saddammateva²⁶ gandhena pupphasākhāhi taṃ vanaṃ,
bhamarā pupphagandhena samantāmabhinādītā.

¹ paṅgurā bahulā selā - Ma;

paṅkurā bahulā selā - Syā.

² sobhañjanakā - PTS.

³ kanaverā - Ma;

mahānāmā - PTS.

⁴ ajjukannā - PTS.

⁵ supupphitagga - Ma.

⁶ dhanutakkāripupphehi - Syā.

⁷ siṃsapāvaraṇāni - Ma, Syā.

⁸ acchipā - Syā.

⁹ sallavā - Ma;

simbalī - Syā; sibalā - PTS.

¹⁰ setagerūtagarikā - Syā.

¹¹ maṃsikuṭṭhakulāvarā - Syā.

¹² daharā rukkhā ca - Ma;

daharā rukkhā - Syā.

¹³ bahū jātā - Syā.

¹⁴ phaṇijjako - Ma, PTS;

phaṇijjakā - Syā.

¹⁵ sevālasīsakā bahū - Ma;

sevālaṃ sīsakaṃ bahu - Syā;

sevālasīsakam bahu - PTS.

¹⁶ uddāpavattaṃ - Ma;

uddhāpavattaṃ - Syā, PTS.

¹⁷ hiṃgujālīkā - Ma, Syā.

¹⁸ dāsīmakañjako - Ma, Syā, PTS.

¹⁹ elamphurakasañchannā - Ma;

eḷambakehi sañchannā - Syā.

²⁰ sarañca - Syā.

²¹ bhāgaso - Syā.

²² vanantamupasobhati - Syā.

²³ dhārayamānānaṃ - PTS.

²⁴ nīlapupphisekadhārī - PTS.

²⁵ kalerukkhehi - Ma, Syā;

kaṭerukkhehi - PTS.

²⁶ sammaddateva - Ma, PTS;

sammomiteva - Syā.

6396. Các cây *paṃgura*, các cây *vakula*, các cây *sāla*, và các cây *sobhañjana* đã được trở hoa. Các cây *ketaka*, các cây *kaṇikāra*, và các cây *kaṇavera* đã được trở hoa.

6397. Các cây *ajjuna*, các cây *ajjukaṇṇa*, và các cây *mahānāma* đã được trở hoa. Các cây *kiṃsuka* đứng thẳng, với các ngọn đã được trở hoa tròn vẹn, tựa như đang cháy sáng.

6398. Các cây *setapaṇṇi*, các cây thất diệp, các cây chuối, các cây *kusumbhara*, các cây *dhanu*, các cây *takkārī*, cùng với các cây *siṃsapā* và các cây *varaṇa* có các bông hoa.

6399. Các cây *acchiva*, các cây *sabala*, các cây *sallakī*, các cây *setageru*, các cây *tagara*, các cây *maṃsi*, các cây *kuṭṭha*, và các cây *kulāvāra* đã được trở hoa.

6400. Các cây mới lớn và các cổ thụ ở nơi này không bị cong queo, đã trở hoa, mọc ở cả hai bên của khu ẩn cư, xung quanh ngôi nhà thờ lửa.

6401. Rồi ở nơi này, các cây *phajjanika* được sanh trưởng nhiều ở trong nước, có các loại cây họ đậu như *muggati* và *karati*, có nhiều rong rêu và loài thủy thảo *siṃsaka*.

6402. Nước hồ được bao bọc bởi các bờ đất và bị chao động bởi gió. Có các loài ong tên gọi là *hiṃgujāla*. Và ở nơi này, có các cây *dāsīma* và các cây *kacaka*, có nhiều cây *kalamba* nhỏ thấp.

6403. Nay vị Bà-la-môn, các cây còn sống được bao phủ bởi giống dây leo *eḷambaraka*; hương thơm của chúng được lưu lại bảy ngày.

6404. Các bông hoa xinh đẹp tồn tại ở hai bên hồ Mucalinda. Được bao phủ bởi các loài hoa súng xanh, khu rừng ấy trở nên rạng rỡ; hương thơm của chúng được lưu lại nửa tháng.

6405. Các loài dây leo *nīlapupphī*, *setavārī*, *girikaṇṇikā* đã được trở hoa, Khu rừng ấy được bao phủ bởi các cây *kaṭeruka* và các bụi cây *tulasī*.

6406. Khu rừng ấy dường như làm cho con người say đắm với hương thơm, với những cành hoa. Các con ong kêu vo ve ở khắp các nơi bởi mùi thơm của các bông hoa.

6407. Tīṇikkārujātāni tasmiṃ sarasi brāhmaṇa,
kumbhamattāni cekāni murajamattāni tā ubho.¹
6408. Athettha sāsapo bahuko nādiyo haritāyuto,
asī tālāva tiṭṭhanti chejjā indīvarā bahū.
6409. Apphoṭā suriyavallī ca kāliyā² madhugandhiyā,
asokā mudayanti ca vallibho khuddapupphiyo.
6410. Koraṇḍakā³ anojā ca pupphitā nāgavallikā,⁴
rukkhamāruyha tiṭṭhanti phullā kiṃsukavalliyo.
6411. Kaṭeruhā ca vāsanti⁵ yūthikā⁶ madhugandhiyo,⁷
nīliyā⁸ sumanā bhaṇḍī sobhati padumuttaro.
6412. Pāṭali samuddakappāsī⁹ kaṇikārā ca pupphitā,
hemajālāva dissanti rucirā aggisikhūpamā.¹⁰
6413. Yāni kāni¹¹ ca pupphāni thalajānudakāni ca,
sabbāni tattha dissanti evaṃ rammo mahodadhi.
6414. Athassā pokkharāṇiyā pahūtā¹² vārigocarā,
rohitaṃ naḷapī siṅgū¹³ kumbhīlā makarā susū.
6415. Madhū ca madhulatṭhī ca tālisā¹⁴ ca piyaṅgukā,
unnakā bhaddamuttā ca¹⁵ satapupphā¹⁶ ca lolupā.
6416. Surabhī ca rukkhā tagarā¹⁷ pahūtā tuṅgavaṇṭakā,¹⁸
padmakā naradā kuṭṭhā¹⁹ jhāmakā ca hareṇukā.
6417. Haliddakā gandhasilā hiriverā ca²⁰ guggulā,
vibhedikā corakā kuṭṭhā²¹ kappurā ca kaliṅgu ca.²²
6418. Athettha sīhavyagghā ca²³ purisālū ca hatthiyo,
eṇeyyā pasadā ceva rohiccā sarabhā²⁴ migā.

¹ muramattāni vā ubho - Syā.

² kāliyā - Ma.

³ koraṇḍakā - PTS.

⁴ nāgamallikā - Ma, Syā.

⁵ kaṭeruhā pavāsenti - Syā.

⁶ yodhikā - Syā.

⁷ madhugandhiyā - Ma, Syā.

⁸ nīliyā - Ma, Syā.

⁹ pāṭalisamuddakappāsī - Syā, PTS.

¹⁰ ruciraggi sikhūpamā - Ma.

¹¹ yāni tāni - Ma, Syā.

¹² bahukā - Ma, Syā.

¹³ nalapesiṅgū - Syā.

¹⁴ tālisā - Ma; tāliyā - Syā.

¹⁵ kuṭandajā bhaddamuttā - Ma;

kuddajā bhaddamuttā - Syā.

¹⁶ setapupphā - Ma;

sattapupphā - Syā.

¹⁷ surabhimarutagarā - Syā.

¹⁸ tuṅgavalliyo - Syā.

¹⁹ nāradaṃ kuṭṭhā - Syā.

²⁰ gandhaselā hariverā ca - Syā.

²¹ vibhedakā corakuṭṭhā - Syā.

²² kaliṅgukā - Ma, Syā.

²³ sīhavyagghā ca - Ma;

sīhā byagghā ca - Syā.

²⁴ rohitaṃ sarabhā - Syā;

rohiccasarabhā - PTS.

6407. Nay vị Bà-la-môn, có ba loại dây bí đã mọc lên ở cái hồ nước ấy. Và một số có trái lớn bằng chậu nước, hai loại kia có trái lớn bằng cái trống con.

6408. Rồi ở nơi này, có nhiều cây cải, cây tỏi màu xanh, cây *asī* tựa như cây thốt nốt sinh trưởng; có nhiều hoa súng xanh có thể ngắt (bằng tay).

6409. (Có các loài dây leo như) cây *apphoṭā*, cây *suriyavallī*, cây *kāḷiyā*, cây *madhugandhiya*, cây *asoka*, cây *mudayantī*, cây *vallibha*, và cây *khuddapupphiya*.

6410. Các bụi cây *koraṇḍaka*, cây *anojā*, các loài dây leo *nāgā* và *vallikā* đã được trở hoa. Các loài dây leo *kiṃsuka* đã leo lên thân cây rồi sinh trưởng, và nở rộ hoa.

6411. Các cây *kaṭeruha*, cây *vāsantī*, cây *yūthikā*, cây *madhugandhiya*, cây *nīliyā*, cây hoa nhài trâu, cây *bhaṇḍī*, cây *padumuttara* rụng ngời rực rỡ.

6412. Các cây hoa kèn, cây *samuddakappāsi*, và cây *kaṇikārā* đã trở hoa, được nhìn thấy tựa như tấm lưới bằng vàng, sáng lấp lánh tương tự ngọn lửa.

6413. Bất cứ những loài hoa nào đã sinh trưởng ở đất liền và ở trong nước, tất cả đều được nhìn thấy ở tại nơi ấy; hồ Mucalinda chứa đựng khối nước lớn đáng yêu như vậy.

6414. Rồi hồ nước này có nhiều loài thủy tộc, như là cá *rohita*, cá *naḷapī*, cá *siṅgu*, cá sấu, cá kiếm, và cá *susu*.

6415. Mật ong, cây cam thảo, và cây *tālisa*, cây *piyaṅguka*, cây *unnaka*, cây *bhaddamutta*, cây *satapuppha*, và cây *lolupa*.

6416. Và các loại cây có mùi thơm là vô số như cây *tagara*, cây *tuṅgavaṇṭaka*, cây *padmaka*, cây *narada*, cây *kuṭṭha*, cây *jhāmaka*, và cây *hareṇukā*.

6417. Các cây nghệ, các loại đá thơm, và các cây *hirivera*, cây *guggula*, cây chà là, cây *coraka*, cây *kuṭṭha*, cây long não, cây *kaliṅgu*.

6418. Rồi ở nơi này, có các con sư tử, các con cọp, các nữ Dạ-xoa mặt lửa, các con voi, các con sơn dương, các con hoẵng, và có cả các con hươu, các con nai rừng.

6419. Koṭṭhasuṇā¹ sulopī ca² tuliyā naḷasannibhā,
camarī³ calanī laṅghī jhāpitā makkaṭā picu.
6420. Kakkaṭā katamāyā ca⁴ ikkā goṇasirā bahū,
khaggā varāhā nakulā kālakettha bahūtasō.
6421. Mahisā⁵ soṇā sigālā ca⁶ pampakā⁷ ca samantato,
ākuccā pacalākā ca citrakā cāpi dīpiyo.
6422. Pelakā ca vighāsādā sīhā kokanisātakā,⁸
aṭṭhapādā ca morā⁹ ca bhassarā ca kukutthakā.¹⁰
6423. Caṅkorā kukkuṭā nāgā aññamaññaṃ pakūjino,
bakā balākā najjuhā dindibhā kuñjavādikā.¹¹
6424. Vyagghīnasā¹² lohapiṭṭhā pampakā¹³ jīvajīvakā,
kapiñjarā tittirāyo kulāvā paṭikuttakā.¹⁴
6425. Maddālakā celakedu¹⁵ bhaṇḍutittiranāmakā,
celāvakā piṅgulāyo¹⁶ godhakā¹⁷ aṅgahetukā.
6426. Karaviyā¹⁸ ca vaggā ca¹⁹ uhuṅkārā ca kukkuhā,
nānādijagaṇākiṇṇaṃ nānāsaranikujjitaṃ.²⁰
6427. Athettha sakuṇā santi nīlakā mañjubhāṇakā,²¹
modanti saha bhariyāhi aññamaññaṃ pakūjino.
6428. Athettha sakuṇā santi dijā mañjussarā sitā,
setacchakuṭā²² bhadraḅkhā aṇḍajā citrapekkhuṇā.²³
6429. Athettha sakuṇā santi dijā mañjussarā sitā,
sikkaṇḍiṇīlagīvāhi²⁴ aññamaññaṃ pakūjino.
6430. Kukutthakā kulīrakā²⁵ koṭṭhā pokkharasātakā,²⁶
kāḷāmeyyā²⁷ baliyakkhā²⁸ kadambā suvasāḷikā.²⁹

¹ koṭṭhasuṇā - Ma, Syā.

² suṇopi ca - Ma, Syā.

³ cāmarī - Ma, Syā.

⁴ kaṭamāyā ca - Ma.

⁵ mahiṃsā - Ma.

⁶ soṇasiṅgālā - Ma; soṇā sigālā - Syā.

⁷ cappakā - Syā.

⁸ gogaṇisādakā - Ma.

⁹ romā - PTS.

¹⁰ kukuṭṭhakā - Syā.

¹¹ kuñjavājīta - Ma;
koṅcavādikā - Syā, PTS.

¹² byagghinasā - Ma, Syā.

¹³ pammakā - Ma; cappakā - Syā.

¹⁴ kulā ca paṭikuttakā - Ma;

kulāvā paṭikuttakā - Syā.

¹⁵ mandālakā celakeṭu - Ma;

maṇḍālakā celakeṭu - Syā.

¹⁶ celāvakā piṅgulāyo - Ma;

celāvakā piṅgulāyo - Syā, PTS.

¹⁷ goṭakā - Ma.

¹⁸ karavikā - Syā.

¹⁹ saggā ca - Ma, Syā.

²⁰ nānāsaranikūjitaṃ - Ma, Syā.

²¹ mañjubhāṇikā - Ma, Syā.

²² setacchikuṭā - Ma;

setakkhikuṭā - Syā.

²³ citrapekhuṇā - Ma, PTS;

citrapekkhaṇā - Syā.

²⁴ sikkhaṇḍiṇīlagīvāhi - Ma, Syā.

²⁵ kukkuṭṭhakā kulīrakā - Syā.

²⁶ koṭṭhapokkharasātakā - PTS.

²⁷ kāḷaveyyā - Syā.

²⁸ baliyakkhā - Ma;

baḷiyakkhā - PTS.

²⁹ suvasāḷikā - Syā, PTS.

6419. Hai loài chó: chó *koṭṭhu* và chó *suṇa*, các con nai nhỏ, chồn bay, sóc, bò mộng, hai loài nai: nai *calanī* và nai *laṅghī*, ba loài khi: khi *jhāpitā*, khi *makkaṭā*, và khi *picu*.

6420. Hai loài nai lớn: nai *kakkaṭa* và nai *katamāya*, gấu, trâu rừng là có nhiều, tê ngưu, heo rừng, cáo, và sóc đen là vô số ở nơi này.

6421. Các con trâu rừng, chó nhà, chó rừng, và các con vượn ở khắp nơi; các con kỳ đà, tắc kè, nai đốm, và cả các con báo.

6422. Các con thỏ rừng, điều hâu, sư tử, chim quạ, gà lôi, nai, chim công, thiên nga trắng, và chim trĩ.

6423. Các con gà gô, gà rừng, các con voi cất tiếng kêu đối đáp qua lại; có các chim cò, chim diệc, gà nước, chim le le, chim *kuñja*, và chim *vādika*.

6424. Các chim ưng, chim điều hâu đỏ, chim *pampaka*, chim *jīvajīvaka*, chim *kapiñjara*, chim đa đa, chim *kulāva*, và chim *paṭikuttaka*.

6425. Các con chim *maddālaka*, chim *celakedu*, chim *bhaṇḍu*, và chim tên đa đa, chim *celābaka*, chim *piṅgulā*, chim *godhaka*, và chim *aṅga-hetuka*.

6426. Các con chim *karaviya*, chim *vagga*, chim cú mèo, chim ưng biển. (Khu rừng) được đông đúc với những bầy chim khác loại, líu lo với nhiều giọng hót khác nhau.

6427. Rồi ở nơi này, có những con chim màu lục sẫm có tiếng hót du dương; chúng vui đùa với những con chim mái, cất tiếng hót đối đáp qua lại.

6428. Rồi ở nơi này, có những con chim là loài lưỡng sanh có âm giọng du dương đều đều, có cặp mắt đẹp với đuôi mắt màu trắng, có chùm lông đuôi nhiều màu sắc.

6429. Rồi ở nơi này, có những con chim là loài lưỡng sanh có âm giọng du dương đều đều, là những con chim công với những cái cổ màu lục, cất tiếng hót đối đáp qua lại.

6430. Các con chim trĩ, chim *kulīraka*, chim gõ kiến, chim *pokkhara-sātaka*, chim *kālāmeyya*, chim *balīyakkha*, chim *kadamba*, chim két, và chim *sālika*.

6431. Haliddā lohitā setā athettha naḷakā¹ bahū,
vāraṇā hiṅgurājā² ca kadambā sucikokilā.³
6432. Ukkusā⁴ kururā⁵ haṃsā āṭṭā parivadantikā,⁶
pākahaṃsā⁷ atibalā najjuhā jīvajīvākā.
6433. Pārevatā⁸ ravihaṃsā cakkavākā⁹ nadīcarā,
vāraṇābhirudā rammā ubho kālūpakūjino.
6434. Athettha sakuṇā santi nānāvaṇṇā bahū dijā,
modanti saha bhariyāhi aññamaññaṃ pakūjino.
6435. Athettha sakuṇā santi nānāvaṇṇā bahū dijā,
sabbe mañjūni kūjanti¹⁰ mucalindamabhito¹¹ saraṃ.
6436. Athettha sakuṇā santi karaviyā nāma¹² te dijā,
modanti sabha bhariyāhi aññamaññaṃ pakūjino.
6437. Athettha sakuṇā santi karaviyā nāma te dijā,
sabbe mañjūni kūjanti mucalindamabhito saraṃ.
6438. Eṇeyyapasadākiṇṇaṃ¹³ nāgasamsevitāṃ vanāṃ,
nānālatāhi sañchannaṃ kadalimigasevitāṃ.
6439. Athettha sāsapo bahuko¹⁴ nīvāro¹⁵ varako bahu,
sālī¹⁶ akatṭhapāko ca¹⁷ ucchu tattha anappako.
6440. Ayaṃ ekapadī eti ujum gacchati assamaṃ,
khudam¹⁸ pipāsam aratiṃ tattha patto na vindati,
yattha vessantaro rājā saha puttehi sammati.
6441. Dhārento brāhmaṇaṃ vaṇṇaṃ¹⁹ āsadañca masaṃ jaṭaṃ,
cammavāsī chamā seti jātavedaṃ namassati.
6442. Idaṃ sutvā brahmabandhu isiṃ katvā padakkhiṇaṃ,
udaggacitto pakkāmi yattha vessantaro ahu.
Mahāvanavaṇṇanā niṭṭhitā.

¹ nalakā - Ma.

² bhiṅgarājā - Ma, Syā.

³ suvakokilā - Ma, Syā, PTS.

⁴ kukkusā - PTS.

⁵ kururā - Syā.

⁶ parivadantikā - Ma, Syā.

⁷ cākahaṃsā - Syā.

⁸ pārevatā - Ma, Syā;

pārepatā - PTS.

⁹ cākavākā - Syā.

¹⁰ mañjū nikūjanti - Ma, Syā.

¹¹ mucalindamubhato - Ma, Syā.

¹² karaviyā nāma - Ma;

karavikā nāma - Syā;

karavi nāma - PTS.

¹³ eṇeyyā pasadākiṇṇaṃ - Syā.

¹⁴ sāmā bahukā - Syā.

¹⁵ nīvāro - Syā, PTS.

¹⁶ sālī - Ma, Syā, PTS.

¹⁷ va - PTS.

¹⁸ khuddaṃ - Syā.

¹⁹ brāhmaṇavaṇṇaṃ - Ma, Syā.

6431. Rồi ở nơi này, các con chim *naḷaka* màu vàng nghệ, màu đỏ, màu trắng là có nhiều, chim *vāraṇa*, chim *hiṅgurāja*, chim *kadamba*, chim két, và chim cu cu.

6432. Các con chim ưng, chim ó biển, chim thiên nga, chim bồ nông, chim *parivadantika*, chim *pākahaṃsa* vô cùng mạnh mẽ, chim *najjuha*, và chim *jīvajīvaka*.

6433. Các con chim bồ câu, chim *ravihaṃsa*, chim hồng hạc, chim *nadicara*, chim *vāraṇa* với tiếng kêu đáng yêu, cất lên tiếng hót vào cả hai thời điểm (ban ngày và ban đêm).

6434. Rồi ở nơi này, có nhiều con chim là các loài lưỡng sanh với nhiều màu sắc khác nhau; chúng vui đùa cùng những con chim mái, cất tiếng hót đối đáp qua lại.

6435. Rồi ở nơi này, có nhiều con chim là các loài lưỡng sanh với nhiều màu sắc khác nhau, tất cả bọn chúng hót lên những điệu nhạc du dương ở hai bên bờ hồ Mucalinda.

6436. Rồi ở nơi này, có những con chim là loài lưỡng sanh tên gọi *karaviya*; chúng vui đùa cùng những con chim mái, cất tiếng hót đối đáp qua lại.

6437. Rồi ở nơi này, có những con chim là loài lưỡng sanh tên gọi *karaviya*; tất cả bọn chúng hót lên những điệu nhạc du dương ở hai bên bờ hồ Mucalinda.

6438. Khu rừng đông đúc với các con sơn dương, các con hoẵng, được tới lui bởi các con voi, được che phủ bởi những loài dây leo khác nhau, được lai vãng bởi các con nai *kadali*.

6439. Rồi ở nơi này, có nhiều cây cải, nhiều lúa mọc hoang và đậu *varaka*, lúa *sāli* đơm hạt không phải cây bừa và cây mía ở nơi ấy không phải là ít.

6440. Lối đi bộ này đi đến, đi thẳng đến khu ẩn cư. Người đã đạt đến nơi ấy không tìm thấy sự đói, sự khát, và sự bất mãn, là nơi đức vua Vessantara cư ngụ cùng với hai con.

6441. Vị ấy đang khoác vào bộ dạng Bà-la-môn, mang móc câu và muống tế thân lửa, tóc bện, mặc y phục da thú, nằm trên đất, tôn thờ thần lửa.”

6442. Nghe được điều này, lão Bà-la-môn đã đi nhiều quanh vị ẩn sĩ, rồi với tâm phấn khởi, đã khởi hành đi đến nơi vị Vessantara đang ở.

Phần Mô Tả Khu Rừng Lớn được chấm dứt.

6443. Uṭṭhehi jāli patitiṭṭha¹ porāṇam viya dissati,
brāhmaṇam viya passāmi nandiyo mābhikīrare.
6444. Ahampi tāta passāmi yo so brahmāva dissati,
atthiko² viya āyāti atithi no bhavissati.
6445. Kaccinnu³ bhoto kusalam kacci bhoto anāmayam,
kacci uñchena yāpetha kacci mūlaphalā bahū.
6446. Kacci ḍamsā ca makasā ca⁴ appameva sirimsapā,⁵
vane vālamigākiṇṇe kacci hiṃsā na vijjati.
6447. Kusalañceva no brahme atho brahme anāmayam,
atho uñchena yāpema atho mūlaphalā bahū.
6448. Atho ḍamsā ca makasā ca appameva sirimsapā,
vane vālamigākiṇṇe hiṃsā amham⁶ na vijjati.
6449. Satta no māse vasatam arañṇe jīvasokinam,⁷
idampi paṭhamam passāma⁸ brāhmaṇam devavaṇṇinam,
ādāya beḷuvaṃ⁹ daṇḍam aggihuttaṃ kamaṇḍalum.
6450. Svāgatam te mahābrahme atho te adurāgatam,
anto pavisa bhaddante pāde pakkhālayassu te.
6451. Tindukāni piyālāni madhuke kāsamāriyo,¹⁰
phalāni khuddakappāni bhuñja brahme varam varam.
6452. Idampi pāniyam sītam ābhatam girigabbharā,
tato piva mahābrahme sace tvaṃ abhikaṅkhasi.
6453. Atha tvaṃ kena vaṇṇena kena vā pana hetunā,
anupatto brahārañṇam taṃ me akkhāhi pucchito.
6454. Yathā vārivaho pūro sabbakāle¹¹ na khīyati,
evaṃ taṃ yācitāgañchim¹² putte me dehi yācito.

¹ patitiṭṭha - Ma, Syā.² addhiko - Ma, Syā.³ kacci nu - Ma, Syā.⁴ ḍamsā makasā ca - Ma, Syā.⁵ sarisapā - Ma.⁶ mayham - Syā.⁷ jīvisokinam - Syā.⁸ passāmi - Syā.⁹ veḷuvaṃ - Ma, Syā.¹⁰ kāsamāriyo - Syā.¹¹ sabbakālam - Ma, Syā.¹² yācitāgacchim - Ma.

(Lời đức Bồ Tát Vessantara)

6443. “Này Jāli, con hãy đứng lên và hãy đứng ngay ngắn, như là được nhìn thấy trước đây, như khi cha nhìn thấy vị Bà-la-môn, các niềm vui lan tỏa ở nơi cha.”

6444. “Thưa cha, con cũng nhìn thấy; vị ấy có vẻ như là vị Bà-la-môn, dường như vị ấy đi đến có mục đích. Chúng ta sẽ có khách.”

(Lời trao đổi giữa Bà-la-môn Jūjaka và đức Bồ Tát Vessantara)

6445. “Thưa ngài, phải chăng ngài được an khang? Thưa ngài, phải chăng ngài được vô sự? Phải chăng ngài nuôi sống bằng việc thu nhặt? Phải chăng có nhiều rễ củ và trái cây?¹

6446. Phải chăng có rất ít ruồi, muỗi, và các loài bò sát? Phải chăng không có sự hãm hại ở khu rừng đông đúc các loài thú dữ?”

6447. “Này vị Bà-la-môn, chúng tôi được an khang. Và này vị Bà-la-môn, chúng tôi được vô sự. Chúng tôi nuôi sống bằng việc thu nhặt. Rễ củ và trái cây có nhiều.

6448. Có rất ít ruồi, muỗi, và các loài bò sát. Không có sự hãm hại đến với chúng tôi ở khu rừng đông đúc các loài thú dữ.

6449. Suốt bảy tháng chúng tôi sống cuộc sống sâu muôn ở trong rừng, chúng tôi nhìn thấy người này đầu tiên, là vị Bà-la-môn với dáng vóc thiên thần, mang theo cây gậy bằng gỗ *beḷuva*, cái bặt lửa, và bình nước uống.

6450. Này vị Bà-la-môn vĩ đại, chào mừng ông đã đến và việc đi đến tốt lành của ông. Xin ông hãy đi vào bên trong. Mong rằng điều tốt lành hãy có cho ông. Xin ông hãy rửa sạch hai bàn chân của ông.

6451. Này vị Bà-la-môn, có các loại trái cây *tinduka*, *piyāla*, *madhuka*, *kāsumārī* ngọt như mật ong, xin ông hãy thưởng lãm các trái ngon nhất.

6452. Cũng có nước uống mát lạnh này được mang lại từ hang núi, Này vị Bà-la-môn vĩ đại, xin ông hãy uống nước từ nơi ấy nếu ông muốn.

6453. Vậy thì vì lý do gì, hay là vì nguyên nhân gì, mà ông đã đi đến khu rừng rộng lớn? Được hỏi, xin ông hãy giải thích điều ấy cho tôi.”

6454. “Giống như dòng nước chảy luôn luôn được tràn đầy, không bị cạn kiệt, tương tự như vậy, ta đã đi đến để cầu xin ngài. Được yêu cầu, xin ngài hãy ban cho ta hai người con.”

¹ Các câu kệ 6445 - 6448 và 6450 - 6452 giống như các câu kệ ở đoạn trước.

6455. Dadāmi na vikampāmi issaro naya brāhmaṇa,
pāto gatā rājabuttī sāyaṃ uñchāto ehīti.¹
6456. Ekarattiṃ vasitvāna pāto gacchasi brāhmaṇa,
tassā nahāte² upaghāte atha ne māladhārine.
6457. Ekarattiṃ vasitvāna pāto gacchasi brāhmaṇa,
nānāpupphehi sañchāne nānāgandhavibhūsite,³
nānāmūlaphalākīṇṇe gacchissādāya⁴ brāhmaṇa.
6458. Na vāsamabhirocāmi gamanaṃ mayha⁵ rucati,
antarāyopi me assa gacchaññeva rathesabha.
6459. Na hetā yācayogī naṃ antarāyassa kāriyā,
itthiyo⁶ mantāṃ jānanti sabbaṃ gaṇhanti vāmato.
6460. Saddhāya dānaṃ dadato māsaṃ addakkhi⁷ mātaraṃ,
antarāyampi sā kayirā gacchaññeva rathesabha.
6461. Āmantayassu te putte mā te mātaramaddasūṃ,
saddhāya dānaṃ dadato evaṃ puññaṃ pavaḍḍhati.
6462. Āmantayassu te putte mā te mātaramaddasūṃ,
mādisassa dhanāṃ datvā rāja saggāṃ gamissasi.
6463. Sace tvāṃ nicchase daṭṭhūṃ mama bhariyaṃ patibbatāṃ,
ayyakassapi dassēhi⁸ jāliṃ kaṇhājinañcubho.
6464. Ime kumāre disvāna mañjūke piyabhāṇine,
patīto sumano vitto bahūṃ dassati te dhanāṃ.
6465. Acchedanassa bhāyāmi rājabutta suṇohi me,
rājā daṇḍāya⁹ maṃ dajjā vikkiṇeyya haneyya vā,
jino¹⁰ dhanañca dāse ca gārayhassa brahmabandhuyā.
6466. Ime kumāre disvāna mañjūke piyabhāṇine,
dhamme ṭhito mahārājā sivīnaṃ raṭṭhavaḍḍhano,
laddhā pītisomanassaṃ bahūṃ dassati te dhanāṃ.

¹ ehiti - Ma, Syā, PTS.

² nhāte - Ma; nhāto - Syā.

³ nānāgandhehi bhūsite - Ma, Syā.

⁴ gaccha svādāya - Ma, Syā.

⁵ mayhampi - Syā.

⁶ itthikā - Syā.

⁷ mā samadakkhi - Syā.

⁸ ayyakassapime dehi - Syā.

⁹ rājadaṇḍāya - Ma, Syā.

¹⁰ chinno - Syā.

6455. “Tôi sẽ ban cho, tôi không do dự. Nay vị Bà-la-môn, ông là chủ nhân, ông hãy dẫn chúng đi. Vào buổi sáng, nàng công chúa đã ra đi, chiều tối, nàng sẽ trở về sau việc thu nhặt củ quả.

6456. Nay vị Bà-la-môn, ông hãy ở qua một đêm, đến sáng hãy ra đi, để nàng ấy tắm rửa, xức dầu thơm, rồi đeo tràng hoa cho chúng.

6457. Nay vị Bà-la-môn, ông hãy ở qua một đêm, đến sáng hãy ra đi. Nay vị Bà-la-môn, ông sẽ ra đi mang theo hai đứa trẻ đã được che phủ với các bông hoa khác nhau, đã được tô điểm với nhiều hương thơm khác nhau, đã được chất đầy với các loại củ quả khác nhau.”

6458. “Ta không thích thú việc ở lại, việc ra đi được ta vui thích. Có thể có sự nguy hiểm cho ta, thừa đấng thủ lãnh xa binh, ta cần phải ra đi.

6459. Bởi vì nàng ấy không sẵn sàng đáp ứng lời cầu xin, có thể gây trở ngại. Các nữ nhân biết về quý kế. Họ nắm giữ mọi thứ theo sự sai trái.

6460. Đối với người đang bố thí vật thí vì niềm tin (vào nghiệp và quả), chớ nhìn người mẹ của những đứa trẻ ấy. Nàng ấy thậm chí có thể gây trở ngại, thừa đấng thủ lãnh xa binh, ta cần phải ra đi.

6461. Xin ngài hãy thông báo cho hai đứa trẻ ấy. Chớ để hai đứa trẻ nhìn thấy mẹ của chúng. Đối với người đang bố thí vật thí vì niềm tin (vào nghiệp và quả), như vậy phước báu được tăng trưởng.

6462. Xin ngài hãy thông báo cho hai đứa trẻ ấy. Chớ để hai đứa trẻ nhìn thấy mẹ của chúng. Tàu bệ hạ, sau khi bố thí tài sản đến người như ta đây, bệ hạ sẽ đi đến cõi Trời.”

6463. “Nếu ông không muốn gặp người vợ chung thủy của tôi, ông hãy cho cả hai Jāli và Kaṇhājinā gặp mặt ông nội.

6464. Sau khi nhìn thấy hai đứa trẻ có giọng nói du dương, có lời nói đáng yêu này, ông nội sẽ sung sướng, có thiện ý, hân hoan, rồi sẽ ban cho ông nhiều tài sản.”

6465. “Ta sợ hãi về tội bắt cóc. Thừa thái tử, xin ngài hãy lắng nghe tôi. Đức vua có thể ban cho ta hình phạt, có thể bán ta đi, hoặc giết chết ta. Bị thất bại về tài sản và những kẻ nô tỳ, ta sẽ bị chê trách bởi vị nữ Bà-la-môn (người vợ).”

6466. “Sau khi nhìn thấy hai đứa trẻ có giọng nói du dương, có lời nói đáng yêu này, vị đại vương, bậc làm hưng thịnh đất nước Sivi, đứng vững ở công lý, sau khi đạt được tâm phi lạc, sẽ ban cho ông nhiều tài sản.”

6467. Nāhaṃ tampi karissāmi yaṃ maṃ tvam̐ anusāsasi,
dārake ca¹ ahaṃ nesaṃ brāhmaṇiyā² paricārake.³
6468. Tato kumārā byathitā⁴ sutvā luddassa bhāsitaṃ,
tena tena padhāvimsu jālikaṇhājina cubho.⁵
6469. Ehi tāta piyaputta pūretha mama pāramiṃ,
hadayaṃ mebhisiñcetha karotha vacanaṃ mama.
6470. Yānanāvā ca⁶ me hotha acalā bhavasāgare,
jātipāraṃ tarissāmi santāressaṃ sadevake.⁷
6471. Ehi amma piyadhīti⁸ pūretha mama pāramiṃ,⁹
hadayaṃ mebhisiñcetha karotha vacanaṃ mama.
6472. Yānanāvā ca me hotha acalā bhavasāgare,
jātipāraṃ tarissāmi uddharissaṃ sadevake.
6473. Tato kumāre ādāya jāliṃ kaṇhājinañcubho,¹⁰
brāhmaṇassa adā dānaṃ sivīnaṃ raṭṭhavaḍḍhano.
6474. Tato kumāre ādāya jāliṃ kaṇhājinañcubho,
brāhmaṇassa adā vitto¹¹ puttake dānamuttamaṃ.
6475. Tadāsi yaṃ bhiṃsanakaṃ tadāsi lomahaṃsanam̐,
yaṃ kumāre padinnamhi medinī¹² samakampatha.¹³
6476. Tadāsi yaṃ bhiṃsanakaṃ tadāsi lomahaṃsanam̐,
yaṃ pañjalikato rājā kumāre sukhavacchite,
brāhmaṇassa adā dānaṃ sivīnaṃ raṭṭhavaḍḍhano.
6477. Tato so brāhmaṇo luddo lataṃ dantehi chindiya,
latāya hatthe bandhitvā latāya anumajjatha.¹⁴
6478. Tato so rajjumādāya daṇḍaṇcādāya¹⁵ brāhmaṇo,
ākoṭayanto te neti sivrājassa pekkhato.
6479. Tato kumārā pakkāmuṃ brāhmaṇassa pamuñciya,
assupuṇṇehi nettehi pitaraṃ so udikkhati.

¹ dārakeva - Ma.

² brāhmaṇyā - Ma.

³ paricārike - Syā.

⁴ byatthitā - Syā;

byadhīti - PTS.

⁵ jāli kaṇhājina cubho - Ma, Syā;

jāli kaṇhājina ubho - PTS.

⁶ yānā nāvā ca - Ma;

yānanāvāva - Syā.

⁷ sadevakaṃ - Ma, Syā, PTS.

⁸ piyā dhīti - Syā.

⁹ piyā me dānapāramī - Syā.

¹⁰ jāliṃ kaṇhājinaṃ ubho - PTS.

¹¹ citto - Syā.

¹² medanī - Ma, Syā.

¹³ sampakampatha - Ma.

¹⁴ anumajjatha - Syā.

¹⁵ daṇḍam̐ ādāya - PTS.

6467. “Ta sẽ không làm theo điều mà ngài chỉ bảo cho ta. Và ta sẽ dẫn hai đứa trẻ về làm người hầu hạ cho vị nữ Bà-la-môn.”

6468. Vì thế, sau khi nghe được lời nói của kẻ hung ác, cả hai đứa trẻ Jāli và Kaṇhājinā, bị bức hiếp, đã bỏ chạy đến nơi này nơi khác.

(Lời vị Vessantara nói với con trai Jāli)

6469. “Này con thương, con hãy đến. Này con trai yêu quý, con hãy làm cho pháp toàn hảo của cha được hoàn tất. Con hãy tưới mát trái tim của cha, hãy làm theo lời nói của cha.

6470. Và con hãy là phương tiện di chuyển, là chiếc thuyền không bị chao đảo của cha ở biển cả của hiện hữu. Cha sẽ vượt qua bờ kia của sự sanh, cha sẽ giúp cho cả thế gian luôn cả chư Thiên vượt qua.”

(Lời vị Vessantara nói với con gái Kaṇhājinā)

6471. “Này con thương, con hãy đến. Này con gái yêu quý, con hãy làm cho pháp toàn hảo của cha được hoàn tất. Con hãy tưới mát trái tim của cha, hãy làm theo lời nói của cha.

6472. Và con hãy là phương tiện di chuyển, là chiếc thuyền không bị chao đảo của cha ở biển cả của hiện hữu. Cha sẽ vượt qua bờ kia của sự sanh, cha sẽ nâng đỡ thế gian luôn cả chư Thiên.”

6473. Sau đó, bậc làm hưng thịnh đất nước Sivi đã dắt hai đứa trẻ Jāli và Kaṇhājinā lại, rồi đã bố thí vật thí đến lão Bà-la-môn.

6474. Sau đó, vị Vessantara đã dắt hai đứa trẻ Jāli và Kaṇhājinā lại, rồi đã hân hoan bố thí vật thí tối thượng – là hai đứa con nhỏ – đến lão Bà-la-môn.

6475. Lúc bấy giờ, việc ấy đã là sự kinh hoàng. Lúc bấy giờ, đã có sự dựng đứng lông. Vào lúc hai đứa con nhỏ được ban ra, trái đất đã rung động.

6476. Lúc bấy giờ, việc ấy đã là sự kinh hoàng. Lúc bấy giờ, đã có sự dựng đứng lông. Vào lúc đức vua, bậc làm hưng thịnh đất nước Sivi, đã chấp tay lại, và đã bố thí vật thí – là hai đứa trẻ đã được sống sung sướng – đến lão Bà-la-môn.

6477. Sau đó, lão Bà-la-môn hung ác ấy đã dùng những chiếc răng cắn đứt sợi dây rừng, và đã trói hai cánh tay của hai đứa trẻ lại bằng sợi dây rừng, rồi đã dùng sợi dây rừng quất vào chúng.

6478. Kế đến, lão Bà-la-môn ấy đã cầm lấy sợi dây thừng và đã cầm lấy cây gậy, rồi vừa đánh đập vừa dẫn chúng đi, trong khi đức vua xứ Sivi đang dõi mắt nhìn theo.

6479. Tiếp đó, hai đứa trẻ, sau khi được thoát khỏi lão Bà-la-môn, đã bỏ đi. Đứa bé trai ấy đã ngược nhìn cha với cặp mắt tràn đầy nước mắt.

6480. Vedhaṃ assatthapattaṃva pitu pādāni vandati,¹
pitu pādāni vanditvā idaṃ vacanamabravi.
6481. Ammā ca tāta nikkhantā tvaṃ ca no tāta dassasi,
yāva ammampi passemu atha no tāta dassasi.
6482. Ammā ca tāta nikkhantā tvaṃ ca² no tāta dassasi,
mā no tvaṃ tāta adadā yāva ammāpi eti³ no,
tadāyaṃ brāhmaṇo kāmaṃ vikkiṇātu hanātu vā.
6483. Balaṅkapādo addhanakho⁴ atho ovaddhapiṇḍiko,⁵
dīghuttaroṭṭho⁶ capalo kaḷāro bhaggaṇāsako.
6484. Kumbhodaro⁷ bhaggapiṭṭhi atho visamacakkhulo,⁸
lohamassu haritakeso valīnaṃ tilakāhato.
6485. Piṅgalo ca vinato ca vikaṭo⁹ ca brahā kharo,
ajināni ca¹⁰ sannaddho amanusso bhayānako.
6486. Manusso udāhu yakkho maṃsalohitabhojano,
gāmā araṅṅaṃ āgamma dhaṇaṃ taṃ tāta yācati,
niyamāne pisācena kinnu tāta udikkhasi.
6487. Asmā nūna te hadayaṃ āyasaṃ¹¹ dalhabandhanaṃ,
yo no baddhe¹² na jānāsi brāhmaṇeṇa dhanesinā,
accāyikena luddena yo no gāvova sumbhati.
6488. Idheva acchataṃ kaṇhā na sā jānāsi kismici,¹³
migiva khirasammattā yūthā hīnā pakandati.¹⁴
6489. Na me idaṃ tathā dukkhaṃ labbhā hi pumunā idaṃ,
yañca ammaṃ na passāmi¹⁵ taṃ me dukkhataraṃ ito.
6490. Na me idaṃ tathā dukkhaṃ labbhā hi pumunā idaṃ,
yañca tātaṃ na passāmi taṃ me dukkhataraṃ ito.

¹ pād' abhivandati - PTS.

² tvañca - Ma;
tavañca - Syā.

³ etu - Ma.

⁴ andhanakho - Ma.

⁵ obaddhapiṇḍiko - Syā.

⁶ dīghottaroṭṭho - Syā.

⁷ kumbhūdarō - Syā.

⁸ visamacakkhuko - Ma, Syā.

⁹ vikato - PTS.

¹⁰ ajinānīpi - Syā.

¹¹ ayasā - Syā.

¹² bandhe - Syā.

¹³ jānāti kismiñci - Ma, Syā.

¹⁴ hīnā va kandati - Syā.

¹⁵ passissaṃ - Syā.

6480. Đứa bé trai đánh lễ hai bàn chân của người cha, trong khi đang run rẩy tựa như chiếc lá sung. Sau khi đánh lễ hai bàn chân của người cha, nó đã nói lời nói này:

6481. “Thưa cha, trong lúc mẹ đi vắng, và thưa cha, cha sẽ bố thí chúng con. Thưa cha, hãy chờ đến khi chúng ta gặp lại mẹ rồi cha sẽ bố thí chúng con.

6482. Thưa cha, trong lúc mẹ đi vắng, và thưa cha, cha sẽ bố thí chúng con. Thưa cha, cha chớ bố thí chúng con cho đến khi mẹ về lại với chúng con. Khi ấy, hãy để cho lão Bà-la-môn này bán chúng con hoặc giết chết tùy ý.

6483. Bàn chân (của lão) to rộng, có móng dơ dáy, móng xệ xuống, môi trên trề ra, nhều nước miếng, nhe răng nanh, mũi bị gãy.

6484. Bụng (của lão) như cái lu, lưng còng, rồi hai mắt không đều, râu màu hung đỏ, tóc màu vàng, da nhăn nheo, lấm tẩm các chấm tàn nhang.

6485. Hai mắt như mắt mèo, hông, lưng, và thân cong queo, bàn chân bị biến dạng, mặc y phục da dê đồ sộ và thô kệch, không giống con người, là kẻ gây nên nỗi sợ hãi.

6486. Thưa cha, lão là người hay là Dạ-xoa có thức ăn là thịt và máu, mà lão đã từ làng đi vào rừng cầu xin cha tài sản? Trong khi chúng con bị quỷ sứ dẫn đi, tại sao cha lại đứng đưng?

6487. Phải chăng trái tim của cha là tảng đá, là cục sắt có sự trói buộc chặt chẽ, khi cha không biết đến chúng con bị lão Bà-la-môn tâm cầu tài sản, vô cùng hung ác, trói lại và đánh đập chúng con như là đánh đập trâu bò?

6488. Hãy để Kaṇhā ở lại ngay tại nơi này. Nó không hiểu biết bất cứ việc gì. Nó tựa như con nai cái nhỏ bị lạc khỏi bầy, thèm khát sữa mẹ, kêu khóc.

6489. Việc (bị đánh đập) như thế này không là điều khổ sở đối với con, bởi vì việc này loài người có thể nhận lãnh. Và việc con không còn nhìn thấy mẹ, việc ấy đối với con là khổ sở hơn việc (bị đánh đập) này.¹

6490. Việc (bị đánh đập) như thế này không là điều khổ đau đối với con, bởi vì việc này loài người có thể nhận lãnh. Và việc con không còn nhìn thấy cha, việc ấy đối với con là khổ sở hơn việc (bị đánh đập) này.

¹ Hai câu kệ 6489 - 6490 tương tự như hai câu kệ 4528 - 4529 ở trang 61.

6491. Sā nūna kapaṇā ammā cirarattāya¹ rucchati,²
kaṇhājinaṃ apassantī kumāriṃ cārudassaniṃ.
6492. So nūna kapaṇo tāto cirarattāya rucchati,
kaṇhājinaṃ apassanto kumāriṃ cārudassaniṃ.
6493. Sā nūna kapaṇā ammā ciraṃ rucchati assame,
kaṇhājinaṃ apassantī kumāriṃ cārudassaniṃ.
6494. So nūna kapaṇo tato ciraṃ rucchati assame,
kaṇhājinaṃ apassanto kumāriṃ cārudassaniṃ.
6495. Sā nūna kapaṇā ammā cirarattāya rucchati,
aḍḍharatte va ratte vā nadīva avasucchati.³
6496. So nūna kapaṇo tāto cirarattāya rucchati,
aḍḍharatte va ratte vā nadīva avasucchati.
6497. Ime te jambukā rukkhā vedisā sindhuvārikā,⁴
vividhāni rukkhajātāni tāni ajja jahāmase.
6498. Assatthā panasā ceme nigrodhā ca kapitthanā,
vividhāni phalajātāni tāni ajja jahāmase.
6499. Ime tiṭṭhanti āramā ayaṃ sītodikā⁵ nadī,
yathassu pubbe kīlāma tāni ajja jahāmase.
6500. Vividhāni pupphajātāni asmiṃ upari pabbate,
yānassu pubbe dhārema tāni ajja jahāmase.
6501. Vividhāni phalajātāni asmiṃ upari pabbate,
yānassu pubbe bhuñjāma tāni ajja jahāmase.
6502. Ime no hatthikā assā balivaddā⁶ ca no ime,
yehissu pubbe kīlāma tāni ajja jahāmase.
6503. Nīyamānā⁷ kumārā te pitaraṃ etadabravuṃ,
ammaṃ ārogyaṃ vajjāsī tvaṃ ca tāta sukhī bhava.

¹ ciraṃ rattāya - Syā.² rucchati - Syā;
rucchiti - PTS.³ avasussati - Syā.⁴ sindhuvārikā - Ma;
sindhuvāritā - Syā, PTS.⁵ sītūdakā - Ma, Syā.⁶ balibaddā - Ma, Syā.⁷ niyyamānā - PTS.

6491. Người mẹ khốn khổ ấy quả thật sẽ khóc lóc trong đêm dài, khi không nhìn thấy Kaṇhājinā, cô bé gái có dáng vẻ dễ mến.

6492. Người cha khốn khổ ấy quả thật sẽ khóc lóc trong đêm dài, khi không nhìn thấy Kaṇhājinā, cô bé gái có dáng vẻ dễ mến.

6493. Người mẹ khốn khổ ấy quả thật sẽ khóc lóc dài lâu ở khu ẩn cư, khi không nhìn thấy Kaṇhājinā, cô bé gái có dáng vẻ dễ mến.

6494. Người cha khốn khổ ấy quả thật sẽ khóc lóc dài lâu ở khu ẩn cư, khi không nhìn thấy Kaṇhājinā, cô bé gái có dáng vẻ dễ mến.

6495. Người mẹ khốn khổ ấy quả thật sẽ khóc lóc trong đêm dài, vào lúc nửa đêm hoặc lúc cuối đêm, tựa như dòng sông sẽ trở nên khô cạn.¹

6496. Người cha khốn khổ ấy quả thật sẽ khóc lóc trong đêm dài, vào lúc nửa đêm hoặc lúc cuối đêm, tựa như dòng sông sẽ trở nên khô cạn.

6497. Những cây táo hồng, những cây *vedisa*, những cây *sindhuvārika* này đây, hôm nay, chúng con từ giã những giống cây đa dạng ấy.

6498. Những cây sung, những cây mít, những cây đa, những cây táo rừng này, hôm nay, chúng con từ giã những loại trái cây đa dạng ấy.

6499. Những khu vườn này tồn tại, dòng sông có nước mát này, là những nơi chúng con đùa giỡn trước đây, hôm nay, chúng con từ giã chúng.

6500. Những thứ trái cây nhiều loại ở bên trên ngọn núi này, những trái cây chúng con mang đi trước đây, hôm nay, chúng con từ giã chúng.

6501. Những thứ trái cây nhiều loại ở bên trên ngọn núi này, những trái cây chúng con ăn trước đây, hôm nay, chúng con từ giã chúng.

6502. Những con voi, những con ngựa (đồ chơi) này của chúng con, và những con trâu (đồ chơi) này của chúng con, chúng con đùa giỡn với chúng trước đây, hôm nay, chúng con từ giã chúng.”

6503. Hai đứa trẻ ấy, trong khi bị lôi đi, đã nói với người cha điều này: “Cha ơi, cầu mong mẹ sẽ sống mạnh khỏe, và cầu mong cha được an lạc.

¹ Hai câu kệ 6495 và 6496 tương tự như hai câu kệ 4530 và 4531 ở trang 61.

6504. Ime no hatthikā assā balivaddā¹ ca no ime,
tāni ammāya dajjāsi² sokaṃ tehi viñessati.
6505. Ime no hatthikā assā balivaddā ca no ime,
tāni ammā udikkhantī sokaṃ paṭivīnessati.
6506. Tato vessantaro rājā dānaṃ datvāna khattiyo,
paṇṇasālaṃ pavisitvā karuṇaṃ³ paridevayī.
6507. Kaṃ nvajja chātā⁴ tasitā uparucchanti⁵ dāraḥkā,
sāyaṃ saṃvesanākāle ko ne dassati bhojanaṃ.
6508. Kaṃ nvajja chātā tasitā uparucchanti dāraḥkā,
sāyaṃ saṃvesanākāle amma⁶ chātama detha no.
6509. Kathannu pathaṃ gacchanti pattikā anupāhanā,
santā sūṇehi⁷ pādehi ko ne hatthe gaheṣṣati.
6510. Kathannu so na lajjeyya sammukhā paharaṃ mama,
adūsakānaṃ puttānaṃ alajjī vata brāhmaṇo.
6511. Yo hi me⁸ dāsi dāsassa⁹ añño vā pana pessiyo,¹⁰
tassāpi suvihīnassa ko lajjī paharissati.
6512. Vārijasseva me sato baddhassa¹¹ kumināmukhe,
akkosati paharati piye putte apassato.
6513. Āduṃ¹² cāpaṃ gahetvāna khaggaṃ bandhitvā¹³ vāmato,
ānayaṃmi¹⁴ sake putte puttānaṃ hi vadho dukho.¹⁵
6514. Aṭṭhānametaṃ¹⁶ dukkharūpaṃ yaṃ kumārā vihaññare,
satañca dhammamaññāya ko datvā atha tappati.¹⁷
6515. Saccāṃ kirevamāhaṃsu narā ekacciya idha,
yassa natthi sakā mātā yathā natthi tattheva so.

¹ balibaddā - Ma, Syā.

² dajjesi - Ma.

³ kalunaṃ - Ma; kalūnaṃ - Syā.

⁴ kanvajjacchātā - Syā;
ka nv'ajja chātā - PTS.

⁵ uparucchenti - Syā.

⁶ ammā - Ma.

⁷ santā sūnehi - Ma, Syā;
santāsūnehi - PTS.

⁸ yopi me - Ma; yopime - Syā.

⁹ dāsīdāsassa - Ma;

dāsīdāsassa - Syā; dāsīdās' assa - PTS.

¹⁰ pessiyo - Ma, Syā;
pessiko - PTS.

¹¹ bandhassa - Syā.

¹² adu - Ma;
ādū - Syā;
ādu - PTS.

¹³ bandhiya - Ma, Syā.

¹⁴ ānessāmi - Ma, Syā.

¹⁵ dukkho - Syā.

¹⁶ addhā hi me taṃ - PTS.

¹⁷ anutappati - Ma, Syā, PTS.

6504. Những con voi, những con ngựa (đồ chơi) này của chúng con, và những con trâu (đồ chơi) này của chúng con, cha có thể trao chúng cho mẹ; với chúng mẹ sẽ vui đi nổi sầu muộn.

6505. Những con voi, những con ngựa (đồ chơi) này của chúng con, và những con trâu (đồ chơi) này của chúng con, trong khi ngắm nhìn chúng, mẹ sẽ đẹp đi nổi sầu muộn.”

6506. Sau đó, khi đã bố thí xong vật thí (hai con), đức vua Vessantara, vị Sát-đế-ly, đã đi vào gian nhà lá và đã than khóc một cách bi thương rằng:

6507. “Vậy thì hôm nay, hai đứa trẻ sẽ khóc lóc với ai khi bị đói, bị khát? Ai sẽ cho chúng thức ăn lúc chiều tối vào thời điểm bữa ăn?”

6508. Vậy thì hôm nay, hai đứa trẻ sẽ khóc lóc với ai khi bị đói, bị khát lúc chiều tối vào thời điểm bữa ăn rằng: ‘Mẹ ơi, chúng con đói. Hãy cho chúng con ăn?’

6509. Làm thế nào chúng có thể đi bộ đường xa, không giày dép, bị mệt nhọc với hai bàn chân bị sưng vù? Ai sẽ nắm lấy bàn tay chúng (dẫn đi)?

6510. Tại sao lão ấy không có xấu hổ trong khi đánh đập chúng ngay trước mặt ta, trong khi hai đứa con của ta không phải là những đứa trẻ tội bại? Lão Bà-la-môn quả thật vô liêm sỉ!

6511. Người có sự liêm sỉ thì ai sẽ đánh đập kẻ vô cùng thấp kém, khi chính kẻ ấy có thể là nô bộc của người tứ gái, hay là kẻ hầu hạ nào khác của ta?

6512. Lão si vả và đánh đập hai đứa con yêu quý của ta, trong khi ta tựa như con cá đã bị giam hãm ở miệng của chiếc lưới đánh cá.

6513. Ta sẽ cầm lấy cây cung và buộc thanh gươm ở bên trái, rồi sẽ dẫn đi hai đứa con của mình, bởi vì sự đọa đày của hai đứa con là nỗi khổ đau.

6514. Trạng thái khổ đau về việc hai đứa trẻ có thể bị giết chết, điều ấy là không có cơ sở. Sau khi đã hiểu rõ truyền thống của các bậc thiện nhân, thì người nào lại còn bị tiếc nuối sau khi đã bố thí?”

(Lời than van của bé trai Jāli)

6515. “Nghe rằng sự thật là như vậy, một số người ở thế gian này đã nói rằng: ‘Người nào mà không có mẹ của mình bên cạnh, mà người cha là y như thế ấy thì giống như là không có.’

6516. Ehi kaṇhe marissāma natthattho jīvitena no,
dinnamhāpi¹ janindena brāhmaṇassa dhanesino,
accāyikassa luddassa yo no gāvova sumbhati.
6517. Ime te jambukā rukkhā vedisā sindhuvārikā,²
vividhāni rukkhajātāni tāni kaṇhe jahāmase.
6518. Assatthā panasā ceme nigrodhā ca kapitthanā,
vivadhāni phalajātāni tāni kaṇhe jahāmase.
6519. Ime tiṭṭhanti ārāmā ayaṃ sītodikā³ nadī,
yatthassu pubbe kīlāma tāni kaṇhe jahāmase.
6520. Vividhāni pupphajātāni asmim upari pabbate,
yānassu pubbe dhārema tāni kaṇhe jahāmase.
6521. Vividhāni phalajātāni asmim upari pabbate,
yānassu pubbe bhuñjāma tāni kaṇhe⁴ jahāmase.
6522. Ime no hatthikā assā balivaddā ca no ime,
yehissu pubbe kīlāma tāni kaṇhe jahāmesa.
6523. Nīyamānā⁵ kumārā te brāhmaṇassa pamuñciya,
tena tena padhāvimsu jāli⁶ kaṇhājīnā cubho.⁷
6524. Tato so rajjumādāya daṇḍaṇcādāya⁸ brāhmaṇo,
ākoṭayanto te neti sivrājassa pekkhato.
6525. Taṃ taṃ kaṇhājīnāvoca ayaṃ maṃ tāta brāhmaṇo,
laṭṭhiyā patikoṭeti⁹ ghare jātaṃva dāsiyaṃ.
6526. Na cāyaṃ brāhmaṇo tāta dhammikā honti brāhmaṇā,
yakkho brāhmaṇavaṇṇena khāditaṃ tāta neti no,
nīyamāne¹⁰ pisācena kinnu tāta udikkhasi.
6527. Ime no pādakā¹¹ dukkhā dīgho caddhā suduggamo,
nīce volambate¹² suriyo¹³ brāhmaṇo ca tareti¹⁴ no.
6528. Okandāmasi¹⁵ bhūtāni pabbatāni vanāni ca,
sarassa sirasā vandāma supatitthe ca āpake.

¹ dinnamhāti - Ma;

dinn' amhā ti - PTS.

² sinduvārikā - Ma;

sindhuvāritā - Syā, PTS.

³ sītudakā - Ma, Syā;

sītodakā - PTS.

⁴ kaṇhā - PTS.

⁵ niyyamānā - PTS.

⁶ jāli - PTS.

⁷ vubho - PTS.

⁸ daṇḍaṃ ādāya - PTS.

⁹ paṭikoṭeti - Ma, Syā.

¹⁰ niyyamāne - PTS.

¹¹ pādakā - Ma.

¹² colambate - Ma, PTS;

volambake - Syā.

¹³ sūriyo - Ma;

sūriye - Syā.

¹⁴ dhāreti - Ma.

¹⁵ okandāmase - Ma;

okandāmhase - Syā.

6516. Này Kaṇhā, hãy đến. Chúng ta sẽ chết. Mạng sống của chúng ta không có ý nghĩa gì. Chúng ta đã được cha bố thí cho lão Bà-la-môn tâm cầu tài sản, vô cùng hung ác, là kẻ đánh đập chúng ta như là đánh đập trâu bò.

6517. Những cây táo hồng, những cây *vedisa*, những cây *sindhuvārika* này đây, này Kaṇhā, chúng ta từ giã những giống cây đa dạng ấy.¹

6518. Những cây sung, những cây mít, những cây đa, những cây táo rừng này, này Kaṇhā, chúng ta từ giã những loại trái cây đa dạng ấy.

6519. Những khu vườn này tồn tại, dòng sông có nước mát này, là những nơi chúng ta đùa giỡn trước đây, hôm nay, chúng ta từ giã chúng.

6520. Những thứ trái cây nhiều loại ở bên trên ngọn núi này, những trái cây chúng ta mang đi trước đây, này Kaṇhā, chúng ta từ giã chúng.

6521. Những thứ trái cây nhiều loại ở bên trên ngọn núi này, những trái cây chúng ta ăn trước đây, này Kaṇhā, chúng ta từ giã chúng.

6522. Những con voi, những con ngựa (đồ chơi) này của chúng ta, và những con trâu (đồ chơi) này của chúng ta, chúng ta đùa giỡn với chúng trước đây, này Kaṇhā, chúng ta từ giã chúng.”

6523. Trong lúc bị lôi đi, hai đứa trẻ đã được thoát khỏi lão Bà-la-môn. Cả hai đứa trẻ Jāli và Kaṇhājina đã bỏ chạy đến nơi này nơi khác.

6524. Sau đó, lão Bà-la-môn ấy đã cầm lấy sợi dây thừng và đã cầm lấy cây gậy, rồi vừa đánh đập vừa dẫn chúng đi, trong khi đức vua xứ Sivi đang dõi mắt nhìn theo.²

6525. Kaṇhājina đã nói điều ấy với cha rằng: “Cha ơi, lão Bà-la-môn này đánh con bằng cây gậy như là đánh đứa tớ gái đã được sanh ra ở trong nhà.

6526. Và cha ơi, lão này không phải là Bà-la-môn; các vị Bà-la-môn là có đạo lý. Cha ơi, gã Dạ-xoa với vóc dáng Bà-la-môn dẫn chúng con đi để ăn thịt. Trong khi chúng con bị quỷ sứ dẫn đi, tại sao cha lại dừng dừng?”

(Lời than van của bé gái Kaṇhājina)

6527. “Các bàn chân nhỏ của chúng con đau nhức, và cuộc hành trình dài là vô cùng khó đi. Mặt trời treo lơ lửng ở dưới thấp, và lão Bà-la-môn thúc giục chúng con bước đi.

6528. Chúng con cầu khẩn các thần linh, các ngọn núi và các khu rừng. Chúng con xin cúi đầu đánh lễ (các gia tộc loài rồng cai quản) hồ nước và (đang cư ngụ) ở dòng sông có những bến tắm xinh đẹp.

¹ Các câu kệ 6517 - 6522 tương tự các câu kệ 6497 - 6502 ở trang 437.

² Câu kệ 6524 giống câu kệ 6478 ở trang 433.

6529. Tiṇalatā ca osadhyo¹ pabbatāni vanāni ca,
ammaṃ ārogyaṃ vajjātha ayaṃ no neti brāhmaṇo.

6530. Vajjantu bhonto ammañca maddiṃ amhākamātaraṃ,²
sace anupatitukāmāsi³ khippaṃ anupatiyāsi⁴ no.

6531. Ayaṃ ekapadī eti ujuṃ gacchati assamaṃ,
tamevanupateyyāsi⁵ api passesi no⁶ lahuṃ.

6532. Aho vata re jaṭini vanamūlaphalahārike,⁷
suññaṃ disvāna assamaṃ taṃ te dukkhaṃ bhavissati.

6533. Ativelaṃ nūna⁸ ammāya uñchāladdho anappako,⁹
yā no baddhe¹⁰ na jānāti¹¹ brāhmaṇena dhanesinā,
accāyikena luddena yo no gāvova sumbhati.¹²

6534. Ahajja¹³ ammaṃ passemu sāyaṃ uñchāto āgataṃ,
dajjā ammā brāhmaṇassa phalaṃ khuddena missitaṃ.

6535. Tadāyaṃ asito dhāto¹⁴ na bālhaṃ tarayeyya¹⁵ no,
sūṇā¹⁶ ca vata no pādā bālhaṃ tāreti¹⁷ brāhmaṇo,
iti tattha vilapiṃsu kumārā mātugiddhino.
Kumārapabbaṃ.¹⁸

6536. Tesam lālappitaṃ¹⁹ sutvā tayo vālā²⁰ vane migā,
sīho vyaggho ca dīpī ca idaṃ vacanamabravuṃ.

6537. Mā heva no rājaputtī sāyaṃ uñchāto āgamā,
mā hevamhākaṃ²¹ nibbhoge heṭṭhayittha vane migā.

6538. Sīho cenam²² viheṭṭheyya vyaggho dīpi ca lakkhaṇaṃ,
neva jālikumārassa kuto kaṇhājīnā siyā,
ubhayeneva jīyetha²³ patiṃ putte²⁴ ca lakkhaṇā.

¹ tiṇalatāni osadhyo - Ma, Syā;
tiṇalatā ca osadhyo - PTS.

² asmāka mātaraṃ - Ma, Syā.

³ anuppatitukāmā - Syā.

⁴ anupateyya - Syā.

⁵ tamevānupateyyāsi - Ma;
tam eva anupatiyāsi - PTS.

⁶ ne - Ma.

⁷ vanamūlaphalahāriyā - Syā.

⁸ nu - Ma.

⁹ anappakaṃ - Syā.

¹⁰ bandhe - Syā.

¹¹ jānāsi - Ma.

¹² sambhati - PTS.

¹³ apajja - Ma, Syā.

¹⁴ chāto - Syā.

¹⁵ dhārayeyya - Ma.

¹⁶ sūṇā - Ma, Syā;

sutā - PTS.

¹⁷ dhāreti - Ma.

¹⁸ dārapabbaṃ nāma - Ma, Syā.

¹⁹ lālappitaṃ - Syā.

²⁰ vālā - Ma, Syā, PTS, evamuparipi.

²¹ hevamhāka - Ma, Syā.

²² sīho ca naṃ - Ma, Syā;

sīho ce naṃ - PTS.

²³ jīyetha - Syā.

²⁴ patiputte - Syā.

6529. Thưa các loài cỏ, các giống dây leo, các thảo dược, các ngọn núi và các khu rừng,¹ xin các ngài hãy nói về tình trạng sức khỏe của chúng con cho mẹ biết rằng: ‘Lão Bà-la-môn này dẫn chúng con đi.’

6530. Thưa các ngài, xin các ngài hãy nói với mẹ Maddī, là mẹ của chúng con rằng: ‘Nếu mẹ muốn đuổi theo, mẹ nên mau chóng đuổi theo chúng con.’

6531. Lối đi bộ này đi đến, đi thẳng đến khu ẩn cư. Mẹ nên đi theo chính lối đi ấy, mẹ có thể mau chóng nhìn thấy chúng con.

6532. Ôi, hỡi người mẹ có tóc bện, hỡi người mẹ mang lại rễ và trái cây rừng, sau khi nhìn thấy khu ẩn cư trống không, điều ấy sẽ là nỗi đau khổ cho mẹ.

6533. Phải chăng mẹ đã mất thêm thời gian trong việc đạt được không ít củ quả thu nhặt? Và mẹ không biết chúng con bị lão Bà-la-môn tầm cầu tài sản, vô cùng hung ác, trối lại và đánh đập chúng con như là đánh đập trâu bò?

6534. Ôi, ước gì hôm nay chúng con cũng còn nhìn thấy mẹ trở về vào lúc chiều tối sau việc thu nhặt củ quả. Mẹ sẽ mời lão Bà-la-môn món trái cây trộn với mật ong.

6535. Một khi đã được ăn no, đã được thỏa mãn, lão này có thể không thúc giục chúng con một cách tàn nhẫn. Lão Bà-la-môn quả thật đã thúc giục một cách tàn nhẫn khiến các bàn chân của chúng con bị sưng vù.” Với sự mong ngóng mẹ, hai đứa trẻ đã than van như thế tại nơi ấy.

Đoạn Về Hai Đứa Trẻ.

6536. Sau khi nghe lời than vãn của hai đứa trẻ, các Thiên nhân đã nói với ba vị Thiên tử lời nói này: “Ba ngài hãy biến thành ba loài thú dữ trong khu rừng là: sư tử, cọp, và beo.

6537. Chớ bao giờ để nàng công chúa của chúng ta trở về vào lúc chiều tối sau việc thu nhặt củ quả. Chớ bao giờ để các loài thú ở trong khu rừng vắng vẻ của chúng ta giết hại nàng ấy.

6538. Nếu loài sư tử, cọp, và beo giết hại người mẹ xinh đẹp ấy, bé trai Jāli chắc chắn không tồn tại, làm sao bé gái Kaṇhājinā có thể sống còn? Về cả hai phương diện, người mẹ xinh đẹp ấy sẽ bị mất đi người chồng và hai đứa con.”

¹ Nói đến các vị thiên thần ngự ở khắp các nơi (JaA. vi, 555).

6539. Khaṇṭtikāṃ me patati¹ dakkhiṇakkhi ca phandati,
aphalā phalino rukkhā sabbā muyhanti me disā.
6540. Tassā sāyanhakālamhi² assamāgamaṃ pati,
atthaṅgatamhi³ suriyamhi⁴ vālā panthe upaṭṭhahum.
6541. Nīce volambate suriyo⁵ dūre ca vata assamo,
yañca nesam⁶ ito hassam⁷ taṃ te bhuñjeyyum⁸ bhojanaṃ.
6542. So nūna khattiyō eko paṇṇasālāya acchati,
tosento dārake chāte mamaṃ disvā anāyatim.
6543. Te nūna puttakā mayhaṃ kapaṇāya varākiyā,
sāyaṃ saṃvesanākāle khīrapitāva acchare.
6544. Te nūna puttakā mayhaṃ kapaṇāya varākiyā,
sāyaṃ saṃvesanākāle vāripitāva acchare.
6545. Te nūna puttakā mayhaṃ kapaṇāya varākiyā,
paccuggatā maṃ tiṭṭhanti vacchā bālāva mātaraṃ.
6546. Te nūna puttakā mayhaṃ kapaṇāya varākiyā,
paccuggatā maṃ tiṭṭhanti haṃsāva upari pallale.⁹
6547. Te nūna puttakā mayhaṃ kapaṇāya varākiyā,
paccuggatā maṃ tiṭṭhanti assamassāvidūrato.
6548. Ekāyano ekapatho sarā sobbhā ca passato,
aññaṃ maggaṃ na passāmi yena gaccheyya assamaṃ.
6549. Migā namatthu rājāno kānanasmiṃ mahabbalā,
dhammena bhātaro hotha maggaṃ me detha yācitā.
6550. Avaruddhassahaṃ¹⁰ bhariyā rājaputtassa sirīmato,
tañcāhaṃ nātimaññāmi rāmaṃ sītāvanubbatā.
6551. Tumhe ca putte passetha¹¹ sāyaṃ saṃvesanaṃ pati,
ahañca putte passeyyaṃ jālim kaṇhājinañcubho.

¹ patitaṃ - Ma, Syā.

² sāyanhakālasmiṃ - Ma;
sāyaṇhakālamhi - Syā, PTS.

³ atthamitamhi - PTS.

⁴ sūriye - Ma, suriye - Syā.

⁵ colambate sūriyo - Ma;
volambake suriye - Syā;
c' olambate suriyo - PTS.

⁶ tesam - PTS.

⁷ hissam - Syā.

⁸ bhuñjeyyu - Ma, Syā.

⁹ haṃsāvuparipallale - Ma, Syā.

¹⁰ avaruddhassāhaṃ - Ma, Syā.

¹¹ passatha - Ma, PTS.

(Lời công chúa Maddi)

6539. “Cây xẻng nhỏ của ta rơi xuống, và con mắt phải co giật, các cây có trái trở nên không còn trái, tất cả phương hướng đối với ta trở nên mờ mịt.

6540. Đối với ta đây, vào thời điểm chiều tối là việc trở về lại khu ẩn cư. Khi mặt trời đã lặn xuống, các thú dữ đã rình rập ở con đường.

6541. Mặt trời treo lơ lửng ở dưới thấp, và khu ẩn cư thật sự là còn xa. Và vật mà ta sẽ mang về từ nơi này là thức ăn mà họ có thể thọ dụng.

6542. Có lẽ vị Sát-đế-ly ấy một mình ngồi yên ở gian nhà lá, đang dỗ dành hai đứa trẻ bị đói bụng sau khi nhìn thấy ta còn chưa về.

6543. Có lẽ hai đứa con nhỏ ấy của ta – của người mẹ khốn khổ và thảm thương – lúc chiều tối vào thời điểm đi ngủ, vẫn ngồi yên, như là đã được uống sữa.

6544. Có lẽ hai đứa con nhỏ ấy của ta – của người mẹ khốn khổ và thảm thương – lúc chiều tối vào thời điểm đi ngủ, vẫn ngồi yên, như là đã được uống nước.

6545. Có lẽ hai đứa con nhỏ ấy của ta – của người mẹ khốn khổ và thảm thương – đã đi ra đón và đứng chờ ta, tựa như hai con bê thơ dại trông chờ bò mẹ.

6546. Có lẽ hai đứa con nhỏ ấy của ta – của người mẹ khốn khổ và thảm thương – đã đi ra đón và đứng chờ ta, tựa như hai con chim thiên nga đứng ở phía trên hồ nước con con.

6547. Có lẽ hai đứa con nhỏ ấy của ta – của người mẹ khốn khổ và thảm thương – đã đi ra đón và đứng chờ ta ở chỗ không xa khu ẩn cư.

6548. Có con đường chỉ vừa đủ cho một người đi bộ, là con đường độc đạo, bên hông là hồ nước và đầm lầy. Ta không nhìn thấy con đường nào khác theo đó có thể đi về khu ẩn cư.

6549. Xin kính lễ các loài thú là các vị vua có sức mạnh vĩ đại ở chốn rừng thẳm. Theo nguyên tắc, các ngài là anh em với ta.¹ Được yêu cầu, xin các ngài hãy nhường đường cho ta.

6550. Ta là vợ của vị thái tử có sự vinh quang và đã bị đày đọa. Nhưng ta không khinh thường chồng, tựa như nàng Sīta chung thủy không khi dễ Rāma chồng nàng.

6551. Các ngài có thể nhìn thấy các con lúc chiều tối, khi đến giờ đi ngủ. Và ta có thể gặp lại các con, cả hai Jāli và Kaṇhājinā.

¹ Ta là con gái của vua loài người, các ngài cũng là con trai của vua loài thú. Như vậy, theo nguyên tắc, các ngài là anh em với ta (*Sđđ.* 558).

6552. Bahuṃ cidaṃ mūlaphalaṃ bhakkho cāyaṃ anappako,
tato upaḍḍhaṃ dassāmi maggaṃ me detha yācitā.
6553. Rājaṃputtī ca no mātā rājaṃputto ca no pitā,
dhammena bhātaro hotha maggaṃ me detha yācitā.
6554. Tassā lālappamānāya bahuṃ kāruṇṇasaṃhitā,¹
sutvā nelapatiṃ vācaṃ vālā panthā apakkamuṃ.
6555. Imamhi naṃ padesaṃhi puttakā paṃsukuṇṭhitā,
paccuggatā maṃ tiṭṭhanti vacchā bālāva mātaraṃ.
6556. Imamhi naṃ padesaṃhi puttakā paṃsukuṇṭhitā,
paccuggatā maṃ tiṭṭhanti haṃsāva upari pallale.²
6557. Imamhi naṃ padesaṃhi puttakā paṃsukuṇṭhitā,
paccuggatā maṃ tiṭṭhanti assamassāvidūrato.
6558. Te³ migā viya ukkaṇṇā samantāmahidhāvino,
ānanditā⁴ pamuditā vaggamānāva kampare,
tyajja putte na passāmi jāliṃ kaṇhājinañcubho.
6559. Chakalīva⁵ migī chāpaṃ pakkhī muttāva pañjarā,
ohāya putte nikkhamiṃ⁶ sīhivāmisagiddhinī,⁷
tyajja putte na passāmi jāliṃ kaṇhājinañcubho.
6560. Idaṃ tesāṃ⁸ parakkantaṃ⁹ nāgānamiva pabbate,
citakā parikiṇṇāyo assamassāvidūrato,
tyajja putte na passāmi jāliṃ kaṇhājinañcubho.
6561. Vālukāyapi¹⁰ okiṇṇā puttakā paṃsukuṇṭhitā,
samantāmahidhāvanti te na passāmi dārake.
6562. Ye maṃ pure paccudenti¹¹ araṇṇā dūramāyatīṃ,
tyajja putte na passāmi jāliṃ kaṇhājinañcubho.
6563. Chakaliṃva migiṃ¹² chāpā paccuggantvāna¹³ assamaṃ,¹⁴
dūre maṃ paṭivilokenti¹⁵ te na passāmi dārake.

¹ bahukāruṇṇasaṃhitā - PTS.

² haṃsāvupariṃpallale - Ma, Syā;
haṃsā v' upari pallale - PTS.

³ dve - Ma.

⁴ ānandino - Ma, Syā.

⁵ chagilīva - Syā.

⁶ nikkhamma - Syā.

⁷ sīhī vāmisāgiddhinī - PTS.

⁸ nesāṃ - Ma, Syā.

⁹ padakkantaṃ - Ma.

¹⁰ vālikāyapi - Ma.

¹¹ paccuṭṭhenti - Ma.

¹² chagilīva migī - Syā.

¹³ paccuggantuna - Ma.

¹⁴ mātaraṃ - Ma, Syā;

assamā - PTS.

¹⁵ pavilokenti - Ma, PTS.

6552. Rễ củ và trái cây này là có nhiều, và thức ăn này không phải là ít. Ta sẽ để lại một nửa trong số này. Được yêu cầu, xin các ngài hãy nhường đường cho ta.

6553. Mẹ của chúng ta là con gái của vua, và cha của chúng ta là con trai của vua. Theo nguyên tắc, các ngài là anh em với ta. Được yêu cầu, xin các ngài hãy nhường đường cho ta.”

6554. Sau khi lắng nghe lời nói êm ái chứa đựng nhiều bi thương của nàng lúc nàng ấy đang than vãn, các con thú dữ đã rời khỏi con đường bỏ đi.

(Lời công chúa Maddi)

6555. “Ở khu vực này, hai đứa con nhỏ, bị lem luốc bụi bặm, đã đi ra đón và đứng chờ ta, tựa như hai con bê thơ dại trông chờ bò mẹ.

6556. Ở khu vực này, hai đứa con nhỏ, bị lem luốc bụi bặm, đã đi ra đón và đứng chờ ta, tựa như hai con chim thiên nga đứng ở phía trên hồ nước con con.

6557. Ở khu vực này, hai đứa con nhỏ, bị lem luốc bụi bặm, đã đi ra đón và đứng chờ ta ở chỗ không xa khu ẩn cư.

6558. Chúng tựa như những con thú con, vểnh tai lên, hối hả chạy đến ở xung quanh, vui vẻ, mừng rỡ, lại còn nhảy nhót, làm rung động trái tim. Hôm nay, ta không nhìn thấy cả hai đứa con ấy, Jāli và Kaṇhājinā.

6559. Tựa như con dê cái, con nai cái rời bầy thú con, tựa như con chim được tự do khỏi chiếc lồng, tựa như con sư tử cái thèm muốn thức ăn, ta đã rời khỏi hai con và đã đi ra ngoài. Hôm nay, ta không nhìn thấy cả hai đứa con ấy, Jāli và Kaṇhājinā.

6560. Dấu chân này của chúng tựa như dấu chân như của các con voi ở ngọn núi. Có những đồng cát rải rác ở chỗ không xa khu ẩn cư. Hôm nay, ta không nhìn thấy cả hai đứa con ấy, Jāli và Kaṇhājinā.

6561. Hai đứa con nhỏ, bị phủ đầy đất cát, bị lem luốc bụi bặm, hối hả chạy đến gần bên. Ta không nhìn thấy hai đứa trẻ ấy.

6562. Trước đây, chúng thường đi ra đón ta đang trở về ở đằng xa, từ phía khu rừng. Hôm nay, ta không nhìn thấy cả hai đứa con ấy, Jāli và Kaṇhājinā.

6563. Tựa như bầy thú con đi ra đón dê mẹ, nai mẹ, hai đứa trẻ từ khu ẩn cư đi ra đón ta, trông ngóng ta ở đằng xa, Ta không nhìn thấy hai đứa trẻ ấy.

6564. Idaṃ ca tesam¹ kīḷantaṃ² patitaṃ paṇḍubeluvam,³
tyajja putte na passāmi jāliṃ kaṇhājinañcubho.
6565. Thanā ca mayhime⁴ pūrā uro ca sampadālati,
tyajja putte na passāmi jāliṃ kaṇhājinañcubho.
6566. Uccaṅge me vicinanti⁵ thanā ekāvalambati,⁶
tyajja putte na passāmi jāliṃ kaṇhājinañcubho.
6567. Yassu⁷ sāyanhasamayam puttakā paṃsukuṇṭhitā,
uccaṅge⁸ me vivattanti te na passāmi dārake.
6568. Ayaṃ so assamo pubbe samajjo paṭibhāti maṃ,
tyajja putte apassantyā bhamate viya assamo.
6569. Kimidaṃ appasaddova assamo paṭibhāti maṃ,
kākolāpi na vassanti matā me nūna dārakā.
6570. Kimidaṃ appasaddova assamo paṭibhāti maṃ,
sakuṇāpi na vassanti matā me nūna dārakā.
6571. Kimidaṃ tuṇhībhūtosī api ratteva me mano,
kākolāpi⁹ na vassanti matā¹⁰ me nūna dārakā.
6572. Kimidaṃ tuṇhībhūtosī api ratteva me mano,
sakuṇāpi na vassanti matā me nūna dārakā.
6573. Kacci nu me ayyaputta¹¹ migā khādiṃsu dārake,
araññe irine¹² vivane kena nītā me dārakā.
6574. Ādu¹³ te pahitā dūtā ādu suttā piyaṃvadā,
ādu bahi no¹⁴ nikkhantā khiḍḍāsu pasutā nu te.
6575. Nevāsam¹⁵ kesā dissanti hatthapādā na jālino,
sakuṇānam va¹⁶ opāto kena nītā me dārakā.
6576. Idaṃ tato dukkhatarāṃ sallaviddho yathā vaṇe,¹⁷
tyajja putte na passāmi jāliṃ kaṇhājinañcubho.

¹ idaṃ nesam - Ma;
idañca nesam - Syā.

² kīḷānakam - Ma;
kīḷanam - Syā;
kīḷānakam - PTS.

³ paṇḍubeluvam - Ma, PTS;
paṇḍuveluvam - Syā.

⁴ mayha me - Syā.

⁵ uccaṅgeko vicināti - Ma;
uccaṅke me ko vicināti - Syā.

⁶ thanamekāvalambati - Ma;
thanā mekāva lambati - Syā;
thanā ekā vilambati - PTS.

⁷ yassā - Syā.

⁸ uccaṅge - Syā.

⁹ kākolāpi - PTS.

¹⁰ hatā - PTS.

¹¹ ayyaputtā - PTS.

¹² iriṇe - Ma; iriṇe - Syā;
iriṇe - PTS.

¹³ adu - Ma; ādū - Syā.

¹⁴ nu - PTS.

¹⁵ n' ev' assa - PTS.

¹⁶ sakuṇānañca - Ma, Syā, PTS.

¹⁷ vaṇo - Ma, Syā, PTS.

6564. Đồ chơi này của chúng, trái *beluva* màu vàng nhạt, đã bị rơi lăn lóc. Hôm nay, ta không nhìn thấy cả hai đứa con ấy, Jāli và Kaṇhājinā.

6565. Hai bầu vú này của ta căng đầy sữa, và lồng ngực của ta tan nát. Hôm nay, ta không nhìn thấy cả hai đứa con ấy, Jāli và Kaṇhājinā.

6566. Chúng bám lấy hông của ta, mỗi đứa đeo một bầu vú. Hôm nay, ta không nhìn thấy cả hai đứa con ấy, Jāli và Kaṇhājinā.

6567. Vào lúc chiều tối của ta đây, hai đứa con nhỏ, bị lem luốc bụi bặm, quây quần ở bên hông của ta. Ta không nhìn thấy hai đứa trẻ ấy.

6568. Khu ẩn cư này đây, lúc trước, đối với ta có vẻ như là hội chợ. Hôm nay, trong khi ta không nhìn thấy hai đứa trẻ ấy, khu ẩn cư tựa như quay tròn.

6569. Có phải khu ẩn cư này đối với ta có vẻ như là có quá ít tiếng động? Ngay cả các con quạ cũng không kêu réo. Chắc chắn các đứa trẻ của ta đã chết!”

6570. Có phải khu ẩn cư này đối với ta có vẻ như là có quá ít tiếng động? Ngay cả các con chim cũng không kêu réo. Chắc chắn các đứa trẻ của ta đã chết!”

(Lời công chúa Maddī nói với chồng)

6571. “Việc gì đây mà chàng im lặng? Thậm chí giống như tâm thức của thiếp đã nhìn thấy trong giấc mơ tối qua. Ngay cả các con quạ cũng không kêu réo. Chắc chắn các đứa trẻ của thiếp đã chết!

6572. Việc gì đây mà chàng im lặng? Thậm chí giống như tâm thức của thiếp đã nhìn thấy trong giấc mơ tối qua. Ngay cả các con chim cũng không kêu réo. Chắc chắn các đứa trẻ của thiếp đã chết!

6573. Ôi tướng công của thiếp, phải chăng các con thú đã ăn thịt hai đứa trẻ? Ai đó trong khu rừng cần cỗi, hoang vu đã dẫn đi hai đứa trẻ của thiếp?

6574. Hay chúng đã được phái đi làm sứ giả? Hay hai đứa trẻ ăn nói dễ thương đã ngủ? Hay chúng mãi mê ở các trò chơi rồi chạy ra bên ngoài?

6575. Mái tóc của chúng vẫn không nhìn thấy, tay chân của Jāli cũng không. Có phải các con chim đã bắt đi? Ai đó đã dẫn đi hai đứa trẻ của thiếp?

6576. Giống như vết thương bị đâm thủng bởi mũi tên, việc này còn khổ đau hơn thế. Hôm nay, thiếp không nhìn thấy cả hai đứa con ấy, Jāli và Kaṇhājinā.

6577. Idampi dutiyaṃ sallaṃ kampeti hadayaṃ mama,
yañca¹ putte na passāmi tvañca maṃ nābhibhāsasi.
6578. Ajjeva² me imaṃ rattim rājaputta na saṃsasi,
maññe ukkantasattaṃ³ maṃ pāto dakkhasi⁴ no mataṃ.
6579. Nanu⁵ maddi varārohā rājaputtī yasassinī,
pāto gatāsi uñchāya kimidaṃ sāyamāgatā.
6580. Nanu tvaṃ saddamassosi ye saraṃ pātumāgatā,
sīhassa vinadantassa⁶ byagghassa ca nikujjitaṃ.⁷
6581. Ahu pubbanimittaṃ me vicarantya brahāvane,
khaṇitto me hatthā patito uggīvañcāpi aṃsato.
6582. Tadāhaṃ byathitā⁸ bhītā puthuṃ katvāna añjaliṃ,⁹
sabbā disā¹⁰ namassissaṃ api sotthi ito siyā.
6583. Mā heva no rājaputto hato sīhena dīpinā,
dārakā vā parāmaṭṭhā acchakokataracchihi.
6584. Sīho vyaggho ca dīpi ca tayo vālā vane migā,
te maṃ pariyāvaruṃ maggaṃ tena sāyamhi āgatā.
6585. Ahaṃ patiñca putte ca āceramiva¹¹ māṇavo,
anuṭṭhitā divārattim jaṭini brahmacārinī.
6586. Ajināni paridahitvā vanamūlaphalahāriyā,¹²
vicarāmi divārattim tumhaṃ kāmā hi¹³ puttakā.
6587. Imaṃ¹⁴ suvaṇṇahāliddim¹⁵ ābhatam paṇḍubeluvam,¹⁶
rukkhapakkāni cāhāsim ime te puttā kīlanā.¹⁷
6588. Imaṃ mūlālavatakaṃ¹⁸ sālukaṃ piñjarodakaṃ,¹⁹
bhuñja khuddehi²⁰ saṃyuttaṃ saha puttehi khattiya.
6589. Padumaṃ jālino dehi kumudaṃ pana²¹ kumāriyā,
māline passa naccante sivi puttāni avhaya.²²
6590. Tato kaṇhājīnāyāpi²³ nisāmehi rathesabha,
mañjussarāya vagguyā assamaṃ upayantiyā.²⁴

¹ ty-ajja - PTS.

² ajja ce - Syā.

³ okkantasantaṃ - Ma, Syā.

⁴ dakkhisi - Ma, PTS.

⁵ nūna - Ma.

⁶ sīhassapi nadantassa - Ma.

⁷ nikūjitaṃ - Syā.

⁸ vyādhita - PTS.

⁹ pañjaliṃ - Ma.

¹⁰ sabbadisā - Ma.

¹¹ ācariyamiva - Syā.

¹² vanamūlaphalabhāriyā - Ma.

¹³ tuyhaṃ kāmāhi - PTS.

¹⁴ ahaṃ - Ma, PTS.

¹⁵ suvaṇṇahāliddim - Ma; suvaṇṇahāliddaṃ - Syā.

¹⁶ paṇḍuveluvam - Syā;
paṇḍubeluvam - PTS.

¹⁷ ime vo putta kīlanā - Ma, Syā.

¹⁸ mūlālivattakaṃ - Ma;
mūlālivattakaṃ - Syā.

¹⁹ ciñcabhedakaṃ - Ma;
jiñjarodakaṃ - Syā.

²⁰ khuddena - Syā.

²¹ kumudañca - Ma.

²² sivi puttāti c' avhaya - PTS.

²³ kaṇhājīnāyāpi - Ma;
kaṇhājīnā yāti - Syā.

²⁴ upagacchantiyā - Syā.

6577. Việc này cũng là mũi tên thứ hai làm rung động trái tim của thiếp. Việc thiếp không nhìn thấy hai con và việc chàng không nói chuyện với thiếp.

6578. Thưa hoàng tử, nội ngày nay, trong đêm này, nếu chàng không thông báo cho thiếp, thiếp nghĩ rằng thiếp có mạng sống đã chấm dứt. Sáng sớm mai, chàng sẽ thấy thiếp đã chết.”

(Lời đức Bồ Tát Vessantara)

6579. “Này công chúa Maddī cao sang, có danh vọng, phải chăng nàng đã ra đi lúc sáng sớm cho việc thu nhặt củ quả, tại sao nàng lại trở về vào lúc chiều tối thế này?”

(Lời công chúa Maddī)

6580. “Phải chăng chàng đã nghe âm thanh của loài sư tử và cọp gầm rống khi chúng đi đến hồ nước để uống nước và tiếng hót (của bầy chim)?

6581. Đã có dấu hiệu báo trước cho thiếp trong khi thiếp đang đi lang thang ở khu rừng rộng lớn: Cây xèng nhỏ của thiếp đã rời khỏi bàn tay rơi xuống, và thậm chí cái quai giỏ bị trượt khỏi bờ vai.

6582. Khi ấy, thiếp đã bị ức chế, bị khiếp sợ, thiếp đã lần lượt chấp tay lại lễ bái tất cả các phương, mong sao có được sự bình yên từ việc này.

6583. Vị thái tử của chúng tôi chớ bị giết chết bởi loài sư tử hay loài báo. Hoặc hai đứa trẻ chớ bị tấn công bởi các con gấu, chó sói, và chó rừng.

6584. Sư tử, cọp, và beo là ba loài thú dữ ở khu rừng. Chúng đã bao vây thiếp ở con đường; vì thế, thiếp đã trở về vào lúc chiều tối.

6585. Thiếp là người nữ có tóc bện, có thực hành Phạm hạnh, đã chăm sóc chồng và hai con ngày đêm, tựa như chàng trai trẻ chăm sóc vị thầy dạy học.

6586. Sau khi khoác lên các tấm da dê, mẹ đi lang thang ngày đêm, mang về rễ và trái cây rừng bởi vì lòng thương mến các con, hồi hai đứa con nhỏ.

6587. Củ nghệ màu vàng này và trái *beluva* màu vàng nhạt đã được mang lại, và mẹ đã mang về các trái cây chín; này hai con nhỏ, các thứ này là đồ chơi dành cho các con.

6588. Thưa vị Sát-đế-ly, chàng hãy ăn củ sen, ngó sen, ngó súng, và hạt dẻ nước này được trộn với các loại mật ong cùng các con.

6589. Chàng hãy cho Jāli đóa sen hồng, rồi cho con gái bông súng trắng. Chàng hãy nhìn các con có đeo tràng hoa đang nhảy múa. Thưa ngài Sivi, xin chàng hãy gọi các con.

6590. Sau đó, thưa đấng thủ lãnh xa binh, xin chàng hãy lắng nghe giọng nói du dương, dễ thương của Kanhājīnā khi con đang đi đến gần nơi ẩn cư.

6591. Samānasukhadukkhā rāṭṭhā pabbajitā ubho,
api siviputte passesi jāliṃ kaṇhājinañcubho.
6592. Samaṇe brāhmaṇe nūna brahmacariyaparāyane,
ahaṃ loke abhisapiṃ¹ sīlavante bahussute,
tyajja putte na passāmi jāliṃ kaṇhājinañcubho.
6593. Ime te jambukā rukkhā vedisā sindhuvārikā,²
vividhāni rukkhajātāni te kumārā na dissare.
6594. Assatthā panasā ceme nigrodhā ca kapitthanā,
vividhāni phalajātāni te kumārā na dissare.
6595. Ime tiṭṭhanti ārāmā³ ayaṃ sītodakā⁴ nadī,
yathassu pubbe kīḷiṃsu te kumārā na dissare.
6596. Vividhāni pupphajātāni asmiṃ uparipabbate,
yānassu pubbe dhāriṃsu te kumārā na dissare.
6597. Vividhāni phalajātāni asmiṃ uparipabbate,
yānassu pubbe bhuñjiṃsu te kumārā na dissare.
6598. Ime te hatthikā assā balivaddā⁵ ca te⁶ ime,
yehissu pubbe kīḷiṃsu te kumārā na dissare.
6599. Ime sāmā sasolūkā bahukā kadalimigā,
yehissu pubbe kīḷiṃsu te kumārā na dissare.
6600. Ime haṃsā ca koṅcā ca mayūrā citrapekhunā,⁷
yehissu pubbe kīḷiṃsu te kumārā na dissare.
6601. Imā tā vanagumbāyo pupphitā sabbakālikā,
yathassu pubbe kīḷiṃsu te kumārā na dissare.
6602. Imā tā pokkharāṇiyo⁸ rammā cakkavākūpakūjitā,
maddālakehi⁹ sañchannā padumuppalakehi ca,
yathassu pubbe kīḷiṃsu te kumārā na dissare.
6603. Na te kaṭṭhāni bhinnāni na te udakamābhatāṃ,¹⁰
aggipi¹¹ te na hāpito kinnu mandova jhāyasī.

¹ abhissapiṃ - Ma;
abhisasiṃ - Syā, PTS.

² sinduvārikā - Ma;
sindhuvāritā - Syā, PTS.

³ ārāme - Syā.

⁴ sītūdakā - Ma, Syā;
sītodakā - PTS.

⁵ balibaddā - Ma, Syā.

⁶ no - Syā.

⁷ citrapekhunā - Ma, Syā;
cittapekhanā - PTS.

⁸ pokkharāṇi - Ma, Syā.

⁹ mandālakehi - Ma, PTS;
maṇḍālakehi - Syā.

¹⁰ udakamābhatāṃ - Ma.

¹¹ aggipi - PTS.

6591. Đã bị trục xuất khỏi đất nước, cả hai chúng ta sống khổ cùng nhau. Chàng cũng hãy cho thiếp nhìn thấy những người con của Sivi, cả hai Jāli và Kaṇhājinā.

6592. Phải chăng thiếp đã nguyện rửa các vị Sa-môn, các vị Bà-la-môn chuyên chú hành Phạm hạnh, có giới hạnh, có kiến thức rộng ở thế gian, nên hôm nay, thiếp không nhìn thấy cả hai đứa con ấy, Jāli và Kaṇhājinā?

6593. Những cây táo hồng, những cây *vedisa*, những cây *sindhuvārika* này đây là những giống cây đa dạng, còn hai đứa trẻ ấy không được nhìn thấy.

6594. Những cây sung, những cây mít, những cây đa, những cây táo rừng này là những loại trái cây đa dạng, còn hai đứa trẻ ấy không được nhìn thấy.

6595. Những khu vườn này tồn tại, dòng sông có nước mát này là những nơi hai con đã đùa giỡn trước đây, còn hai đứa trẻ ấy không được nhìn thấy.

6596. Những thứ trái cây nhiều loại ở bên trên ngọn núi này, những trái cây hai con đã mang đi trước đây, còn hai đứa trẻ ấy không được nhìn thấy.

6597. Những thứ trái cây nhiều loại ở bên trên ngọn núi này, những trái cây hai con đã ăn trước đây, còn hai đứa trẻ ấy không được nhìn thấy.

6598. Những con voi, những con ngựa (đồ chơi) này của các con, và những con trâu (đồ chơi) này của hai con, hai con đã đùa giỡn với chúng trước đây, còn hai đứa trẻ ấy không được nhìn thấy.

6599. Những con nai vàng, thỏ, cú mèo này, và nhiều con nai *kadali*, hai con đã đùa giỡn với chúng trước đây, còn hai đứa trẻ ấy không được nhìn thấy.

6600. Các con chim thiên nga, các con cò này, và các con công có chùm lông đuôi nhiều màu sắc, hai con đã đùa giỡn với chúng trước đây, còn hai đứa trẻ ấy không được nhìn thấy.

6601. Những khóm cây rừng này đây được trở hoa vào mọi thời điểm, là những nơi hai con đã đùa giỡn trước đây, còn hai đứa trẻ ấy không được nhìn thấy.

6602. Những hồ nước này đây đáng yêu, với những con hồng hạc kêu rú rít, được che phủ bởi những loài thủy thảo và những hoa sen hồng sen xanh, là những nơi hai con đã đùa giỡn trước đây, còn hai đứa trẻ ấy không được nhìn thấy.

6603. Các thanh củi không được chàng chẻ nhỏ, nước không được chàng mang lại, thậm chí ngọn lửa cũng không được chàng chăm sóc, chàng trầm tư điều gì tựa như kẻ ngu khờ?

6604. Piyo piyena saṅgama samo me¹ vyapahaññati,
tyajja putte na passāmi jāliṃ kaṇhājinañcubho.
6605. Na kho no deva passāmi yena te nihata² matā,
kākolāpi na vassanti hatā³ me nūna dārakā.
6606. Na kho no deva passāmi yena te nihata matā,
sakuṇāpi na vassanti matā me nūna dārakā.
6607. Sā tattha parideviva pabbatāni vanāni ca,
punadevassamaṃ gantvā sāmikassanti rodati.⁴
6608. Na kho no deva passāmi yena te nihata matā,
kākolāpi na vassanti hatā me nūna dārakā.
6609. Na kho no deva passāmi yena te nihata matā,
sakuṇāpi na vassanti matā me nūna dārakā.
6610. Na kho no deva passāmi yena te nihata matā,
vicaranti rukkhamūlesu pabbatesu guhāsu ca.
6611. Iti maddi varārohā rājaputtī yassinī,
bāhā paggayha kanditvā tattheva patitā chamā.
6612. Tamajjhapaṭṭaṃ rājaputtīṃ udakena abhisiñcatha,⁵
assatthaṃ taṃ⁶ veditvāna atha naṃ etadabravi.
6613. Ādiyeneva te maddi dukkhaṃ na kātomicchisaṃ,⁷
daliddo yācako vuddho⁸ brāhmaṇo gharamāgato,
tassa dinnā mayā puttā maddi mā bhāyi assasa.
6614. Maṃ passa maddi mā putte bālhaṃ paridevasi,⁹
lacchāma putte jīvantā arogā ca bhavāmase.
6615. Putte pasuñca dhaññañca yañca aññaṃ ghare dhanam,
dajjā sappuriso dānaṃ disvā yācakamāgate,¹⁰
anumodāhi me maddi puttake dānamuttamaṃ.

¹ samohaṃ - Syā.

² nihata - Ma; nihaṭā - Syā.

³ matā - Ma.

⁴ rodi sāmikasantike - Ma.

⁵ udakenābhisiñcatha - Ma, Syā.

⁶ naṃ - Ma, Syā, PTS.

⁷ dukkhaṃ nakkhātomicchisaṃ - Ma, Syā.

⁸ daliddo yācako vuddho - Ma, Syā.

⁹ paridevayī - Syā.

¹⁰ yācakamāgataṃ - Ma.

6604. Người thương sau khi gặp gỡ với người thương, sự mệt nhọc của thiếp được tan biến. Hôm nay, thiếp không nhìn thấy cả hai đứa con ấy, Jāli và Kaṇhājinā.

6605. Ôi bệ hạ, thiếp quả thật không nhìn thấy các con của chúng ta, bởi vì chúng đã bị hãm hại, đã chết rồi. Ngay cả các con quạ cũng không kêu réo. Chắc chắn các đứa trẻ của thiếp đã bị hãm hại!

6606. Ôi bệ hạ, thiếp quả thật không nhìn thấy các con của chúng ta, bởi vì chúng đã bị hãm hại, đã chết rồi. Ngay cả các con chim cũng không kêu réo. Chắc chắn các đứa trẻ của ta đã chết!”

6607. Sau khi than khóc tại chỗ đó, nàng ấy đã đi đến các ngọn núi và các khu rừng, rồi khu ẩn cư thêm một lần nữa và khóc lóc bên cạnh chõng rỗng:

6608. “Ôi bệ hạ, thiếp quả thật không nhìn thấy các con của chúng ta, bởi vì chúng đã bị hãm hại, đã chết rồi. Ngay cả các con quạ cũng không kêu réo. Chắc chắn các đứa trẻ của thiếp đã bị hãm hại!

6609. Ôi bệ hạ, thiếp quả thật không nhìn thấy các con của chúng ta, bởi vì chúng đã bị hãm hại, đã chết rồi. Ngay cả các con chim cũng không kêu réo. Chắc chắn các đứa trẻ của ta đã chết!

6610. Ôi bệ hạ, trong khi đi lang thang ở các gốc cây, ở các ngọn núi, và ở các hang động, thiếp quả thật không nhìn thấy các con của chúng ta, bởi vì chúng đã bị hãm hại, đã chết rồi.”

6611. Nàng công chúa Maddī cao sang, có danh vọng, đã đưa hai cánh tay lên kêu khóc như thế, rồi đã ngã xuống ở trên mặt đất, ngay tại chỗ ấy.

6612. Khi nàng công chúa bị ngã xuống, vị Vessantara đã rảy nước cho nàng ấy. Sau khi biết được nàng ấy đã được tỉnh táo, vị Vessantara đã nói với nàng ấy điều này:

6613. “Này Maddī, ngay từ ban đầu, ta đã không muốn tạo ra sự khổ đau cho nàng. Có lão hành khất Bà-la-môn nghèo khó, già cả, đã đi đến nhà. Hai con đã được ta ban cho lão ấy. Này Maddī, nàng chớ lo sợ. Hãy bình tĩnh.

6614. Này Maddī, nàng hãy nhìn ta. Nàng chớ than khóc cho các con quá nhiều. Chúng ta sẽ nhận lại các con. Chúng ta sẽ sống và khỏe mạnh.

6615. Sau khi nhìn thấy người hành khất đi đến, bậc thiện nhân có thể bố thí vật thí là các đứa con, gia súc, thóc lúa, và tài sản khác ở trong nhà. Này Maddī, nàng hãy tùy hỷ với ta về vật bố thí tối thượng là hai đứa con nhỏ.”

6616. Anumodāmi te deva puttake dānamuttamaṃ,
datvā cittaṃ pasādehi bhīyo dānadado¹ bhava.
6617. Yo tvaṃ maccherabhūtesu manussesu janādhipa,
brāhmaṇassa adā dānaṃ sivīnaṃ raṭṭhavaḍḍhano.
6618. Ninnāditā te paṭhavī saddo te tidivaṃ gato,
samantā vijjutā āgum² girīnaṃva paṭissutā.
6619. Tassa te anumodanti ubho nāradapabbatā
indo ca brahmā ca pajāpatī ca³
somo yamo vessavaṇo ca rājā⁴
sabbe devā anumodanti⁵ tāvatimsā saindakā.
6620. Iti maddī varārohā rājaputtī yassasinī,
vessantarassa anumodī puttake dānamuttamaṃ.
Maddipabbaṃ niṭṭhitaṃ.⁶
6621. Tato ratyā vivasane⁷ suriyassuggamanampati,
sakko brāhmaṇavaṇṇena pāto tesam⁸ adissatha.
6622. Kaccinnu⁹ bhoto kusalaṃ kacci bhoto anāmayam,
kacci uñchena yāpetha kacci mūlaphalā bahū.
6623. Kacci ḍamsā ca¹⁰ makasā ca appameva sirimsapā,¹¹
vane vālamigākiṇṇe kacci hiṃsā na vijjati.
6624. Kusalañceva no brahme atho brahme anāmayam,
atho uñchena yāpema atho mūlaphalā bahū.
6625. Atho ḍamsā ca makasā ca appameva sirimsapā,
vane vālamigākiṇṇe hiṃsā mayham¹² na vijjati.
6626. Satta no māse vasataṃ arañṇe jīvasokinaṃ,¹³
idampi dutiyaṃ passāma brāhmaṇam devavaṇṇinaṃ,
ādāya beḷuvaṃ¹⁴ daṇḍam dhārentam ajinakkipam.
6627. Svāgatante mahābrāhme atho te adurāgataṃ,
anto pavisa bhaddante pāde pakkhālayassu te.

¹ bhīyo dānaṃ dado - Ma, Syā;
bhīyo dānadado - PTS.

² āgū - Syā.

³ brahmā pajāpati - Ma.

⁴ somo yamo vessavaṇo - Ma.

⁵ devānumodanti - Ma, Syā.

⁶ maddipabbaṃ nāma - Ma, Syā.

⁷ vivasāne - Ma.

⁸ nesam - Syā.

⁹ kacci nu - Ma, Syā.

¹⁰ ḍamsā - Ma, Syā.

¹¹ sarisapā - Ma.

¹² amham - PTS.

¹³ jīvasokinaṃ - Syā, PTS.

¹⁴ veḷuvaṃ - Ma; veluvaṃ - Syā;
beluvaṃ - PTS.

6616. “Thưa bệ hạ, tiếp tùy hỷ với chàng về vật bố thí tối thượng là hai đứa con nhỏ. Sau khi bố thí, chàng hãy khiến cho tâm được tịnh tín và hãy là người ban bố vật thí nhiều hơn nữa.

6617. Thưa quân vương, giữa những người có trạng thái bốn xén, chàng đây đã ban vật thí đến vị Bà-la-môn, chàng là bậc làm hưng thịnh đất nước Sivi.

6618. Vì chàng trái đất đã gầm rú, vì chàng tiếng động đã đi đến Thiên cung, các tia chớp đã phát ra ở khắp nơi, tựa như các ngọn núi đã có sự đồng ý.

6619. Hai hội chúng chư Thiên Nārada và Pabbata tùy hỷ đối với chàng đây. Thiên Chủ Inda và đấng Brahmā, vị chúa của loài người, các vị Thiên Vương Soma, Yama, và Vessavaṇa, tất cả chư Thiên ở cõi Trời Đạo Lợi với Thiên Chủ Inda đều tùy hỷ.”

6620. Nàng công chúa Maddī cao sang, có danh vọng đã tùy hỷ vật bố thí tối thượng là hai đứa con nhỏ của vị Vessantara như thế.

Đoạn Về Nàng Maddī được chấm dứt.

6621. Sau đó, vào lúc tàn đêm, cho đến lúc mọc lên của mặt trời, Thiên Chủ Sakka, với vóc dáng Bà-la-môn, đã hiện ra với hai người ấy¹ vào lúc sáng sớm.

(Lời Thiên Chủ Sakka)

6622. “Thưa ngài, phải chăng ngài được an khang? Thưa ngài, phải chăng ngài được vô sự? Phải chăng ngài nuôi sống bằng việc thu nhật? Phải chăng có nhiều rễ củ và trái cây?²

6623. Phải chăng có rất ít ruồi, muỗi, và các loài bò sát? Phải chăng không có sự hãm hại ở khu rừng đông đúc các loài thú dữ?”

(Lời đức Bồ Tát Vessantara)

6624. “Này vị Bà-la-môn, chúng tôi được an khang. Và Này vị Bà-la-môn, chúng tôi được vô sự. Chúng tôi nuôi sống bằng việc thu nhật. Rễ củ và trái cây có nhiều.

6625. Có rất ít ruồi, muỗi, và các loài bò sát. Không có sự hãm hại đến với chúng tôi ở khu rừng đông đúc các loài thú dữ.

6626. Suốt bảy tháng chúng tôi sống cuộc sống sâu muộn ở trong rừng, chúng tôi nhìn thấy người này lần thứ nhì, là vị Bà-la-môn với dáng vóc thiên thần, mang theo cây gậy bằng gỗ *beḷuva*, đang mặc áo choàng da dê.

6627. Này vị Bà-la-môn vĩ đại, chào mừng ông đã đến và việc đi đến tốt lành của ông. Thưa ông, xin ông hãy đi vào bên trong. Xin ông hãy rửa sạch hai bàn chân của ông.

¹ Hai người ấy là đức Bồ Tát Vessantara và người vợ là công chúa Maddī (ND).

² Các câu kệ 6622 - 6631 tương tự như các câu kệ 6445 - 6454 ở đoạn trước.

6628. Tindukāni¹ piyālāni madhuke kāsamāriyo,²
phalāni khuddakappāni bhuñja brahme varaṃ varaṃ.
6629. Idampi pāniyaṃ sītaṃ ābhatam girigabbharā,
tato piva mahābrahme sace tvaṃ abhikaṅkhasi.
6630. Atha tvaṃ kena vaṇṇena kena vā pana hetunā,
athappatto³ brahāraññaṃ taṃ me akkhāhi pucchito.
6631. Yathā vārivaho pūro sabbakālaṃ na khīyati,
evaṃ taṃ yācitāgañchiṃ⁴ bhariyaṃ me dehi yācito.
6632. Dadāmi na vikampāmi yaṃ maṃ yācasi brāhmaṇa,
santaṃ nappaṭigūhāmi⁵ dāne me ramatī⁶ mano.
6633. Maddiṃ hatthe gahetvāna udakassa ca⁷ kamaṇḍaluṃ,
brāhmaṇassa adā dānaṃ sivīnaṃ raṭṭhavaḍḍhano.
6634. Tadāsi yaṃ bhimsanakaṃ tadāsi lomahaṃsanaṃ,
maddiṃ pariccajantassa medinī⁸ samakampatha.⁹
6635. Nevassa maddī bhakuṭī¹⁰ na sandhiyati na rodati,
pekkhatevassa tuṇhī sā eso¹¹ jānāti yaṃ varaṃ.
6636. Jāliṃ kaṇhājinaṃ dhītaṃ maddideviṃ¹² patibbataṃ,
cajamāno na cintesiṃ bodhiyā yeva kāraṇā.
6637. Na me dessā ubho puttā maddī devī na dessiyā,¹³
sabbaññutaṃ piyaṃ mayhaṃ tasmā piye adāsahaṃ.¹⁴
6638. Komārī yassahaṃ¹⁵ bhariyā sāmiko mama issaro,
yassicche tassa maṃ dajjā vikkiṇeyya haneyya vā.

¹ tiṇḍukāni - Syā.

² kāsamāriyo - Syā.

³ anupatto - Ma, PTS;

anuppattosi - Syā.

⁴ yācitāgacchiṃ - Ma, Syā.

⁵ nappaṭiguyhāmi - Ma.

⁶ ramate - Syā.

⁷ udakassa - Ma, Syā.

⁸ medanī - Ma, Syā.

⁹ sampakampatha - Ma.

¹⁰ neva sā maddī bhakuṭi - Ma.

¹¹ tuṇhiyā esa - Syā.

¹² maddiṃ devī - Syā.

¹³ appiyā - Syā.

¹⁴ imā dve gāthā Ma potthake na dissanti.

¹⁵ yassāhaṃ - Ma, Syā, PTS.

6628. Nay vị Bà-la-môn, có các loại trái cây *tinduka*, *piyāla*, *madhuka*, *kāsumārī* ngọt như mật ong, xin ông hãy thưởng lãm các trái ngon nhất.

6629. Cũng có nước uống mát lạnh này được mang lại từ hang núi, Nay vị Bà-la-môn vĩ đại, xin ông hãy uống nước từ nơi ấy nếu ông muốn.

6630. Vậy thì vì lý do gì, hay là vì nguyên nhân gì, mà ông đã đi đến khu rừng rộng lớn? Được hỏi, xin ông hãy giải thích điều ấy cho tôi.”

6631. “Giống như dòng nước chảy luôn luôn được tràn đầy, không bị cạn kiệt, tương tự như vậy, ta đã đi đến để cầu xin ngài. Được yêu cầu, xin ngài hãy ban cho ta người vợ.”

6632. “Nay vị Bà-la-môn, tôi sẽ ban cho không do dự vật mà ông cầu xin tôi. Tôi không cất giấu vật đang có. Tâm của tôi vui thích trong việc bố thí.”

6633. Sau khi nắm lấy nàng Maddī ở bàn tay và cái bình đựng nước, bậc làm hưng thịnh đất nước Sivi đã ban vật thí đến vị Bà-la-môn.

6634. Lúc bấy giờ, việc ấy đã là sự kinh hoàng. Lúc bấy giờ, đã có sự dựng đứng lông. Trong lúc vị ấy ban tặng nàng Maddī cho người này, trái đất đã rung động.

6635. Nàng Maddī không có chút cau mày, không bất bình, không khóc lóc. Nàng chỉ nhìn, im lặng (nghĩ rằng): “Chàng biết việc ấy là cao quý.”

6636. “Trong khi dứt bỏ con trai Jāli, con gái Kaṇhājinā, và hoàng hậu Maddī, người vợ chung thủy, ta đã không phải nghĩ ngợi với lý do chỉ là vì quá vị giác ngộ.¹

6637. Cả hai đứa con không có bị ta ghét bỏ, hoàng hậu Maddī không có bị ta ghét bỏ, đối với ta quá vị Toàn Giác là yêu quý; vì thế ta đã bố thí những người thân yêu.”

(Lời công chúa Maddī)

6638. “Khi còn con gái, thiếp là vợ của chàng. Người chồng là chủ nhân của thiếp. Chàng có thể ban tặng thiếp cho người nào chàng muốn, hoặc có thể bán đi, hoặc có thể giết chết.”

¹ Hai câu kệ 6636 và 6637 giống hai câu kệ 118 và 119 của của tập *Cariyāpīṭakapāḷi* - Hạnh Tạng (TTPV tập 42, trang 273).

6639. Tesam saṅkappamaññāya devindo etadabravī,
sabbe jītā te paccuhā¹ ye dibbā ye ca mānūsā.
6640. Ninnādītā te paṭhavī saddo te tidivaṃ gato,
samantā vijjutā āgum² girīnaṃva paṭissutā.
6641. Tassa te anumodanti ubho nāradapabbatā
indo ca brahmā ca pajāpatī ca,³
somo yamo vessavaṇo ca rājā⁴
sabbe devā anumodanti⁵ dukkaraṃ hi karoti so.
6642. Duddadaṃ dadamānānaṃ dukkaraṃ kamma kubbatam,
asanto nānukubbanti sataṃ dhammo durannayo.⁶
6643. Tasmā satañca asatañca⁷ nānā hoti ito gati,
asanto nirayaṃ yanti santo saggaparāyaṇā.
6644. Yametaṃ kumāre adadā⁸ bhariyaṃ adadā vane vasaṃ,
brahmayānamanokkamma sagge te taṃ vipaccatu.
6645. Dadāmi bhoto bhariyaṃ maddiṃ sabbaṅgasobhanaṃ,⁹
tvaññeva¹⁰ maddiyā channo maddī ca patinā saha.
6646. Yathā payo ca saṅkho ca ubho samānavaṇṇino,
evaṃ tuvaṃ ca maddī ca samānamanacetasā.
6647. Avaruddhettha araññasmiṃ ubho sammatha assame,¹¹
khattiyā gottasampannā sujātā mātupettito,¹²
yathā puññāni kayirātha dadantā aparāparaṃ.
6648. Sakkohamasmi devindo āgatosmi tavantike,
varaṃ varassu rājisi vare aṭṭha dadāmi te.
6649. Varaṃ ce me ado sakka sabbabhūtānamissara,
pitā maṃ anumodeyya ito pattam sakam gharam,
āsanena nimanteyya paṭhamaṃ taṃ¹³ varaṃ vare.

¹ paccūhā - Ma, PTS.

² āgū - Syā.

³ brahmā pajāpati - Ma.

⁴ somo yamo vessavaṇo - Ma.

⁵ devānumodanti - Ma, Syā.

⁶ duranvayo - Syā.

⁷ asataṃ - Ma.

⁸ adā - Ma.

⁹ sabbaṅgasobhiniṃ - Syā.

¹⁰ tvaññeva - Ma, Syā.

¹¹ sammataassame - PTS.

¹² mātupettito - Syā.

¹³ paṭhametaṃ - Ma, Syā.

6639. Biết được ý định của hai người, vị chúa của chư Thiên đã nói điều này: “Ngài đã chiến thắng tất cả các chướng ngại thuộc cõi Trời và cõi người.

6640. Vì ngài trái đất đã gầm rú, vì ngài tiếng động đã đi đến Thiên cung. Các tia chớp đã phát ra ở khắp nơi, tựa như các ngọn núi đã có sự đồng ý.

6641. Hai hội chúng chư Thiên Nārada và Pabbata tùy hý đối với ngài đây. Thiên Chủ Indra và đấng Brahmā, vị chúa của loài người, các vị Thiên Vương Soma, Yama, và Vessavaṇa, tất cả chư Thiên đều tùy hý, bởi vì ngài đây làm được công việc khó làm.

6642. Trong khi họ cho vật khó cho, trong khi họ làm công việc khó làm, những kẻ xấu không làm theo được; pháp của những người tốt là khó đạt đến.¹

6643. Vì thế, cảnh giới tái sinh sau kiếp này dành cho những người tốt và những kẻ không tốt là khác nhau, những kẻ không tốt đi địa ngục, những người tốt có sự đi đến cõi Trời.

6644. Việc ngài đã bố thí hai đứa trẻ, đã bố thí người vợ trong khi sống ở trong rừng được gọi là cỗ xe tối thượng; sau khi không đọa vào khổ cảnh, việc ấy hãy thành tựu kết quả cho ngài ở cõi Trời.

6645. Ta ban lại cho ngài nàng Maddī, người vợ có sự xinh đẹp toàn thân. Chính ngài là tương xứng với nàng Maddī, và nàng Maddī là tương xứng với chồng.

6646. Giống như sữa và vỏ sò, cả hai có màu sắc giống nhau, tương tự như vậy, ngài và nàng Maddī có tâm ý tương đồng.

6647. Bị đày đọa, cả hai vị sống ở nơi này, trong khu rừng, tại khu ẩn cư. Hai vị là Sát-đế-ly, được thành tựu về dòng họ, thuộc dòng dõi cao sang về bên mẹ và bên cha. Hai vị có thể làm phước thiện như thế trong khi tiếp tục bố thí.

6648. Ta là Sakka, chúa tể của chư Thiên, đã đi đến bên cạnh ngài. Thừa vị ẩn sĩ của hoàng gia, ta ban cho ngài tám điều ước muốn.”

6649. “Tâu Thiên Chủ Sakka, tâu vị chúa tể của tất cả chúng sanh, nếu ngài đã ban cho tôi điều ước muốn, mong rằng phụ vương có thể tùy thuận cho tôi từ nơi này trở về lại nhà của mình, và có thể trao lại vương vị; tôi chọn điều ước muốn thứ nhất ấy.

¹ Hai câu kệ 6642 và 6643 giống hai câu kệ 211 và 212 của *Jātakapāḷi - Bốn Sanh I* (TTPV tập 32, trang 81).

6650. Purisassa vadham na roceyyam api kibbisakārikam,¹
vajjham vadhamhā moceyyam dutiyetaṃ varaṃ vare.
6651. Ye vuddhā² ye ca daharā ye ca majjhimaporisā,
mameva upajīveyyūṃ tatiyetaṃ varaṃ vare.
6652. Paradāraṃ na gaccheyyam sadārapasuto siyam,
thīnaṃ vasaṃ na gaccheyyam catutthetaṃ varaṃ vare.
6653. Putto me sakka jāyetha so ca dīghāyuko siyā,
dhammena jine paṭhaviṃ pañcamaṃ varaṃ vare.
6654. Tato ratyā vivasane³ suriyassuggamanampati,
dibbā bhakkhā pātubhaveyyūṃ chaṭṭhamaṃ varaṃ vare.
6655. Dadato me na khīyetha datvā nānutapeyyaṃ,
dadaṃ cittaṃ pasādeyyaṃ sattamaṃ varaṃ vare.
6656. Ito vimuccamānāhaṃ saggagāmī visesagu,⁴
anibbati⁵ tato assaṃ aṭṭhamaṃ varaṃ vare.
6657. Tassa taṃ vacanaṃ sutvā devindo etadabravi,
aciraṃ vata te tāto⁶ pitā taṃ daṭṭhumessati.
6658. Idaṃ vatvāna maghavā devarājā sujampati,
vessantare varaṃ datvā saggakāyaṃ apakkami.
Sakkapabbaṃ niṭṭhitaṃ.⁷
6659. Kassetam mukhamābhāti hemaṃ vuttattamagginā,
nikkhamva jātarūpassa ukkā mukhapahamsitaṃ.
6660. Ubho sadisapaccaṅgā ubho sadisalakkhaṇā,
jālissa sadiso eko ekā kaṇhājīnā yathā.

¹ kibbisakārikaṃ - Ma.² ye vuddhā - Ma, Syā;

ye ca vuddhā - PTS.

³ vivasāne - Ma.⁴ visesagū - Ma, Syā, PTS.⁵ anivatti - Ma.⁶ tato - Ma.⁷ sakkapabbaṃ nāma - Ma, Syā.

6650. Tôi không vui thích việc xử tử con người, đâu là kẻ đã gây tội ác, tôi có thể giải thoát kẻ tử tù khỏi cái chết; tôi chọn điều ước muốn thứ nhì này.

6651. Các lão niên, các thanh niên, và các trung niên có thể sống nương tựa vào chính tôi; tôi chọn điều ước muốn thứ ba này.

6652. Tôi không quyến rũ vợ người khác, trung thành với vợ của mình, không bị ở dưới quyền lực của nữ nhân; tôi chọn điều ước muốn thứ tư này.

6653. Thưa Thiên Chủ Sakka, mong rằng con trai của tôi được sanh ra, nó được sống lâu và có thể trị vì trái đất một cách công minh; tôi chọn điều ước muốn thứ năm này.

6654. Kể đó, vào lúc tàn đêm, cho đến lúc mọc lên của mặt trời, các thực phẩm của cõi Trời sẽ hiện ra; tôi chọn điều ước muốn thứ sáu này.

6655. (Vật thí) không bị cạn kiệt trong khi tôi đang bố thí, tôi không hối tiếc sau khi bố thí, tôi có tâm tịnh tín trong khi bố thí; tôi chọn điều ước muốn thứ bảy này.

6656. Trong khi được giải thoát từ nơi này, tôi có sự đi đến cõi Trời, là sự ra đi đặc biệt, từ nơi ấy tôi không có sự tái sanh nữa; tôi chọn điều ước muốn thứ tám này.”

6657. Sau khi lắng nghe lời nói ấy của Vessantara, vị chúa của chư Thiên đã nói điều này: “Quả thật, không bao lâu nữa, người cha của ngài sẽ đi đến để gặp lại ngài.”

6658. Sau khi nói điều này, vị Trời Đế Thích, đấng Thiên Vương, chồng của nàng Sujā, đã ban điều ước muốn cho Vessantara rồi đã trở về lại hội chúng ở cõi Trời.

Đoạn Về Thiên Chủ Sakka được chấm dứt.

(Lời đại vương Sañjaya)

6659. “Khuôn mặt này là của ai mà chói sáng tựa như vàng được nấu chảy bởi ngọn lửa, tựa như đồng tiền bằng vàng rục rở ở miệng bể lò rèn?

6660. Cả hai có các bộ phận cơ thể tương tự, cả hai có đặc điểm tương tự, đứa bé trai giống như Jāli, đứa bé gái giống như Kaṇhājinā.

6661. Sīhā bilāva¹ nikkhantā ubho sampatirūpakā,²
jātarūpamayā yeva ime dissanti dārakā.
6662. Kuto nu tvaṃ³ bhāradvāja ime ānesi dārake,
ajja raṭṭhamanuppatto kuto āgacchasi⁴ brāhmaṇa.
6663. Mayhante dārakā deva dinnā vittena sañjaya,
ajja pannarasā⁵ rattī yato dinnāme⁶ dārākā.
6664. Kena vā vācapeyyena⁷ sammāñāyena saddahe,
ko te taṃ dānamadadā puttake dānamuttamaṃ.
6665. Yo yācataṃ patiṭṭhāsi bhūtānaṃ dharaṇīriva,
so me vessantaro rājā puttedāsi vane vasaṃ.
6666. Yo yācataṃ gatī āsi savantīnaṃva sāgaro,
so me vessantaro rājā puttedāsi vane vasaṃ.
6667. Dukkataṃ⁸ vata bho raññā saddhena gharamesinā,
kathaṃ nu puttake dajjā araññe avaruddhako.⁹
6668. Imaṃ bhonto nisāmetha yāvantettha samāgatā,
kathaṃ vessantaro rājā puttedāsi vane vasaṃ.
6669. Dāsaṃ dāsiṅca¹⁰ so dajjā assaṃ vāssatarīrathaṃ,¹¹
hatthiṅca kuñjaraṃ dajjā kathaṃ so dajjā dārake.
6670. Yassa natthi¹² ghare dāso asso vāssatarīratho,¹³
hatthi ca kuñjaro nāgo kiṃ so dajjā pitāmaha.
6671. Dānamassa pasaṃsāma na ca nindāma puttakā,¹⁴
kathannu hadayaṃ āsi tumhe datvā vaṇibbake.¹⁵

¹ vilāva - Syā.

² sampatirūpakā - Syā.

³ bhavaṃ - Ma, PTS.

⁴ kuhiṃ gacchasi - Ma.

⁵ paṇṇarasā - Syā.

⁶ laddhā me - Ma, Syā; dinnā me - PTS.

⁷ kena vācāya peyyena - Syā.

⁸ dukkaṭaṃ - Ma, Syā.

⁹ avaruddhake - PTS.

¹⁰ dāsiṃ dāsaṃ ca - Ma.

¹¹ cassatarīrathaṃ - Ma, Syā;
c' assatarī rathaṃ - PTS.

¹² nassa - Ma, Syā.

¹³ cassatarīratho - Ma, Syā;
c' assatarī ratho - PTS.

¹⁴ nāvanindāma potaka - Syā;
nāvanindāma puttakā - PTS.

¹⁵ vanibbake - Ma, Syā, PTS.

6661. Tựa như hai con sư tử đang đi ra khỏi hang, cả hai có hình dáng giống nhau. Hai đứa trẻ này có vẻ như được làm toàn bằng vàng.

6662. Nay vị Bhāradvāja, từ nơi nào mà lão dẫn lại hai đứa trẻ này? Hôm nay, ngài đã đến được vương quốc, nay vị Bà-la-môn, ngài từ nơi nào đi đến?”

(Lời Bà-la-môn Jūjaka)

6663. “Tâu bệ hạ, hai đứa trẻ ấy thuộc về thần. Tâu đại vương Sañjaya, chúng đã được ban cho với sự hân hoan. Kể từ khi hai đứa trẻ đã được bố thí cho thần, đến nay là mười lăm đêm.”

6664. “Bằng lời nói ngon ngọt nào (mà lão đã đạt được hai đứa trẻ)? Lão hãy làm cho trầm tin bằng cách thức đúng đắn. Ai đã bố thí cho lão vật thí ấy – hai đứa con nhỏ – là vật thí tối thượng?”

6665. “Đức vua Vessantara là nơi nương tựa của những người cầu xin, tựa như trái đất là nơi nương tựa của các sinh linh, vị vua ấy đã bố thí cho thần hai đứa con, trong khi đang sống ở trong rừng.

6666. Đức vua Vessantara là đích đến của những người cầu xin, tựa như biển cả là đích đến của các dòng sông, vị vua ấy đã bố thí cho thần hai đứa con, trong khi đang sống ở trong rừng.”

(Lời các quan đại thần)

6667. “Quả thật vị vua có đức tin trong lúc đang ở nhà đã làm điều sai trái. Vậy tại sao kẻ bị đày đọa ở trong rừng vẫn có thể bố thí hai đứa con nhỏ?”

6668. Hỡi quý ông, hết thảy các vị đã tụ hội ở nơi này, xin quý ông hãy chú tâm lắng nghe điều này: “Tại sao đức vua Vessantara đã bố thí hai đứa con, trong khi đang sống ở trong rừng?”

6669. Vị ấy có thể bố thí tôi trai và tở gái, ngựa, hoặc con la cái và cỗ xe, voi cái và voi đực, tại sao vị ấy lại bố thí hai đứa trẻ?”

(Lời bé trai Jāli)

6670. “Thưa ông nội, người không có tôi trai, tở gái, ngựa, hoặc con la cái và cỗ xe, voi cái và voi đực, người ấy có thể bố thí cái gì?”

6671. “Này hai cháu, chúng ta không khen và chúng ta không chê việc bố thí của người này, vậy trái tim của người này đã như thế nào sau khi bố thí hai cháu cho người nghèo khổ?”

6672. Dukkhasa hadayaṃ āsi atho uṇhampi passasi,¹
rohiṇiheva² tambakkhī pitā assūni vattayi.
6673. Yaṃ taṃ kaṇhājīnāvoca ayaṃ maṃ tāta brāhmaṇo,
laṭṭhiyā paṭikoṭeti³ ghare jātaṃva dāsiyaṃ.
6674. Na cāyaṃ brāhmaṇo tāta dhammikā honti brāhmaṇā,
yakkho brāhmaṇavaṇṇena khādituṃ tāta neti no,
nīyamāne pisācena kinnu tāta udikkhasi.
6675. Rājaputtī ca vo mātā rājaputto ca vo pitā,
pubbe me aṅkamāruya⁴ kinnu tiṭṭhatha ārakā.
6676. Rājaputtī ca no mātā rājaputto ca no pitā,
dāsā mayaṃ brāhmaṇassa tasmā tiṭṭhāma ārakā.
6677. Mā sammevaṃ avacuttha dayhate⁵ hadayaṃ mama,
citakā viya⁶ me kāyo āsane na sukhaṃ labhe.
6678. Mā sammevaṃ avacuttha bhiyyo sokaṃ janetha maṃ,
nikkiṇissāmi daṇḍena⁷ na vo dāsā bhavissatha.
6679. Kimagghiyaṃ hi vo tāta brāhmaṇassa pitā adā,
yathābhūtaṃ me akkhātha paṭipādentu brāhmaṇaṃ.
6680. Sahassagghaṃ hi maṃ tāta brāhmaṇassa pitā adā.
acchaṃ⁸ kaṇhājīnaṃ kaññaṃ hatthinā ca satena ca.⁹
6681. Uṭṭhehi katte taramāno brāhmaṇassa avākara,
dāsīsatam dāsīsatam gavaṃ hatthūsabham satam,
jātarūpasahassañca puttānaṃ dehi¹⁰ nikkayaṃ.
6682. Tato kattā taramāno brāhmaṇassa avākari,
dāsīsatam dāsīsatam gavaṃ hatthūsabham satam,
jātarūpasahassañca puttānaṃ dāsi¹¹ nikkayaṃ.
6683. Nikkiṇitvā nahāpetvā¹² bhojayitvāna dārake,
samalaṅkaritvā bhaṇḍena¹³ ucchaṅge¹⁴ upavesayaṃ.

¹ assasi - Syā.² rohiṇiheva - Ma;

rohaṇi heva - Syā.

³ paṭikoṭeti - Ma, Syā.⁴ aṅgamāruya - Ma.⁵ dayhate - Ma, Syā.⁶ citakāyaṃva - Ma, Syā.⁷ dabbenā - Ma, Syā.⁸ atha - Ma, PTS.⁹ hatthiādisatena ca - Syā.¹⁰ potānaṃ dehi - Syā.¹¹ potānaṃdāsi - Syā.¹² nikkiṇitvā ca nahāpetvā - Syā.¹³ bhaṇḍehi - Syā;

bhaṇḍe - PTS.

¹⁴ ucchaṅge - Syā.

6672. “Trái tim của người này đã khổ sở, và ngài cũng nhìn thấy sức nóng của nó. Với hai mắt đỏ ngầu như ngôi sao Rohiṇī, cha đã để cho các giọt nước mắt tuôn trào.

6673. Điều mà Kaṇhājinā đã nói với cha rằng: ‘Cha ơi, lão Bà-la-môn này đánh con bằng cây gậy như là đánh đứa tớ gái đã được sanh ra ở trong nhà.’¹

6674. Và cha ơi, lão này không phải là Bà-la-môn; các vị Bà-la-môn là có đạo lý. Cha ơi, gã Dạ-xoa với vóc dáng Bà-la-môn dẫn chúng con đi để ăn thịt. Trong khi chúng con bị quỷ sứ dẫn đi, tại sao cha lại dừng dừng?”

(Lời đại vương Sañjaya)

6675. “Mẹ của hai cháu là công chúa, và cha của hai cháu là thái tử. Trước đây, hai cháu đã trèo vào lòng của ông, giờ hai cháu tại sao lại đứng ở đằng xa?”

(Lời bé trai Jāli)

6676. “Mẹ của hai cháu là công chúa, và cha của hai cháu là thái tử. Chúng cháu là nô lệ của lão Bà-la-môn; vì thế, chúng cháu đứng ở đằng xa.”

6677. “Hai cháu yêu, hai cháu chớ nói như thế. Trái tim của nội bị đốt nóng. Thân thể nội tựa như giàn lửa thiêu, nội không đạt được sự thoải mái ở chiếc ghế ngồi.

6678. Hai cháu yêu, hai cháu chớ nói như thế. Chớ tạo thêm nỗi sầu muộn cho nội. Nội sẽ chuộc lại với giá cao, hai cháu sẽ không còn là nô lệ.

6679. Nay hai cháu, cha đã định giá hai cháu thế nào rồi trao hai cháu cho lão Bà-la-môn? Hai cháu hãy nói đúng theo sự thật với nội. Hãy để mọi người chuẩn bị cho lão Bà-la-môn.”

6680. “Thưa nội, bởi vì cha đã trao cháu cho lão Bà-la-môn với giá một ngàn, còn Kaṇhājinā thơ ngây là con gái với giá một trăm voi và (các thứ khác mỗi thứ một trăm).”

6681. “Này quan thủ kho, khanh hãy đứng dậy và cấp tốc chi trả cho vị Bà-la-môn. Khanh hãy xuất ra một trăm tớ gái, một trăm tôi trai, gia súc, voi, bò mỗi thứ một trăm, và một ngàn tiền vàng cho việc chuộc lại hai người con.”

6682. Sau đó, viên quan thủ kho đã cấp tốc chi trả cho vị Bà-la-môn. Vị ấy đã xuất ra một trăm tớ gái, một trăm tôi trai, gia súc, voi, bò mỗi thứ một trăm, và một ngàn tiền vàng cho việc chuộc lại hai người con.

6683. Sau khi đã chuộc lại, vị đại vương đã bảo người cho hai đứa trẻ tắm rửa, ăn uống, trang điểm với vật dụng, rồi cho đặt vào ngồi ở trong lòng.

¹ Hai câu kệ 6673 và 6674 tương tự hai câu kệ 6525 và 6526 ở trang 441.

6684. Sisaṃ nahāte¹ sucivatthe sabbābharāṇabhūsite,
rājā aṅke karitvāna ayyako paripucchatha.
6685. Kuṇḍale ghusite māle sabbālaṅkārahūsite,²
rājā aṅke karitvāna idaṃ vacanamabravi.
6686. Kacci ubho arogā³ te jāli mātāpitā tava,
kacci uñchena yāpenti⁴ kacci mūlaphalā bahū.
6687. Kacci ḍaṃsā ca makasā ca⁵ appameva sirīṃsapā,⁶
vane vālamigākiṅṅe hiṃsā tesāṃ⁷ na vijjati.
6688. Atho ubho arogā me deva mātāpitā mama,
atho uñchena yāpenti atho mūlaphalā bahū.
6689. Atho ḍaṃsā ca makasā ca appameva sirīṃsapā,
vane vālamigākiṅṅe hiṃsā tesāṃ⁸ na vijjati.
6690. Khaṇantālūkalambāni⁹ biḷāli takkalāni ca,¹⁰
kolaṃ bhallaṭakaṃ bellaṃ sā no āhacca¹¹ posati.
6691. Yañceva sā āharati vanamūlaphalahārikā,¹²
taṃ no sabbe samāgantvā rattiṃ bhuñjāma no divā.
6692. Ammā ca¹³ no kisā paṇḍu āharantī dumapphalaṃ,
vātātapena sukhumāli padumaṃ¹⁴ hatthagatāmiva.
6693. Ammāya patanū kesā vicarantī brahāvane,
vane vālamigākiṅṅe khaggadīpinisevite.
6694. Kesesu jaṭaṃ bandhitvā kacche jallamadhārayi,
cammavāsī chamā seti jātavedaṃ namassati.
6695. Puttā piyā manussānaṃ lokasmiṃ udapajjisuṃ,¹⁵
na ha¹⁶ nūnamhākaṃ ayyassa putte sneho¹⁷ ajāyatha.
6696. Dukkatañca hi no putta¹⁸ bhūnahaccā¹⁹ kataṃ mayā,
yohaṃ sivīnaṃ vacanā pabbājesiṃ adūsakaṃ.²⁰

¹ nhāte - Ma, Syā.

² sabbābharāṇabhūsite - Ma.

³ ārogā - PTS.

⁴ yāpetha - Ma.

⁵ ḍaṃsā makasā ca - Ma, Syā.

⁶ sarīsapā - Ma.

⁷ kacci hiṃsā - Ma, Syā.

⁸ nesāṃ - Ma, Syā.

⁹ khaṇantālūkalambāni - Ma, Syā, PTS.

¹⁰ biḷāni takkalāni ca - Ma;

viḷānitakkalāni ca - Syā.

¹¹ āhatva - Ma, PTS.

¹² vanamūlaphalahāriyā - Ma, Syā.

¹³ ammā va - Ma, PTS.

¹⁴ sukhumālapadumaṃ - PTS.

¹⁵ upapajjisuṃ - Syā.

¹⁶ na hi - Ma, Syā.

¹⁷ sineho - Syā, PTS.

¹⁸ pota - Syā.

¹⁹ bhūnahaccaṃ - Ma, Syā, PTS.

²⁰ adosakaṃ - PTS.

6684. Khi hai đứa trẻ đã được gội đầu, có y phục sạch sẽ, đã được tô điểm với mọi thứ trang sức, đức vua, tức ông nội, đã đặt chúng vào lòng và hỏi han.

6685. Khi hai đứa trẻ đã được chung diện với mọi vật trang điểm, có vòng hoa, và bông tai kêu leng keng, đức vua đã đặt Jāli vào lòng và đã nói lời nói này:

6686. “Này Jāli, phải chăng cả hai người họ, mẹ và cha của cháu, đều khỏe mạnh? Phải chăng họ nuôi sống bằng việc thu nhặt? Phải chăng có nhiều rễ củ và trái cây?¹

6687. Phải chăng có rất ít ruồi, muỗi, và các loài bò sát, và không có sự hãm hại đến với họ ở khu rừng đông đúc các loài thú dữ?”

6688. “Tâu bệ hạ, cả hai người họ, mẹ và cha của cháu, đều khỏe mạnh. Họ nuôi sống bằng việc thu nhặt. Rễ củ và trái cây có nhiều.

6689. Có rất ít ruồi, muỗi, và các loài bò sát, và không có sự hãm hại đến với họ ở khu rừng đông đúc các loài thú dữ.

6690. Trong khi đào các củ khoai mỡ, củ cải, củ hành, và củ *takkala*, mẹ đã mang về trái táo rừng, hạt dẻ, trái *bella*, rồi nuôi dưỡng chúng con.

6691. Mẹ là người mang về rễ và trái cây rừng, bất cứ vật gì mà mẹ mang về, tất cả chúng con đã quây quần lại và ăn vật ấy vào ban đêm, không vào ban ngày.

6692. Và mẹ của chúng con, trong khi mang trái cây về, đã trở nên gầy ốm, vàng vọt, mảnh mai bởi gió và nắng, tựa như đóa sen bị bàn tay dày vò.

6693. Các sợi tóc của mẹ trở nên mỏng manh trong khi mẹ đi lang thang ở khu rừng rộng lớn, ở khu rừng đông đúc các thú dữ, được lai vãng bởi loài tê giác và loài báo.

6694. Mẹ đã thắt các sợi tóc thành bện và mang dắt ở nách, mặc y phục da thú, nằm trên đất, tôn thờ thần lửa.

6695. Những đứa con trai đã được sanh ra ở thế gian đều được mọi người yêu quý. Ông nội của chúng con chắc chắn đã không có lòng yêu thương con trai!”

6696. “Này cháu Jāli, quả thật là điều đã làm sai trái của nội. Nội đã tạo nghiệp hủy hoại sự tiến triển. Nội đây vì lời nói của dân chúng xứ Sivi mà đã trục xuất người không tồi bại.

¹ Các câu kệ 6686 - 6689 tương tự như các câu kệ 3662 - 3665 của *Jātakapāli - Bốn Sanh II* (TTPV tập 33, trang 311) và một vài nơi khác của tập này.

6697. Yaṃ me kiñci idha atthi dhanam dhaññañca¹ vijjati,
etu vessantaro rājā siviraṭṭhe pasāsatu.
6698. Na deva mayhaṃ vacanā ehi siviluttamo,
sayameva devo gantvāna² siñca bhogehi atrajaṃ.
6699. Tato senāpatiṃ rājā sañjayo ajjhabhāsatha,
hatthi assā rathā pattī senā sannāhayantu naṃ,
negamā ca maṃ anventu brāhmaṇā ca purohitā.
6700. Tato satṭhisahassāni yudhino³ cārudassanā,
khippamāyantu sannaddhā nānāvaṇṇehilaṅkatā.
6701. Nīlavatthadharāneke⁴ pītāneke⁵ nivāsītā,
aññe lohitaṇṇhisā⁶ suddhāneke⁷ nivāsītā,
khippamāyantu sannaddhā nānāvattthehilaṅkatā.⁸
6702. Himavā yathā gandhadharo⁹ pabbato gandhamādano,
nānārukkhehi sañchanno mahābhūtagaṇālayo.
6703. Osadhehi ca dibbehi disā bhāti pavāti ca,
khippamāyantu sannaddhā disā bhantu pavantu ca.¹⁰
6704. Tato nāgasahassāni yojayantu catuddasa,
suvaṇṇakacchā mātaṅgā hemakappanavāsasā.¹¹
6705. Ārūlhā¹² gāmaṇīyehi tomaraṅkusapāṇihi,
khippamāyantu sannaddhā hatthikkhandhehi dassitā.
6706. Tato assasahassāni yojayantu catuddasa,
ājāniyāva¹³ jātiyā sindhavā sīghavāhanā.¹⁴
6707. Ārūlhā gāmaṇīyehi illiyācāpadhārihi,¹⁵
khippamāyantu sannaddhā assapiṭṭhehilaṅkatā.¹⁶
6708. Tato rathasahassāni yojayantu catuddasa,
ayosukatanemiyo suvaṇṇacitapakkhare.¹⁷

¹ dhanadhaññañca - PTS.

² gantvā - Ma.

³ yudhino - Ma, Syā.

⁴ nīlavaṇṇadharā neke - PTS.

⁵ pītā neke - PTS.

⁶ lohitaṇṇhisā - PTS.

⁷ suddhā neke - PTS.

⁸ nānāvaṇṇehilaṅkatā - Ma, Syā;

nānāvatttheh' alaṅkatā - PTS.

⁹ gandharo - Syā, PTS.

¹⁰ disā bhāti pavāti ca - PTS.

¹¹ suvaṇṇakacche mātaṅge
hemakappanivāsase - Syā.

¹² ārūlhe - Syā.

¹³ ājāniyeva - Syā; ājāniyye va - PTS.

¹⁴ sindhave sīghavāhane - Syā.

¹⁵ indiyācāpadhāribhi - Syā.

¹⁶ assapiṭṭheh' alaṅkatā - Ma, Syā;
assapiṭṭheh' alaṅkatā - PTS.

¹⁷ suvaṇṇacitrapokkhare - Syā.

6697. Bất cứ vật gì của ta có ở nơi này, tài sản và thóc lúa hiện có (nội cho tất cả đến cha cháu). Hãy để Vessantara trở về làm vua, hãy để Vessantara lãnh đạo đất nước Sivi.”

6698. “Tâu bệ hạ, với lời nói của cháu thì con người vô cùng cao cả của xứ Sivi sẽ không trở về. Chính đích thân bệ hạ hãy đi đến và ban tặng các của cải cho người con trai ruột.”

6699. Sau đó, đại vương Sañjaya đã ra lệnh cho vị tướng lãnh quân đội rằng: “Hãy cho các đoàn quân gồm có tượng binh, mã binh, xa binh, và bộ binh nai nịt để đón rước vị ấy. Còn các thị dân và các vị quan tế tự Bà-la-môn hãy đi theo trẫm.

6700. Kế đến, sáu mươi ngàn chiến sĩ có dáng vẻ dễ mến, đã được nai nịt, đã được trang phục với nhiều màu sắc khác nhau, hãy cấp tốc đi đến.

6701. Nhiều vị mang y phục màu xanh, nhiều vị mặc màu vàng, nhiều vị khác có khăn đội đầu màu đỏ, nhiều vị mặc màu trắng, đã được nai nịt, đã được trang phục với nhiều y phục khác nhau, hãy cấp tốc đi đến.

6702, 6703. Giống như ngọn núi tuyết Gandhamādana – có hương thơm, được che phủ bởi nhiều loại cây khác nhau, là nơi trú ngụ của tập thể chư Thiên – chói sáng và tỏa hương đi khắp các phương bởi các loại thảo dược của cõi Trời, các vị đã được nai nịt hãy cấp tốc đi đến, hãy chói sáng và tỏa hương đi khắp các phương.

6704, 6705. Kế đến, hãy thăng yên cương cho mười bốn ngàn con voi, là những con long tượng có dây đai bằng vàng, có trang phục là yên cương bằng vàng, được cỡi lên bởi các viên quản tượng có cây thương móc câu ở bàn tay. Các viên quản tượng đã được nai nịt, đã được nhìn thấy ngòi trên mình của các con voi, hãy cấp tốc đi đến.

6706, 6707. Kế đến, hãy thăng yên cương cho mười bốn ngàn con ngựa, là những con ngựa Sindhu thuần chủng về dòng dõi, có sức chuyển vận mau lẹ, được cỡi lên bởi các kỵ mã có mang gươm và cung. Các kỵ mã đã được nai nịt, đã được trang phục, ngòi trên lưng của các con ngựa, hãy cấp tốc đi đến.

6708. Kế đến, hãy thăng ngựa cho mười bốn ngàn con cỗ xe, có các vành bánh xe được làm cẩn thận bằng sắt, có các khung xe được khảm bằng vàng.

6709. Āropentu dhaje tattha cammāni kavacāni ca,
vipphārentu¹ ca cāpāni dalhadhammā pahārino,
khippamāyantu sannaddhā rathesu rathajīvino.
6710. Lājā olopiyā² pupphā mālāgandhavilepanā,
agghiyāni ca tiṭṭhantu yena maggena eheti.
6711. Gāme gāme satam kumbhā merayassa surāya ca,
maggamhi patitiṭṭhantu³ yena maggena eheti.
6712. Maṃsā pūvā saṅkuliyo⁴ kummāsā macchasaṃyutā,
maggamhi patitiṭṭhantu yena maggena eheti.
6713. Sappi telam dadhiṃ⁵ khīram kaṅgu vīhi⁶ bahū surā,
maggamhi patitiṭṭhantu yena maggena eheti.
6714. Ālārikā ca sūdā ca naṭanaṭṭakagāyakā,⁷
paṇissarā kumbhathūniyo⁸ maṇḍakā⁹ sokajhāyikā.¹⁰
6715. Āhaññantu sabbaviṇā bheriyo deṇḍimāni¹¹ ca,
kharamukhāni dhamantu¹² vadantu¹³ ekapokkharā.
6716. Mutiṅgā¹⁴ paṇavā¹⁵ saṅkhā godhā parivadantikā,¹⁶
dindimāni ca haññantu kuṭumbadindimāni ca.¹⁷
6717. Sā senā mahatī āsi uyyuttā siviṅghini,
jālīnā magganāyena vaṅkaṃ pāyāsi pabbataṃ.
6718. Kuṅcaṃ¹⁸ nadati mātaṅgo kuṅjaro saṭṭhihāyano,
kacchāya baddhamānāya¹⁹ kuṅcaṃ nadati vāraṇo.
6719. Ājāniyā²⁰ hasissimsu²¹ nemighoso ajāyatha,
abbhaṃ²² rajo acchādesi uyyuttā siviṅghini.

¹ vipphārentu - Ma.

² lājā olokiyā - Syā.

³ patitā ṭhantu - Syā.

⁴ saṅkulyā - Syā.

⁵ dadhi - Ma, Syā.

⁶ kaṅgubijā - Ma; kaṅgupiṭṭhā - Syā.

⁷ naṭanaṭṭakagāyino - Ma, Syā;
naṭanaṭṭakagāyanā - PTS.

⁸ kumbhathūniyo - Ma.

⁹ mandakā - Ma, PTS; muddikā - Syā.

¹⁰ sokajhāyikā - Ma, Syā, PTS.

¹¹ dindimāni - Ma, Syā.

¹² dhamantu - Ma;
dhamantu - Syā, PTS.

¹³ nadantu - Ma, Syā;
vadantaṃ - PTS.

¹⁴ mutiṅgā - Ma, Syā.

¹⁵ paṇḍavā - Syā.

¹⁶ parivadantikā - Syā.

¹⁷ kutumpa dindimāni ca - Ma;
kuṭumbā dindimāni ca - Syā;
kuṭumbā tindimāni ca - PTS.

¹⁸ kuṅcaṃ - Ma, Syā.

¹⁹ bajjhamānāya - Syā.

²⁰ ājāniyā - Syā;
ājāniyā - PTS.

²¹ hasiyanti - Ma, Syā.

²² nabhaṃ - Syā.

6709. Ở trên xe, hãy treo lên các cờ hiệu và các mộc che bằng da thú, và hãy cho các cung thủ có tài nghệ vững chắc giương các cây cung. Các xa phu ở trên các cỗ xe, đã được nai nịt, hãy cấp tốc đi đến.

6710. Hãy xếp đặt các cánh hoa để tung lên, các bông hoa, các tràng hoa, nước thơm, dầu thơm, và các trụ đèn dọc theo lộ trình vị ấy sẽ đi qua.

6711. Hãy bày ra ở mỗi ngôi làng một trăm chum rượu ủ men và rượu nấu, ở đường đi dọc theo lộ trình vị ấy sẽ đi qua.

6712. Hãy bày ra các món thịt, các loại bánh ngọt, bánh *saṅkulī*, bánh sữa, được kết hợp với các món cá, ở đường đi dọc theo lộ trình vị ấy sẽ đi qua.

6713. Hãy bày ra bơ lỏng, dầu ăn, sữa đông, sữa tươi, và nhiều rượu làm từ hạt kê, làm từ hạt lúa, ở đường đi dọc theo lộ trình vị ấy sẽ đi qua.

6714. (Hãy tập hợp) các thợ nướng bánh, các đầu bếp, các vũ công, các kịch sĩ, các ca sĩ, các nghệ sĩ hát theo nhịp vỗ tay, các nghệ nhân biểu diễn chum và trống, các nữ ca sĩ giọng trầm, các nghệ sĩ giải khuây.

6715. Hãy cho tấu lên tất cả các cây đàn *vīṇā*, các trống lớn, và các trống con, hãy cho thổi lên các tù và vỏ ốc miệng lớn, và hãy làm vang lên các chiếc trống một mặt.

6716. Hãy cho vỗ lên các trống nhỏ, các chập chĩa, các tù và vỏ ốc, các nhạc cụ *godha*, các đàn dây, các trống con, và các chiếc trống *kuṭumba*.”

6717. Đạo quân vĩ đại ấy, binh đội của xứ Sivi đã xuất phát, đã khởi hành đi đến ngọn núi Vaṅka theo sự hướng dẫn đường đi của bé trai Jāli.

6718. Con long tượng, con voi sáu mươi năm tuổi, rống lên tiếng kêu của loài voi. Con voi rống lên tiếng kêu của loài voi trong khi yên cương đang được buộc vào.

6719. Các con ngựa thuần chủng đã hí vang, tiếng động của bánh xe đã được khởi lên, bụi mù đã che phủ bầu trời, binh đội của xứ Sivi đã xuất phát.

6720. Sā senā mahatī āsi uyyuttā hārahāriṇī,
jālinā magganāyena vaṅkaṃ pāyāsi pabbatam.
6721. Te pāvimsu brahāraññaṃ bahusākhāṃ bahūdakaṃ,¹
puppharukkhehi sañchannaṃ phaḷarukkhehi cūbhayaṃ.
6722. Tattha bindussarā vaggu² nānāvaṇṇā bahū dijā,
kūjantamupakūjanti³ utusampupphite dume.
6723. Te gantvā dīghamaddhānaṃ ahorrattānamaccaye,
padesaṃ taṃ upāgañchum⁴ yattha vessantaro ahu.
Mahārājapabbam niṭṭhitam.⁵
6724. Tesam sutvāna nigghosaṃ bhīto vessantaro ahu,
pabbatam abhirūhitvā bhīto senam udikkhati.
6725. Ingha maddi nisāmehi nigghoso yādiso vane,
ājāniyā⁶ hasissanti⁷ dhajaggāni ca⁸ dissare.
6726. Ime nūna⁹ araññasmiṃ¹⁰ migasaṅghāni luddakā,
vāgurāhi parikkhippa sobbham¹¹ pātetva¹² tāvade,
vikkosamānā tippāhi¹³ hanti nesaṃ varam varam.
6727. Yathā¹⁴ mayaṃ adūsakā araññe avaruddhakā,
amittahattathagatā¹⁵ passa dubbalaghātakaṃ.
6728. Amittā nappasaheyyum¹⁶ aggīva udakaṇṇave,
tadeva tvam vicintehi api sotthi ito siyā.
6729. Tato vessantaro rājā orohitvāna pabbatā,
nisīdi paṇṇasālāyaṃ daḷham katvāna mānasam.
6730. Nivattayitvāna¹⁷ ratham vottāpetvāna¹⁸ seniyo,
ekaṃ araññe viharantaṃ pitā puttaṃ upāgami.

¹ mahodakaṃ - Ma, Syā; bahūdijam - PTS.

² vaggū - Ma, Syā, PTS.

³ kūjjantam upakūjjanti - PTS.

⁴ upāgacchum - Ma.

⁵ mahārājapabbam nāma - Ma, Syā.

⁶ ājāniyā - Syā; ājāniyyā - PTS.

⁷ hasiyanti - Ma, Syā.

⁸ dhajaggāneva - Syā.

⁹ ime ca nūna - PTS.

¹⁰ araññamhi - Syā.

¹¹ sobbhe - Syā.

¹² pātetvā - Ma, Syā, PTS.

¹³ tippāhi - Ma.

¹⁴ tathā - Syā.

¹⁵ amittahattattham gatā - Ma.

¹⁶ nappasāheyyum - Ma.

¹⁷ vinivattayitvā - PTS.

¹⁸ vuttāpetvāna - Ma, Syā.

6720. Đạo quân vĩ đại ấy, mang theo vật cần thiết, đã xuất phát, đã khởi hành đi đến ngọn núi Vaṅka theo sự hướng dẫn đường đi của bé trai Jāli.

6721. Họ đã đi vào khu rừng rộng lớn, có nhiều cành cây, có nhiều đầm nước, được che phủ bởi cả hai loại: các cây cho hoa và các cây ăn quả.

6722. Tại nơi ấy, ở thân cây đã được nở rộ hoa lúc vào mùa, nhiều con chim có màu sắc khác nhau có giọng hót tròn trịa, có âm thanh ngọt ngào, cất tiếng hót hòa theo con chim đang hót.¹

6723. Họ đã đi đoạn đường dài (sáu mươi do-tuần). Khi đã trải qua nhiều ngày đêm, họ đã đi đến gần khu vực ấy, nơi vị Vessantara cư ngụ.
Đoạn Vê Vĩ Đại Vương được chấm dứt.

6724. Sau khi nghe được tiếng động của những người ấy, Vessantara đã trở nên hoảng sợ. Vị ấy đã leo lên ngọn núi, và hoảng sợ quan sát đạo quân.

6725. “Này Maddī, nàng hãy lắng tai nghe. Có tiếng động như thế này ở khu rừng: các con ngựa thuần chủng hí vang và các cò hiệu được nhìn thấy.

6726. Phải chăng những gã thợ săn này đã dùng các tấm lưới rào quanh, rồi lừa các bầy thú ở khu rừng rơi xuống hố liên khi ấy, và trong lúc la hét, chúng giết chết những con thú ngon nhất trong số đó bằng những lao nhọn?

6727. Giống như chúng ta là những người không tồi bại, những kẻ bị đày đọa ở trong rừng đã bị rơi vào bàn tay của kẻ thù. Nàng hãy nhìn xem kẻ sát hại những loài yếu đuối.”

6728. “Các kẻ thù không có thể áp bức được chàng, tựa như ngọn lửa ở trong biển nước. Chàng hãy suy xét đến chính điều ấy,² cũng có thể có sự bình yên từ việc này.”

6729. Sau đó, đức vua Vessantara đã leo xuống núi, rồi đã ngồi xuống ở gian nhà lá, sau khi đã củng cố lại tâm ý.

6730. Sau khi đã bảo cỗ xe quay lại và sau khi đã cho bố trí quân lính bảo vệ, người cha (đại vương Saṅjaya) đã đi đến gặp người con (đức vua Vessantara) đang sống một mình ở trong khu rừng.

¹ Câu kệ 6722 giống như câu kệ 6267 ở trang 399.

² Lời tiên tri của Thiên Chủ Sakka về việc phụ hoàng sẽ vào rừng để rước Vessantara về lại hoàng cung (JaA. vi, 583). Xem câu kệ 6657 ở trang 463.

6731. Hatthikkhandhato oruyha ekaṃso pañjalikato,
parikkhitto¹ amaccehi puttaṃ siñcitumāgami.²
6732. Tatthaddasa kumāraṃ so rammarūpaṃ samāhitam,
nisinnaṃ paṇṇasālāyaṃ jhāyantaṃ akutobhayaṃ.
6733. Tañca disvāna āyantaṃ pitaraṃ puttagiddhinaṃ,
vessantaro ca maddī ca paccuggantvā avandisuṃ.
6734. Maddī ca sirasā pāde sasurassābhivādayi,³
maddī ahaṃ hi te deva pāde vandāmi te husā,⁴
tesu tattha palissajja⁵ pāṇinā parimajjatha.
6735. Kacci vo kusalaṃ putta kacci putta anāmayam,
kacci uñchena yāpetha kacci mūlaphalā bahū.
6736. Kacci ḍaṃsā ca makasā ca appameva sirimṣapā,
vane vālamigākiṇṇe kacci hiṃsā na vijjati.
6737. Atthi no jīvikā deva yā⁶ ca yādisi kīdisā,⁷
kasirā hi jīvikā homa uñchācariyāya jīvikam.⁸
6738. Aniddhinaṃ mahārāja dametassaṃva⁹ sārathi,
tyamhā aniddhikā dantā asamiddhi dameti no.
6739. Api no kisāni maṃsāni pitu mātu adassanā,
avaruddhānaṃ mahārāja araṇṇe jīvasokinaṃ.¹⁰
6740. Ye pi te siviseṭṭhassa dāyādāpattamānasā,¹¹
jālī kaṇhājīnā cubho brāhmaṇassa vasānugā,
accāyikassa luddassa yo ne gāvova sumbhati.
6741. Te rājaputtiyā putte yadi jānātha saṃsatha,
pariyāpuṇātha no khippaṃ sappadaṭṭhamva māṇavam.
6742. Ubho¹² kumārā nikkītā¹³ jālī kaṇhājīnā cubho,
brāhmaṇassa dhanam datvā putta mā bhāyi assasa.

¹ parikiṇṇo - Ma, Syā.

² siñcitupāgami - Syā.

³ sassurassābhivādayi - Syā.

⁴ te suḥhā - Ma.

⁵ palisajja - Ma, Syā.

⁶ sā - Ma, Syā.

⁷ yādisakīdisā - Ma.

⁸ jīvitam - Ma, Syā, PTS.

⁹ dametyassaṃva - Syā.

¹⁰ jīvisokinaṃ - Syā, PTS.

¹¹ dāyādāpattamānasā - Ma.

¹² ete - Syā.

¹³ nikkītā - PTS.

6731. Sau khi leo xuống từ mình voi, vị đại vương đã khoác hoàng bào một bên vai trái, chấp tay lại. Được tùy tùng bởi các quan đại thần, ngài đã đi đến để phục hồi vương vị cho người con trai.

6732. Tại nơi ấy, ngài đã nhìn thấy vị vương tử có dáng vẻ đáng yêu, bình tĩnh, ngồi ở gian nhà lá, đang trầm tư, không có sự sợ hãi từ bất cứ đâu.

6733. Và sau khi nhìn thấy người cha ấy đang đi đến với sự mong ngóng con trai, Vessantara và Maddī đã đi ra đón tiếp và thi lễ.

6734. Nàng Maddī đã dê đầu đánh lễ hai bàn chân của cha chồng (nói rằng): “Tâu bệ hạ, thần thiếp chính là Maddī, con dâu của bệ hạ, xin đánh lễ hai bàn chân của ngài.” Tại nơi ấy, vua cha đã ôm chầm lấy hai người và vuốt ve bằng bàn tay.

(Lời trao đổi giữa hai cha con, đại vương Sañjaya và đức vua Vessantara)

6735. “Này con trai, phải chăng con được an khang? Này con trai, phải chăng con được vô sự? Phải chăng các con nuôi sống bằng việc thu nhật? Phải chăng có nhiều rêu củ và trái cây?”

6736. Phải chăng có rất ít ruồi, muỗi, và các loài bò sát? Phải chăng không có sự hãm hại ở khu rừng đông đúc các loài thú dữ?”

6737. “Tâu bệ hạ, chúng con có cách kiếm sống, và cách ấy là thấp kém. Sinh kế quả thật khó khăn, chúng con nuôi mạng bằng việc thu nhật củ quả.

6738. Tâu đại vương, tựa như người đánh xe rèn luyện con ngựa chưa được thành thực, chúng con đây chưa được thành thực, nhưng đã được rèn luyện; sự bất hạnh rèn luyện chúng con.

6739. Tuy nhiên, là những người bị đày đọa ở trong rừng, có cuộc sống sâu muộn, tâu đại vương, chúng con có thân thể bị ốm o, do việc không nhìn thấy cha và mẹ.

6740. Thậm chí, cả hai Jāli và Kaṇhājinā – những người thừa kế còn chưa được thành tựu của cha là vị đứng đầu xứ Sivi – thì đã ở dưới quyền lực của lão Bà-la-môn vô cùng hung ác; gã đánh đập hai trẻ như là đánh đập trâu bò.

6741. Nếu cha biết về hai đứa con ấy của công chúa Maddī, xin cha hãy thông báo. Xin cha hãy mau chóng làm chủ cho chúng con, tựa như cứu chữa người thanh niên bị rắn cắn.”

6742. “Cả hai đứa trẻ đã được chuộc lại, cả hai Jāli và Kaṇhājinā, sau khi cha đã ban bố tài sản cho lão Bà-la-môn. Này con trai, chớ sợ hãi, hãy bình tĩnh.”

6743. Kaccinnu¹ tāta kusalaṃ kacci tāta anāmayam,
kaccinnu tāta me mātu cakkhum² na parihāyati.
6744. Kusalaṃ ceva me putta atho putta anāmayam,
athopi³ putta te mātu cakkhum na parihāyati.
6745. Kacci arogaṃ⁴ yoggaṃ te kacci vahati vāhanaṃ,
kacci phitā janapadā⁵ kacci vuṭṭhi na chijjati.
6746. Atho arogaṃ yoggaṃ me atho vahati vāhanaṃ,
atho phitā janapadā atho vuṭṭhi na chijjati.
6747. Icevaṃ⁶ mantayantānaṃ mātā nesam⁷ adissatha,
rājaputtī giridvāre pattikā⁸ anupāhanā.
6748. Tañca disvāna āyantim mātaraṃ puttagiddhinim,
vessantaro ca maddī ca paccuggantvā avandisum.⁹
6749. Maddī ca sirasā pāde sassuyā abhivādayi,
maddī ahamhi te ayye pāde vandāmi te husā.¹⁰
6750. Maddiñca puttakā disvā dūrato sotthimāgatā,
kandantā abhidhāvimsu¹¹ vacchā bālāva¹² mātaraṃ.
6751. Maddī ca puttake disvā dūrato sotthimāgate,
vāruṇī va pavedhentī thanadhārābhisiñcatha.
6752. Samāgatānaṃ ñātīnaṃ mahāghoso ajāyatha,
pabbatā samanādiṃsu mahī pakampitā¹³ ahu.
6753. Vuṭṭhidhāraṃ pavecchanto¹⁴ devo pāvassi tāvade,
atha vessantaro rājā ñātīhi samagacchatha.¹⁵
6754. Nattāro suṇisā putto rājā devī ca ekato,
yadā samāgatā āsum tadāsi lomahaṃsanaṃ.
6755. Pañjalikā tassa yācanti rodantā bherave¹⁶ vane,
vessantarañca maddiñca sabbe raṭṭhā samāgatā,
tvam nosi issaro rājā rajjam kāretha no ubho.
Chakkhattiyapabbaṃ.

¹ kacci nu - Ma, Syā.² cakkhu - Ma, Syā.³ atho ca - Ma, Syā.⁴ ārogaṃ - PTS.⁵ phito janapado - Ma, Syā.⁶ iceva - PTS.⁷ tesam - PTS.⁸ pattiyā - PTS.⁹ avandayum - PTS.¹⁰ te suṇhā - Ma, Syā.¹¹ kandantā mabhidhāvimsu - Ma.¹² vacchabālāva - Ma.¹³ ākampitā - Syā, PTS.¹⁴ pavattento - Ma, Syā.¹⁵ samapajjatha - PTS.¹⁶ bheravā - PTS.

6743. “Thưa cha, phải chăng cha được an khang? Thưa cha, phải chăng cha được vô sự? Thưa cha, phải chăng mắt của mẹ con không bị hư hoại?”

6744. “Này con trai, cha được an khang. Và này con trai, cha được vô sự. Này con trai, mắt của mẹ con không bị hư hoại.”

6745. “Phải chăng bày thú kéo xe của cha không có bệnh? Và phải chăng cỗ xe hoạt động tốt? Phải chăng các xứ sở được thịnh vượng? Phải chăng mưa không bị gián đoạn?”

6746. “Bày thú kéo xe của cha không có bệnh, và cỗ xe hoạt động tốt. Còn các xứ sở được thịnh vượng, và mưa không bị gián đoạn.”

6747. Trong khi hai người đang trao đổi như vậy, mẫu hậu – cũng là một công chúa, đi bộ, không giày dép – đã được nhìn thấy trong số mọi người, ở lối đi vào ngọn núi.

6748. Và sau khi nhìn thấy người mẹ ấy đang đi đến với sự mong ngóng con trai, Vessantara và Maddī đã đi ra đón tiếp và thi lễ.

6749. Nàng Maddī đã dê đầu đánh lễ hai bàn chân của mẹ chồng (nói rằng): “Thưa mẫu hậu, thần thiếp chính là Maddī, con dâu của mẫu hậu, xin đánh lễ hai bàn chân của mẫu hậu.”

6750. Và hai đứa con nhỏ, đã đi đến bình yên, sau khi nhìn thấy nàng Maddī từ đằng xa, đã khóc lóc chạy đến mẹ, tựa như hai con bê thơ đại chạy đến bò mẹ.

6751. Và nàng Maddī, sau khi nhìn thấy từ đằng xa hai đứa con nhỏ đã đi đến bình yên, trong lúc đang run rẩy tựa như người bị phi nhân nhập, đã tiết ra hai dòng sữa từ hai bầu vú.

6752. Vào lúc các thân quyến đã gặp lại nhau, có tiếng động lớn đã sanh lên, các ngọn núi đã cùng nhau gào thét, trái đất đã bị rung động.

6753. Trong khi ban cho đám mây mưa, trời đã đổ mưa ngay lập tức. Khi ấy, đức vua Vessantara đã gặp gỡ với các thân quyến.

6754. Hai cháu nội, con dâu, con trai, vị đại vương, và hoàng hậu đã ở chung một nơi. Vào lúc họ gặp gỡ nhau, khi ấy, đã có sự dựng đứng lông.

6755. Tất cả dân chúng đã tụ tập lại ở khu rừng khiếp đảm, chắp tay lên hướng về vị ấy, khóc lóc, thỉnh cầu Vessantara và Maddī rằng: “Ngài là chúa tể, là đức vua của chúng tôi. Xin cả hai vị hãy trị vì xứ sở của chúng tôi.”

Đoạn Về Sáu Vị Sát-đế-ly.

6756. Dhammena rajjaṃ kārentaṃ raṭṭhā pabbājayittha maṃ,
tvañca jānapadā ceva negamā ca samāgatā.
6757. Dukkatañca hi no putta bhūnahaccaṃ kataṃ mayā,
yohaṃ sivīnaṃ vacanā pabbājesiṃ adūsakaṃ.
6758. Yena kenaci vaṇṇena pitu dukkhaṃ udabbahe,
mātu bhaginiyā cāpi api pāṇehi attano.
6759. Tato vessantaro rājā rajojallaṃ pavāhayi,
rajojallaṃ pavāhetvā saccavaṇṇaṃ¹ adhārayi.
6760. Sīsaṃ nahāto² sucivattho sabbābharaṇabhūsito,
paccayaṃ nāgamāruyha khaggaṃ bandhi parantapaṃ.
6761. Tato saṭṭhisahassāni yudhino³ cārudassanā,
sahajātaṃ parikaṛiṃsu⁴ nandayantā rathesabhaṃ.
6762. Tato maddimpi nāhāpesuṃ⁵ sivikaññā samāgatā,
vessantaro taṃ pāletu jālikaṇhājīnā cubho,
athopi taṃ mahārājā sañjayo abhirakkhatu.
6763. Idañca paccayaṃ laddhā pubbe⁶ kilesamattano,⁷
ānandiyāṃ ācariṃsu ramaṇīye giribbaje.
6764. Idañca paccayaṃ laddhā pubbe kilesamattano,
ānandi vittā⁸ sumanā putte saṅgama lakkhaṇā.
6765. Idañca paccayaṃ laddhā pubbe kilesamattano,
ānandi vittā patitā saha puttehi lakkhaṇā.
6766. Ekabhattā⁹ pure āsiṃ niccaṃ thaṇḍilasāyini,
iti metaṃ vataṃ āsi tumhaṃ kāmāhi puttakā.
6767. Taṃ me vataṃ samiddhajja tumhe saṅgama puttakā,
mātujaṃpi taṃ pāletu pitujaṃpi ca puttakā,
atho pi taṃ mahārājā sañjayo abhirakkhatu.

¹ saṅkhavaṇṇaṃ - Ma;

saṅkhaṃ vaṇṇaṃ - Syā.

² sīsaṃ nhāto - Ma; sīsanhāto - Syā.

³ yodhino - Ma, Syā.

⁴ pakiriṃsu - Ma.

⁵ nhāpesuṃ - Ma, Syā.

⁶ pubbe ca - PTS.

⁷ saṃklesamattano - Ma.

⁸ ānandacittā - Syā.

⁹ ekabhattī - Syā.

(Lời đức Bồ Tát Vessantara)

6756. “Trong khi con đang trị vì xứ sở một cách công minh, cha và luôn cả dân chúng nữa, cùng các thị dân đã tụ họp lại, các người đã trục xuất con ra khỏi đất nước.”

6757. “Này con trai, quả thật là điều đã làm sai trái của cha. Cha đã tạo nghiệp hủy hoại sự tiến triển. Cha đây vì lời nói của dân chúng xứ Sivi mà đã trục xuất người không tôi bại.¹

6758. Bằng bất cứ cách thức nào đó, thậm chí là bằng sinh mạng của mình, con nên nhắc lên nỗi khổ đau cho cha, cho mẹ, và cho cả em gái nữa.”

6759. Sau đó, đức vua Vessantara đã cho gột rửa bụi bặm và cái ghét. Sau khi đã cho gột rửa bụi bặm và cái ghét, vị ấy đã trở lại vóc dáng thật sự.

6760. Vị ấy đã được gọi đầu, có y phục sạch sẽ, đã được tô điểm với mọi thứ trang sức, sau đó đã cỡi lên con voi Paccaya và đã buộc chặt thanh gươm là vật làm cho kẻ thù phải bực bội.

6761. Kế đến, sáu mươi ngàn chiến sĩ có dáng vẻ dễ mến, được sanh ra cùng ngày, đã vây quanh, tạo niềm vui cho đấng thủ lĩnh xa binh.

6762. Sau đó, các nàng hầu của đức vua Sivi đã tụ tập lại và cũng đã tầm gọi cho nàng Maddī (và chúc tụng rằng): “Mong rằng Vessantara cùng với hai con Jāli và Kaṇhājinā hãy bảo vệ cho nàng. Rồi đại vương Sañjaya cũng hãy hộ trì cho nàng.”

6763. Sau khi đạt được duyên sự này và nhớ lại nỗi khó nhọc của bản thân trong quá khứ, họ đã tổ chức lễ hội ăn mừng ở trong lòng ngọn núi Vaṅka đáng yêu.

6764. Sau khi đạt được duyên sự này và nhớ lại nỗi khó nhọc của bản thân trong quá khứ, sau khi gặp lại các con, nàng Maddī đã vui mừng, hân hoan, hài lòng, có được khí sắc.

6765. Sau khi đạt được duyên sự này và nhớ lại nỗi khó nhọc của bản thân trong quá khứ, cùng với hai con, nàng Maddī đã vui mừng, hân hoan, sung sướng, có được khí sắc.

(Lời nàng Maddī nói với hai con)

6766. “Trước đây, mẹ đã ăn ngày một bữa, thường xuyên nằm ngủ ở nền đất. Này hai con thơ, bởi vì mong mỏi các con mà mẹ đã sự hành trì như thế.

6767. Hôm nay, phận sự ấy của mẹ đã được thành tựu. Này hai con thơ, mẹ đã gặp lại hai con. Này con Jāli, con hãy bảo vệ niềm hạnh phúc đã sanh lên cho mẹ và đã sanh lên cho cha. Và mong rằng đại vương Sañjaya cũng hộ trì điều ấy.

¹ Câu kệ 6757 tương tự câu kệ 6696 ở trang 469.

6768. Yaṃ kiñcitthi kataṃ puññaṃ mayhaṃ ceva pitucca te,
sabbena tena kusalena ajaro tvaṃ amaro bhava.
6769. Kappāsikañca koseyyaṃ khomakodumbarāni¹ ca,
sassu suṇhāya pāhesi yehi maddī asobhatha.
6770. Tato khomañca² kāyūraṃ aṅgadaṃ maṇimekhalam,³
sassu⁴ suṇhāya pāhesi⁵ yehi maddī asobhatha.
6771. Tato khomañca kāyūraṃ gīveyyaṃ ratanāmayam,⁶
sassu suṇhāya pāhesi yehi maddī asobhatha.
6772. Uṇṇataṃ mukhaphullañca nānāratte ca māṇiye,⁷
sassu suṇhāya pāhesi yehi maddī asobhatha.
6773. Uggatthanaṃ giṅgamakaṃ mekhalam paṭipādukaṃ,⁸
sassu suṇhāya pāhesi yehi maddī asobhatha.
6774. Suttañca suttavajjañca upanijjhāya seyyasi,
asobhatha rājaputtī devakaññāva nandane.
6775. Sīsaṃ nahātā⁹ sucivatthā sabbābharaṇabhūsitā,¹⁰
asobhatha rājaputtī tāvatimśava¹¹ accharā.
6776. Kadalīva vātacchupitā jātā cittalatāvane,
dantāvaraṇasampannā rājaputtī asobhatha.
6777. Sakuṇī mānusinīva jātā cittapattā patī,
nigrodhapakkabimboṭṭhī rājaputtī asobhatha.
6778. Tassā ca nāgamānesuṃ nātivaddhañca¹² kuñjaraṃ,
sattikkhamaṃ sarakkhamaṃ isādantaṃ urūlhavaṃ.
6779. Sā maddī nāgamāruhi¹³ nātivaddhañca kuñjaraṃ,
sattikkhamaṃ sarakkhamaṃ isādantaṃ urūlhavaṃ.

¹ khomakoṭumbarāni - Ma.

² hemañca - Ma.

³ gīveyyaṃ ratanāmayam - Ma, Syā.

⁴ sassū - PTS.

⁵ pāhesi - PTS.

⁶ aṅgadaṃ maṇimekhalam - Ma, Syā.

⁷ māṇike - Ma; māṇiye - PTS.

⁸ paṭipādakaṃ - Ma; pālīpādakaṃ - PTS.

⁹ sīsaṃ nhātā - Ma, Syā.

¹⁰ sabbālaṅkārahūsitā - Ma.

¹¹ tāvatimśeva - Ma.

¹² nātibaddhamva - Ma;

nātivuddhamva - Syā.

¹³ nāgamāruhi - Ma, Syā.

6768. Và có bất cứ phước báu nào đã được tạo ra thuộc về mẹ và thuộc về cha của con, do tất cả các thiện pháp ấy, mong rằng con sẽ không già và không chết.”

6769. Mẹ chồng đã bảo mang lại cho con dâu các thứ y phục bằng bông gòn, tơ lụa, sợi len, vải xứ Kodumbara; với những thứ ấy, nàng Maddī đã chói sáng.

6770. Sau đó, mẹ chồng đã bảo mang lại cho con dâu y phục bằng sợi len, vòng đeo cánh tay, vòng đeo cổ tay, đai lưng bằng ngọc ma-ni; với những thứ ấy, nàng Maddī đã chói sáng.

6771. Sau đó, mẹ chồng đã bảo mang lại cho con dâu y phục bằng sợi len, vòng đeo cánh tay, vòng đeo cổ làm bằng ngọc quý; với những thứ ấy, nàng Maddī đã chói sáng.

6772. Sau đó, mẹ chồng đã bảo mang lại cho con dâu vật trang sức ở trán, tràng hoa ở bên trán, và các vòng đeo làm bằng ngọc ma-ni nhiều màu sắc; với những thứ ấy, nàng Maddī đã chói sáng.

6773. Sau đó, mẹ chồng đã bảo mang lại cho con dâu hai vật trang sức khác nữa, thêm vào đai lưng, và vật trang sức ở bàn chân; với những thứ ấy, nàng Maddī đã chói sáng.

6774. Sau khi xem xét vật trang sức có râu chi và không có râu chi, rồi trang điểm, nàng Maddī là hạng nhất. Nàng công chúa đã chói sáng, tựa như các Thiên nữ ở khu vườn Nandana.

6775. Khi đã được gội đầu, có y phục sạch sẽ, đã được tô điểm với mọi thứ trang sức, nàng công chúa đã chói sáng, tựa như các nữ thần ở cõi Trời Đạo Lợi.

6776. Tựa như cây chuối sanh trưởng ở khu rừng Cittalatā được va chạm bởi làn gió, nàng công chúa Maddī có đôi môi đỏ đã chói sáng.

6777. Tựa như loài nữ nhân điều đã được sanh ra có cặp cánh nhiều màu sắc bay lượn, nàng công chúa với cặp môi tương tự như trái *bimba* chín màu đỏ đã chói sáng.

6778. Họ đã đem lại cho nàng ấy con voi, là con long tượng không quá già, chịu đựng được giáo nhọn, chịu đựng được mũi tên, có ngà như cán cày, xứng đáng để cỡi.

6779. Nàng Maddī ấy đã leo lên con voi, là con long tượng không quá già, chịu đựng được giáo nhọn, chịu đựng được mũi tên, có ngà như cán cày, xứng đáng để cỡi.

6780. Sabbamhi taṃ araññaṃhi¹ yāvattettha migā ahu,²
vessantarassa tejena nāññamaññaṃmahethayum.³
6781. Sabbamhi taṃ araññaṃhi yāvattettha dijā ahu,
vessantarassa tejena nāññamaññaṃmahethayum.
6782. Sabbamhi taṃ araññaṃhi yāvattettha migā ahu,
ekajjhaṃ sannipatiṃsu,⁴
vessantare payātamhi sivīnaṃ raṭṭhavaḍḍhane.
6783. Sabbamhi taṃ araññaṃhi yāvattettha dijā ahu,
ekajjhaṃ sannipatiṃsu,
vessantare payātamhi sivīnaṃ raṭṭhavaḍḍhane.
6784. Sabbamhi taṃ araññaṃhi yāvattettha migā ahu,
nāssu mañjūni kūjjiṃsu,⁵
vessantare payātamhi sivīnaṃ raṭṭhavaḍḍhane.
6785. Sabbamhi taṃ araññaṃhi yāvattettha dijā ahu,
nāssu mañjūni kūjjiṃsu,
vessantare payātamhi sivīnaṃ raṭṭhavaḍḍhane.
6786. Paṭiyatto rājāmaggo vicitto pupphasanthato,
vasi vessantaro⁶ yattha yāvata⁷ ca⁷ jetuttarā.
6787. Tato saṭṭhisahassāni yudhino⁸ cārudassanā,
samantā parikariṃsu,⁹
vessantare payātamhi sivīnaṃ raṭṭhavaḍḍhane.
6788. Orodhā ca kumārā ca vesiyānā ca brāhmaṇā,
samantā parikariṃsu,
vessantare payātamhi sivīnaṃ raṭṭhavaḍḍhane.
6789. Hatthārūhā¹⁰ anīkaṭṭhā rathikā pattikārakā,
samantā parikariṃsu,
vessantare payātamhi sivīnaṃ raṭṭhavaḍḍhane.
6790. Samāgatā jānapadā negamā ca samāgatā,
samantā parikariṃsu,
vessantare payātamhi sivīnaṃ raṭṭhavaḍḍhane.¹¹

¹ taṃaraññaṃhi - Ma;
tamhi araññaṃhi - PTS.

² ahum - Ma; ahū - PTS.

³ nāññamaññaṃ vihethayum - Ma;
nāññamaññaṃ vihetayum - Syā.

⁴ sannipātiṃsu - Ma, Syā.

⁵ mañjū nikūjjiṃsu - Ma;
mañjūni kujjiṃsu - PTS.

⁶ vasi vessantaro rājā - Syā.

⁷ yāvata - Ma, PTS;
yāva - Syā.

⁸ yodhino - Ma, Syā.

⁹ parikiriṃsu - Ma.

¹⁰ hatthārōhā - Ma, Syā, PTS.

¹¹ imā gātha PTS potthake natthi.

6780. Ở toàn bộ khu rừng ấy, hết thảy các loài thú sống ở nơi này, nhờ vào oai lực của Vessantara, đã không hãm hại lẫn nhau.

6781. Ở toàn bộ khu rừng ấy, hết thảy các loài chim sống ở nơi này, nhờ vào oai lực của Vessantara, đã không hãm hại lẫn nhau.

6782. Ở toàn bộ khu rừng ấy, hết thảy các loài thú sống ở nơi này đã tập trung lại một chỗ khi Vessantara, bậc làm hưng thịnh đất nước Sivi, khởi hành.

6783. Ở toàn bộ khu rừng ấy, hết thảy các loài chim sống ở nơi này đã tập trung lại một chỗ khi Vessantara, bậc làm hưng thịnh đất nước Sivi, khởi hành.

6784. Ở toàn bộ khu rừng ấy, hết thảy các loài thú sống ở nơi này đã không kêu lên các tiếng kêu khi Vessantara, bậc làm hưng thịnh đất nước Sivi, khởi hành.

6785. Ở toàn bộ khu rừng ấy, hết thảy các loài chim sống ở nơi này đã không hát lên các tiếng hát khi Vessantara, bậc làm hưng thịnh đất nước Sivi, khởi hành.

6786. Con đường vua đi đã được sửa soạn, đã được trang hoàng, đã được trải bông hoa từ nơi Vessantara đã trú ngụ cho đến kinh thành Jetuttara.

6787. Kế đến, sáu mươi ngàn chiến sĩ có dáng vẻ dễ mến đã vây quanh ở xung quanh khi Vessantara, bậc làm hưng thịnh đất nước Sivi, khởi hành.

6788. Các công nương, các hoàng tử, các thương nhân, và các vị Bà-la-môn đã vây quanh ở xung quanh khi Vessantara, bậc làm hưng thịnh đất nước Sivi, khởi hành.

6789. Các viên quản tượng, các ngự lâm quân, các xa binh, và các bộ binh đã vây quanh ở xung quanh khi Vessantara, bậc làm hưng thịnh đất nước Sivi, khởi hành.

6790. Các đám đông dân chúng và các đám đông thị dân đã vây quanh ở xung quanh khi Vessantara, bậc làm hưng thịnh đất nước Sivi, khởi hành.

6791. Karoṭiyā cammadharā khaggahatthā¹ suvammino,²
purato paṭipajjimsu, vessantare payātamhi sivīnaṃ raṭṭhavaḍḍhane.
6792. Te pāvisuṃ³ puraṃ rammaṃ bahupākāratoraṇaṃ,⁴
upetaṃ annapānehi naccagītehi cūbhayaṃ.
6793. Vittā⁵ jānapādā āsuṃ negamā ca samāgatā,
anupatte kumāramhi sivīnaṃ raṭṭhavaḍḍhane.
6794. Celukkhepo avattittha⁶ āgate dhanadāyake,
nandippavesi⁷ nagare bandhanamokkho⁸ aghosatha.
6795. Jātarūpamayaṃ vassaṃ devo pāvassi tāvade,
vessantare pavittṭhamhi sivīnaṃ raṭṭhavaḍḍhane.
6796. Tato vessantaro rājā dānaṃ datvāna khattiyo,
kāyassa bhedaṃ sappañño saggam so upapajjathā ”ti.⁹
Mahāvessantarajātakam.¹⁰

Mahānipātavaṇṇanā niṭṭhitā.¹¹

JĀTAKAPĀḶI SAMATTĀ.¹²

--ooOoo--

¹ illihatthā - Ma; indihatthā - Syā.

² suvammikā - Syā.

³ pāvimsu - Syā.

⁴ mahāpākāratoraṇaṃ - Ma.

⁵ mittā - PTS.

⁶ pavattittha - Syā.

⁷ nandiṃ pavesi - Ma.

⁸ bandhanā mokkho - Ma, Syā.

⁹ nagarakaṇḍaṃ nāma - Syā.

¹⁰ vessantarajātakam dasamaṃ - Ma;

mahāvessantarajātakam dasamaṃ - Syā.

¹¹ mahānipāta niṭṭhitā - Ma;

mahānipātaṃ niṭṭhitam - Syā.

¹² jātakapāḷi niṭṭhitā - Ma.

6791. Các dũng sĩ đội mũ tròn, mặc da thú, tay cầm gươm, mặc áo giáp đẹp, đã tiến lên phía trước khi Vessantara, bậc làm hưng thịnh đất nước Sivi, khởi hành.

6792. Họ đã tiến vào kinh thành đáng yêu, có nhiều tường thành và cổng chào, được đầy đủ cơm ăn, nước uống, với các điệu vũ và lời ca, cả hai loại.

6793. Dân chúng đã được hân hoan, các thị dân đã tụ hội lại khi vị thái tử, bậc làm hưng thịnh đất nước Sivi, đã về đến.

6794. Họ đã vẫy khăn chúc mừng khi vị bố thí của cải đi đến. Vị ấy đã đem đến sự vui mừng cho thành phố. Vị ấy đã công bố sự tự do khỏi sự trói buộc, giam cầm (cho tất cả chúng sanh).

6795. Trời đã lập tức đổ xuống cơn mưa bằng vàng khi Vessantara, bậc làm hưng thịnh đất nước Sivi, đã tiến vào.

6796. Từ đó, đức vua Vessantara, vị Sát-đế-ly đã ban phát vật thí. Do sự hoại rã của thân, vị có trí tuệ ấy đã tái sanh vào cõi Trời.

Bốn Sanh Vessantara Vĩ Đại. [547]

Nhóm Lớn được chấm dứt.

BỐN SANH ĐƯỢC ĐẦY ĐỦ.

--ooOoo--

Suttantapiṭake Khuddakanikāye

JĀTAKAPĀḶI III (Bôn Sanh III)

GĀTHĀDIPĀDASŪCI – THƯ MỤC CÂU KỆ PĀḶI

	Trang		Trang
A		A	
Akatvāmacassa vacanaṃ	324	Acchariyarūpaṃ vata yādisañca	212
Akāri yo lokamimaṃ parañca	172	Acchivā sabalā rukkhā	420
Akāsiyā rājūhi cānusiṭṭhā	182	Acchecchuṃ vata bho rukkhaṃ	376
Akiccakārī dummedho	406	Acchedanassa bhāyāmi	430
Akuddharūpāhaṃ bhoto	416	Accherakaṃ maṃ paṭibhāti	16
Akkuddho sagharaṃ eti	04	Accheraṃ vata lokasmiṃ	78, 390
Akkodhanamanugghātī	222	Ajinamhi haññate dīpi	50, 58
Akkodhanā paññavatī	348	Ajināni paridahitvā	450
Akkodhano asaṃghaṭṭho	258	Ajeyyamesā tava hotu metti	288
Akkosati yathākāmaṃ	308	Ajja ce me imaṃ rattiṃ	162
Akkhāhi no tāyaṃ mudhā		Ajjāpi santānamayaṃ	210
nu laddho	286	Ajjunā ajjukaṇṇā ca	420
Akkhissaṃ te ahaṃ ayye	12	Ajjeva kiccaṃ ātappaṃ	22
Akkhehi no tāyaṃ		Ajjeva me imaṃ rattiṃ	450
mudhā nu laddho	282	Ajjhāyakaṃ dānapatiṃ	370
Aggi yathā pajjalati	04	Ajjhāyakaṃ	
Aggissa paricariyāya	384	mantaguṇūpapannaṃ	172, 182
Aggiṃ dvārato dema	328	Ajjhāyako yācayogo	168
Aggiṃ nijjālayitvāna	366	Ajjhenamariyā paṭhaviṃ	
Aghaṃ taṃ patisevissaṃ	380	janindā	170, 176
Aṅkolā kaccikārā ca	418	Añjaliṃ te paggaṇhāmi	62
Aṅgapaccaṅgasampanno	12	Aññettha pupphitā ambā	410
Aṅgārakāsuṃ apare thunanti	88	Aññepi kaṇhajaṭiṇo	382
Acintitampi bhavati	26	Aṭaviyo samuppannā	46
Acirā vata nettisso vivattissati	142	Aṭṭalakā oṭṭhagīviyo	234
Accuggatā hi sivayo	394	Aṭṭhavaṅkaṃ maṇiratanam	
Acchariyamācikkhasi		ulāraṃ	312
puññasiddhiṃ	214	Aṭṭhaṃsā sukatatthambhā	152

A		A	
Anāgatappajappāya	18	Abhirūlhaṃ rathaṃ dibbaṃ	84
Anāgataṃ paccuppannaṃ	352	Amajjapo ahaṃ putta	16
Anittarā ittarasampayuttā	170	Amanāpavāsaṃ vasasi	400
Aniddhinaṃ mahārāja	476	Amanāpaṃ vata te ñāti	398
Anujānāmi taṃ puttaṃ	382	Amittā nappasaheyyuṃ	474
Anujānāhi maṃ amma	380	Amittā nūna te mātā	398
Anuññāto ahaṃ matyā	06	Amittā nūna nandanti	10
Anuddhato acapalo	256	Ambaṃ iva pathe jātaṃ	406
Anupubbena no suddhi	196	Ambā kapitthā panasā	410
Anumodāmi te deva	456	Ambā jambū kapitthā ca	418
Anekarūpaṃ ruciraṃ	110, 112	Ambā tilakā ca jambuyo	234
Andhā mātā pitā mayhaṃ	58	Amma assāsa mā soci	162
Andhaṃtamaṃ tattha		Ammā ca tāta nikkhantā	434
na candasuriyā	216	Ammā ca no kisā paṇḍu	468
Annahatthā ca te vyamhe	222	Ammāya patanū kesā	468
Annaṃ pānañca khajjañca	190	Ayamassa assaratho	134
Annaṃ pānañca so dajjā	360	Ayamassa pāsādo	132
Annena pānena upetarūpaṃ	276	Ayamassa pokkharāṇī	132
Aparā pana sokena	128	Ayampi dutiyo vijayo mamajja	250
Apare passa santāpe	382	Ayaṃ accimukhī nāma	166
Apāraneyyaṃ accantaṃ	24	Ayaṃ ekapadī eti	414, 426, 442
Apāraneyyaṃ yaṃ kammaṃ	24	Ayaṃ ekapadī rāja	62
Api ataramānānaṃ	06, 08, 10	Ayaṃ te vaṃsarājā no	360
Api jīvaṃ mahārāja	76	Ayaṃ te sāsuro deva	332
Api ñātikule phīte	384	Ayaṃ dvedhā patho bhadde	52, 54
Api no kisāni maṃsāni	476	Ayaṃ nāgo mahiddhiko	166
Api sāgarapariyantaṃ	386	Ayaṃ pañcālacaṇḍī te	332
Apissā hoti appatto	384	Ayaṃ maṃ māṇavo neti	262
Api hāyatu nāgakulassa attho	274	Ayaṃ so assamo pubbe	448
Apurāṇaṃ vata bho rājā	26	Ayaṃ so puṇṇako yakkho	232
Appasenopi ce mantī	332	Ayaṃ so sārathi eti	10
Appaseno mahāsenāṃ	332	Ayaṃ hi so āgato	
Apphoṭā suriyavallī ca	422	yaṃ tvamicchasi	276
Abbhakūṭasamā uccā	218, 220	Ariyāvakaśosi anariyarūpo	270
Abbhakkhāti abhūtena	308	Alaṅkatā suvasanā	230
Abbhuto vata lokasmiṃ	84	Alaṅkarotha maṃ khippaṃ	200
Abhayaṅkarampi me hatthiṃ	118	Aladdhapubbaṃ laddhāna	294
Abhayaṃ samma te dammi	12	Alaso gihi kāmabhogī na sādhu	308
Abhidosagato idāni esi	312	Alaṃ me tena rajjena	06

A		A	
Alātassa vaco sutvā	190, 192	Ahampi pabbajissāmi	10
Alāto devadattosi	224	Ahampi pubbe kalyāṇe	200
Alīnacittasanthāro	224	Ahampi purimaṃ jātiṃ	196, 198
Alomahaṭṭho manujinda	80	Ahampi sabbasetena	148
Avajjho brāhmaṇo dūto	408	Ahaṃ patiṅca putte ca	450
Avaruddhassaḥaṃ bhariyā	444	Ahaṃ taṃ avadhiṃ sāmaṃ	66
Avaruddhettha araññasmiṃ	460	Ahaṃ seṭṭhosmi dānena	82
Avasiṃ ahaṃ tuyha tīhaṃ agāre	274	Ahaṃ hi kuñjaraṃ dappaṃ	392
Avasī tuvaṃ mayha tīhaṃ agāre	266	Ahaṃ hi devato idāni emi	212
Avyāpajjhaṃ kathaṃ assa	250	Ahaṃ hi vanaṃ gacchāmi	364
Avyāpajjho siyā evaṃ	250	Ahaṃ hi vasumā aḍḍho	164
Avhayanteva gacchantāṃ	410, 416	Ahitaṃ vata te ñātī	398
Asaññato cepi paresamatthaṃ	300	Ahi mahānubhāvopi	148
Asanthutaṃ nopi ca		Ahu pubbanimittaṃ me	450
diṭṭhipubbaṃ	272	Ahu rājā videhānaṃ	188
Asambhītova gaṇhāhi	266	Ahū vāsī kaliṅgesu	398
Asammodiyampi vo assa	394	Aho vata re jaṭini	442
Asassataṃ sassataṃ nu		Ahosim sivrājassa	320
tavayidaṃ	278, 284		
Asaṃvihitakammantaṃ	302	Ā	
Asmā nūna te hadayaṃ	434	Āguṃ kari mahārāja	64
Asmā ratyā vivasane	360, 362	Ācariyānaṃ vacanā	118, 120
Assaratanampi kesim	118	Ājānīyā hasissimsu	472
Assatarīrathaṅca ekamekaṃ	298	Ādāya beluvaṃ daṇḍaṃ	404
Assatthasseva taruṇaṃ	66	Āditte vārimajjhaṃva	220
Assatthaṃva pathe jātaṃ	406	Ādiyeneva te maddi	454
Assatthā panasā ceme	436, 440, 452	Ādu te pahitā dūtā	448
Assāsakāni karonti puttā	138	Ādu paññā kimatthiyā	330
Assāsavitvā janataṃ	50	Āduṃ cāpaṃ gahetvāna	438
Assāsa hessāmi te pati	230	Ānando te mahārāja	344
Asse ca sārathī yutte	14	Ānayitvāna vedehaṃ	322
Ahajja ammaṃ passemu	442	Ānayissaṃ methunake	404
Ahaṅca kho sāmiko		Ābādhoyaṃ asabbhirūpo	312
cāpi mayhaṃ	284	Āmantayassu te putte	430
Ahaṅca bhariyā ca manussaloke	278	Āmantayittha rājā naṃ	364, 380
Ahaṅca migamesāno	152	Āmantaye bhūridattaṃ	152
Ahampi jātiyo satta	206	Āmāya dāsāpi bhavanti heke	248
Ahampi tāta jānāmi	162	Āmoti so paṭissutvā	318
Ahampi tāta passāmi	428	Āyāgavatthūni puthū pathavyā	174

I		U	
Imamhi naṃ padesaṃhi	446	Uṭṭhehi jāli patitiṭṭha	428
Imasmiṃ me samaṇa hatthe	52	Uṇṇataṃ mukhaphullañca	482
Imassa hatthapāde ca	338	Uṇho ca vāto nirayamhi dussaho	218
Imaṃ gale gahetvāna	318, 326	Uttarena nadī sīdā	82
Imaṃ bhonto nisāmetha	82, 464	Udakañce nisiñcissaṃ	166
Imaṃ mayhaṃ hadayasokaṃ	134,	Uddāpavantaṃ ulluḷitaṃ	420
	136	Uddālakā somarukkhā	412
Imaṃ mūḷālavatakaṃ	450	Uddhaṃ tārakajātāva	316
Imaṃ suvaṇṇahāliddiṃ	450	Unnaṅgalā māsamiṃ karontu	292
Imā tā pokkharāṇiyo	452	Upacāravipannassa	154
Imā tā vanagumbāyo	452	Upajūtañca me assa	164
Ime kumāre disvāna	430	Upaṭṭhānampi me ayye	348
Ime kumāre passanto	366	Upamaṃ te karissāmi	204
Ime tiṭṭhanti ārāmā	436, 440, 452	Upayācitakena puttaṃ labhanti	138
Ime te jambukā rukkhā	436,	Upari dumapariyāyesu	410, 416
	440, 452	Upasaṅkamitvā vedehaṃ	202
Ime tepi mayhaṃ puttā	140	Upāgataṃ rāja upehi lakkhaṃ	246
Ime te hatthikā assā	452	Upetaṃ annapānehi	104
Ime nūna araññasmiṃ	474	Uposathaṃ upavasi	102,
Ime no pāduka dukkhā	440		104, 106, 108
Ime no hatthikā assā	436, 438, 440	Uposathaṃ upavasun	104
Ime sāmā sasolūkā	452	Uposathaṃ vasaṃ niccaṃ	202
Ime haṃsā ca koñcā ca	452	Ubbariyāpi me ayye	350
Issatthe casmi kusalo	56, 60, 64, 68	Ubbedhate me hadayaṃ	324, 330
		Ubhato saraṃ mucalindaṃ	420
		Ubhayeneva maṃ nehi	84
		Ubho kumārā nikkītā	476
		Ubhopi te attamane viditvā	288
		Ubho sadisapaccaṅgā	462
		Ummaggā nikkhamitvāna	332
		Ummattikā bhavissāmi	134
		Uruvelakassapo rājā	224
		Usabhampi yūthapatiṃ anojaṃ	118
		Usūhi sattīhi ca tomarehi	92
		Usūhi sattīhi sunissitāhi	216
		Ū	
		Ūnūdaro yo sahate jighacchaṃ	226
		Ūrū bāhū ca me passa	02

E		E	
Ekaggacittā ca ekamekā	296	Evam jānaṃ vo khaṇḍahālo	124
Ekañca cakkhuṃ niggayha	54	Evam taṃ anugacchāmi	366
Ekabhattā pure āsiṃ	480	Evam taṃ vitanitvāna	338
Ekarattiṃ vasitvāna	430	Evam taṃ sivayo āhu	364
Ekarattena ubhayo	350	Evam tuvaṃ nāga asampadosaṃ	280
Ekāyano ekapatho	444	Evam tuvaṃ nāgi asampadosaṃ	286
Eko maṇi māṇava kiṃ karissati	240	Evam na mūlhosmi suṇohi katte	270
Eko rāja nipajjāmi	16	Evam no sādhu passasi	54
Eṇeyyapasadākiṇṇaṃ	426	Evam mahatthikā paññā	352
Etañca saccaṃ vacanaṃ		Evam vaggukatho santo	08
bhaveyya	178	Evam vutte candā attānaṃ	140
Etindapattaṃ nagaraṃ		Evam sabbaṅgasampannaṃ	246, 352
padissati	290	Evam samanūsāsivā	262
Ete caññe ca rājāno	80, 222	Evam hi so vañcito brāhmaṇehi	180
Ete nīlā padissanti	408, 416	Esa bhiyyo pamuyhāmi	76
Ete sīdantare nagā	110	Esayyo rājasati	262
Etha māṇavā utthetha	332	Esa selo mahābrahme	408, 416
Ethayyo rājasatiṃ	254	Esa selo mahārāja	396
Edisehi parikkhitto	336	Esikā parikhāyo ca	240
Evañca te laddhamidaṃ		Eso ce sivīnaṃ chando	360
vimānaṃ	284	Eso te vāsula pitā	126
Evañca me vilapato	406	Eso hi vata me chando	152
Evametaṃ mahārāja	334, 340, 346	Ehi amma piyadhīti	432
Evametaṃ yathā brūsi	278, 282	Ehi kaṇhe marissāma	440
Evameva tuvaṃ rāja	318, 324, 338	Ehi taṃ anusikkhāmi	50, 64
Evameva naro pāpaṃ	204	Ehi taṃ paṭinessāmi	06
Evameva naro puññaṃ	206	Ehi tāta piyaputta	432
Evameva nūnamhepi	50	Ehi te ahamakkhissaṃ	402
Evampi anupāyena	304	Ehi dāni gamissāma	252
Evampi duggato santo	198	Ehimaṃ rathamāruyha	84
Evampi bālassa pajappitāni	300	Ehi samma nivattassu	10
Evam amhañca rañño ca	328	Ehi samma harīpakkha	318
Evam kho yātaṃ anuyāyi hoti	274	Eḷambarakasañchannā	420
Evam cetam jano jaññā	164		
Evam ce te laddhamidaṃ		O	
vimānaṃ	280	Okandāmasi bhūtāni	440
Evam ce no so vivarettha		Orodhā ca kumārā ca	06,
pañhaṃ	250		14, 264, 266,
Evam ce me vilapantiyā	376		292, 346, 376, 484

K		K	
Kadāhaṃ assarathe	34	Kaliṃ hi dhīrānaṃ kaṭaṃ	
Kadāhaṃ assārūhe	38	magānaṃ	174
Kadāhaṃ oṭṭharathe	34	Kalyāṇatitthaṃ sucimaṃ	404
Kadāhaṃ kappāsakoseyyaṃ	32	Kalyāṇaṃ vata maṃ bhavaṃ	46
Kadāhaṃ kūṭāgāre ca	30	Kasirañca parittañca	08
Kadāhaṃ giriduggesu	42	Kasmā nābhīhariyanti	372
Kadāhaṃ goṇarathe	34	Kassa aṅkaṃ pariggayha	186
Kadāhaṃ dhanuggahe	38	Kassa etāni akkhīni	186
Kadāhaṃ pattamaṃ gahetvāna	42	Kassa kañcanapaṭṭena	186
Kadāhaṃ paṃsukūlānaṃ	42	Kassa jambonadaṃ chattaṃ	186
Kadāhaṃ pokkharāṇiyo	32	Kassa nu eso padasaddo	64
Kadāhaṃ maṇipallaṅke	32	Kassapassa vaco sutvā	196, 198
Kadāhaṃ migarathe	34	Kassa pekhuṇahatthāni	186
Kadāhaṃ mithilaṃ phītaṃ	28, 30	Kassa bherī mutiṅgā ca	186
Kadāhaṃ meṇḍarathe	34	Kassa lākhārasasamā	188
Kadāhaṃ rathakārova	44	Kassa vātena chupitā	186
Kadāhaṃ rathaseṇiyo	32	Kassetamaṃ mukhamābhāti	462
Kadāhaṃ rathārūhe	36	Kassete lapanajā suddhā	188
Kadāhaṃ rājaputte	38	Kaṃ nvajja chātā tasitā	438
Kadāhaṃ vedehe phīte	30	Kākā ulūkaṃva raho labhitvā	180
Kadāhaṃ sajjhurathe	32	Kāmaṃ janapado māsi	360
Kadāhaṃ sabbamaṃ ṭhānaṃ	42	Kāmaṃ maṃ sivayo sabbe	364
Kadāhaṃ suvaṇṇapallaṅke	32	Kāyena vācā manasā	212
Kadāhaṃ sovaṇṇarathe	32	Kāyo te rathasaññāto	222
Kadāhaṃ hatthārūhe	34	Kālañca ñatvā abhijjhanāya	306
Kadāhaṃ hatthigumbe	32	Kālaññutācittasāro	224
Kapaṇamaṃ vilapati selā	126	Kāsaṃ kusaṃ poṭakilaṃ	384
Kappāsapicurāsiva	158	Kāsikasucivatthadharā	128, 142
Kappāsikañca koseyyaṃ	482	Kāsiyāni ca dhāretvā	372, 386
Kambalassatarā uṭṭhentu	148	Kicchā laddho piyo putto	66
Kammantaṃ saṃvidhetvāna	266	Kinnu tāta tuvaṃ pajjhāyasi	230
Kammārānaṃ yathā ukkā	162,	Kinnu tuyhaṃ balaṃ atthi	156
	324, 330	Kinnu tvamaṃ vīmanosi rājasetṭha	310
Karaviyā ca vaggā ca	424	Kinnumā na ramayeyyumaṃ	134
Karerimālā vitatā	418	Kinnu mūgo kinnu pakkho	12
Karotiyaṃ cammadharā	486	Kinnu santaramānova	02, 336
Karoti ce dārutiṇena puññaṃ	176	Kimagghiyaṃ hi vo tāta	466
Karomi te taṃ vacanaṃ	10	Kimidaṃ appasaddova	448
Kalimeva nūna gaṇhāmi	198	Kimidaṃ tuṇhībhūtosī	448

K		K	
Kimbilāyaṃ gahapati	104	Kena dukūlamantesi	66
Kimheso mahato ghoso	46	Kenamabbhāhato loko	20
Kismiṃ me sivayo kuddhā	362	Kena vā vācapeyyena	464
Kiṃ te vataṃ kiṃ pana		Kena vā vikalaṃ tuyhaṃ	202
brahmacariyaṃ	278, 284	Kevalo cāpi nigamo	358
Kiṃ dhanena yaṃ jīyetha	22	Kesaggahaṇamukkhepā	384
Kiṃ pana taṃ atidānaṃ ke ca	116	Kesesu jaṭaṃ bandhitvā	468
Kiṃ māṇavassa ratanāni atthi	238	Ko ce sammajjanādāya	72
Kīṭā paṭaṅgā uragā ca bhekā	178	Koñcaṃ mayūrañca	
Kīḷe rājā amaccehi	256	piyañca ketaṃ	252
Kukutthakā kulīrakā	424	Koṭṭhake usukārassa	54
Kuñcaṃ nadati mātāngo	472	Koṭṭhāgārañca kosañca	22
Kuṭajā salalā nīpā	412	Koṭṭhusuṇā sulopī ca	424
Kuṭajī kuṭṭhatagarā	410	Ko te diṭṭhā rājakali	144
Kuṇālakā bahū citrā	240	Ko te balaṃ mahārāja	392
Kuṇḍale ghusite māle	468	Ko tvaṃ brahābāhu	
Kuto ca yūpe		vanassa majjhe	150
maṇisaṅkhamuttaṃ	180	Kodāni nahāpayissati	72
Kuto nu āgacchasi devavaṇṇī	212	Kodāni bhojayissati	72
Kuto nu tvaṃ bhāradvāja	464	Ko nīdha raññaṃ varamābhijeti	238
Kuto nu samma āgamma	58, 320	Ko nu te bhagavā satthā	48
Kumārike upaseniye	52	Ko nu brāhmaṇavaṇṇena	156, 162
Kumāriyopi vadetha	116	Ko nu maṃ usunā vijjhi	56
Kumbhampi pañjaliṃ kuriyā	262	Ko nu me paripanthassa	46
Kumbhīlā makarā cettha	242	Ko nu santamhi pajjote	304
Kumbhodaro bhaggapiṭṭhi	434	Ko panthe chattamādeti	222
Kurari hatachāpāva	160, 374	Komāri yassahaṃ bhariyā	458
Kusalañceva no brahme	428, 456	Koyaṃ majjhe samuddasmiṃ	24
Kusalañceva me brahme	414	Koraṇḍakā anojā ca	422
Kusalañceva me samma	318	Koravyarājassa dhanañjayassa	232
Kusalaṃ ceva me putta	478	Ko rājaputtaṃ nisabhaṃ	404
Kusalaṃ ceva me sammā	392	Koliniyāyo idha jīvaloke	96
Kusalaṃ paṭinandāmi	154	Ko vā tvaṃ kassa vā putto	56
Kusalā naccagītassa	18, 20	Kosambiyaṃ seṭṭhikule	208
Kusalo sabbanimittānaṃ	350		
Kuhiṃ nu raṭṭhe tava jātabhūmi	238	KH	
Kūṭāgāre sayitvāna	388	Khajjurettha silāmayā	234
Ke gandhabbe ca rakkhase	230	Khaṇantālūkambāni	468
Kena taṃ paṭhamaṃ nemi	84	Khaṇittikaṃ me patati	444

KH			GH
Khattiyamantā ca tayo ca vedā	184	Ghammābhitattā manujā pivanti	94
Khattyā na vessā		Gharamāvasamānassa	250
na baliṃ haranti	178		
Khadiraṅgāraṇṇābhā	186	C	
Khantiṃ have bhāsati nāgarājā	226	Caṅkorā kukkuṭā nāgā	424
Kharā khārodikā tattā	220	Caṇḍālaputtopi adhicca vede	184
Kharājino jaṭi rummī	164	Catuvāhiṃ rathaṃ yuttaṃ	388
Khalaṃ sālaṃ pasuṃ khettaṃ	260	Cattā mayā jānapadā	50
Khiḍḍaṃ ratiṃ		Candake me vimānasmiṃ	200
vippajahetva sabbaṃ	226	Candaṃ kho tvaṃ dohaḷāyasi	230
Khiḍḍāratisamāpannaṃ	348	Camarīmorahatthehi	388
Khippaṃ gīvaṃ pasārehi	168	Campeyyakā nāgamālikā	234
Khippaṃ mamaṃ		Cammavāsī chamā seti	414
uddhara kātiyāna	272	Cammaṃ vihananti eḷakassa	296
Khīyate cassa taṃ pāpaṃ	206	Caritvāpi bahuṃ bhadraṃ	196
Khīyatevassa taṃ puññaṃ	204	Cariyā taṃ anubandhittho	350
Khomā ca tattha padumā	418	Cariyāya ayaṃ ayye	350
		Cātuddasiṃ pañcadasiṃ	100,
G		104, 106, 108, 198, 208	
Gacchatha vadetha kumāre	116	Cāturanto mahāraṭṭho	350
Gacchatha vo gharaṇiyo	126	Cāpovūnūdarō assa	258
Gacchanta so bhāradvājo	414	Cāpovūnūdarō dhīro	258
Gaṇhāmase maṇiṃ tāta	156	Cāru timbarukkhā cettha	410
Gaṇhāhettaṃ mahānāgaṃ	158	Cittakūṭoti yaṃ āhu	112
Gantvā girividuggānaṃ	398	Citrageḷerugusite	356
Gandhakena vilimpitvā	388	Ciraṃ vivādo mama tuyhamassa	248
Gabbhaṃ me dhārayantiyā	354	Cīvaraṃ piṇḍapātaṇca	104,
Gambhīre appameyyasmiṃ	24	106, 108	
Gavaṃ sahaṃsaṃ		Cullāsīti mātāhākappe	196
usabhaṇca nāgaṃ	228	Cetiyaṃ parikaṃsu disvā	392
Gahapatayopi vadetha	116	Celukkhepo avattittha	486
Gāmavaraṃ nigamavaraṃ	122	Corā dhanassa patthenti	22
Gāme gāme sataṃ kumbhā	472		
Gāvo tassa pajāyanti	06	CH	
Gīvāya baddhā kissa ime puneke	92	Chakaliṃva migiṃ chāpā	446
Guṇo kassapagottāyaṃ	192	Chakalīva migiṃ chāpaṃ	446
Guyhamatthamasambuddhaṃ	314	Chandaññū rājino assa	262
Guyhassa hi guyhameva sādhu	310	Channaṃ hi ekāva matī sameti	316
Gomaṇḍalaparibbūlho	22	Chamāyaṃ ce nisiñcissaṃ	166

T	T
Tatthaddasa kumāraṃ so 362, 476	Tassa ceto paṭissosi 406
Tattha naccanti gāyanti 252	Tassajjaṃ attasukhī vidheyyo 254
Tattha patto sānucarō 150	Tassa taṃ dadato dānaṃ 82
Tattha bindussarā vaggu 398, 474	Tassa taṃ vacanaṃ sutvā 148,
Tattha mittāṃ aseviṣṣaṃ 208	154, 332, 462
Tattha sañchinnagattaṃ 220	Tassa te anumodanti 456, 460
Tatrāsuṃ kumudā yuttā 192	Tassa te sabbo ānando 48
Tadāyaṃ asito dhāto 442	Tassa tyāhaṃ na dassāmi 408
Tadāsi yaṃ bhimsanakāṃ 358,	Tassa pāde gahetvāna 10
380, 432, 458	Tassa pāde pamajjantā 68
Tadāhaṃ byathitā bhītā 450	Tassa puṭṭho viyākāsi 86, 88,
Tamaggahī veḷuriyaṃ	90, 92, 94, 96, 98,
mahagghaṃ 238	100, 102, 104, 106, 108, 110, 112
Tamaggihuttaṃ	Tassa mekā dutiyāsi 320
saraṇaṃ pavissa 180	Tassa yānaṃ ayojesuṃ 192
Tamajjhapaṭṭaṃ rājaputtiṃ 454	Tassa rajjassa so bhīto 12
Tamatikkamma bhaddante 396	Tassa rajjassahaṃ bhīto 08
Tamanupucchi vedeho 188, 198	Tassa rañño ahaṃ putto 04
Tamannuyāyumaṃ bahavo 192	Tassa saṅkappamaññāya 78
Tamabravi rājaputti 364, 382,	Tassā uttarapubbena 398
384, 386, 388	Tassā kāmā hi sammatto 320
Tamabravi mahārājā 382, 386	Tassā ca nāgamānesuṃ 482
Tamānupattaṃ	Tassānujaṃ dhītaṃ
asipattapādapaṃ 220	kāmayāmi 270
Tamāruhantaṃ	Tassā mālyaṃ abhihariṃsu 200
khurasañcitaṃ giriṃ 218	Tassā lālappamānāya 446
Tamāruhantaṃ nirayaṃ 218	Tassā lālappitaṃ sutvā 376
Tamāruhantaṃ	Tassāvidūre pokkharāṇi 412, 418
pabbatasannikāsaṃ 218	Tassā sāyanhakālamhi 444
Tamāruhanti nāriyo 218	Tassā sumajjhāya piyāya hetu 290
Tavampipucchāmi	Tassāhaṃ pharusāṃ sutvā 08
anomapañña 298	Taṃ kammaṃ nihitaṃ aṭṭhā 208
Tasmā ahaṃ tuyha	Taṃ khajjamānaṃ
vadhāya yutto 272	niraye vasantaṃ 216
Tasmā phalapuṭasseva 206	Taṃ guṇo paṭisammodi 192
Tasmā satañca asatañca 460	Taṃ candanagandha-
Tasmiṃ me sivayo kuddhā 392	rasānulittaṃ 252
Tassa uttarapubbena 396	Taṃ cetā anusāsimsu 396
Tassa komārikā bhariyā 234	Taṃ tattha gatimā dhitimā 250

T		T	
Taṃ taṃ kaṇhājīnāvoca	440	Tiṇi uppalajātāni	418
Taṃ taṃ cetā purakkhatvā	394	Tiṇikakkārujātāni	422
Taṃ taṃ pitāpi avaca	120	Tumhe ca putte passetha	444
Taṃ taṃ brūmi mahārāja	370	Tumhehi brahme pakato	404, 406
Taṃ taṃ mātā avacā	118	Tuyhaṃ maṃsena medena	408
Taṃ tādisaṃ pānadadiṃ	346	Tuyheva sambalaṃ hotu	414
Taṃ tvam gantvāna yācassu	402	Tulā yathā paggahitā	206,
Taṃ tvam datṭhuṃ mahārāja	164		254, 256
Taṃ tvam patitamaddakkhi	168	Tuvannu seṭṭho tvamanuttarosi	228
Taṃ disvā cetapāmokkhā	392	Te āgate muddhani	
Taṃ disvā rājā paramappatīto	290	dhammapālo	254
Taṃ devā paṭinandimsu	112	Te gantvā dīghamaddhānaṃ	390,
Taṃ nāgakaññā caritaṃ gaṇena	276		474
Taṃ pattharena pucchassu	318	Te chetvā maccuno jālaṃ	28
Taṃ pavitṭhaṃ brahāraññaṃ	404	Te tattha amhe passivā	390
Taṃ brāhmaṇā anvagamuṃ	388	Te tattha gahapatayo avocimsu	118
Taṃ bhāvitattaññataraṃ	156	Te tattha jūte ubhayo samāgate	248
Taṃ me tathā hotu		Te disvāna lambante	150
vasemu tīhaṃ	252	Te nūna puttakā mayhaṃ	444
Taṃ me vataṃ taṃ pana		Te pāvisuṃ	
brahmacariyaṃ	280, 284	akkhamadena mattā	246
Taṃ me vataṃ samiddhajja	480	Te pāvisuṃ puraṃ rammaṃ	486
Taṃ me suyitṭhaṃ suhutaṃ	408	Te pāvimsu brahāraññaṃ	474
Taṃ vimānaṃ abhijjhāya	152	Te manussaṃ migam vāpi	382
Taṃ sutvā antepure kumārā ca	116	Te migā viya ukkaṇṇā	446
Taṃ sutvā amanusso	144	Te rājaputtīyā putte	476
Taṃ sutvā khaṇḍahālo rājā ca	144	Te vassapūgāni bahūni tattha	98
Taṃ haññaṃānaṃ		Tesampi tādisānaṃ icchanti	122
niraye vajantaṃ	216	Tesaṃ lālappamānānaṃ	74
Tā ca sattasatā bhariyā	44	Tesaṃ lālappitaṃ sutvā	370, 442
Tā naṃ tattha gatāvocum	398	Tesaṃ saṅkappamaññāya	460
Tāya senāya mithilā	316	Tesaṃ sutvāna nigghosaṃ	474
Tāvatiṃse ca yāme ca	246	Tesāhaṃ pahito dūto	408
Tiṇamāsi pālasamāsi meṇḍo	296	Tesu mattā kilantā ca	380
Tiṇalatā ca osaddhyo	442	Tesu mattā kiḷantāva	376
Tiṇṇo hiyyo rājā gaṅgaṃ	336	Tyāhaṃ mante paratthaddho	156
Tindukāni piyālāni	64, 76,	Tvañca kassa vā puttosi	56
	414, 428, 458	Tvañca deva sappañño	204
Tiṃsa me purisanāvutyo	334	Tvaṃ no āvikarohi bhūmipāla	310

D		N	
Dvāraṃ nappatipassāmi	198	Naccagītaturiyābhināдите	290
Dvīhi samaṇa cakkhūhi	54	Najjāyo supatitthāyo	242
DH		Na taddasā migo sāma	58
Dhajo rathassa paññāṇaṃ	386	Na tāva bhāro paripūro	204
Dhataratthā hi te nāgā	188	Na te kaṭṭhāni bhinnāni	452
Dhanuggahānaṃ pavaraṃ	348	Na te brāhmaṇa gacchāmi	400
Dhanuggahānaṃ pavaro	348	Nattāro suṇisā putto	478
Dhammakāmo sutādhāro	250	Natthi khiḍḍā natthi ratī	400
Dhammassāpacitiṃ kummi	370	Natthi deva pitaro vā	194
Dhammaṃ cara mahārāja	76, 78	Natthi dhammassa ciṇṇassa	194
Dhammaṃ nesāda bhaṇatha	68	Natthi me sippaṭṭhānaṃ vā	402
Dhammena rajjaṃ kārentaṃ	480	Natthi hantā vā chettā vā	196
Dhammo manujesu mātiṇaṃ	228	Nadantu bherī sannaddhā	12
Dhavassakaṇṇā khadirā	410, 416	Na dissate aggimanuppaviṭṭho	174
Dhātā vidhātā varuṇo kuvero	170	Na dukkhaṃ ahinā daṭṭhaṃ	400
Dhārayīmaṃ maṇiṃ divyaṃ	152	Na deva mayhaṃ vacanā	470
Dhārento brāhmaṇaṃ vaṇṇaṃ	410,	Na dhanena na vittena	232
	408, 412,	Na niddantaṃ bahuṃ maññe	256
	416, 418, 426	Nanu tvaṃ saddamassosi	450
Dhīrā ca bālā ca have janinda	298	Nanu maddī varārohā	450
N		Na no vivāho nāgehi	148
Na iṭṭhakā honti silā cirenapi	182	Nandāya nūna maraṇena	342
Na imaṃ akusalo divyaṃ	154	Nandikā jīvaṃputtā ca	412
Nakkhatte utupabbesu	402	Na paṇḍitā attasukhassa hetu	306
Na kho no deva passāmi	454	Na pūjito maññamāno	258
Na guyhamatthaṃ vivareyya	314	Na badhiro na mūgosmi	02
Naggā nadī anūdakā	384	Na bālhaṃ itthiṃ gaccheyya	258
Na ca me tādiso vaṇṇo	80	Na bhavaṃ eti puññatthaṃ	416
Na camhi vyamhito nāga	278	Na mayhaṃ mattikaṃ nāmaṃ	356
Na camhi vyamhito nāgi	282	Na migājina jātucca	48
Na cāpi me sīvalī so abhakkho	52	Na mige napi uyyāne	26
Na cāyaṃ brāhmaṇo tāta	440, 466	Na me idaṃ tathā dukkhaṃ	60, 434
Na cāhametaṃ icchāmi	114	Na me chando mati atthi	394
Na cāhaṃ tassa dubbheyyaṃ	360	Na me dessā ubho puttā	458
Na cāhaṃ paṇṇaṃ bhuñjāmi	16	Na me maṃsāni khajjāni	56
Na ce nettiṃsabaddhā me	16	Namo te kāsirājatthu	62, 68
Na ceva te kataṃ pāpaṃ	354	Namhi devo na gandhabbo	04
		Nayidha santi	
		samaṇabrāhmaṇā vā	280, 286

N		N	
Na rañño sadisaṃ vatthaṃ	256	Nāhaṃ tampi karissāmi	432
Na rañño samakaṃ bhuñje	256	Nāhaṃ tamhi kule jātā	400
Nariyo imā samparibhinnagattā	96	Nāhaṃ dijādhipo homi	156
Na vā myāyaṃ maṇi keyyo	154	Nikkiṇitvā nahāpetvā	466
Na vāsamabhirocāmi	430	Nikkhamante mahārāje	386
Na ve rājā sakhā hoti	258	Nikkhittasatthā paccatthā	190
Na sādharmaṇadārassa	250	Nigrodhaṃva pathe jātāṃ	406
Na sādhu balavā bālo	300	Niccamaḅbhāhato loko	20
Na sippametaṃ		Nijjhataṃ sivayo sabbe	408
vidadhāti bhogaṃ	298	Niddā tandī vijambhikā	46
Na sirī taramānassa	320	Ninnāditā te paṭhavī	456, 460
Na so mūgo na so pakkho	12	Nimantayi ca kāmehi	114
Nahanūnāyaṃ raṭṭhapālo	140	Nimi have mātaliṃ	
Nahanūnimassa rañño	140	ajjhabhāsatha	86
Na hi kūṭakārissa bhavanti tāṇā	96	Niyyāma deva yuddhāya	190
Na hi nūna tuyhaṃ kalyāṇi	400	Nirayaṃ nūna gacchāmi	62
Na hi rājakulaṃ patto	254	Niraye tāva passāmi	84
Na hetā yācayogī naṃ	430	Nirindriyaṃ santaṃ	
Na hete dullabhā deva	190	asaññakāyaṃ	176
Na hete sulabhā kāyā	80	Nivattayitvāna rathaṃ	474
Nāganāsūru kalyāṇi	342	Nivātavutti vaddhesu	260
Nāgavara vaco suṇohi me	232	Nivesanamhi te deva	332
Nāgā ca kappitā danti	334	Nivesanāni māpetvā	322
Nāgohamasmiṃ iddhiṃ	150	Nivesanesu sobbhesu	148
Nātidūre bhava rañño	258	Nisajja rājā sammodi	192
Nātimaññāmi rājānaṃ	148	Nisamma khattiyo kayirā	308
Nātiavelaṃ pabhāseyya	258	Nisamma vattaṃ lokassa	24
Nādhicca laddhaṃ		Nisīdadāni rājisi	112
na pariṇāmajaṃ me	278, 284	Nice volambate suriyo	444
Nānādumagaṇākiṇṇā	244	Niyamānā kumārā te	436, 440
Nāyaṃ pure unnamati	294	Nīlanettā nīlabhamū	354
Nārado iti me nāmaṃ	48	Nīlapupphī setavārī	420
Nālaṃ andhā vane daṭṭhuṃ	66	Nīlavatthadharāneke	470
Nāssa corā pasahanti	04	Nīluppalābhaṃ	
Nāssa piṭhaṃ na pallaṅkaṃ	256	vimalaṃ anagghaṃ	228
Nāssa bhariyāhi kiḷeyya	256	Nedisote amittānaṃ	320
Nāhaṃ akāmā dāsimpi	382	Neva mayhaṃ ayaṃ nāgo	162
Nāhaṃ asatthitā pakkho	08	Neva maṃ tvaṃ ‘pati me ‘ti	52, 54
Nāhaṃ evaṃ gataṃ jātu	102, 106	Neva taṃ atimaññāmi	164

P		P	
Pahūtabhakkho bhavati	04	Puttehi deva yajitabbam	116
Paṅgurā vakulā sālā	420	Putto me sakka jāyetha	462
Pāṭalī samuddakappāsī	422	Puthulomamacchākiṇṇam	396, 398
Pāṭhīnavaṇṇā nettiṃsā	336	Punapi bhante dakkhemu	200
Pātheyyam me karohi tvam	402	Pupphābhīhārassa	
Pādasaññamanemiyo	222	vanassa majjhe	150
Pāde gahetvā kissa ime puneke	96	Pubbeva khosi me vutto	122, 124
Pāde deva pasārehi	316	Pubbeva khosi vutto dukkaram	126
Pānāgāre ca soṇḍe ca	240	Pubbeva no daharake samāne	122
Pāpakam vata te ñātī	398	Pubbevassa kataṃ puññaṃ	204
Pāpaṃ sahāyam āgamma	208	Purato videhe passa	244
Pāpāni kammāni karoti bālo	298	Purato senako yāti	332
Pārike kāsirājāyam	66	Puram uddāpasampannaṃ	240
Pārevaṭā ravihaṃsā	426	Purimaṃ sarati so jātiṃ	12
Pārevatā bhaveyyā ca	410	Purimaṃ sarāmaṃ jātiṃ	08
Pāsādagato videhaseṭṭho	296	Purisassa vadhaṃ na roceyyam	462
Piṅgalo ca vinato ca	434	Pure puratthā kā kassa bhariyā	184
Piṭṭhimatī pattimati	314	Pūjako labhate pūjam	04
Pitumātu caḥam catto	06	Pūtimacchaṃ kusaggena	206
Piyassa me piyo dūto	408	Pettikaṃ vā iṇam hoti	164
Piyo piyena saṅgamma	454	Pelakā ca vighāsādā	424
Pitālaṅkāra pītavaśanā	334, 378	Posetā te janettī ca	346
Pukkusapurisassa te janinda	312	Pesetha kuṅjare dantī	334
Pucchassu maṃ rāja tavesa attho	214		
Pucchāma kattāram		PH	
anomapaññaṃ	226	Phalaṃ ambaṃ hataṃ disvā	50
Pucchāmi taṃ nārada		Phalānamiva pakkānaṃ	22
etamatthaṃ	214	Phārusakaṃ cittalataṃ	244
Pucchāmi taṃ mahābāhu	80	Phusati varavaṇṇābhe	354
Puṇṇapattaṃ palabbhehi	06		
Puṇṇampi cetam paṭhaviṃ		B	
dhanena	274	Balaṅkapādo addhanakho	434
Puttaṃ teyye na jānāma	160	Bahukā tava dinnā ābharaṇā	142
Puttaṃ labhetha varadaṃ	354	Bahujjano pasannosi	292, 346
Puttaṃ vā bhātaraṃ saṃ vā	258, 262	Bahudukkhaposiyā candaṃ	138
Puttā piyā manussānaṃ	468	Bahuvassagaṇe tattha	208
Putte ca me udikkhesi	264	Bahuṃ cidaṃ mūlaphalaṃ	446
Putte pasuñca dhaññañca	454	Bahū kiṭṭā paṭaṅgā ca	382
Puttesu maddi dayyāsi	364	Bahū jānapadā caññe	06

M		M	
Mahāpathaṃ nicca		Mālākāre ca rajake	242
samavhayantu	292	Mālāgiri himavā yo ca gijjho	172, 182
Mahāyaññaṃ yajitvāna	158	Mālāva ganthitā ṭhanti	412
Mahāsaṇaṃ		Mā vo ruccittha gamaṇaṃ	394
devamanomavaṇṇaṃ	170	Mā sammevaṃ avacuttha	466
Mahiddhiko devavaro yasassī	172	Māssu tiṇṇo amaññittho	46
Mahisā soṇā sigālā ca	424	Mā heva tvaṃ yakkha	
Mahorago attamano udaggo	282	ahosi mūlho	270
Mahosadha atītena	326	Mā heva dhammesu	
Maṃ paṭhamaṃ ghātehi	140	manaṃ paṇḍahi	264
Maṃ passa maddi mā putte	454	Mā heva no rājaputtī	442
Maṃsarasaḥojino	128	Mā heva no rājaputto	450
Maṃsarasaḥojino		Migaṃ disvāna sāyanaṃ	368
nahāpakasunahātā	142, 144	Migā namatthu rājāno	444
Maṃsā pūvā saṅkuliyo	472	Migānaṃ viggahā cettha	240
Mā kāsiyāni dhāretvā	382	Migānaṃ vighāsamanvesaṃ	60, 68
Mā ca kañci vaṇibbake	376	Migo upaṭṭhito āsi	58
Māṇavā vammaṇo sūrā	334	Mithilāyaṃ gahapati	106
Mātaraṃ paṭhamaṃ dajjaṃ	346	Mutiṅgā paṇavā saṅkhā	472
Mā tassa saddahesi	122	Muttāmaṇikanakavibhūtāni	140
Mātā dipadā janindasetṭha	310	Muhutto viya so dibbo	210
Mātāpettibharaṃ jantaṃ	370	Mūlho hi mūlhamāgamma	204
Mātāpettibharo assa	260	Moghaṃ te gajjitaṃ rāja	336
Mātā hi tava irandati	230		
Mātu bhariyāya bhātucca	352	Y	
Mā tvaṃ cande rucci bahukā	140	Yañcajja bijako dāso	206
Mā tvaṃ bhāyi mahārāja	330	Yañceva sā āharati	468
Mā naṃ daṇḍena satthena	360	Yato taṃ supinamaddakkhiṃ	160
Mā no deva avadhi dāse	120,	Yato nidhiṃ parihariṃ	58
122, 124, 136		Yatopi āgato ayye	352
Mā paṇḍitiyaṃ vibhāvaya	02	Yato sarāmi attānaṃ	58
Mā putta saddahesi sugati	118, 120	Yathappakārāni hi iṭṭhakāni	182
Mā putte mā ca patiṃ addakkhi	136	Yathā agantvā saṅgāmaṃ	402
Mā bālhaṃ paridevetha	68	Yathā ayaṃ nimirājā	82
Mā bālhaṃ paridevesi	60	Yathā ahū dhataratṭho	220
Mā me tvaṃ akarā kammaṃ	400	Yathā āraññaṃ nāgaṃ	366
Mā rodhayi nāga ayāhamasmi	288	Yathā udayamādicco	108
Mālañca gandhañca		Yathā kadalino sāraṃ	328
vilepanañca	280, 284	Yathā payo ca saṅkho ca	460

Y		Y	
Yathā palasataṃ cammaṃ	340	Yadeva tyāhaṃ vacanaṃ	10
Yathāpi āsabhaṃ cammaṃ	338	Yadeva varuṇo nāgo	286
Yathāpi ibbhā dhanadhaññahetu	186	Yadesa lokādhipatī yasassī	168
Yathāpi khīraṃ		Yantveva jaññā purisaṃ janinda	326
viparināmadhammaṃ	174	Yannu tuvaṃ agamā	
Yathāpi tante vitate	20	maccalokaṃ	276
Yathāpi niyako bhātā	332	Yannūnāhaṃ jāyeyyaṃ	126
Yathāpi maccho baḷisaṃ	318, 324	Yametamakkhā udadhiṃ	
Yathā petaṃ susānasmim	344	mahantaṃ	300
Yathā mayaṃ adūsakā	474	Yametaṃ kumāre adadā	460
Yathā yācitakaṃ yānaṃ	114	Yasmā ca etaṃ vacanaṃ	
Yathā rukkho tathā rājā	04	abhūtaṃ	178
Yathā vārivaho pūro	20, 428, 458	Yassa te hadayenattho	282
Yathā vessantaro rājā	378	Yassa natthi ghare dāso	464
Yathā sarade ākāso	112	Yassa pubbe añikāni	372
Yathā simbalino sāraṃ	330	Yassa pubbe dhajaggāni	370
Yathā honti gāmanigamā suññā	134	Yassa ratyā vivasane	20
Yatheva khalatī bhūmyā	264	Yassa rukkhassa chāyāya	04,
Yatheva varuṇaṃ nāgaṃ	286	274, 308	
Yadā kaṇṇerasaṅghassa	368	Yassānubhāvena subhoga gaṅgā	172
Yadā ca daharo daharā	400	Yassā mudutalā pādā	372
Yadā dakkhisi naccante	366	Yassā mudutalā hatthā	372
Yadā dakkhisi mātāṅgaṃ	366	Yassā hi dhammaṃ	
Yadā dakkhisi hemante	368	manujo vijaññā	308
Yadā morihi parikiṇṇaṃ	368	Yassu pubbe assavaradhuragate	132
Yadā sīhassa vyagghassa	368	Yassu pubbe	
Yadā sossasi nigghosaṃ	368	hatthivaradhuragate	128
Yadāssa sīlaṃ paññaṅca	254	Yassu maṃ patimanteti	62
Yadāhaṃ dārako homi	356	Yassu sāyanhasamayaṃ	448
Yadā hemantike māse	368	Yassekarattimpi ghare vaseyya	274
Yadi kira yajitvā puttehi	124	Yasseva ghare bhuñjeyya	
Yadi keci manujā enti	390	bhogaṃ	322
Yadi tattha sahasāni	68	Yaṃ kiñcatthi kataṃ puññaṃ	72, 74
Yadi te sutā biraṇī jīvaloke	100	Yaṃ kiñcitthi kataṃ puññaṃ	482
Yadi te suto puṇṇako		Yaṃ kiñci ratanaṃ atthi	148
nāma yakkho	270	Yaṃ gambhīraṃ sadāvattaṃ	150
Yadi passanti pavane	390	Yaṃ taṃ apucchimha	
Yadi me ajja pātarāsakāle	294	akittayī no	304
Yadi sakuṇi maṃsamicchasi	132	Yaṃ taṃ kaṇhājīnāvoca	466

Y		Y	
Yaṃ paṇḍitotyeke vadanti loke	232	Ye keci baddhā mama	
Yaṃ pubbe paricāriṃsu	160	atthi raṭṭhe	292
Yaṃ puraṃ dhataratṭhassa	170	Ye keci maccā idha jīvaloke	102
Yaṃ maṃ papātasmiṃ		Ye keci me kāraṇikā virosakā	94
papātumicchasi	270	Ye keci me maccharino kadariyā	86
Yaṃ māṇavotyābhivadī janinda	290	Ye kecime manujā jīvaloke	212
Yaṃ me kiñci idha atthi	470	Ye keci vittā mama paccayena	292
Yaṃ yaṃ kāmī kāmayati	320	Ye keci santhānagatā manussā	94
Yaṃ yaṃ janapadaṃ yāti	04	Ye jīvalokasmiṃ	
Yaṃ yaṃ hi rāja bhajati	206	asādhukammīno	92, 98
Yaṃvadā takkarā rañño	316	Ye jīvalokasmiṃ supāpadiṭṭhino	98
Yaṃ ve narassa ahitāya assa	274	Ye jīvalokasmiṃ	
Yaṃ sālavanasmiṃ senako	312	supāpadhammīno	88, 90
Yā kāci najjo		Ye te dasa varā dinnā	356
gaṅgamabhissavanti	300	Ye dubbale balavanto jīvaloke	86
Yā kāci nāriyo idha jīvaloke	102	Yedhatthi amanussā yāni ca	144
Yātānuyāyī ca bhavāhi māṇava	272	Yena kenaci vaṇṇena	306, 480
Yā tvaṃ sivāya sutvāna	384	Yena tvaṃ vimale paṇḍu	282
Yā daḷiddī daḷiddassa	386	Yena saccena khaṇḍahālo	144
Yādisaṃ kurute mittaṃ	206	Yena saccenayaṃ sāmo	72, 74
Yā devatā idhāgatā yāni ca	144	Yena sattubilaṅgā ca	304
Yā dhītā dhataratṭhassa	166	Yenocitā jānapadā	348
Yānanāvā ca me hotha	432	Ye paṇḍitā atthadassā bhavanti	226
Yāni kāni ca pupphāni	422	Yepi tattha tadā āsuṃ	192
Yāpi hi tā sakuṇiyo vasanti	122	Ye pi te siviseṭṭhassa	476
Yā me sā sattamī jāti	208	Ye brāhmaṇā ye ca samaṇā	378
Yāva āmantaye ñātī	232	Ye vuddhā ye ca daharā	378, 462
Yāvanto purisassatthaṃ	314	Ye ve adutiyaṃ na ramanti ekikā	80
Yāva ruje jīvasi no	202	Yesaṃ na kadāci bhūtapubbaṃ	294
Yāvaṃ dadantu hatthīnaṃ	344	Yesaṃ pubbe khandhesu citrā	142
Yā sīlavatī anaññadheyā	310	Yesaṃ pubbe khandhesu phullā	142
Yāssu indassa gottassa	374	Ye sīlavaṃ samaṇaṃ	
Yāssu itthī sahasassa	374	brāhmaṇaṃ vā	88
Yāssu sivāya sutvāna	374	Ye suddhadhaññaṃ palāpena	
Yuvā ca daharo cāsi	18, 22	missaṃ	90
Yuvā care brahmacariyaṃ	18	Ye hi keci mahārāja	380
Yūpassa te pasubandhe ca bālā	180	Ye hissū pubbe niyyaṃsu	132
Ye keci kūpā idha jīvaloke	184	Yo icche dibbabhogañca	210
Ye keci pūgāyatanassa hetu	88	Yo icche puriso hotuṃ	210

Y		R	
Yo kicchagatassa āturassa	310	Rahado ayaṃ lohitapubbapūro	94
Yo kopaneyye na karoti kopam	226	Rājaputtī ca no mātā	446, 466
Yo cajetha mahārāja	342, 344	Rājaputtī ca vo mātā	466
Yo cassa sukato maggo	256	Rājā kumāraṃ ādāya	390
Yojayantu rathe asse	12	Rājāyatanā kapitthā	106
Yo tvaṃ evaṃ gate oghe	24	Rājā santhavakāmo te	316
Yo tvaṃ deva manussesu	148	Rājā sabbavidehānaṃ	78
Yo tvaṃ maccherabhūtesu	456	Rājāsi luddakammo	116
Yo deti sayanaṃ vatthaṃ	262	Rājāhamasmi kāsīnaṃ	56, 64
Yo nu khoyaṃ tibbo saddo	320	Rukkhaṃ nissāya vijjhitho	168
Yopāyaṃ siramādāya	196	Rukkho hi mayhaṃ	
Yopi catutthe bhattakāle		padvāre sujāto	290
na bhuñje	52	Rujāya vacanaṃ sutvā	202
Yo pubbe hatthinā yāti	372	Rūpe sadde rase gandhe	224
Yo brāhmaṇo bhoyayī		Rodante dārake disvā	390
dīgharattaṃ	170		
Ye maṃ pure paccudenti	446	L	
Yo mātaraṃ vā pitaraṃ vā	76, 94	Laṅghikā muṭṭhikā cettha	242
Yo missaro tattha		Laddhadvāro labhedvāraṃ	258
ahosi rājā	282, 286	Laddhavāro katokāso	350
Yo me saṃse mahānāgaṃ	156	Laddhā sukhaṃ majjati	
Yo yācataṃ gatī āsi	404, 464	appapañño	300
Yo yācataṃ patiṭṭhāsi	404, 464	Laddheyyaṃ labhate macco	194
Yo ve pituhadayassa paddhagu	310	Lākhārasarattasucchavī	236
Yo sāgaro sāgarantaṃ vijitvā	172	Lājā olopiyā pupphā	472
Yo hi me dāsi dāsassa	438	Lābhā vata me anapparūpā	298
		Lābhā vata videhānaṃ	342
		Luñcenti gīvaṃ atha veṭhayitvā	90
		Lokyaṃ sajantaṃ udakaṃ	168
		Lohavijjālaṅkārahā	314
		Lohitakkhasahassāhi	154
		V	
		Vacchadantamukhā setā	334
		Vajjantu bhonto ammañca	442
		Vatthāni vatthakāmānaṃ	376
		Vanditvā rodamāno so	362
		Vanditvā sirasā pāde	262
		Vayhāhi pariyāyitvā	372, 388, 392
R			
Rakkhati taṃ mahārāja	324		
Rakkhitvā kasiṇaṃ rattim	334		
Rajjuyā bajjha miyyāma	328		
Rañño mūgo ca pakkho	02		
Raññomhi atthakāmo hito ca	126		
Rañño hitaṃ devahitaṃ	370		
Ratanaṃ deva yācāma	356		
Rathaṃ niyyādayitvāna	10		
Rathāvati kimpurisi	320		
Rammāni vanacetyāni	152		
Rahado ayaṃ muttakarīsapūro	92		

S		S	
Sace me hatthe ca pāde ca	338	Santike maraṇaṃ tuyhaṃ	354
Sace vo rājā kurukhettavāsī	254	Santi māṇavaputtā me	342
Sace vo vuyhamānānaṃ	346	Santi vehāsayā assā	326
Sace so sattarattena	268	Santi vehāsayā nāgā	326
Sace hi aggi antarato vaseyya	174	Santi vehāsayā pakkhī	326
Sace hi katte anusāsītā te	266	Santi vehāsayā yakkhā	326
Sace hi dhanakāmosi	156, 158	Sandiṭṭhikaṃ kammaphalaṃ	24
Sace hi putto uragūsabhassa	168	Sandhāvamānaṃ taṃ	
Sace hi saṃsārapathena sujjhati	204	rathesu yuttaṃ	218
Sace hi so issaro sabbaloke	178	Sannaddho maṇivammena	334
Sace hi so sujjhati yo hanāti	178	Sa puṇṇako attamano udaggo	288
Saccañca dhammo		Sa puṇṇako kāmavegena giddho	234
ca damo ca cāgo	214	Sa puṇṇako kurūnaṃ	
Saccannu devā vidahū kurūnaṃ	248	kattaseṭṭhaṃ	272, 288, 290
Saccavākyasamattaṅgo	222	Sa puṇṇako bhūtapatiṃ	
Saccaṃ kira tvampi bhūripañño	306	yasassiṃ	236
Saccaṃ kirevamāhaṃsu	438	Sa puṇṇako vepullamābhīrucchi	236
Sajotibhūtā jalitā padittā	88	Sappi telaṃ dadhiṃ khīraṃ	472
Sajotibhūtā paṭhaviṃ kamanti	86	Sabalo ca sāmo ca duve supāṇā	216
Saṭhā ca luddā upaladdhabālā	180	Sabbañce maccā	
Sataṃ hatthī sataṃ assā	232	sadhanā sabhogā	174
Satta assasate datvā	378	Sabbameva hi nūnetāṃ	198
Satta itthisate datvā	378	Sabbamhi taṃ araññaṃhi	484
Satta jacco mahārāja	210	Sabbaratanassa yañño	128
Satta dāsīsate datvā	380	Sabbasaṃhārako natthi	294
Satta dhenusate datvā	380	Sabbasmiṃ upakkhaṭasmiṃ	144
Satta no māse vasataṃ	428, 456	Sabbaṃ upaṭṭhapetha yaññaṃ	118
Sattamī ca gati deva	210	Sabbaṃ paṭiyādetha yaññaṃ	118
Satta rathasate datvā	378	Sabbāni etāni subhāsītāni	228
Satta hatthisate datvā	378	Sabbābhībhūtāhudha jīvikatthā	176
Sattime sassatā kāyā	196	Sabbā sīmantiniyo gacchatha	126
Sattiyō teladhotāyo	334	Sabbe patiṃsu nirayaṃ	146
Sattī usū tomarabheṇḍivālā	218	Sabbepi mayhaṃ	
Saddammateva gandhena	420	puttā cattā	118, 120
Saddahāmi mahārāja	294	Sabbe vajanti nirayaṃ	124
Saddhāya dānaṃ dadato	430	Sabbe vajanti sugatiṃ	122, 124, 128
Saddhāya sunivṭṭhāya	110	Sabbe vaṇṇā adhammaṭṭhā	82
Saddhālobhasusaṅkhāro	222	Sabbe vanā gandhamayā	74
Santaṃ hi sāmo vajati	64	Sabbeva santā karoṭha	190

S		S	
Sabbesu vippamuttesu	144, 146	Sā ca sakhīmajjhagatā	200
Sabbo jano pavyadhito	50	Sā tattha paridevitvā	454
Sabhāvaṃ cintayantassa	356	Sātaputtā mayā vūḷhā	208
Samaṅgi katvā pamadāhi		Sā devatā antarahitā	64, 74
yakkhaṃ	252	Sā dohaḷinī suvimhitā	236
Samajjā cettha vattanti	242	Sādhūti vatvāna pahūtakāmo	252
Samaṇaṃ brāhmaṇaṃ vāpi	190	Sā nūna kapaṇā ammā	60, 436
Samaṇe brāhmaṇe cāpi	260	Sā nūna cakkavākiva	160, 374
Samaṇe brāhmaṇe nūna	400, 452	Sā maddī nāgamāruyhi	482
Samatulyāni bhūtāni	194	Sāmā ca soṇā sabalā ca gijjhā	86
Samantodakasampannaṃ	244	Sāmikaṃ anubandhissaṃ	386
Samākulaṃ puraṃ āsi	358	Sāmohamasmi bhaddaṃ vo	74
Samāgatā jānapadā	14, 264, 266,	Sāyameke na dissanti	22
268, 292, 346, 484		Sārayanti hi kammāni	64
Samāgatānaṃ ñātinaṃ	478	Sālaṃ iva pathe jātaṃ	406
Samānasukhadukkhamaḥā	452	Sālāva sampamathitā	162,
Samāsanā hotha mayāva sabbe	254		264, 376
Samā samantā parito	150	Sāvattiyaṃ gahapati	108
Sa migājina maddakkiṃ	50	Sā senā mahatī āsi	472, 474
Samuddajā hi me mātā	150	Sikhiṃ hi devesu vadanti heke	176
Samuddo māgho bhārato ca	82	Sigālā rattibhāgena	336
Samuddhaṭo tyasmi		Sineruṃ himavantañca	244
ahaṃ papātā	272	Siyā visaṃ siḷuttassa	166
Samuddhaṭo mesi tuvaṃ papātā	272	Sirisā setapārisā	418
Sammatālañca vīṇaṇca	242	Siro te vajjhayitvāna	408
Sammato brāhmaṇibbhānaṃ	198	Sivayo deva te kuddhā	362
Sammuyhāmi pamuyhāmi	76	Sīlavantesu dajjāsī	364
Sa rājā paridevitvā	64	Sīlavā ca alolo ca	262
Sa rājā paridevesi	62	Sīlavā vattasampanno	250
Sa lomahaṭṭhaṃ ñatvāna	80	Sīsāṃ nahātā sucivatthā	482
Sa lomahaṭṭho manujindo	80	Sīsāṃ nahāte sucivatthe	468
Sasamuddapariyāyaṃ	350	Sīsāṃ nahāto udake so	362
Sasetacchattaṃ saupatheyyaṃ	392	Sīsāṃ nahāto sucivattho	480
Sasetacchattaṃ savupatheyyaṃ	358	Sīhassa vyagghassa ca dīpino ca	184
Sahassaggaṃ hi maṃ tāta	466	Sīhā bilāva nikkhantā	464
Sahassayuttaṃ hayavāhiṃ	110, 112	Sīho cemaṃ viheteḥeyya	442
Saṃsārasuddhīti pure nivīṭṭhā	204	Sīho vyaggho ca dīpi ca	450
Sākaṃ bhisaṃ madhuṃ		Sukkacchavī vedhaverā	384
maṃsaṃ	392	Sukhakāmā rahosīlā	28

S		S	
Sukhaṃ dukkhena		Seṇimokkhopalābhena	306
paripācayanto	306	Setapaṇṇi sattapaṇṇā	420
Sukhaṃ vā yadi vā dukkhaṃ	200	Setaṃ chattaṃ setaratho	192
Sukhāvaho dukkhanudo	340	Seyyo viṣaṃ me khāyitaṃ	370
Sukhī hi eke na karonti pāpaṃ	306	Sevamāno sevamānaṃ	206
Sujātā bhujagalaṭṭhīva	342	So assarājā vidhuraṃ vahanto	266
Sujātā migachāpīva	342	So ahaṃ vāyamissāmi	24
Suññaṃ mātā rathaṃ disvā	10	So āgamā nagaraṃ indapattaṃ	238
Suṇasī sīvalī gāthā	52, 54	So āgamā rājagahaṃ	
Suṇohi etaṃ vacanaṃ	328	surammaṃ	236
Suṇohi metaṃ vacanaṃ	328	So kho hantaṃ siriṃ hitvā	50
Suṇohi me mahārāja	164	So ca paṇṇarasimṃ rattiṃ	188
Sutameva me pure āsi	204	So ca mitte amacce ca	254
Sutaṃ metaṃ arahataṃ	166	So codito brāhmaṇiyā	404
Suttañca suttavajjañca	482	So jano taṃ avacāsi	404
Sutvāna vākyam patino anujjā	252	Soṇadinno gahapati	100
Sudassano karavīko	110	So tattha gantvā avaca	404
Sudhammaṃ iti yamāhu	112	So tattha gantvāna	
Sudhammaṃ tāvatimsañca	244	pabbatamantarasmimṃ	268
Sunakkhatto licchaviputto	224	So tattha gantvā ramamānaṃ	362
Sunāmassa vāco sutvā	190	So tattha gantvāna vicintayanto	268
Supinaṃ tāta addakkiṃ	160	So tadā pariciṇṇo me	156
Surattapādā kalyāṇī	340	So tena pariciṇṇo tvaṃ	168
Surabhi taṃ vanaṃ vāti	412	So nūna kapaṇo tato	60
Surabhī ca rukkhā tagarā	422	So nūna kapaṇo tāto	436
Surabhī sampavāyanti	418	So nūna khattiyo eko	444
Suriyuggamane nidhi	26	So puṭṭho naradevena	80
Suvaṇṇatharusampannā	336	So puṇṇako kurūnaṃ	
Suvaṇṇapiḷakākiṇṇaṃ	188	kattaseṭṭhaṃ	276
Suvaṇṇamālaṃ		So muhuttaṃ va yāyitvā	192
satapattaphullaṃ	228	So lambamāno narake papāte	268
Suvaṇṇavikatā citrā	188	So vanaṃ meghasaṅkāsaṃ	396
Suvasāliyaṅghuṭṭhaṃ	168	So have phalamāhatvā	66
Suve paṇṇaraso dibbo	202	Sohaṃ evaṃ pajānāmi	22
Suvo ahosi ānando	352	Sohaṃ kissa nu bhāyissaṃ	266
Suvova suviṃ kāmeyya	320	Sohaṃ gantvā manussesu	114
Susukhaṃ vata jīvāma	46	Sohaṃ tena gamissāmi	364
Susukhaṃ vata saṃvāso	332, 344	Sohaṃ dadāmi sāratto	348
Sūpacīṇṇo ayaṃ selo	154	Sohaṃ sake abhisasiṃ	380

S			H	
Soḷasitthisahassāni	350		Handa khoḥaṃ gamissāmi	320
Svāgataṃ te mahābrahme	414,		Handa ca ṭhānaṃ	
	428, 456		atulānubhāvaṃ	276
Svāgataṃ te mahārāja	16, 64,		Handa ca padumapattānaṃ	138
	74, 392		Handa ca maṃ upagūha	138
Svāgataṃ te vedeha	322		Handa ca mudukāni vatthāni	138
Svāssa gomayacuṇṇāni	304		Handa ca vilepanante	138
			Handa tuvaṃ yakkha	
			mamampi nehi	274
H			Handadāni apāyāmi	158
Hatthagataṃ pattagataṃ	158		Handadāni gamissāma	160
Hatthāṇikaṃ rathāṇikaṃ	18, 20, 240		Handayya maṃ hanassu	140
Hatthā pamutto urago	162		Handāhaṃ gacchāmi	
Hatthārūhā aṇikaṭṭhā	06, 14,		pure janinda	322
	264, 266, 292,		Haraṃ annaṇca pānaṇca	308
	346, 362, 376, 484		Haliddakā gandhasilā	422
Hatthāruhe aṇikaṭṭhe	240, 258, 334		Haliddā lohitā setā	426
Hatthikkhandhato oruyha	358, 476		Hassaṃ anijjhānakhamaṃ	
Hatthigate assagate sannaddhe	122		atacchaṃ	176
Hatthigavassā maṇikuṇḍalā ca	302		Haṃsi tuvaṃ evaṃ	
Hatthī assā rathā pattī	324, 344		maññesi seyyo	294
Hatthī asse rathe datvā	380		Haṃso nikkhiṇapattova	370
Hatthī gavāssā maṇikuṇḍalā ca	248		Hitvā sataphalaṃ kaṃsaṃ	44
Hadayāṃ cakkhumpahaṃ			Himaccaye hemavato	188
dajjaṃ	362		Himavā yathā gandhadharo	470
Hadayāṃ dadeyyāṃ cakkhumpi	356		Hiraññaṃ vā suvaṇṇaṃ vā	364
Hanti hatthehi pādehi	304, 308		Hīnena brahmacariyena	80
Handa kho maṃ anujānāhi	322			

--ooOoo--

Suttantapiṭake Khuddakanikāye

JĀTAKAPĀḶI III (Bôn Sanh III)

SAÑÑĀNĀMĀNUKKAMANIKĀ – THƯ MỤC DANH TỪ RIÊNG

	Trang		Trang
A		Ā	
Akitti (isi)	82	Ārañjara (giri)	364
Aggi	170	Ālamba	164
Aṅga (rājā)	172, 236		
Aṅga (raṭṭha)	238	I	
Aṅgāti (rājā)	188, 190, 198, 202	Inda	78, 80,
Aṅgīrasa (isi)	82		84, 110, 112, 152,
Accimukhī	166		182, 188, 210, 374, 456, 460
Accuta (gaja)	118	Indapatta (nagara)	238, 288
Accuta (isi)	414	Irandatī	230, 232, 234,
Ajjuna	170		236, 270, 288, 290
Aṭṭhaka (rājā)	80, 220		
Anūna	238	Ī	
Anoja	118	Īsadhara	110
Anujjā	252		
Abhayaṅkara	118	U	
Amittatāpanā	398	Upasenī	116
Ariṭṭha	162, 174, 178	Uppalavaṇṇā	352
Arindama	78, 82, 262	Ubbarī	348
Alāta	188, 190, 192,	Uruvelakassapa	224
	196, 198, 200, 204, 224	Usinnara	220
Alambāna	156	Usīnara (rājā)	80
Asipattaniraya	220		
Assaka (rājā)	80	E	
Assakaṇṇa	110	Ekarāja (rājā)	116,
			128, 130,
Ā			132, 138, 142
Ānanda	224	Erāvaṇa (gaja)	132, 244
Ābhassarā	46	Erāvati	116

C		DH	
Cūḷanibrahmadatta	316	Dhanañjaya (rājā)	232
Cūḷaniya (rājā)	318, 324, 334, 344, 352	Dhātā	170
Ceta (raṭṭha)	390, 394, 396, 406, 412	N	
Cetā	252	Nandana	128, 210, 244, 334, 410, 482
J		Nandā (devī)	338, 342
Janaka	48	Nandā (rājadhītā)	116
Janasandha	254	Naraka	96
Jambāvati	320	Naliñña	276
Jambudīpa	212, 244, 344	Naradeva	312
Java (devaputta)	210	Nāyikā	134
Jāli	386, 390, 416, 428, 430, 432, 440, 444, 450, 462, 468, 472, 480	Nārada	48, 212, 220, 456
Jetuttara (nagara)	356, 484	Nālāgiri	118
Jūjaka	398	Nālika	396
T		Nimirājā	78, 82, 114
Tāvatiṃsa	112, 210, 244, 456, 482	Nisabha	118, 172, 182
Tidasa	362	Nemindhara	110
Tusita	246	P	
Temiya	12	Paccaya (nāga)	480
TH		Pajāpati	456, 460
Thūṇa (nagara)	52	Pañcāla (rājā)	144, 246, 314, 316, 318, 320, 322, 324, 330, 334
D		Pañcālacaṇḍa	332, 338, 340
Dasaṇṇa	208	Pañcālacaṇḍī	332, 338, 340
Dīghāvu	50	Pabbatā	456
Dukūla	66	Payāga	168
Dudīpa (rājā)	80, 172	Paranimmita	246
Devadatta	224	Pārikā	68
Devinda	312, 328, 460, 462	Piṅgala	196
DH		Piyaketa	252
Dhataratṭha	148, 166, 188, 220	Piliyakkha (rājā)	56, 64
		Pukkusa	312, 328
		Puṇṇaka (assa)	118
		Puṇṇaka (yakkha)	232, 234, 236, 246, 266, 268, 270, 272, 276, 288, 290
		Puṇṇamukha	116

Y		V	
Yāmuna	148, 170	Vijaya	188, 190, 200, 224
Yugandhara	110	Vijayā	116
Yūthapati	118	Videha	50, 78, 82, 148, 188, 244, 296, 316, 320, 342
R		V	
Rathāvati	320	Vidhātā	170
Rājagaha	208, 236	Vidhura (paṇḍita)	228, 230, 232, 236, 248, 250, 252, 254, 262, 264, 266, 268, 288
Rāma	444	Vinataka (giri)	110
Rāhu	330	Vinataka (assa)	118
Rujā	200, 224	Vipula	396
Roruva	208	Vimalā (devī)	228, 234, 282
Rohiṇī	466	VeJayanta	244
L		Vetarañña	220
Lakkhaṇā	480	Vetaraṇī	84, 86, 220
Licchaviputta	224	Vedeha	30, 82, 84, 112, 114, 188, 190, 192, 194, 198, 200, 202, 208, 210, 212, 294, 318, 320, 322, 324, 330, 332, 334, 338, 340, 342, 344
V		Venateyya	226
Vaṅka, Vaṅkata (pabbata)	360, 380, 384, 388, 390, 392, 394, 396, 402, 404, 406, 472, 474	Vepulla	236
Vaccha	320	Vessantara	356, 358, 360, 362, 370, 372, 376, 378, 380, 382, 386, 388, 390, 402, 404, 406, 408, 410, 412, 416, 426, 470, 474, 476, 478, 484, 486
Vajjī	210	Vessavaṇa	234, 236, 276, 456, 460
Vaḍḍha	116	Vessānara	172, 176
Varuṇa	148, 170, 232, 234, 270, 286, 288, 290	Vessāmitta	220
Varuṇadanta	118	S	
Vasavatti	120	Sakka	02, 80, 112, 152, 210, 222, 302, 312, 354, 456, 460, 462
Vasina	170, 176		
Vaṃsa	208		
Vāmagotta	116		
Vāyu	170		
Vāruṇī	374		
Vāsava	80, 114, 172, 174, 236, 252, 354, 362		
Vāsā	234		
Vāsudeva	320		
Vāsula	126		

S	S
Sañjaya	Sīvalī (rājadhītā)
356,	26, 52, 54
360, 380, 416,	Sujampati
464, 470, 480	82, 356, 462
Sabala	Sudassana (giri)
216	110,
Samudda (isi)	112, 172, 182
82	Sudassana (nāga)
Samuddajā	150, 160, 162
148, 150, 188	Suddhodana
Sahassanetta	352
152	Sudhammā
Sahassabāhu	84, 112, 244
170	Sunakkhatta
Sāketa	224
198	Sunandā
Sāgara (rājā)	116
80, 172	Sunāma
Sāma (nesādaputta)	188, 190, 200, 224
56, 58,	Subhaga
60, 62, 64, 66,	162, 168
68, 70, 72, 74, 76, 78	Subhoga
Sāma (supāṇa)	170, 172
216	Surāmukha
Sāriputta	118
224, 352	Suriya
Sāvatti	116, 118, 120, 128,
108	130, 134, 136, 142, 144, 170
Sāḷiyā	Sūra
322	116
Sigāla	Sūrasena
116	246
Sineru	Senaka
244, 356	298, 312,
Sindhu	328, 332, 344
368	Sela (rājā)
Sivayo	80
394	Selā
Sivi	126
220,	Soṇadinna
320, 322,	100
354, 356, 358,	Sotumbarā (nadī)
360, 362, 364, 370,	382
376, 378, 380, 382,	Soma (surā)
386, 388, 392, 394, 404,	172
408, 416, 430, 432, 440, 450,	Soma (devarājā)
452, 456, 472, 476, 480, 484, 486	170, 456, 460
Sītā	Somadatta
444	156, 158
Sīdā (nadī)	Somanassa (rājā)
82	30
Sīdā (mahāsamudda)	Somayāga (isi)
110	82

H

Himavantu	172
Himavā	172, 182, 470

--ooOoo--

Suttantapiṭake Khuddakanikāye

JĀTAKAPĀḶI III (Bôn Sanh III)

VISESAPADĀNUKKAMAṆIKĀ – THƯ MỤC TỪ ĐẶC BIỆT

	Trang		Trang
A		A	
Agaru	412	Ajjukaṇṇa	420
Agaḷucandanavilittā	128, 144	Ajjunā	420
Aggapiṇḍikā	122	Ajjhāyakam	172, 182, 370
Aggarayham	170	Ajjhenam	170, 176
Aggalāni	240	Aññadatthuharā	308
Agghihuttaṃ	180, 404, 428	Aṭṭāla	28
Agghihuttakam	400	Aṭṭalakā	234
Agghiyam	394, 396, 416	Aṭṭalake	240
Agghiyāni	472	Aṭṭhapādā	296, 424
Agyāgāram	420	Aṭṭhavaṅkam	312
Agham	380, 404	Aṭṭhamṣā	112, 152
Aghammigā	382	Atidānam	116
Aṅkolā	418	Atibalā	426
Aṅahetukā	424	Atiyakkhā	378
Aṅgārakāsum	88	Ativākyam	384
Aṅgārikā	176	Athabbaṇam	358
Acelo	190	Adūbhassa	168
Accimantaṃ	246	Adenti	86, 92, 94, 296
Accha	242, 450	Addhanakho	434
Acchare	28, 444	Anāgārā	80, 82
Acchassu	10, 320, 394	Anaññadheyyā	310
Acchādanaṃ	100, 280, 284	Anāmayam	14, 318, 392,
Acchivā	420		414, 428, 456, 476, 478
Accheram	78, 390	Anīkaṭṭhā	264, 266,
Accherakam	16, 390		292, 346, 358,
Ajagarā	382		360, 362, 376, 484
Ajaddhumārī	52	Anīkaṭṭhe	240, 258, 334, 348
Ajiyyam	144	Anuggahāti	222

A		A	
Anuccaṅgī	372, 374	Avamsirā	88, 96, 98
Anusāsemu	252	Avyāpajjhaṃ	250
Anelakaṃ	410	Avākara	466
Anojā	422	Avākaroti	246, 248
Antakena	22	Asaṅkusakavatti	262
Antarapurasmīṃ	126	Asanā	412, 418
Apaviddhaṃ	70	Asantuleyyo	248
Apaviddho	370	Asammodiyaṃ	394
Apāraneyyaṃ	24	Asaṃyuttaṃ	148
Apālambo	222	Assacchakaṇāni	120, 124, 136
Apiḷandhanaṃ	348	Assatthā	410,
Apurāṇaṃ	26		436, 440, 452
Apphoṭā	422	Assāsakāni	138
Abbhaghanantare	108, 336	Asiloko	360
Abhijjigimsati	164	Asī	422
Abhijjhanāya	306	Asokā	422
Abhidosaḡato	312		
Abhisasiṃ	380	Ā	
Abhisambhonto	256	Ākuccā	424
Abhisambhossaṃ	384	Āghātane	96
Abhumme	364	Āṭā	426
Abhuṃ	364	Āthabbanāṃ	392
Amamaṃ	226	Ādu	02, 80, 330, 448
Ambā	106, 234, 410, 418	Ānandano	146
Ambujo	204	Āpake	440
Ammā	60, 434,	Ābhenti	100, 108
	436, 438, 442, 468	Āmagiddho	318, 324
Ayiro	264	Āmalakā	410
Ayokūṭaṃ	144	Āmāya	100, 248
Arā	228	Āmuttamaṇikuṇḡalo/ā	210,
Arindamo	78, 82, 262		350, 362
Ariyagaṇā/e	36, 42	Āmuttahaṭṭhāharaṇo	362
Ariyasīlavato	360	Āyāgavatthūni	174
Avajjhā	116	Āyūhaṭṭaṃ	248
Avajjho	168, 182, 408	Āraho	148, 154, 360
Avaruddhako	464	Ārohane	26
Avaruddhati	392, 394, 396	Ālu	468
Avaruddhasi	380	Āveṇiyaṃ	114
Avassutiṃ	230	Āsajja	166, 260

Ā		U	
Āsadaṃ	408, 410, 412, 414, 416, 418, 426	Uggā	358, 360, 362
Āsahassehi	164	Ucchu	426
Āsivisena	156	Uñchācariyāya	398
Āhissaṃ	400	Uñchāladdho	442
Āhutaggi	168, 396	Uñchena	414, 428, 456, 468, 476
Āhutiṃ	408	Utupabbesu	402
Āḷārapakhumā	378	Uttamabhaṇḍathenā	98
Āḷārikā	472	Uttarāmukho	396
Āḷāriye	242	Udapāne	102, 104, 106, 108
I		Udarassuparodhena	384
Ikkā	424	Udumbarā	410, 418
Ittarasampayuttā	170	Uddāpasampannaṃ	240
Itthigumbassa	348	Uddālakā	234, 412
Indagopakavaṇṇābho/ā	158, 246, 372	Uddhitapphalo	208
Indagopakasañchannaṃ/ā	150, 368	Unnakā	422
Indapurohitā	112	Upakkhaṭassa	122, 124, 126
Indassa gottassa	374	Upaguyha	264
Indīvarā	422	Upajūtaṃ	164
Indīvarehi	420	Upatheyyaṃ	358, 392
Ibbhā	186	Upayācitakena	138
Irine	448	Upayānakā	412
Illiyācāpadhārino/e	36, 40	Uparibhaddakā	234
Illiyācāpadhārihi	32, 38, 378, 470	Upaseniye	52
Ise	190, 220	Upassutikā	314
Issatthe	56, 60, 64, 68	Upādhiyo	222
Issaro	148, 178, 264, 394, 430, 458, 478	Upāyanāni	06, 292
Ī		Upāratā	28
Īsākho	222	Upāsemu	190
Īsādantaṃ	356, 358, 392, 482	Ummaggadvāraṃ	332
U		Uragā	148, 178
Ukkā	162, 324, 330	Uragūsabhassa	168
Ukkusā	426	Uracchado	234, 236
Uggatthanaṃ	482	Urūḷhavaṃ	356, 358, 392, 482
		Usīraṃ	384
		Usukāro	54
		Uhunkārā	424

K		K	
Kayino	90	Kāḷāmeyyā	424
Karatiyo	420	Kāḷiyā	422
Karaviyā	424, 426	Kiṃsukā	420
Karerimālā	418	Kiṃsukavalliyo	422
Karoṭiyā	486	Kāṇikāro	236
Kalamba	468	Kibbisakārinā	158
Kalambakā	420	Kibbisam	62
Kalambakehi	418	Kimpurisa-	236, 244, 396
Kalāpasannaddho	186	Kimpurisā	58
Kaliṃ	174, 198, 246	Kimpurisī	320
Kaliṅgu	422	Kimpurise	230, 368
Kavacāni	472	Kilamathuddayaṃ	24
Kavyapathānupannā	184	Kililiyā	46
Kasiṇaṃ	334	Kisittha	364
Kasiraṃ	08	Kisiyā	228
Kaḷāro	434	Kiṭā	178, 382
Kaṃsapajjotane	384	Kukutthakā	424
Kaṃsupadhāraṇā	380	Kukkuṭā	424
Kākolasaṅghā	86	Kukkuhā	240, 424
Kākolasaṅghehi	216	Kuñjaraṃ	330, 336, 356,
Kākolā	448, 454		358, 366, 392, 464, 482
Kācambhamayā	234, 236	Kuñjavādikā	424
Kāpurisena	326	Kuṭajaṃ	368
Kāmavaṇṇinī	210	Kuṭajā	412
Kāmasā	156	Kuṭajī	410
Kāyūradhārino	140	Kuṭumba-	472
Kāraṇatthaṃ	316	Kuṭṭhā	410, 420, 422
Kāraṇikā	94	Kuḍḍamukhī	202
Kālaṃ	68, 154	Kuṇālakā	240
Kāsaṃ	384	Kuṇḍalā	186
Kāsikasucivatthadharā	128, 142	Kuṇḍalino	128, 142, 144
Kāsiyāni	372, 382, 386	Kuthantiṃ	84
Kāsuṃ	02	Kuppilasādisā	188
Kāsumāriyo	64, 76,	Kubbaro	222
	414, 428, 458	Kumināmukhe	438
Kāhanti	324, 386, 388	Kumbhathūṇike	242
Kālakā	424	Kumbhīlā	242, 422
Kāḷā	234	Kumbhodaro	434
Kāḷāyasaṃ	44	Kummāsā	472

K		K	
Kummī	370	Koliyā	234
Kurarā	426	Koviḷārā	410, 418
Kurarī	160, 374	Kosambā	412
Kuriyā	174, 262	Kosumbhaphalakasussoṇī	340
Kuruyo	244, 288, 290		
Kurūnaṃ	226, 238,	KH	
	246, 248, 268,	Khaggassa	368
	272, 276, 282, 288, 290	Khaggā	424
Kulāvakaṃ	160, 374	Khajjurī	234, 410
Kulāvarā	420	Khaṇittikaṃ	444
Kulāvā	424	Khaṇitto	450
Kulīrakā	424	Khattasaṅghaparibbūḷhaṃ	14
Kusaṃ	384	Khattasaṅghaparibbūḷho	164
Kusalaṃ	10,	Khattiyamantā	184
	14, 114,	Khandhātivattanti	96
	154, 210, 270, 392,	Kharamukhāni	
	414, 428, 456, 476, 478	(dakkhiṇāvattasaṅkha)	472
Kusumbharā	420	Kharājino	164
Kūṭaṃ	94	Khāyitaṃ	370
Kūṭāgāre	30, 388	Khārikājaṃ	372
Kūṭe (pāsa)	324	Khujjācelāpakākīṇṇe	354
Ketakā	234, 420	Khuddakappāni	64, 76,
Kebuke	26		414, 428, 458
Keyyo	154, 156	Khuddapupphiyo	422
Koka	242, 450	Khurappaṃ	336
Kokanisātakā	424	Khomakodumbarāni	372, 386, 482
Kokilā	412, 426		
Koṅcaṃ	252, 368	G	
Koṭumbarāni	32	Gaṇikāyo	240
Koṭṭhā	424	Gandhasilā	422
Koṭṭhu	424	Gandhike	242
Kodumbarāni	372, 386, 482	Gavajā	242
Kodhasā	66	Gavapphalo	290
Kontimantī	340	Gavayassa	368
Kontimantisuniṭṭhitaṃ	340	Gāmaṇīyehi	32, 34,
Komārikā	234		38, 40, 378, 470
Koraṇḍakā	422	Giṅgamakaṃ	482
Kolaṃ	468	Girikaṇṇikā	420
Kolīniyāyo	96	Girigabbharacārino	368

G		C	
Girigabbharā	66, 76, 416, 428, 458	Citrageḷe	356
Girigabbharaṃ	396	Citrageḷerughusite	356
Giripunnāgā	410	Citrapekkhuṇā/aṃ	368, 424
Giribrahā	110	Citrā	112, 142, 188, 240, 242
Guggulā	422	Cirarattatapassino	156
Guṇikāyūradhāriṇaṃ	334	Cīraṃ	372
Goṭaviso	194	Cundo	228
Goṇasirā	424	Cullāsīti mahākappe	196
Godhakā	424	Cetapāmokkhā	392
Godhā	472	Celakedu	424
Goṇake	32	Celāpaka-	354
Gohanubbeṭhanena	384	Celābakā	424
		Celukkhepo	292, 346, 486
		Celukkhepaṃ	146
		Corakā	422
GH		CH	
Ghasitto	150	Chakalo	208
Gharaṇiyo	124, 126	Chāpa	160, 342, 374, 446
C		J	
Cakkavāka/ā	32, 240, 426, 452	Jaññāmu	214
Cakkavāki	160, 374	Jaṭaṃ	72, 408, 410, 412, 414, 416, 418, 426, 468
Caṅkorā	424	Jaṭinī	442, 450
Caccaresu	148	Jaṭī	164
Catuvāhiṃ	388	Janasandho	254
Cattā	50, 118, 120	Janādhipa	208, 332, 456
Candanaphosite	30	Jambu	234, 410, 418
Candanamarakatagattehi	134	Jambonadaṃ/assa	186, 234, 236
Candiyena	140	Jalle	242
Camarī	424	Jātavedaṃ	170, 172, 304, 408, 410, 412, 414, 416, 418, 426, 468
Camarīmorahatthehi	388	Jātu	48, 102, 106, 178, 224
Campakadalavītimissāyo	138	Jālakā	420
Campeyyakā	234	Jigimsaṃ	156, 234
Cammāni	472		
Calanī	424		
Cātumassa	188		
Cāturanto	350		
Cāru timbarukkhā	410		
Cityā	172, 182		
Citrakā	424		

J		T	
Jimhaṃ	54	Tulā	254, 256
Jīvajīvakā	424, 426	Tuliyā	424
Jīvañjīvakā	240	Teladhotāyo	334
Jīvaputtā	412	Tevijjasanḡhā	180, 186
Jīvasokinaṃ	386, 428, 456, 476	Tyajja	128, 130,
Jessantaṃ	366		446, 448, 452, 454
JH		TH	
Jhāpitā	424	Thaṇḡilasāyini	480
Jhāmakā	422	Tharuggahā	336
Ḑ		D	
Ḑaṃsā	414, 428, 456, 468, 476	Dakarakkhino	346, 348, 350, 352
		Dakkhiṇassā	388
		Dakkhisi	276, 366, 368, 396
T		Dakkhemu	200, 274
Takkārī	420	Dajjuṃ	06
Takkalāni	468	Dajjemu	214, 270
Tagarā	82, 150, 410, 420, 422	Datto	162, 164
Tapanīyakappanehi	130	Dademu	280, 286
Tambakkhī	466	Daddallamānaṃ	238
Taraccha	242	Daddallamānā	100, 108
Tārācitā	410	Dasavarā	356
Tālāvacaraṃ	242	Dāsīmakacako	420
Tālīsā	422	Diṭṭhā	22, 144
Tittirā	424	Dittarūpā	96
Tittirāyo	424	Dindibhā	424
Tidivokacarā	236	Dindimāni	472
Tinduka	64, 76, 107, 414, 428	Dirasañña	174, 176, 184
Tindukāni	64, 76, 414, 428, 458	Divyaṃ	78
Tipuraṃ	30	Divyaṃ	136, 152, 154
Timbarutthani	342	Divyo	150
Tilakā	234	Disampati	26, 84, 308
Tuṅgavaṇṭakā	422	Dīpiyo	424
Turiyatālitasaṃghuṭṭhaṃ	242	Dīpe	378
Tulasīhi	420	Dujaccā	96
		Dunīdhurā	52
		Dundūbhi	346
		Dubhato	368

P		P	
Pariggahaṃ	226	Pādamsu	398, 400
Pariyāpuṇātha	476	Pāpatthaṃ	08
Parivadantikā	426	Pārikā	66, 68
Parivadantikā	472	Pāricchattaṃ	244
Parisumbhati	304, 308	Pārijaññā	418
Parisumbhanā	384	Pārevaṭā	426
Parūḷhakacchanakhalomā	356	Pārevatā (rukkha)	410
Parūḷhakacchā	82	Pāvusā	242
Palabbhehi	06	Pāssati	408
Palasataṃ vammaṃ	340	Pāhuno	16, 392
Palasatā	242	Piṅgalā	246
Palāpena	90	Piṅgalo	196, 434
Palighaṃ	240	Piṅgiyaṃ	168
Palissajja	476	Piṅgulāyo	424
Palissajitvā	290	Picu	424
Paluggaṃ	18	Piñjarodakaṃ	450
Pallaṅkesu	388	Piṭṭhimatī	314
Pallalasmim	160, 370, 374	Piyakā	234
Pavane	390	Piyaṅgukā	422
Pavassato	374	Piyā nandā	412
Pavāsaṃ	138	Piyā puttā	412
Pavāḷhā	54	Piyālā/āni	64, 76,
Pavyadhita	150		106, 414, 428, 458
Pavyadhito	50	Pītanisito	142
Pasadā	422, 426	Pukkusakule	126
Pasādiyā	412	Pucimandatthanī	234
Pasurā	116	Puṇṇapattaṃ	408
Passemu	152, 404, 434, 442	Puttajīvā	412
Paḷaccarī	196	Puthuyaññaṃ	114
Paṃsukūlānaṃ	42	Puthuloma	244
Pākahaṃsā	426	Puthulomamacchā	396, 398
Pāṭaliyo	410	Punnāgā	410
Pāṭalī	132, 410, 418, 422	Pupphamalyavitiṇṇaṃ	132
Pāṭihāriyapakkhaṃ	100,	Pupphābhīhārassa	150
	104, 106, 108	Pubbapathānugatena	230
Pāṭhinā	242, 336	Pumunā	60, 434
Pāṇissare	242	Purisakāriyaṃ	24
Pāturahu	78, 84, 168	Purisavyaggho	170
Pātheyyaṃ	402	Purisālū	422

S		S	
Sattubhattaṃ	402, 414	Sassuyā	332, 364, 478
Sattumuṭṭhiṃ	164	Sañjaletave	304
Sadāvaṭṭaṃ	150	Saṃvesanākāle	438, 444
Sanateva	384	Saṃsārasuddhi	204
Santhatāyutaṃ	168	Saṃsumbhamānā	68
Santhānagatā	94	Sākaṃ	392
Sandanaṃ	14, 388	Sātaputtā	208
Sandhibyuhe	240	Sātave	206, 208
Sannisinnesu	384	Sāthabbaṇaṃ	358, 392
Sabalā	86, 420	Sādhāraṇadārassa	250
Sabbabhummo	26	Sāmasamasundarehi	134
Sabbabhūtabhavyānaṃ	118, 120	Sāmā	86, 452
Sabbasaṃhārako	294	Sāyanā	418
Sabbasikhino	118	Sāritakkho	222
Samaṅginī	144	Sālā	106, 162,
Samajjā	242		410, 412, 416, 420
Samatulyāni bhūtāni	194	Sāliyanigghoso	134
Samuddakappāsi	422	Sālī akatṭhapāko	426
Samupākarontu	118	Sālukaṃ	450
Samussitadhajaṃ	240	Sāvaṃ	158, 160
Sambalaṃ	414	Sāsapo	422, 426
Sambādhapakkhannaṃ	330	Sāsuro	332
Sammatālaṃ	242	Sālikā	318, 320, 424
Sammati	12, 14, 408,	Sikkāyasamayā	336
	410, 412, 416, 426	Sikhaṇḍī	240
Sammantaṃ	156	Sigālā	336, 338, 424
Sarakuttiṃ	256	Siṅgu	422
Saraṇesiniṃ	144	Siṅghāṭakesu	240
Saradosataṃ	210	Sineruvanavaṭaṃsakā	356
Sarabhā	422	Sinduvārakā	234, 436
Sarīradāhā	176	Sindhuvārikā	440
Salalā	412	Sirinigguṇḍī	418
Salokā	140	Siriṃsapā	414, 428,
Sallakiyo	420		456, 468, 476
Savantīnaṃ	404, 464	Sirīsā	418
Savupatheyyaṃ	358	Silābhuno	166
Sasakaṇṇakā	242	Siluccayaṃ	236
Sasuramhi	364	Silesito	222
Sasolūkā	452	Sivāya	374, 384

S		S	
Sivikāya	372, 388, 392	Sūdā	176, 472
Siḷuttassa	166	Sūde	242
Siṅghāṭakā	412	Sūnaggavellitā	66
Siṃsapā	420	Sūnesu	92
Sīdantare	110	Sekhavā	138, 350
Sīmantiniyo	126	Setagerū	420
Sīhasaṅkāsaṃ/e	126, 136, 140, 144	Setapaṇṇi	420
Sihā	424, 464	Setapārisā	418
Sukkacchavī	384	Setavārī	420
sucimhitā	236	Setasogandhikehi	418
Sucimhitam	270	Setā	246, 334, 418, 426
Suṇisāya	370	Selaṃ	154, 156, 396
Suṇo	296	Selo	154, 396
Suṇhā/aṃ	382, 482	Sevālasiṃsakaṃ	420
Suttavajjam	482	Soṇā	86, 424
Suttam	482	Soṇḍānaṃ	376
Suddā	170, 176	Soṇḍikate	150
Suniviṭṭhā	110	Sothhānaṃ	122
Supaṇṇo	156	Sobbhesu	148
Supāṇā	216	Sobhañjanā	420
Subhagamānino	384	Sobhiyā	242
Subhaṅgaṇaṃ	236	Somarukkhā	412
Sumanā	422	Sovaṇṇavikatā	132
Sumahaṃ	148	Svāgataṃ	16, 112, 322, 414, 428
Sumbhati	434, 440, 442, 476	Svājjeкова	370, 372
Surato	250, 260		
Suriyavallī	422	H	
Sulopī	424	Hatthatalakehi	140
Suvaṇṇakacchā	38, 470	Hatthānīkaṃ	240
Suvaṇṇakacche	32, 378	Hatthāruhā	292, 346, 358, 360, 362, 376
Suvaṇṇahālidim	450	Hatthikā	436, 438, 440, 452
Suvasālikā	424	Hatthicchakaṇāni	120, 124, 136
Susaññā	36, 42, 44, 378, 382	Hatthināge	358
Susu	422	Hatthivaradhuragate	128
Suṃsumārā	242	Hadayattheno	314
Sūṇā/ehi	240, 438, 442	Hayavāhiṃ	110, 112
Sūtamaḡadhavaṇṇite	354		

H		H	
Haritasaddalam	168, 396	Hārahāriṇī	474
Haritāyuto	422	Hāhiti	372
Harituttamā	150	Hiṅkāro	410
Haritakī	410	Hiṅgurājā	426
Hareṇukā	422	Hiṅḍissanti	60
Haliddā	426	Hitaccāgī	158
Haliddakā	422	Hiriverā	422
Hasissanti	474	Hiṅgu	420
Hasulā	378	Husā	476, 478
Haḷiddā	246	Hemakappanavāsasā	38, 470
Haṃsagaggarabhāṇinī	340	Hemakappanavāsase	32, 378
Haṃsā	240, 426, 452	Hemajālapaṭicchannā	160

--ooOoo--

PHƯƠNG DANH THÍ CHỦ

Công Đức Thành Lập

1. Ven. Khánh Hỷ và Phật tử chùa Bát Nhã
2. Quý Hùn Phước Visākhā
3. Gia đình Phật tử Visākhā An Trương
4. Gia đình Phật tử Trương Đình Nguyên & Huỳnh Ngọc Hạnh
5. Bà Quả Phụ Phạm Vũ Diễm - Pháp danh Diệu Đài
6. Bà Phật tử Diệu Giới và các con cháu
7. Gia đình Phật tử Lương Xuân Lộc & Lê Thị Thu Hà
8. Gia đình Phật tử Phạm Trọng Độ & Ngô Thị Liên
9. Gia đình Phật tử Lý Hoàng Anh
10. Gia đình Phật tử Nguyễn Văn Hòa & Minh Hạnh
11. Gia đình Phật tử Hồ Hoàng Anh
12. Phật tử Diệu Bình và Gia đình Phạm Thiện Bảo
13. Gia đình Phật tử Phạm Thị Thi & Châu Thiên Hưng
14. Gia đình Phật tử Phạm Xuân Lan & Trần Thành Nhơn
15. Cư sĩ Liên Tâm (Phan đình Quế)
16. Ái nữ Chú Nguyễn Hữu Danh
17. Gia đình Phật tử Khánh Huy
18. Ái nữ Cô Lê thị Tích
19. Cô Võ Trân Châu
20. Cô Hồng (IL)

Công Đức Hộ Trì

1. Ven. Dr. Bodagama Chandima
(Một bộ Tam Tạng Sri Lanka in tại Taiwan)
2. Phật tử Tống Thị Phương Lan
(Một bộ Đại Tạng Kinh Việt Nam)
3. Gia đình Phật tử Minh Đăng & Tịnh Phong
Gia đình Phật tử Minh Lễ & Từ Minh Nguyễn
(Tam Tạng Pāli-Miến, Tam Tạng Miến)
4. Phật tử Huỳnh Thị Thiện, Pd. Diệu Trí
Gia đình Phật tử Minh Đăng & Tịnh Phong
Gia đình Phật tử Hải Trúc
(Tam Tạng Pāli-Thái, Tam Tạng Thái,
Chú Giải Pāli-Thái)

PHƯƠNG DANH THÍ CHỦ

Án Tổng Tam Tạng Song Ngũ tập 34
❁ JĀTAKAPĀLI III- BỐN SANH III ❁

Công Đức Bảo Trợ

Phật tử Texas
Nhóm Phật tử Philadelphia
Gia đình Phật tử Phạm Hùng & Nguyễn Thanh Mai
Gia đình Phật tử Phạm Trọng Độ & Ngô thị Liên
Gia đình một hành giả chùa Bửu Quang
Gia đình Phật tử Lý Hoàng Anh
Gia đình Bà Nguyễn Xuân Tuyết Nga
Phật tử Lê Quý Hùng
Phật tử Tâm Hạnh
Phật tử Nguyễn Tùy và các con

Công Đức Hỗ Trợ

Gia đình Mã Liêu Trần
Phật tử Chương & Diệp Tạ
Phật tử Thái Tú Hạp & Ái Cẩm
Đoàn Phật tử hành hương Sri Lanka
Gia đình Phật tử Phạm Thị Thi
Gia đình Phật tử Phạm Xuân Lan & Trần Thành Nhơn

PHƯƠNG DANH THÍ CHỦ

Ấn Tổng Tam Tạng Song Ngữ tập 34
⊗ JĀTAKAPĀLI III – BỐN SANH III ⊗

Công Đức Bảo Trợ

Đại Đức Thích Quảng Trí và Đạo Tràng chùa Phật Tuệ
Gia đình Phật tử Phạm Thanh Cao & Tăng Thị Duyên
Gia đình Phật tử Lê Thanh Hồng
Phật tử Nguyễn Hồng Hạnh
Đạo Hữu Trương Hồng Hạnh
Phật tử Ngô Vi
Phật tử Bùi Anh Tú
Phật tử Đỗ Thị Việt Hà
Phật tử Văn Thị Yến Dung
Gia đình Phật tử Vũ Đình Lâm

Công Đức Hỗ Trợ

Phật tử Phổ Nguyễn
Phật tử Trần Ngọc Linh
Phật tử Vương Thị Kim Liên
Phật tử Nguyễn Minh Phương
Phật tử Nguyễn Trần Việt Dũng
Gia đình Phật tử Huệ Dũng & Diệu Luân

PHẬT TỬ VIỆT NAM CÚNG DƯỜNG ẨM TỔNG

Đoàn Phật tử hành hương Sri Lanka (nhóm Trung Toàn)
Đoàn Phật tử hành hương Sri Lanka (nhóm Sống Thiên)
Đoàn Phật tử hành hương Sri Lanka (nhóm Cô Phan Hiền)

--(Do Phật tử Hựu Huyền chuyển)--

Đại Đức Đức Hiền	Gđ. Trương Thị Đoạt
Một Phật tử ẩn danh	Gđ. Thùy Trang
Nguyễn Công Cường	Thiện Tịnh, Pháp Nhuận
Nguyễn Vũ	Phan Thị Chính,
Phong Linh	Pd. Hạnh Hiền
Phạm thị Thuận	Nguyễn thị Lan Anh,
Huỳnh Nguyễn Minh Trí	Pd. Hạnh Tấn
Lưu thị Hằng	Nguyễn thị Ngà,
Loan, quận 3	Pd. Hạnh Nhu
Huyền Vi	Nguyễn thị Mai Hương,
Pāramesī	Pd. Hạnh Hiếu
Mỹ Linh, Bích Thủy	Vũ Thanh Tùng
Minh Nguyệt	Vũ Nguyên Phương
Chính Nghĩa	Vũ Ngọc Huyền Minh,
Diệu Hương	Pd. Hạnh Thuận
Nguyễn Hạnh	Nguyễn Hoàng Tùng,
Gđ. Lan Danh	Pd. Phúc Tâm
Minh Tâm	Nguyễn Mai Thủy,
Ngô Vi	Pd. Chơn Tuệ
Hạnh, Quang Trung	Nguyễn Hoàng Kim Ngân
Đại	Nguyễn thị Năm,
Sáu Lin	Pd. Huyền Hậu
Pañño	Nguyễn thị Từ,
Cương Hào	Pd. Huyền Từ
Hoàng Thái Sơn	Nguyễn Thị Cúc

--(Do Phật tử Tuệ Ân chuyển)--

Tỳ khưu Minh Thế	Phật tử Từ Huệ
Lê Mai	Đặng Thu Trang
Nguyễn Minh Phương	& Nhữ Duy Hùng
Nguyễn Trần Việt Dũng	Gđ. Phật tử Vũ Đình Lâm
Vương Thị Kim Liên	Phật tử Nguyễn Xuân Vinh
Kiều Thị Thanh Huyền	Phật tử Phạm Đức Thái
Nhóm PT Thanh Hoá	Cát Tường & Diệu Tường

--(Do Phật tử Nguyễn Thị Mai Thảo chuyển)--

Phật tử Đỗ Thị Việt Hà	Phật tử Nguyễn Thị Dạm
------------------------	------------------------

PHẬT TỬ CHÂU ÂU CÚNG DƯỜNG ẨM TỔNG

Gia đình Bà Nguyễn Xuân Tuyết Nga
Phật tử Lê Quý Hùng
Phật tử Tâm Hạnh

PHẬT TỬ GIA NÃ ĐẠI CÚNG DƯỜNG ẨM TỔNG

Gđ. Phật tử Phạm Hùng & Nguyễn Thanh Mai
Phật tử Thiện Thanh (Chùa Phổ Minh, Canada)
Gia đình Phật tử Huệ Dũng & Diệu Luân
Gia đình Huỳnh thị Nguyệt

PHẬT TỬ HOA KỲ CÚNG DƯỜNG ẨM TỔNG

Phật tử Phố Nguyễn

Phật tử Nguyễn Hồng Hạnh

--(Do Sư Cô Khemā Khánh An chuyển)--

Sư Cô Khemā Khánh An
Gđ. Trịnh Đình Thiện
Pd. Phúc Duyên
Gđ. Trịnh Đình Bảo Châu
Pd. Tâm Trăng Sáng
Trịnh Đình Thiên Ân
Pd. Tâm Phật Nhãn
Trịnh Đình Bảo Ngọc
Pd. Khiết Ngà

Gđ. Trịnh Đình Anh Thư
Pd. Tâm Phật Tuệ
Gđ. Nguyễn Kim Dung Pd. Từ Mỹ
Gđ. Nghiêm Đặng Hằng Phấn
Gđ. Xuân Phạm Pd. Diệu Bạch
Gđ. Thu Dương Pd. Quảng Trinh
Gđ. Từ Quán
Gđ. Nam Trần
Gđ. Trần Quốc Việt

--(Do Phật tử Lê Thanh Hồng chuyển)--

Gđ. Kim Thành & Huỳnh
Chức
Gđ. Diệu Lý
Lê thị Huế
Trần Kim Nhung
Cao thị Truyền & Cao thị
Lang
Oanh Nguyễn
Diệu Tịnh
Trần thị Thôi
Gđ. Hiến Ngọc
Nhàn Ngọc
Tâm Hà
Trần Bạch Liên
Võ Lâm

Lê Hữu Chiêu
Diệu Phúc & Tuấn Vũ
Gđ. Tuệ Phước
Lê Thanh Nga & Lê Ngọc Mẫn &
Lê Anh Minh
Một Phật tử ẩn danh
Daniel Lưu
Harris Lưu
Gđ. Phan Vui
Hậu Trần
Tu nữ Medhika
Kiến Thúc & Phi Phượng
Nhật Hòa
Gđ. Vĩnh Thiện
Cô Mai

PHẬT TỬ HOA KỲ CÚNG DƯỜNG ẤN TỔNG

--(Do Phật tử Lê Thanh Hồng chuyển)--

PHẬT TỬ MINNESOTA:

Phạm Khắc Thiệu
Sang Truong
Gđ. Tuệ Hùng & Từ Ý
Ret thi Truong
Tung Nguyen
Trần Thùy Nga
Lộc & Mai Nguyễn
Kim Lê
Diễm & Tùng
Ngọc Phạm & Phong
Nguyễn
Mai Bentz
Hai Bằng & Đào Võ

PHẬT TỬ TEXAS:

Truong Văn Cam
Tôn Thất Chi
Gđ. Kinh
Thủy Tiên
Tây Thi
Visakha Susīla Nguyễn
Lê thị Huỳnh
Nguyễn Quỳnh Anh

PHẬT TỬ CALIFORNIA:

Nguyễn Quang Vinh
Trần Minh Lợi
Nguyễn Khoa Diệu Trang
Truong Hoàng Giang
Truong Phúc Điền
Trần Dung
Bùi Hồng & Khin
cùng bạn hữu ở San Jose
Nga Lâm
ÔB Vinh Luyện
Gđ. Bảo Lộc
Tôn Nữ Diệu Lan
Truong Hoàng Nhất Khai
Truong Phùng Nghi

Đài Trang
Kim Loan Nguyễn
Tâm Trần
Thủy & Thảo
Cường Võ
Triệu (Rochester)
Mỹ Lê
Túc Hoa
Ngân Nguyễn
Huỳnh Nhu Chí
Mimi Lê
Kỳ Phương
Xuân Vu

Lâm thị Mộng Vân
Trần Kim Phượng
Lý Đình Tú
Gđ. Vu Đình Long
& Bạch Tuyết
Gđ. Mã Liêu Trần
Hạnh Hồ

Vinh Bính
Vinh Hoàng
Gđ. Lê thị Gia Ninh
Gđ. Lê Nguyên Trực
Gđ. Tôn Nữ Diệu Xuân
Nhu Hoa
Ngọc Lan
Chương & Diệp Tạ
Thái Tú Hạp & Ái Cẩm
Nga Kapar
Bạch Hoa Schrag
Vân La
Thanh Xuân Nguyễn
Amy Nguyễn

PHẬT TỬ PHILADELPHIA CÚNG DƯỜNG ẨM TỔNG

--(do Phật tử Thanh Đức đại diện)--

(Tháng 09/2016)

Đạo Tràng Bát Quan Trai Chùa Giác Lâm (Lansdown, PA)

Ô. Bà Nguyễn Hữu Phước.

Phật tử Nguy Hinh, Pd. Nguyễn Huy

Phật tử La Song Hỷ, Pd. Nguyễn Tịnh

Phật tử Nguy Trí An, Pd. Nguyễn Bình

Phật tử Phạm Xuân Điệp

Gđ. Nguy Khai Trí, Pd. Nguyễn Tuệ

Gđ. Nguy Phụng Mỹ, Pd. Nguyễn Quang

Gđ. Nguy Mộng Đức, Pd. Nguyễn Tường

Gđ. Nguy Mỹ Anh, Pd. Nguyễn Văn

Phật tử Nguyễn văn Huỳnh Pd. Tâm Thiện

Phật tử Hứa Thị Liên Pd. Diệu Bạch

Gđ. Nguyễn Trọng Nhân

Gđ. Nguyễn Trọng Luật

Gđ. Nguyễn Thị Xuân Thảo

Gđ. Nguyễn thị Xuân Trinh

Phật tử Nguyễn Ngọc Hạnh

Phật tử Nguyễn Tường Vân

Phật tử Nguyễn Quang Huy

Phật tử Nguyễn Trâm Anh

Phật tử Nguy Anh Thư

Phật tử Nguy Khải Tấn

Phật tử La Minh Châu

Phật tử La Derek

Phật tử Diệu Ngộ

Phật tử Thiện Hoà

Phật tử Thiện Nhân

Phật tử Diệu Pháp

Phật tử Thiện Đăng

Phật tử Diệu Lan

Phật tử Diệu Đạt

Phật tử Thanh Đức

Phật tử Diệu Phúc

Thành tâm hồi hướng phần công đức này đến thân bằng quyến thuộc:
Những người đã quá vãng được sanh về nhân cảnh, những người còn tại tiền
được sống lâu, sức khỏe, an vui, và luôn luôn tinh tấn tu hành.

